॥ श्री वर्द्धमानदेशना भाषांतर ॥

मागधी लाने संस्कृत उपरथी भाषांतर करावी

उपर चारुदत्तनी कथा....
...तना आलोचना तथा अतिचार. ९३
...मा भोगोपभोगव्रतनुं स्वरुप.... ९३
सातमा व्रत उपर धर्मकुमारनी कथा. ९८
सातमा व... आलोचना तथा अतिचार. १०१
...व्रतनुं स्वरुप.... १०२
... उपर सुरसेन अने वीर-
सेननी कथा. १०३
... आलोचना तथा अतिचार. १०५

दसमा व्रत उपर ...
दसमा व्रतना अतिचार ... ...
अगीयारमा पौषधव्रतनुं स्वरुप. ...११५
अगीयारमा व्रत उपर रणसूरनी कथा. ११५
अगीयारमा व्रतना अतिचार ११८
बारमा अतिथिसंविभाग व्रतनुं स्वरुप. ११८
बारमा व्रत उपर जिनदत्तनी कथा ...११९
बारमा व्रतना अतिचार... ... ...१२१

विषय.	पानुं.
रात्रीभोजन उपर हंस तथा केशवनी कथा.	८०
छठा दिग्विरमणव्रतनुं स्वरुप.	८९
छठा व्रत उपर चारुदत्तनी कथा.	९०
छठा व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	९३
सातमा भोगोपभोगव्रतनुं स्वरुप.	९३
सातमा व्रत उपर धर्मकुमारनी कथा.	९८
सातमा व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	१०१
आठमा अनर्थदंडव्रतनुं स्वरुप.	१०२
आठमा व्रत उपर सुरसेन अने वीरसेननी कथा.	१०३
आठमा व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	१०५

विषय.	पानुं
नवमा सामायिकव्रतनुं स्वरुप.	१०६
नवमा व्रत उपर केशरीचोरनी कथा.	१०६
नवमा व्रतना अतिचार.	११०
दसमा देशावकासिक व्रतनुं स्वरुप	१११
दसमा व्रत उपर सुमित्रमंत्रीनी कथा.	१११
दसमा व्रतना अतिचार	११४
अगीयारमा पौषधव्रतनुं स्वरुप.	११५
अगीयारमा व्रत उपर रणसूरनी कथा.	११५
अगीयारमा व्रतना अतिचार	११८
बारमा अतिथिसंविभाग व्रतनुं स्वरुप.	११८
बारमा व्रत उपर जिनदत्तनी कथा	११९
बारमा व्रतना अतिचार	१२१

॥ अनुक्रमणिका ॥

विषय.	पानुं.
व्याख्या.	५
आणंदश्रावकनुं चरित्र.	६–१२७
समकितनुं स्वरुप.	७
समकित उपर आरामशोभानी कथा.	९
समकितना आळोवा तथा अतिचार....	२९
पहेला प्राणातिपातव्रतनुं स्वरुप. ...	३०
पहेला व्रत (जीवदया) उपर हरिबळ-मछीनी कथा.	३१
पहेला व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	५६
बीजा मृषावादव्रतनुं स्वरुप ...	५६
बीजा व्रत उपर हंसराजानी कथा.	५६
बीजा व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	६१
त्रीजा अदत्तादानव्रतनुं स्वरुप.... ...	६२
त्रीजा व्रत उपर लक्ष्मीपुंजनी कथा...	६२
त्रीजा व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	६७
चोथा मैथुनव्रतनुं स्वरुप..:. ...	६७
चोथा व्रत उपर मदिरावतीनी कथा.	६८
चोथा व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	७३
पांचमा परिग्रहपरिमाणव्रतनुं स्वरुप.	७४
पांचमा व्रत उपर धनसारनी कथा.	७४
पांचमा व्रतना आळोवा तथा अतिचार	७८
रात्रीभोजननुं स्वरुप...	७९

विषय.	पानुं.
रात्रीभोजन उपर हंस तथा केशवनी कथा, ...	८०
छठा दिग्विरमणव्रतनुं स्वरूप. ...	८९
छठा व्रत उपर चारुदत्तनी कथा....	९०
छठा व्रतना आलोया तथा अतिचार.	९३
सातमा भोगोपभोगव्रतनुं स्वरूप....	९३
सातमा व्रत उपर धर्मकुमारनी कथा.	९८
सातमा व्रतना आलोया तथा अतिचार.	१०१
आठमा अनर्थदंडव्रतनुं स्वरूप....	१०२
आठमा व्रत उपर सुरसेन अने वीरसेननी कथा.	१०३
आठमा व्रतना आलोया तथा अतिचार.	१०५
नवमा सामायिकव्रतनुं स्वरूप. ...	१०६
नवमा व्रत उपर केशरीचोरनी कथा.	१०६
नवमा व्रतना अतिचार.	११०
दसमा देशावकाशिक व्रतनुं स्वरूप ...	१११
दसमा व्रत उपर सुमित्रमंत्रीनी कथा.	१११
दसमा व्रतना अतिचार	११४
अगीयारमा पौषधव्रतनुं स्वरूप. ...	११५
अगीयारमा व्रत उपर रणसूरनी कथा.	११५
अगीयारमा व्रतना अतिचार	११८
बारमा अतिथिसंविभाग व्रतनुं स्वरूप.	११८
बारमा व्रत उपर जिनदत्तनी कथा ...	११९
बारमा व्रतना अतिचार...	१२१

३

॥ अनुंक्रमणिका ॥

विषय.	पानुं.	विषय.	पानुं.
व्याख्या.	५	बीजा व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	६१
आणंदश्रावकनुं चरित्र.	६–१२७	त्रीजा अदत्तादानव्रतनुं स्वरुप.... ...	६२
समकितनुं स्वरुप.	७	त्रीजा व्रत उपर लक्ष्मीपुंजनी कथा...	६२
समकित उपर आरामशोभानी कथा.	९	त्रीजा व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	६३
समकितना आळोवा तथा अतिचार....	२९	चोथा मैथुनव्रतनुं स्वरुप..:. ...	६३
पहेला प्राणातिपातव्रतनुं स्वरुप. ...	३०	चोथा व्रत उपर मदिरावतीनी कथा.	६८
पहेला व्रत (जीवदया) उपर हरिवळ-मछीनी कथा.	३१	चोथा व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	७३
पहेला व्रतना आळोवा तथा अतिचार.	५६	पांचमा परिग्रहपरिमाणव्रतनुं स्वरुप.	७४
बीजा मृषावादव्रतनुं स्वरुप ...	५६	पांचमा व्रत उपर धनसारनी कथा.	७४
बीजा व्रत उपर हंसराजानी कथा.	५६	पांचमा व्रतना आळोवा तथा अतिचार	७८
		रात्रीभोजननुं स्वरुप...	७९

विषय.	पानुं.
गयीनोजन उपर हंस तथा केशवनी कथा.	८०
छठा दिग्विरमणव्रतनुं स्वरूप. ...	८९
छठा व्रत उपर चारुदत्तनी कथा....	९०
छठा व्रतना आलोवा तथा अतिचार.	९३
सातमा नोगोपनोगव्रतनुं स्वरूप....	९३
सातमा व्रत उपर धर्मकुमारनी कथा.	९८
सातमा व्रतना आलोवा तथा अतिचार.	१०१
आठमा अनर्थदंडव्रतनुं स्वरूप....	१०२
आठमा व्रत उपर सुरसेन अने वीरसेननी कथा.	१०३
आठमा व्रतना आलोवा तथा अतिचार.	१०५

विषय.	पानुं.
नवमा सामायिकव्रतनुं स्वरूप. ...	१०६
नवमा व्रत उपर केशरीचोरनी कथा.	१०६
नवमा व्रतना अतिचार. ...	...११०
दसमा देशावकासिक व्रतनुं स्वरूप	...११२
दसमा व्रत उपर सुमित्रमंत्रीनी कथा.	१११
दसमा व्रतना अतिचार ...	...११४
अगीयारमा पौषधव्रतनुं स्वरूप.	...११५
अगीयारमा व्रत उपर रणशूरनी कथा.	११५
अगीयारमा व्रतना अतिचार ...	...११८
बारमा अतिथिसंविनाग व्रतनुं स्वरूप.	११८
बारमा व्रत उपर जिनदत्तनी कथा	...११९
बारमा व्रतना अतिचार	...१२२

विषय.	पानुं.
अगीआर पडिमानी गाथा तथा स्वरूप.	१२३
बीजा कामदेवश्रावकनुं चरित्र...	१२७–१५५
पडिमाचरिमाण उपर रत्नसारनी कथा.	१२७
त्रीजा चुलणीपिताश्रावकनुं चरित्र.	१५५-१७१
जिनधर्मनी आराधना उपर सहस्रमल्लनी कथा...	१५६
चोथा सूरादेवश्रावकनुं चरित्र...	१७२–१८६
धर्मनी आराधना उपर धिरकनी कथा.	१७३
पांचमा चुल्लशतकश्रावकनुंचरित्र	१८६-१९४
सुपात्रदान उपर धनदेव अने धनमित्रनी कथा	१८७

विषय.	पानुं.
छठा कुंडकोलिकश्रावकनुं चरित्र.	१९५–२०५
शील उपर कुलध्वजनी कथा. ...	१९५
सातमा सद्दालपुत्रश्रावकनुं चरित्र.	२०६-२१६
तप उपर धामन्नकनी कथा	२०८
आठमा महाशतकश्रावकनुं चरित्र.	२१६-२२५
भावना उपर असंमतनी कथा......	२१७
नवमा नंदिनीप्रियश्रावकनुं चरित्र.	२२५–२३१
जीवदया पाळवा उपर नेमकुमारनी कथा	२२६
दसमा तेतलीपिताश्रावकनुं चरित्र.	२३२-२४०
ज्ञान उपर सागरचंद्रनी कथा... ...	२३३

॥ श्री जिनाय नमः ॥

॥ श्री ॥

॥ वर्द्धमानदेशना भाषान्तर ॥

(हवे प्रथम ग्रंथकार एक श्लोकवडे मंगलाचरण करे छे.)

मंगलाचरण.

श्रीसिद्धार्थसुतं वीरं, वर्द्धमानरमाश्रयम् ॥
स्मृत्वा कुर्वे वर्द्धमान-देशनाविवृतिं स्फुटम् ॥ १ ॥

अर्थः—श्री सिद्धार्थराजाना पुत्र अने वृद्धि पामती लक्ष्मीना निवासस्थान एवा श्री वीर प्रभुनुं स्मरण करीने हुं आ वर्द्धमानदेशनानुं व्याख्यान प्रगट करुं छुं.

इंद्रादि देवताओए वंदना करेला अने मोहने जीतनार एवा श्री वीरप्रभुने, ज्ञानाए करीने युक्त एवा श्री गौतमगणधरने अने उत्तम छे धर्म जेमनो एवा श्री सुधर्मास्वामीने वंदन करीने हुं पोताना अने बीजा भव्यजीवोना प्रतिबोधने अर्थे सातमा उपासकदशांगसूत्रथी पोताना गुरुना प्रसादवडे आणंद, कामदेव विगेरे दश श्रावकोना चरित्रोने कहुं छुं.

श्री जंबुद्वीपने विषे जरतक्षेत्रमां धन धान्यादिकथी बहु समृद्धिवाली चंपा नामनी प्रसिद्ध नगरी छे, जे पोतानी पूर्ण समृद्धिने लीधे बहु शोजायुक्त छे, एवी ते नगरीना पूर्णजद्र नामना चैत्य (वन) ने विषे एकदा पंचमहाव्रतनाधारक श्री सुधर्मास्वामी नामना पांचमा गणधर समवसर्या, ते वखते देवताउए त्यां सुवर्णकमल रच्युं, तेना उपर बेसी श्री सुधर्मास्वामीए मधुरवाणीथी जव्यजीवोने धर्मदेशना आपी; मोक्षसुखना साधनना उपायरुप ते धर्मदेशना उत्तम रीते सांजली अने धर्मने अंगीकार करी सर्वे जव्यजीवो पोतपोताने स्थानके गया. पछी श्री सुधर्मास्वामीना शिष्य श्री जंबूस्वामीए हर्षितचित्तवाला थइने कहुं केः– "हे जगवन्! उपासकदशांग नामना सातमा अंगने विषे जगवान् श्री वर्द्धमानस्वामीए शा जावो कहेला छे? ते म्हारी आगल प्रकाश करो."

श्री सुधर्मास्वामीए कहुंः–"हे जंबू! १ आणंद, २ कामदेव, ३ चुलनीपिता, ४ सुरादेव, ५ चुल्लगशतक, ६ कुंडकोलिकनामे गाथापति, ७ सद्दालपुत्र, ८ महाशतक, ९ नंदनीपिता, १० तेतलीप्रिय. आ दस श्रावको जिनराज एवा श्री महावीरप्रभुए कह्या छे." तेवारे जंबूस्वामीए फरी पूछ्युं केः–"हे स्वामिन्! ए आणंद विगेरे दशे श्रावकनां शुं नाम? तेउ कया गोत्रने विषे उत्पन्न थया छे? तेउनो राजा कोण छे? अने तेउ कया नगरमां रहेता हता? ए विगेरे

गङ्
मान
५
देशन
५

तेउनुं सघळुं वृत्तांत मने कहो. वळी हे स्वामिन्! तेउने केटली अने कया कया नामनी स्त्रीउ हती? तेउने समृद्धि केटली हती अने तेउए श्री वर्द्धमानस्वामी पासेथी शी रीते श्रावकधर्म अंगीकार कर्यो? इत्यादि सर्व वात हुं आपना मुखकमलथी जाणवानी इच्छा राखुं छुं."

पछी श्री सुधर्मास्वामीए मेघना सरखी गंभीरवाणीवडे दशे श्रावकोनां चरित्रो कहेवानो आरंभ कर्यो. तेमां श्री महावीरप्रभुए जेवी रीते आणंदश्रावकनुं चरित्र कह्युं हतुं, तेवी रीते प्रथम आणंदश्रावकनुं चरित्र शरु कर्युं.

उल्लास १ लो.

आणंदश्रावकनुं चरित्र.

आ जंबूद्वीपना भरतक्षेत्रने विषे पृथ्वीरूपस्त्रीना कानना कुंडलसरखा आभूषणसमान, समृद्धिए करीने देवपुरीसमान अने पापरहित एवुं वाणिज्यनामनुं नगर छे; त्यां पोताना यशरूपचंद्रे करीने जगतमां रहेला माणसोने आनंद पमाडनारो, शत्रुओने जीतवाने लीधे 'जितशत्रु' एवा खरेखरा नामने धारणकरनारो, अनेक राजाओने विषे मुगटतुल्य अने दुर्जय एवा राजशत्रुरूप पर्वतोनी पांखोने तोडी पाडवाने समर्थ एवो जितशत्रुनामनो राजा, सौधर्मदेव-

लोकने जिनेंद्रनी पेठे मान्य करतो हतो, अने सुखे राज्यनुं पुत्रनी पेठे पालन करतो हतो. ते नगरमां कुलना तिलक पर्यंत आणंदनामनो श्रावक रहेतो हतो, तेने शुद्ध आचारवाळी, रूप, लावण्य अने शीलादिके करीने युक्त एवी 'शिवानंदा' नामे स्त्री हती. ते आणंदश्रावकने घेर चारकोड सुवर्णद्रव्य (सोनामहोरो) निधानरूपे पृथ्वीमां माटेलुं हतुं, चारकोड सुवर्णद्रव्य वेपारमां हतुं, चारकोड सुवर्णद्रव्य व्याजे आपेलुं हतुं; वळी तेनां पांचसें गाडां व्यापार माटे परदेशमां फरतां हतां, पांचसें गाडां धान्य अने लाकडां लाववामां रोकायलां हतां, चार मोटां वहाणो वेपारमाटे समुद्रमां फरतां हतां; वळी दसहजार गायोनुं एक 'गोकुल' कहेवाय एवां चार गोकुल, ते आणंदश्रावकने हतां. इत्यादि तेने बहु समृद्धि हती. धन, प्रशंसा करवायोग्य गुणोथी व्याप्त, पूर्वजन्मने विषे पुण्य करनारो, सर्व प्रकारनी कळानो जाण अने राजाने बहु मान्य एवो ते आणंदश्रावक पोतानी शिवानंदा स्त्रीनी साथे निरंतर विविध प्रकारनां सुखोने भोगवतो हतो. आणंदश्रावक पोते वाणिज्य गाममां रही सुखे दिवसो गमावतो हतो, अने तेनो स्वजनादि सर्व परिवार ते वाणिज्यनगरनी पासे आवेला कोल्लागनामना सन्निवेशने विषे रहेतो हतो.

एकदा देवताओए रचेलां सुवर्णनां नव कमळ उपर पोताना चरणकमळने स्थापन करी

[illegible]
गुणे निवारण करता अने भव्यजीवोने प्रतिबोध देता एवा श्री [illegible]
अने शरीरद्वारा साधीजना परिवारसहित ते नाशिकपाकना मुनिवर्गने जेने शिर मन
वरसी, ते नवले पांचप्रकारना फूलनी वृष्टि करता अने पोतानी दीव्यमान कांतिना समूहथी
आकाशने प्रकाशित करता एवा चोत्रीस ईंद्रो अनंत हर्ष पामता हता प्रभुना चरणकमलनी
पासे आव्या. जाणे प्रभुए राग, द्वेष अने मोहने जीती लेवाथीज होयनी! तेम देवताओए म-
णि, सुवर्ण अने रुपाना त्रण गढो रच्या. श्री महावीरप्रभुने शिर मोक्षनुं मानतां ज्ञान,
दर्शन अने चारित्ररूप त्रण रत्नो होवाने लीधेज होयनी! तेम देवताओए नवलकमलनां निर-
जित करता प्रभुना मस्तकउपर त्रण छत्रो धारण कर्यां. ते वखते व्याख्यान करता "जय-
वंत्या, निगमेज्जा, पुरेज्जा" ए त्रीपदी उचरती हरडागवाली परिवालीए कारणने लीधेज
होयनी! तेम देवताओए प्रभुना शरीरथी बारगणुं ऊंचुं अशोकवृक्ष बनाव्युं. गुरुना गतिवाली
सज्जन पुरुषो. निश्चे ते प्रभुना चरणकमलनी सेवा करो ते कारणथी होयनी! तेम देवताओए
जल अने स्थलमां उत्पन्न थएला पुष्पोनो वर्षाद वरसाव्यो. प्रभुए त्रा मस्तक उपर दुःख आ-
पनारा अंतरना रागादिशत्रुने तथा बहारना शालनाग बालकोने जीती लइ त्रण भुवननुं स-
मग ऐश्वर्यने लीधेज होयनी! तेम देवताओए प्रभुने माटे सिंहासन रच्युं. श्री महावीरप्रभु

[illegible] एवा भाव [illegible] [illegible], ते कारणथी ज शोभती ! तेम वे गाउनी वाणी एक योजन प्रमाण [illegible] सर्व [illegible] पोतपोतानी भाषामां परिणाम पामवा लागी. प्रभुना [illegible] ([illegible]) एवा मस्तके जोनारा मा- [illegible] न थाय ए कारणे तेथे देवताओए सर्व तेजने एकठुं करी तेनुं भामंडल ब- नाव्युं. "[illegible] आ प्रभु [illegible] मळ्या छे, माटे हे [illegible] ! [illegible] लेवो." आ प्रमाणे उद्घोष कर- वाना कारणथी ज [illegible] ! तेम देवताओए आकाशमां दुंदुभिनो शब्द करवा मांड्यो. आ श्री वीरप्रभुए साधुधर्म अने श्रावकधर्म एवा बे प्रकारे धर्म निरूपण कर्यो छे, एज कारणथी ज [illegible] ! तेम देवताओए प्रभुना बन्ने पासे चामरो वींजवा मांड्यां. आ प्रकारे देवेंद्रोए रचेला आठ प्रातिहार्यथी उत्तम शोभावंत थएला श्री महावीरप्रभु, सिंहासन उपर पूर्वाभिमुखे बेठा, बारपर्षदा एकठी थइ हती, तेमां गणधरो, देवतानी स्त्रीओ अने साध्वीओ ए त्रण पर्षदा [illegible] रही; ज्योतिषीदेवतानी स्त्रीओ, व्यंतरदेवतानी स्त्रीओ अने भुवनपतिदेव- तानी स्त्रीओ ए त्रण पर्षदा [illegible] रही; ज्योतिषीदेवताओ, व्यंतरदेवताओ अने भु- वनपतिदेवताओ ए त्रण पर्षदा [illegible] रही; वैमानिकदेवताओ, मनुष्यो अने मनुष्यनी

स्वीत आ त्रण पर्वदाळ इशानकृणे वेठी. प्रभुना आगमनने सांजळी अत्यंत दर्ष पामेला जितशत्रु राजा विगेरे अनेक नगरवासी जनोने तेमनुं दर्शन करवा जता जोइ आणंदना- मना श्रावके पोतानी समीपे उजेला कोइ माणसने पूछ्युं केः—"हे उत्तम पुरुषो! दर्षथी जरपूर जरयवाला तमे उतावळा क्यां जाओ ओ? ते मने कहो." तेवारे ते पुरुषे कह्युंः— "हे शेठ! सर्व पदार्थने जाणनारा, सर्व पदार्थने देखनारा अने सर्व लोकोने सुख आप- नारा श्री महावीरप्रभु अहिं समवसरेला ठे, तेमने वंदन करवा माटे जइए ठीए." ते पुरु- षनां एवां वचन सांजळी आणंदश्रावक पोताना मनमां विचार करवा लाग्या के, "ए म- हावीर जिनराज निरागी ठे, माटे तेमने वंदन करवाथी म्होटो लाज थाय ठे, तो हुं पण ते मने वंदन करवा जाउं." आ प्रमाणे विचार करी ते आणंदश्रावक दूतिपलासनामना चैत्य गे विषे गयो, त्यां ते प्रभुने त्रण प्रदक्षिणा करी पंचांग नमावीने वंदना करी तेमनी आगळ बेठो; पठी विश्वना मदने मंथन करनारा, त्रणजुवनना गुरु अने जव्यजनोना नेत्रने आ- नंद आपनारा श्री वर्द्धमानस्वामीए आ प्रमाणे धर्मोपदेश दीधोः—

"हे जव्यलोको! जाति, जन्म, जरा अने मरणना दुःखरुप जलथी जरपूर तथा वियोग अने रोगरुप म्होटा मगरथी व्याप्त एवा आ संसाररुप समुद्रने विषे चिंतामणि रत्ननी पेठे

मनुष्यत्त्व अति दुर्लन्न छे; तेमां पण आर्यक्षेत्र दुर्लन्न, तेथी उत्तमकुलमां जन्म पामवो दुर्लन्न, तेथी पण शरीरनी निरोगता दुर्लन्न छे. ए सर्वथी आयुष्य दुर्लन्न छे, तेनाथी रुप दुर्लन्न जाणवुं, एथी पण पांचइंद्रियनुं पटुपणुं दुर्लन्न, तेमां पण बुद्धि दुर्लन्न छे, छेवट शुद्धश्रद्धा अने तेथी पण उत्तमगुरुनो योग मलवो दुर्लन्न छे, धर्म सांन्नलवो ए तेनाथी पण दुर्लन्न जाणवो. लोकमां आ प्रमाणे एक पछी एक दुर्लन्न छे; तोपण पुन्यना वशथी ते सर्व सामग्रीने मेलवीने हे पंडितजनो! तमे ते सामग्रीने निद्रा, कषाय, विगेरे प्रमादथी वृथा गुमावी देशो नहीं. प्रमादने वश थएला साधारण माणसो तो शुं? परंतु पूर्वधरो पण दुःखे तरी न शकाय एवा आ न्नयंकर संसारसमुद्रमां न्नटके छे; माटे दुःखोना कारणरुप ए प्रमादने तजी दृढ सुखकारी धर्मने विषे आदर करो. त्रणलोकने विषे तिलकसमान एवा तिर्थंकरोए न्नव्यजीवोना हितने माटे ते धर्मने 'साधुधर्म अने श्रावकधर्म' एवा बे न्नेदथी कह्यो छे, तेमां प्रथम पांच महाव्रतरुप साधुधर्म, पांच समिति अने त्रण गुप्तिसहित छे; वली ते मोक्षसुखनुं कारण पण छे. बीजो सम्यक्त्वरुप मूलवालो श्रावकधर्म बारव्रतने लीधे बार प्रकारनो छे, ते धर्मनुं आराधन करी न्नव्यजीवो, उत्कृष्टथी बारमा अच्युतदेवलोकने विषे जाय छे. अने जघन्यथी सौधर्म देवलोकने विषे जाय छे. आ बे प्रकारना धर्मनुं मूल कारण जे

जिनेश्वरे कह्युं छे. जेने माटे कह्युं छे केः—

शुद्धसम्यक्त्व तन ...

चारित्रधर्मना मूलरूप, द्वाररूप, स्थानरूप, निधानरूप, आधाररूप, पात्ररूप, एवा सम्यक्त्वने जाणवुं अने ते जावनाने विषे जोमवुं. हे जव्यजनो! जो तमे सत्य, शाश्वत अने बाधारहित एवा सुखनी इच्छा करता हो तो, जिनेश्वरेण निरूपण करेला सम्यक्त्वने विषे आदर करो. सिद्धांतमां कह्युं छे केः—

दंसणजठो जठो, दंसणजठस्स नत्थि निवाणं ॥
सिज्झंति चरणरहिया, दंसणरहिया न सिज्झंति ॥ १ ॥

अर्थः—जे पुरुष समकितथी भ्रष्ट थयो होय, तेज भ्रष्ट कहेवाय छे, समकितथी भ्रष्ट थएलाने मोक्ष प्राप्त थतुं नथी, चारित्रथी रहित एवा पुरुषो मोक्ष पामे छे, परंतु समकितरहित पुरुषो मोक्षने पामी शकता नथी.

माटे जे पुरुष पोताना हृदयने विषे समकितने उत्तम रीते धारण करे छे ते पुरुष, आरामशोजानी पेठे अपूर्वसिद्धिने पामे छे." श्री वीरप्रभुनां आवां वचन सांजळी आणंदश्रावके श्री प्रभुने पूछ्युं केः—"हे जगवन्! ए आरामशोजा कोण हती? अने तेणे सम्यक्त्वना ... सिद्धि शी रीते प्राप्त करी? ते मने कृपा करीने कहो." आ प्रमाणे आणंद

श्रावकना पूछवा उपरथी श्री वीरप्रनुए कह्युं:–

समकित उपर

॥ आरामशोनानी कथा. ॥

आ नरतक्षेत्रने विषे सर्व देशोनी मध्ये श्रेष्ठ एवो कुशार्त नामे देश छे, तेमां सर्वप्रकारनी संपत्तिथी पूर्ण एवुं स्थलाश्रय नामे गाम छे, ते गाममां पोताना यज्ञादिकर्मने विषे कुशल, यजुर्वेदादि चार वेद अने सर्व शास्त्रनो पार पामेलो तेमज सर्व शास्त्रना रहस्यनो जाण एवो अग्निशर्मा नामे ब्राह्मण रहेतो हतो; तेने धर्मादिकार्यने विषे उद्यमवाळी, शीलसमृद्धिथी सर्व पापोने दूर करनारी अने अग्निनी ज्वालानी पेठे परपुरुषोथी स्पर्श नहिं करी शकाय तेवी खरेखरा नामवाळी ज्वलनशिखा नामनी स्त्री हती. जाणे छीपमांथी मोती उत्पन्न थयुं होयनी! एवी अने विजळीना सरखी छे शरीरनी कांति जेनी एवी विद्युत्प्रना नामनी ते ज्वलनशिखाने पुत्री हती; विद्युत्प्रनानुं लोकोत्तर रूप, लोकोत्तर सौनाग्य, लोकोत्तर चतुराइपणुं अने लोकोत्तर विनीतपणुं होवाने लीधे ते एक न वर्णवी शकाय तेवा स्वरूप हती; कारण के तेना सरखुं रूपादि बीजी कोई कन्याने विषे नहोतुं. विद्युत्प्रना अनुक्रमे आठ वर्षनी थई, तेटलामां कर्मना दोषथी तेनी माता मरण पामी. कह्युं छे के:–

बालस्य मायमरणं, भज्जामरणं च जुवणारंभे ॥
थेरस्स पुत्तमरणं, तिन्निवि गुरुआई दुरकाइं ॥ १ ॥

अर्थः—बालकने मातानुं मरण, जवान अवस्थाना आरंभमां स्त्रीनुं मरण अने वृद्धने पुत्रनुं मरण ए त्रण म्होटां दुःखो छे.

जीवे पूर्वभवने विषे जे जे कर्म जे जे अध्यवसायथी कर्यां होय, ते ते कर्म तेने उदय काळे भोगववां पडे छे. विद्युत्प्रभा पोतानी माता मरी गया पछी हमेशां सवारमां उठी घरना आंगणाने वाळती अने लींपती, त्यार पछी रसोइ करवा विगेरेनुं काम करी दररोज गायो चारवा माटे गामनी बहार जती, बपोरवखते गायोने लइ घेर आवी दूध दोही पिताने भोजन करावती, त्यारपछी ते पोते भोजन करती; वळी गायो चारवा जती अने संध्यावखते घेर आवी ते अवरनुं कार्य करी थाक लाग्यो होय तोपण रात्रिए पिता सुइ गया पछी ज ते कन्या सुइ जती. आ प्रमाणे ते कुमरी हमेशां पोताना घरनुं काम करती. जीव जेवी रीते आ लोक संबंधी अति म्होटां कार्यो करे छे, तेवी रीते जो ते परलोक संबंधी कार्यो करवा तैयार थाय तो ते दुःखी थाय नहीं. विद्युत्प्रभा हमेशां ए प्रमाणे कार्य करती, तेथी ते बहु खेद पामवाने लीधे पोताना पिताने कहेवा लागी के, "हे तात! हुं आ घरना ना-

भाग
१०

जे आ भार उपाडवाने समर्थ नथी, वळी आ रीते स्नेहना वचनो पण थाकी जाय छे;
माटे आप कोइ साग कुळनी उत्तम गुणवाळी कन्यानी साथे विवाह करो, के जेथी हुं
पोताना घरमां निश्चितपणे सुखे रहुं."

पुत्रीनां आवां वचन सांभळी हर्षे पोतानी अभिलाषा कह्युंः—"हे पुत्री! तुं कहे छे ते
सत्य छे, कारण के, वहु मायाळु, मान माळवाळु अने शोकने गोपववाळुं पण आ घर
उत्तम स्त्री विना शोभतुं नथी." आ प्रमाणे कहीने तेणे एक कुळवती कन्यानी साथे लग्न
कर्युं. नवीन स्त्री पण सुघड इच्छावाळी तेमज आळसवाळी हती, तेथी ते घरनुं कांइपण
कार्य करती नहीं. तेथी विद्युत्प्रभा पोताना मनमां विचार करवा लागी के, "धिक्कार छे! धिक्कार
छे!! म्हारा पूर्वकर्मना उदय निश्चे अत्यन्त परिणाम्या! के जे आ नवी परणेली स्त्री
फक्त घरना मालिक माटे आवेली तेथी पोताना पग उपर पग चढावी सघळो दिवस सुखे बे
ठी रहे छे, जराक पण काम करती नथी; म्हारे मुख्य पितानुं काम तो करवुं पडतुं हतुं, तेमां
वळी आ बीजुं नवी मातानुं कामकाज आवी पड्युं. अरे! हुं पोताना कर्मना दोषथी केवा
म्होटा कष्टने विषे आवी पडी छुं! चिंतवने आतुरचित्तवाळी में पोताना कर्मना दोषथी दि

वस आवां दुःखोने जोगवीश?" आवी रीते अनेकप्रकारना खेदोकरीने दिवसोने निर्गमन करती एवी ते विद्युत्प्रभा मायाकपटरहित अनुक्रमे बारवर्षनी थइ.

एकदा ते कन्या गायोने चारवामाटे वनमां गइ, त्यां ते एक मोटी शाखावाळा वृक्षनी नीचे जेटलामां निद्रा लेती हती तेटलामां म्होटाशरीरवाळो, काळीकांतिवाळो, जयथी श्वास पामेलो, रातानेत्रवाळो अने उतावळी गतिवाळो एक सर्प तेनी पासे आव्यो अने बाळभावरहित एवी ते विद्युत्प्रभाने उद्देशी मनुष्यनी भाषाथी कहेवा लाग्यो:—

"हे बाळा! तुं म्हाराथी जय पामीश नहीं, परंतु म्हारुं एक वचन सांभळ. हुं आ नगरमां नागरूपे बहु काळ थयां घर करीने कर्मनायोगे सुखथी रहुं छुं, हमणां म्हारुं पापकर्म उदय पामवाने लीधे केटलाक गारूडीओ आ वनमां आवीने मने पकडवानो उपाय करवा लाग्या छे. मने ते वातनी खबर पडी, तेथी हुं जय पामी नासीने अहिं त्हारे शरणे आव्यो छुं. पापकर्मने विषे तत्पर एवा ते गारूडीओ म्हारी पाछळ आवे छे, तेथी मने पकडीने करंडीयामां नांखशे अने तेथी हुं महा दुःख पामीश. हे बाळा! ते कारणमाटे तुं ते पापीपुरुषोथी म्हारुं रक्षण कर, रक्षण कर; तेथी तने परोपकार करवानुं बहु पुन्य थशे. वळी सांभळ. नाशवंत स्वभाववाळा अने मळथी जरपूर देहने लीधे अति प्रशंसित एवा

आ देहथी जो कोइनो उपकार नहीं कराय, तो पछी ए देहनुं फळ शुं? अर्थात् परोपकार करवो एज देहनुं फळ छे. अवसरे सूर्य चंद्र प्रकाश करे छे, अवसरे मेघ वरसाद वरसावे छे. समुद्र मर्यादा तजतो नथी, जाज्वल्यमान एवो अग्नि सुखकारी थाय छे अने आ सर्व म्होटा पृथ्वीमंडळने आजसुधी शेषनाग पोताना मस्तकउपर धारण करे छे. ए सर्व लोकोना परोपकारनुं महात्म्य जाण. वळी कह्युं छे केः—जे माणस पोताना स्वार्थविना बीजाने आश्रय आपे छे, आपत्तिमां पडेलानो उद्धार करे छे अने शरणे आवेलानुं रक्षण करे छे ते पुरुषोथी आ पृथ्वी सुशोभित थएली देखाय छे. हे महाभाग्यवाळी! आवा परोपकारना फळने जाणी मन्त्र जप पामेला एवा मने पोताना खोळामां मूकी उपर ढंकवानुं वस्त्र ढांकीने तुं म्हारुं रक्षण कर." सर्पनां आवां वचन सांभळी विद्युत्प्रभा पोताना मनमां विचार करवा लागी के, "में पूर्वजन्मने विषे पून्य कर्युं नथी, तेथी हुं आ जन्मने विषे दुःखी थएली छुं, अने आ जन्ममां जो पून्य नहीं करुं तो परजन्मने विषे शी रीते सुखी थइश?"

आ प्रमाणे विचार करी ते बाळाए पोताना आत्माने निर्भय करी जेटलामां ते सर्पने पोताना खोळामां लइ वस्त्रथी ढांकीने संतारी दीधो, तेटलामां पेला गारुडी लोको त्यां आ-

ब्राह्मण पुत्रीए कह्युं, "हे गारुडीओ! हुं अहिं म्हारुं मुख वस्त्रथी ढांकीने सुती छुं, माटे तमे जे कांइ पूछो छो ते कांइ हुं जाणती नथी." कन्यानां आवां वचन सांभळी सर्व गारुडीलोको परस्पर कहेवा लाग्या के, "अरे! काळा नागने जोइ आ कन्या शुं अहिं नज्ञी रहे खरी? जो तेणे ते नागने दीठो होय तो ते क्यारनी नासी गइ होय." आवी रीते कही जागी गएला उत्साहवाळा ते सर्व गारुडीलोको सर्पने जवाना मार्गने जोता जोता चारे दिशाओ तरफ चाली निकळ्या. गारुडीलोकोना गया पछी कन्याए सर्पने कह्युं, "हे भद्र! हवे तुं बहार निकळ, कारणके, त्हारा शत्रु गारुडीलोको पोतपोताने स्थानके चाल्या गया छे." आवी रीते वारंवार कहेती एवी ते कन्याए पोताना खोळामां जोयुं तो सर्प जोवामां आव्यो नहीं. कन्याए सर्पने न दीठो तेथी बहु विस्मय पामीने विचार करवा लागी के, "अहो! ए सर्प क्यां जतो रह्यो? शुं ते में इन्द्रजाळ दीठी, के स्वप्न जोयुं? अथवा तो मने कांइ चित्तविभ्रम थयो?"

आवी रीते ते कन्या जेटलामां विचार करे छे, तेटलामां पूर्वे क्यारेपण नहिं सांभळवामां आवेली आकाशवाणी प्रगट थइ के, "हे धर्मरसवाळी बाळा! त्हारा धैर्यथी हुं तने ऊट प्रसन्न थयो छुं, माटे मनने इच्छित एवुं वरदान माग." आ प्रमाणे कहेतो एवो कोइएक देव तत्काळ त्यां प्रगट थयो. हार, अर्धहार अने कुंडळोनी कांतिथी देदीप्यमान छे शरीरनी शो-

ना जेने। [illegible] मुग्धमनोरथो। आ प्रमाणे [illegible] ना नामना नगरनो। पनो। म्हारो। गा- पान [illegible] प्रमाणनु वचन मानजो। देव विचार करवा [illegible] मुग्धरणु [illegible] जे. प्रगट थएला साक्षात कल्पवृक्षथी कें- [illegible] मनोरथ पूर्ण थाय." एम कही देव तेना उपर [illegible] एक वन तैयार कर्यु. पछी तेणे विद्युतप्रभा कन्याने कह्यु के, हे पु- त्री! तु ज्यां ज्यां जइश, त्यां त्यां सर्व ऋतुना फळ फुलवाळु आ वन आवशे; आ वनमां फुल अने फळ मनने प्रिय लागे तेवां अने अमृतथी पण अधिक स्वादवाळां छे एटलुंज नहि, परंतु ते वनना सर्वे वृक्षो पण मनोवांछित वस्तुने आपनारां छे एम तुं जाणजे. हे कन्या! मेरुपर्वत उपर रहेला नंदनवनमां जेवी रीते देवांगनाओ क्रीडा करे छे, तेवी रीते तुं पण आ वनमां क्रीडा कर अने कांइ कष्ट आवी पडे त्यारे म्हारुं स्मरण करजे." एम कही ते देव पोताने स्थानके गयो.

पछी चंद्रना सरखा प्रसन्न मुखवाळी विद्युतप्रभा कन्याए ते उद्यानना वृक्षनां फळ फूलो नुं भक्षण करी तृप्ति पामी अने मनमां विचार करवा मांड्यो के, "अहो! थोडो उपकार क-

त्याथी मने आवुं अद्भुत फळ थयुं, तो जेड सर्व रीते उपकार करनारा छे तेओने तो केटलुं फळ थतुं हशे?" आवी रीते अत्यंत विस्मय पामेला हृदयवाळी ते कन्या संध्यासमये गायो ने छड उपर चढेला विद्य उपवनमंडित पोताने घेर आवी, त्यारे माताए कह्युंः—"हे पुत्री! तुं भोजन कर." कन्याए कह्युंः—"हे मात! मने आजे शरीरे सारुं नथी, तेथी तृष्णा लागी नथी." पछी ते कन्या पाछली रात्रीए गायोने लइ फरी वनमां गइ. आ प्रमाणे हमेशां ते कन्या दिव्यवननी निचे अप्सरानी पेठे क्रीडा करती हती.

एकदा ते विद्युल्लताकन्या कल्पवृक्षनी छायामां सूती हती, तेवामां जे थयुं ते सांभळो. पाटलीपुत्र नगरनो राजा जितशत्रु, पोतानी चतुरंगिणी सेनासहित दिग्यात्रा करवा निकळेलो हतो ते तत्र स्थानके आवी पहोंच्यो. जाणे सूर्यमंडलथी ज उतरेला होयनी! एवा ते राजाना विविध जातना घोडाओ पोताना खोंखाराथी ते वनने गजवी मूकता हता; जेना सैन्यने विषे मद झरता अने मेघनी पेठे गर्जना करता एवा पर्वतसमान शरीरवाळा हाथीओ रहेता हता; नवीन प्रकारना आयुधोने धारण करता सुभटोथी व्याप्त अने मोटी घूघरीओना शब्दथी मनोहर एवा रथो ते राजानी सेनाने विषे शोभता हता. आ प्रकारनी सैन्यसमृद्धि-

ना जेनी एवा ते देवने जोइ निर्मळमनवाळी विद्युत्प्रभा कन्याए मुग्धस्वभावथी आ प्रमाणे कह्युं:–"हे सुरेश्वर! जो तमे म्हारापर प्रसन्न थया हो तो तापमां चरती एवी म्हारी गायोने तापनी पीडा न थाय तेम करो." कन्यानुं ए प्रकारनुं वचन सांभळी देव विचार करवा लाग्यो के, "अरे! आ कन्यानुं केवुं मुग्धपणुं के जे, प्रगट थएला साक्षात् कल्पवृक्षथी केवळ गायोनीज इच्छा करे छे!! भले, तेनो ते मनोरथ पूर्ण थाओ." एम कही देवे तेना उपर तत्काळ नंदनवन सरखुं एक वन तैयार कर्युं. पछी तेणे विद्युतप्रभा कन्याने कह्युं के, हे पुत्री! तुं ज्यां ज्यां जइश, त्यां त्यां सर्व ऋतुना फळ फुलवाळुं आ वन आवशे; आ वनमां फुल अने फळ मनने प्रिय लागे तेवां अने अमृतथी पण अधिक स्वादवाळां छे एटलुंज नहि, परंतु ते वननां सर्वे वृक्षो पण मनोवांछित वस्तुने आपनारां छे एम तुं जाणजे. हे कन्या! मेरुपर्वत उपर रहेला नंदनवनमां जेवी रीते देवांगनाओ क्रीडा करे छे, तेवी रीते तुं पण आ वनमां क्रीडा कर अने कांइ कष्ट आवी पडे त्यारे म्हारुं स्मरण करजे." एम कही ते देव पोताने स्थानके गयो.

पछी चंद्रना सरखा प्रसन्न मुखवाळी विद्युतप्रभा कन्याए ते उद्यानना वृक्षनां फळ फूलोनुं भक्षण करी तृप्ति पामी अने मनमां विचार करवा मांड्यो के, "अहो! आवो उपकार क-

ते कन्यानी पासे जइ कहेवा लाग्योः—"हे मनोहर मुखवाळी कन्या! तुं पाछी वळ, त्हारी नासी गएली गायोने हुं ऊट पाछी लावी आपुं छुं. त्हारा कोपथकी आ वन दोहे छे, जेथी अमारा राजा विगेरे सर्व माणसो भयभ्रांत मनवाळा थाय छे. तुं पाछी वळीश तेथी वन पण पाछुं वळशे, अने वन पाछुं वळवे तेथी हाथी, घोडा, विगेरे सघळुं पाछुं वळशे, तेथी सर्व माणसो शांत थशे." मंत्रीनां आवां वचन सांभळी ते विद्युत्प्रभाकन्या माणसो उपर दया लावी जेटलामां पाछी वळी, तेटलामां ते उद्यान पण ते कन्यानी साथे पाछुं वळी पोताने स्थाने आव्युं. राजानी आज्ञाथी अश्वारोह गायोने त्यां आणी अने सर्व जेम हतुं तेम शांत थइ गयुं.

पछी मंत्रीए कह्युंः—"हे राजन्! आपे जे अपूर्व आश्चर्य जोयुं, ते आ कन्यानुं महात्म्य छे." राजा पण अति मनोहर लावण्यवाळी, उत्तम रूपवाळी अने सुवर्णसमान शरीरनी कांतिवाळी ते कन्याने जोइ मनमां अति आश्चर्य पामीने विचार करवा लाग्यो के, "आ कन्या स्वर्गथी उतरेली शुं वैमानिक देवी हशे के नागकन्या हशे? अथवा तो आसुरीकन्या हशे के ज्योतिष्क देवी हशे?" आ प्रमाणे विचार करता एवा राजाए, ते कन्याना लक्षण उपरथी निश्चय कर्यो के, "हा! हवे मैं जाण्युं, ए नक्की मनुष्यनी स्त्री छे, पण कोइ देवी नथी." पछी

वाळा जितशत्रु राजाए नंदनवनसमान शयावाळा ते वनने जोइ त्यां पमाव कर्यो. राजसमु-
द्रने विषे चंद्रसमान जितशत्रु राजा एक आंबाना वृक्षनी नीचे सिंहासन उपर बेठो अने ते-
नी आज्ञाथी सेवकलोकोए हाथी, घोमा, बळद विगेरे पशुउने वृक्षोनी माळो साथे बांधी दी-
धा, तथा शस्त्रादि सर्व सामग्री पण वृक्षोनी माळोने विषे लटकावी दीधी. एवामां विद्युत्मत्ता
सैन्यना शब्दथी जागी अने जोवा लागी तो तेणे हाथीना समूहना जयथी पोतानी गायोने
दूर नासी गएली दीठी, तेथी पोतानी गायोने पाछी वाळवा माटे ते कन्या जेटलामां दोमवा
लागी, तेटलामां तेनी साथे ते वन पण दोमवा लाग्युं! वृक्षनी माळोने विषे बांधेला हाथी,
घोमा, विगेरे पशुउ पण दोमवा लाग्यां.

आ प्रमाणे सर्वने दोमता जोइ मनमां आश्चर्य पामेलो जितशत्रु राजा विचार करवा
लाग्यो के, "आ पूर्वे क्यारे पण नहिं जोएलुं आश्चर्य छे, कारण के, हाथी, घोमा, उंट, विगेरे
पशुउ सहित आ वन दोमे छे." पछी राजानी आज्ञाथी प्रधान जेटलामां ते जुए छे तेटलामां
तेणे उद्यानसहित दोमती एवी एक कन्याने दीठी, तेथी बुद्धिमान प्रधान पोताना चित्तमां
विचार करवा लाग्यो के, "निश्चे आ कन्यानो आ कांइ अपूर्व महिमा देखाय छे." तेथी मंत्री

ते कन्यानी पासे जइ कहेवा लाग्योः—"हे मनोहर मुखवाळी कन्या! तुं पाछी वळ, त्हारी नासी गयली मागोने हुं जट पाछी लावी आपुं छुं. त्हारा रोकवाथी आ वन दोरे छे, जेथी अमारा राजा विगेरे सर्व माणसो जगप्रांत मनवाळा थाय छे. तुं पाछी वळीश तेथी वन पण पाछुं वळशे, अने वन पाछुं वळशे तेथी हाथी, घोडा, विगेरे सघळुं पाछुं वळशे, तेथी सर्व माणसो शांत थशे." मंत्रीनां आवां वचन सांभळी ते विद्युत्प्रभाकन्या माणसो उपर दया लावी जेटलामां पाछी वळी, तेटलामां ते उद्यान पण ते कन्यानी साथे पाछुं वळी पोताने स्थाने आव्युं. राजानी आज्ञाथी अश्वारोहे गायोने त्यां आणी अने सर्व जेम हतुं तेम शांत थइ गयुं.

पछी मंत्रीए कह्युंः—"हे राजन्! आपे जे अपूर्व आश्चर्य जोयुं, ते आ कन्यानुं महात्म्य छे." राजा पण अति मनोहर लावण्यवाळी, उत्तम रूपवाळी अने सुवर्णसमान शरीरनी कांतिवाळी ते कन्याने जोइ मनमां अति आश्चर्य पामीने विचार करवा लाग्यो के, "आ कन्या स्वर्गथी उतरेली शुं वैमानिक देवी हशे के नागकन्या हशे? अथवा तो आसुरीकन्या हशे के ज्योतिष्क देवी हशे?" आ प्रमाणे विचार करता एवा राजाए ते कन्याना लक्षण उपरथी निश्चय कर्यो के, "हा! हवे में जाण्युं, ए नक्की मनुष्यनी स्त्री छे, पण कोइ देवी नथी." पछी

राजाए वनमां ते कन्याना दुर्बल शरीरना चिन्होथी मनने विषे एवो निश्चय कर्यो के, "ते कन्या हजुसुधी परणेली नथी." आ प्रमाणे धारी जितशत्रु नृपति ते कन्या उपर निष्कपटपणे बहु अनुराग धरवा लाग्यो. पछी प्रधाने भूपतिना नावने जाणी कन्याने कह्युं के, "हे भद्रे! तुं आ जितशत्रु राजाने पोताना पतिरूपे अंगीकार करी त्हारा मनुष्यजन्मने सफल कर." कन्याए लज्जाथी पोतानुं मुख नीचुं करीने कह्युं. "हे मंत्री! तमे कह्युं ते योग्य छे, परंतु जे पोतानाज मुखथी विवाहनी अनुमोदना करवी ते कुळवती कन्याने अयोग्य छे. जो तमे आ पोतानुं कार्य करवा इछता हो, तो आ पासे रहेला गाममां अग्निशर्मा नामनो ब्राह्मण वसे छे ते म्हारो पिता थाय छे, तेने तमे पोतानी कार्यसिद्धिने माटे पूछो." पछी राजानी आज्ञाथी प्रधाने गाममां जइ अग्निशर्मा ब्राह्मण पासे तेनी पुत्रीनुं राजाने माटे मागुं कर्युं. अग्निशर्माए पण प्रधाननां वचन सांभळीने प्रसन्नचित्ते कह्युं. "हे प्रधान! आ म्हारा प्राण पण राजाना छे, तो पछी कन्यादि वस्तु होय तेमां तो शुं कहेवुं." एम कही प्रधानसहित ते ब्राह्मण पोतानी पुत्रीने साथे लइ वनमां राजानी पासे आव्यो, त्यां राजाने आशिर्वाद आपी राजाए आपेला आसन उपर बेठो, पछी ब्राह्मणे जे जे कह्युं हतुं ते सर्व प्रधाने

राजाने कर्युं; एटले कालविलंबने नहिं सहन करता एवा ते जितशत्रु नृपतिए तत्काल ब्राह्मणनी समक्ष ते कन्यानुं गंधर्वविवाहथी लग्न कर्युं. कन्याना उपर नंदनवनना सरखुं उद्यान शोभतुं हतुं, तेथी राजाए ते कन्यानुं नाम 'आरामशोभा' पाड्युं. वळी आ ब्राह्मण म्हारो ससरो थाय छे, माटे ते क्यारे पण दुःखी न थाय" एम विचारी राजाए तेने दुग्ध बार गाम आप्यां.

पछी जितशत्रुनृपति ते आरामशोभा स्त्रीने हाथीउपर बेसारी जेटलामां पोताना नगर तरफ जवा लाग्यो, तेटलामां असंख्यजनोने जोवायोग्य शोभावाळुं ते उद्यान उधनी पेठे थइ तेमनी साथे आकाशमार्गे चालवा लाग्युं. राजा अनुक्रमे नगरनी समीपे आवी पहोंच्यो, तेटलामां मुख्यप्रधानोए नगरने उत्तमरीते शणगारी दीधुं, पछी राणीसहित राजाने नगरमां प्रवेश करतो जोइ स्थाने स्थाने एकठा थएला नगरवासी माणसो आश्चर्य पामीने परस्पर वातो करवा लाग्या के, "आ राजाने धन्य छे, एमणे पूर्वे दानवगेरे बहु पुन्य कर्युं छे, जेथी तेमनो आवो प्रभाव थयो छे अने अत्यंत रूपवाळी स्त्रीपण प्राप्त थइ छे. पूर्वे जिनराज, चक्री अने वासुदेव विगेरे उत्तमपुरुषोने पण जे समृद्धि प्राप्त थइ नथी, ते समृद्धि आ राजाने पुन्य

ना वळथी प्राप्त थइ छे. आकाशमां नंदनवनना सरखुं मनोहर आ उद्यान कया जोनारा माणसना मनने आश्चर्य नथी उत्पन्न करतुं? केवळ निराधार एवा आकाशने विषे स्थिर रहेला फळ फुलवाळां वृक्षो कोने आश्चर्य उत्पन्न नथी करतां? जो पूर्वनां बहु पुन्य होय तोज ए वृक्षोनां फळ मळी शके तेम छे." आ प्रमाणे लोकोना विविध वचनोने सांभळतो एवो जितशत्रुनृपति आरामशोभा स्त्रीसहित हर्षथी पोताना मेहेलमां आव्यो. दिव्यप्रभाववाळुं अने देवताए निर्माण करेलुं ते उद्यान पण राजाना मेहेलनी उपर आकाशमां स्थिर थइने रह्युं; कारण के, माणसोने आ संसारमां पुन्यना योगथी शुं नथी मळतुं? पछी आरामशोभा प्रियानी साथे भोग भोगवता एवा ते राजानो केटलोक काळ लीलामात्रमां चाल्यो गयो.

एक दिवस अग्निशर्मा ब्राह्मणनी नवी परणेली स्त्रीए एक पुत्रीने जन्म आप्यो. अनुक्रमे ते पुत्री ज्यारे युवावस्था पामी, त्यारे तेनी माता विचार करवा लागी के, "जो आरामशोभा मृत्यु पामे तो तेना उपर रागने लीधे आशक्त थएला मनवाळो जितशत्रु राजा म्हारी पुत्रीने परणे; माटे शोक्यना सरखी ते शोक्यनी पुत्रीने कोइ उपायथी मारी नांखुं." आ प्रमाणे विचार करी तेणे पोताना पतिने कह्युं:—"हे स्वामिन्! एक म्हारुं वचन सांभ-

ळो. आपणे क्यारे पण आरामशोजापुत्रीने माटे श्रेष्ट मोदक विगेरे कांइ ओछी पण वस्तु मोकली नथी." त्यारे जट्टजीए कह्युं.–"हे जद्रे! ते आरामशोजाने कांइ खोट(कमी) नथी; ते तो हमेशां पुन्यना वशथी कपूरना कोगळा करे छे." पतिनां आवां वचन सांजळी स्त्रीए कह्युं.–"स्वामिनाथ! आपे योग्य कह्युं, परंतु माता पिताए मोकलेली वस्त्र जोजन विगेरे थो मी वस्तुनी पण महा ऋद्धिने पामेली पुत्री इच्छा करे छे, माटे मोदकविगेरे कांइपण खावानी वस्तु मोकलवी जोइये."

प्रियाना आवा गाढ आग्रहने जाणी ब्राह्मणे कह्युं.–"हे प्रिया! जो त्हारा मनमां एम होय तो पुत्रीने माटे मोदक विगेरे बनाव." अग्निशर्माए आवी रीते प्रियाने आज्ञा आपी, एटले तो ते दुष्ट रंन्हाए दिव्य वस्तुथी सिंहकेसरीया नामना विषमिश्रित मोदको तत्काळ तैयार कर्या; पछी सर्व मोदकोने एक घडामां नांखी, मोढुं बंध करी ते दुष्ट रंन्हाए पोताना पतिने कह्युं. "तमारे आ घडो पुत्री विना बीजा कोइना हाथमां आपवो नहीं, अने वळी तेने एम कहेवुं के, "आ मोदको त्हारे पोतानेज खावा. बीजा कोइने आपवा नहीं; कारण के, जो ते बीजाने आपीश तो, ते सारा नहि थवाने लीधे राज्यकुळमां अमारी हांसी थशे. अ-

मने गामरूाना रहेवासीने मोदक वनाववानुं तेवुं चातुर्य क्याथी होय ?" ब्राह्मण पोते सरलस्वन्नावनो हतो, तेथी ते स्त्रीना कपटने नहीं जाणतां घमा उपर पोतानुं सील करी त्यांथी चाली निकळ्यो. रस्ते घमाने पोताना उशीके मूकी निद्रा लेतो अने वारंवार तेना वंध करेला मुखने जोतो एवो ते ब्राह्मण अनुक्रमे नगरनी समीपे आवी पहोंच्यो; त्यां ते मार्गना श्रमथी थाकी जवाने लीधे एक म्होटा वमवृक्षनी निचे शीतळ गयामां सुइने जेटलामां निद्रावश थयो, तेटलामां पेला नागकुमार देवे अवधिज्ञानथी तेवी अवस्थामां रहेला ब्राह्मणने जोइ विचार कर्यो के, "आ ब्राह्मण आ नगरने विषे शामाटे जाय ढे? 'हा, में जाएयुं. ठरमानमाताए विपमिश्रित मोदको करी आरामशोन्नाने मारवा माटे आ ब्राह्मणने मोकलेलो ठे; परंतु ए पुत्रीनो पिता हुं पोते विद्यमान ठतां पूर्वन्नवे मेळवेला पुन्ययोगथी तेने मरणनुं दुःख केम थशे ! ए कन्याए पूर्वन्नवने विपे वहु पुन्य मेळवेलुं ठे, तेथी तेने कोइ मारवाने समर्थ नथी." आ प्रमाणे विचार करी ते नागकुमार देवताए घमामांथी विपमिश्रित मोदकोने अपहरी लइ तेमां वीजा अमृतसमान स्वादवाळा दिव्य मोदको मूक्या. पठी ब्राह्मण जागी उठ्यो अने घमो लइ राजद्वारे आव्यो, त्यां प्रतिहारे तेने आवलो जाणी राजाने

विनंती करी के, "हे स्वामिन्! आरामशोभाना पिता राजद्वारे आव्या छे, ते आपना प-
[illegible]नी इच्छा करे छे, जो आपनी आज्ञा होय तो तेमने लावुं." त्यारे राजाए कह्युं:—
"तेमने जलदी अहिं तेडी लाव." तुरत प्रतिहार राजद्वारे जइ अग्निशर्माब्राह्मणने राजा पा-
से तेडी गयो. अग्निशर्माए त्यां जइ आशीर्वाद आपी राजानी आगळ घडो मूक्यो. रा-
जाए प्रथम कुशळ प्रश्न पूछीने पछी कह्युं के, "हे द्विज! आ घडामां शुं लाव्या छो?"
ब्राह्मणे कह्युं, "स्वामिन्! तमारी कुमारी पुत्रीने माटे मोदक आण्या छे, तेनी माताए मोक-
ना बनावी उत्तम मोदको ए घडामां मोकल्या छे." राजाए प्रसन्न थइ ते घडो आरामशो
भानी पासे मोकलावी दीधो अने पोते पण नवाजणथी ते विप्रनो सत्कार करी पछीथी
आरामशोभाना मंदिरमां आव्या, त्यां ते राणीए आपेला आसन उपर बेठा. त्यारे आरा
मशोभा राणीए कह्युं:—"हे स्वामिन्! जो आप आज्ञा आपो तो हुं आ घडो उघाडुं."
त्यारे राजाए कह्युं:—"हे प्रिये! आ स्थानके कोइ सेवकजन नथी, माटे तुं पोते तारी इ-
च्छा प्रमाणे ते घडाने उघाड." राजानी आज्ञाथी राणीए जेवो घडो उघाड्यो, तेवोज कोइ
नहि वखोडी शकाय एवो सुगंध उछळ्यो के जेथी सघळुं राजमंदिर सुगंधीवाळुं बनी गयुं.

नई मान १३

[illegible] श्रा मोदको श्रमृतरसना [illegible] विचार करता एवा राजाए कर्यो। श्रा- [illegible] नहि जावामां श्रावतो श्रा एक एक [illegible] श्राश्चर्य। श्रागमशालीनाए श्रति दुर्लभ पो- तानी [illegible] श्राश्चर्य। श्रथवा, तेनार मनुष्यलोकने विषे श्रति दुर्लभ [illegible] सर्व लोकोना श्रा प्रमाण करवा लाग्या.

"[illegible] मातानुं [illegible] चातुर्य [illegible] तेणे पोताना श्रपूर्व चातुर्यथी श्रा मोदको श्रमृतरसना [illegible] छे." पछी श्रग्निशर्मा ब्राह्मणे राजाने कह्युं, "हे देव! श्राप म्हारा पुत्र श्रागमशालीने थोडा दिवस म्हारे घेर मोकलो; कारण, तेथी तेने पोतानी मातानुं दर्शन थशे." त्यारे राजाए हसीने कह्युं. "हे भद्र! तमे निश्चे सरळ स्व- भाववाळा देखाओ छो; कारणके, राजानी स्त्रीने सूर्य पण नथी जोइ शकतो, ते पण तमे जाणता नथी." पछी राजानी श्राज्ञाथी ब्राह्मणे घेर श्रावी सर्व वात पोतानी नवी स्त्रीने कही, तेथी दुष्ट मनवाळी ते स्त्री पण मनमां विचार करवा लागी के, "धिक्कार छे! धिक्कार

हे!! के जे म्हारुं कार्य सिद्ध न थयुं. हुं एम नहोती जाणती के थोडुं विष नाखवाथी विष-मिश्रित पदार्थने विषे कांइ पण शक्ति नहिं देखाय. हवे हुं बीजुं उग्र विष नांखी पकवान बनावीने पुत्रीने माटे मोकलुं; के जेथी ते तत्काल मृत्यु पामे." आ प्रमाणे विचार करी ते दुष्ट रंडाए उग्र विषमिश्रित तैयार करेलुं पकवान एक घडामां भरी ते घडानुं मोढुं बंध करी ते पोताना पतिने आप्यो अने कह्युं के, "स्वामिन! आ घडो पण त्यां जइ पुत्रीने आपी आवो." अहा! पापी माणसोनुं केवुं दुराचरण छे? ब्राह्मण अनुक्रमे चालतां फरी पण तेज वडवृक्षनी नीचे आवीने सूतो, त्यां ते जेटलामां निद्रावश थयो, तेटलामां देवताए पूर्वनी पेठे विषमिश्रित पकवान अपहरी लइ बीजुं सुंदर पकवान मूक्युं. पछी ब्राह्मणे राजमंदिरमां जइ ते घडो राजाने आप्यो, तेथी तेनी कीर्ति बहु विस्तार पामी. ब्राह्मणे फरी घेर आवी सर्व वात पोतानी प्रियाने कही, ते सांभळी दुष्ट रंडा मनमां खेद करती विचारवा लागी के, "हवे आ ते शुं कहेवाय? ते पुत्री केम मृत्यु नथी पामती? हवे तालपुट विषमिश्रित पकवान करी मोकलुं." आवो विचार करी तेणे विषमिश्रित पकवान तैयार करी घडामां भरी पोताना पतिने कह्युं. "प्राणनाथ! तमारे आ वखते पुत्रीने आपणे घेर तेडी लाववी;

कारणके, पुत्री पहेली वखते पोताना पिताने घेर प्रसव करे छे. जो कदापि राजा पुत्रीने न मोकले तो तमारे तेने पोतानुं ब्रह्मतेज देखाडवुं."

आ प्रमाणे पितानी शिखामण सांभळी ब्राह्मण घणो खुश थइ चालतो थयो अने तेज वड वृक्षनी नीचे आवीने सुइ रह्यो; त्यां देवताए घडामांथी घिरमिश्रित पकवान्न अपहरी लइ उत्तम पकवान मूक्युं. ब्राह्मणे राजद्वारमां जइ घडो राजाने आप्यो तेथी विप्रपतिनो म्होटो जश वृद्धि पाम्यो. पछी ब्राह्मणे राजाने कह्युंः—"हे राजेंद्र! आप म्हारी गर्भवती पुत्रीने म्हारे घेर मोकलोः कारणके, पुत्री पहेली वखत पिताना घेर प्रसव करे, एम लोकमां कहेवाय छे." त्यारे राजाए कह्युंः—"हे मित्र! ए वात क्यारे पण बनी नथी के, राजस्त्री पोताना पिताने घेर जइ बाळकने जन्म आपे, आ वात तमारे फरीथी कहेवी नहीं." राजानां आवां वचन सांभळी ब्राह्मणे पोताना उदर उपर छरी अडकाडीने राजाने कह्युं.—"जो आप म्हारी पुत्रीने नहीं मोकलो तो हुं निश्चे आपने ब्रह्महत्या आपीश." पछी प्रधानोए राजाने विनंति करी के, "हे महाराज! ए ब्राह्मण गांडो देखाय छे तेथी ते निश्चे ब्रह्महत्या आपशे, माटे महाराणीने तेनी साथे मोकलो." पछी राजाए म्होटी सामग्री करी आरामशोभाने

ब्राह्मणनी साथे निवास करी. अहिं ब्राह्मणीए पोताना घरना पाछला भागमां एक म्होटो कूवो खोदावी राख्यो अने पोतानी पुत्रीने एक भोंयरामां राखी. प्रभातमां ब्राह्मण पोतानी आरामशोभाना पुत्रीसहित बहु मल्हावथी पोताना गाममां आव्यो. यथानगृहित थयेली आ-रामशोभा पिताना घरने विषे सुखे निवास करवा लागी; अनुक्रमे जेम छीप, स्वातिनक्षत्रना योगथी मुक्ताफलने जन्म आपे, तेम त्यां तेणे देवसमान एक पुत्रने जन्म आप्यो.

एक दिवस घरे रहेनारा दास दासी विगेरे सेवक लोको कांइ कार्य माटे बहार गया ह-ता, एवामां आरामशोभा कायचिंताने माटे (दिशाए जवा माटे) ओरमान मातानी साथे घरना पाछला भागमां आवी, त्यां तेणे कूवाने जोइ पूछ्युं के, "हे मात ! अहिं आ कूवो शा माटे खोदाव्यो छे ?" त्यारे दुष्ट हृदयवाळी ओरमान माताए कह्युं, "पुत्री ! ए कूवो त्हा-रा माटे खोदाव्यो छे; कारण के मीठुं पाणी लाववा माटे त्हारे दूर जवुं पडे, ते वखते बहु दास दासी लोकोथी कोण जाणे केवुं हरण केवुं होय ? माटे में ए काम करावी राख्युं छे." सरळ स्वभाववाळी आरामशोभाए माताने अभिप्राय जाण्यो नहीं, तेथी ते कूवानी पासे जइ नीचुं मुख करी जेटलामां कूवाने जोवा लागी, तेटलामां दुष्ट चित्तवाळी ओरमान मा-

ताए धक्को दइ तेने कूवामां फेंकी दीधी. आरामशोभाए कूवामां पडतां पडतां पेला पूर्वे वरदान आपनारा देवतानुं स्मरण कर्युं, तेथी ते देवताए तत्काळ त्यां आवी तेने हाथवडे झीली लीधी, अने जेटलामां क्रोध पामेलो देवता ते ओरमान माताने तेना पापकर्मनुं फळ देखाडवा लाग्यो तेटलामां आरामशोभाए तेने शांत पमाड्यो. पछी नागकुमार देवताए कूवामां एक पाताळगृह बनावी तेमां आरामशोभाने राखी. उद्यान पण तेनी पाछळ कूवामां आव्युं.

अहिं ओरमान माताए पोतानी साची न्हानी पुत्रीने आरामशोभानो वेश धारण करावी जेटलामां पलंग उपर बेसारी, तेटलामां आरामशोभानो दासीवर्ग त्यां आवी पहोंच्यो, तेणे कांइक ओछा लावण्यवाळी, विरूपशरीरना वर्णवाळी, विषमनेत्रवाळी अने कांइक असमान शरीरवाळी ते पुत्रीने आरामशोभा जाणीने पूछ्युं के, "हे महाराणी ! आजे तमारुं शरीर कांइ शोभाविनानुं देखाय छे." त्यारे कृत्रिम आरामशोभारूप ब्राह्मण पुत्रीए कह्युं,– "हे महाभाग ! हुं नथी जाणती के म्हारा शरीरे शी पीडा उत्पन्न थइ छे के, जेथी म्हारुं रूप विगेरे सर्व चाल्युं गयुं." तेनां आवां वचन सांभळी दासीए ते वात तेनी माताने कही, एटले तो कपटना मंदिररूप ते विप्रवी हाथवडे पोतानी छातीमां प्रहार करती त्यां आवीने

आ प्रमाणे विलाप करवा लागीः—"हाय हाय! म्हारी आशा नाश पामी!! म्हारी आरामशोभापुत्रीनी आ शी दशा थइ? अरे विधाता! तुं रत्नने विषे दूषण उत्पन्न करनारो केवो य छे. हे पुत्री! तने कोइनी दृष्टि लागी छे, अथवा कांइ वायुनो विकार उत्पन्न थयो छे के प्रसूतिनो रोग थयो छे! अरे! जेम निर्जल प्रदेशमां उगेली वेलनी उपर करेलो मनोरथ फोकट थाय, तेम आ पुत्रीउपर करेला म्हारा मनोरथो फोकट थया." आवी रीते विलाप करती एवी ते स्त्रीए कपटथी सारुं करवा माटे उपचारादि बहु उपायो कर्या, पण कांइ फायदो थयो नहीं; कारणके, सहज स्वरूप होय ते शी रीते नाश पामे?

हवे पाटलीपुत्र नगरथी जितशत्रु राजानो मंत्री आरामशोभाने तेडवा माटे स्वस्थाश्रय गाममां आव्यो. कृत्रिमआरामशोभा पण पोताना परिवारसहित तेनी साथे पाटलीपुत्र जवा माटे विदाय थइ, ते वखते दासीओए तेने कह्युं. "हे स्वामिनी! आपणी साथे उद्यान केम नथी आवतुं?" त्यारे राणीए कह्युं. "ए कूवामां पाणी पीवामाटे गयुं छे, तेथी ते पाछळ आवशे. तमे आगळ चालवा मांडो." राणीनां आवां वचन सांभळी सर्व परिवार मनमां खेद पामतो आगळ चालवा लाग्यो; अनुक्रमे ते नगरनी समीपे आवी पहोंच्यो एटले जितशत्रु राजा-

ए दर्पथी ते पोतानी पट्टराणी आरामशोभानो नगरमां प्रवेशनिमित्ते म्होटो उत्सव कर्यो. जितशत्रु राजा, अति अद्भुत रुपवाळा पुत्रने अने शरीरनी शोभारहित राणीने जोइ मनमां हर्ष अने खेद पामवा लाग्यो, तेथी "हे देवी! तने आ शुं थयुं? एम पूछ्युं. एटले राणीए कह्युं के, "मने शरीरे कांइ रोग थयो छे, तेथी म्हारा शरीरनी आवी अवस्था थइ गइ छे." राजाए खेद पामी फरी पूछ्युं. "देवी! नंदनवन समान मनोहर उद्यान केम नथी देखातुं?" तेवारे कृत्रिम आरामशोभाए कह्युं. "स्वामिन्! कूवामां पाणी पीवा गएला ते उद्यानने में पाछळ राखेल छे, माटे ज्यारे हुं तेनुं स्मरण करीश, त्यारे ते अहिं आवशे." राणीनां आवां वचन सांभळी राजा विचार करवा लाग्यो के, "आ आरामशोभा पूर्वे हती ते छे के बीजी छे?" आम शंकायुक्त चित्तवाळो थएलो ते जितशत्रु राजा, आरामशोभा संबंधी कांइपण सुख पाम्यो नहीं. कारणके, चोळाना धान्यथी घेवर शी रीते बने?

एक दिवस जितशत्रु नृपतिए कृत्रिम आरामशोभाने कह्युं:—"हे सुंदरी! उद्यानने अहिं लाव." तेवारे आरामशोभाए कह्युं:—"अवसर आवे लावीश." तेनां आवां वचनथी राजाए निश्चय कर्यो के "आ पोते आरामशोभा नथी. पण कोइ बीजी स्त्री छे."

हवे एम बन्युं के कूवानी अंदर पाताळगृहमां रहेली सावी आरामशोभाए देवताने क- ह्युं.—"हे तात! मने पुत्रना वियोगथी बहु पीडा थाय छे, माटे आप तेवी रीते करो के, जे- थी हुं पुत्रना मुखने जोउं." त्यारे देवताए कह्युं. "हे पुत्री! तुं म्हारा प्रभावथी पुत्रने जो- इश, परंतु त्हारे सूर्योदय पहेलां अहिं पाछुं आववुं, जो तुं नहिं आवे तो हुं तने आजथी आ- रंभीने दर्शन नहिं आपुं; वळी ज्यारे त्हारा माथानी वेणमांथी मृत्यु पामेलो सर्प पडतो जोवामां आवे, त्यारे त्हारे निश्चे जाणवुं के म्हारुं दर्शन नहिं थाय." पछी आरामशोभा देवताना प्रभावथी ज्यां राजभुवनमां पोतानो पुत्र सूतो हतो, त्यां आवी अने सुकोमळ हा- थथी तेणे पोताना पुत्रने खोळामां लइ बहुवार रमाड्यो, पछी पुत्रने तेने स्थानके सुवाडी तेनी आजुबाजु पोताना उद्याननां फळ फूल मूकी सावी राजपदी ते आरामशोभा पोताना पाताळगृहमां चाली गइ. प्रभाते धावमाताना मुखथी पुत्रनी ते वात सांभळी राजाए पोते जोइने पछी कृत्रिम आरामशोभाने पूछ्युं:—"हे भद्रे! आ शुं देखाय छे?" त्यारे राणीए कह्युं. "हे स्वामिन्! में रात्रीए उद्यानने संभारी फळ फूलो आणेलां हतां." आ प्रमाणे उत्तर आप्या पछी राजाए फरी पूछ्युं.—"जो एम छे तो ते उद्यानने हमणां अहिं लाव." त्यारे

राणीए कह्युं. “हुं तेने रात्रीए लावी शकुं छुं, दिवसे लाववानी शक्ति म्हारामां नथी.” प्रियानां आवां वचन सांभळी जितशत्रु नृपति विचार करवा लाग्यो के, “ठीक छे आवते दिवसे जा णीश.” बीजे दिवसे पण नृपतिए पुत्रने तेवीज अवस्थावाळो दीठो. त्रीजे दिवसे तो ते हाथमां तरवार लइ रात्रीए दीवानी छाये अंधारामां एक चित्ते उभो रह्यो, त्यां तेणे साची आरामशोभानी सर्व क्रिया जोइ विचार्युं के, “निश्चे आज म्हारी प्रिया छे.” राजा आम विचार करतो उभो हतो, तेवामां आरामशोभा तुरत त्यांथी चाली गइ. पछी नृपतिए सवारे कृत्रिम आरामशोभाने कह्युं:—“हे भद्रे! तुं अत्यारे उद्यानने अहिं लाव, नहीं तो म्हारे त्हारुं काम नथी.” राजानां आवां वचन सांभळी अत्यंत तेजरहित थइ गएला मुखवाळी कृत्रिम आरामशोभाए विचार्युं के “हुं वारंवार शुं उत्तर आपुं? खरेखर हुं पुन्यरहित छुं.”

चोथे दिवसे रात्रीए साची आरामशोभा आवी अने जेटलामां ते पोतानुं कार्य करी पाछी वळी, तेटलामां राजाए तेने हाथवडे पकडीने कह्युं के, “हे देवी! तुं स्वभाविक स्नेहथी वश थएला मने प्रयोजन विना फोगट शामाटे छेतरे छे?” तेवारे आरामशोभा राणीए कह्युं. “नाथ! हुं आपने शामाटे छेतरुं? परंतु कांइ कारण छे.” त्यारे नृपतिए कह्युं. “हे भद्रे!

ते कारण तुं मने कहे." राणीए कह्युं. "ते काले कहीश, अत्यारे मने छोडी द्यो." आम रा-
णीए बहु आग्रह कर्यो, तोपण तेने छोडी न देतां राजा गाढस्नेहथी कहेवा लाग्यो. "प्रिये!
हाथमां आवेला मनोवांछितदायक चिंतामणिरत्नने कयो माणस त्यजी दे? माटे विचारने
मूकी दइ जे कारण होय ते कहे." त्यारे राणी आरामशोभाए कह्युं. "प्राणनाथ! कारण
कहेवाथी आपने पश्चात्ताप थशे." राणीए नृपतिने आ प्रमाणे बहु समजाव्यो, तोपण नृप-
तिए पोतानो कदाग्रह त्यजी दीधो नहीं. पछी राणी आरामशोभाए पोतानी ओरमानमातानुं
सर्व चरित्र मूळथी आरंभीने कहेवा मांड्युं, तेमां एटलीवार थइ के, सूर्यनो उदय थइ गयो.
राणीए पोतानो छुटी गएलो अंबोडो जेटलामां बांधवा मांड्यो, तेटलामां एक मृत्यु पामेलो
न्होटो सर्प तेमांथी तुरत नीचे पड्यो. सर्पने जोइ "हे प्रिय! हा स्वामिन्! आवी निर्भाग्य ए-
वी मने शामाटे त्यजी दीधी?" एम विलाप करती राणी तत्काळ मूर्छा खाइ पृथ्वी उपर
पडी. शीतळ जळ अने पवनना उपचारथी फरी सचेत थएली राणीने पोताना पति एवा
चित्रांगराजाए कह्युं. "देवी! तुं शामाटे खेद करे छे?" राजाना पूछवा उपरथी आराम-
शोभाराणीए नागकुमार देवतानुं सर्व वृत्तांत तेने कही संभळाव्युं; तेथी राजाने हर्ष अने

तोर रूपमा पडी. पछी जितशत्रुनृपतिए सेवकों पासे कृत्रिम आगमशोनाने बांधी तेड-
व्यामां आव्यो अने प्रहार करवा मांड्या. तेवामां नाशी आगमशोनाए तेना चरणमां पडी
विनंति करी के, "हे नाथ! आ म्हारो दोष छे. माटे आप मारुं वचन मानी ते म्हारी स्त्रीने
क्षमा आपी छोडी मूको." तेवारे भूपतिए कह्युं,—"अरे दुष्ट! आ त्हारी स्त्रीना हाथ कापी नां-
खवा घटे छे, तोपण त्हारुं वचन मानी तेणीनो अपराध तत्युं न होवाथी हुं तेने छोडी दउं
छुं." एम कही तेने बंधनथी छोडी मूकी. पछी नृपतिए पोताना सुभटोने आज्ञा करी के,
"हे सुभटो! तमे एवा दुर्बुद्धि आगमशोनाने आंखलां गाम मूंची लइ देश बहार काढी
मूको; वळी तेनी नारी परंगनी स्त्रीना कान, नाक अने होठ कापी नांखी ते ब्राह्मणनी साथे
देशवहार विदाय करो." राजानी आज्ञा प्रमाणे सेवको करवा लाग्या, ते वखते आगमशो-
नाए इस्ती पोताना मातापिताने ओळख्यां; कारणके, कुहाडाथी छेदातुं एवुं चंदननुं वृक्ष
पण कुहाडाना मुखने सुगंधवाळुं करे छे. सज्जन मनुष्योनो एवोज स्वभाव होय छे. पछी पूर्व
पुण्यथी प्राप्त थयेलां दिव्य सुख भोगवता एवां तेओ पुरुषनो केटलोक काळ सुखमां गयो.

एक दिवस जितशत्रु नृपतिनी पासे बेठेली आरामशोभाए पोताना पतिने कह्युं

लागी.—"हे स्वामिन! हुं पूर्वे दुःखी शा कारणथी थइ अने हमणां मन सुखी शा कारणथी थइ? अने वळी मने म्होटो संशय छे, माटे जो पूर्वपुन्यना योगथी कोइ अतिशय ज्ञानीगुरु मळे तो हुं म्हारां पूर्वकृत्य कर्मो पूछुं." तेवारे राजाए कह्युं. "प्रिये! कोइ ज्ञानी गुरु अहिं आवी चडे तो सारुं थाय." आ प्रमाणे राजा अने राणी बन्ने जणां वातो करे छे, एवामां कोइ उद्यानपालके त्यां आवी विनंती करी के, "हे स्वामिन! नंदनवन नामना आपना उद्यानमां मनुष्य अने विद्याधरोए पूजन करेला अने अतिशय महिमावाळा श्री नीरत्नसूरि नामना आचार्य पांचसें मुनिओसहित समवसर्या छे." तेवारे नृपतिए ते उद्यानपालकने बहु प्रीतिदान आपी पोतानी प्रियाने कह्युं के, "हे देवी! म्हारो मनोरथ पूर्ण थयो." पछी अंतःपुरसहित राजा वंदन करवा माटे उद्यानमां गया; त्यां त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी धर्म सांभळवा बेठा; एटले भव्यजीवोना पापने दूर करनार श्री नीरत्नसूरिए आ प्रमाणे धर्मदेशना देवी शरु करी.

हे भव्यजनो! धर्मथी सुखसंपत्ति, सौभाग्यपणुं, रोगरहितपणुं, आपत्तिनुं निवृत्तिपणुं अने दीर्घ आयुष्य ए सघळुं आलोकने विषे प्राप्त थाय छे. वळी उत्तमकुळमां जन्म, दिव्य

रूप, अपूर्व यौवन, शरीरमां शक्ति अने मनुष्योनी मध्ये कीर्त्ति ए सघळुं पण आ लोकमां धर्मना प्रभावथी प्राप्त थाय छे; तेमज स्वर्ग अने मोक्षनी संपत्ति पण धर्मथीज मळे छे; माटे तमे धर्म आदरो." आ प्रमाणे मुनिनी धर्मदेशना सांभळीने पछी आगमशोभनागणीए गुरुने पूछ्युं,—"हे भगवन्! में पूर्वभवने विषे केवुं कर्म कर्युं हतुं, अने म्हारा उपर भयानक उपसर्ग शामाटे थयुं हतुं?" ते कहो. त्यारे मुनिए कह्युं, "हे भद्रे! ते त्हारा पूर्वभवनुं कर्म छे. ते जेम पाक्यो तेम हुं कहुं छुं माटे सावधान मनथी सांभळ.

आ भरतक्षेत्रने विषे इन्द्रपुरीने पण समृद्धिना बळथी त्रास पमाडनारी चंपानगरीमां कुबेरना सरखो धनवंत कुलधर नामे शेठ वसतो हतो, तेने उत्तम गुणोथी पोताना कुळने आनंद पमाडनारी कुलानंदा नामनी स्त्री हती; तेने अनुक्रमे उत्तम रूपवाळी सात पुत्रीओ हती; तेमनां नाम, १ कमलश्री, २ कमळवती, ३ कमळा, ४ लक्ष्मी, ५ कामरागवती, ६ यशोदेवी, ७ प्रीतिकारिणी ए रीते हतां. ते सातें पुत्रीओने सारा शेठना पुत्रोनी साथे परणावेली हती, तेथी तेओ इच्छित एवां सुखोने भोगवती हती. शेठने सात पुत्रीओ उपर एक आठमी पुत्री थइ, ते पुन्यरहित होवाथी तेना जन्मने अवसरे माता पिता बहु दुःखी थयां;

तेथी तेनुं नाम पण पाड्युं नहीं. अनुक्रमे ते पुत्री वृद्धि पामती यौवनावस्था पामी, परन्तु शेठ तेने परणावी नहीं, तेथी स्वजनोए भेगा थइ शेठने कह्युं,—"हे शेठ! आ पुत्री यौवनावस्था पामी छे, माटे तेने झट परणावो. वळी तमे मूर्खपणाने त्यजी दइ मनमां विचार करो; केमके नहीं परणावेली कन्या कुळने मलीन करे छे." स्वजनोनां आवां वचन सांभळी कुलधरशेठ पुत्रीने परणाववानो विचार करी मनमां चिंतववा लाग्यो के, "पुत्रीना सरखा आचारवाळो कोइ वणिकपुत्र अहिं आवी चढे तो आ निर्लज्ज एवी आठमी पुत्री तेना गळे वळगाडी दउं."

एक दिवस कुलधरशेठ पोतानी दुकाने बेठो हतो, तेवामां मलीन वस्त्र अने मलीन दाढीवाळो कोइ परदेशी वणिकपुत्र तमनी दुकाने आव्यो, तेने शेठे पूछ्युं. "तुं कोण छे? क्यांथी आव्यो छु? त्हारो देश कयो? अने त्हारे अहिं शुं काम करवानुं छे?" तवारे वणिकपुत्रे कह्युं. "हुं कोशलापुरना रहेवासी नंदिनामना वणिकनो पुत्र छु, म्हारुं नाम नंदन छे, म्हारी मातानुं नाम सोमा छे, हुं धनरहित थइ जवाने लीधे धनने अर्थे उग्रदेशमां गयो हतो, त्यां पण दारिद्र म्हारी पाछळ आव्युं; कारणके, पूर्वे करेलुं कर्म हमेशां साथेज आवे छे. तेथी हुं

२४ त्यां पण धनरहित थयो; तथापि अभिमानपणाने लीधे स्वदेशमां गयो नहीं. हवे आ देशमां धीआली संबंधी आजीविका करी निवास करीश. आ देशना स्वामी वसंतदेव नामना शेठे मने ते तम्हदेशथी कागळ लखी आप्यो अहिं श्रीदत्त नामना शेठनी पासे मोकल्यो छे, माटे हे महाभाग! ते श्रीदत्तशेठनुं घर क्यां छे? ते मने कहो के, जेथी हुं तेमने कागळ आपुं." वणिकपुत्रनां आवां वचन सांभळी कुलधरशेठ विचार करवा लाग्यो के, "आ वणिकपुत्र म्हारी पुत्रीने योग्य वर छे. कारणके एक तो ते दरिद्री वणिकपुत्र अने परदेशी छे, बीजुं ते अभिमानी पण छे, माटे पुत्रीने तेनी साथे परणावी विदाय करी दइश के, जेथी ते पाछी आवशे नहीं." शेठे आ प्रमाणे विचार करी वणिकपुत्रने कह्युं.—"म्हारो पिता म्हारो मित्र थाय छे, माटे तुं श्रीदत्तशेठने कागळ आपी झट म्हारे घेर पाछो आवजे." एम कही कुलधरशेठे एक माणस मोकली तेने श्रीदत्तशेठनुं घर बताव्युं. वणिकपुत्र नंदन पण श्रीदत्तशेठने कागळ आपी पाछो कुलधरशेठने घेर आव्यो. पछी कुलधरशेठे तेने स्नान करावी, मनोहर वस्त्र पहेरावी भोजन करावीने कह्युं के, "हे नंदन! तुं आ म्हारी पुत्रीने परण." नंदने

म्हारी पुत्रीने साथे लइ तुं उन्देश जा; हुं तने आजीविका माटे त्यां धन मोकलावीश" पछी नंदने परणवानी वात कबुल करी एटले कुलधरशेठे पोतानी पुत्रीने तेनी साथे परणावी दीधी.

एक दिवस श्रीदत्तशेठे नंदनने कह्युं.—"जो तुं अहिं रहे तो त्हारी जग्याए बीजा माणसने मोकलुं." त्यारे नंदने कह्युं. "हुं पोते त्यां जइश." एम कही नंदन पोताना ससरा कुलधर शेठ पासे आवी कहेवा लाग्यो.—"हे तात! हुं उन्देश जइश, माटे मने रजा आपो." तेवारे कुलधरशेठे कह्युं. "हे वत्स! त्हारी इच्छा प्रमाणे कर, परंतु तुं पोतानी स्त्रीने साथे लइ सुखेथी जजे." पछी नंदन, श्रीदत्तशेठनो कागळ लइ ससराए आपेलुं भातुं बांधी पोतानी स्त्री सहित त्यांथी विदाय थयो. अनुक्रमे उज्जण नगरीनी पासे आवी पहोंच्यो, त्यां ते रात्रीए एक देवमंदिरमां सूतां सूतां विचार करवा लाग्यो के, "स्त्रीनी साथे धीमे धीमे चालवाथी सघळुं भातुं खूटी गयुं. हुं शुं करुं? हवे पाछी म्हारे भिक्षा मागवी पडशे, माटे आ स्त्रीने अहिंज सूती मूकी इष्टदेशप्रत्ये चाल्यो जाउं." आ प्रमाणे विचार करी ते वणिकपुत्र नंदने पोतानी स्त्रीने कह्युं.—"प्रिया! आजे आपणुं भातुं खूटी गयुं छे, तेथी हवे निश्चे म्हारे भिक्षा मागवा जवुं पडशे." त्यारे स्त्रीए कह्युं. "स्वामिनाथ! कुल स्त्रीओनो एवो धर्म छे के, 'जेवी गति प-

तिनी, तेवी गति स्त्रीनी.' माटे हुं पण आपनी साथे भिक्षा मागवा आवीश." आ प्रमाणे वातो करतां स्त्री निद्रावश थइ एटले नंदन सघळुं भातुं लइ चाली निकळ्यो. प्रभात थयो एटले स्त्री जागी, तेणे आमतेम जोयुं पण पतिने तथा भाताने दीठां नहीं, तेथी तेणे धार्युं के, "हाय हाय! पति मने त्यजी दइ चाल्यो गयो. हुं पिताने घेर जइश, तो त्यांपण म्हारो आदर थतो नथी, पतिरहित हुं शुं करुं? क्यां जाउं? अने कोनुं शरण लउं?" आ प्रमाणे विविध विलाप करती ते कन्या धीरज धरी पोताना शीळनुं रक्षण करवा माटे ते महा विशाळ एवी उज्जण नगरीमां चाली, त्यां नगरीमां भमती एवी ते कन्या कोइ एक दुकान उपर बेठेला माणिभद्र नामना उत्तम शेठना पगमां पडीने कहेवा लागी के, "हे तात! दीन, अनाथ अने दुःखी एवा माणसोना तमे शरण छो." शेठे पूछ्युं. "हे बाळा! तुं कोण छे?" कन्याए कह्युं. "स्वामिन्! चंपानगरीमां कुलधरशेठ रहे छे, तेमनी हुं पुत्री छुं; हुं म्हारा पतिनी साथे उज्जदेशमां जती हती, परंतु साथथी भूली पडवाने लीधे तमारा शरणे आवी छुं." माणिभद्रशेठ तेनां विनययुक्त मधुरवचनथी संतोष पामीने बोल्यो. "हे पुत्री! तुं म्हारा घेर सुखे रहे." तेथी ते कन्या माणिभद्रना घरनुं काम करतीछती तेना घरने विषे रहेवा लागी.

पछी माणिक्यशेठे पोताना माणसो मोकली सघळे शोध करावी, पण कोइ ठेकाणे-
थी तेनी वात सांभळवामां आवी नहीं, तेथी फरी ते शेठे पोताना एक माणसने कुलधरशेठ-
पासे मोकल्यो; ते माणसे त्यां जइ कुलधरशेठने कह्युं के, "हे शेठ! आपने केटली पुत्रीओ
छे? तेमां केटली परणावेली छे? अने केटली परणाव्या विनानी छे? मने माणिक्यशेठे मो-
कल्यो छे, माटे तमे पोतानी पुत्रीओनी वात कहो." त्यारे कुलधरशेठे कह्युं, "हे भद्र! म्हारे
आठ पुत्रीओ छे, तेमां सात पुत्रीओने आ चंपानगरीमां परणावी छे, अने आठमी पुत्रीने एक
वणिकपुत्रनी साथे परणावी हती, ते तेना पति साथे परदेश गइ छे; ते विना म्हारे बीजी
पुत्री नथी. तेथी हुं माणिक्यशेठनी साथे शी रीते संबंध करुं?" पछी ते सेवके पाछा
आवी आ सघळी वात माणिक्यशेठने कही. माणिक्यशेठे पण ते कन्याने निश्चयथी कुल-
धरशेठनी पुत्री मानी बहु आदर करवा लाग्यो; वळी कन्याना विनयथी पण शेठनुं सर्व
कुटुंब खुशी थवा लाग्युं. एवीरीते कुलधरशेठनी पुत्री त्यां सुखे दिवस निर्गमन करवा लागी.

हवे माणिक्यशेठे एक मनोहर जिनमंदिर कराव्युं. कुलधरपुत्री पण पोताना आत्मा-
ने कृतार्थ मानती उत्तम धर्मवासनाथी हमेशां चंदन पुष्प विगेरेथी जिनराजनी सेवा कर-

तिनी, तेवी गति थशे.' माटे हुं पण आपनी साथे भिक्षा मागवा आवीश." आ प्रमाणे वातो करतां स्त्री निद्रावश थइ एटले नंदन सघळुं भातुं लइ चाली निकळ्यो. प्रभात थयो एटले स्त्री जागी, तेणे आमतेम जोयुं पण पतिने तथा भाताने दीठां नहीं, तेथी तेणे धार्युं के, "हाय हाय! पति मने त्यजी दइ चाल्यो गयो. हुं पिताने घेर जइश, तो त्यांपण म्हारो आदर थतो नथी, पतिरहित हुं शुं करुं? क्यां जाउं? अने कोनुं शरण लउं?" आ प्रमाणे विविध विलाप करती ते कन्या धीरज धरी पोताना शीळनुं रक्षण करवा माटे ते महा विशाळ एवी उज्जैण नगरीमां चाली, त्यां नगरीमां भमती एवी ते कन्या कोइ एक दुकान उपर बेठेला माणिभद्र नामना उत्तम शेठना पगमां पडीने कहेवा लागी के, "हे तात! दीन, अनाथ अने दुःखी एवा माणसोना तमे शरण छो." शेठे पूछ्युं. "हे बाळा! तुं कोण छे?" कन्याए कह्युं. "स्वामिन! चंपानगरीमां कुलधरशेठ रहे छे, तेमनी हुं पुत्री छुं; हुं म्हारा पतिनी साथे उज्जैणमां जती हती, परंतु साथथी भूली पडवाने लीधे तमारा शरणे आवी छुं." माणिभद्रशेठ तेनां विनययुक्त मधुरवचनथी संतोष पामीने बोल्यो. "हे पुत्री! तुं म्हारा घेर सुखे रहे." तेथी ते कन्या माणिभद्रना घरनुं काम करतीछती तेना घरने विषे रहेवा लागी.

पछी माणिक्यशेठे पोताना माणसो मोकली सार्थनी शोध करावी, पण कोइ ठेकाणेथी तेनी वात सांभळवामां आवी नहीं, तेथी फरी ते शेठे पोताना एक माणसने कुलधरशेठ पासे मोकल्यो; ते माणसे त्यां जइ कुलधरशेठने कह्युं के, "हे शेठ! आपने केटली पुत्रीओ छे? तेमां केटली परणावेली छे? अने केटली परणाव्या विनानी छे? मने माणिक्यशेठे मोकल्यो छे, माटे तमे पोतानी पुत्रीओनी वात कहो." त्यारे कुलधरशेठे कह्युं, "हे भद्र! म्हारे आठ पुत्रीओ छे, तेमां सात पुत्रीओने आ चंपानगरीमां परणावी छे, अने आठमी पुत्रीने एक वणिकपुत्रनी साथे परणावी हती, ते तेना पति साथे परदेश गइ छे; ते विना म्हारे बीजी पुत्री नथी. तेथी हुं माणिक्यशेठनी साथे शी रीते संबंध करुं?" पछी ते सेवको पाछा आवी आ सघळी वात माणिक्यशेठने कही. माणिक्यशेठे पण ते कन्याने निश्चयथी कुलधरशेठनी पुत्री मानी बहु आदर करवा लाग्यो; वळी कन्याना विनयथी पण शेठनुं सर्व कुटुंब खुशी थवा लाग्युं. एवीरीते कुलधरशेठनी पुत्री त्यां सुखे दिवस निर्गमन करवा लागी.

हवे माणिक्यशेठे एक मनोहर जिनमंदिर कराव्युं. कुलधरपुत्री पण पोताना आत्माने कृतार्थ मानती उत्तम धर्मवासनाथी हमेशां चंदन पुष्प विगेरेथी जिनराजनी सेवा कर-

वा लागी; साध्वीउना समागमथी जीवाजीवादि नव पदार्थोने जाणी पापथी निवृत्त थएली ते कुलधरशेठनी पुत्री सुलसानी पेठे उत्तम श्राविका थइ; शेठ तेने जे जे द्रव्य आपतो, ते ते द्रव्यथी ते कन्याए जिनमंदिरने विषे उत्तम वाजींत्रो कराव्यां; वळी बहु द्रव्य एकठुं थयुं, त्यारे पण मुक्ताफळथी सुशोभित एवा सुवर्णनां त्रण छत्रो श्री जिनराजना उपर कराव्यां; अनसनादि बार प्रकारनुं तप अने भावथी उजमणांदि विगेरे पण कर्यां; तेमज हर्षथी चार प्रकारना संघनुं वात्सल्य पण कर्युं.

एक दिवस माणिभद्र शेठने चिंतातुर जोइ ते कन्याए पूछयुं.—"हे तात! आजे तमे केम चिंतातुर देखाउ छो?" त्यारे शेठे कह्युं.—"हे पुत्री! नृपतिए फळ फूलथी भरपूर एवुं एक उद्यान मने जिनराजनी पूजा माटे आप्युं हतुं, तेमांथी हुं हमेशां पुष्पादि वस्तुउ लावी प्रभुनी पूजा करतो हतो, ते उद्यान आजे अकस्मात् सूकाइ गयुं, में बहु बहु उपायो कर्या पण ते फरी नवपल्लव थयुं नहीं. हवे नृपति मने शुं करशे? ते हुं जाणी शकतो नथी, तेनी मने म्होटी चिंता थइ छे." शेठनां आवां वचन सांभळी कन्याए कह्युं. "हे तात! तमे खेद न करो, अने म्हारुं वचन सांभळो. ते उद्यान म्हारा शीळना प्रभावथी ज्यांसुधी फरी नवप-

सुर न थाय त्यां सुधी में चार प्रकारना आहारनो त्याग करेलो छे." [illegible]
कन्याए आ प्रमाणे प्रतिज्ञा करी. पछी ते कुलधर शेठनी पुत्री एकाग्रमनथी जिनशासननी अधिष्ठायकदेवीनुं मनमां स्मरण करती अनशन लइ जिनमंदिरमां जइ कायोत्सर्गे रही, त्रीजे दिवस रात्रीए शासनदेवीए प्रगट थइ कन्याने कह्युं.–"हे भद्रे! कोइ मिथ्यादृष्टी व्यंतरे आ उद्यानने विनाश कर्युं हतुं, पण त्हारा निर्मल एवा तपना प्रभावने लीधे ते दुष्ट व्यंतर नासी गयो छे माटे ते उद्यान प्रभाते पूर्वनी पेठे नवपल्लवित थशे." आ प्रमाणे कही शासनदेवी चाली गइ. पछी सर्व रात्री निवृत्त थइ अने सर्व जगत्ने प्रगट करता एवा सूर्यनो उदय थयो एटले कुलधरशेठनी पुत्रीए कायोत्सर्ग पारी रात्रीनुं सर्व वृत्तांत माणिभद्र शेठने कह्युं. शेठ ते वृत्तांत सांभळी हर्षथी प्रसन्न मुखवाळो थयो छतो उद्यानने जोवा माटे गयो, त्यां ते फूल अने फळथी भरपूर एवा उद्यानने जोइ हर्ष पाम्यो अने तत्काळ पाछो आवी ते कुलधरशेठनी पुत्रीने कहेवा लाग्यो.–"हे पुत्री! त्हारा शीळना महात्म्यथी आजे म्हारा मनोरथ संपूर्ण थया, हवे तुं झट उठीने पारणुं कर." एम कही माणिभद्रशेठ नगरना सर्व माणसोने एकठा करी, म्होटा हर्षथी वाजिंत्रोना शब्दपूर्वक कुलधरशेठनी पुत्रीने

पोताने घेर लाव्यो. आ जोइने लोको परस्पर कहेवा लाग्याः–"अहो ! एना शीलप्रजावने जुओ! जेणे पोताना शीलप्रजावथी सूकाइ गयेला उद्यानने फरी नवपल्लव करी दीधुं, आ कन्या खरेखरी उत्तमपुन्यशाळी, अतिशय प्रशंसा करवा योग्य, श्रेष्ट लक्षणवाळी अने सफळ जीवितवाळी छे. देवताओए पण आ सुश्राविका एवी कुलधरपुत्रीनो महिमा विस्तार्यो. आ मालिकशेठ पण त्रणलोकने प्रशंसा करवा योग्य केम न होय? कारण के, जेना घरने विषे आ कुलधरशेठनी पुत्रीरुप चिंतामणिरत्न निवास करे छे." आ प्रमाणे सर्व लोकोथी स्तुति करातो ते कुलधरपुत्रीए घेर जइ संघने जोजन करावीने पछी पोते विधिथी पारणुं कर्युं.

एक दिवस पाछली रात्रीए जागी उठेली ते कुलधरशेठनी पुत्री पोते प्रथम अनुभवेला दुःखोने संजारीने विचार करवा लागी के, "जीवलोकने विषे निश्चे तेज पुरुषोने धन्य छे के, जेमणे विषयना सुखने त्यजी दइ तप तथा संयमयुक्त थइ श्री जिनराजे कहेला चारित्रने अंगिकार कर्युं छे; कामजोगना सुखने विषे आसक्त थइ रहेली हुंज अधन्य छुं, ए कामजोगो तो मने मळ्या नहीं, परंतु विविधप्रकारनुं दुःख तो जोगववुं पड्युं; वळी हुं एटली तो पुन्यशाळी के में जैनधर्मने अंगिकार कर्यो छे, हवे म्हारे दीक्षा लेवी योग्य छे; परंतु

ते पाळवाने हुं समर्थ नथी, माटे गृहस्थपणे रहीने उग्रतप करुं के, जथी शरीरना [illegible] संसारसमुद्रनुं पण शोषण थाय." आवी रीते विचार करीने ते कुलधरपुत्रीए तप करवानो आरंभ कर्यो. केटलेक काळे ते छठ, अठम, पक्षक्षमण अने मासक्षमण विगेरे तप करवाथी क्षीण शरीरवाळी थइ गइ. पछी अनशन लइ शुभध्यानथी मृत्यु पामी सौधर्मदेवलोकने विषे देवतापणे उत्पन्न थइ. आयुष्य पूर्ण थये त्यांथी चवीने तुं *विद्युत्प्रभा नामनी ब्राह्मणनी पुत्री थइ, अने माणिभद्रशेठ मृत्यु पामी अच्युतदेवलोकमां श्रेष्ठ देवतापणे उत्पन्न थयो. त्यांथी चवी मनुष्यजातिमां उपन्यो, त्यां पण दानादि धर्म करी ते नागकुमार देवतापणे उत्पन्न थयो. पूर्वभवना संबंधने लीधे तने जाणीने ते त्हारा उपर वात्सल्यपणुं करे छे. तें प्रथम कुलधरशेठना घरने विषे रहिने अज्ञानथी जे कांइ पाप आचर्युं हतुं, ते कर्मना विपाकथी तुं प्रथम दुःखी थइ हती अने माणिभद्रशेठना घरने विषे जैनधर्मनी प्रभावना करवाथी तें त्रिकरण शुद्धिथी जैनधर्म आराध्यो; ते कर्मना विपाकथी तुं अत्यारे अनुपम सुख भोगवे छे. तें पूर्वभवने विषे श्री जिनराजना मंदिरनुं उद्यान नवपल्लव कर्युं, तेथीज देवनि-

* जेनुं बीजुं नाम आरामशोभा पडयुं हतुं ते.

करवा स
खकमळथी मैत त्रया
रा श्राव
५८
जिनराज
तुं जिन
ना!

थी इतां, गावके प्रभुने कह्युं.—"हे भगवान्! हुं पांच महाव्रतरुप पर्वतना भारने धारण नथी; माटे पांच अणुव्रतरुप श्रावकधर्मनी इच्छा करुं छुं, के जेथी आपना मु- सम्यक्त्वमूल स्थूल प्राणातिपातविरमणादिरुप श्रावकधर्मने अंगिकार करी म्हा- रुं जन्मने सफल करुं. आजथी म्हारे वितराग एवा आप देव, पंचमहाव्रतधारक ब्र- ह्मचारी गुरु अने जिनप्रणितधर्म हो. श्री अरिहंतना चैत्यने त्यजी दइ अन्यतीर्थीए गृहण करेला अरिहंतचैत्यने म्हारे प्रणाम करवो नहीं." आ प्रमाणे कहीने ते आणंदश्रावके शंका, कांक्षा, वितिगिच्छा, कुलिंगप्रशंसा अने परिचय ए पांच दूषणरहित अने स्थैर्य, प्रभावना, भ- क्ति, कुशलत्वं अने तीर्थसेवा ए पांच आभूषणोथी सुशोभित एवा सम्यक्त्वदर्शनरुप रत्नने व- चनथी अंगिकार कर्युं. तेनो आलावो आ प्रमाणे.—

अहन्नं भंते तुह्माणं समीवे मिच्छत्ताउ पडिक्कमामि। सम्मत्तं उवसंपज्जामि। नो मे कप्पइ अज्जप्पभिइ अन्नउत्थिएवा अन्नउत्थिअ देवयाणिवा अन्नउत्थियपरिग्गहिआणिवा अरिहंतचेईआ- णिवा वंदित्तएवा नमंसित्तएवा पुव्विं अणालित्तेणं आलवित्तएवा संलवित्तएवा तेसिं असणंवा पाणंवा खाइमंवा साइमंवा दाउंवा अणुप्पयाउंवा नन्नत्थरायाभिओगेणं गणाभिओगेणं बलाभि-

बलेणं देवयाभिओगेणं गुरुनिग्गहेणं वित्तिकंतारेणं कप्पइ मे समणे निग्गंथे फासुएसणिज्जेणं असणपाणखाइमसाइमेणं वत्थपडिग्गहकंबलपायपुंछणेणं पीढफलगसिज्जासंथारएणं उसहभेसज्जेणं पडिलाभेमाणस्स विहरित्तए ॥

अर्थ.—हे भगवान्! हुं आपनी समीपे मिथ्यात्वथी निवर्तुं छुं अने सम्यक्त्वने अंगिकार करुं छुं. आजथी आरंभीने म्हारे अन्यतीर्थीओने, अन्यतीर्थीओना देवने अने अन्यतीर्थीओए ग्रहण करेला अरिहंतचैत्योने नमस्कार करवो न कल्पे; तेमज अन्यतीर्थीओनी साथे एकवार अथवा तो बहुवार बोलवुं पण न कल्पे; तेओने अशन, पान, खादिम अने स्वादिम एवो चार प्रकारनो आहारपण पात्रबुद्धिथी एकवार अथवा बहुवार (परंतु राजाना, जनसमूहना, बळवानना, देवताना, गुरु मातापिताना आग्रहथी तेमज कोइप्रकारे आजीविकाने माटे साधुने आपवुं पडे तो छूट छे.) आपवो न कल्पे. म्हारे निर्ग्रंथ एवा प्राशुक अने एषणीय एवा अशन, पान, खादिम, स्वादिम, वस्त्र, पात्र, कंबल, पादप्रोंछन, पाट, पाटला, शय्या, संथारो अने शुंठ विगेरे ओषध आपवुं कल्पे.

पछी श्री वीरप्रभुए कह्युंः—"हे आणंद! त्हारे आ सम्यक्त्वदर्शनना पांच अतिचार छे ते

गयारं तीर्थ जाणी लेना, परन्तु तेनुं क्यारे पण आचरण करवुं नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणे. १ देव, गुरु अने धर्मनी शंका करवी, ए शंकानामनो पहेलो अतिचार जाणवो. २ परमतने विषे अभिलाषा करवी, ए कांक्षानामनो बीजो अतिचार जाणवो. ३ तप अने संयम विगेरेना फलउपर संदेह राखवो अथवा मलीन एवा मुनिउनी *जुगुप्सा करवी, ए वितिगिछा नामनो त्रीजो अतिचार जाणवो. ४ चरक विगेरे बीजा पाखंमीउनी §प्रशंसा करवी, ए परपाखंमीप्रशंसानामनो चोथो अतिचार जाणवो. ५ ते परपाखंमीउनो परिचय करवो, ए परपाखंमीसंस्तवनामनो पांचमो अतिचार जाणवो. आ पांच अतिचार सम्यक्त्वदर्शन पालनारे आचरवा नहीं. सम्यक्त्वदर्शनना पांच विनूषण आ प्रमाणे. १ जिनमतने विषे दक्षपणुं, ए स्थिरतानामनुं पहेलुं विनूषण. २ शासननी उन्नति करवी, ए प्रनावनानामनुं बीजुं विनूषण. ३ जिनेश्वरनी नक्ति करवी, ए जिनजक्तिनामनुं त्रीजुं विनूषण. ४ जिनमतने विषे कुशलपणुं मेळववुं, ए कुशलतानामनुं चोथुं विनूषण. अने ५ तीर्थनी सेवा करवी, ए तीर्थसेवानामनुं पांचमुं विनूषण. आ पांच सम्यक्त्वदर्शनना विनूषण जाणवा.

---

* निंदा. § स्तुति.

वळी हे आणंदश्रावक! प्राणातिपातविरमणरूप पहेला व्रतनो विचार सांभळ. श्री जिने-
सर्व आरंभने त्यजी देनारा मुनिने, त्रस अने स्थावरजीवोना समूहने मन, वचन, कायाथी
सर्वथा विराधना नथी. हे महाभाग! गृहस्थाश्रममां रहेनार पुरुषे के सावद्यव्यापारयुक्त एवा
श्रावकोने पण देशथी त्रस अने स्थावरजीवोने रक्षण करवानुं अशक्यपणुं रह्युं छे. माटे ते
के, जीवोना सूक्ष्म अने स्थूल एवा बे भेद छे. ते जीवोनी हिंसा पण बे प्रकारे थाय छे. एक
आरंभथी, बीजी संकल्पथी. तेमां श्रावकोने संकल्पथी हिंसानो निषेध कर्यो छे. ते जीवो
पण बे प्रकारना छे. एक अपराधवाळा अने बीजा अपराधरहित. तेमां अपराधवाळानो सं-
कल्पथी हिंसा करवानो निषेध नथी अने अपराधरहितनो संकल्पथी हिंसा करवानो निषेध
छे. तेमां पण सापेक्ष अने निरपेक्ष एवा बे भेद छे. तेमां गाडेबाने हांकीने अपराधरहित एवा
पुत्रादिकने शिक्षा निमित्ते मारादि करवामां निषेध नथी. माटे श्रावकना जीवनी ते पु-
वा थोडी पण जीवदया पाळे छे, ते पुरुषो हरिबलमच्छीनी पेठे सदा संपत्तिने पामे छे."
आणंदश्रावके पूछ्युं:—हे भगवन्! ए हरिबल नामे कोण हतो? तेणे शी रीते जीवदया पा-
ळी? अने तेने कई रीते सदा संपत्ति प्राप्त थइ? ते कृपा करीने कहो." भगवान कहेवा

नी मध्ये चंद्रसमान एवा श्री वीरप्रभुए कह्युं. "गृहपतिओनी मध्ये आभूषणरूप हे आणंद! सावधान मनथी ते हरिबळनुं यथार्थ चरित्र सांभळ.

॥ हरिबळमच्छीनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रने विषे कांचनपुरनामनुं नगर छे, त्यां वसंतसेननामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने वसंतसेनानामनी राणी हती; तेओने वसंतश्रीनामनी पुत्री हती. ते नगरमां हरिबळनामनो मच्छी रहेतो हतो, तेने धर्मथी दूर रहेनारी अने पापनी समीपे वसनारी होवाने लीधे यथार्थनामने धारण करनारी प्रचंडानामनी स्त्री हती. अति क्रोधवाळी, क्लेश छे प्रिय जेने एवी अने पति सामे कठोर भाषण करनारी ते स्त्रीथी हरिबळमच्छीने स्वप्नामां पण सुख नहोतुं. कह्युं छे केः—

कुग्रामवासः कुनरेंद्रसेवा, कुभोजनं क्रोधमुखी च भार्या ॥
कन्याबहुत्वं च दरिद्रता च, षड् जीवलोके नरका भवंति ॥ १ ॥

अर्थ.—कुगाममां निवास, दुष्टराजानी सेवा, खराब भोजन, क्रोधमुखवाळी स्त्री, बहु

पुत्रीरु अने दरिद्रता ए ज आ जीवलोकमां नरक छे.

हरिबळमछी हमेशां माछलां पकडवा माटे नदीए जतो अने ते वेची पोतानी आजीविका चलावतो हतो. एक दिवस ते हरिबळमछी नदीमांथी माछलां काढवाने जीने थाकी गयेलो होवाथी नदीना कांठाउपर बेठो हतो, एवामां त्यां तेणे एक मुनिने दीठा, तेथी ते हर्ष पामतो मुनि पासे जइ तेमने प्रणाम करवा लाग्यो. मुनिए कह्युं. "हे भद्र! तुं कोइपण धर्मनुं स्वरुप जाणे छे?" हरिबळे कह्युं. "महाराज! पोताना कुळाचार विना बीजो कयो धर्म छे? अर्थात् पोतानो कुळाचार एज धर्म छे." मुनिए कह्युं. "हे धीवर! आ वचन मूर्ख पामर लोकोनुं छे, जो कुळाचार एज धर्म होय तो पछी अधर्मने विषे धर्मनुं स्थापन थवाथी अधर्म तद्दन उडी जाय. जो दारिद्र, दुःख, दास्य विगेरे कुळक्रमथी चालती आवेली स्थीति त्यारा विनीतपुत्रो न त्यजी दे तो त्वारो कुळाचार प्रमाण थाय, पण ते थवानुं नथी; कारणके धन प्राप्ती थये कुळक्रमथी चालता आवेला दारिद्र, दुःख अने दासपणा विगेरेने त्यजी देवाय छे; तो पछी कुळाचार ए धर्म एम शी रीते कहेवाय? माटे हे धीवर शिरोमणि! निश्चे पोतानो कुळाचार ए धर्म नथी; परंतु प्राणी उपर दया करवी एज धर्म जिनराजे क-

हुं छे. जीवदया संसाररुप समुद्रने तरवामां वहाणसमान, दुःखरुप पर्वतोने तोडी पाडवामां वज्रसमान, तेमज मनोवांछित आपनारी अने वाह्य तथा अभ्यंतरशत्रुने जीतनारी छे. जो तुं दुःखथी उद्वेग पामतो होय अने सर्व प्रकारना सुखनी इच्छा करतो होय तो पुष्ट एवी जीवदयाने विषे पोतानुं चित्त स्थापन कर." मुनिनां आवां वचन सांभळी प्रतिबोध पामेला धीवरे कह्युं. "हे भगवन्! तमे जे दयाधर्म कह्यो ते सत्य छे, परंतु जेम दरिद्रना घरने विषे चक्रवर्तीने भोजन करवुं अशक्य छे, तेम अमारा सरखाने धीवरकुळमां जीवदयारुप धर्म पाळवो अशक्य छे. अमे रातदिवस जीववध करीए छीए तो पछी अमने जीवदया क्यांथी होय?" मुनिए कह्युं. "हे धीवर! जो तुं पूर्णरीते जीवदया पाळवा समर्थ नथी तो एम कर, के जाळमां प्रथम जे मत्स्य आवे तेने त्यजी देवो." मुनिनां आवां वचनथी हरिबळे ते व्रत स्विकार्युं. पछी ते धीवर मुनिने नमस्कार करी पोतानुं कृत्य करवा माटे चाली निकळ्यो. हरिबळ पोते अंगिकार करेला व्रतने उत्तम प्रकारे पाळतो हमेशां पोताना कुळाचारने करवा लाग्यो.

एक दिवस ते हरिबळधीवर जाळ लइ नदी उपर गयो, त्यां तेणे नदीना पाणीमां जाळ

नांखी, तेमां एक मोटो मच्छ आवी पड्यो. हरिबळे पोतानुं व्रत साचववा माटे तेने कां-
इक चिन्ह करी पाणीमां छोडी दीधो अने फरी जाळ नांखी, तेमां पण तेज मच्छ आव्यो,
तेने त्यजी दीधो. आवी रीते संध्याकाळसुधी जाळमां तेनो तेज मच्छ पकड्यो अने हरिबळे
तेने छोडी दीधो, तोपण पोताना नियम पाळवामां तत्पर रह्यो तेने मनमां जरापण खेद
थयो नहीं. अहो! संकटमां आवी पड्या छतां पण वीर पुरुषो पोते अंगिकार करेला नियमने
त्यजी देता नथी. संध्यासमये हरिबळ मनमां विचार करवा लाग्यो के, "मैं नियम अंगिका-
र कर्यो अने ते पाळ्यो ए निश्चे बहु सारुं थयुं. नहिं तो मने दयाधर्म क्यांथी होय?" आ
प्रमाणे हरिबळ विचार करतो हतो एवामां तेनी आगळ कोइएक देवता प्रगट थइ तेने आ
प्रमाणे कहेवा लाग्यो.

'हे हरिबळ! तुं मने जळनो अधिष्ठायक देवता जाण, मैं त्हारा नियमने अवधिज्ञान-
थी जाणी, तेनो विश्वास नहीं आववाने लीधे मच्छनुं रुप करी त्हारी परिक्षा करी छे. हे धी
र! तने धन्य छे, निश्चे तुं सुकृतार्थ छे, त्हारुं जीवित सफळ थयुं, के जे तें संकटमां आवी
पड्या छतां व्रतनी विराधना करी नहीं. आ संसारमां केटला पुरुषो तो व्रतने ग्रहण करता

नथी थने केटलाक गृहण करे छे ते उत्तमरीते पाळी शकता नथी; परंतु जेओ व्रतने अंगिकार करी यथार्थरीते पाळे छे तेओनेज व्हारा सरखा सत्पुरुष जाणवा. हे धीवर! माटे तुं म्हारी पासेथी वरदान माग. कारणके लोकमां देवतानुं दर्शन अमोघ (सफळ) कह्युं छे." देवतानां आवां वचन सांभळी हर्ष पामेला धीवरे कह्युं. "हे सुरेश्वर! जो तमे प्रसन्न थया हो तो आपत्तिने विषे म्हारुं रक्षण करनारा थाओ." देवता "तथास्तु" एम कहीने गयो. पछी मच्छ नहीं मळ्याने लीधे स्त्रीथी जय पामतो हरिबळ रात्रीए नगरनी बहार देवमंदिरमां रह्यो, त्यां ते विचार करवा लाग्यो के "एक जीवनी रक्षा करवाथी मने आटलुं बधुं फळ मळ्युं तो जेओ सर्व जीवोनी रक्षा करे छे तेओने केटलुं बधुं फळ मळतुं हशे! धन्यपुरुषोनी मध्ये पण तेओनेज धन्य छे के जेओ क्यारे पण परजीवोने मारता नथी. परजीवोनो घात करवानां तत्पर अने दयारहित एवा मनेज धिक्कार छे. जो बीजा कोइ उपायथी हुं गृहस्थाश्रमनो निर्वाह करुं तो विषवल्लिसमान जीवहिंसाने त्यजी दउं." जेणे धर्मनुं फळ दीठुं छे एवो शुभभावनावाळो अने जेनुं भविष्यकाळे कल्याण थवानुं छे एवो हरिबळमच्छी जेटलामां आ प्रमाणे विचार करे छे तेटलामां त्यां जे बन्युं ते सांभळो.

पूर्वे कोइएक विषम गोखमां बेठेली तेज नगरना राजानी पुत्री वसंतश्रीए, हरिबळ नामवाळा अने उत्तमरुपवाळा वणिकपुत्रने दीठो हतो, तेने जोवाथी रागने लीधे आतुर थएली राजपुत्री वसंतश्रीए तेने पोतानी पासे बोलावी स्नेहसहित मधुरवचने करी आ प्रमाणे कह्युं. "हे हरिबळ! म्हारुं वचन सांभळ.—आजथी आरंभीने में म्हारो प्राण त्हारे स्वाधिन कर्यो छे, माटे आपणे आपणुं नगर तजी दूर परदेश चाल्या जइए, त्यां जइ आपणे विवाह करी भोग भोगवशुं." हरिबळे पण राजकन्यानां मधुरवचन अने मुखकमळथी मोहपामी राजभयने नहीं गणकारतां ते सर्व अंगिकार कर्युं. राजकन्याए दैवयोगथी तेने संकेतनो दिवस अने संकेतनुं स्थान तेज बताव्युं के, जे दिवसे अने जे स्थाने हरिबळमच्छी माळलां नहिं मळवाने लीधे पोतानी स्त्रीथी भय पामी रात्रीए विचार करतो करतो सूतो हतो; तेज संकेतवाळी रात्री आवी. कह्युं छे के, गुप्तकार्य करनाराओने ते रात्री मनोभिष्ट करनारी होय छे. वणिकपुत्र हरिबळ जेटलामां तैयार थइ संकेतस्थाने जवा उद्यमवंत थयो, तेटलामां कर्मना योगथी तेनी बुद्धी फरी जवाने लीधे ते विचार करवा लाग्यो. "विचार कर्या विना कार्य करवाथी कोण जाणे आगळ शुंए थाय? प्रथम तो रुष्ट थएलो राजा म्हारा सघळा कुटुंबने

मारी नांखे; माटे विषवल्लिसमान ए राजकन्यानुं म्हारे काम नथी. एवो कयो पुरुष होय के जे जाणीने अग्निज्वालाने बाथ भीडे? आवी रीते विचार करी ते वणिकपुत्र हरिबळ संकेतस्थाने नहीं जतां पोतानी शय्यामां सूइ रह्यो. कह्युं छे के, इष्टफळ आपनारी कामधेनु दरिद्रीना घरने विषे जती नथी.

हवे राजकन्या वसंतश्री रत्न सुवर्णादि अपरिमित धन लइ संकेतनी रात्रीए अश्व उपर चढी संकेतस्थाने (ज्यां हरिबळमच्छी सूतो हतो त्यां) आवी. निर्विघ्नपणे संकेतस्थाने आवी पहोंचवाथी अति हर्षितचित्तवाळी राजकन्याए गाढस्वरथी कह्युं के, "हे सुज्ञशिरोमणी हरिबळ! तुं अहिं आवी पहोंच्यो छे के?" देवमंदिरमां सूतेला हरिबळे पण तत्काळ जागी उठी राजकन्यानां अमृतझरतां वचन सांभळीने हर्ष पामता छता हुंकारो कर्यो. पछी राजकन्या वसंतश्रीए कह्युं. "हे हरिबळ! झट आगळ चाल, देशांतरमां आपणा मनोरथ सफळ थशे." हरिबळमच्छी विचारवा लाग्यो. निश्चे आ कन्याए म्हारासमान नामवाळा बीजा कोइ पुरुषनी साथे अहिं आववानो संकेत कर्यो देखाय छे, माटे आ राजकन्या एने प्रीतिथी बोलावे छे. खरेखर म्हारा पुन्ये आ कन्याने शीघ्र अहिं खेंची आणी छे, माटे चाल

तेनी साथे हुं पण चाल्यो जाउं; पाछळ जे बनवानुं हशे ते बनशे." आ प्रमाणे विचार करी हस्तिक तेनी पासे गयो, त्यां ते अश्व उपर चढ्यो, तेनी साथे अप्सराना जेवी वसंतश्री पण अश्व उपर चढी, पछी ते बन्ने जणाए त्यांथी प्रयाण कर्युं. मार्गमां राजकन्याए अमृतसमान मधुरवचनथी तेने बोलाववा मांड्यो, परंतु ते हस्तिक फक्त हुंकाराविना बीजो शब्द जरापण बोलतो नथी; तेथी राजकन्याए विचार्युं के, "आ हस्तिक मने केम कांइपण उत्तर नथी आपतो? हा, में जाण्युं! एने पोताना मातापिताना वियोगनी पीडा थाय छे, तेथी ते मने उत्तर नथी आपतो." आप्रमाणे विचारकरती ते वसंतश्री जेटलामां आगळ प्रयाण करेछे तेटलामां जीवलोकने प्रगट करनारा सूर्यनो उदय थयो, तेथी ते पोताना मनोभिष्ट पुरुषने नहिं देखतां बीजाने जोइ छाना शब्द करती छती तत्काळ मूर्छाथी पृथ्वी उपर पडी; पछी शीतळ जळ अने वायुथी सावधान थएली ते बाळा अति करुण अने अति दीन एवा शब्दथी विलाप करती वारंवार आ प्रमाणे कहेवा लागी.—"जेम उनाळानी ऋतुमां तापथी पीडा पामेलो अने महातृषाथी आकुळ व्याकुळ थयेलो गजराज जळथी भरपूर एवा तळावने जोइ तेमां पाणी पीवा माटे उतरे; परंतु जळथी थोडे दूर रहेला कादवमां खूंची जवाने लीधे न मळे

नीर (पाणी) के न मळे तीर (कांठो). तेम हमणां म्हारे पण थयुं छे. ज्यां पक्षीओनो शब्द पण संभळातो नथी, जे मनोरथने अगोचर छे अने जे देवताओने पण असाध्य छे, तेवा कार्यने दैव क्षीणमात्रमां बनावी आपे छे. हा! हवणां हुं शुं करुं? शुं कहुं? अने कोनी आगळ जइने पोकार करुं? निश्चे दैवे मने आवा कार्यथी बहु विटंबना पमाडी छे. अरे निर्दय दैव! आजे म्हारा हाथमां बीजो कोइ माणस न चड्यो के जे मने अबळाने तें आवी रीते विटंबना पमाडी!" आवी रीते पोताना कोइ पूर्वभवना कर्मदोषथी आर्त्तध्यानमां पडेली अने पराजय पामेली ते वसंतश्री फरी विचार करवा लागी. "अरे! दैवने वृथा उपालंभ (ठपको) आपवाथी शुं? आतो म्हारा कर्मनोज दोष छे. जीवे पूर्वभवमां जे भावथी जे शुभ के अशुभ कर्म कर्युं हशे, तेवुं तेने फळ मळशे; जो म्हारा भाग्येज आ जेवा तेवा पुरुषने अहिं आण्यो छे तो पछी हुं म्हारा आत्माने आर्त्तध्यानवडे वृथा क्लेश शामाटे पमाडुं!" आ प्रमाणे विचार करती ते राजकन्या जेटलामां स्थिर थइ ते पुरुषने जुए छे तेटलामां तुरत गंभीर आकाशवाणी थइ. ते आ प्रमाणेः—

"हे भद्रे! जो तुं विश्वने विषे सुखनी वांछा करती होय तो चंद्रसमानउज्ज्वळ यशवाळा

अने जंगम कल्पवृक्षसमान आ पुरुषने अंगिकार कर." यानी आकाशवाणीथी राजकन्याए तेने उत्तम पुरुष जाणी स्नेहपूर्वक प्रीतिवचनवडे कह्युं.—"हे पुरुषोत्तम ! हुं बहु मार्ग उल्लंघन करवाने लीधे बहु तृषातुर थइ छुं, तेथी म्हारा माटे कंइ शीतळ जळ लाव." वसंतश्रीनां आवां वचनथी संतोष पामेला हरिबळे ते भयंकर अरण्यमांथी कंइ पाणी लावी तेने शांत करी. भयंकर अरण्यमांथी पाणी लाववाने लीधे धैर्यवंत पुरुषोमां मुकुटतुल्य ते पुरुषने जाणी राजपुत्रीए स्नेहथी आ प्रमाणे कह्युं.—"हे सत्पुरुष ! अमणांज शुभ लग्न छे, माटे तुं म्हारी साथे पाणीग्रहण (लग्न) कर." पछी राजकन्याना वचनथी प्रसन्न थएला हरिबळे वसंतश्रीनी साथे गांधर्व विवाहथी पाणीग्रहण कर्युं. पछी प्रसन्न थएलां ते बंने जणाए आगळ प्रयाण कर्युं. अनुक्रमे गामेगाम उल्लंघन करतां ते बंने जणां एक नगरमां गयां, त्यां राजकन्याना वचनथी हरिबळे उत्तम लक्षणवाळो अने गतिवडे चतुर एवो एक घोडो लीधो अने सेवक विगेरे राख्या; त्यांथी पण बहु प्रीतिथी अनुक्रमे प्रयाण करतां अने बहु देशोने उल्लंघन करतां तेओने एक दूर देशमां विलासपुर नामनुं नगर प्राप्त थयुं. स्थाने स्थाने नंदनवन समान उद्यान, वाव्य, कूवा अने मनोहर एवा जिनमंदिरोथी सुशोभित एवा

ते नगरने जोइ वसंतश्रीए पोताना प्रिय पतिने कह्युं.–"हे स्वामिन्! स्वर्गनी सर्व शोभाने तिरस्कार करनारा आ मनोहर नगरमां जो आपणे सुखे निवास करीए तो सारुं थाय." प्रियानां आवां वचनथी हरिबळे सात माळनुं एक घर भाडे लइ तेमां निवास कर्यो, त्यां राजपुत्रीए आपेला असंख्य धनसमूहथी विविधप्रकारनां इंद्रियसुखोने तथा प्रियाने भोगवतो ते हरिबळ मनमां विचार करवा लाग्यो के, "अहा! क्यां हुं अधमजाति पारधी! अने क्यां आ राजपुत्री! वळी क्यां आ अपरिमित धन! पुन्ययोगथी आ सघळो संबंध थयो छे; तो हुं पण लक्ष्मीनुं फळ लउं." आवो विचार करीने ते दीन, अनाथ अने दरिद्री लोकोने सुख उत्पन्न करनारुं दान निरंतर आपवा लाग्यो. आम करवाथी लोकमां तेनी एवी प्रसिद्धि थवा लागी के, "अहिं कोइ राजपुत्र आव्यो छे ते हमेशां बहु दान आपे छे." दानथी कोनी प्रसिद्धि न थाय? कह्युं छे केः–

पात्रे धर्मनिबंधनं तदितरे प्रोद्यद्दयाख्यापकं, मित्रे प्रीतिविवर्द्धकं रिपुजने वैरापहारक्षमम्॥
भृत्ये भक्तिभरावहं नरपतौ सन्मानपूजाप्रदं, भट्टादौ च यशस्करं वितरणं न क्वाप्यहो निष्फलम्॥

अर्थः–दान पात्रने विषे आप्युं होय तो पुन्य बांधनारुं थाय छे; पात्र विना बीजाने आ-

पवाथी म्होटी दयाने प्रगट करनारुं थाय छे; मित्रने आपवाथी प्रीति वधारनारुं थाय छे; दा-सुने आपवाथी वैरने दूर करवा समर्थ थाय छे; सेवकोने आपवाथी भक्तिसमृद्धने करनारुं था-य छे; राजाने आपवाथी सन्मान आपनारुं थाय छे अने भाट चारणादि लोकोने आपवाथी यश करनारुं थाय छे. अने दान कोइ स्थानके पण निष्फळ थतुं नथी.

हरिबळनी प्रसिद्धि ते नगरना राजाए सांभळी, तेथी नृपतिए हरिबळने पोतानी पासे बोलावी बहु सन्मान आप्युं. कयुं छे के:—पुन्यथी कयुं सुख प्राप्त थतुं नथी? पछी हरिबळ हमेशां राजानी पासे जवा लाग्यो, राजा पण तेने प्रीतिथी आदरसत्कार आपतो. अनुक्रमे तेओने परस्पर अति गाढप्रीति थइ. कयुं छे के.—शूरता, विद्याने मुख पाठे करनार अने यथार्थ सेवा जाणनार ए त्रण पुरुषो, पृथ्वीने सुवर्णना पुष्पवाळी बनावी दे छे.

एक दिवस मदनवेगनृपतिए अति स्नेहथी हरिबळने तेनी स्त्रीसहित पोताने घेर भोजन करवानुं आमंत्रण कर्युं, पछी भोजन अवसरे स्त्रीसहित हरिबळ राजमंदिरे गयो, त्यां ते भोजनगृहमां बेठो, राजा तेने पोताना हाथथी पीरसवा लाग्यो. भूपति रतिसमान रूपवाळी वसंतश्रीने जोइ कामाग्निथी बळतो छतो मनमां विचार करवा लाग्यो के, "शुं आते स्वर्गथी

उतरी वे के पातालथी श्रावी वे? श्रा किंनरी वे? विद्याधरी वे? के कामदेवनी स्त्री रति पोते वे? निश्चे में श्रावुं रुप क्यांइपण जोयुं नथी. जो श्रा स्त्री मने न मळे तो म्हारुं जीवित श्रने राज्य वृथा जाणवुं. परंतु हरिबळ ज्यांसुधी जीवतो होय त्यांसुधी ए शी रीते मळे? माटे कोइपण उपायथी तेने मारी नांखुं." अहो कामांध पुरुषोने धिक्कार वे! धिक्कार वे!! राजा श्रा प्रमाणे विचार करतो हतो, एवामां प्रियासहित हरिबळ नोजन करी पोताना घेर श्राव्यो. पवी राजाए पोतानो श्रन्निप्राय मंत्रीने कह्यो. मंत्री पण तेने दुष्ट विचारथी न वारतां उलटो हरिबळने मारवाना विचारनी पुष्टी करवा लाग्यो. कह्युं वे केः—

सर्वत्र सुलन्ना राजन्, पुमांसः प्रियन्नाषिणः ॥
अप्रियस्य तु पथ्यस्य, वक्ता श्रोता च दुर्लन्नः ॥ १ ॥

श्रर्थः—हे राजन्! सर्व स्थानके प्रिय बोलनारा पुरुषो सुलन्न होय वे, परंतु श्रप्रिय अने हितकारी बोलनारा तथा सांभळनारा डुर्लन्न होय वे."

एक दिवस नृपतिए मंत्रीना शीखवाडवाथी सन्नामां कह्युं के, "हे सन्नासदो! सांन्नळो. म्हारे म्हारी पुत्रीनो विवाहोत्सव म्होटा आनंदथी करवो वे, माटे म्हारी सन्नामां एवो

कोइ वीर पुरुष ने के जे लंकानगरीमां जइ विनीपणने विवाह उपर आववानुं आमंत्रण करी आवे?" राजानो आवो अति विषम आदेश सांजळी सर्वे सजासदो नीचुं मुख करी रह्या; पछी तेणे हरिवळना मुख सामुं जोयुं, ते वखते दुष्ट एवा मंत्रीए आ प्रमाणे कह्युं.— "हे स्वामिन्! आपना राज्यमां हरिवळ समान विषमकार्य करनार बीजो कोइ देखातो नथी. महाराज! सर्व सेवको आपना प्रसादथी सुख जोगवनारा छे; परंतु जेन्न विषम संकटमां कार्य करे तेवा तो बहु थोडा छे. हरिवळ विना बीजो कोण त्रणभुवनना मयळा जारने उपाडवा समर्थ थाय? माटे हे प्रजानाथ! आ कार्य हरिवळने सोंपो; कारणके गजराजने उपाडवा योग्य भार गजराजज उपाडे छे." मंत्रीनां आवां वचन सांजळी हृदयुधियाळ राजाए कह्युं. "हे हरिवळ! तमारा विना बीजो कोइ आ कार्य करे तेम नथी, माटे ते कार्य तुं कर." पछी हरिवळे गाढधैर्यपणाथी राजानुं वचन अंगिकार कर्युं. अहो! म्होटा पुरुषोनुं अद्भुत दाक्षिण्यपणुं आश्चर्यकारी छे. पछी हरिवळे घेर आवी सर्व वात पोतानी स्त्री वसंतश्रीने कही. राजपुत्री वसंतश्रीए पण राजाना आशयने जाणी बहु खेद पामतां छतां पोताना पतिने कह्युं. "स्वामिन्! राजमंदिरमां भोजन करवा आवेली मने राजाए दीठी हती, तेथी

मने पोताने त्यां राखवा माटे राजाए तमने मारी नाखवानो आ अनर्थ आरंभ्यो छे. आपे आ कार्य विचार कर्याविना अंगिकार कर्युं छे. जुओ पतंगीआओ पण विचार कर्याविना वेगवडे कार्य करवाथी दीवामां नाश पामे छे. कह्युं छे केः—

सहसा विदधीत न क्रियामविवेकः परमापदां पदम् ॥
वृणुते हि विमृश्यकारिणं, गुणलुब्धाः स्वयमेव संपदः ॥

अर्थः—डाह्या माणसे सहसा कार्य करवुं नहीं, कारण अविवेक महा आपत्तिनुं स्थान छे; अर्थात् विचार कर्याविना कार्य करनारो माणस महा आपत्तिना स्थानने पामे छे. गुणमां लुब्ध एवी संपत्तिओ पोतेज विचारथी कार्य करनाराने आवी मळे छे.

माटे हे नाथ! आजे कांइपण विचार करी अने कोइ रीते कांइपण भीष करी ते कार्यने तमारा माथेथी उतारी नाखो तो सारुं थाय." प्रियानां आवां वचन सांभळी सात्विक पुरुषोनी मध्ये श्रेष्ट एवा हरिबळे कह्युं.—"हे मुग्धे! आ तुं शुं बोले छे? धीर पुरुषो प्राणांते पण अंगिकार करेलाने त्यजी देता नथी. सज्जनपुरुषे वगारु खातां अथवा तो निद्रा लेतां जे अक्षरो मुखमांथी काढ्या होय ते अक्षरो पथ्थरमां टांकणाथी कोतरेला अक्षरो समान होय

छे. गमे तो कपाइ जवाय के बंधनमां पडाय अथवा तो सर्व लक्ष्मी जती रहे, परंतु सज्जन पुरुषे अंगिकार करेलुं पाळवुं जोइए. जो के अंगिकार करेलुं कार्य करवामां कांइपण अनर्थ थाय अथवा न थाय, परंतु तेमां एटलो तो निश्चय छे के प्रथम अंगिकार करेला कार्यने त्यजी देवाथी म्होटो अपवाद आवे छे; माटे आ कार्यने अर्थे जइने हुं पाछो आवीश. न्यायमां रहेला पुरुषने विषमकार्य पण सहेलुं थइ पडे छे. प्रिये! मने मनमां बीजी कांइ चिंता नथी, पण एक त्हारी चिंता छे, अने ते एज के राजा कामांध थएलो होवाथी ते त्हारुं हरण करशे." पतिनां आवां वचन सांभळी दुःख पामेली अने वियोगरुप अग्निथी तप्त थएली वसंतश्रीए कह्युं, "स्वामिनाथ! जो एम छे तो आप सुखेथी जाओ, मार्गमां तमने निर्विघ्न थाओ, आप कार्य करीने पछा जइ कुशळताथी जट पाछा आवो. वळी आपे हृदयमां जे म्हारी चिंता धारण करी छे, ते क्यारे पण न करवी; कारणके कुळवधुओ प्राणांते पण शीळखंडन करती नथी. हे प्रिय! हुं आपने एटली विनंती करुं छुं के आपे पोताना जीवितनुं प्रयत्नथी रक्षण करवुं. अविचारी कार्य करवाथी पतंगीआनी पेठे झंपलावुं नहीं. कह्युं छे केः—

जीवन् भद्राण्यवाप्नोति, जीवन् पुण्यं करोति च ॥

मृतस्य देहनाशः स्याद्धर्माद्युपरमस्तथा ॥

अर्थः—जीवतो माणस भद्र पामे छे, अने जीवतो माणस पुन्य करे छे; मृत्यु पामेला माणसना देहनो नाश थाय छे, तेमज धर्मादि पण नाश पामे छे."

प्रियानां आवां अमृतसमान वचन सांभळी अने तेनी रजा लइ हरिवळे दक्षिण दिशा तरफ प्रयाण कर्युं. अनुक्रमे गाम, नगर अने आकर विगेरेने विषे फरतो फरतो ते समुद्रने कांठे आवी पहोंच्यो. कारण उद्यमवंत पुरुषने शुं दूर होय छे? पछी भयंकर, भयकारी एवा चारे दिशामां उछळता कल्लोलथी भरपूर अने पुरुषोथी न तरी शकाय एवा समुद्रने जोइ उद्वेग पामेलो हरिवळ विचार करवा लाग्यो के, "प्रियाए ना कह्या छतां प्रारब्धयोगथी हुं अहिं आव्यो छुं; परंतु हवे समुद्रना मध्यभागमां रहेली लंकामां शी रीते जइश? चाल प्रथम समुद्रमध्ये प्रवेश तो करुं, पछी जे थवानुं हशे ते थइ रहेशे; कारण अंगिकार करेलुं कार्य पार पाडवुं अथवा मृत्युने शरणे थवुं ए बन्नेमांथी सत्पुरुषोनी एकज गति होय छे." आ प्रमाणे चित्तमां विचार करी निष्कंप थएलो हरिवळ जेटलामां समुद्रने विषे झंपापात दे छे, एटलामां पूर्वे वरदान आपनारा जळाधिष्टित देवे प्रसन्न थइ तेने कह्युं. "हे महा पुन्य-

यान् भद्र! हुं त्हारुं प्रिय शुं करुं ते कहे? देवताना आवां वचन सांभळी हरिबळ विचारवा लाग्यो.—"अहो पुन्यनुं फळ बहु आश्चर्यकारी छे, निश्चे हुं ते देवताने निश्चिन्ती पणे विसरी गयो हतो, परंतु संकट आवी पड्ये छते आ अवसरे ते पोतानी मेळे प्रगट थयो; माटे निश्चे जीवदयानुं फळ बहु मोटुं छे." आवी रीते विचार करी बुद्धिमान हरिबळे देवताने कह्युंः—"हे देवेंद्र! म्हारे कार्य निमित्ते लंकामां जवुं छे, माटे त्यां पहोंचाड." देवताए तेनुं वचन स्वीकार्युं अने म्होटुं मच्छनुं रूप करी हरिबळने पीठ उपर बेसारी नदीनी पेठे समुद्रने उल्लंघन करी तत्काळ लंकामां पहोंचाड्यो. पछी देवताए कह्युं. "हे हरिबळ! लंकानुं आ सर्व ऋतुना पुष्प फळथी सुशोभित एवुं उद्यान छे तेने तुं जो." हरिबळे नंदनवन सरखा ते उद्याननें जोतां जोतां तेनी अंदर रहेला एक सुवर्ण महेलने दीठो, तेथी ते कौतुकने लीधे तेमां झट प्रवेश करी सुवर्ण अने मुक्ताफळनी माळाना समूहने जोवा लाग्यो; परंतु त्यां तेणे कोइ माणसने दीठुं नहीं. पछी विस्मय पामेलो ते महेलना मध्यभागमां गयो तो त्यां तेणे उत्तम लावण्यवाळी अने जाणे मृत्यु पामेली होयनी! एवी एक उत्तम कन्याने दीठी, तेथी ते विचारवा लाग्यो. "आ महेल शुन्य केम? अने आ नहीं नाश पएला पुष्ट शरीरवाळी

कन्या मृत्यु पामेलानी पेठे केम पमी ठे? आ प्रमाणे विचार करतो अने कांइक खेद पामेलो ते हरिवळ जेटलामां आम तेम जोवा लाग्यो, तेटलामां तेणे अमृतरसथी भरेलुं एक तुंबडुं दीठुं. ते तुंबमाने दयाळु एवा हरिवळे लइ तेमांना अमृतरसवमे ते कन्याना सघळा अंगने सिंचन कर्युं. कारणके सत्पुरुषोने बीजाउनुं हित करवानी हमेशां चिंता रह्या करे ठे. अमृतरसनुं सर्व अंगे सिंचन थवाथी यौवनना भारे करीने भरपूर अने लावण्यना रसवाळी ते कन्या ऊट उठी, अने अति हर्ष पामती वती हरिवळने पूठवा लागी. "हे सत्पुरुष! परोपकार करवाथी में तमारुं उत्तमपणुं जाण्युं ठे, तमे अहिं शामाटे आव्या ठो? क्यांथी आवोठो? अने कोण ठो? ए सघळुं मने कहो." हरिवळे कह्युं. "विशाल नगरना महाराजा मदनवेगनी निरंतर सेवा करनारो हुं हरिवळ नामे पुरुष छुं, लंकाना राजा बिभीषणने निमंत्रण करवा माटे देवना प्रसादथी मछ उपर वेसी वेगवमे अहिं आव्यो छुं. हे भद्रे! हवे तुं त्हारुं पोतानुं चरित्र मने कहे." एम हरिवळे सूचना करेली ते कन्या गाढ *रोमोद्गमयुक्त थइ वती पोतानुं चरित्र कहेवा लागी. "लंकाना राजा बिभीषणने माटे निरंतर पुष्प लावी

* उभां थएलां रुवाडांवाळी.

आपनारो, गुरगृह नामना उद्याननुं रक्षण करनारो, स्वभावथी कमनो अने कुरूकने करनारो पुष्पबटुकनामनो माळी म्हारो पिता थाय छे. जयंकर गर्वत्री उत्तर थएला निरंतर मणिनी पेठे पुष्पलक्ष्मीना सरखी सुकोमळअंगवाळी कुसुमश्रीनामनी हुं ते माळीनी पुत्री छुं. एक दिवस म्हारा पिताए सामुद्रिकशास्त्रना जाण पुरुषने पूछ्युं के, "उत्तम लक्षणवाळी आ कन्यानो कोण पति थशे? त्यारे म्हारो हाथ जोइने कह्युं के, "हे माळी! आ त्हारी पुत्रीना हाथमां घणीज शुभ रेखाओ छे, माटे उत्तमलक्षणवाळी आ पुत्रीनो कोइ राजा पति थशे. कह्युं छे के, जेना हाथ अथवा पगमां कळश, सिंहासन, अश्व, गज, रथ, लक्ष्मी, वृक्ष, यज्ञस्तंभ, बाण, माळा, चामर, कुंडल, अंकुश, यव, पर्वत, ध्वजा, मत्स्य, साथीउं, वेदी, वींजणो, शंख, छत्र अने कमळ ए वस्तुओनुं चिन्ह होय ते माणस जो पुरुष होय तो राजा थाय अने स्त्री होय तो ते राजपत्नी थाय. वळी जे स्त्रीना कपाळमां त्रिशूळनी रेखा होय अथवा जे स्त्री हसती होय ते वखते कपाळमां साथीउं पडतो होय तो ते स्त्री पण सर्व स्त्रीओना अधिपतिपणाने पामे छे." ब्राह्मणनां आवां वचन सांभळी राज्यना लोभथी आकुळ व्याकुळ थएलो ते म्हारो मूर्ख पिता तममाटे म्हारी इच्छा करवा लाग्यो. जेथी रात्रीए नत्री

देखता तेने रतांधळा कहेवाय छे, अने जेओ दिवसे नथी देखता तेओ दिवांधा कहेवाय छे; तेवीज रीते जन्मांध, मायांध, क्रोधांध, कामांध अने लोभांध ए पुरुषो अनुक्रमे एकबीजाथी विशेष आंधळा जाणवा. म्हारा पितानो आवो आशय जाणी म्हारी मा विगेरे स्वजनवर्ग तेने (म्हारा पिताने) घरमांथी काढी मूक्यो. अहो! माणसने लोभथी शुं दुःख नथी थतुं? पछी पापात्मा एवो ते म्हारो पिता मने बंदीवाननी पेठे पकडी अहिं आवी निवासस्थान करीने रह्यो छे. ते ज्यारे पोतानुं काम करवा जाय छे त्यारे मने विद्याना बळथी मृत्यु पामेलासरखी बनावी दे छे, अने ज्यारे पाछो आवे छे त्यारे आ तुंबडीमां भरेला रसथी जीवती करे छे. हे सत्पुरुष! आ प्रमाणे हुं म्हारा पिताथी महा दुःखसमुद्रमां पडीछती निवास करुं छुं. दुःखथी पीडा पामता माणसोने जीववा करतां मरण पामवुं ए वधारे सारुं छे. हे सत्पुरुष! जो तुं म्हारुं वचन मान्य करे तो हुं त्हारी पासे कांइ प्रार्थना करुं. प्रार्थना करवी ए म्होटा पुरुषोनुं प्रधानकार्य कहेलुं छे; बीजानी प्रार्थना करवी ए म्होटामांम्होटुं दुःख छे, तेमां पण करेली प्रार्थनानो भंग थाय तेतो खरेखर म्होटा दुःखमां पण म्होटुं दुःख छे."

हरिबळे कह्युंः—"म्हारा सरखुं जे कार्य होय ते कहे, हुं ते त्हारुं कार्य पूर्ण करीश." क-

त्याए कह्युं. "म्हारी साथे लग्न कर." हरिबळ मनमां विचार करवा लाग्यो. "कल्पवेल्ल समान जीवदयानुं आ फळ छे के जे विद्याधरनी पुत्री मने हीनकुळमां उत्पन्न थयलाने इछे छे." पछी हरिबळे ते कन्याना संतोषने माटे तेनी साथे लग्न कर्युं. पछी हर्ष पामेला चित्तवाळी विद्याधरीए हरिबळने कह्युं. "हे स्वामिन! पुण्यचतुक अहिं आवीने तमारो अनर्थ करशे, माटे आपणे अहिंथी बीजा स्थानके जता रहीये तो सारुं. विभीषणने निमंत्रण करवाथी सर्युं; कारणके मागसना कार्यमां विद्याधरोनी पेठे तेऊ क्यारे पण जता नथी. वळी तमारा नृपतिने एवो विश्वास आवे के निश्चे एणे लंकामां जइने विभीषणने आमंत्रण कर्युं छे, माटे ते विश्वास उपजाववाने अर्थे कांइ निशान लावी आपुं." एम कही ते विद्याधरपुत्रीए कोइपण उपायथी विभीषणनुं चंद्रहासनामनुं खड्ग लावी आप्युं. पछी हरिबळ, स्त्री सहित घरनी सारसार वस्तु तथा अमृतथी भरेलुं तुंबडुं लइ नगरनी बहार आव्यो. पूर्वना देवताए तेने स्त्रीसहित पोतानी पीठपर बेसारी तत्काळ विशाळनगरना उद्यानमां पहोंचाड्यो.

हवे अहिं ते अवसरे कामथी पीडा पामता मदनवेगराजाए पोतानी दासीने नवीननवीन वस्तुओ आपी वसंतश्री पासे मोकली, वसंतश्री पण विचार करी दासीने कहेवा लागी.

"हे भद्रे! राजा नवीननवीन वस्तुओ म्हारा घरे शामाटे मोकले छे?" दासीए कह्युं. "हे चंद्रमुखी! राजाए प्रीतिपात्र एवा म्हारा पतिने पोताना म्होटा कार्यने अर्थे मोकल्या छे ते शुं तुं नथी जाणती? माटेज राजा म्हारा घरनी चिंता करे छे." दासीनां आवां वचन सांभळी वसंतश्रीए विचार्युं के, "आ म्हारा पतिनुं चिंतवन एने खरेखरुं छे, आ राजानो म्होटो प्रसाद छे." एम विचारी तेणे दासीए आणेली सघळी वस्तु लइ लीधी; कारण के अति कामीपुरुषो अगाधाशय छे. आ प्रमाणे राजाए इष्टवस्तु मोकलवाना अने कुशळवार्ता पूछवाना बहु उपायोथी केटलाक दिवसो आशामाने आशामां दुःखथी निर्गमन कर्या.

एक दिवस कामाग्निथी तप्त थएलो अने विवेकरहित बनेलो मदनवेगनृपति पोते एकलो वसंतश्रीना घर आव्यो. ते वखत वसंतश्रीए राजाने जोइ अंतःकरणमां बहु द्वेष छतां उपरथी गाढस्नेह देखाडी आसन आपी विविक बहु भक्ति करी; पछी नृपतिए प्रसन्न थइने कह्युं. "हे चंद्रमुखि! म्हारुं वचन सांभळ. तुं रूप करीने रतिसमान छे अने हुं कामदेवसमान छुं, माटे जो पूर्वपुन्यना योगथी आपणा बन्नेनो संजोग थाय तो निश्चे विधातानो श्रम सफळ थयो कहेवाय." नृपतिनां आवां वचन सांभळी चित्तमां अत्यंत खेदपामती वसंतश्री विचार करवा

लागी. "आ राजा जे अंग हुं दाक्षिण्यरहित छुं तेथी शुं करूं? हा! म्हारे आ राजाथी चिंतामणि समान शीलनुं शी रीते रक्षण करवुं? शील शिवाय स्त्रीनो जन्म श्रेष्ठ नथी. कह्युं छे केः—

अणंताउ पावरासीउ, जया उदयमागया ॥
तया इत्थित्तणं पत्ता, सम्मं जाणाहि गोयमा ॥

अर्थः—(भगवान गौतमने कहे छे के)—हे गौतम! ज्यारे अनंत पाप समूहो उदय आवे त्यारे जीवो स्त्रीपणाने पामे छे, ए तुं निश्चे जाणजे.

जो राजा प्रसंग पर मारी साथे अथवा तो कष्ट पर प्राण हरी ले, तोपण हुं म्हारा शीलरूप माणिक्यने मलीन नहिं करूं. हुं कोइपण एवो उपाय करुं के जेथी म्हारुं शील रक्षाय अने राजा प्रसन्न थइ पोताने घेर चाल्यो जाय.

आवी रीते विचार करी कपटथी हर्षित मुखवाळी वसंतश्रीए कह्युं. "हे स्वामिन्! आ म्होटो प्रसाद थयो जे आप म्हारे घेर आव्या." राजाए कह्युं. "हे चंद्रमुखी! तुं मने (मदन वेग नामना नृपतिने) सेवन कर, जेथी म्हारा सघळा मनोरथ जलदी सफळ थाय." वसंतश्रीए कह्युं. "हे राजशिरोमणि! उत्तम कुळमां उत्पन्न थएली कुळवधुने पोतानो पति जीव

तो वतां ए कृत्य करवुं केम घटे?" नृपतिए हसीने कह्युं. "हे भद्रे! त्हारा पतिने मरण निमित्ते में अति विशम आज्ञा करी छे, कदापी जो ते जीवतो आवशे तो तेने कोइ पण उपाय थी मारी नाखीश. माटे हे ज्ञोळी! तुं सर्व विचार त्यजी दृढ मने सेव." वसंतश्री विचारवा लागी के, "कामातुर पुरुषोने धिक्कार थाओ! धिक्कार थाओ!! के जेओ नहिं कहेवायोग्य कार्यने प्रगट करे छे. कह्युं छे के क्रोधी, आतुर, रोगी, रागी, उन्मत्त अने मरवा तैयार थएलो एटला पुरुषोना स्वभावो प्रगट थाय छे. अशुभ कार्य करवामां विलंब करवो ए शुभनुं कारण छे." आम विचार करी वसंतश्रीए कह्युं. "हे नृप! हाथमां आवेला वांछित कार्यनी उतावळ शुं करवा करवी जोइए? ज्यांसुधीमां ते म्हारा पतिनी शोध मळे त्यां सुधी धीरज राखो, अति उत्सुकताथी प्राप्त थएलुं कल्याण पण उतावळ करवाथी तत्काळ नाश पामे छे." राजाए विचार्युं के, "आ म्हारे वश थयेली देखाय छे, कारणके ते पोताना पतिना मरणथी पोताना घरे कोइ न आवे तेनुं निर्भयपणुं इच्छे छे; माटे कपटवडे तेनो शीघ्र उपाय करुं." आम धारी राजा हर्ष पामतो पोताने घेर गयो. पाछळ पोतानी बुद्धिना बळथी शीलनुं रक्षण करनारी वसंतश्री विचारवा लागी के, "जो हमणां प्राणनाथ आवी पहोंचे तो बहु सारुं थाय."

हवे एम बन्युं के शुद्धबुद्धिवाळो हरिवळ, कुसुमश्रीने उद्यानमां मूकी पोते एकलो पोताना घरनुं चरित्र जोवा माटे पोताना घरना बारणा आगळ आवी गुप्तरीते सांभळवा लाग्यो. आ वखते वसंतश्री पोतानी सखीने कहेती हती के, "हे सखे! म्हारा प्राणनाथ हजु सुधी आव्या नहीं तो हुं शी रीते जीवनुं रक्षण करीश? जो कदापि ते आवी पहोंचशे तो आ दुष्ट राजा ते म्हारा प्राणनाथने मारी नांखशे. हा! सखी! सांभळ. हुं बन्ने बाजुथी महा कष्टमां आवी पडी छुं. जेथी म्हारुं मरण प्राप्त थयुं छे." हरिवळ पोतानी प्रियानां आवां कुळने योग्य वचन सांभळी अत्यंत हर्ष पामतो छतो पूर्वना पुन्यनी पेठे तुरत तेनी आगळ प्रगट थयो. पतिने पोतानी आगळ आवी उभेलो जोइ रोमांचित थएली वसंतश्रीए तेनी आगळ कुशळ समाचारपूर्वक राजानुं सर्व चरित्र कह्युं. हरिवळे पण प्रयाणथी आरंभीने घरे आव्यासुधीनुं सर्व वृत्तांत यथार्थरीते कही दीधुं. कारण स्नेहने स्थाने गुप्त राखवा जेवुं शुं छे? अर्थात् कांइ नथी. पछी वसंतश्रीए पोताना पतिनी साथे कुसुमश्रीनुं लग्न थयुं सांभळी पोताना पतिने कह्युं, "स्वामीनाथ! उद्यानमां रहेली म्हारी व्हेनने तमे अहिं केम न लाव्या? हुं ते म्हारी व्हेनने मळवामां बहु उत्कंठावाळी छुं, तेम मनमां एम नहीं जाणशो के ए शोक्य

ना दुःखथी मनमां खेद पामशो. एवे ठेकाणे मूर्ख माणसज क्रोध करे छे; कारणके फळ मळवुं ते तो पोताना कर्मने आधीन रहेलुं छे." एम कही वसंतश्री पोताना स्वामिसहित उद्यान तरफ चाली. वसंतश्रीने आवती जोइ अत्यंत प्रसन्न छे मन अने मुख जेनुं एवी कुसुमश्री पण तुरत वसंतीश्रीना पगमां पडी. जो के शोक्यपणुं ए घणुं मलीन छे, तोपण वसंतश्रीने अने कुसुमश्रीने परस्पर एवो प्रेम उत्पन्न थयो के जेथी लोकमां 'तेउ बन्ने व्हेनोज छे' एवी तेमनी प्रसिद्धि थइ.

पछी हरिबळे पोतानी बन्ने स्त्रीउनी साथे कांइ पण हितकारीकार्यनो विचार करी. एक पुरुषने राजानी पासे पोताना आगमननी खबर आपवा मोकल्यो. ते पुरुष राजानी पासे जइ कहेवा लाग्यो. "हे नरेश्वर! आपे आ नगरथी जे पुरुषने लंकामां बिभीषणने आमंत्रण करवा मोकल्यो हतो ते हरिबळ त्यां बिभीषणनी पुत्रीनी साथे लग्न करी आजे आपना प्रसादथी कुशलताथी अहिं उद्यानमां आवेल छे." राजा ते पुरुषनां आवां वचन सांभळी मनमां अति खेद पामतो विचारवा लाग्यो के, "धिक्कार छे! धिक्कार छे!! में धार्युं हतुं कांइ अने भाग्ययोग्यथी थयुं काइ! बिभीषण के जे लंकानो राजा छे तेनी पुत्रीनी साथे एणे शी रीते

लग्न कर्युं? हाय हाय आ शुं थयुं? शुं ए सत्य हशे?" या प्रमाणे विचार करता एवा राजाए हरिबळने महोत्सवपूर्वक नगरमां प्रवेश कराव्यो.

पछी भूपतिए सत्कारपूर्वक बहु मान आपी हरिबळने पूछ्युं के, "तमे लंकामां शी रीते गया अने शी रीते पाछा आव्या? हरिबळे कह्युं. "स्वामिन! आपनी आज्ञा लइ हुं अहिंथी चाल्यो अने केटलेक दिवसे समुद्रने कांठे पहोंच्यो; त्यां हुं न तरी शकाय एवा भयंकर समुद्रने कांठे जड मनमां उद्वेग पामतो बेठो हतो, एवामां में कोइएक राक्षसने आवतो जोयो, में तेने नमस्कार करी लंकामां जवानो उपाय पूछ्यो एटले तेणे कह्युं के, "हे सत्पुरुष! सांभळ. जे पुरुष लाकडां एकठां करी तेमां बळी मरे छे ते लंकामां पहोंचे छे." तेनां आवां वचनथी हुं लाकडामां बळी गयो,' राक्षसे म्हारुं शब लइ बिभीषणनी आगळ मूक्युं, म्हारा धैर्यथी प्रसन्न थएला बिभीषणे पोतानी शक्तिथी तत्काळ मने जीवतो करी पोतानी कुसुमश्री नामनी पुत्री परणावी, म्होटा उत्सवथी विवाह करी मने दिव्य वस्त्रालंकार आप्या; पछी में बिभीषणने कह्युं. "स्वामिन्! विशालपुरना राजाए पोतानी पुत्रीना विवाहने अर्थे निमंत्रण करवा माटे मने मोकल्यो छे, माटे आप त्यां आवजो, तेथी राजानी घणी शोभा थशे." बि-

भिगणे कह्युं. "तमे आगळथी जाओ, हुं पोते विवाह उपर ते मित्र नृपतिना नगरने विषे जरुर आवीश." फरी में कह्युं. "म्हारा राजाने विश्वास आवे तेवुं मने कांइ एधान (नीशानी) आपो." म्हारां आवां वचनथी विभीषणे मने पोतानुं चंद्रहासनामनुं खड्ग आप्युं." पछी तेमणे विधाना वळथी मने स्त्रीसहित ऊट अहिं पहोंचतो कर्यो." हरिवळे आ प्रमाणे कही चंद्रहासनामनुं खड्ग राजाना हाथमां आप्युं, राजाए पण कन्या अने खड्ग जोइ तथा युक्तियुक्त सर्व वात सांभळी हरिवळनुं कहेलुं सघळुं सत्य मान्युं. कारणके जेम कपुरमां मळेली धुळ कपुर जेवी देखाय छे, तेम सत्यना आधारवाळुं असत्य पण सत्य जेवुं देखाय छे. जो के कागडाना सरखा मंत्रीए हरिवळनुं वचन मान्युं तो नहीं, तोपण कांइ छळ न मळवाने लीधे 'तेनुं वचन सत्य छे.' एम कह्युं. कह्युं छे केः—

नृपसर्पपिशुनचौरक्षुद्रसुरश्वापदारिशाकिन्यः ॥
दुष्टा अपि किं कुर्यु-श्छलं विना निःफलारंभाः ॥

अर्थः—राजा, सर्प, खळ, चोर, दुष्ट, देव, शिकारीपशु, शत्रु अने शाकिनी ए दुष्ट जंतुओ पण छळ मळ्याविना आरंभरहित थइने शुं करी शके? अर्थात् कांइ करी शके नहीं.

राजा मनमां विचार करवा लाग्यो. "हा! में तेने विकट संकटमां नाख्यो छतां पण
म्हारा वचनथी अग्निमां झंपापात कर्यो, माटे खरेखर म्हारे ते मानवा योग्य छे." आ प्रमाणे विचार करी राजाए सभामां प्रगट कर्युं के, "अहो! एणे पोतानी प्रतिज्ञा पूर्ण करी छे! एनुं सौभाग्य आश्चर्यकारी छे! पोताना कार्यने विषे ए सूत्रागद्दित छे! पोताना स्वामीनुं कार्य करवामां एनुं आश्चर्यकारी चातुर्य छे! माटे ए म्हारो खरेखरो परममित्र छे." आ प्रमाणे राजाए प्रशंसा करवापूर्वक बहु सत्कार करी हरिबळने म्होटो उत्सव करी तेने घेर मोकल्यो. लोको पण हरिबळना आवा चरित्रने जाणी हर्ष पामता छता गामेगाम सर्वेशां हरिबळना यशने गावा लाग्या. तीव्र कामदशाथी दुभायेलो राजा पण हरिबळनां आवां लोकोत्तर चरित्र जोइ अनुक्रमे अति मंद थइ गयो.

एक दिवस राजाना बहु मान्यने वश थइ म्हेला अने शुद्धबुद्धिवाळा हरिबळे पोतानी बन्ने स्त्रीओए ना कह्या छतां सर्व सामग्री तैयार करी चित्तमां अनर्थनो विचार कर्या विना प्रधान विगेरेसहित राजाने भोजन करवामाटे आमंत्रण कर्युं. भोजन अवसरे नवानवा वेषने धारण करी बन्ने स्त्रीओए पोतानुं चातुर्य देखाडवा माटे पीरसवा विगेरे कार्य कर्युं. बन्ने स्त्रीओने

देखवाथी नृपतिने कामदेव उत्पन्न थयो के जेथी कुनीतिने लीधे लोकमां अपवाद प्रसरे छे. "आवी बन्ने स्त्रीओ हरिवळने क्यांथी प्राप्त थइ?" एम विचारकरतो राजा भोजन करीने पोताने घेर गयो. दुष्टमनवाळो प्रधान राजाना अभिप्रायने जाणी कहेवा लाग्यो. "महाराज! म्हारुं वचन सांभळो. हरिवळनी बन्ने स्त्रीओए स्नेहने लीधे नवानवा वेष धारण करी भोजन अवसरे आपनी भक्ति करी छे." प्रधाननां आवां वचनथी अति स्नेहवडे व्याकुळमनवाळा राजाए कह्युं, "प्रधान! तमारी बुद्धिथी हरिवळने मारी नांखवानो उपाय शोधी कहाडो." दुष्टात्मा मंत्रीए कह्युं, "स्वामिन्! हरिवळे अग्निमां प्रवेश करवानुं कह्युं, ते तेनुं वचन आपणने छेतररुप जाणो; कारण जीवो अग्निमां प्रवेश करवाथी जीवता रहे ए वचन सत्य केम होय? माटे यमराजने बोलाववाना मीषथी हरिवळने अग्निमां नांखीए." राजाए कह्युं. "हे बुद्धिनिधान! तमे आ सारी युक्ति शोधी कहाडी.

एक दिवस नृपतिए हरिवळने बोलावीने कह्युं. "हे सत्पुरुष! असाध्य कार्यमां त्हारीज शक्ति चाले छे, बीजानी चालती नथी, माटे तुं अग्निमां प्रवेश करी यमलोकमां जइ देवताओ सहित यमराजाने आमंत्रण करी आव; कारण अग्निमां प्रवेश करवाथी साधी शकाय एवुं

कार्य फक्त म्हाराथीज साधी शकाय छे. कह्युं छे के–सिंहनुं, सात्वीकनुं, गुजनंनुं, मेघनुं, चंद्रनुं, सूर्यनुं अने अग्निनुं, ए सघळानुं पराक्रम एओने विषेज होय छे, बीजाओने विषे होतुं नथी. माटे हे सात्विक शिरोमणि! म्हारुं आ साध्यकार्य तुंज कर." राजानी आवी आज्ञा सांभळी हरिबळे विचार्युं के, "निश्चे आ कुमंत्रीनुं कार्य छे. प्रथम ए दुष्ट मंत्रीनी बुद्धिथी राजाए मने असाध्य कार्य बताव्युं हतुं, माटे धिक्कार छे! धिक्कार छे!! में तेने भोजन कराव्युं तेना फळने. हा ए योग्य छे. कुपात्रने भोजन कराव्यानुं एज फळ घटे छे. कह्युं छे के:–

उपकृतिरेव खलानां, दोषस्य महीयसो भवति हेतुः ॥

अनुकूलाचरणेन हि, कुप्यंति व्याधयोऽप्यर्थम् ॥

अर्थः–खळ पुरुषने उपकार कर्यो ए म्होटा दोषनुं कारण थाय छे. जेमके योग्यरीते चालवाथी व्याधीओ वधारे कोप करे छे. ॥

प्रथम में जेम अग्निमां प्रवेश करी लंकामां जवानुं विगेरे खोटुं कही बताव्युं हतुं, तेम आ पण तेवुंज करीश." एम विचारी हरिबळे राजानुं कहेलुं सर्व अंगिकार कर्युं. पछी तेणे घेरे जइ ते सघळी वात पोतानी बन्ने स्त्रीओने कही. बन्ने स्त्रीओए उत्तर आपीने कह्युं.–"हे

नाथ! अने तमने फरी राजानुं वचन मान्य करवानी ना कही हती छतां तमे तेनुं वचन शा माटे मान्य कर्युं? अने अमारी बुद्धिथी तमारुं कांइ पण सारुं करशुं. हे नाथ! आप दीर्घ-काळ जीवो." हरिबळे कह्युं, "सघळुं सारुं थशे, तमे कांइ पण चिंता करशो नहीं."

पछी राजाए पोते पूर्वे संपादन करेला सुयशरूप शरीरने भस्मरूप करवा माटे नगरनी बहार लोकमांनी जाज्वल्यमान चिता करावी. हरिबळने चितामां प्रवेश करवाने वखते तेने बहु मानपूर्वक आदरसत्कार आपवा माटे तथा पोतानी खात्री करवा माटे राजा मदनवेग अने प्रधान त्यां आव्या; पछी बुद्धिमंत एवा हरिबळे धैर्यथी चिताना अग्निमां तत्काळ राजा अने प्रधानना देखतां प्रवेश कर्यो. लोको जोता हता एटलामां तो ते भस्मभूत थइ जतो ज-णायो, एथी लोको "आ विपरीत थयुं." एम कहेता कहेता हाहाकार करवा लाग्या; परंतु राजा अने प्रधान तो बहु हर्ष पाम्या. "ललना अने लक्ष्मीना लोभी एवा राजाए दुष्ट मंत्री ना विचारथी हरिबळने अग्निमां नांख्यो." एवी लोकोमां राजानी बहु निंदा थवा लागी. हवे हरिबळे चितामां प्रवेश करती वखते जळाधिष्टीत देवतानुं स्मरण कर्युं, तेथी ते देवताना प्र-भावथी बळ्यो नहीं; परंतु निर्मळ कांतिवाळो थइ अदृश्यपणे कोइ स्थानके रही संध्याकाळे

धीमे धीमे पोताने घेर गयो; त्यां तेने तेनी स्त्री जोइ अत्यंत विस्मय पामती छती कहेवा लागी के, "अमारुं पुन्य आश्चर्यकारी छे जे अमारो पति कुशळताथी पाछा घेर आव्या." पछी हरिबळ अने तेनी स्त्री जेटलामां परस्पर वातो करता हता तेटलामां कामाग्निथी तप्त थएलो राजा मदनवेग हरिबळना घेर आव्यो. मदनवेगने दूरथी आवतो जोइ तेने स्त्रीए हरिबळने कह्युं, "स्वामिन्! आप गुप्त रीते संताइ रहो अमारुं चातुर्य जुओ." हरिबळ स्त्रीना कहेवा प्रमाणे गुप्त रीते संताइ जोवा लाग्यो. पछी घरनी अंदर आवी पहोंचेला राजाने तेने स्त्रीए आसनादि आपवाथी बहु भक्ति करीने पूछ्युं के, "हे स्वामिन्! आपना चरणनुं आ गमुं शा हेतुथी थयुं छे?" राजाए गांडानी पेठे हास्य करीने कह्युं, "हे कल्याणीन्! शुं तमे नथी जाणतां के हुं तमने मळवाने माटे बहु उत्कंठित थयो छुं?" एज कारणथी हुं तमने तेडवा माटे अहिं आवेलो छुं." स्त्रीए कह्युं, स्वामिन्! आपे कह्युं ते योग्य नथी; कारणके संसारमां राजा सेवक लोकोने पिता समान छे, जो के मनुष्योने देवांगना समान परस्त्री त्यजवा योग्य छे तो पछी पुत्रीना समान एवी सेवक स्त्री विशेष त्यजवी जोइए; माटे हे महाराज! तमे आ खोटा कदाग्रहथी विराम पामो. अमे प्राणांते पण शील खंडन करशुं नहीं.

कह्युं छे केः—

वरं शृंगोत्तुंगाद्गुरुशिखरिणः क्वापि विषमे, पतित्वायं कायः कठिनदृषदंतैर्विदलितः ॥
वरं हस्तो न्यस्तः फणिपतिमुखे तीक्ष्णदशने, वरं वन्हौ पातस्तदपि न कृतः शीलविलयः ॥

अर्थः—म्होटापर्वतना उंचाशिखर उपरथी कोइ पथ्थरवाळा विषम प्रदेशमां पडतुं मूकी आ देहना कटका करी नाखवा, तीक्ष्णदाढवाळासर्पना मुखमां हाथ घालवो अथवा अग्निमां झंपापात करवो ए सर्व सारुं, पण शीळनुं खंडन करवुं ए सारुं नथी. वळी कल्याणना इच्छनार पुरुषे हमेशां न्यायने विषे वर्तवुं, परंतु अन्याये चालवुं नहीं; कारणके न्याय.एज सर्व संपत्तिनुं कारण छे. नीतिमां कह्युं छे केः—

द्रुमेषु सलिलं सर्पिः, नरेषु मदने मनः ॥
विद्यास्वभ्यसनं न्यायः, श्रियामायुः प्रकीर्तितम् ॥

अर्थः—वृक्षने पाणी, माणसने घी,कामदेवने मन, विद्याने अभ्यास अने लक्ष्मीने न्याय एज आयुष्य कहेलुं छे.

आ प्रमाणे यत्न सौंदए युक्तिनां वचनथीराजाने प्रतिबोध पमाडवा मांड्यो पण कामदेव

एम घणुं कह्या छतां पण राजा प्रतिबोध पाम्यो नहीं; उलटो ते तो तेहनी प्रार्थना करवा लाग्यो. तथापि ज्यारे तेणे स्त्रीगणनी इच्छा नहीं देखतां बलात्कार करवा मांड्यो, त्यारे कुसुमश्रीए पोतानी जिव्हाना कटका करीने बेवडथी तेने त्यांज थीगी अने त्यारथी तेणीना प्रहारथी पण जे बेठी कुशल पुरुषोनी पेठे दीर्घकाळसुधी पोषण करेल तेना दांतो पडी गया. अति गर्धव्यसन अने दांतना पडी जवाथी तेणीनी पीडाथी अत्यंत दुःखी थएलो मदनरेखराजा मनमां खेद करतो बहु करुणायुक्तशब्दथी रोवा लाग्यो; पछी कुसुमश्रीए "हे राजन्! तें पापनुं फळ जोयुं? हवे आवुं करीश नहीं." एम कही दयाथी तेने छोडी मूक्यो एटले अत्यंतशोक करतो, लज्जाथी नीचुं जोतो, पस्तावो करतो अने बहु वगोवायेलो ते राजा पोताने घेर गयो. त्यां बाकी रहेली रात्री निर्गमन करी प्रभाते कांइ मीषथी वस्त्रवडे मुखने ढांकी सभामां आव्यो.

हवे अहिं दक्षिण पोतानी स्त्रीनुं चरित्र जोइ मनमांथी वचार आवो करवा लाग्यो. "अयोग्य कार्य करनारा नृपतिने तमे ए योग्य शिक्षा करी, मूर्ख माणस मुख ज्ञानवाविना क्यारे पण पाछो जतो नथी. ए राजा आवी रीते कुमार्गे चाले छे ते अकृत्यनुं कारण दुष्ट

बुद्धिशाळी मंत्री छे. कह्युं छे केः–

वल्लि नरिंदचित्तं, वक्खाणं पाणियं च महिलाउ ॥
तत्थय वच्चंति सया, जत्थय धुत्तेहिं निज्जंति ॥ १ ॥

अर्थः–वेल, राजानुं चित्त, कथा, पाणी अने स्त्रीओ ए सर्वने धूर्तपुरुषो ज्यां लइ जाय त्यां नित्य जाय छे.

जो ते दुष्ट पुरुष जीवतो रहे तो ते पोतानी प्रजाने कोइ पण प्रकारे छोडशे नहीं, माटे अनर्थनूं मूळ एवा ते दुष्टने मूळमांथी उखेडी नांखवो जोइए. आवी रीते पोतानी अने स्त्रीओनी साथे विचार करी अने स्मरण करवाथी आवी पहोंचेला देवताना प्रभावथी पोतानुं दिव्यस्वरुप बनावी ते हरिचंद्र, भयंकरआकृतिने धारणकरी रहेला ते छडीदार सरखा देवतासहित प्रभाते राजसभामां गयो, अने राजाना पगमां पडीने नमस्कार कर्यो. स्वर्गमांथी उतरेलानी पेठे ते दिव्यरुपवाळा हरिचंद्रने जोइ नगरवासीलोकोसहित अत्यंत विस्मय पामेलो नृपति विचारवा लाग्यो. "म्हारा पापीष्ट कार्यने धिक्कार थाओ! धिक्कार थाओ!! निश्चे एनुं आ कार्य निर्दोष देखाय छे; कारणके में तेने प्रत्यक्ष जोतांजोतां भस्मरुप बनाव्यो हतो छतां ते पाछो आव्यो."

आ प्रमाणे विचार करी मदनवेगनामे वणिकजने कह्युं.—"हे महामांत्रिक! तुं अहिं शी रीते आव्यो? अने त्यारे आवो दिव्यरूप केम देखाय छे?" वणिके कह्युं, "हुं जेटलामां अग्निथी जन्ममृत थयो तेटलामां यमराजाना सेवकोए मने तुरत यमराज पासे पहोंचाड्यो. यमराजा म्हारा उपर प्रसन्न थयो; तेना प्रसादथी हुं आवो अद्भुत दिव्यआकृतिवाळो थयो छुं. कारणके साहसिकजनथी प्रसन्न थएला देवताओ शुं नथी आपता? में ते यमराजानी ऋद्धि वर्णवी शकाय एवी नथी मने समृद्धिने जोडे ते समृद्धिने सहस्त्रजिह्वाथी शेषनाग पण वर्णवी शके नहीं तो पछी एक जिह्वावाळो हुं तो शी रीते वर्णवी शकुं? ते यमराजानी संयमिनी नामनी नगरी छे, त्यां ते राज्य करे छे; ते नगरीमां निवास करनारा लोको हमेशां ऋद्धियुक्त रहे छे, इत्यादि सर्व देवताओ तेनी निरंतर सेवा करे छे तो बीजाओ तेनी सेवा करे तेमां तो शुं कहेवुं! वधारे वर्णन करवाथी शुं? परंतु त्रणलोक पण तेने स्वाधीन छे, वळी आ जे म्हारी पासे उभेलो छे ते यमराजानो धर्मनामनो प्रतिहारी छे, यमराज जेना उपर प्रसन्न थयो तेने कल्पवृक्ष समान छे अने जेना उपर कोप पाम्यो तेने काळरूप छे. कह्युं छे केः—

यस्मिन् रुष्टे भयं नास्ति, तुष्टे नैव धनागमः निग्रहानुग्रहौ न स्तः स रुष्टः किं करिष्यति ॥

अर्थः—जे आ [illegible] ओषधी बीजाने [illegible] उत्पन्न करी नथी, [illegible] पन आदि थयो नथी, [illegible] जे [illegible] पत्ता नथी ते मानस [illegible] शाने [illegible] शुं करी शके ? अर्थात् [illegible] नथी.

[illegible] पद्माकर [illegible] मारा मरुडी [illegible]; तेथी हुं म्हारा नवोनुं मरुकरणुं जानुं छुं. [illegible] [illegible] जे वचार जेथुं ते जाणिनथी पण वचार माने छे. महाराज ! में आ [illegible] पद्मराजनुं पूजितयतनके आमंत्रण कर्युं, ते वखते अति प्रसन्न थएला पमरा [illegible] योग्य छे. हुं त्यां आवीश; परंतु एकवार मदनवेग नृपति पोताना [illegible] आवे तो हुं तेनी दोस्तनक्रिया पुजा करीने पछी त्यां [illegible] कन्या, सुंदर आभूषण अने मनोहर वस्त्र विगेरे [illegible] "आ सघळुं राजादिने आपजो." कह्युं छे केः—

छिन्नं रोधे वधे पुके, दुर्भावे गृहे महे ॥
[illegible] किंतु, नेनुरेवादितं फलम् ॥

अर्थः—शत्रुने छेदन करतानां, शत्रुनो वध करतानां, पुत्रां, दुर्भिक्ष करताना, अ-

ने उत्सवमां देवक लोको क्लेश पामे छे ए सघळुं वनळ अधिकारीनु छे.

"हे दरिवळ! त्हारा नृपतिने परिवारसहित अहिं मोकलजे." एम कही यमराजाए मने अहिं मोकल्यो छे. वळी यमराजाए आपने बोलाववा माटे, मने मार्ग देखाडवा माटे अने बहु मान दर्शाववा माटे म्हारी साथे आ पोताना प्रतिहारीने मोकल्यो छे. हे स्वामिन्! आ दिव्यभूषणवाळा प्रतिहारीए मने वेगथी अहिं आण्यो छे, माटे तेनीज साथे आप यम राजाना नगरप्रत्ये जाओ; कारणके सज्जन पुरुषो परोपकार करवामां तत्पर होय छे," पछी प्रतिहारी (देवता) ए पण दरिवळना कहेवा प्रमाणे मदनवेगनृपतिने सर्व समाचार कह्या, कारणके देवता कहे ते मान्य गणाय छे. देवताए कहेलां वचनो प्रधानसहित नृपतिए सत्य मान्यां. कारण गुप्त विचारने ब्रह्मा जाणी शकवाने समर्थ थता नथी तो पछी माणसो तो शीरीते समर्थ थाय?

पछी लोभथी आकुळ व्याकुळ थएला मनवाळो नृपति नगरवासी लोकोसहित कहेवा लाग्यो के "हे दरिवळ! मने यमराजनी नगरीमां जवानो बहु उत्साह थयो छे; माटे नगर नी बहार म्होटी ज्वाजल्यमान चिता करावो के जेमां प्रवेश करीने हुं आ नागरीक लोको

सहित झट यमराजनी नगरीमां जाउं." पछी हरिबळे राजानी आज्ञा प्रमाणे चिता तैयार करावी, तेमां नगरवासी लोकोसहित राजा जेटलामां प्रवेश करवा तैयार थयो तेटलामां हरिबळे विचार्युं के "में आ शो वृथा अनर्थ आरंभ्यो? एक पचेंद्रिय जीव हणवाथी पण नरकमां पडवुं पडे छे. श्रावकोने कोइ अपराधी जीव मारवो होय तो ते कदापी योग्य छे, परंतु अपराधरहित जीवने मारवो योग्य नथी. हवे आ निरपराधी जीवोने बचाववानो शो उपाय थाय? आ प्रमाणे हरिबळ विचार करतो हतो, एवामां प्रतिहारीदेवताए राजाने कह्युं. "हे राजन्! तमे उतावळ करी आ प्राप्त थएला फळने हारी जशो नहीं, जो तमारे फळनी इच्छा होय तो म्हारा कहेवा प्रमाणे करो. अमारो महाराजा अति विषम छे, माटे त्यां योग्य रीते जवुं जोइए; तेथी जे पुरुष आपने मान्य होय तेने प्रथम मोकलो अने पछी आप जाओ." प्रतिहारी देवतानां आवां वचन सांभळी कुमंत्री विचारवा लाग्यो के, "प्रथम जवाथी मने पूर्ण इच्छित फळ प्राप्त थशे. कारणके कोइ स्थानके आगळथी जनाराने संपत्तिनी प्राप्ति अने कोइ स्थानके पाछळथी जनाराने विपत्तिनो लाभ थाय छे. कोइ वखते धूर्त अने कोइ वखते बुद्धिमान पोताना कार्यने साधे छे. कह्युं छे के:—

दाने पाने शयने, व्याख्याने भोजने मज्जनस्थाने ॥

क्रयविक्रयेऽतिथित्वे, राजकुले पूर्णफलमायः ॥

अर्थः—दान, पान, शयन, व्याख्यान, भोजन, सभास्थान, खरीद, वेचाण, परणो अने राजकुळ एटलाने विषे जे पेहेलो जाय तेने पूर्ण लाभ थाय छे. वळी

शून्येऽरण्ये भवने, ग्रामे तीर्थे वने च संग्रामे ॥

आरोहेऽप्यवरोहे पुरस्सरेन्न पथि रात्रौ च ॥

अर्थः—शून्यअरण्यमां, शून्यमंदिरमां, शून्यगाममां, पाणीमां, वनमां, संग्राममां, ऊंचे च ढवामां, नीचे उतरवामां, मार्गे चालवामां, अने रात्रीने विषे आगळ चालवुं नहीं."

आ प्रमाणे विचार करी प्रधाने कह्युं. "महाराज! हुं आ प्रतिहारीनी सांथे आगळथी जाउं छुं." नृपतिए आज्ञा आपी, तेथी प्रधान पोताने कृतार्थ थयो मानी बहु हर्ष पाम्यो. पछी जेटलामां यमराजाना प्रतिहारी (जलाधिष्ठीत देवता) ए ज्याजल्यमान अग्निमां प्रवेश कर्यो, तेटलामां तेनी पाछळ दुष्टबुद्धिवाळा प्रधाने पण दर्पथी प्रवेश कर्यो. प्रधान तत्काळ भस्मरूप थयो ते जोइ अत्यंत हर्षित थएलो राजा पण पतंगनी पेठे अग्निमां कूदवाना तैयार

थयो, तेने हरिवळे दयाथी झट हाथवमे पकमी लीधो. एटले राजाए कह्युं केः—"तुं मने शुभ कार्यमां विघ्न न कर." हरिवळे कह्युं. "नरनाथ! स्वस्थ थइ एक म्हारुं वचन सांभळो. कोइ पण पुरुष अग्निमां पमवाथी जीवे छे एम तमारे न जाणवुं, परंतु में ते एक नाटक प्रगट कर्युं छे. आ दुष्ट मंत्रीए तमारी साथे खराब मसलत करी कूम प्रपंचथी मने बहुवार प्राणांत संकटमां नाख्यो छे. वळी हे नृप! ए कुमंत्रीनी दुष्ट बुद्धिथी तमे पण दांत पमवादि बहु दुःखो सहन कर्यां छे. कह्युं छे केः—

मा जविउ सो पुरिसो, जो कुमइं देइ वीससंताणं ॥
जो परवंचननिउणो, परदारमहिलासइ जो य ॥

अर्थः—जे विश्वासवाळा माणसोने दुष्ट बुद्धि आपे छे, बीजाउने छेतरवामां निपुण होय छे अने परस्त्रीने विषे प्रीति धरनारा होय छे, ते माणसो आ विश्वमां न जीवो. वळी

किंकुणइ अजनिवो जत्थ कुमंती कमंत करणपरो ॥
उठोवि कुणइ सो किं जत्थ सुमंती सुमंतपरो ॥

अर्थः—ज्यां दुष्टमंत्री खराब मसलत करवामां तत्पर होय त्यां सारो राजा शुं करी शके?

अने ज्यां श्रेष्ठ मंत्री उत्तम मसलत करवामां तत्पर होय त्यां दुष्ट राजा शुं करी शके?

आ हेतुथी में ते कुमंत्रीने उपाय रची ज्वाजल्यमानअग्निमां फेंकी दीधो. कारणके ... मि, निम्बूक अने दुर्जन ए त्रणने कोइपण उपायथी तत्काळ छेदी नांखवा जोइए. तमे ... रा राजा छो तो अग्निमां पडता एवा आपनी हुं केम उपेक्षा करुं? कारण स्वामिनो द्रोह करवो ए महा पाप छे." हरिवळनां आवां वचन सांभळी अत्यंत शंका पामेलो राजा मदनवेग विचार करवा लाग्यो के, "हाय हाय! म्हारुं सर्व दुराचरण एना जाणवामां आव्युं." आवा विचारथी लज्जावडे पीडा पामेलो भूपति नीचुं मुख करी मूर्छा नहि पाम्या छतां मूर्छा पाम्यानी पेठे स्थीर थइ गयो.

पछी हरिवळे तेना तेवा अति मधुर वचनथी ते लज्जायुक्त थएला नृपतिने शांत पमाड्यो. सुजनोनो एवो स्वभाव होय छे के ते हमेशां अपकार करनारा उपर पण दया करे छे. पछी राजाए पूछ्युं. "हे हरिवळ! त्हारी आवी महाशक्ति शाथी थइ?" त्यारे हरिवळे कह्युं. "ए सर्व म्हारा उपर प्रसन्न थएला देवतानुं महात्म्य छे, म्हारुं नथी." हरिवळनां आवां वचन सांभळी मनमां अत्यंत विस्मय पामेलो राजा हर्षित थइ पोतानुं मस्तक धुणावतो छतो तेना

चरित्रनुं स्मरण करतां विचार करवा लाग्यो केः—"में तेनो आटलो बधो अपराध कर्यो छतां ते महाशक्तिवंत हरिबळे मने बाळी मूक्यो नहीं, तेम म्हारुं राज्य पण लीधुं नहीं; तेथी ते खरेखर म्हारो उपकारी छे." आ प्रमाणे हरिबळनी प्रशंसा अने पोतानी निंदा करतो एवो मदनवेग नृपति संसारथी उद्वेग पामेलानी पेठे बहु वारे पोताने घेर गयो, अने सर्व नगरवासीलोको पण यमराजानी संयमिनी नगरी जोवानी इच्छा पुरी न थवाने लीधे शोक करता अने हरिबळनुं आश्चर्यकारी चरित्र जोइ तेनी प्रशंसा करता पोतपोताने घेर गया. ते दिवसथी राजा मदनवेगना चित्तमां कोइ अपूर्व गाढवैराग्य उत्पन्न थयो, तेथी तेने सर्व राज्य अप्रिय लाग्युं. पछी राजा मदनवेगे उपकारी एवा हरिबळ साथे पोतानी पुत्रीनो म्होटा उत्सवथी विवाह कर्यो. हस्तमेळाप वखते तेणे सर्व राज्यसंपत्ति हरिबळने आपी पोते गुरु पासे उत्तम शिक्षारुप चारित्र गृहण कर्युं. पछी निरतिचारपणे चारित्र पाळी, सर्व कर्मनो क्षय करी छेवट केवळज्ञानरुपलक्ष्मी मेळवी ते मदनवेग राजा मोक्ष पाम्यो.

हवे कांचनपुरनो राजा वसंतसेन पोतानी पुत्री वसंतश्रीनी शोध करतो हतो, एवामां तेणे लोकवार्ताथी हरिबळनुं आश्चर्यकारी चरित्र सांभळ्युं. कह्युं छे केः—

वार्ता च कौतुकवती विमला च विद्या, लोकोत्तरः परिमलश्च कुरंगनाभेः ॥
तैलस्य बिंदुरिव वारिणि दुर्निवारमेतत्रयं प्रसरतीति किमत्र चित्रम् ॥

अर्थः—आश्चर्यकारी वार्ता, निर्मळ विद्या अने कस्तुरीनो सर्वोत्कृष्ट सुगंध, ए त्रण पाणी-मां पमेला तेलना टीपानी पेठे प्रसरी रहे छे. एमां आश्चर्य शुं?

पछी वसंतसेन राजाए विचार करी प्रधान विगेरे पुरुषोने पोतानी पुत्रीने अने जमाइ एवा दरिद्रने तेडवा माटे मोकल्या. दरिद्र राजा पण पोतानी महोटी सेनाथी शत्रुओनो पराजय करतो अने कीर्तिसहित कांचनपुर नगरे आव्यो, त्यां वसंतसेन महाराजाए तेने महोत्सवथी नगरमां प्रवेश कराव्यो. पिता, माता अने स्वजनवर्ग वसंतश्रीनी प्रशंसा करी. पछी अति हर्षित एवा वसंतसेननृपतिए प्रेमपात्र एवा पोताना जमाइ दरिद्रने पोतानुं राज्य आप्युं अने पोते स्त्रीसहित दीक्षा लइ कर्मना मळथी मुक्त थइ निराबाध एवा मुक्तिसुखने पाम्यो.

हवे शत्रुओना सैन्यरूप पर्वतोने तोडवामां वज्रसमान दरिद्र पुन्यबळथी ते राज्यनुं पालन करवा लाग्यो. राजकन्याओ तेने पट्टराणीओ हती, ए विना बीजी पण राजकन्याओने ते परण्यो हतो. ते बधी स्त्रीओनी साथे जेवी रीते देवलोकमां इंद्र अप्सराओनी साथे

भोग भोगवे तेवी रीते भोग भोगवतो हतो.

एक दिवस वनपाळे आवीने सभामां बेठेला हरिबळनृपतिने वधामणी आपी के, "हे स्वामिन्! आपना उद्यानमां सुगुरु धर्माचार्य आवेला छे." सुगुरुनुं आगमन सांभळी बहु हर्षित थएला नृपतिए तेने वस्त्राभरणादि आपी बहु संतोष पमाड्यो; पछी पोते गुरुने वंदन करवा माटे म्होटा उत्सवथी उद्यानमां गयो. त्यां तेणे त्रण प्रदक्षिणापूर्वक गुरुने प्रणाम करीने विनंती करी के, "हे स्वामिन्! अति हीनकुळमां उत्पन्न थएलो हुं आपना प्रसादथी आ प्रकारनी अतुल समृद्धि पाम्यो छुं, माटे प्रसन्न थइ मने अनंतसुख आपनारो धर्मोपदेश आपो, के जेथी हुं अनंतसुखनो भोगवनारो थाउं." आ प्रमाणे कही चरणमां पडेला हरिबळने गुरुए कह्युं के, "हे राजन्! तने धन्य छे के जे त्हारी आ प्रमाणे सुमति थइ. कह्युं छे केः—

केचिद्भोजनभगिनिर्भरधियः केचित्पुरंध्रीपराः,
केचिन्माल्यविलेपनैकरसिकाः केचिच्च गीतोत्सुकाः ॥
केचित् द्युतकथामृगव्यमदिरानृत्यादिबद्धादराः,
केचिद्वाजिगजोक्षयानरसिका धन्यास्तु धर्मे रताः ॥

अर्थः—केटलाक जोजननी रचनामां अति गाढबुद्धिवाळा होय छे; केटलाक स्त्रीओने विषे तत्पर होय छे; केटलाक पुष्प अने अंगरागनुं लेपन करवामां प्रीति धरावनारा होय छे; केटलाक गीतमां उन्मादवाळा होय छे; केटलाक द्युत, वार्ता, मृगया, मदिरा अने नृत्य विगेरेमां आदरवाळा होय छे; अने केटलाक अश्व, गज, वळद अने वाहन उपर रसिक होय छे; परंतु जेओ धर्मने विषे प्रीतिवाळा छे तेओनेज धन्य छे.

हे राजन! धर्मना बे भेद छे. एक यतिधर्म अने बीजो श्रावकधर्म. आ प्रमाणे धर्मना बन्ने भेद जिनेश्वरे कह्या छे; ए बन्ने प्रकारना धर्मनुं मूळकारण जीवदया जाणवी. ते जीवदयाने पाळवा माटे केटलाक पुरुषो सर्वविरति (चारित्र) ने विषे राग करे छे; कारणके ते सर्वविरति विना जीवदयानुं आराधन थइ शकतुं नथी. जे पुरुष यतिधर्म पाळवा समर्थ नथी ते, सम्यक्त्वसहित श्रावकधर्मने शुद्ध परिणामथी उत्तम रीते पाळे छे. वळी जीवदया छे मूळ कारण जेनुं एवो ते श्रावकधर्म पण चार प्रकारनो छे. एम जिनराजे कह्युं छे." आवो सुगुरुनो धर्मोपदेश सांभळी राजा हरिबळ अति हर्षित थयो, अने प्रथम सम्यक्त्वदर्शनपूर्वक अणुव्रत ग्रहण करीने बाकीना सर्वे मृषावादविरमणादि व्रतो शक्ति प्रमाणे स्विकार्या. पछी गृहस्थधर्मने

अंगिकार करी गुरुना चरणने नमस्कार करी हर्ष पामतो छतो पोताना नगरमां आव्यो.

हवे हरिवळ निरंतर उत्तम प्रकारे धर्माराधन करवा लाग्यो. तेणे पटह वगडावी पोताना देशमां अमारी प्रवर्तावी अने माणसोने रत्नप्रभादि सात नरकोनां दुःख आपनारां द्युतादि सात व्यसनोने दूर कर्यां; त्यार पछी तेणे तुंबडीमां रहेला अमृतरसथी रोगादि उपद्रवोने दूर करी लोको उपर बहु उपकारो कर्या. कह्युं छे के,—मेघोनुं जळ, चंद्रनुं तेज, वृक्षोना फळोनो समूह अने सत्पुरुषोनुं आचरण ए सर्व सर्व लोकोने सामान्यरीते उपकार करनार छे. वळी तेणे पोताना देशना गामो जिनमंदिरोथी सुशोभित कराव्या. आवी रीते धर्मने मेळवता एवा ते हरिवळे पुन्य अने निपुणपणाथी पोतानुं राज्य एक छत्र (चक्रवर्ती) सरखुं बनाव्युं.

एक दिवस गुणवंत गुरु तेना उद्याનने विषे समवसर्या, तेवारे राजा हरिवळ तेमने वंदना करवा माटे हर्षथी उद्यानमां गयो; त्यां तेणे गुरुना मुखथी धर्मदेशना सांभळीने वैराग्य वासीत थइ अने स्त्रीसहित दीक्षा लीधी. पछी उत्तम प्रकारे जिनेश्वरना धर्मनुं आचरण करतां केवळज्ञान प्राप्त करी हरिवळ राजर्षी शाश्वत एवा मोक्षस्थानमां गया.

॥ इति हरिवळनी कथा. ॥

(श्री महावीरप्रभु कहे छे के)—हे भव्यजनो! तमे आ हरिबळना चरित्रनो मनमां विचार करी जीवदयारुप प्रथमव्रतने विषे उद्यम करो. श्री जिनवरना मुखथी आवां वचन सांभळी हर्षित थएला आणंदश्रावके श्रावकना भांगे करीने प्रथम अणुव्रत आदर्युं. ते आ प्रमाणे. "हे नाथ! हुं निरपराधि त्रसजीवोने नहिं हणुं, तेम अपराधी एवा त्रसजीवोने निर्दयनी पेठे क्यारेपण नहिं हणुं; वळी पृथ्वीकाय विगेरे एकेंद्रिय जीवोनी यतना पण वधादि पांच अतिचार विना म्हारे हमेशां करवी." आ प्रमाणे आणंदश्रावके भावथी प्रथम अणुव्रत ग्रहण कर्युं. तेनो आलावो भगवाने पोते उच्चार्यो, ते आ प्रमाणे:—

थूलगं पाणाइवायं समणोवासओ पच्चक्खाइ, सेपाणाइवाए दुविहे पन्नत्ते ॥ तंजहा ॥ संकप्पओअ आरंभओअ तत्थसमणोवासओ संकप्पओ जावज्जीवाए पच्चक्खाइ ॥ आरंभओ थूलगपाणाइवायवेरमणस्स समणोवासएण पंच अइआरा जाणियवा न समायरियवा ॥तंजहा॥ १वहे २बंधे ३छविच्छेए ४अइभारे ५भत्तपाणवुच्छेए ॥

अर्थः—श्रावक स्थूल एवा प्राणातिपातनुं पच्चख्खाण करे छे, ते प्राणातिपात वे प्रकारनो छे, एक संकल्पथी अने बीजो आरंभथी. तेमां संकल्पथी प्राणातिपातनुं श्रावक जीवितप-

पैंत पच्चक्खाण करे छे, परंतु आरंभथी स्थूलप्राणातिपातविरमणनुं जीवितपर्यंत पच्चक्खाण करता नथी. श्रावके तेना पांच अतिचार जाणवा, परंतु आचरवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणेः—

१ त्रसजीवोने निर्दयपणे चाबकवडे प्रहार करवो. २ दोरडा विगेरेथी निर्पेक्षपणे दृढ बांधवा. ३ शस्त्रवडे नाक, कान, वृषण विगेरे कापवां. ४ बळद विगेरेनी पीठ उपर न उपाडी शके तेटलो भार भरवो. ५ अवसर थये पण अन्न, जळ, घास न आपवां.

जीवोने उपर कहेला पांच अतिचार करनारो श्रावक पहेलाव्रतनी विराधना करे छे. बीजाव्रतमां जे पुरुषो आ संसारने विषे सत्य वचन बोले छे, तेओ त्रण भुवनना जीवोने निश्चे वखाणवा लायक थाय छे. जे पुरुष प्राणांते पण असत्य वचन नथी बोलतो, तेनी देवताओ पण हंसराजानी पेठे प्रशंसा करे छे. ते हंसराजानी कथा.

॥ मृषावादरूप बीजाव्रत उपर हंसराजानी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रने विषे राजपुर नामनुं नगर छे, ते नगरने विषे (जेम इंद्र स्वर्गपुरीने विषे राज्य करे छे तेम) हंस नामनो राजा राज्य करतो हतो. उत्तम रीते जिनेंद्रना धर्मनुं आराधन करतो एवो ते राजा बीजा मृषावादविरमणव्रतने विशेषे म्होटा उद्यमथी आराधतो हतो.

हवे रत्नशृंगनामना पर्वत उपर उत्तम पुरुषोए स्थापन करेलुं श्री आदिनाथनुं मंदिर छे, त्यां चैत्रमासनी पुनमने दिवसे यात्रा निमित्ते बहु लोको एकठा थया हता; तेवखते हंसराजा पण प्रधानने राज्यनो भार सोंपी पोते थोडो परिवार साथे लइ जिनधर्मनी प्रभावना करतो हर्षथी यात्रा करवा चाल्यो. एवो कयो धन्यपुरुष होय के जे समीपे आवेला धर्मकार्यमां विलंब करे?

हवे हंसराजा जेटलामां अर्धे रस्ते पहोंच्यो तेटलामां पाछळथी कोइ पुरुष उतावळो उतावळो आवी विनंती करवा लाग्यो के, “हे राजन्! आजथी दसमा दिवसे आपे यात्राने माटे प्रयाण कर्युं, ते वात लीमाडाना देशना राजा अर्जुने सांभळी, तेथी ते आपनो शत्रु अकस्मात् राजपुरनगरमां आवी, सर्व आयुधधारी सुभटोने मारी नांखी, भंडार, घोडा, हाथी, अने रथसहित सर्व नगरने पोताना स्वाधिनमां करी लीधुं छे. वळी राज्यासन उपर बेठेला ते अर्जुनभूपतिए जयन्तित थएला नगरने अभयदान आपी आनंदयुक्त कर्युं छे, अने नगरमां तत्काळ पोतानी आज्ञा प्रवर्तावी छे; तेथी एकांतमां संताइ रहेला सुमित्रमंत्रीए अंतःकरणथी आपने खबर आपवा माटे मने आपनी पासे मोकल्यो छे; माटे हे नाथ! हवे जेम आपने योग्य लागे तेम करो.”

पछी सुभटो राजाने कहेवा लाग्या.–"महाराजा! हवे झट आप पाछा वळो. प्रगट प्रतापवाळा तमारी आगळ कयो शत्रु टकी रहेवाने शक्तिवंत छे? आप प्रथम शत्रुने नगरमांथी दूर करीने पछी यात्रा माटे जाओ." त्यारे राजाए निष्कंपचित्तथी कह्युं.–"हे महाभाग सेवको! संपत्ति अने विपत्ति पूर्वे करेला कर्मना स्वाधिनपणाथी प्राप्त थाय छे, तो पूर्वभवना बहु पुन्यथी प्राप्त थएला जिनयात्राना म्होटा उद्यमने त्यजी दइ संसारना हेतु एवा राज्यने माटे कयो मूर्ख पुरुष दोडे? हे महासत्वधारी सुभटो! म्हारुं राज्य नाश पामो अथवा न पामो, परंतु हुं तो यात्रा करीनेज पाछो वळीश; अमथो नहीं वळुं." आ प्रमाणे कही हंसराजा निश्चलपणे आगळ चाल्यो अने तेनी सेनाना माणसो पोतपोताना स्वजननी संभाळ लेवा माटे पाछा वळ्या. जेम जेम सेवक लोको पाछा वळवा लाग्या, तेम तेम राजा हर्षपामवा लाग्यो. छेवट एक छत्र धरनारा सेवकसहित ते हंसराजा एक म्होटा अरण्यमां आवी पहोंच्यो. त्यां ते "आ म्हारो उत्तम घोडो, वस्त्र अने आभरणोना लोभी अने अति क्रूर एवा भिल्ल लोको मने मारी नांखशे एवो विचार करी पोताना छत्रधरने सर्व उत्तम वस्त्रादि वस्तुओ आपी पोते एकलो तीर्थयात्रा तरफ चाली निकळ्यो.

रस्तामां एक मृग राजानी आगळ थइ नासी गयो, तेनी पाछळ कोइएक भिल्ल हाथमां बाण चमावेला धनुष्यने धारण करतो छतो राजानी पासे आवी कहेवा लाग्यो.—"आ गहन वनमां बहु पांदडां पडेलां छे तेथी हुं मृगनां पगलां देखी शकतो नथी, माटे हे सत्पुरुष! ते मृग म्हारी आंखथी नासी जइने वननां कया कुंजमां पेसी गयो छे ते मने कृपा करीने कहे? कारणके ते मृग म्हारी भक्ष्य वस्तु छे." तेवारे राजा विचार करवा लाग्यो. "जो हुं सत्य कहीश तो मृगनो वध थशे अने असत्य कहीश तो व्रतनो भंग थशे, माटे एने युक्तिना बळथी समजावुं." आ प्रमाणे विचार करी राजाए कह्युं.

"हे भिल्ल! तुं मने वार्ता पूछे छे तो हुं तने कहुं छुं के मार्गमां भूलो पडवाने लीधे हुं अहिं आवी चड्यो छुं." भिल्ले कह्युं. "अरे! हुं एम पूछुं छुं के मृग केनी तरफ गयो ते मने कहे? राजाए फरी कह्युं. "हे महाभाग! म्हारुं नाम देस छे." भिल्ले कह्युं. "अरे! तने म्हारुं नाम कोण पूछे छे? हुं तो एम पूछुं छुं के मृग केनी तरफ गयो?" त्यारे राजाए कह्युं. "म्हारुं घर राजपुरमां छे." तेवारे भिल्ले क्रोध करीने कह्युं. "अरे मूढ! हुं जे पूछुं छुं ते कहे, बीजुं बीजुं शामाटे बोले छे?" राजाए कह्युं. "जो तुं म्हारुं कुळ पूछतो होय तो हुं क्षत्रिय

ज्यांसुधी अल्पपरिवारवाळो संघपति नासी जाय." आवां वचन पोतानी समीपे वृक्षनी लतामां संताइ रहेला बहु चोरोनां सांभळी शोकथी व्याप्त थएलो राजा मनमां विचार करवा लाग्यो के, "आ चोरो अहिं विश्राम करवा रहेला छे, तेओ निश्चे संघने लुंटी अनर्थ करशे; वळी संघमां साधु साध्वी विगेरे हशे तेमने पण दुःख पमाडशे. पूर्वे धर्मरुचि नामना अणगारने आ चोर लोकोए लुंट्यो छे, तो हुं एकलो ए संघनुं शीरीते रक्षण करी शकीश?" आ प्रमाणे विचार करतो एवो राजा जेटलामां त्यांज बेठो छे, तेटलामां दीवीवाळा माणसोसहित केटलाक आयुधधारी सुभटो त्यां आवी पहोंच्या. तेमांना केटलाके राजाने जोइने कह्युं के, "आ चोर छे." अने केटलाके तेनुं रुप जोइने कह्युं के, "ए चोर नथी, पण कोइ महापुरुष छे." पछी सुभटोए राजाने पूछ्युं के, "हे सत्पुरुष! तें कोइ पण चोरने वातो करता सांभळ्या अथवा जता दीठा छे? ते संघने लुंटनारा संभळाय छे, जो त्हारा जाणवामां होय तो कहे. केमके अहिंथी दश योजन उपर श्रीपुर नामनुं नगर छे, त्यांना रिपुमर्दन राजाए संघनुं रक्षण करवा माटे अने चोरोनो वध करवा माटे अमने मोकल्या छे; माटे जो तुं जाणतो होय तो अमने कहे. जेथी हे महाभाग! अमे ते चोरोने मारी नांखी यश अने संघने

रक्षण करवानुं पुण्य मेळवीए."

सुभटोनां आवां वचन सांभळी हंसराजा विचार करवा लाग्यो के, "जो हुं सत्य कहुं तो ते चोरोना वधनुं पाप मने लागे, अने जो आ सुभटोने चोरो न देखाडुं तो ते चोरो संघने घात करवानुं पाप मने आपशे; माटे हवे हुं शुं करुं? राजा आवी रीते विचार करतो हतो ते वामां तेने युक्ति सूझी आवी, तेथी तेणे सुभटोने कह्युं:—"हे सुभटो! में चोरोने दृष्टिथी जो या नथी, परंतु तमारे संघनी पासे जवा विलंब करवो योग्य नथी; तमे त्यां जइ संघनुं रक्षण करो. ते चोरो पण त्यां आवशे. जो तमे जट संघनी पासे जइ पहोंचशो तो तमने अति म्होटुं पुण्य थशे." राजानां आवां वचन सांभळी मनमां आश्चर्य पामेला सुभटो तुरत संघ पासे आव्या. पछी चोरो पण लतामांथी बहार आवी राजाने प्रणाम करी कहेवा लाग्याः— "आ लतामां परस्पर वातो करता एवा अमने जाणतां छतां तमे ते सुभटोने कह्युं नहीं, तेथी तमे अमारा प्राणदाता पिता छो. धर्मरूपसमुद्रने दीपित करवामां चंद्रज्योत्स्नासमान अने पापना समुद्ररूप अंधकारनो नाश करवामां सूर्यकांतिसमान तमारी उत्तम बुद्धिनी अमे स्तुति करीए छीए के, जे बुद्धिना प्रभावथी तमे अमारुं अने संघनुं रक्षण कर्युं." आ प्रमाणे रा-

जानी स्तुति करी चोरो पोताने स्थानके गया. पछी राजाए सवारमां आगळ प्रयाण कर्युं. एवामां केटलाक अश्वारोए पाछळथी आवीने राजाने कह्युं. "हे पथिक! अमारा राजा दंरूीए राजपुर नगरउपर चढाइ करी जीती लीधुं छे, तेवखते त्यांनो राजा हंस क्यांइ नाशी गयोछे, तेथी अमारा राजाए तेनी शोध करवा माटे अमने मोकल्या छे, माटे जो ते राजा क्यांइ त्हारा जोवामां आव्यो होय तो अमने कहे; अमे तेने मारी नांखीए." अश्वारोनां आवां वचन सांभळी राजा विचारवा लाग्यो के, "पोताना जीवितने माटे कोणपुरुष मृषा बोले? भले म्हारुं जीवित नाश पामे; परंतु हुं मृषाभाषण नहीं करूं." आवी रीते विचारी तेणे कह्युं.—"हे सुभटो! हुं पोते हंसराजा छुं, माटे तमारी मरजी होय तेम करो." आ प्रमाणे कही राजा नवकारमंत्रनुं स्मरण करी जेटलामां त्यां स्थिर थइ उभो रह्यो, तेटलामां देवदुंदुभिना शब्दसहित तेना उपर पुष्पवृष्टि थइ, अने "हे सत्यवादी हंसराजा! तुं जय पाम्य! जय पाम्य!!" एवी आकाशवाणी थइ. पछी एक सम्यक्दृष्टि यक्षे प्रगट थइ राजाने कह्युं:—"हे राजन्! हुं त्हारा सत्यवचनथी प्रसन्न थयो छुं, अने में त्हारा शत्रुवर्गनो नाश कर्यो छे. हे नरनाथ! तुं जे तीर्थमत्ये जवानी इच्छा करे छे, त्यां यात्रानो दिवस आजे छे; माटे

तुं म्हारा विमानउपर बेसी जा. आपणे जिनराजने वंदना करवा माटे साथे जइए." यक्ष नां आवां वचनथी हर्षित थएलो राजा दिव्यअलंकारथी सुशोभित एवा विमानउपर बेठो. पछी देवना गांधर्वो जेना यशानुं गायन करता हता, अने जे यक्षनां अर्धासन उपर बेठो हतो एवा ते हंसराजाए ते तीर्थमां जइ कल्पवृक्षनां पुष्प अने सुगंधी चंदनथी जिनराजनुं पूजन करी दिव्यनाटकथी यात्रामहोत्सव कर्यो. पछी यक्ष, हंसराजने तेना राजपुरनगरे लइ गयो अने तेना शत्रुने बांधी तेनी पासे लाव्यो. हंसराजाए यक्षने विनंती करी शत्रुने छोडाव्यो. पछी यक्षे पोताना चार देवसेवकोने आज्ञा करी के, "तमारे हमेशां आ हंसराजानुं दिव्य भोगथी पोषण करवुं; कारण राजपुरनगरने विषे ए पुन्यवान छे, माटे तेमनुं प्रयत्नथी विरोधी रक्षण करवुं." आ प्रमाणे पोताना देवसेवकोने प्रीतिथी आज्ञा करी अने हंसराजानी रजा लइ यक्ष स्वर्गप्रत्ये गयो. हंसराजा पण सत्यवचनना प्रभावथी आ मनुष्यभवने विषे दिव्यसंपत्ति भोगवीने अंते स्वर्गलक्ष्मी पाम्यो. इति हंसराजानी कथा.

(श्री महावीरस्वामी आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे केः--) हे भव्यजनो ! तमे आ हंस राजानुं चरित्र सांभळी चिंतामणी सरखा बीजा व्रतने विषे निरंतर आदर करो. जो शक्ति होय

तो श्रावके मोटा मृषाभाषण करवुं नहीं; परंतु जो शक्ति न होय तोपण यतना तो करवी. वळी जो सर्व प्रकारे नियम करवानी शक्ति न होय तोपण श्रावके आ पांच प्रकारना मृषाभाषणने त्यजी देवुं; कारणके श्रावक ते पांच प्रकारनुं मृषाभाषण करवाथी बीजा व्रतनो भंग करे छे. ते पांच प्रकारनुं मृषाभाषण आ रीते:-

१ कन्या संबंधी मृषाभाषण, २ गाय संबंधी मृषाभाषण, ३ भूमि संबंधी मृषाभाषण, ४ खोटी साक्षी पुरवा संबंधी मृषाभाषण. ५ थापण ओळववा संबंधी मृषाभाषण. श्रावके आ पांच प्रकारना मृषाभाषणने त्यजी देवुं.

पछी आणंदश्रावके शुद्ध चित्तथी बीजुं मृषावादविरमणव्रत ग्रहण कर्युं. श्री वीर प्रभुए ते बीजा व्रतना अतिचारो आणंदश्रावकने कह्या. ते आ प्रमाणे:-

थूलगं मुसावायं समणोवासगो पच्चक्खाइ, से मुसावाए पंचविहे पन्नत्ते ॥ तंजहा ॥ कन्नालिए गवालिए भूमालिए नासावहारे कूडसक्खिज्जे ॥ थूलगमुसावायवेरमणस्स समणोवासएणं इमे पंच अइयारा जाणियव्वा न फासियव्वा, न समायरियव्वा ॥ तंजहा ॥ १सहसाब्भक्खाणे २रहस्साब्भक्खाणे ३सदारमंतभेए ४मोसुवएसे ५कूडलेहकरणे ॥

अर्थः--श्रावक स्थूलमृषावादनुं पच्चखाण करे छे, ते मृषावाद पांच प्रकारनो छे. १ कन्या संबंधी, २ गाय संबंधी, ३ भूमि संबंधी, ४ थापण ओळववा संबंधी, ५ खोटी साक्षी संबंधी. श्रावके स्थूलमृषावादविरमणव्रतना पांच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं. ते पांच अतिचार आ प्रमाणेः--

१ विचार कर्यां विना बोलवुं, २ कोइनो गुप्त विचार बीजाने कहेवो, ३ पोतानी स्त्रीनी गुप्त वात प्रगट करवी, ४ कोइने खोटो उपदेश करवो, ५ खोटा लेख करवा. श्रावकोए आ पांच अतिचारो जाणवा, पण ते आचरवा नहीं.

पछी श्री वीरप्रभुए आणंदश्रावकनी आगळ त्रीजुं अदत्तादानव्रत कहेवानो आरंभ कर्यो के, "जे पुण्यवंत पुरुषो कोइना भूमि उपर पडेला अथवा खोवाइ गएला द्रव्यने लेता नथी, ते पुरुषोने आ लोकमां तथा परलोकमां पण, धर्म अने सर्व प्रकारना सुखो प्राप्त थाय छे, अने जे पुरुषो आ लोकमां बीजाना द्रव्यने ग्रहण करे छे तेओने परभवे ते चोरीरूप विषवृक्षना फळरूप वध, बंधन अने मारण विगेरे अनंत नरकादि तीव्र दुःखो भोगववां पडे छे. जे धन्य पुरुषोए परद्रव्यने न ग्रहण करवानो नियम लीधो छे, ते पुरुषोने लक्ष्मीपुंजनी पेठे

सर्व प्रकारनी संपत्ति आवी मळे छे." प्रभुनां आवां वचन सांभळी आणंदश्रावके पूछ्युंः— "हे भगवन्! ते लक्ष्मीपुंज कोण हतो? तेणे त्रीजुं अदत्तादान व्रत शी रीते धारण कर्युं हतुं? अने ते अचळ लक्ष्मी शी रीते पाम्यो?" तेवारे प्रभुए कह्युं. "हे आणंद! जगत्ने आश्चर्यकारी एवुं ते लक्ष्मीपुंजनुं चरित्र सावधान मनथी सांभळ.

अदत्तादानरुप त्रीजा व्रतउपर लक्ष्मीपुंजनी कथा.

आ भरतक्षेत्रने विषे पोतानी समृद्धिथी सर्व नगरोने निस्तेज करनारुं हस्तिपुर नामनुं नगर छे, त्यां अति दरिद्री अने जिनधर्मी एवो कोइ सुधर्म नामनो वणिक रहेतो हतो. जीवादि नवतत्वनो जाण एवो ते वणिक् कोम्नी कोम्नीनी कांइ कांइ वस्तु वेचीने हमेशां दुःखथी पोतानी आजीवीका करतो हतो, तेने बहु गुणवाळी धन्या नामनी स्त्री हती.

एक दिवस ते धन्याए स्वप्नामां पांदडे पांदडे विविध प्रकारनी महा समृद्धिथी देदीप्यमान, देवताए करेला नाटक अने गीत विगेरेथी प्रसन्नमुखवाळी, कमळउपर बेठेली अने जिनराजनुं पूजन करती एवी लक्ष्मीदेवीसहित एक कमळनुं तळाव दीठुं. रात्रीमां आवुं स्वप्न जोइ जागी गएली अने हर्ष पामेली धन्याए तरत ते वात पोताना पतिने कही. तेवारे पतिए कह्युंः—

"हे प्रिया! तने गुणवान, श्रीमान, कल्याणकारी, जिनेश्वरनो भक्त, दारिद्रने दूर करनार अ-
ने म्होटी कीर्तिवाळो पुत्र थशे." पतिनां आवां वचन सांभळी पोताना आत्माने धन्य मा-
नती एवी ते धन्याए बाकीनी रात्री श्रीजिनेश्वरना गुण गावामां गाळी. बीजे दिवसे गर्भना
प्रभावथी सुधर्मं वणिकने वेपार करतां घणो लाभ थयो. आवी रीते वेपार करतां वृद्धि पा
मेला धनथी सुधर्मने प्रथम थोडुं सुख मळ्युं.

एक दिवस धन्याना उदरनी मनोहर कांतिथी उत्तम गर्भने जाणी रूपने लीधे जेना उ-
दरनां कंयारां उत्ता थयां हतां एवो ते सुधर्म विचार करवा लाग्यो के, "मारा घरने विषे
संपत्ति बहु थोडी छे अने आ गर्भ बहु उत्तम छे, तेथी हुं आ गर्भने योग्य एवो सीमंतनो उत्तम
उत्सव शी रीते करीश?" आ प्रमाणे चिंता करतां आर्तध्यानमां डुबी गएलो सुधर्म निची
दृष्टी करी जेटलामां पगना अंगुठाथी पृथ्वीने खोदवा लाग्यो, तेटलामां तेणे मणि अने सो
नाथी जडेलुं एवुं एक म्होटुं चोपरुं दीठुं; तेथी ते फरी विचारवा लाग्यो के, "निश्चे आ गर्भ
नो प्रभाव देखाय छे." पछी तेणे तेमांथी द्रव्य लइ तेना वडे इंद्रना भवनसरखो मनोहर सात
माळनो एक म्होटो महेल चणाव्यो अने रूपथी रतिसमान अने गुणथी कोइनी उपमा न आ

पी शकाय एवी उत्तम बुद्धिवाळी दासीउ राखी. पछी तेणे सीमंतनो एवो म्होटो उत्सव कर्यो के जेथी नगरना सर्वे माणसो मनमां आश्चर्य पामीने कहेवा लाग्या के, "अहो! आते एणे शुं कर्युं?" पछी जेम कुवामांथी पाणी काढवा मांडे तेम ते सुधर्मे भोंयरामांथी द्रव्य काढवा मांड्युं, पण ते अक्षय नवनिधाननी पेठे खुट्युं नहीं. वळी धन्याने जे जे वखते जे जे को होळाउ उत्पन्न थया ते ते वखते तेणे ते ते डोहोळाउ पुरा कर्या. पछी धन्याए शुभ दिवसे अने सारा लग्नने विषे अति कांतिवाळा पुत्रने जन्म आप्यो. तेवारे सुधर्मे बहु प्रकारना दान आपवाथी अने विविध प्रकारना गीत तथा वाजींत्रादिकथी पुत्रनो जन्ममहोत्सव एवो उत्तम कर्यो के जेथी सर्वे लोको विस्मय पाम्या.

पछी पिता सुधर्मे लक्ष्मीना पुंज (ढगला) सरखा ते पुत्रने जोइ तेनुं, म्होटो उत्सव करीने लक्ष्मीपुंज नाम पाड्युं. ते लक्ष्मीपुंज जे वखते जे जे वस्तुनो मनोरथ करे ते ते वस्तु तरत आवी मळवाथी जरापण दुःख न पामतो कामदेवनी पेठे म्होटो थवा लाग्यो. वळी दुःखनो लेश पण न उत्पन्न थवाथी ते बाळक क्यारेपण रोतो नहि, तेथी तेनां माता पिता हमेशां सुखी रहेतां. हवे सर्व प्रकारनी कळाउनो अभ्यास करतो अने बीजना चंद्रमी पेठे वधतो एवो ते पुत्र अ-

नुक्रमे सर्व लोकोनां नेत्रने प्रिय थइ पड्यो. पछी आठ दिशामांथी आवेला आठ अंतेवाळ पोतपोतानी पुत्री ते लक्ष्मीपुंज साथे परणावी. जनम रुपाळा लक्ष्मीपुंजे स्वयी बनावेला भुवनमां निवास करवाथी ताढ, तडको, अंधकार विगेरे कांइपण जाण्युं नहोतुं. वळी लोकमां जे जे प्रीति करनारी वस्तु हती ते ते सर्व तेणे जोगवी हती अने जे जे दुःख करनारी वस्तु हती ते तेणे स्वप्नामां पण दीठी नहोती. पोतानी स्त्रीओए करेला गीत गायनने सांभळवाथी जेने अनहद आनंद उत्पन्न थतो हतो एवा ते लक्ष्मीपुंजे अनुत्तर देवलोकमां निवास करनारा देवतानी पेठे सुखमां गएला बहु काळने जाण्यो नहीं.

एक दिवस सय्यामां सूतेलो लक्ष्मीपुंज "मने आ अणाचिंतवेली जोगसंपत्ति शाथी मळी?" एवो विचार करतो हतो, एवामां दिव्यशरीरवाळो अने दिव्यवस्त्र तथा घरेणाथी सुशोभित एवो कोइ देवता प्रगट थइ तेनी आगळ हाथ जोडी आ प्रमाणे कहेवा लाग्योः—

मनोहर गुणसमूहरूप कल्पवृक्षना वनरूप हे लक्ष्मीपुंज! अहिंथी केटलेक दूर मणिरत्नोना नमूनरूपी ज्ञरपुर एवुं लक्ष्मीपुर नामनुं नगर छे, त्यां गुणधर नामनो सार्थवाह वसे छे. एक दिवस कांइ कार्य निमित्ते वनमां गएला ते बुद्धिमान गुणधर सार्थवाहे एक मुनिने दीठा,

ते वखते शांत एवा विद्याधरो तेमनी आगळ वेसीने धर्म सांभळता हता, त्यां गुणधर सार्थवाह पण त्रण प्रदक्षिणापूर्वक मुनिने नमस्कार करी तेमनी आगळ वेठो. पछी मुनिए कह्युं. "हे भव्यजनो! आ संसारमां परद्रव्यहरण (चोरी) मृत्युथी पण अधिक दुःख आपनारी छे; माटे पुन्यना अर्थी पुरुषोए क्यारे पण चोरी करवी नहीं." मुनिनां आवां वचन सांभळी विद्याधरोनी सभामां अति पवित्र आत्मावाळा गुणधर सार्थवाहे गुरु पासे अदत्तादान विरमणव्रत लीधुं. पछी ते गुरुने नमस्कार करी नगरमां आव्यो.

कोइएक दिवस गुणधर सार्थवाह धन मेळववानी इच्छाथी सार्थ तैयार करी पांचसें गाडां साथे लइ परदेश जवा निकळ्यो. अनुक्रमे सार्थ एक म्होटा अरण्यमां आवी पहोंच्यो. जो के गुणधर सार्थवाह घोडा उपर वेसतो हतो, तोपण ते आ वखते धुळ उडवाना भयथी पगे चालतो हतो. आगळ जतां तेणे पृथ्वीउपर पडेली अने लाखद्रव्यनी कींमतवाळी एक मणिमाळा दीठी, परंतु ते तेणे व्रतना भंगथी लीधी नहीं, तेम तेना सामुं पण जोयुं नहीं. वळी "शुं सार्थ दूर गयो? कारण तेनो गाढ शब्द दूर संभळाय छे." एवो विचार करी जेटलामां गुणधर सार्थवाह घोडा उपर वेसी उतावळथी जवा लाग्यो, तेटलामां घोडानी

खरीथी उखेडेली जूमीमां सोनामहोरथी भरेलो एक त्रांबानो घडो दीठो, ते पण तेणे व्रत भंगना भयथी त्यजी दीधो. पछी तेणे फरी घोडाने जेटलामां वेगथी चलाववा मांड्यो तेटलामां ते घोडो रुधिर वमी तुरत मृत्यु पाम्यो; तेथी पापथी बहु भय पामतो एवो ते गुणधर सार्थवाह विचार करवा लाग्यो के, "हाय हाय! में आ घोडाने उतावळो चलाववा मांड्यो तेथी ते मृत्यु पाम्यो. जे पुरुष आ म्हारा घोडाने जीवतो करे तेने हुं निश्चे म्हारुं सघळुं धन आपुं." आवी रीते विचार करतो ते सार्थवाह पगवडे उतावळो चालवा लाग्यो. आगळ जतां ते महा अरण्यमां भूलो पड्यो, त्यां बहु तरस्यो थवाथी आम तेम भटकतां पाणीनी शोध करवा लाग्यो. एवामां तेणे एक झाड साथे लटकती पाणीनी भरेली मशक दीठी, तेथी ते बहु हर्ष पाम्यो. पछी ते गुणधर सार्थवाहे "आ पाणीनी भरेली मशक कोनी छे?" एम जेटलामां उंचा सादथी कह्युं, तेटलामां तेज झाडनी डाळ उपर उत्तम पांजरामां बेठेला एक पोपटे कह्युं,—"हे सत्पुरुष! म्हारो स्वामी एक उत्तम वैद्य होवाथी ते औषधि लेवा माटे अहिंथी दूर गयेलो छे, तेनी आ मशक छे, एम तुं जाण." वळी पोपटे कह्युंः—"हे भद्र! तुं बहु तरस्यो थएलो जणाय छे, तो आ मशकमांथी पाणी पी. हुं ते वात कोइने, क-

कीश नहीं." पोपटनां आवां वचन सांजळी शुद्ध बुद्धिवाळा अने त्रीजा व्रतना जंगथी जय पामता एवा गुणधर सार्थवाहे बन्ने हाथथी पोताना बन्ने कान ढांकीने कह्युं.—"हे पोपटराज! म्हारा प्राण तरशथी जता होय तो जले जाय, परंतु हुं अदत्तवस्तु नहीं लउं; कारण के अदत्तवस्तु लेवाथी महा पाप लागे छे." गुणधर सार्थवाह आवां वचन कही अने स्थीर थइने ऊजो रही जेटलामां जुए छे, तेटलामां तेणे पांजरुं अने पोपट ए बेमांथी एकेने दीठुं नहीं, परंतु कोइ एक पुरुष प्रगट थइ तेने कहेवा लाग्योः—

"हे उत्तम पुरुष! वैताढ्य पर्वत उपर विपुलानामनी नगरी छे, त्यां सूर्यनामनो विद्याधर हुं पोते निवास करुं छुं; म्हारा पिताए दीक्षा लीधी छे, ते हमणां तमारा नगरना उद्यानमां आव्या हता; तेमने वंदना करवा हुं गयो हतो. हे जद्र! मने पारकुं अगणित धन लइ लेवानी बुद्धि थइ हती, तेथीज म्हारा पिताए ते वखते त्रीजा व्रत संबंधी धर्मदेशना आपी हती. पछी मुनि पासे में अदत्तादानविरमणव्रत लीधुं, तेथी हुं मनमां बहु आश्चर्य पामी विचार करवा लाग्यो के, "अहो! आ वेपारी द्रव्यने माटे बहु दूर देशमां जाय छे छतां ते पारकुं अगणित द्रव्य दीठुं होय तोपण न ले ए बहु आश्चर्य छे, तो हुं ए सार्थवाहनी निश्चे परिक्षा करीश."

आवी रीते विचार करी अदृश्य रहेला में आजे अवसर जोइ तने रत्ननी माळा अने म्होटो निधि बताव्यो, तोपण त्हारुं मन जरापण लोभथी विटंबना पाम्युं नहीं. पछी में तने पोता-नुं मरण देखाड्युं, अने छेवट तरस्या थएला तने मृत्युनो समय पासे आव्ये पाणीनी ठगारी मशक बतावी, तोपण तें जरा पण लोभ कर्यो नहीं." आ प्रमाणे कहीने सूर्यविद्याधरे पोता-ना सेवको जे अदृश्य रहेला हता तेओने प्रगट कर्या अने तेमनी पासे मणिनी माळा, निधान, घोडो अने बीजुं बहु धन मगावी गुणधर सार्थवाहनी आगळ मूक्युं, तथा तेणे ते सर्व वस्तु सहित तेना (गुणधर सार्थवाहना) वियोगथी व्याकुल थता सार्थने चिर तरत पहोंचतो कर्यो.

पछी गुणधर सार्थवाहे "तमे आ धन क्यांथी आण्युं छे" एम पूछ्युं, एटले विद्याधरे कह्युं के, "एमां कांइक धन म्हारुं पोतानुं छे अने कांइक कुतुहले करीने लोकोनी पासेथी आ लेतुं छे." हे भद्र! में मारा पिता मुनिना उपदेशथी चोरी त्यजी नहोती, ते आजे त्हारुं आचरण जोइ त्यजी दीधी छे; आ कारणथी तुं मारो गुरु थयो छु, अने आ द्रव्य में गुरुनी पूजा निमित्ते करेलुं छे." त्यारे गुणधर सार्थवाहे कह्युंः—"हे भद्र! तें जेनुं जेनुं ते धन लीधुं छे, तेने तेने पाछुं आप." सार्थवाहनां ते वचन मानी सूर्यविद्याधरे तेम कर्युं. पछी गुण-

घरे पोतानुं सघळुं धन विद्याधरनी आगळ मूकीने कह्युंः—"तुं आ म्हारुं सघळुं धन ले, कारण में प्रथम एवी प्रतिज्ञा करी छे के, "जे पुरुष म्हारा घोडाने जीवतो करे तेने हुं म्हारुं सघळुं धन आपुं." त्यारे विद्याधरे कह्युंः—"हे सारा भाग्यवाळा! तें आ अघटित कह्युं. हुं त्हारो देवादार छुं, माटे ए धन हुं नहीं लउं. हे भाग्यशाळी! हुं त्हारा उपदेशनो देवादार शी रीते थउं? अने म्हारी पोतानी मायाने माटे त्हारुं धन पण शी रीते लउं? माटे तुं म्हारुं धन ले, परंतु हुं त्हारुं धन नहीं लउं. हे सार्थपति! ज्यारे तुं म्हारुं धन लेतो नथी अने हुं त्हारुं धन लेतो नथी तो पछी आ धननो स्वामी कोण थशे." विद्याधरनां वचन सांभळी गुणधरे कह्युंः—"ए धननो अधिपति धर्म छे, कारण धर्म प्रसन्न थाय त्यारे ते त्रण लोकनी लक्ष्मी आपे छे, तो आ संपत्ति पण तेनीज छे. माटे चाल, तीर्थंकरोए कहेला अने जगत्‌ना अधिपति एवा धर्मने विषे लक्ष्मीने वापरीने सफळ करीए." गुणधर सार्थवाहनां आवां वचन विद्याधरे दर्पथी मान्यां अने पछी ते बन्ने जणाए भावथी सात क्षेत्रने विषे सर्व धन वापर्युं.

(देवता लक्ष्मीपुंजने कहे छे के):—हे भद्र! पछी ते गुणधर सार्थवाह धर्मध्यानथी मृत्यु पामी तुं लक्ष्मीपुंज थयो अने ते सूर्यविद्याधर त्हारा उपदेशथी अदत्तादान त्याग करी आयु

ष्य पूर्ण थये मृत्यु पामीने ते व्रतना प्रजावथी अंतरदेवतानो राजा थयो. त्यार पूर्वजवना पुण्यनी शक्तिथी वश थएलो ते देवता त्यारा जन्मकाळथी मांडीने तने जे जे वस्तु जोइये ते ते आपीने वधतो वधतो दश वर्ष पमाड्यो छे. ते हुं पोते अंतरदेवता छुं."

अंतरदेवतानां आवां वचन सांजळी लक्ष्मीपुंज तरत मूर्छा पाम्यो अने सावचेत थयो, पछी जातिस्मरणज्ञान उत्पन्न थवाने लीधे बहु हर्ष पामेला तेणे पोतानो पूर्वजव जोइ वैराग्यवासीत थइ दीक्षा लीधी. अनुक्रमे शुद्ध जावथी चारित्र पाळी ते लक्ष्मीपुंज अच्युतदेवलोकने विषे देवता थयो. त्यांथी चवीने मनुष्य जव पामशे, ते जवमां दीक्षा लइ मोक्षपद जशे.

इति लक्ष्मीपुंजनी कथा.

(श्री वीरप्रभु कहे छे के):—हे जव्यजनो! सर्व प्रकारनी लक्ष्मीने मेळववामां लक्ष्मीपुंज सार्थवाहनुं आ दृष्टांत सांजळीने तमे सर्व प्रकारे अदत्तादाननो नियम करो.

प्रजूनां आवां वचन सांजळी आणंदश्रावके कह्युं:—"हे जगवान्! मने आ त्रीजुं व्रत आपो." त्यार प्रजूए तेने आलावासहित त्रीजुं व्रत उच्चराव्युं. ते आ प्रमाणे.

थूलग अदत्तादाणं समणोवासओ पच्चक्खाइ। से अदत्तादाणे दुविहे पन्नत्ते ॥ तं जहा ॥

सचित्तादाणे अचित्तादाणेअ। तदतिचारानाह ॥ थूलग अदत्तादाणवेरमणस्स समणोवासएणं पंच अइआरा जाणियव्वा न फासियव्वा ॥ तं जहा ॥ [१]तेनाहडे [२]तक्करप्पउगे [३]विरुधरज्जाइक्कमे [४]कूडतुलकूडमाणे [५]तप्पडिरुवगववहारे ॥

श्रावक स्थूल अदत्तादाननुं पच्चख्खाण करे छे, ते अदत्तादान बे प्रकारनुं छे. एक सचित्त अदत्तादान अने बीजुं अचित्त अदत्तादान. (तेना पांच अतिचार कहे छे.) श्रावके स्थूल अदत्तादानविरमणव्रतना पांच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणे.—

१ चोर लोके चोरी आणेली वस्तु लेवी; २ चोर लोकनी साथे वेपार करवो; ३ राज्यविरुद्ध कार्य करवुं; ४ खोटां माप तथा तोल राखवां; ५ सारी नरसी वस्तुनो सेळभेळ करवो. आ पांच अतिचारो श्रावके त्यजी देवा.

प्रभुनां आवां वचनथी बहु हर्ष पामेला आणंदश्रावके जिनेश्वरने कह्युं. "हे दयाना समुद्र! हवे मने चोथुंव्रत संभळावो." तेवारे श्री जिनेश्वर प्रभुए कह्युंः—"हे श्रावक! चोथाव्रतमां साधुओने सर्व स्त्रीओनो निषेध छे, अने श्रावकने पोतानी स्त्री विना बीजी सर्व परस्त्रीओनो निषेध छे. श्रावक मन, वचन अने कायाए करीने परस्त्रीने त्यजी दे छे, अने श्राविका परपुरुषने त्यजी

ये छे. जे स्त्री मन, वचन अने कायाए करीने परपुरुषने त्यजी दे छे, तेस्त्री त्रण लोकमां पूजवा योग्य अने मदिरावतीनी पेठे सर्व संपत्तिनुं स्थान थाय छे. ते मदिरावतीनी कथा आ प्रमाणेः–

॥ चोथाव्रतरूप मैथुन उपर मदिरावतीनी कथा ॥

जेनो प्रतापरूप सूर्य मध्यरात्रीने विषे पण प्रकाश करतो हतो एवो अने राजाओमां मुकुटमणिरूप रिपुमर्दन नामनो राजा क्षितिप्रतिष्ठित नगरने विषे राज्य करतो हतो, तेने सौन्दर्यथी उत्तम शरीरवाळी, शीलादि निर्मळ गुणोना मंदिरसमान अने गाढ स्नेहवाळी मदनरेखा नामनी स्त्री हती. पूर्वजन्मने विषे करेला पुण्यने लीधे निरंतर विषयसुख भोगवता एवा ते स्त्री पुरुषने उत्तम कांतिवाळी मदिरावती नामनी पुत्री थइ हती. ते मदिरावती दिवसे दिवसे चंद्रनी कळानी पेठे वृद्धि पामती अनुक्रमे पुण्यनी कळीनी पेठज माणसोना मनने मोह पमाडनारी यौवनावस्था पामी.

एक दिवस रिपुमर्दन राजा सभामां बेठो हतो, एवामां मदनरेखाए पुत्रीने उत्तम शणगार पहेरावी सभामां मोकली. पुत्रीने जोइ हर्षितचित्तवाळा राजाए तेने पोताना खोळामां बेसारी अने ऐश्वर्यथी मदोन्मत्त थइ सभाना लोकोने पुछ्युंः–"हे सभाजनो! आवी दिव्य

समृद्धिवाळी अने स्वन्नाविक मनोहर कोनी सन्ना ले? वळी म्हाराथी अधिक आवी उत्तम शोन्नावाळुं कुटुंब पण कोनुं ले? ते मने कहो." त्यारे लोकोए कह्युंः—"हे स्वामिन्! सन्ना अने कुटुंब जेवुं आपनुं शोन्ने ले तेवुं बीजा कोइ राजानुं देखातुं नथी." लोकोनां आवां वचन सांन्नळी पुत्री मदिरावतीए कांइक हसीने माथुं धूणाव्युं. तेवारे राजाए तेने पूछ्युंः—"हे पुत्री! तें म्हारुं माथुं शामाटे धूणाव्युं?" त्यारे पुत्रीए कह्युंः—"हे तात! सावधान थइने सांन्नळो. आ माणसो जे कहे ले ते फक्त तमारा चित्तने प्रसन्न करवा माटे ले, परंतु ते सर्व खोटुं ले; कारण के तरतमयोगथी राजाओ विविध प्रकारना होय ले." पुत्रीनां आवां वचनथी राजाए सन्नाना माणसोने फरीथी पूछ्युंः—"हे सन्नाजनो! तमने आवुं सुख कोना प्रसादथी मळ्युं ले?" लोकोए कह्युं. "महाराज! आपना प्रसादथी अमने सुख प्राप्त थयुं ले. कल्पवृक्ष विना बीजो कोण इच्छितसुख आपवा समर्थ थाय? अर्थात् कोइ न थाय." तेवारे कन्याए कह्युंः—"अरे मुर्ख लोको! तमे खोटुं केम बोलो लो? जीव शुन्न अथवा अशुन्न कर्मना वशथी सारुं अथवा खोटुं फळ पामे ले." पुत्रीनां आवां वचन सांन्नळी तेने पोतानी वेरिणी मानता एवा राजाए कह्युं. "हे पुत्री! तुं कोनाथी सुख न्नोगवे ले?" त्यारे पुत्रीए कह्युं.

"हे तात! मैं पूर्वजन्मने विषे शुभ कर्म कर्युं छे, तेथी हुं आ म्होटुं सुख जोगवुं छुं, हे तात! जो तमे एम जाणता हो के सर्व लोकोना सुखनुं कारण हुं छुं, तो तमे तमारा नगरना सेवकोने बहु सुख केम नथी आपता? हे देव! केटलाक तमारा सेवको हाथी, घोडा उपर बेसीने जाय छे, केटलाक पालखीमां बेसीने जाय छे, अने केटलाक दुःखी सेवको तमारी आगळ दोडे छे; माटे जे माणसे पूर्वजन्ममां जेटलुं कर्म कर्युं होय तेने तेटलुंज सुख आपवाने तमे समर्थ छो. पारकाने सुख आपवा समर्थ नथी, ए तमारे निश्चे जाणवुं. हुं पण पूर्वजन्मना पुण्यथीज तमारा कुळमां उत्पन्न थइ छुं अने तेथीज मने आवी सुखसामग्री मळी छे." पुत्रीना आवां वचनथी क्रोध पामेला राजाए कह्युं:—"अरे मूढ! आ तुं शुं बोले छे? तुं निश्चे पुत्रीरूपे म्हारी शत्रु देखाय छे, म्हारी कृपाथी दरिद्री धनवान, धनवंत दरिद्री अने रोगी जोगरक्षित थाय छे. जो तुं म्हारो प्रसाद मानीश तो हुं तने उत्तम राजानी साथे परणावीश; नहिंतो अति दीन, दुःखी अने कदुपानी साथे परणावीश." आवां वचन सांभळी मदिरावतीए हसीने कह्युं:—"हे तात! तमे मने म्होटा राजानी साथे परणावशो, परंतु जो म्हारुं पुण्य नहीं होय तो ते रंक थइ जशे, अने जो म्हारुं पूर्वपुण्य हशे तो मने रांकनी साथे परणावशो तोपण ते

राजा पशो भोग तम मनोरथरूप वृक्षना मूळरूप गर्वने त्यजी दो."

पछी राजाए क्रोधथी पोताना सेवकोने आज्ञा करी के, "हे सेवको! तमे निचकुळमां उत्पन्न थएला, दरिद्री अने कुरूपी एवा कोइ माणसने जट पकडी लावो." राजानी आज्ञाथी सेवको गामनी अंदर जइ एक दरिद्री पुरुषने पकडी लाव्या, राजसभामां उभो करीने कह्युंः—"हे स्वामिन्! अमे आपनी आज्ञाथी आ पुरुषने अहिं आण्यो छे." पछी राजाए क्रोध दर्शयी नाक कान विनाना, खरी पडेली आंगळीओवाळा, कोढवाळा, जेम पर्वत उपरथी पाणी झरे तेम जेना शरीरथी पाच झरी रह्युं छे एवा, अने घुर घुर शब्द करता एवा पुरुषने जोइ राजाए पुत्रीने कह्युंः—"हे पुत्री! त्हारा कर्मे त्हारा माटे आ वर आणेलो छे, माटे तेनी साथे लग्न कर." राजानां एवां वचन सांभळी मदिरावतीए तुरत उठी ते कोढीयानी साथे पाणीग्रहण कर्युं. तेवारे सर्व सज्जनो हाहाकार करवा लाग्या. पछी राजाए पुत्रीना सर्व अ-लंकारो उतारी लइ तेने पेला कोढीया माणस सहित पोताना सेवको पासे नगरनी बहार कढावी मूकी. एकांत धर्मने विषे रुचीवाळी मदिरावती पण ते कोढीयानी साथे एक देवमंदिरमां जइ त्यां नहिं हर्ष अने नहिं खेद एवा मध्यम भावथी सुखे बेसीने धर्मध्यान करवा लागी.

आ वखते कोशीयाए कह्युं:—हे प्रिया! बुद्धिरहित एवा राजाए पोताना कुळने अघटीत एवुं आ नगर निवारेलुं कार्य केम कर्युं? क्यां केरडानुं झाड अने क्यां कल्पलता? क्यां रत्ननी माळा अने क्यां कागडो? तेओमां जेवुं म्होटुं अंतर छे तेवुं आपणामां पण छे. हुं पूर्व भवने विषे करेला कर्मथी उत्पन्न थएला कोढवडे पीडा पामेलो छुं अने तुं अति लावण्यवाळी तथा रुपसंपत्तिए करीने भरपुर छुं, तो ह्मारो अने म्हारो योग सुखकारी शी रीते थशे? माटे हे मुग्धा! तुं कोइ म्होटा समृद्धिवाळाने परण; के जेथी तुं त्यां जवाथी राजहंसीनी पेठे बहु मान पामीश. तुं पोताना शरीरने विना अपराधे म्हारा थोडा संगथी नाश पमाडीश नहीं." कोशीयानां आवां वचन सांभळीने रोती एवी मदिरावतीए गद्गद वचनथी कह्युं:—"हे नाथ! आप कुळवती कन्याओने अयोग्य एवुं वचन केम बोलो छो? प्रथम जीवोने अनंत पापना उदयथी स्त्रीजन्म प्राप्त थाय छे, तेमां कुळस्त्रीओने उत्तम रीते शीळ पाळवुं, एज एमना जन्मनुं निश्चे श्रेष्ठपणुं छे. हे नाथ! घरेणांथी सुशोभित एवीय पण स्त्री जो शीलरहित होय तो ते शोभती नथी; आ लोकमां अथवा तो परलोकमां स्त्रीओने शीळ एज उत्तम आभूषण छे. हे प्राणनाथ! आ संसारमां यौवन, रुप अने लक्ष्मी विगेरे मने अनंतवार म-

वर्ध- छुं, परंतु शीलरूप माणिक्यरत्न मळ्युं नथी. रोगी अथवा निरोगी, धनवंत अथवा अधन ए
मान गा नरेन्द्र आ लोकमां म्हारा प्राणनाथ छे. एथी जो विपरीत करेशो तो हुं अग्निनुं शरण
९० लइश. माटे हे नाथ ! जो म्हारा जीवितनी इच्छा होय तो म्हारा शसीना उपर दया करी
फरी आवुं वचन क्यारे पण बोलशो नहीं."

पछी हृदयमां अति संतोष पामेलो अने बोलतां बंध थएलो ते कोमीत अमृतथी छंटाए-
लानी पेठे उभो थयो, ते वखते मदिरावतीनां तेवां दुःखने न जोइ शकवाने लीधे होयनी !
एम सूर्य अस्त पाम्यो; पछी काळावर्णवाळी रात्रीए जाणे जगतने गळवा मांड्युं होयनी !
एम दुर्जन माणसना चित्तनी पेठे सर्व ठेकाणे अंधकार फेलावा मांड्युं; ते वखते मदिरावती
पोताना पतिना पग चांपती अने पंच परमेष्ठीनुं स्मरण करती जेटलामां बेठी हती तेटलामां
दिव्यआभरणथी सुशोभित एवा कोइएक पुरुषसहित एक देवी त्यां आवीने हसते मुखे ते
कन्याने कहेवा लागी:—"हे कन्या ! तुं मने आ नगरनी अधिष्ठायक देवी जाण, त्हारा पिताए
त्हारी फोगट विटंबना करी ते जोइ हुं दयाथी अहिं आवी छुं; में आ भाग्यवान् अने रूपवान्
पुरुषने अहिं आण्यो छे, तेने तुं सेव अने आ कोढीयाने त्यजी दे. आ उत्तमपुरुष दर्शेशां ९० देशना

तारी आज्ञा प्रमाणे चालजे. आ पोते मगधदेशना नरकेशरी राजानो नरशेखर नामे पुत्र छे, ते पोताना पिताथी छानी रीते पृथ्वीउपर मुसाफरी करवा निकळेलो छे, तुं ह्वारा पोताना उत्तम यौवनने अने रुपसारहित एवी रुपलक्ष्मीने आ कोढीयानी साथे निष्फळ गुमावीश नहीं. तुं आ कोढीयानो संग त्यजी सर्व सुखना मंदिररुप आ पुरुषने वरीने स्वर्गतुल्य मगधदेशनी राज्यलक्ष्मीनी मालीक था. हुं तमने बन्नेने जीवितपर्यंत सुखसंपत्ति आपीश." देवीनां आवां वचन सांभळी मदिरावतीए मनमां धैर्य राखीने कह्युंः—"हे मात! तमे म्हारा उपर म्होटी कृपा करी, में म्हारा माता, पिता अने सर्व नगरवासी लोकोनी समक्ष आ कोढीयानो हाथ पकड्यो छे तो हवे बीजाने शी रीते वरुं! माटे आ लोकमां तो जेवा तेवा रुपवाळो पण आ कोढीयो म्हारो प्राणनाथ छे,नहिंतो म्हारुं शरण मरण छे. हे देवी! म्हारा मनमां एटलो निश्चय छे के बीजो तो शुं? पण इन्द्री अधिक रुपवाळो होय तोपण आ कोढीयाने मूकी तेने नहीं वरुं. हे देवी! मने आ लोकमां अने परलोकमां आ कोढीया पुरुषथीज सर्व मनोवांछित भोगसंपत्ति मळशे,ए तुं निश्चे जाणजे; माटे कृपा करी म्हारा नाथ एवा आ नरशेखरने राज्यलक्ष्मीसहित तेना राज्यमां पहोचतो कर."

मदिरावतीनां आवां वचनथी कोप पामेली देवीए तुरत तेने पगे पकडी आकाशमां उ-
गाळी अने त्यांथी पडती एवी तेने त्रीशुळ उपर धारी राखीने कह्युंः—"हे मुर्खी! तुं म्हारा
कहेवा प्रमाणे कर, नहीं तो हुं त्हारुं मरण करीश." तवारे कन्याए निश्चळ मनथी देवीनें क
ह्युंः—"हे देवी! म्हारुं वचन सांभळ. हुं प्राणांते पण शीळभ्रष्ट नहीं थाउं. में बहुवार जीवित
अने यौवनलक्ष्मीनुं सुख विगेरे इच्छितवस्तु मेळवी छे, परंतु चिंतामणि समान निर्मळ शीळ
मेळव्युं नथी; माटे हे देवी! तुं मने श्रोमीवार पडी मारी नाखवानी होय तो हमणां मारी
नांख, परंतु हुं म्हारुं वचन कोइपण रीते पाळवानी नथी.

आ प्रमाणे कही मदिरावती जेटलामां नवकारमंत्रनुं स्मरण करवा लागी तेटलामां तणे
पोताने गुरुथी उतरेली जोइ, परंतु न दीठी देवीने के न दीठो नरशेखरने. वळी तेणे पेला
कोमीयाने पण न दीठो, परंतु वस्त्र अने घरेणांथी सुशोभित एवा कोइएक बीजा पुरुषने दी
ठो; ते विना बीजुं कोइ जोवामां आव्युं नहीं. तथी ते मदिरावती मनमां विचार करवा लागी
के, "आते शुं स्वप्न छे के साचुं छे? म्हारो कोमीयो धणी क्यां गयो? आ शुं थयुं! आवी
रीते जेटलामां विचार करे छे तेटलामां पेला पुरुषे कह्युंः—

"हे कन्या! म्हारुं चरित्र सांभळ. वैताढ्यनामना पर्वत उपर मणिपुर नामनुं नगर छे, त्यां हुं मणिचूड नामनो विद्याधरोनो राजा निवास करुं छुं. एक दिवस रात्रीमां लोकनी चर्चा जोवा माटे भमता एवा में एक श्लोक सांभळ्यो केः—

सर्वत्र वायसाः कृष्णाः, सर्वत्र हरिताः शुकाः ॥
सर्वत्र सुखिनां सौख्यं, दुःखं सर्वत्र दुःखिनाम् ॥

अर्थः—जेम सर्व ठेकाणे कागडा काळा होय छे अने सर्व ठेकाणे पोपट लीला होय छे, तेम सर्व ठेकाणे सुखी पुरुषोने सुख मळे छे अने सर्व ठेकाणे दुःखीओने दुःख मळे छे.

"आ साचुं हशे के खोटुं" एवो विचार करीने हुं विद्याना बळथी जेटलामां कोलीयानुं रुप लइ नगरमां ऊभो रह्यो, तेटलामां राजाना सेवको मने पकडी राजसभामां लइ गया. हे सुंदरी! त्यां तें मने वर्यो, पण तेनुं कारण हुं कांइ जाणतो नथी. तने बहु दुःख उपजाव नारी परिक्षा में करी हती, परंतु जेम वायुथी मेरुपर्वतनुं शिखर न कंपे, तेम तुं शीळरुप उत्तम आचारथी कंपी नहीं. हे कल्याणकारी! जेनुं शीळरुप सोनुं दुःखरुप कसोटी उपर फ ळहळी रह्युं छे एवी तुं धन्य छे, अने सर्व जगत्‌मां वखाणवा योग्य छे. वळी हुं पण धन्य छुं,

तमज म्हारुं राज्य अने जीवित वखाणवा योग्य छे के जेनी शीळरुप अलंकार धारण करना री तुं स्त्री थइ छुं."

विद्याधर राजानां आवां वचन सांभळी मदिरावती बहु हर्ष पामीने मनमां विचार करवा लागी केः—"अहो! शीळनुं महात्म्य जगत्‌ने आश्चर्यकारी देखाय छे." पछी तेणे पोताना स्वामीने कह्युंः—"स्वामिन्! आप म्हारा अणधार्या पति थया, ते पूर्वभवे जिनेश्वर पूजवाथी मेळवेला धर्मनुं चरित्र जाणो." पछी विद्याधर राजाए त्यां सात माळनो एक म्हेल विद्याना बळथी तैयार कर्यो; तेमां जेम देवतानी पासे देवीओ रहे तेम मदिरावती विद्याधर राजानी पासे रही.

आ वखते जाणे मदिरावतीना शीळने जोवा माटेज होयनी! एम पूर्व दिशामां किरणोना समुहथी सुशोभित शरीरवाळा सूर्यनो उदय थयो. पछी मणिचुड विद्याधर राजाए मदिरावतीने पुछयुं. हे प्रिया! त्हारा पिताने हुं अहिं भक्तिथी बोलावुं के शक्तिथी ते कहे? तेवारे मदिरावतीए कह्युंः—"प्राणनाथ! म्हारा पिताने अहिं खेडुतना वेषे बोलावो के जेथी तेमनो दुर्गतिना कारणरुप मद गळी जाय." पछी विद्याधर राजाए म्होटुं सैन्य विकुर्वी एक याचा

क दूतने रिपुमर्दन राजा पासे मोकल्यो, ते दूते त्यां जइ राजाने कह्युंः–"हे राजन् सांभळो. वैताढ्यपर्वतनो राजा मणिचुडविद्याधर तमारा उपर चडी आव्यो छे, माटे जो तमे पोतानुं जीवित अने राज्य इच्छता हो तो तमे खेडुतनो वेष लइने मणिचुडराजाना बे पगमां प्रेमथी नमस्कार करो." आवां वचन सांभळी रिपुमर्दनराजा जेटलामां कोप करी तेने उत्तर आपे छे तेटलामां मंत्रीए राजाने कह्युं के, "महाराज! निश्चे आ वखते कोप करवो योग्य नथी, ज्यां बे पुरुष सरखा होय त्यां कोप करवो घटे छे; परंतु वधारे बळवान् उपर करेलो कोप निश्चे दारुण फळ आपनारो थाय छे. माटे हे महाराज! विचार त्यजी दइ पोतानुं अने राज्यनुं रक्षण करवा माटे वैताढ्यपतिने योग्यरीते सत्कार करी नमस्कार करो." मंत्रीनां आवां वचन सांभळी रिपुमर्दनराजा कोप त्यजी दइ खेडुतनो वेष लइ जेटलामां मणिचुड पासे आवी प्रणाम करे छे तेटलामां विद्याधरराजाए तेने खेडुतनो वेष त्यजी देवरावी उत्तम लुगडां अने घरेणांवडे बहु स्नेहथी सत्कार करी मान आप्युं. पछी रिपुमर्दनराजाए जेटलामां विद्याधरराजा मणिचुडनी पासे बेठेली पोतानी पुत्री मदिरावतीने जोइ तेटलामां ते बहु खेद पाम्यो. तेवारे मदिरावतीए कह्युंः–"हे तात! तमे खेद न पामो. जेने में पति मान्यो हतो,

तेज आ कोढियो पुरुष छे. म्हारा पूर्व पुन्यने लीधे ते अत्यारे इंद्रना सरखी शोभावाळो थयो छे. वळी एणेज तमारा शरीर उपरथी खेडुतनो वेष दूर कराव्यो छे."

मदिरावतीनां आवां वचन सांभळी बहु विस्मय पामेला रिपुमर्दनराजाए मणिचुडने कह्युंः—"हे राजन्! तमे माणसोना चित्तने आश्चर्य उत्पन्न करनारुं पोतानुं चरित्र कहो." तेवारे मणिचुडविद्याधरे रिपुमर्दनराजाने पोतानुं चरित्र कही अने कह्युं के, "हे राजन्! तमारी पुत्री उत्तम शीळवाळी होवाथी तमने धन्य छे." एम कही तेणे पोतानी समृद्धि देखाडी. त्यार पछी ते पोताना सासरा एवा रिपुमर्दनराजाने सत्कारपूर्वक मान्य आपी मदिरावतीने साथे लइ तुरत वैताढ्यपर्वत उपर गयो. त्यां मदिरावती शीळना प्रभावथी विविध प्रकारना भोगोने भोगवती मन, वचन अने कायाथी उत्तम रीते जिनभाषितधर्मनुं आराधन करवा लागी. एवंप्रकारे जिनधर्मनुं आराधन करी शुभध्यानथी ते मदिरावती उत्तम गति पामी.

॥ इति मदिरावतीनी कथा ॥

(श्री महावीर प्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे के):—हे भव्यजनो! तमे आ मदिरावतीना चरित्रने सांभळी पापने दूर करनारा जिनधर्मरूप कल्पवृक्षना मूळरूप शीळने निरं

अतिशय आदर करो. प्रभुनां आवां वचन सांजळी आणंदश्रावके श्री महावीरप्रभुने कह्युंः—"हे भगवन्! म्हारा उपर कृपा करी मने चोथुं व्रत आपो." त्यारे भगवाने चोथुं व्रत आणंदश्रावकने आप्युं. तेनो आलावो आ प्रमाणेः—

परदारगमणं समणोवासओ पच्चक्खाइ । सदारसंतोसिआ परिवज्जइ ॥ से परदारगमणे दुविहे पन्नत्ते । उरालियपरदारगमणे वेउव्वियपरदारगमणे अ ॥ सदारसंतोसस्स समणोवासगेणं इमे पंच अइयारा जाणियव्वा न समायरियव्वा ॥ तंजहा ॥ इत्तरियपरिग्गहिया "अपरिग्गहियविहवंगणाई ॥ एतासु गमणं परेसिं, विवाहपरिमीलणं मोहा ॥ कामभोगेसु तिव्वासत्ती श्रीयण मुक्काइ कामेण ॥ सदकामलक्खणं इय पंच अइआरा चउत्थये ॥

श्रावक परस्त्रीगमननुं पच्चक्खाण करे छे, अथवा स्वदारासंतोषने अंगीकार करे छे, ते परदारागमन बे प्रकारनुं छे. एक उदारिक परदारागमन अने बीजुं वैक्रीय परदारागमन. तेमां श्रावके स्वदारसंतोषना पांच अतिचार जाणवा; परंतु ते आदरवा नहीं. ते आ प्रमाणेः—

१ भाडुं आपीने थोडो वखत राखेली स्त्रीने विषे गमन करवुं; २ बीजाए नहीं राखेली विधवा अथवा वेश्याने विषे गमन करवुं; ३ बीजाउनो विवाह करावी आपवो; ४ शब्द, रूप,

तेज आ कोढियो पुरुष छे. म्हारा पूर्व पुन्यने लीधे ते अत्यारे इंद्रना सरखी शोभावाळो थयो छे. वळी एणेज तमारा शरीर उपरथी खेडुतनो वेष दूर कराव्यो छे."

मदिरावतीनां आवां वचन सांभळी बहु विस्मय पामेला रिपुमर्दनराजाए मणिचुडने कह्युं:—"हे राजन्! तमे माणसोना चित्तने आश्चर्य उत्पन्न करनारुं पोतानुं चरित्र कहो." तेवारे मणिचुडविद्याधरे रिपुमर्दनराजाने पोतानुं चरित्र कही अने कह्युं के, "हे राजन्! तमारी पुत्री उत्तम शीळवाळी होवाथी तमने धन्य छे." एम कही तेणे पोतानी समृद्धि देखाडी. त्यार पछी ते पोताना सासरा एवा रिपुमर्दनराजाने सत्कारपूर्वक मान्य आपी मदिरावतीने साथे लइ तुरत वैताढ्यपर्वत उपर गयो, त्यां मदिरावती शीळना प्रभावथी विविध प्रकारना भोगोने भोगवती मन, वचन अने कायाथी उत्तम रीते जिनभाषितधर्मनुं आराधन करवा लागी. अखंडरीते जिनधर्मनुं आराधन करी शुभध्यानथी ते मदिरावती उत्तम गति पामी.

॥ इति मदिरावतीनी कथा ॥

(श्री महावीर प्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे के):—हे भव्यजनो! तमे आ मदिरावतीना चरित्रने सांभळी पापने दूर करनारा जिनधर्मरुप कल्पवृक्षना मूळरुप शीळने विषे

अतिशय आदर करो. प्रभुनां आवां वचन सांभळी आणंदश्रावके श्री महावीरप्रभुने कह्युं:– "हे भगवन्! म्हारा उपर कृपा करी मने चोथुं व्रत आपो." तेवारे भगवाने चोथुं व्रत आणंदश्रावकने आप्युं. तेनो आलावो आ प्रमाणे:–

परदारगमणं समणोवासओ पच्चक्खाइ । सदारसंतोसवा पडिवज्जइ ॥ से परदारगमणे दुविहे पन्नत्ते । उरालियपरदारगमणे वेउव्वियपरदारगमणे अ ॥ सदारसंतोसस्स समणोवासएणं इमे पंच अइयारा जाणियव्वा न समायरियव्वा ॥ तंजहा ॥ इत्तरियागमणित्तरगहिया अपरिग्गहियविहवावेसाई ॥ ईतासु गमणं परेसि, विवाहपरिमीलणं मोहा ॥ कामभोगसुतिव्वासत्ती बीयम्म मुक्काइ कामेण ॥ तदकामकरणं इअ पंच अइआरा चउत्थवये ॥

श्रावक परस्त्रीगमननुं पच्चक्खाण करे छे, अथवा स्वदारासंतोषने अंगीकार करे छे, ते परदारागमन बे प्रकारनुं छे. एक उदारिक परदारागमन अने बीजुं वैक्रीय परदारागमन. तेमां श्रावके स्वदारासंतोषना पांच अतिचार जाणवा; परंतु ते आदरवा नहीं. ते आ प्रमाणे:–

१ भाडुं आपीने थोडो वखत राखेली स्त्रीने विषे गमन करवुं; २ बीजाए नहीं राखेली विधवा अथवा वेश्याने विषे गमन करवुं; ३ बीजाओनो विवाह करावी आपवो; ४ शब्द, रुप,

रस, गंध, स्पर्शने विषे गाढ अनुराग करवो; ५ स्त्रीओनां मुख विगेरे अंगनो स्पर्श करी खोटी कामचेष्टा करवी. आ पांच अतिचारो चोथाव्रतना जाणवा.

हवे जे शुद्धभाववाळा भव्यजनो पांचमा अणुव्रत (परिग्रह प्रमाण) ने पाळे छे ते मोक्ष-सुखने भजनारा थाय छे; वळी ते धन्य पुरुषो जगत्‌मां वखाणवायोग्य थाय छे. जे पुरुषो संसारसमुद्रनो पार पमाडनारा पांचमाव्रतने आदरे छे, तेओने धन्य छे. मथुरानगरीमां रहे-नारा धनसारनी पेठे माणसो संतोषथी सुखी अने असंतोषथी दुःखी थाय छे."

श्री महावीरप्रभुनां वचन सांभळी आणंदश्रावके पूछ्युंः—"हे नाथ! ते धनसार कोण हतो? अने तेणे प्रथम असंतोष शी रीते कर्यो? अने पछी संतोष शी रीते कर्यो?" तेवारे प्रभुए कह्युं. "हे श्रावक! दुःखने उत्पन्न करनारो असंतोष छे, अने सुखने उत्पन्न करनारो संतोष छे कारण जेमां, एवुं ते धनसारनुं चरित्र सांभळ.

पांचमाव्रतरूप संतोष उपर धनसारनी कथा.

आ भरतक्षेत्रने विषे मथुरा नामनी नगरीमां धनसार नामनो शेठ रहेतो हतो, तेनी पासे बासठ क्रोड सोनामहोरो हती; परंतु ते कोइ वखत एक तसमात्र पण धन धर्मकार्यमां वा

पम्तो नहीं, तेथी लोकोए तेनुं कृपणशेठ एवुं नाम पाड्युं हतुं. श्री जिनेश्वरे माणसोनी लक्ष्मी बे प्रकारनी कही छे, एक पुण्यानुबंधिनी अने बीजुं पापानुबंधिनी. ते पुण्यानुबंधिनी लक्ष्मीथी माणसोनी बुद्धि शुद्ध थाय छे, अने ते शुद्धबुद्धिथी जीव आलोक अने परलोकमां सुखी थाय छे; तेमज पापानुबंधिनी लक्ष्मी परजन्मे नरकादि लाखो दुःखोमां नाखे छे अने आ जन्ममां पण निरंतर दुःख आपे छे.

एक दिवस धनसारशेठ, पोताना भूमिमां दाटेला द्रव्यना निधानने जोवा लाग्यो, तो तेणे तेमां कोलसा अंगारा, साप अने विंछी जोया; तेथी ते चिंता करतां जेटलामां उभो छे, तेटलामां कोइ माणसे आवीने तेने खबर आपी के, "हे शेठ! तमारां वहाणो समुद्रमां बुडी गयां." शेठ आवा दुःख आपनारा समाचारथी हृदयमां वधारे क्लेशवाळो थइ जेटलामां त्यांनो त्यां उभो छे तेटलामां तेणे पोताना परदेशथी जमीनमार्गे आवता मालनी उपर धाड पड्यानां समाचार सांभळ्या. आवा वारंवार माठा समाचार सांभळवाथी दुःखरूप समुद्रमां बुडी गयेलो अने चिंतारूप म्होटा पर्वतना शिखर उपर चढेलो ते धनसार शेठ विचार करवा लाग्यो केः—"हाय हाय! म्हारा अपुण्यथी आ शुं थयुं? निर्धनपणाथी म्हारा कुटुंबनो

निर्वाह शी रीते थशे ? माटे घाल द्रव्य मेळवी कुटुंबनो निर्वाह करुं. जे थवानुं हतुं ते थयुं. हमणां चिंता करवाथी शुं वळवानुं छे ?" आ प्रमाणे विचार करी धनसार शेठ पोताना कुटुंब पासेथी दश लाख धन लइ फरी वहाणे चड्यो. आगळ जतां पूर्वे करेला पापयोगथी वहाण भांगी पड्युं, अने शेठना हाथमां एक पाटीयुं आववाथी ते कांठे आव्यो. त्यां ते विचार करवा लाग्यो केः—

खल्वाटो दिवसेश्वरस्य किरणैः संतापितो मस्तके,
छायार्थी समुपेत्य सत्वरमसौ बिल्वस्य मूलं गतः ॥
तत्रोच्चैर्महता फलेन पतता भग्नं सशब्दं शिरः,
प्रायो गच्छति यत्र भाग्यरहितस्तत्रापदां स्यात्पदम् ॥

अर्थः—कोइएक टालवाळो माणस सूर्यना किरणोथी माथाने विषे तपी गयेलो छांयाथी छायानी इच्छा करतो ते एक बीलाना झाडनी नीचे जइने रह्यो, त्यां पण उंचेथी पडता एवा म्होटा बीलाना फळथी तेनुं माथुं कडाक शब्द करीने फुटी गयुं. माटे घणुं करीने ज्यां भाग्यरहित माणस जाय त्यां आपत्तिनुं स्थान थाय छे.

म्हारुं जळमार्गे रहेलुं, स्थळमार्गे रहेलुं, वेपारमार्गे रहेलुं अने भंडारमां रहेलुं सघळुं धन नाश पाम्युं; वळी हमणां आ वहाण पण भांगी पड्युं. हाय हाय! हवे हुं शुं करुं?" आवा प्रकारनी चिंताथी ते धनसारने दिवसे भोजनादिकनुं सुख अने रात्रीए निद्रानुं सुख मळयुं नहीं. कह्युं छे केः–

रुपं जरा सर्वसुखानि तृष्णा, खलेषु सेवा पुरुषाभिमानम् ॥
याञ्चा गुरुत्वं गुणमात्मशंसा, चिंता बलं हंति दयां च लक्ष्मीः ॥

अर्थः–जरावस्था रुपने, तृष्णा सर्व सुखने, खळनी सेवा पुरुषना अभिमानने, याचना मोटाइने, पोतानां वखाण गुणने, चिंता बळने अने लक्ष्मी दयाने नाश करे छे.

पछी बीजे दिवसे वनमां भमता एवा ते धनसारे एक आंबाना झाडनी नीचे जेमने तरत केवळज्ञान उत्पन्न थयुं हतुं एवा एक मुनिने दीठा, तेथी ते बहु हर्ष पामीने विधिथी वंदना करी तेमनी आगळ बेठो. मुनिए कर्मना फळरुप धर्मदेशना आपी, ते उत्तम रीते सांभळी हर्ष अने शोकरहित थएला धनसारे केवळीने पुछ्युंः–"हे भगवन्! मने कया कर्मथी समृद्धि प्राप्त थइ? अने कया कर्मथी नाश पामी? वळी मने कृपणपणुं शा माटे थयुं? ए

सघळुं आप मने कहो." तेवारे केवळज्ञानीए कह्युंः—"हे धनसार! ए सर्व पूर्वजन्मे करेला कर्मनुं फळ छे, एम तुं निश्चे जाण. ते पूर्वजवनो संबंध सांजळः—

पातकीखंमने विषे अंबिका नामनी नगरीमां बहु समृद्धिवाळा बे जाइओ रहेता हता, तेमां म्होटो उदारस्वजाववाळो अने न्हानो कृपणस्वजाववाळो हतो. म्होटो जाइ निरंतर दान आपतो, तेथी न्हानो तेना उपर द्वेष करी सर्व धन वहेंची लइ जूदो रह्यो. हवे म्होटो जाइ दीन अने अनाथ लोकोने जेम जेम दान आपवा लाग्यो तेम तेम तेना घरने विषे संपत्ति वधवा लागी, अने न्हानो जाइ कृपणपणाथी जेम जेम धन एकठुं करवा लाग्यो तेम तेम तेना घरमां धननो वधारे वधारे नाश थवा लाग्यो; तेथी न्हाना जाइए विचार्युं के, "म्होटा जाइने घेर लक्ष्मी वृद्धि पामे छे अने म्हारे घेर नाश पामे छे ए शुं? पछी तेणे राजानी पासे खोटी फरीआद करी, तेथी राजाए म्होटा जाइनुं सघळुं धन लइ लीधुं. तेवारे म्होटा जाइए न्हाना जाइनुं आवुं चरित्र जोइ संसारने असार जाणी वैराग्यथी चारित्र लीधुं. पांच समितिथी व्याप्त अने त्रण गुप्तिथी युक्त, वळी कषायरहित एवो ते म्होटो जाइ परिसहोने सहन करी काळधर्म पामीने सौधर्मदेवलोकने विषे देवतापणे उत्पन्न थयो. अहिं न्हाना जाइनो

तेना अविनाशी कामथी लोकोए बहु तिरस्कार कर्यो, तेथी तेणे पण तापसी दीक्षा लीधी. कारण कपटी माणसने सुख क्यांथी होय? पछी बहु शिक्षावाळी ते तापसीदीक्षाने पाळी न्हानो जाइ पण काळ करी असुरकुमारदेवलोकने विषे देवतापणे उत्पन्न थयो; त्यांथी च-वीने तुं धनसार नामे शेठ थयो. पूर्वजन्मे करेला दानांतरायकर्मना उदयथी तने आवुं कृपणपणुं प्राप्त थयुं छे. तें पूर्वजन्मने विषे म्हारा म्होटा जाइनुं धन राजा पासे लेवरावी लीधुं, ते पापना उदयथी आ जवमां म्हारुं सव धन नाश पाम्युं. जीव आ जवने विषे जेवुं कर्म करे छे तेवुं ते परजवने विषे फळ जोगवे छे. म्हारो म्होटो जाइ सौधर्मदेवलोकथी चवी ताम्रलिप्ती नगरीने विषे शेठना पुत्रपणे उत्पन्न थयो, त्यां तेने म्होटी संपत्ति अने सर्व प्रकारनुं सुख मळ्युं. पूर्वे मळेला पुन्यथी बहु काळ सुख जोगवी तेणे छेवट दीक्षा लीधी छे. पछी तेने क-मथी केवळज्ञान उत्पन्न थयुं छे. ते हुं पोते म्हारा पूर्वजवनो जाइ छुं."

मुनिनां आवां वचन सांजळी धनसारे तेमना पगमां पडी पूर्वे करेला पापनुं मिथ्यादुष्कृत लीधुं, अने कह्युं केः–"हे जगवन्! आजथी आरंजीने मेळवेला धननो चोथो जाग राखी बाकीनुं सघळुं धन म्हारे धर्मस्थानके वापरवुं. तेमज पारका दोषने क्यारे पण उघाडवा

नहीं." एवो नियम लइ, श्रावकधर्म आदरी अने फरीथी केवळीने नमस्कार करी ते धनसार ताम्रलिप्तीनगरीने विषे आव्यो.

33 एक दिवस धनसार शुद्ध परिणामथी एक शुन्यघरमां रात्रीए कायोत्सर्ग करीने रह्यो हतो, एवामां ते घरने कोइ देवताए आवीने धर्मरुपी उत्तम धनवाळा ते धनसारने कीडी, विंछी अने साप विगेरेथी बहु उपसर्ग कर्या; परंतु ते जरा पण धर्मध्यानथी मेरुपर्वतनी पेठे चल्यो नहीं; तेथी देवताए प्रसन्न थइ ते धनसारने प्रणाम करीने कह्युं:—"हे जाग्यवंत ! पुन्यवंत एवा तने धन्य छे, अने त्हारी माताने पण धन्य छे के जे त्हारो धर्मने विषे आवो दृढ परिणाम छे. तुं मथुरांनगरीमां जा, त्यां तने त्हारुं पूर्वे नाश पामेलुं सघळुं धन मळशे." देवता धनसारने आवुं वरदान आपी पोताने स्थानके गयो. धनसारे पण प्रजात थयो जाणी कायोत्सर्ग पाळी पारणुं कर्युं. पछी ते अनुक्रमे मथुरांनगरीए आव्यो, त्यां तेने छासठक्रोड सुवर्ण धन मळ्युं; परंतु तेणे पोताना परिमाणथी जरा पण वधारे लीधुं नहीं, पण श्री जिनेश्वरे कहेला जिनभुवन, जिनबिंब, पुस्तक, साधु, साध्वी, श्रावक अने श्राविकारुप सात क्षेत्रने विषे वापरी सफळ कर्युं.

आ प्रमाणे बहु दिवसो सुधी पुन्य करी आयुष्यनो क्षय थये मासभक्तनुं पच्चक्खाण लइ ते धनसार मृत्यु पामी चार पल्योपमना आयुष्यवाळा सौधर्मदेवलोकना अरुणाभनामना विमानने विषे मोटी समृद्धिवाळो देवता थयो. त्यां देवतानां सुख जोगवी आयुष्यनो क्षय थये च्यवी महाविदेहक्षेत्रमां मनुष्यभव पामीने उत्कृष्ट दीक्षा लइ केवळज्ञान मेळवी मोक्षसुख पामशे. ॥ इति धनसारनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे):—हे भव्य जनो! संतोष अने असंतोष उपर धनसारना दृष्टांतने जाणी पांचमा परिग्रहपरिमाणनामना व्रतने विषे आदर करो.

श्री जिनराजना मुखथी संतोषना फळने सांभळी आणंदश्रावके पांचमुं अणुव्रत लीधुं अने श्री वीरप्रभुए तेने आलावासहित पांचमुं अणुव्रत उच्चराव्युं. ते आ प्रमाणे:—

अपरिमिअपरिग्गहं समणोवासओ पच्चक्खाइ ॥ इच्छापरिमाणं वा उवसंपज्जइ ॥ से परिग्गहे दुविहे पन्नत्ते ॥ तं जहा ॥ सचित्तपरिग्गहे अचित्तपरिग्गहे अ। इच्छापरिमाणस्स समणोवासएणं इमे पंच अइयारा जाणिअव्वा न समायरिअव्वा॥ तं जहा ॥ १खित्तवत्थुपमाणाइक्कमे २हिरणसुवन्नपमाणाइक्कमे ३धणधन्नपमाणाइक्कमे ४दुपयचउप्पयपमाणाइक्कमे ५कुप्पपमाणाइक्कमे॥

पे८. भा. ३०

देशना

श्रावक परिमाणरहित परिग्रहनुं पच्चखाण करे छे, अथवा इच्छा प्रमाणे परिग्रहने धारण करे छे. तीर्थंकरोए ते परिग्रह बे प्रकारनो कह्यो छे. एक सचित्तपरिग्रह अने बीजो अचित्तपरिग्रह. आ बे परिग्रहना पांच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणे.

१ पच्चखाण लेता वखते बांधेला परिमाणथी खेतर अने घर वधारे राखवां; २ रूपुं के सोनुं अथवा सोना रूपानुं घरेणुं वधारे राखवुं; ३ नाणुं अथवा धान्य वधारे राखवुं; ४ गाय, भेंस, घोडा विगेरे अथवा दासीदास वधारे राखवां; ५ घरवाखरो वधारे राखवो."

भगवानना आवां वचन सांभळीने पछी आनंदश्रावके पांचमुं परिग्रहपरिमाणव्रत लीधुं. ते आ प्रमाणेः—

"हे भगवन्! म्हारे भूमिमां, व्यापारमां अने व्याजमां चार चार क्रोड सोनाम्होरो राखवी, ते उपर राखवानो नियम छे. घास अने लाकडां लाववाने ए बेय जूदा जूदा कामनां पांचसें पांचसें गाडां राखवां, ते उपरांत राखवानो म्हारे नियम छे. समुद्रनी मुसाफरी माटे पण चार वहाण राखवां, ते उपर राखवां नहीं. वळी बीजा देशोमांथी समुद्र रस्ते घास अने लाकडां लाववा माटे बीजां चार वहाण राखवां. दशहजार गायोनुं एक गोकुळ एवं एक गो

कुळ राखवुं. नेतरना प्रमाणनां पांचसें ढळो उपर राखवां नहीं." आ प्रमाणे श्रावकंत एवा आनंदश्रावके पांचमुं अणुव्रत लीधुं. आ पांचमा अणुव्रतने विषे श्रावके पांच अतिचार वर्जवा.

वळी श्री महावीरस्वामीए रात्रीभोजनव्रत कह्युं केः—"जे धैर्यवंत पुरुष सर्व पापरूपरूना बीज एवा रात्रीभोजनने त्यजी दे छे, ते पुरुष पोतानी आयुष्यना अर्धा वर्ष सुधीना उपवासना फळने पामे छे. ते उपर योगशास्त्रमां कह्युं छे केः—

करोति विरतिं धन्यो, यः सदा निशि भोजनात् ॥
सोऽर्द्धं पुरुषायुषस्य, स्यादवश्यमुपोषितः ॥

अर्थः—जे धन्य पुरुषे निरंतर रात्रीभोजन तजी दीधुं छे, तेणे पोताना आयुष्यना अर्धा वरसोसुधी उपवास करेला छे. वळी बीजे ठेकाणे पण कह्युं छे केः—

चत्वारि खलु कर्माणि, संध्याकाले विवर्जयेत् ॥
आहारं मैथुनं निद्रां, स्वाध्यायं च विशेषतः ॥

अर्थः—माणसें संध्याकाळे निश्चे चार काम त्यजी देवां जोइए. पहेलुं आहार, बीजुं मैथुन, त्रीजुं निद्रा अने चोथुं स्वाध्याय. ते काम करवाथी शुं शुं थाय ते कहे छे.

आहारात् जायते व्याधिः, क्रूरगर्भश्च मैथुनात् ॥
निद्रातो धननाशः स्यात्, स्वाध्याये मरणं भवेत् ॥

अर्थः–संध्याकाळे आहार करवाथी रोग थाय; मैथुन करवाथी क्रूरगर्भ थाय; निद्रा करवाथी धननो नाश थाय अने स्वाध्याय करवाथी मरण थाय.

रात्रीभोजनमां त्रस जीवोनुं पडवुं तथा संपातिम जीवोनुं पडवुं जिनेश्वरोए दीठुं छे, माटे रात्रीभोजन प्रयत्नथी वर्जवुं. सिद्धांतमां पण कह्युं छे केः–

तन्नोणीआण जीवाणं, तहा संपाइमाण य ॥
निसन्नूने वहो दिठो, सव्वं दंसीहि सव्वहा ॥

अर्थः–रात्रीभोजनने विषे रात्रीयोनिक जीवोनो तथा संपातिम जीवोनो नाश सर्वदर्शी एवा तीर्थंकरोए दीठो छे, माटे रात्रीभोजन सर्व प्रकारे त्यजी देवुं.

वळी हाथ धोवाना पात्रमां कुंथुआदि सर्व जीवोनो घात थाय छे. इत्यादि रात्रिभोजनना दोषो कयो पुरुष कहेवाने समर्थ छे! जो के भोजन करवानुं पदार्थ प्राशुक छे, तोपण कुंथु आदिक जीवो जोइ शकाय तेम न होवाथी ज्ञानि पुरुषे रात्रीभोजन त्यजी दीधुं छे. लोकमां पण कह्युं छे केः–

मेधां पिपीलिका हंति, युका कुर्याज्जलोदरम् ॥ कुरुते मक्षिका वांतिं, कुष्ठरोगं च कोलिकः॥
कंटको दारुखंडं च, वितनोति गलव्यथाम् ॥ व्यंजनांतर्निपतितं, तालु विध्यति वृश्चिकः ॥

अर्थः—रात्रीभोजनमां कीडी आवे तो ते बुद्धिनो नाश करे छे, जु जलोदर करे छे, मांखी भोजनमां आवे तो तेथी उलटी थाय छे अने कोलिक आवे तो कोढ थाय छे. वळी शाकमां पडेलो कांटो अथवा लाकडानो कटको आवे तो गळामां पीडा थाय अने वींछी आवे तो ताळवाने विंधी नांखे. वळी परशास्त्रमां पण कह्युं छे केः—

त्रयीतेजोमयो भानुरिति वेदविदो विदुः ॥
तत्करैः पूतमखिलं शुभकर्म समाचरेत् ॥

अर्थः—'सूर्य त्रण देवना तेजरूप छे.' एम वेदना जाण पुरुषो कहे छे; माटे तेमना किरणोथी पवित्र एवुं सर्व शुभ कर्म आचरवुं.

नैवाहुतिर्न च स्नानं, न श्राद्धं देवतार्चनम् ॥
दानं वा विहितं रात्रौ, भोजनं तु विशेषतः ॥

अर्थः—रात्रीए होम, स्नान, श्राद्ध, देवपूजन, दान अने विशेषे भोजन न करवुं.

जे माणस रात्रीभोजन त्यजी दे छे, तेने केशव राजानी पेठे धन्य छे, अने जे माणस रात्रीभोजनना लीधेला नियमने भांगे छे, ते मूढ हंस नामना वणिकनी पेठे बहु दुख पामे छे.

भगवाननां आवां वचन सांभळी आणंदश्रावके पुछ्युं:—"हे भगवन्! ते हंस अने केशव कोण हता ते अने तेमना रात्रीभोजननां दृष्टांत कहो." तेवारे श्री वीरप्रभुए कह्युं:—हे पुण्यात्मा! सावधानपणे सांभळ.

॥ रात्रीभोजन उपर हंस तथा केशवनी कथा ॥

जंबुद्वीपना आ भरतक्षेत्रने विषे कुंडीनपुरनामनुं नगर छे, त्यां यशोधरनामनो धनवंत वेपारी रहेतो हतो, तेने रंभानामनी स्त्री हती अने हंस तथा केशवनामना बे पुत्रो हता. सुखे वृद्धि पामेला ते बन्ने पुत्रोना दिवसो मनुष्यसुख भोगवतां सुखे जता हता.

एक दिवस ते बन्ने भाइओ क्रीडा करवा माटे वनमां गया, त्यां तेमणे भमतां भमतां एक आंबाना झाडनी निचे पांच समितिथी संयत, त्रण गुप्तिथी गुप्त, पांच महाव्रतधारी, क्षमाना पात्र, जितेंद्रिय अने साक्षात् धर्ममूर्ति एवा एक साधुने दीठा. तेमने बन्ने भाइओए त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी. मुनिए पण धर्मलाभ दइ रात्रीभोजन करवाथी थता दोषनो

उपदेश आप्यो के "रात्रीभोजन करवाथी महा पाप लागे छे अने तेथी जीव आलोकमां अने परलोकमां दुःख पामे छे; माटे हे महानुभावो! तमे रात्रीभोजननो नियम करो."

मुनिनो उपदेश सांभळीने शेठ अने केटलाक रात्रीभोजननो नियम लइ घेर आव्या पछी भोजन करी पोताना पुत्रने आपी व्यापार करवा लाग्या. ज्यारे चार घडी दिवस रह्यो त्यारे पेला छोकराओ घेर आवी पोतानी माता पासे अत्यार सुधी भोजन माग्युं. तेवारे माताए कह्युं:—"हे पुत्रो! हजु घणी घडी दिवस छे छतां आ अकाळे भोजन केम मागो छो? तमने शुं दुःख थयुं छे के शुं तमे रात्रीए खाशो नहि?" माताना आवां वचन सांभळी पुत्रोए नम्रतापूर्वक कह्युं:—"हे! माता! अमोए गुरुनी पासे रात्रीभोजननो नियम लीधो छे, माटे अमे रात्रीए भोजन करशुं नहीं; जो अत्यारे कांइ होय तो आपो, नहिं तो रहेवा दो." त्यारे माताए कह्युं:—"हे पुत्रो! अत्यारे रसोइ कांइपण करेलुं नथी, रात्रीए रसोइ थशे, माटे तमे तमारा पितानी साथे जमजो." तेवारे पुत्रोए कह्युं:—"अमे कोइपण रीते रात्रीए भोजन करशुं नहीं." पुत्रोनां आवां वचन सांभळी यशोधर विचारवा लाग्यो के, "आ म्हारा पुत्रोने रात्रीभोजननो नियम लइ कया धुतपुरुषे भेळव्या छे! धिक्कार छे! धिक्कार छे!! मने जे हुं जी-

पती यती म्हारा पुत्रोए कुळक्रमथी चालता आवेला धर्मने त्यजी दीधो. हवे हुं शुं करुं? जो तेओ रात्रीए भोजन नहिं करे तो निश्चे म्हारा कुळनो धर्म सर्व प्रकारे गयो. हुं तेमने माटे दिवसे रसोइ करावीश नहीं, परंतु रात्रीएज करावीश, तेथी तेओ पोतानी मेळे भुख्या थवाथी भोजन करशे." आवी रीते विचार करी यशोधरे पोतानी स्त्रीने छानी रीते कह्युं के, "आ पुत्रोने दिवसे कांइपण खावा आपवुं नहीं, पण रसोइ रात्रीए करवी; कदापि तेओ चवेणुं मागे तोपण आपवुं नहीं." आ प्रमाणे पोतानी स्त्रीने आज्ञा करी, ते सर्व तेणीए मान्य करी. पछी माताए पुत्रोनी पासे आवीने कह्युं:—"हे पुत्रो! रसोइ रात्रीए थशे अने घरमां कांइ पक्वान्न विगेरे नथी, तेथी तमारे तमारा पितानी साथे रात्रीए भोजन करवुं. तेओज कुलिन पुत्रो कहेवाय के जेओ पिताना मार्गे चाले." माताना आवां वचन सांभळी पुत्रोए कह्युं:—"हे मात! पितानो मार्ग सारो होय तो ते मार्गे पुत्रोए चालवुं, परंतु पिता कुवामां पड्यो होय तो पुत्रोए पण शुं कुवामां पडवुं?" त्यारे माताए कह्युं:—"हे पुत्रो! तमने दिवसे भोजन मळशे नहीं." माताना आवां वचन सांभळी ते पुत्रो बोल्या विना घेरथी बहार गया.

पछी यशोधरे पोतानी स्त्रीने कह्युं:—"हे प्रिया! म्हारे आपणा पुत्रोने रात्रीए भोजन आ

पनुं." एम कहीने स्त्रीने गाढ आग्रहथी वारी. अनुक्रमे रात्री पडी. पुत्रो घरे आव्या अने र-
सोइ तैयार थइ, एटले यशोधरे पुत्रोने बोलाव्या. "हे पुत्रो! चालो, इच्छा प्रमाणे भोजन क-
रोग." त्यारे धैर्यधारी पुत्रोए कर्युं. "अमे रात्रीए जमता नथी. तमने रुचे ते करो."
श्रेने उत्तम पुरुषोनी मध्ये श्रेष्ठ एवा यशोधरशेठे मनमां कपट राखी बीजे दिवसे ते बंने
निर्मळ चित्तवाळा पुत्रोने सेवकोना धरथी मोटे मोकल्या, त्यां भोजना वखते म्होटा उप-
मनमें व्यापार करता एवा ते बंने जाणीए गयेला दिवसने पण जाणता नहीं, तेथी तेठ एक प
छोर रात्री जतां घर आव्या, त्यारे तातादिकाए भोजन करवानुं कर्युं; परंतु पोताना अतिश-
बंने निर्मळ चित्तवाळा तेहए भोजन कर्युं नहीं. आ प्रमाणे पितानी आज्ञाथी हमेश व्यापार
करता एवा ते बंने ज्ञाठ पांच दिवसपुरी भोजन कर्याविना रात्रीए गृह रह्या.
बंने दिवसे रात्रीए सत्यवारी नंदे पुत्रोने यशोधरशेठे प्रमथी कर्युंः–"हे पुत्रो! जे मने सु-
खकारी होय ते तमारे इष्ट जाणवुं; माटे ए निश्चयथी हुं तमने जे कांइ कहुं ते तमे करो. तमे
रात्रीभोजनना त्याग शामाटे कर्यो? अने तमने आवा क्लेशकारी व्यापारमां कोणे जोड्या?
ते हुं जाणतो नथी. तमे भोजन नथी करता माटे तमारी माता पण भोजन करती नथी,

तेथी तेने पण त्यांज उपवास थया छे. तमारे एक न्हानी ज मासनी व्हेन छे, ते बहु सुकोमळ शरीरवाळी छे, ते पण तमारी माताना भोजन नहिं करवाना कारणथी दुध नहिं मळवाने लीधे त्यांज बहुज दुःखी थइ छे; छोकरा तेने दुःखी थवानुं कारण पूछ्युं, त्यारे में तेनुं-नी पासे तमे भोजन नथी करता ए विगेरे सघळी वात निवेदन करी. माटे हे पुत्रो! तमे भोजन करो, के जेथी तमारी माता पण भोजन करे अने तमारी व्हेन पण सुखी थाय. रात्रीना पहेला अर्धा पहोरने पंडित लोको प्रदोष कहे छे, अने तेज कारणथी रात्रीनुं त्रियामा एवुं नाम लोकमां प्रसिद्ध थयुं छे; तेथी तमे अत्यारे भोजन करशो तो रात्रीभोजन कहेवाशे नहीं; कारणके हजु बे घडी रात्री गइ छे. अने जो तमे भोजन नहिं करो तो तमारी माता निश्चे भुखथी मृत्यु पामशे."

पिताना आवां वचन सांभळी भुखथी पीडा पामता, दीन मनवाळा अने धैर्यरहित एवा म्होटा भाइ हंसे न्हाना भाइ केशवना मुख सामुं जोयुं, एटले केशवे म्होटा भाइने धैर्यरहित थएलो जाणीने पछी पिताने कह्युं:—"हे तात! जे जे मने सुखकारी थशे, ते ते हुं करीश. जे प्राण पासेने दूर करनारुं छे ते शुं तमने सुखकारी नहीं थाय? जे मातानुं वात्सल्य छे तेज

धर्मकार्यनुं शल्य जाणवुं. कोण कोने माटे पाप करे छे? सर्व पोताना कर्मना फळने भोगवना र छे. ऐछा थे पछी दिवसने रात्री जाणवी, माटे ते वखतना अंतर्मुहूर्तमां भोजन करवुं ते रात्रीभोजन कहेवाय छे. अने क्षमणां तो मुहूर्त मात्र पण दिवस नथी. माटे हे तात! तमारे मने वारंवार भोजन करवानुं कहेवुं नहीं."

केशवे पितानुं वचन मान्युं नहीं तेथी हंस पण वसोभागनो बहु क्रोधयुक्त थयो. अने क्रोध पामी बोल्योः—"पुत्र! तुं म्हारुं वचन मानतो नथी तो म्हारा घरथी दूर जा." पितानुं आवुं वचन सांभळी जेम पर्वतनी गुफामांथी साप निकळीने चाल्यो जाय, तेम केशव पोताना घरमांथी निकळीने मनुष्यजन्मना कारणरूप ममत्वनो शोक करतो चालो निकळ्यो. पाछळ पिताए हंसनो हाथ पकडी मीठां वचनथी लोक प्रमाणे कष्टथी भोजन कराव्युं.

हवे मुसाफर सरखा वेषवाळो केशव गाम, नगर, उद्यान, वाग विगेरेने विषे फरतो फरतो सातमे दिवसे मध्यरात्रीने वखते कोइ अरण्यमां आवी चड्यो, त्यां तेणे बहु यात्रा करवा आवेला लोकोथी भरपुर एवा एक यक्षना मंदिरने जोयुं. त्यां लोको ठेकाणे ठेकाणे रसोइ करता हता, तेवामां पोतानी तरफ आवता एवा केशवने जोइ तेने हर्षथी कह्युंः—"हे

वर्द्ध-मान ७३

गुणाकर ! तुं अहीं आव्य अने उत्तम भोजन करी अमने अतिथिभोजननुं पुन्य आप. एम पारणुं करवाने तैयार थया छीए, परंतु कोइ अतिथिनी वाट जोता हता, एटलामां तने दीठो छे." त्यारे केशवे ते यात्रिकलोकोने पुछ्युंः—"हे यात्रिको ! तमे एवुं शुं व्रत करो छो के जेनुं पारणुं रात्रीने विषे थाय छे ?" त्यारे लोकोए कह्युंः—"हे मनुष्य ! आ जयनंद नामे यक्ष छे, तेनी आ बे म्होटुं पुन्य आपनारी यात्रा जगाय छे; माटे दिवसे उपवास करी अर्धरात्रीए अतिथिने बहु आदरथी भोजन करावी अने पछी पारणुं कराय छे. अमे दिवसे उपवास करी अत्यारे पारणा माटे रसोइ करीए छीए, एटलामां तुं उचितो आवी चड्यो छुं; माटे तुं आजे अमारो परुणो था." त्यारे केशवे कह्युंः—"आवा पापकारी पारणामां हुं जमतो नथी, कारण के 'रात्रीभोजन करवुं योग्य नथी.' एम सज्जन पुरुषो कहे छे. हे लोको ! आ उपवासमां पुन्य एक नवोठी जेटलुं थाय छे अने रात्रीभोजननुं पाप पर्वतसमान थाय छे. कोइ उपवास एवो करो नथी के जेनुं पारणुं रात्रीए कराय. दिवसे भोजन करवाथी अथवा तो रात्रीए भोजन न करवाथी उपवास कहेवातो नथी; परंतु रात्रीभोजन करवाथी म्होटुं पाप लागे छे. जे दुर्बुद्धि पुरुषो धर्मशास्त्रथी विरुद्ध तप करे छे, तेओ कुकर्म एकठुं करनारनी पेठे दुर्गतिनां

दुःखो पामे छे." याज्ञिक लोकोए कह्युं:—"वेदशास्त्रमां आ यज्ञना वर्तनो विधि आ प्रमाणे कर्यो छे, माटे तेमां कांइ विचार करवा जेवुं नथी. हे आर्य! आजे कोइ अतिथिने जमाडीनेज जमवुं जोइए एवी रीत होवाथी अमे कोइ अतिथिनी वाट जोता हता ते कारणथी अमोए वारणुं करवां आपनी यावी वार थइ छे. माटे हे महाभाग! तुं अमारी पहेलां भोजन कर." आ प्रमाणे कहीने सर्वे याज्ञिक लोकोए केशवना पगमां पडी नमस्कार कर्या.

पछी केशवे ज्यारे ते लोकोनुं वचन मान्युं नहीं, तेटलामां यज्ञना शरीरथी कोइक भयंकर पुरुष निकळीने कह्युं:—"अरे दुरात्मन्! म्हारा धर्मने दूषित करे छे? अने म्हारा भक्तजनोनी अवगणना करे छे? झट भोजन कर, नहिंतो म्हारा माथाना सो कटका करी नांखीश." आवी रीते कठोर वचनथी केशवनो बहु तिरस्कार करी जेटलामां यक्ष पुरुषे पोतानी मुद्गर उपाडी, तेटलामां केशवे हसीने कह्युं:—"अरे यक्ष! शुं तुं मने भय पमाडे छे? परंतु जेने बीजा भवमां विजय मळवानो छे एवा मने मरणनो ते भय क्यांथी होय?" पछी यक्षे आकाशमां पोताना सेवकोने आज्ञा करी के, "आ दुष्टनो गुरु हणवा योग्य छे, माटे तेने शोधी काढी अहिं लावो." त्यारे सेवको तुरत केशवना गुरु धर्मघोषमुनिने विलाप

करता त्यां आकाशमां लाव्या. पछी यक्षे मुनिने कह्युंः—"आ त्हारा मूर्ख शिष्यने भोजन क राव्य, नहिंतो हमणां हुं तने मारी नांखुंछुं." तेवारे गुरुए केशवने कह्युंः—"हे केशव! देव, गुरु अने संघना कार्य निमित्ते धर्मीमाणस पण अधर्म आचरे छे, हुं तारो गुरु छुं, माटे मने आ यक्ष न मारी नांखे एटला माटे तुं भोजन कर." आवां वचन सांभळी केशव विचार क रवा लाग्यो के, 'जे गुरु धर्मना उपदेशने बखते बीजो व्यवहार कहे छे ते गुरु केवळ मृत्युना भयथी आवी पापबुद्धि शी रीते आपे? माटे निश्चे आ म्हारा गुरु नथी; परंतु ए मायावी यक्षनी कांइ माया देखाय छे." आ प्रमाणे विचार करी केशव मौन धरी रह्यो. पछी कोपथी विकाळ नेत्रवाळा यक्षे ल्होढुं मुद्गर उपाडी केशवने कह्युंः—"हे पथिक! भोजन कर, नहिं तो तारा गुरुने मारी नांखुंछुं." तेवारे केशवे कह्युं.—"अरे यक्ष! ए म्हारा गुरु नथी; कारणके तेवा चारित्रना पात्र एवा म्हारा गुरु त्हारा सरखाना वश न होय. हुंज त्हारो गुरु छुं, तुं र-क्षण न कर." केशव आ प्रमाणे कहेतो हतो एटलामां यक्षे गुरुने मुद्गरनो प्रहार कर्यो, तेथी ते पृथ्वी उपर पड्या. केशवे गुरुने मृत्यु पामेला दीठा, तोपण ते पोतानी दृढप्रतिज्ञाथी स्थीर थइ उभो रह्यो; एटले फरी मुद्गरने भमाववाथी भयंकर एवा यक्षे केशवने कह्युंः—"जो तुं

हमणां भोजन कर तो हुं त्हारा गुरुने जीवाडुं अने इंद्रादिकना गर्वने दूर करनारुं एवुं म्होटी समृद्धिवालुं राज्य तने आपुं; नहिं तो आ भयंकर मुद्गरना प्रहारथी त्हारा गुरुने यमराजाना मंदिरना मार्गे मोकलीश."

पछी पुन्यरूप हृदयमां क्रीडा करता एवा केशवे हर्षीने कह्युंः—"आ म्हारा गुरु नथी, परंतु म्हारा गुरु तो म्होटा महात्म्यवाळा छे. वळी हे यक्षेश्वर! जो तुं मृत्युपामेलाने जीवता करतो होय तो त्हारा मृत्युपामेला स्वजनोने जीवता कर. तेमज राज्य आपवा समर्थ होय तो त्हारा सर्व स्वजनोने केम राजा बनावी देतो नथी? जे थवानुं होय ते निश्चे थाय छे, एमां तुं मने बीवरावे छे शुं?"

केशवनां आवां चातुर्यवचनथी शांत थएला यक्षे तेने आलिंगन करी हर्षथी कह्युंः—"हे महाधैर्यवंत! तें सत्य कह्युं छे. आ त्हारा गुरु नथी, मृत्यु पामेला जीवता नथी, तेमज हुं कोइने पुन्यविना राज्य आपी शकतो नथी." यक्षे आ प्रमाणे कह्युं एटले यक्षनो सेवक जे मुनिनुं रुप लइ पड्यो हतो ते तुरत उठी मुनिनुं रुप त्यजी दइ आकाशमार्गे चाल्यो गयो. पछी यक्षनी मायाथी अति विस्मय पामेला अने पोताना नियमने विषे दृढ एवा केशवने यक्षपुरु

थयो थने स्वर्गमांथी अहिं आवी तने मोद पमाडवा माटेज में यक्ष अने यात्रिक लोक देखा मी त्हारी परिक्षा करी, पण जेम मेरुपर्वतनुं शिखर कंपे नहीं, तेम त्रणलोकने चंचल करवा नुं सामर्थ्य धरावनारा म्हाराथी त्हारुं चित्त जरापण चळायमान थयुं नहीं; तेथी अग्निदेवताथी तपायमान शरीरवाळो तुं मुलोत्तरगुणने विषे श्रेष्ट छुं; माटे हे भाइ! तुं सुवर्णनी पेठे वखाणवायोग्य थयो छुं. यक्षादिना क्रोधथी में त्हारो जे कांइ अपराध कर्यो होय ते म्हारा उपर प्रसन्न थइ माफ कर; कारणके ते सर्व म्हारुं दुःचेष्टित हतुं. हे भाइ! तुं कांइ माग. परंतु त्हारा सरखा सामर्थ्यवाळा पुरुषने याचना ते शुं? कारण त्हारा पगनी पासे रहेलो पुरुष रोगी होय ते निरोगी बनी जाय, तो पछी याचना ते कोण मात्र!! ज्यारे तुं संकटमां हइश त्यारे जे चिंतवीश ते सर्व थशे; कारण पुन्यवंतपुरुषने कांइपण दुर्लभ नथी. हे म्होटा भाग्यवंत! हुं तने हमणां कोइ नगरनी पासे पहोचाडुं छुं के ज्यां त्हारुं चालवुं लोकोना क्लेशने नाश करनारुं थाय." एम कही देवता आकाशमार्गे चाल्यो गयो अने केशवे सवार थतां पोतानी पासे कोइ नगर दीठुं.

पछी केशव प्रभात संबंधी धर्मकार्य करी नगरनी शोभा जोवा चाल्यो. रस्ते उद्यानमां

प्रतिमाधारी, कांतिथी सुशोभित, युगप्रधान ने आगम जेनुं एवा, मधुरवचनवाळा अने धर्मोपदेश आपता एवा सुरनामना गुरुने दीठा. तेवारे शुक्लजायवाळा केशवे गुरुनी पासे जइ प्रदक्षिणा करी योग्य आसने बेसी धर्मदेशनारूप जळथी पोताना पापरूप कादवने धोइ नांख्यो. पछी धर्मदेशनाने अंते साकेतपुरना राजा धनंजये ते गुरुने विनंती करी केः—हे भगवन्! मने व्रत लेवानी बहु दिवसनी इच्छा छे; कारण जरावस्थारूप राक्षसीथी म्हारो देह पराभव पाम्यो छे. हुं अपुत्र होवाथी कोने राज्य आपुं? आ चिंताथी निरंतर दुःखी थाउं छुं. हे पूज्य! आजे रात्रीए हुं सुखे सूतो हतो, एवामां कोइ मूर्तिमंत दिव्यपुरुषे जाणे म्हारा पुन्य श्रीज होयनी! एम आवीने मने कह्युं के, 'हे राजन्! तुं चिंता न कर, अने म्हारुं वचन सांभळ. सवारे त्हारे गुरुने वंदना करवा जवुं, त्यां परदेशथी आवेलो जे पुरुष गुरुनी पासे बेठो होय तेने राज्य आपी त्हारे दीक्षा लइ सुखी थवुं.' एम कही ते पुरुष चाल्यो गयो. पछी जागी उठेलो हुं प्रभात संबंधी धर्मकृत्य करी झट अहिं आव्यो छुं, ते एवाज विचारथी के हुं ते आचारथी उत्तमकुळवाळा पुरुषने जोउं."

पछी गुरुए रात्रीभोजन विरमणव्रतथी देवताए करेली परीक्षा संबंधी केशवनुं सघळुं आ

धर्मकारी चरित्र राजाने संभळाव्युं. तेवारे राजाए गुरुने पूछ्युं:—"हे भगवन्! मने स्वप्नामां कोणे कह्युं हतुं?" गुरुए कह्युं. "केशवना शुभकृत्यथी हर्षित थएला अधिदेवताए कह्युं छे, अने ते पुरुष पण आ म्हारा सामो बेठो तेज छे."

गुरुनां आवां वचन सांभळी धनंजय राजाए केशवने हाथीउपर बेसारी म्होटा उत्सवथी नगरमां लावी शुभ मूहुर्ते पोताना राज्यासनउपर बेसारी पोते गुरु पासे दीक्षा लीधी. पछी विवेकी एवो केशव गुरुने अने राजमुनिने वंदना करी प्रधानादिसहित जिनप्रतिमाने प्रणाम करी नगरमां आव्यो. पछी शुभबुद्धिवाळा अने विविधप्रकारनां मंगळीककार्योने करनारा केशवे घरे जइ दीन अनाथ लोकोने दान आपीने पारणुं कर्युं. पछी पोताना अतुल भुजाबळथी शत्रुओने वश करी निरंतर पुत्रनी पेठे प्रजानुं पालन करतो एवो केशवराजा राज्य करवा लाग्यो.

एक दिवस पोताना पिताने मळवानी उत्कंठावाळो केशव गोखमां बेठो हतो, एवामां तेणे राजमार्गमां जता एवा पोताना थाकी गयेला पिताने दीठा, एटले पोताना सेवकादि लोकोरहित शीघ्रीने मेहेलथी निचे उतरी रस्तामां आवी पिताना चरणमां प्रणाम कर्या. पछी "हे पिता! तमे तवी म्होटी समृद्धिवाळा हता अने आवा रंकना सरखा केम देखाओ छो?

एम घणा प्रेमथी व्याकुळ चित्तवाळा केशवे पूछ्युं, एटले पुत्रने राज्यपद ऊपर जोइ हर्ष पामेला यशोधरे दुःखनां आंसु वरसावतां पोतानुं वृत्तांत कह्युं:—"हे पुत्र! तुं घरथी चाली निकळ्यो त्यार पछी हंस भोजन करवा बेठो, ते जेटलामां अर्धुं भोजन करी रह्यो, तेटलामां अचिंतो मूर्छा खाइ पड्यो. तेवारे "आ शुं थयुं! आ शुं थयुं." एम कहेती तथा व्याकुळ थएली त्हारी माता दीवो लइ आवी तो अमे भारवाटउपर एक म्होटा सापने दीठो, अने भोजनमां तेनुं झेर पडेलुं पण अमारा जोवामां आव्युं. पछी अमे तेना कहेवाथी तने वतने विचे दढ जाणीने धन्य मानता छता करुणस्वरथी एवो म्होटो सोर करवा मांड्यो के, जेथी सघळुं आकाश गाजी रह्युं. अमारो सोर सांभळी बहु माणसो एकठा थया, तेटलामां हुं एक वैद्यने बोलावी लाव्यो. वैद्ये तेने जोइने कह्युं के, "सापना विषना प्रभावथी आना अंगो गळी गळीने पडी जशे अने ते एक मास जीवशे. वधारे नही जीवे. तमारे कांइ शोक करवो नहीं. पछी सर्व लोकने रजा आपी तारा भाइ हंसने में सय्यामां सुवार्यो अने तेनुं स्वरूप जोवा माटे हुं पांच दिवस घेर रह्यो. पछी हंसने रुंवाडे रुंवाडे छिद्र पडवा लाग्यां तेथी तेने मृत्यु पामेलो समजी तने शोधवा माटे घरथी चाली निकळ्यो. आजे में तने पुन्यथी दीठो छे, हंसे

मागना [illegible] आजन [illegible] नगर [illegible] मास पुरा थया छे, तो [illegible] हुं [illegible] हुं जणायो नु

प्र० केशव विचार [illegible] नगर [illegible] राजन [illegible] तो वधुंन [illegible] पड्डाच्चो शकुं [illegible] आवो। गतं केशव यदृ [illegible] आगळ आवो। नु-[illegible] जना अगा गद्ध। गया छ अन जना [illegible] बहु दुर्गंध नकळो। रहो छे. वळो दुर्गंधने [illegible] कोइ आवतु नथी, परन्तु माता रोतो। रोतो। भ्रमे। रहो। छ; एवो स्थितिवाळा नमज [illegible] एण अधिक [illegible] दुःखो। थता, मृत्यु पामवाने ने पार पड रहेला अने पृथ्वी उपर पडेला हेमनाळना म्होटा नाइने केशव दीठा.

पछे "हुं आ म्हारा म्होटा नाइ देखनो पीडायो। दुःखी थुं अने दूर मार्गयो तुरत आवे तो हुं एतां म्हारामां आवी शक्ति क्यांथी?" एम केशव विचार करतो हतो, एवामां तेणे पोतानी पासे अग्निदेवताने दीठो. पछी अग्निदेवताए कह्युं. "हे राजन्! विस्मय न पाम्य, हुं अवधिज्ञानथी तारी पीडा जाणी म्हारूं वचन सत्य करवा माटे अहिं आवेलो छुं." एम कही

ते अग्निदेवता स्वर्गे चाल्यो गयो. पछी केशवे हर्ष पामी पोताना हाथवडे जेटलामां हंसना शरीर उपर पाणीनो अभिषेक कर्यो, तेटलामां हंस रोगरहित थइ तरत उभो थयो. तेना शरीरनी कांति पहेलाना करतां वधारे उज्वल थइ, तेथी सर्व लोकोए हर्षथी म्होटो उत्सव कर्यो. केशवराजानो आवो रोग दूर करवानो अद्भुतप्रभाव जोइ कयो पुरुष तेना पगनुं पाणी पोताना माथा उपर न धारण करे? एना पग धोवानुं पाणी समुद्रपर्यंतना राजाओ पोताना रोगो दूर थवाने माटे पोतपोताना माथा उपर धारण करे छे ते केशवराजानां वखाण करवा कोण समर्थ छे? भविष्यकाळे थवाना रोगोना अटकाव करवा माटे कया पुरुषे सोनाना थाळमां केशवना पग धोवानुं पाणी भरीने पोताना घरमां जीवितनी पेठे नथी संघरी राख्युं? केशवराजाना धर्मथी उत्पन्न थएलो प्रभाव जोइ कया कया पुरुषे रात्रीभोजननो नियम नथी कर्यो? पछी केशवराजा साकेतपुरने विषे बहु काळ राज्य करी आलोक अने परलोकमां सुखी थयो. ॥ इति हंस तथा केशवनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे के):—हे भव्यलोको! तमे हंसने थएली आपत्ति अने केशवने मळेली राज्यसंपत्ति सांभळीने रात्रीभोजनना विरमणने विषे

आदर करो. पछी आणंदश्रावके रात्रीभोजननी कथा सांभळी रात्रीभोजननो नियम लीधो. (आ रात्रीभोजननो नियम भोगोपभोगमां समाइ जाय छे, तोपण ते लोकमां बहु प्रसिद्ध होवाथी पांच अणुव्रत पछी जूदो कह्यो छे.)

पछी श्री महावीरप्रभुए आणंदश्रावकनी आगळ त्रण गुणव्रत कह्यां. जे व्रतने विषे दश दिशाना परिमाणने त्यजी देवातुं नथी तेने जिनेश्वरोए श्रावकनुं पहेलुं दिग्विरमण नामनुं गुणव्रत कहुं छे. ए व्रतने धारण करनाराथी त्रस एवा बेइंद्रियादि जीवोनी अथवा पृथ्वीकायादि स्थावरजीवोनी हिंसा नहिं थवाने लीधे तपेला लोढाना गोळा सरखा श्रावकने पण ते व्रत करवुं कहुं छे. जे सत्पुरुषे दिग्विरमणव्रत लीधुं छे, तेज पुरुष लोकमां विस्तार पामी रहेला लोभरुपि समुद्रनो पार पाम्यो छे. जे पुरुष आ दिग्विरमणव्रत पाळे छे ते आ लोकमां अने परलोकमां सुखी थाय छे, अने जे पुरुष आ व्रतने पाळतो नथी ते चारुदत्तनी पेठे दुःखी थाय छे.

प्रभुना मुखथी देशना सांभळी आणंदश्रावके पुछ्युं:—"हे भगवन्! ते चारुदत्त कोण हतो? अने ते शी रीते दुःखी थयो? ते वात मने कृपा करीने कहो. त्यारे प्रभुए कह्युं:—

॥ दिग्विरमण नामना पहेला गुणव्रत उपर चारुदत्तनी कथा ॥

आ जंबूद्वीपमां चंपानामनी नगरीने विषे भानुनामनो शेठ रहेतो हतो, तेने सुभद्रा नामनी स्त्री हती. भानुशेठ मनुष्य संबंधी सुखोने भोगवतो धर्मकार्य करतो हतो.

कोइएक दिवसे सारा मुहूर्तमां सुभद्राए पुत्रने जन्म आप्यो, त्यारे शेठे पुत्रनो जन्ममहोत्सव कर्यो; पछी अगीयारमे दिवसे सूतक काढी बारमे दिवसे कुटुंबी लोकोने जमाडी शेठे पुत्रनुं चारुदत्त नाम पाड्युं. चारुदत्त सुखे लालन पालन करातो वधवा लाग्यो. माता पिताए तेने गुरु पासे मोकली सर्व कलानो तथा धर्मशास्त्रनो अभ्यास कराववा मांड्यो. पछी ते चारुदत्त युवानवया पाम्यो एटले भानुशेठे पोताना मामानी छोकरी मृगावती साथे तेनुं लग्न कर्युं; परंतु निरंतर कलानो अभ्यास करतो एवो ते चारुदत्त शास्त्ररसना स्वादने लीधे प्रियाना संगने पीशाचीना संग सरखो मानवा लाग्यो. माता पिता पुत्रनी सर्व चेष्टा जोइ बहु दुःखी थइने परस्पर कहेवा लाग्यां के, "जे मूढ पुरुषो घरव्यवहार जाण्या विना फक्त विद्याभ्यास करे छे, तेओ सारी रीते जाणता होय तोपण तेमने शींगडां विनाना पशु जाणवा. आ पुत्रने शास्त्रनो रस मूकाववा माटे निश्चे वेश्याना घरे मोकलवो के जेथी ते सघळो घर-

व्यवहार जाणे." आ प्रमाणे विचार करी भानुशेठे चारुदत्तने वसंतसेना नामनी वेश्याने घरे मूक्यो. कारणके अवळुं भाग्य शुं शुं नथी करतुं? कह्युं छे के:-

दैवं रुष्टं चपेटाः किं, विश्राणयति जातुचित् ॥
तां कांचिद्दुर्मतिं दत्ते, यया रुलति रंकवत् ॥

अर्थः-कोप पामेलुं नसीब शुं कोइ वखत लपडाको मारे छे? अर्थात् लपडाको मारतुं नथी, परंतु ते एवी दुर्बुद्धि आपे छे के जे बुद्धिथी प्राणी रांकनी पेठे रखडे छे.

पछी वसंतसेनाए सुरतकळाथी चारुदत्तने एवो वश्य कर्यो के कोइ वखत ते वेश्यानुं घर छोडी देवा ते चारुदत्त समर्थ थयो नहीं. चारुदत्त वेश्याना घरने विषे रहीने जेम जेम पोताना घेरथी धन मंगाववा लाग्यो, तेम तेम भानुशेठ पुत्रना स्नेहने लीधे आपवा लाग्यो. आ प्रमाणे निरंतर पितानुं धन मगावतां चारुदत्ते बार वर्षमां सोळ क्रोड धन वापरी दीधुं. पछी निर्धनपणाने लीधे भानुशेठे चारुदत्तने पोताना घरे बोलाव्यो, परंतु ते क्षणमात्र वेश्यानुं घर छोडवा समर्थ थयो नहीं; तेथी भानुशेठ आर्तध्यानथी एवो रोगी थइ गयो के ते मरणदशाने पहोंच्यो. आ वात खेद करवा योग्य छे के ज्यारे पुत्रो पण पिताने दुःख आपनारा थाय

त्यारे बीजाद थाय तेमां शुं आश्चर्य!!!

पछी वेश्याए धन नहिं आववाने लीधे चारुदत्तनुं निर्धनपणुं जाणी तेने घरमांथी काढी मूक्यो; कारणके तेवा पुरुषोने सुख क्यांथी होय? चारुदत्त घेरे आव्यो अने घरनी निर्धन अ वस्था जोइ तेमज पिताना मरणना खबर सांभळी ते शोकरूप समुद्रमां बुडी गयो. पछी ते विचार करवा लाग्यो के, "में आ व्यसनथी पितानुं धन उडावी दीधुं, एटलुंज नहिं पण आ वळी पिताना प्राण पण लीधा. धिक्कार छे! धिक्कार छे!! मने कुपुत्रने" आवी रीते विचार करता तेमज धनना नाशथी अने पिताना मृत्युथी बहुज दीन थइ गएला पोताना पतिने जोइ मृगावतीए स्नेहथी कह्युंः—"स्वामिनाथ! आवी रीते खेद न करो, जे थवानुं हतुं ते थ युं, नाश पामेला अथवा खोवाइ गयेला पदार्थनो सत्पुरुषो शोक करता नथी, आ म्हारां पो तानां घरेणां लइ वेपार करो, वेपार ए लक्ष्मीरूप वेलनुं मूळ छे, आपणने वेपारीओने वेपार कल्पवृक्ष समान छे." स्त्रीनां आवां मधुर वचनथी हर्ष पामेलो चारुदत्त घरेणां लइ पोताना मामानी साथे बीजा देशमां वेपार करवा गयो. अनुक्रमे समुद्रमां भमतां भमतां तेओ सी-रावर्त नामना नगरे आवी पहोच्या, त्यांथी तेमणे थोडा मूल्यथी कपास खरीद करी गाडी

ड जरी पण रस्ते तामलिप्तीनगरी तरफ चलाव्या. रस्ते हाचेतां अग्नि सळगी उठ्यो तेथी स घळो कपास बळी गयो. पछी "आ चारुदत्त निर्भागी छे, तेनाथी म्हारुं धन पण गयुं." एम विचारी मामाए तेने पाछळ मूकी पोते आगळ प्रयाण कर्युं. चारुदत्त घोडा उपर बेसी पूर्व दिशा तरफ चालवा लाग्यो, एवामां अकस्मात् तेनो घोडो मरण पाम्यो, तेथी घोडाने रस्तामां मूकी पगवडे पृथ्वी उपर भमतो भमतो ते चारुदत्त प्रियंगु नामना नगरने विषे आवी पहोंच्यो.

बीजे दिवसे संध्याकाळे त्यांना रहेवाशी सुरेंद्रदत्त नामना शेठे ते चारुदत्तने दीठो, तेथी तेने पोताना मित्रनो पुत्र जाणी बहु मानवडे पोताना पुत्रनी पेठे घरे तेडी गयो. बीजे दिवस सुरेंद्रदत्ते ना कही तोपण दुष्टकर्मथी खेंचायेलो ते चारुदत्त धनती तृष्णाथी वहाणे चढ्यो. अनुक्रमे समुद्रने पार उतरी कोइ द्वीपमां आवी पहोंच्यो. त्यां तेणे तेत्रीसक्रोड सुवर्ण धन एकठुं कर्युं. पछी "म्हारा मेळवेला आ धनथी शुं के जेनो उपभोग म्हारा कुटुंबी लोकोए कर्यो नहीं." एम विचार करी ते सर्व धनथी एक वहाण भरी देश तरफ आववा माटे वहाणे चढ्यो. रस्ते खराब वायुथी वहाण भागी गयुं, पण चारुदत्तना हाथमां आयुष्यना बळथी एक पाटीयुं आव्युं, तेथी ते केटलेक दहाडे राजपुरनामना नगरनी पासे उतर्यो; त्यां समुद्रने

काळे भमता एवा तेणे कोइएक काननी निचे सूर्यनी पेठे देदीप्यमान कांतिवाळा कापडीने दीठो. "निश्चे आवा तेजथी तेनामां कांइपण कळा हशे" एम धारी चारुदत्ते ते कापडीने प्रणाम कर्यो. कापडीए तेने विश्वास पमाडवा कह्युं के, "हे वत्स! आव, म्हारा सरखुं जंगम कल्पवृक्ष छतां तुं आवो दुःखी केम देखाय छे?" कापडीनां आवां वचनथी मनमां संतोष पामेला चारुदत्ते कह्युं:—"हे भगवन्! आपना दर्शनथी म्हारुं दारिद्र नाश पाम्युं," एम कही चारुदत्त ते कापडीना पग चांपवा लाग्यो. अहा! धनना अर्थी पुरुषो कोनी कोनी सेवा नथी करता?

पछी बीजे दिवसे ते पाखंडी कापडीए चारुदत्तने कह्युं:—"तुं म्हारी पाछळ पाछळ झट चाल, हुं त्हारा दारिद्रनो नाश करुं." एम कही कापडी आगळ अने चारुदत्त पाछळ एम बन्ने जणा चाल्या अने म्होटा पर्वतवाळा एक अरण्यमां आवी पहोंच्या. ते पर्वतना मध्य भागमां एक गुफाने विषे जीपरुं हतुं, तेनुं बारणुं उघाडी बन्ने जणा तुरत अंदर पेठा. आगळ जतां जाणे नरकनुं स्थान होयनी! एवो एक चार हाथ पहोळो मोंढावाळो भयंकर कूवो आव्यो; एटले पाखंडी कापडीए चारुदत्तने कह्युं:—"हे चारुदत्त पुत्र! तुं आ कुवानी अंदर पेसी तुंबडीवती रस काढ, ए रस जगत्मां साररूप छे. वळी ते देवताओने पण दु-

लेंज ठे; कारण के जे रसना एक टीपाथी बहु तांबु सोनुं थइ जाय ठे. पठी चारुदत्त लोजथी तुंबमी लइ एक मांची उपर बेठो. तेवारे कापमीए मांचीने चारे बाजु दोरमी बांधी तेने कुवानी अंदर उतार्यो. पठी रसनी पासे आवेलो चारुदत्त जेटलामां तुंबमुं हाथमां लइ रस उरवा जाय ठे तेटलामां कोइए तेने वार्यो के, "अरे! तुं रस न ले." तेवारे चारुदत्ते कह्युं. "हुं जानुशेठनो पुत्र छुं, मुनिनी आज्ञाथी अहिं आव्यो छुं, पण तुं कोण ठे के जे तुं मने रस लेतां वारे ठे. ए सघळुं मने कहे?" चारुदत्तनां आवां वचन सांजळी जेणे तेने वार्यो हतो तेणे कह्युं:—"हुं समुद्रमां मुसाफरी करनारो वेपारी छुं, म्हारूं वहाण जागी गयुं, अने हुं पाटीयुं हाथ आववाथी समुद्रनी बहार आव्यो, त्यां आ सन्यासीए मने लोज पमामी कूवामां फेंकी दीधो अने रस पोते लइ गयो. हे वत्स! ए दुष्ट, माणसने लोज पमामी कूवामां फेंकी दे ठे अने पोते रस लइ चाल्यो जाय ठे. वळी आ रस जे माणसना शरीरने अमके ठे तेनुं सर्व शरीर गळी जवाथी ते माणस थोमा वखतमां वेदनाथी व्याकुळ थइ मरण पामे ठे; माटे तुं आ रसने अमीश नहीं. पण तुंबमी मने आप, हुं ते जरीने तने आपुं. जगत्मां जीवित सर्वने वहालुं होय ठे." आवां वचन सांजळी चारुदत्ते तेने तुंबमुं आप्युं अने ते माणसे पण

रसथी भरी ते तुंबडुं पाछुं चारुदत्तने आप्युं. पछी चारुदत्ते शब्द कर्यो एटले उपरथी कायमा-ए दोरडुं खेंच्युं, ते दोरडानी साथे पोतानुं रस भरेलुं तुंबडुं बांध्युं. पछी तुंबडासहित चारुदत्त जेटलामां कुवाना मोढा आगळ आव्यो तेटलामां कोइपण माचीने नांखेलां दोरडां तोडी नांख्यां तेथी चारुदत्त रसथी भरेला तुंबडासहित पाछो कूवामां झंपलायो; परंतु पुन्यना योगथी रसमां नहिं पडतां पडखेना भाग उपर पड्यो. हवे चारुदत्त विचार करवा लाग्यो के, "पहेलुं धननो नाश थयो, पछी पितानुं मरण थयुं, स्त्रीनुं वहाण भांग्युं अने आ वेळा वखत मरणना मुखमां पण आवी पड्यो छुं. हाय हाय! दीन एवो हुं हवे शुं करुं?"

पछी भीत्त उपर माथा उपर हाथ जोडी चारुदत्ते जिन, सिद्ध, साधु अने गुरु विगेरेने नमस्कार कर्या. त्यारपछी तेणे कह्युं के:—"हुं प्राणातिपात, मृषावाद, अदत्तादान, मैथुन अने परिग्रहने वोसरावुं छुं. वळी जो आ शरीर नाश पामे तो आ स्थानके अशन, शरीर अने उपकरणादिकने मन, वचन अने कायाथी वोसरावुं छुं." आ प्रमाणे आगारसहित अनसन लइ व्रतने अंगिकार करी चारुदत्ते पोताना आत्माने उत्तम समाधिने विषे स्थापन कर्यो. पछी तेणे चतुर्विध शरण कर्युं के, "म्हारे जिनेश्वर, सिद्ध, साधु अने केवळीप्ररूपितधर्म शरण थाओ.

जीवोने माता, पिता, नाइ, स्त्री, पुत्र अने मित्र विगेरे गाढस्नेहवाळा होय तोपण आपत्तिने विषे शरण थता नथी. जेमणे तृणनी पेठे पोतानी स्वाधिन एवी लक्ष्मी त्यजी दीधी छे ते धन्यपुरुषोने नमस्कार थाओ. पोते करेली आशा अने मोहथी आंधळा थएला प्राणीओ जेवी रीते संसाररूप समुद्रने विषे बूडे छे, तेवी रीतें म्हारा सरखा धननी इच्छा करनारा पुरुषो प ण मरण पामे छे."

आ वखते कूवामां रहेला पुरुषे कह्युं:—"हे नाइ! तुं खेद न कर. इंद्र पण पूर्वे करेला कर्मने नोगव्या विना छूटवाने समर्थ थतो नथी; तेमज जीव पूर्वे करेला कर्मने नोगवे छे. हे नाइ! तने निकळवानो उपाय देखाडुं ते सांनळः—गये दिवसे घो आ कूवामांथी रसने पीने गइ छे, ते फरीने ज्यारे रस पीवा माटे आवशे त्यारे आ कूवामांथी त्हारुं निकळवुं थ- शे; ए विना बीजो कोइ उपाय नथी." आवां जीवितना मूलरूप ते पुरुषनां वचनने सांनळी चारुदत्त मनमां बहु हर्ष पाम्यो अने ते पुरुषनां वखाण करवा लाग्यो. एवामां ते कुवामां र हेलो पुरुष शरीरे रस लागवाथी गळी जइने पंचपरमेष्टीनुं ध्यान करतो करतो मृत्यु पाम्यो, तेथी दिवस छतां पण रातनी पेठे घोर अंधारावाळी गुफानी अंदर रहेला कूवामां पडेलो चा

रुद्रत बहु त्रास पामवा लाग्यो. एवामां मर मर शब्द करती घो आवी, तेने जोइ ते बहु हर्ष पाम्यो. घो मारुरस रसने पीने जेटलामां कूवाथी बहार निकळवा लागी, तेटलामां पाछळ रह्या रुद्रत्ते तेनुं पूंछडुं पकड्युं; तेथी धमरकातो ते चारुदत्त गर्तथी निकळता गोधनी पेठे घोनी साथे बहार निकळ्यो. पछी घोना पूंछडाने त्यजी वड मध्य आव्यो ते नवकार मंत्रनुं स्मरण करतो जेटलामां आगळ चालवा लाग्यो तेटलामां तेने ते वनना कोइएक भयंकर पाडाए दीठो. पाडो तेने मारवा माटे दोड्यो एटले चारुदत्त पथ्थरना टेकरा उपर चढी गयो, पछी जेटलामां पाडो तेना मार्गने रोकीने बेठो तेटलामां तेज पाडाने वननो कोइ अजगर गळी गयो. “जे माणस बीजा कोइनुं भुंडुं चिंतवे छे तो, ते भुंडुं चिंतवनारनुं प्रथम भुंडुं थाय छे.” एम कही चारुदत्त तेहनुं मरण जोइ पथ्थरना टेकरा उपरथी निचे उतर्यो अने ‘अनाथ लोकोनुं भाग्य जागतुं होय छे एवी लोकमां वात संभळाय छे.’ एम विचार करतो करतो अरण्यमांथी पाछो कोइ गाममां गयो, त्यां तेने तेना मामाना मित्र रुद्रदत्ते दीठो. रुद्रदत्त तेने ठगवी पोताने घेर लइ गयो अने तेने बहु दिवससुधी राख्यो.

'कोइएक दिवसे रुद्रदत्त अने चारुदत्त-धनना लोभथी सुवर्णभूमि तरफ चाल्या. रस्तामां

वेगवती नदीने उतरी तेओ टंकणदेशमां आवी पहोंच्या. ते देशनो मार्ग बहु विषम हतो, तेथी ते मार्गने उल्लंघन करवा माटे तेओए बे बकरा खरीद कर्या. पछी रुद्रदत्ते हाथ जोडी चारुदत्तने कह्युं केः—"आपणे पगे चालीने सुवर्णभुमिए पहोंची शकवा समर्थ नथी, माटे आ बे बकराने मारी तेना चामडानी मशक बनावीने तेमां आपण बन्ने जणा पेसीए; कारण अहियां जारंड पक्षीओ बहु आवे छे, तेओ मांसना लोभथी चांचवडे मसकने उपाडी आपणने क्षणवारमां सुवर्णभूमिए पहोंचाडशे, तेथी आपणे तेमना प्रसादथी आ अरण्यने सहेजवारमां पार उतरीशुं." ते सांभळी चारुदत्ते कह्युंः—"आपणे तेमना लीधे आटली भूमी आव्या छीए तो तेमने मारी नाखवा ए शुं योग्य छे? वळी आपणने पोताने शरीरे जेवी पीडा थाय छे तेवी पीडा बीजाने शरीरे पण थाय छे; माटे हिंसाथी निवृत्ति पामो. धनने अर्थे जे हिंसा करवी ते हिंसा बीजा भवने विषे तमने अने मने नरकादिक दुःख आपनारी थाय छे."

पछी रुद्रदत्ते "आ अमारा माता पिता नथी, तेम नथी स्वजन के गोत्री" एम कही पोताना बकराने मारी नांख्यो. तेवारे चारुदत्ते पोताना बकरानी पासे आवी दयाथी आ प्रमाणे धार्मीकवचन तेना कानमां संभळाव्युंः—"हे महाभाग! तें पूर्वभवने विषे निश्चे पशुवध क-

र्यो छे, ते कारणथी आजे तने आ रुद्रने मार्यो. जे प्राणी मन, वचन, कायाथी जे घोर कर्म उपार्जे छे ते कर्म तेने बीजा भवमां निश्चे भोगववुं पडे छे. माटे हे भाइ! तुं मन, वचन अने कायाथी प्राणातिपातविरमणने धारण कर. त्यारे क्यारेपण जुठुं बोलवुं नहीं, कोइपण अदत्त लेवुं नहीं, ब्रह्मचर्यने विषे आग्रह राखवो अने परिग्रहने विषे संतोष धरवो. अर्हंत, सिद्ध, साधु अने जिनधर्म तने शरण थाओ. तुं सर्व जीवोने खमाव अने क्षमा कर. सर्व जीवो उपर वेर त्यजी दइ तेमने पोताना मित्रो मान्य." आ प्रमाणे चारुदत्ते बकराने ध र्म संभळावी तेने जेटलामां वारंवार नवकारमंत्र संभळाववा मांड्यो, तेटलामां रुद्रे तेने मारी नांख्यो. पछी रुद्रने तेमना चामडानी बे मशक तैयार करी एकमां चारुदत्तने नांख्यो अने बीजामां पोते पेठो. थोडे वखते त्यां भारंडपक्षीओ आव्यां, तेमणे मांसना लोभथी मशको उपाडी आकाशमां उडवा मांड्युं. रस्ते तेमने बीजा भारंडपक्षीओ साथे युद्ध थयुं, तेथी तेओए मशकोने चांचमांथी पडती मूकी, तेथी ते मशको कोइ म्होटा तळावमां पडी. पछी गर्भमांथी निकळता प्राणीनी पेठे मशकोने फाडी बन्ने जणा बहार निकळ्या अने तळावने उतरी ते विचरे वनमां भमवा लाग्या. आगळ जतां चारुदत्ते आतापना करता एवा

ऊंचा हाथवाळा एक महाधैर्यवंत मुनिने दीठा. चारुदत्ते तेमनी पासे जइ हाथ जोडी जेटला मां हर्षथी नमस्कार कर्यो तेटलामां मुनिए कायोत्सर्ग पारीने तेने पुछ्युंः—हे महानुंभाव! तुं कोण छुं? क्यांथी आव्यो छुं? अने शा कारण माटे आव्यो छुं? आ कुंभकंठ नामना द्वीप मां कर्कोटपद्म नामना विशाळपर्वतने तुं जाणे छे? आ म्होटा द्वीपमां देव, विद्याधर अने चारणो आवी शकवाने समर्थ नथी तो पछी माणस तो क्यांथीज आवी शके! माटे तुं अहिं शीरीते आव्यो छुं? मुनिराजे आ प्रमाणे पूछ्युं एटले चारुदत्ते पोतानुं सर्व वृतांत्त गद् गद् वाणीथी कही संभळाव्युं. तेवारे मुनिराजे दयाथी कह्युं.—"हे भाइ! [redacted] संसारमां वसनारा प्राणीओने आपत्तिओ सुलभ अने संपत्तिओ दुर्लभ होय छे. कोइ पण भाग्यने फेरवी शकवा समर्थ नथी. हे महा भाग! भाग्य अवळुं होय त्यारे प्राणीओने शुं शुं दुःख नथी पडतुं? माटे तुं मनमांथी शोक त्यजी दे." मुनिराज आ प्रमाणे चारुदत्तने कहेता हता, एटलामां बे विद्याधरो आकाशमांथी उतर्या अने पोतानुं नाम गोत्र विगेर कही ते मुनिराजने वंदना करी.

पछी उत्तम रूप अने लावण्यवाळा तेओने कुशळ समाचार पूछीने चारुदत्ते पुछ्युंः—"तमे कोण छो? अने क्यांथी आव्या छो?" तेवारे ते बन्ने विद्याधर पुरुषोए कह्युं.—"हे भला माण

म! अमे वैताढ्यपर्वतथी आव्या छीए, अने आ मुनिराजना पुत्रो छीए. अमारुं आववुं फक्त तेमने वंदना करवा माटे थयुं छे." आ प्रमाणे ते विद्याधरो पोतानी वात करता हता, एवामां तेउए आकाशमार्गे दिव्यवाजिंत्रोना शब्द सांभळ्या; तेथी ते सर्वे ऊंचुं जोवा लाग्या तो तेमणे तेजथी सूर्यमंडळनी पेठे दिशाउ प्रकाश करनारा एक विमानने दीठुं. ते विमानमांथी देवदेवीउना परिवारवाळा कोइएक देवताए उतरी प्रथम चारुदत्तने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक नमस्कार कर्यो अने पछी मुनिराजने वंदना करी. ते वखते विद्याधरोए कह्युं:—"हे देवराज! देवताउए देखाडेला मार्गे माणसो चाले छे, तो तमे साधुराजने मूकी प्रथम श्रावकने शामाटे वंदना करी? तमारा सरखानुं आवुं अयोग्यकार्य करवा पुरुषने खेद नहीं पमाडे?" त्यारे देवताए कह्युं:—"हे विद्याधरो! मने धर्म संभळावनारा ए म्हारा धर्मगुरु छे अने ए धर्मना प्रसादथीज हुं आवी दिव्यसमृद्धि पाम्यो छुं; आ कारणथीज में ते महात्माने प्रथम नमस्कार कर्यो छे. जे जेनाथी धर्म पामे ते तेने नमस्कार करवा योग्य छे." विद्याधरोए कह्युं:—"हे देवेश्वर! आ श्रावक तमारो गुरु शी रीते थयो? अने तमे आ दिव्यसमृद्धि केम पाम्या? ए अमने यथार्थ कहो." त्यारे देवताए पशुघात विगेरे सर्व वात कही अने पछी हाथ जोडी चा-

रुदत्तने कह्युंः—"हे चारुदत्त! अमाराथी तमारो शो उपगार थइ शके तेम छे? तोपण लक्ष्मी राज्य विगेरे जे कांइ जोइतुं होय तेनी आज्ञा आपो." आ वखते विद्याधरोए देवताने कह्युंः— "हे सुरेश्वर! तमे चिंता तजी द्यो, अमे ते उत्तमपुरुषने तेने स्थानके पहोंचाडीशुं." विद्याधरो नां आवां वचन सांभळी देवता चारुदत्तनी स्तुति करवापूर्वक नमस्कार करी तुरत स्वर्गे गयो.

पछी मुनिराजे चारुदत्तने सम्यक् दिशाविरमणव्रत संभळाव्युं. ते सांभळी चारुदत्ते हर्ष पामीने कह्युंः—"हे भगवन्! में दिशाविरमणव्रत नहिं लेवाथी घणां गाढ दुःखो अनुभव्यां छे, माटे हुं म्हारा नगरे जइने ते व्रत धारण करीश."

हवे बन्ने विद्याधरो मुनिराजने वंदना करी चारुदत्तने साथे लइ वैताढ्यपर्वत उपर आव्या, त्यां तेमणे चारुदत्तने पोताने घेर राखी पूजा सत्कारादिक करी पोतानी पुत्रीनुं तेनी साथे लग्न कर्युं. पछी चारुदत्त त्यां सुखे सुख भोगवतो बहु काळ रह्यो.

एक दिवस विद्याधरना राजाए चारुदत्तने कह्युं के, "हरीवंशने विषे उत्पन्न थएल कृष्ण वासुदेव आ म्हारी पुत्रीनो वर थशे, एम मने निमित्तियाए कह्युं छे; माटे तुं आ म्हारी पुत्रीने लइ द्वारकामां कृष्णवासुदेव साथे परणाव." चारुदत्ते तेनी हा कही एटले विद्याधरराजाए

एक विमानमां मणि सुवर्ण विगेरे जरी कन्यासहित चारुदत्तने खेचरी आकाशमार्गे विदाय कर्यो. पछी दिशाओने वाजींत्रोना शब्दथी गजावतो ते चारुदत्त तत्कालमां पोताना मामाने घेर गयो, त्यां मामाए तेनो बहु आदरसत्कार कर्यो; त्यांथी कृष्णवासुदेव पासे जइ तेमने विद्याधरपुत्री आपी. कृष्णे चारुदत्तने रहेवा माटे सुंदर महेल आप्यो अने बहु लक्ष्मी पण आपी तेथी चारुदत्त पोतानी बन्ने स्त्रीओसहित त्यां सुखे निवास करी आनंद पाम्यो. अनुक्रमे बहु काळ विषयसुख जोगवी ते चारुदत्ते दिशाविरमणव्रत आराध्युं, तेना महात्म्यथी ते स्वर्गने विषे गयो. ॥ इति चारुदत्तनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे श्रावकने कहे छे के):—हे जव्य जनो! प्रथम दिशाविरमणव्रत नहि करनारा अने पछी ते व्रत लेनारा एवा चारुदत्तनुं चरित्र सांजळीने तमे दिशापरिमाणव्रत आदरो. पछी आणंदश्रावके मन वचन कायावडे श्री जिनेश्वरना मुखथी दिशाविरमणव्रत धारण कर्युं. तेनो आलावो आ प्रमाणेः—

दिसापरिमाणं समणोवासए पच्चक्खाइ ॥ से दिसापरिमाणे तिविहे पन्नते ॥ तं जहा ॥ १उड्ढदिसापरिमाणे २अहोदिसापरिमाणे ३तिरिअदिसापरिमाणे॥समणोवासएणं पंच अइआ

राजाणियव्वा न समायरिअव्वा ॥ तं जहा ॥ [1]उद्धदिसप्पमाणाइक्कमे [2]अहोदिसप्पमाणाइक्कमे [3]तिरिअदिसप्पमाणाइक्कमे [4]सखित्तवुढी [5]सइअंतद्धाणं ॥

श्रावक दिशापरिमाणनुं पच्चक्काण करे छे. ते दिशापरिमाण त्रण प्रकारनुं कह्युं छे. १ उपरनी दिशानुं परिमाण, २ निचेनी दिशानुं परिमाण, ३ त्रांसी दिशानुं परिमाण. श्रावके दिशापरिमाणव्रतना पांच अतिचार जाणवा, पण आचारवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणेः—

१ उपरनी दिशाना परिमाणने त्यजी देवुं, २ नीचेनी दिशाना परिमाणने त्यजी देवुं, ३ त्रांसी दिशाना परिमाणने त्यजी देवुं, ४ एक तरफ परिमाण वधारवुं अने एक तरफ घटाडवुं. ५ भुली जवाथी धारेलुं परिमाण त्यजी देवुं.

पछी श्री वीरप्रभुए आणंदश्रावकनी आगळ भोगोपभोग व्रत कह्युं के, जे एकवार भोगवाय ते भोग कहेवाय छे, अने जे वारंवार भोगवाय ते उपभोग कहेवाय छे; एम त्रणलोकना जाण एवा तीर्थंकरोए कह्युं छे. जे श्रावक भावथी भोगोपभोगव्रतनुं परिमाण करे छे, ते आ लोकमां भोगोपभोगनुं स्थानक थाय छे. जे सातमा व्रतरूप भोजनादिकने विषे परिमाण करे छे ते धर्मकुमारनी पेठे एकठा थएला कर्मरूप रोगथी मूकाइ जाय छे. तेवारे आ-

ंद श्रावके पुछ्युं. "हे भगवन! ते धर्मकुमार कोण हतो? अने तणे भोजनादिकने विषे शी रीते परिमाण कर्युं हतुं!" त्यारे श्री महावीरप्रभुए कह्युंः—

॥ भोगोपभोग नामना बीजा गुणव्रत उपर धर्मकुमारनी कथा ॥

जंबुद्वीपना आ भरतक्षेत्रमां महाकविना काव्यनी पेठे बहु अर्थ (धन)थी भरपुर अने ब्राह्मण विगेरे वर्णोथी परिपुर्ण तेमज शृंगारादि अनेक प्रकारना रसथी संपूर्ण एवुं कमळपुर नामे नगर छे, त्यां सर्व राजाओने विषे मुकुटमणिरूप अने युद्धमां शत्रुथी विजय मेळवना रो रत्नाकर नामनो राजा राज्य करतो हतो.

एक दिवसे कोइ निमित्तना जाण पुरुषे आवी राजाने कह्युं के, "आ देशमां बार वर्षनो दुकाळ पडशे." निमित्तना जाण पुरुषनां आवां वचन सांभळी 'तेमनां वचन खोटां न हो य' एम धारी राजा मनमां बहु कंपवा लाग्यो, अने मणि, सोनुं, रूपुं विगेरे सर्व धन खरची धान्य अने घासनो संग्रह करवा लाग्यो; केटलाक लोको धन अने धान्य नहिं होवाने ली धे बीजा देशमां जवा लाग्या; केटलाक वहाणे चड्या; केटलाक बीजे द्वीपे गया; अने के टलाक नगरवासीलोको घरेणां वेची धनाज खरीदवा लाग्या. आ प्रमाणे सर्व नगरवासीलो

क निर्धनपणाथी फागणमासमां खरीपडेलां पांदडांवाळा आंबाना झाडनी पेठे शोचवा लाग्या. राजा पण "हाय हाय! म्हारी आ निर्धनप्रजा क्यां जशे" एवा शोकथी पोताना प्रभुपणाने निंदवा लाग्यो. आवी रीतना गाढ शोकथी राजा अत्यंत तपी रह्यो हतो, एवामां अषाढ मासना पहेला दिवसने विषे पूर्वदिशानो सुखकारी पवन वावा लाग्यो अने ओज वखते सुगाळरुप कल्पवृक्षना अंकुरानी पेठे पूर्वदिशामां वादळांनो जथ्थो तेना जोवामां आव्यो; अने जेम पुन्यवंत पुरुषनी लक्ष्मी वधवा लागे तेम जोतां जोतां वादळांनो जथ्थो वधवा लाग्यो. तेनी साथे राजानो हर्ष पण वधवा लाग्यो. वळी गाढ विजळीरुप आंगळीए करीने जाणे वरसादने बंध करनारा ग्रहोने तिरस्कार करतो होयनी! जोशीरुप बगलाना समूहना नेत्रोने हर्ष पमाडतो होयनी! अने दुकाळरुप म्होटा चोरने त्रास पमाडवा माटेज गर्जना करतो होयनी! एवो मेघ पोताना धारारुप मुशळ (सांबेला) वडे जाणे पृथ्वीने खांडवा लाग्यो होयनी! एम माणसोने हर्ष पमाडतो छतो एवी रीते वरसवा लाग्यो के जेथी 'पृथ्वी पाणीमां बूडी जशे.' एम लोको मानवा लाग्या, अने परस्पर हाथमां ताळीओ दइ पेला निमित्तना जाण पुरुषनी मष्करी करता कहेवा लाग्या के, "निश्चे आ वरसादथी दुकाळ गयो." पछी मेघ स

ते पृथ्वीने पाणीवडे कृतार्थ करी जाणे लोकनी स्तुतिना जयथीज होयनी ! एम कोइ ठेकाणे नाठ्यो गयो. म्होटानी रीत एवीज होय छे.

एक दिवस वनपाले राजानी पासे आवी हाथ जोडीने आ प्रमाणे विनंती करी केः—"हे नाथ ! आपना उद्यानमां चार मासनो निवास करीने रहेला युगंधरनामना मुनिने आजे केवळज्ञान उत्पन्न थयुं छे." आवां वचन सांभळी वनपाळने घणां विगेरे आपीने संतोष पमामी राजसम्पाक मुनिने वंदना करवा माटे तुरत उद्यानमां आव्यो. त्यां तेणे मुनिने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी धर्मदेशना सांभळी. पछी राजाए हाथ जोडीने हर्षथी पूछ्युंः— "हे भगवन् ! निमित्तना जाण पुरुषनुं वचन खोटुं शाथी थयुं ?" तेवारे केवळीयुगंधर मुनिए कह्युंः—"हे राजन् ! सावधान थइने सांभळ. जो के ग्रहयोगथी बारवर्षनो दुकाळ प्रगट थयो हतो, परंतु जे कारणथी ते निष्फळ थयो, ते निमित्तनो जाण पुरुष जाणतो नहोतो. हे राजन् ! जेणे बारवर्षनो दुकाळ तोडी नांख्यो, तेनो संबंध सांभळः—

आ भरतक्षेत्रना पुरिमताल नामना नगरमां यौवनावस्थाने विषे पण कर्मना दोषने लीधे महारोगथी पीडा पामतो एवो कोइ भवरनामनो पुरुष रहेतो हतो, ते पुरुष रसनाइंद्रियना

जोजनथी जे जे रस खातो ते ते रस तेने वहु पीमा करनारो थइ पमतो हतो. एक दिवसे ते पुरुषे विचार्युं के, "जे जोजन म्हारा शरीरने वहु पीमा करनारुं थाय छे तेनुं पच्चरकाण लइ हुं अनाहारनुं फळ शामाटे न लउं? उत्तम नेत्रवाळी स्त्री पण म्हारी सेवा करती नथी, एटलुंज नहीं पण ते म्हारा सामुं नाहिं जोतां दूर नासती फरे छे; तो ते स्त्रीनुं पण पच्चरकाण लइ हुं आ म्हारा मनुष्यजन्मने शामाटे न सफळ करुं?" आ प्रमाणे विचार करीने बुद्धिवंत पुरुषोने विषे मुकुटमणि सरखा अने उज्वळ बुद्धिवाळा ते पुरुषे गुणवंत गुरुजनी पासे जइने कह्युं:—"हे स्वामिन्! आजथी आरंजीने हुं दुध, दहीं, घी, तेल, गोळ विगेरे मीठां, चीकणां, खारां, खाटां आहारने नहि खाउं. वळी हमेशां उनोदरी तप करीश. तेमज जेमनी पासे रहेवाथी पुरुष क्यारे पण मुक्ति पामी शकतो नथी एवी संसारना मुळरुप स्त्रीउनुं पण पच्चरकाण लउं हुं."

पछी धारेला व्रतने सुखे पाळतो एवो ते पुरुष केटलेक दिवसे व्रतना प्रजावथी नीरोगी थयो, अने अनुक्रमे तेने वहुलक्ष्मी पण प्राप्त थइ. रुपथी जाणे समुद्रनो लेहेरोज होयनी! एवी दासी उ, जाणे थोमी समृद्धिवाळा स्वर्गने त्यजीने देवतानी स्त्रीउज आवी होयनी! एम तेना घरने विषे क्रीमा करती हवी. आ प्रकारनी समृद्धि उतां वैराग्यना रंगथी रंगाइ गयेलुं ते प्रवरनुं चित्त

ज्यारे पण ईन्द्रियोने ग्लानि थई नहीं. तेना घरने विषे बहु बहु मार्गोथी असंख्य धन आववा लाग्युं, तेवीज रीते ते पात्रदान, दयादान अने अभिग्रहदान ए त्रण मार्गथी जतुं पण हतुं.

कोइ समय एवो म्होटो दुकाळ पड्यो के, जेमां माता पिता अने भाइ कोइने अनाजने माटे तलसवा लाग्या, अने भिखारी गरीब लोको तो अनाज विना यमराजनी नगरीमां पहोंच्या. जेम उनाळानी ऋतुमां सामान्य तळावो सुकाइ जाय अने समुद्र वृद्धि पामे तेम सामान्य धनेश्वरीनां दान बंध थइ गयां अने भावडनुं दान वृद्धि पामवा लाग्युं; तेथी जेम संसारथी त्रास पामता प्राणीओ वीतरागना धर्मने सेवे, तेम दुकाळथी त्रास पामेला लोको भावडनी सेवा करवा लाग्या. चारे दिशाओ तरफथी आवेला लाग्या मुनिओने भावड हर्षथी पकवान, दुध, दही, घी, विगेरे प्रासुक अन्न वहोराववा लाग्यो; तेमज माता, पिता, भाइओ, व्हेनो अने बीजा कार्य करनारा असंख्य माणसोने निरंतर पोताना घरे जमाडवा लाग्यो. पछी अखंडित व्रतवाळो, दान आपवामां प्रीतिवाळो अने वखाणवायोग्य गुणवाळो ते भावड काळ करी स्वर्गे चिरे गयो. त्यां देवजनमां शाश्वत जिनेश्वरनी महायात्रा करवाथी निर्मळ बुद्धिवाळा अने इन्द्रना सरखी समृद्धिवाळा ते देवताए विचार्युं के, “हुं अहिंथी चवीने कोइ युगप्रधान श्रावक

नव. भाग १००

ने घेर पुण्यथी उत्पन्न थाय, पण कोइ अधम कुळवाळाने त्यां उत्पन्न नहीं थाय."

केवळी युगंधर मुनि सत्याक राजाने कहे छे केः—हे राजन! आ ह्मारा नगरना नियंता आ नामना पुरमां जिनधर्मने विषे तत्पर अने दयावंत एवो वृद्ध नामनो श्रावक रहे छे; तेने विमळा नामनी स्त्री छे. ए श्रावके बार वर्षनो दुकाळ जाण्या छतां पण धान्यनो संग्रह कर्यो नहोतो. हवे ते वृद्धनी स्त्री विमळाना उदरमां पेलो अमर के जे देवता थयो हतो ते उत्तम स्वप्न आपी अवतर्यो अने पछी मास पुरा थया एटले शुभलग्नने विषे जन्म्यो छे. ते पुत्रना जन्मना पुन्यथी आ बारवर्षनो दुकाळ दूर थइ गयो.

केवळीनां आवां वचन सांभळी बहु हर्ष पामेलो राजा सत्याक तेमने वंदना करी वृद्धो उने घेर आव्यो, त्यां तेणे पुत्रना खोळामां माथु मूकीने कह्यु के, "दुर्भिक्षरूप समुद्रमां पडे ला जगतने तारवामां वहाण समान हे बाळक! हुं तने नमस्कार करुं छुं. ह्मारा राज्यनो रा जा तुं पोते छे, अने हुं ह्मारो सेवक छुं." पछी राजाए "दुर्भिक्षने दूर करवाथी आ कुमार मूर्तिमंत धर्मसमान छे." एम विचार करी तेनुं धर्म एवुं नाम पाड्युं. धर्मकुमारनुं आवुं आश्चर्य करनारुं चरित्र सांभळी बीजा राजाओए पण पोताना देशमां दुर्भिक्षने दूर करनारा धर्म-

कुमारनी आज्ञा फेरवी, अने नदीओ जेम समुद्रने मळे तेम अनेक राजकन्याओ धर्मकुमारने परणी. हवे सर्व पृथ्वी उपर पोतानी आज्ञा फेरवनारो अने गुरुनी सेवामां प्रीतिवाळो धर्मकुमार स्वर्गलोकमां देवतानी पेठे आ लोकमां विषयसुख भोगववा लाग्यो. बहुकाळ विषयसुख भोगवी पछी गुरु पासे दीक्षा लइ अनुक्रमे केवळज्ञान पाम्या ते धर्मकुमारमुनि मोक्ष पाम्या. ॥ इति धर्मकुमारनी कथा. ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे के):—हे भव्यजनो! तमे आ धर्मकुमारना चरित्रने सांभळी सातमा व्रतने विषे आदर करो.

प्रभुनां आवां वचन सांभळी आणंदश्रावके कह्युं:—हे जिनराज! हुं ए व्रत धारण करुं छुं, ते आ प्रमाणे. भोगोपभोगव्रतमां म्हारे नाहा पछी शरीर लुवा माटे एक सुगंधी रंगेलो रुमाल, दांतनो मेल उतारवा माटे महुडानुं दातण, शरीरे चोळवा माटे शतपाक तथा सहस्रपाक तेल, पुष्प विगेरेना सुगंधथी सुवासवाळुं घउंना लोटनुं उवटणुं, न्हावामां बहु म्होटा नहीं अने बहु न्हाना नहीं एवा आठ घडा पाणी अने शरीरे उंढवामां एक रेशमी लुगडुं तथा बे सुतराउ लुगडां तेमज मलीयागर चंदननो विलेप ए प्रमाणे म्हारे कल्पे; ते विना बी-

जुं कांइ कल्पे नहीं. वळी भोगने विषे पुष्पोमां कमळनुं पुष्प, माळामां मालतीना पुष्पनी माळा, आभरणमां चितर विनानां वे कुंडळ अने एक नामवाळी वींटी कल्पे; तेमज भोगने अर्थे अगर अने तुरुक विगेरेनो धुप पण म्हारे कल्पे. हे नाथ! हुं म्हारी शक्ति प्रमाणे भोजनविधिनुं परिमाण आ प्रमाणे करुं छुं. म्हारे मगना अथवा चोखाना घी के तेलमां तळीने थाय छे ते पेया कल्पे, बीजा पेयानो हुं नियम करुं छुं. पकवान्नमां खांड पायेला घेवर, चोखानी जातिमां कमोदना चोखा, बीदळमां मग, अडद अने चणा कल्पे, ए विना बीजा बीदळ धान्यनो म्हारे नियम छे. आसो अथवा कारतक मासमां थएलुं गायनुं सुगंधीदार घी कल्पे, ए शिवाय बीजुं घी कल्पे नहीं. शाकोमां १ चंचु, २ मंडुकिका अने ३ सोवस्ति ए त्रण जातनुं शाक कल्पे. फळोमां पल्लंक अने बीलीफळ विगेरे मीठांफळो तेमज वटकपटी तथा पूरण कल्पे, बीजा नहीं. जायफळ, कंकोल, कपुर, लविंगवाळुं पान कल्पे, ए विना बीजां पान न कल्पे. आकाशना पाणी विना बाकीना पाणीने त्यजी दउं छुं. भोगोपभोगने विषे आ नियमो हुं जावजीवसुधी पाळवानुं धारुं छुं. तेवारे जगत्राने सातमा व्रतनो आलावो उच्चराव्यो. ते आ प्रमाणेः—

उवभोगपरिभोगवयं समणोवासएणं पच्चक्खाए से दुविहे पन्नत्ते ॥ तं जहा ॥ भोअणओय
कम्मओ य । भोअणओ समणोवासएणं इमे पंच अइआरा जाणियव्वा न समायरियव्वा ॥ तं
जहा ॥ 1 सचित्ताहारे, 2 सचित्तपडिबद्धाहारे, 3 अप्पउलिओसहिभक्खणया, 4 दुप्पउलिओसहि-
भक्खणया, 5 तुच्छोसहिभक्खणया ॥ कम्मओणं समणोवासएणं इमाइं पन्नरस कम्मादाणाइं जा
णियव्वाइं न समायरियव्वाइं ॥ तं जहा ॥ 1 इंगालकम्मे 2 वणकम्मे 3 साडीकम्मे 4 भाडीकम्मे
5 फोडीकम्मे 6 दंतवाणिज्जे 7 लक्खवाणिज्जे 8 रसवाणिज्जे 9 केसवाणिज्जे 10 विसवाणिज्जे 11 जंतपी
लणकम्मे 12 निल्लंछणकम्मे 13 दवग्गिदावणया 14 सरदहतलायसोसणया 15 असईपोसणया॥

श्रावक भोगोपभोगव्रतनुं पच्चक्खाण करे छे, ते व्रत बे प्रकारनुं छे. एक भोजनथी अने बी
जुं कर्मथी. तेमां पेहेला भोजनथी भोगोपभोगव्रतना पांच अतिचार छे, ते श्रावके जाणवा
पण आचरवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणे. 1 पृथ्वीकाय, अप्पकाय अने वनस्पतिकाय स
चित्त पदार्थोने खावा. 2 झाड विगेरे सचित्त पदार्थने वळगी रहेला गुंद विगेरे अचित्त पदार्थ
ने खावा. 3 अग्निथी नहिं पाकेला चोळा विगेरे खावा. 4 अग्निथी बराबर नहिं होकायेली व
स्तुने होकायेली बुद्धीथी खावी. 5 सगफली विगेरे बहु बीजवाळी अने थोडी तृप्ति करनारी

हलकी वस्तु खावी. वीजा कर्मथी भोगोपभोगव्रतना पंदर अतिचार छे, ते आ प्रमाणेः—

१ अंगारा करवा अने वेचवा ए विगेरे अग्निकायनो समारंभ करवो, २ गाडां कपाववां अने वेचवां, ३ गाडां कराववां अने वेचवां, ४ भाडां करवां, ५ कोदाळा विगेरेथी पृथ्वी खोदीने आजीविका करवी, ६ हाथीना दांत अथवा शंख विगेरेनो वेपार करवो, ७ लाखनो वेपार करवो, ८ दारु वेचवो, ९ चमरी गायना वाळ वेचवा, १० झेरी वस्तु वेचवी अथवा बीजानो घात थाय एवां शस्त्र वेचवां, ११ यंत्रथी तल अथवा शेरडी पीलवी, १२ बळद घोडा विगेरेने खसी करवा अथवा तेमनां नाक कान विंधवां, १३ खेतरमां लाय करवी, १४ सरोवर अथवा तळावोने सुकवी देवां, एटले पोताना खेतरमां घउं विगेरे धान्य वाववाना हेतुथी तेमां पाणी लइ जवा सारु तळावने फोडी नांखवुं, १५ पोतानी आजीविका चलाववा माटे असती स्त्रीनुं पोषण करवुं. उपर पांच अतिचार अने आ पंदर कर्मादान श्रावके त्यजी देवां.

हवे श्री महावीरप्रभु कहे छे के, जे श्रावक अनर्थदंडविरमणरुप आठमाव्रतने पाळे छे, ते आ भवमां आपत्ति पामतो नथी अने परभवमां नरकादिगति पण पामतो नथी. जे पुरुषो अनर्थदंडथी विराम पामे छे तेओ सुरसेननी पेठे सुखी थाय छे, अने जे पुरुषो अनर्थदंडथी

विराम पामता नथी तेह महासेननी पेठे दुःखी थाय छे. तेमनी कथा आ प्रमाणेः—

॥ अनर्थदंडनामना त्रीजा गुणव्रत उपर सुरसेन अने महासेननी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रमां जिनधर्मरूप सुभटथी जेमां विघ्नरूप शत्रुओ प्रगट थता नथी एवी, तेम ज जिनराजना मंदिरोथी मनोहर अने उत्तम लक्ष्मीवाळी वंधुरनामनी नगरी छे, ते नगरीमां सर्व वीरपुरुषोने विषे मुकुटमणि समान, तथा शस्त्र अने शास्त्रविद्यामां कुशळ एवो वीरसेन नामनो राजा राज्य करतो हतो; ते राजाने प्रताप अने यशथी सूर्य तथा चंद्रना प्रकाशने जीतनारा सुरसेन अने महासेन नामना बे पुत्रो हता. रूप अने सौभाग्यना समूहथी ते बन्ने कुमारोने बीजा कोइनी उपमा योग्य न होवाथी ते बन्ने कुमारो ज एक बीजाने उपमा आपी शकाय तेवा हता. ते बन्ने कुमारोनां नेत्रो प्राणीओने जोवामां, हाथो मोहरूप शत्रुने तोडी पाडवामां अने पगो सार मार्गे चालवामां शोभता हता.

कोइ वखते महासेन कुमारने जीभ उपर आश्चर्यकारी म्होटो रोग उत्पन्न थयो, ते रोगने मटाडवा माटे वीरसेन राजाए बहु बहु वैद्यो तेडाव्या, ते वैद्यो रोग उपर वारंवार औषध लगाडवा लाग्या, परंतु ते औषधथी जीभ लोकनी पेठे बहु कठोर बनी गइ. पछी वैद्यो

"आ कुमारने दवणां धर्मरूप औषध करवानी जरूर छे." एम कही ते महासेनकुमारने द-रिद्रनी पेठे त्यजी दइ पोतपोताने घेर गया. अनुक्रमे राजकुमारनी जीभमांथी बहु दुर्गंध निकळवा लागी, अने तेना उपर बहु मांखीओ बेसवा लागी; तेथी महासेन बहु दुर्गंधीनुं स्थान थइ पड्यो. आथी माता पितादि सर्व स्वजनोए तेने चंडालना पात्रनी पेठे त्यजी दीधो; परंतु पोताना भाइनी आवी दुःखी अवस्था जोइ भाइना स्नेहथी परवश थएलो सुरसेन एकलो ते दुर्गंधने सहन करी तेनी पासे रह्यो. अने "जो ए भाइ भोजन करशे तोज हुं भोजन करीश अने जो ते मरी जशे तो हुं पण अनशन लइ मरीश." एवो निश्चय करीने भाइना खेदथी बहु दुःखी थएलो सुरसेन लुगडावडे तेना म्हों उपरथी मांखीओ उडाडतो तेनी पासे बेठो. पछी तेने वारंवार नवकारमंत्र संभळावतां तेना म्होंमां नवकारमंत्रथी मंत्रेलुं पाणी मूकवा लाग्यो. जेवी रीते भुख्या माणसना म्होंमां कोळीये कोळीये अनाज मूकवाथी तेनी भुख मटती जय छे तेवी रीते सुरसेन जेम जेम महासेनना म्होंमां पाणीनां टीपां मूकतो गयो, तेम तेम तेनी पीडा मटवा लागी. ओम्हे वखते महासेननी सघळी पीडा जती रही, जीभ रोगविना थइ गइ अने म्होंं घणुं सुगंधीवाळुं थयुं. अहा! धर्म कोने आश्चर्य करनारो थतो

नथी? जे रोगने महाव्रतमां देवोनी कोइपण शक्ति चालती नथी, ते रोग फक्त धर्मरूप औ-
षधथी दूर थाय. फक्त सूर्यनीज दूर करी शकाय एवा अंधकारने विषे शुं ताराओनी शक्ति
चाले खरी? ना नज चाले. हवे जेम गरुडथी मूकायेला सूर्यने जोइ पूर्व दिशाना देशो ऊजळ
हळता थाय तेम रोगरहित थयेला महासेनने जोइ सर्व स्वजनलोको सुखी थया. पछी अने
जाणे नवो अने धननो अनादर करी धर्मने विषे विशेष आदरवाळा थया.

हवे चंद्रप्रतिबिंब जेम आकाशने शोभावे तेम कोइ अवंत अवधिज्ञानथी पूर्ण एवा श्री
ज्ञसागरसूरिए ते नगरना उद्यानने विषे समवसरी सुशोभित कर्यु. गुरुनुं आववुं जोणी सुरसेन
तथा महासेन बन्ने जाणे उद्यानमां जइ गुरुने प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी. पछी गुरुए आपे
ला धर्मोपदेशरूप वचनमरूपवाळा अमृतनुं पान करीने सुरसेनकुमारे पोताना नाइ महासेनने
जीभे रोग थवानुं कारण पूछयुं; एटले गुरुए प्रवचनरूप क्षीरसमुद्रना कल्लोल सरखुं अने सं
सारना क्लेशने दूर करनारुं वचन कह्युं केः—"हे महाभाग! सावधान थइने सांभळ.

आ भरतक्षेत्रमां देवपुरीसमान मनोहर मणिपुरनामना नगरमां जिनधर्मने विषे प्रीति
वाळो मदननामनो कोइ सुभट रहेतो हतो, तेने सरखी आकृतिवाळा, सरखा वयवाळा, स

रखा धनवाळा अने सरखा तेजवाळा जाणे बन्ने हाथ होयनी! एवा धीर अने वीरनामना बे पुत्रो हता. जिनप्रवचनरुप अमृतरसनो स्वाद लेनारा ते बन्ने भाइओने जो के संसाररुप साप रूस्यो हतो तोपण तेओ ते संसाररुप सापना मोहरुप विषथी मूर्छा पाम्या नहोता.

कोइएक दिवस ते बन्ने भाइओ पोताना उद्यानमां गया, त्यां तेमणे पोताना वसंत नामना मामा के जेमणे दीक्षा लीधी हती, ते मुनिने भूमि उपर पडी गयेला, अने जेमनी आसपास बहु माणसो उभा हता तेवी अवस्थामां दीठा. तेथी "आ शुं थयुं?" "आ शुं थयुं?" एम व्याकुल थयेला धीर कुमारे पूछयुं; एटले कोइएक पुरुषे कह्युं के, "कायोत्सर्ग करीने उभेला आ मुनिने कोइएक दुष्ट साप करडी राजाना अपराधीनी पेठे आ म्होटा राफडामां पेसी गयो छे." पछी मामा उपर मोहने लीधे स्नेहथी वीरे कोप करीने कठोर वचन कह्युं के, "अरे! ए नासी जता दुष्ट सापने तें केम न मारी नाख्यो?" त्यारे धीरे वीरने कह्युं. "भाइ सापतो जीवतो चाल्यो गयो अने हवे तुं जीभथी शामाटे पाप बांधे छे?" त्यारे वीरे कह्युं.—"हे धीर! जेणे मुनिने रूस्या ते दुष्ट सापने मारी नांखवाथी निश्चे धर्म थाय छे. दुष्टने शिक्षा करवी अने साराने पाळवा ए क्षत्रियनो धर्म छे. हुं आ जे कहुंछुं ते खोटुं होय तो भले म्हारी

जीवने लिई पार पामे." पछी श्यामपुत्र एना पछी जीवना वननो विस्तार करतां मनि,
थव, अने अंतकिना करवी मुनिने जीवना कर्यो. मुनि जीवना थया तेथी ते दर्शनाथी
ते बंने जातने मने थाकीने नगारना गोत्र थया. पछी जिनवरेने पाळता, गाढ पालन वन
ते पाळी नागरता अने गोनानी जीनीनी वननेन उज्ज्वळ करता एना ते बंने जाइने वधु पा
मळ्यो मूळ नागरी अने वायुना पुत्र बंध मुक्त पाम्या. सनुकमे पीनमेश जीव ते बुं पुन्य
थी। मुग्गल थयो अने गीमनो जीव ते आ स्हागे स्हामां जाइ महाशेन थयो.

श्री नमाहुराजि सुगंधने कहे छे के—"हे सुगंधन! ते आ स्थाने जाइने पार गमन
नी जन्मनु पाळता करीने जाणे वेयांथी पण न मटी डांडे तेनो जीव छार रोग थयो. पछी
गणधरनेन श्रीगुरुनाथी बंने ते पुण्य जन्मनु पामे ते पुन्यथी ते स्थाने जाउना गोगन स-
रव पुण्य कर्यो छे."

पछिनो पानो गगन सांभळी जातिस्मरण ज्ञान पामेला ते सुगंधन अने महाशेन नाम-
ना बंने जातनुं जिनदिक्षा लीधी. पछी नृत्यम चारित्रने पमुलाई धनधर गेहनुं गिनन
करी अने तेथी सर्वोत्तम पुण्य केवळी थने ते बंने जातने मुक्तिरूप फळ पाम्या. ॥ इति सुगंधन
तथा महाशेननी कथा. ॥

(श्री महावीर प्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे के):—"हे भव्यजनो! तमे आ सुरसेन अने महासेनना दृष्टांतने सांभळीने शुद्ध अध्यवसायथी त्रीजा गुणव्रतने पामवामां बहु आदर करो. जे कर्मथी लोकमां धर्म, अर्थ अने काम न मेळवी शकाय तेने अनर्थदंड कहेवाय छे. ते अनर्थदंड चार प्रकारनो छे. १ प्रमादाचरित, २ अपध्यानाचरित, ३ हिंसाप्रदान, ४ पापकर्मोपदेश. तेमां जे प्रमादथी जीवहिंसा कराय ते प्रमादाचरण कहेवाय छे. आर्तरौद्रध्यानथी जे चिंतवन कराय ते अपध्यान कहेवाय छे. प्राणीओनो वध थाय एवा यंत्र, शस्त्र, खांणीओ, सांबेलुं, घास अने लाकडां विगेरेनुं आपवुं ते हिंसाप्रदान कहेवाय छे. बीजाने पापकर्मनो उपदेश करवो ते पापकर्मोपदेश कहेवाय छे." पछी आणंदश्रावके चार प्रकारना अनर्थदंड विरमणव्रतने आदर्युं; तेनो आलावो आ प्रमाणेः—

अणठ्ठदंडं समणोवासओ पच्चक्खाइ ॥ से अणठ्ठदंडे चउव्विहे पन्नत्ते ॥ तं जहा ॥ [1]अवझाणायरिए, [2]पमायायरिए, [3]हिंसप्पयाणे, [4]पावकम्मोवएसे ॥ अणठ्ठदंडवेरमणस्स समणोवासएणं इमे पंच अइयारा जाणिअव्वा न समायरिअव्वा ॥ तं जहा ॥ [1]कंदप्पे, [2]कुक्कुइए, [3]मोहरीए, [4]संजुत्ताहिगरणे, [5]उवभोगपरिभोगतिरित्ते ॥

श्रावक अनर्थदंडनुं पञ्चक्खाण करे छे, ते अनर्थदंड चार प्रकारनो कह्यो छे. १ अपध्यानाचरित; २ प्रमादाचरित; ३ हिंस्रप्रदान; ४ पापकर्मोपदेश. श्रावके अनर्थदंडना पांच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं. ते आ प्रमाणेः—१ कंदर्प—ते कामविकार उत्पन्न थाय तेवी वाणी बोलवी अथवा तो रागना उछाळाथी हास्यवाळुं अने मोहने उत्पन्न करे तेवुं मश्करीनुं वचन बोलवुं. २ कौकुच्य—ते हास्यने उत्पन्न करे तेवा अनेक प्रकारना मुख नयननी चेष्टा करवापूर्वक भांड चेष्टा करवी. ३ मौखर्य—ते निर्लज्जपणे नहिं मळतुं अने तेवुं असत्य वचन बोलवुं. ४ संयुक्ताधिकरण—ते काम करवानां साधनो तैयार करी राखवां. जेम सांबी यो अने सांबेलुं, धनुष्य अने बाण, हळ अने फाळ, इ. विगेरे. ५ उपभोग परिभोगातिरिक्त—ते पोताने खपमां आवती वस्तु वधारे तैयार करी राखवी.

(श्री महावीर प्रभु कहे छे के):—"हे आणंदश्रावक! हवे तुं अनुक्रमे चार शिक्षाव्रत सांभळ.—सावद्ययोगने त्यजी दइ एक अंतर्मुहूर्तसुधी मनमां शुभ ध्यान करवुं तेने पहेलुं सामायिक नामनुं शिक्षाव्रत कहेवाय छे. हे भव्यजनो! यतिधर्मरूप लक्ष्मीने निवास करवानुं स्थान अने संसारने दूर करनारुं जे सामायिकव्रत तेने तमे भावथी सेवो. जो के मुनिश्च ग्र

(श्री महावीर प्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे के):–"हे भव्यजनो ! तमे आ सुरसेन अने महासेनना दृष्टांतने सांभळीने शुद्ध अध्यवसायथी त्रीजा गुणव्रतने पामवामां बहु आदर करो. जे कर्मथी लोकमां धर्म, अर्थ अने काम न मेळवी शकाय तेने अनर्थदंड कहेवाय छे. ते अनर्थदंड चार प्रकारनो छे. १ प्रमादाचरित, २ अपध्यानाचरित, ३ हिंसाप्रदान, ४ पापकर्मोपदेश. तेमां जे प्रमादथी जीवहिंसा कराय ते प्रमादाचरण कहेवाय छे. आर्तरौद्रध्यानथी जे चिंतवन कराय ते अपध्यान कहेवाय छे. प्राणीओनो वध थाय एवा यंत्र, शस्त्र, खांणीओ, सांबेलुं, घास अने लाकडां विगेरेनुं आपवुं ते हिंसाप्रदान कहेवाय छे. बीजाने पापकर्मनो उपदेश करवो ते पापकर्मोपदेश कहेवाय छे." पछी आणंदश्रावके चार प्रकारना अनर्थदंड विरमणव्रतने आदर्युं. तेनो आलावो आ प्रमाणेः–

अणत्थदंडयं समणोवासओ पच्चक्खाइ ॥ से अणत्थदंडे चउव्विहे पन्नत्ते ॥ तं जहा ॥ १अवझाणायरिए, २पमायायरिए, ३हिंसप्पयाणे, ४पावकम्मोवएसे ॥ अणत्थदंडवेरमणस्स समणोवासएणं इमे पंच अइआरा जाणिअव्वा न समायरिअव्वा ॥ तं जहा ॥ १कंदप्पे, २कुक्कुइए, ३मोहरीए, ४संजुत्ताहिगरणे, ५उवभोगपरिभोगातिरित्ते ॥

श्रावक अनर्थदंडनुं पच्चक्खाण करे छे, ते अनर्थदंड चार प्रकारनो कह्यो छे. १ अपध्याना-चरित; २ प्रमादाचरित; ३ हिंसाप्रदान; ४ पापकर्मोपदेश. श्रावके अनर्थदंडना पांच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं. ते आ प्रमाणेः—१ कंदर्प—जे कामविकार उत्पन्न थाय तेवी वाणी बोलवी अथवा जो रागना उछाळाथी हास्यवाळुं अने मोहने उत्पन्न करे तेवुं व-हकारीनुं वचन बोलवुं. २ कौकुच्य—जे हास्यने उत्पन्न करे तेवा अनेक प्रकारना मुख नेत्रनी चेष्टा करवापूर्वक भांड चेष्टा करवी. ३ मौखर्य—जे निरंतर नहिं मळतुं आवे तेवुं असत्य वचन बोलवुं. ४ संयुक्ताधिकरण—जे काम करवानां साधनो तैयार करी राखवां. जेम सांबेली तो अने सांबेलुं, धनुष्य अने बाण, हळ अने फाळ, ए विगेरे. ५ उपभोगपरिभोगातिरिक्त—ते पोताने खपमां आवती वस्तु वधारे तैयार करी राखवी.

(श्री महावीर प्रभु कहे छे के):—"हे आनंदश्रावक! हवे तुं अनुक्रमे चार शिक्षाव्रत सांभळ.—सावद्ययोगने त्यजी दइ एक अंतर्मुहूर्तसुधी मनमां शुद्ध ध्यान करवुं तेने पहेलुं सामायिक नामनुं शिक्षाव्रत कहेवाय छे. हे भव्यजनो! [illegible] जइसीने निवास करनारुं स्थान अने संसारने दूर करनारुं जे सामायिकव्रत तेने तमे जाणजो सेवो. जो के मुनिपणुं पा

या श्रावको सर्व विरतिरूप चारित्र वहु काळसुधी पाळे, तोपण तेमने सामायिक विना ते चारित्र वरावर फळ आपनारुं थतुं नथी. अति क्रूरकर्म करनारो, वहु पाप करनारो अने माठां कर्म करनारो एवो पण जीव केसरीचोरनी पेठे सामायिकथी शुद्ध थाय छे." तवारे आणंद श्रावके पुछ्युं. "हे न्नगवन्! ते केसरी कोण हतो? अने तेणे सामायिक शी रीते पाळ्युं? ते कृपा करीने कहो. त्यारे न्नगवाने कह्युं. सांन्नळः–

॥ सामायिकनामना पेहेला शिक्षाव्रत ऊपर केसरीचोरनी कथा ॥

आ न्नरतक्षेत्रमां कामपुरनामना नगरने विषे न्यायरुपवनने पोषण करवामां मेघसमान, वैरी एवा राजाउने अग्निसमान, सर्व स्थानके विजय मेळवनार अने राजाउनी मध्ये चंद्रसमान एवो विजयनामनो राजा राज्य करतो हतो. ते नगरमां सिंहदत्त नामनो एक शेठ रहेतो हतो, तेने केसरीनामनो पुत्र हतो; ते केसरी हमेशां नगरमां चोरी करतो हतो. जो के तेना पिताए तेने वहु वहु वार्यो हतो, तोपण ते पोताना धंधाने त्यजी देतो नहोतो.

एक दिवसे सिंहदत्तशेठे विजयराजानी पासे आवी प्रणाम करीने कह्युं केः–"हे महाराज! म्हारे केसरीनामनो पुत्र छे, ते हमेशां नगरमध्ये चोरी करे छे, में तेने वहु वार्यो तोपण

ते पोतानो धंधो त्यजी देतो नथी तेथी म्हारे ते पुत्रनो खप नथी; माटे तेना कुकृत्यनो ठपको मने आपडो नहीं." पछी राजाए ते केसरीने तिरस्कार करी तुरत नगरमांथी बहार काढी मूक्यो. केसरी पण राजाना जयथी बीजा देश तरफ जवा चाली निकळ्यो. आगळ जतां तेणे अरण्यमां शीतळ पाणीथी भरपुर एवुं एक सरोवर दीठुं, तेमां ते जेवो पाणी पीवा जाय छे तेवो तेने विचार थयो के, "अरे धिक्कार छे! धिक्कार छे!! में आजसुधी कोइ दिवस चोरी कर्या विना पाणी पीधुं नथी अने आजे पीवुं पडे छे." आवी रीते विचार करी मार्ग चालवाथी थाकी गयेलो ते केसरी पाणी पी अने पछी तळावमां नाह्यो; त्यार पछी तेणे तळावनी पाळ उपर रहेला अने बहु फळोने लीधे नमी रहेला एक आंबाना झाड उपर चडी केरीओ खाधी. पछी गर्ववारी ते विचार करवा लाग्यो के, "हाय हाय! आजे म्हारो दिवस चोरी कर्या विना जशे." आवी रीते ते विचार करतो हतो, एवामां पगमां चाखडी पहेरनारो कोइ पुरुष आकाशमार्गेथी तळावने कांठे उतर्यो. तेणे आकाशमार्गमां सूर्यना तापथी आकुळ व्याकुळ थएला नेत्रोने आमतेम फेरवी, पगमांथी चांखडीओ काढी तुरत न्हावा माटे पाणीमां प्रवेश कर्यो. ते वखते "निश्चे आ चांखडीओ हुं चोरी लउं." एम विचार करी आं-

वा उपर बेठेलो केसरी तुरत निचे उतरी पगमां चांखडीउ पहेरी आकाशमार्गे चाली निकळ्यो. पछी पगमां चांखडीउं धारण करनारो ते केसरी वनना कोइ प्रदेशमां दिवस गाळी रात्रीए आकाशमार्गे थइ पोताना घरे आव्यो. त्यां तेणे पोताना पिताने "म्हारी चोरीनी वात राजाने कही तमे मने नगरनी बहार काढी मूक्यो छे." एम कही लाकडीवडे बहु मार्यो, तेथी ते मृत्यु पाम्यो. पछी तेने त्यजी दइ महा समृद्धिवाळा शेठना घरमांथी सारीसारी मूल्यवाळी वस्तुनी चोरी करी ते केसरी फरी आकाशमार्गे थइ पेला सरोवरने कांठे आव्यो. आ प्रमाणे ते दुष्ट चित्तवाळो हमेशां नगरने विषे चोरी करवा लाग्यो. साधु साध्वीउने पण लुंटवा लाग्यो, तेथी ते नगरने रात्री यमराजना आववा सरखी देखावा लागी.

पछी महाजन लोकोना कहेवाथी नगरनी तेवी हकीकत जाणी राजाए कोटवाळने बोलावी एवो ठपको आप्यो के जेथी ते निचुं मुख करी राजाने आ प्रमाणे कहेवा लाग्योः—"महाराज ! आकाशमां चालनारो कोइ चोर आपणा नगरमां चोरी करे छे; कारण के पृथ्वी उपर तेनुं पगलुं कोइ ठेकाणे जोवामां आवतुं नथी."

हवे प्रजाना दुःखथी दुःखी थएलो राजा विचार करवा लाग्यो केः—"हाय हाय ! हुं रा

ग्य करवानेलीं म्हारी प्रजा दुःख पामे छे. सघळा तपस्वीओना तपना अने महासतीओना शीळना प्रभावथी सर्व माणसोने दुःख उत्पन्न करनारो जे आ चोर ते म्हारा हाथमां आवो." आ प्रमाणे कही थोडो परिवार साथे लइ राजा चारे तरफ चोरनी शोध करवा लाग्यो. अनुक्रमे फरतां फरतां नगरमां कोइ ठेकाणे तेणे चोरनुं पगलुं विगेरे कांइ पण दीठुं नहीं, तेथी खेद पामी नगरनी बहार कूवा, तळाव विगेरे जोया, तोपण ते चोरनो पत्तो न लाग्यो. पछी वनमां फरता एवा राजाने कोइ ठेकाणेथी कपुर अगुरु विगेरेना धूपनो सुगंध आव्यो, ते सुगंधने अनुसारे राजा आगळ चाल्यो तो तेणे एक चंडिकानुं मंदीर दीठुं. ते मंदिरमां चंपानां पुष्प विगेरेथी पूजा करेला चंडिकादेवीनां तेणे दर्शन कर्या. ते वखते उत्तम लुगडां अने घरेणांवाळो कोइ पुजारीपुरुष देवीनी आगळ धूप मूकी हाथ जोडीने प्रणाम करतो तेना जोवामां आव्यो. तेने राजाए पूछ्युं के, " आ चंडिकादेवीनी कया पुरुषे शा कारणथी पूजा करावी छे? अने तने आ उत्तम लुगडां अने घरेणां कोणे आप्यां छे? तेवारे पूजारीए कह्युं:—

"महाराज! हुं दरिद्री वाणीयानो पुत्र छुं, हुं चंडिकादेवीनी पूजा करुं छुं, तेथी ते देवी मने प्रसन्न थएली छे. हुं ज्यारे ज्यारे सवारमां पूजा करवा आवुं छुं त्यारे त्यारे देवीना पग निचेथी

मणि, सोनुं विगेरे वस्तु मने मळे छे. हुं चंमिकादेवीनी त्रण काळ पूजा करुं छुं अने तेमना नामनो जप करुं छुं; माटे ते देवीना प्रसादथी म्हारा घरने विषे बहु लक्ष्मी छे."

राजाए पूजारीनां वचनथी "आ मंदिरे रोज चोर आवे छे." एवो निश्चय करी पोतानुं दिवसनुं काम करवा माटे ते पोताना राजमंदिरे आव्यो, अने रात पमी एटले ते राजा पोताना सारा सारा सुभटपुरुषोने साथे लइ चंमिकाना मंदिरे आव्यो. त्यां सुभटोने थोमे थोमे छेटे वानी रीते उभा राखी पोते मंदिरना थांभलानी पासे संताइने उभो रह्यो. पछी अर्धी रातने वखते चांखमी पहेरीने आकाशमांथी उतरतो चोर तेना जोवामां आव्यो. हवे चोर मंदिरनी बहार पगमांथी काढी नांखेली बन्ने चांखमीने मावा हाथमां लइ मंदिरनी अंदर गयो, त्यां तेणे मणिना समूहथी देवीनी पूजा करीने कह्युं केः—"हे मात! चोरी करनारा अने स्वछंदचारी एवा मने खातर पामवामां तुं बहु समृद्धि आपनारी थजे." चोर आ प्रमाणे कही जेटलामां पाछो वळ्यो तेटलामां राजाए मंदिरनुं बारणुं बंध करीने कह्युं केः—"अरे निर्दय! में तने जीवतो मूक्यो छतां तुं म्हारी नगरीने त्यजीने जतो नथी?" राजाए आ प्रमाणे तिरस्कार कर्यो एटले ते चोरे क्रोधथी तेना सामे चांखमी फेंकी, तेथी राजा चांखमीना घा तरफथी

दूर खसी गयो एटले चोर बारणुं उघाडी नाठो. तेवारे राजाए "हे सुभटो! दोडो! दोडो!! आ केसरीचोर नासी जाय छे." एम कह्युं, एटले सर्व सुभटो तुरत चोरनी पाछळ दोड्या. राजा पण चोरनी चांखडीओ पोताना सेवकने सोंपी ते चोरनी पाछळ दोड्यो. चोर बहु दूर गयो, पछी ते कांकरा अने कांटा विगेरेथी पोताना पगनुं रक्षण करवा माटे नगरना रस्ता उपर आव्यो, त्यां तृषाथी आकुळ व्याकुळ चित्तवाळा तेने वैराग्य उत्पन्न थयो; तेथी ते विचारवा लाग्यो केः—"निश्चे म्हारुं पाप मने आज तरतमां फळ्युं." आ प्रमाणे विचार करतो ते चोर नगरनी पासे आव्यो, एवामां तेणे उद्यानमां कोइ मुनिने धर्मोपदेश आपता जोया, तेमनी पासे ते केसरीचोर शुद्धभावथी धर्म सांभळवा लाग्यो. ते वखते मुनिराजे ध्याननो उपदेश आप्योः—"जे पुरुष राग द्वेष त्यजी दइ समताभावथी ध्यान करे छे, ते निश्चे सर्व पापथी मूकाइ जाय छे." मुनिना आवा उपदेशनो मनमां विचार करतो ते केसरी त्यां उभो थयो, तेना शरीरनां रुवाडां हर्षथी उंचां थयां, अने सारा पुरुषो जेनी स्तुति करता हता अने खराब पुरुषो जेनी निंदा करता हता एवो ते केसरी कोइ उपर राग द्वेष न धरतां समताभावने विषे एवो लीन थइ गयो के तेनां बहु पापो तेज वखते नाश पाम्यां. आवी रीते सम

तात्कालमां ते एक आखो दिवस अने रात स्थिर थइने ऊभो रह्यो. तेना पवित्र चित्तमां समता एवी उत्तम थइ गइ हती के जेथी तेने गाढ घातीकर्मनो क्षय थवाथी उत्तम एवुं केवळज्ञान उत्पन्न थयुं. आ वखते विजय राजा ते केसरीचोरनी सर्व ठेकाणे शोध करतो करतो त्यां आव्यो, त्यां ते चोरने जोइ तेने मारवाना विचारथी सुभटोसहित दोड्यो. एवामां केवळीने नमस्कार करवा आवेला देवताओए ते केसरीने मुनिनो वेष आपी सुवर्णकमळ रच्युं. केसरीमुनि ते सुवर्णकमळ उपर बेठा एटले राजादि जे लोको तेमने मारवा माटे आव्या हता ते तेमने वंदना करवा लाग्या. पछी केसरीमुनिए दांतनी कांतिथी पूर्णचंद्रना तेजनो तिरस्कार करता छता पापना समूहने दूर करनारी अमृतसमान धर्मदेशना आपी, ते देशनाने अंते राजाए पूछ्युं केः—"हे नाथ! तमारुं चोरीरूपी कुकर्म क्यां? अने आ केवळज्ञान क्यां?" त्यारे केवळीए कह्युंः—"हे राजन्! जन्मथी आरंभीने चोरी करवामां तत्पर एवा मने केवळज्ञान उत्पन्न थयुं एमां उत्तम एवुं सामायिक कारण छे. जे कर्म क्रोड वर्ष तप करवाथी क्षय न पामे ते कर्म निश्चे सामायिकथी नाश पामे छे." केवळीनां आवां वचन सांभळी हर्ष पामेलो राजा पोताने घेर गयो अने केवळी भगवान् भव्यजीवोने प्रतिबोध करता पृथ्वी

उपर विहार करता आव्या. ॥ इति केसरीचोरनी कथा. ॥

(श्री महावीरप्रभु वर्णवे विगते श्रावकोने कहे छे के):—"हे जगजनो! जेणे पितानो घात कर्यो हतो अने जे बहु लोकोने ताप पमाडवामां चतुर हता ते केसरीचोर पण जेनाथी मोक्षसुख पाम्यो ते सामायिक तमे आचरो. सामायिक पापयोगने निवारनारुं अने पुन्ययोगने वधारनारुं छे. सामायिकना अधिकारने विषे बे प्रकारनी शिक्षा छे. *उत्पत्ति, स्थिति, गति अने कषाय. तेमां केटलीक कर्मप्रकृतिने बांधे छे अने केटलीक कर्मप्रकृतिने वेदी नांखे छे. तेना पांच अतिचार छे. शिक्षा बे प्रकारनी छे. एक आसेवना अने बीजी ग्रहणा. तेमां पहेली शिक्षानो आश्रय करीने श्रावकने दश जेवी सामाचारी कही छे. १ प्रतिलेखना, २ प्रमार्जना, ३ भिक्षा, ४ चर्या, ५ आलोचना, ६ भोजन, ७ पात्रक धावन, ८ विचरण, ९ स्थंडिल शुद्धि, १० आवश्यकी. आ प्रकारनी सामाचारी तो हमेशां साधु पाळी शके छे. श्रावक तो ए वी सामाचारी सामायिकमां पण पाळी शकता नथी. हवे सुत्र—ग्रहणा नामनी बीजी शिक्षानो आश्रय करी तेना भेद देखाडे छे. तेमां साधुने जघन्यथी सूत्र अने अर्थसहित आठ प

* आ चारे भेदनुं स्वरूप आगळ कहेवामां आवशे.

प्रवचनमाताना अध्ययनपर्यंत अने उत्कृष्टथी चौदपूर्वपर्यंत अभ्यास करे छे, अने श्रावक तो जघन्यथी गुप्त अर्थसहित आठ प्रवचनमाताना अध्ययनसुधी अने उत्कृष्टथी श्रीदशवैकालिक सूत्रना चोथा षड्जीवनिकाय अध्ययनसुधी अभ्यास करे छे; तेमज अर्थथी तो आचारांगमां कहेला पिंडैषणा अध्ययनने पण मानेलुं छे. श्रावक उत्कृष्टथी बारमा अच्युतदेवलोकमां जाय छे अने साधु उत्कृष्टथी सर्वार्थसिद्धविमानमां जाय छे. जघन्यथी साधु अने श्रावक बन्ने जणा पहेला सौधर्मदेवलोकमां जायछे. सौधर्मदेवलोकमां श्रावकनी स्थिति जघन्यथी एक पल्योपम छे अने उत्कृष्टथी अच्युतदेवलोकमां बावीश सागरोपमनी छे. तेमज साधुनी स्थिति जघन्यथी सौधर्मदेवलोकमां बे पल्योपमथी नव पल्योपमसुधीनी अने उत्कृष्टथी सर्वार्थसिद्धमां तेत्री-श सागरोपमनी छे. साधु उत्कृष्टथी मोक्षने विषे जइ शके छे. कषायना उदयनो आश्रय क-रीने साधु संज्वलननी चोकडीवाळा पण होय. क्रोध न होवाने लीधे त्रण संज्वलनवाळा हो-य. क्रोध अने मान न होवाथी बे संज्वलनवाळा होय. क्रोध, मान अने माया न होय तो एक संज्वलनवाळा पण होय, अथवा कषायना उदयविना पण होय.

श्रावक अविरती अथवा देशविरती पण होय छे, तेमां अविरतीश्रावक चार कषायवाळो

थने देशविरतीश्रावक आठ कषायवाळो होय छे. साधु मूलप्रकृतिनी अपेक्षाये छेल्ला त्रण गुणठाणे आठ प्रकारना कर्मने, सात प्रकारना कर्मने अने छ प्रकारना कर्मने बांधे छे; अथवा तो छेल्ला त्रण गुणठाणे एक प्रकारना कर्मने बांधे छे. श्रावक आयुष्यना बंधकाळने विषे आठ प्रकारना कर्मने बांधे छे, अने बीजे वखते सात प्रकारना कर्मने बांधे छे. साधु दशमा गुणठाणासुधी आठ कर्मप्रकृतिने वेदे छे, अगीयारमे अने बारमे सात कर्मप्रकृतीने वेदे छे, तेरमे अने चौदमे चार कर्मप्रकृतीने वेदे छे. श्रावक नियमथी आठ कर्मप्रकृतीने वेदे छे. मुनि पांच व्रतने एक वखते साथे अंगिकार करे छे. श्रावक एक, बे, त्रण, चार एम बार अणुव्रत धारी शके छे. सामायिक करवाथी श्रावक साधुना सरखो थाय छे, माटे बहुवार सामायिक करवुं. "हुं सर्व पापनुं पच्चक्खाण करुं छुं." एम कही जे सर्व विरती पाम्यो नथी छतां "हुं सर्व विरती थयो छुं." एम जे कहे छे, ते देशविरतीथी अने सर्वविरतीथी भ्रष्ट थाय छे. एही आणंद श्रावके सामायिकव्रत आदर्युं.

श्रावके सामायिकना पांच अतिचार जाणवा, परंतु ते आचरवा नहीं. ते पांच अतिचार आ प्रमाणेः—१ मनमां खोटो विचार करवो, २ खराब बोलवुं, ३ शरीरनुं खोटी रीते प्रवर्ता-

थवुं, ४ सामायिक लीधेला वखतनुं भुली जवुं, ५ आदरविना सामायिक करवुं.

(श्री महावीरप्रभु कहे छे के):—"हे उत्तम श्रावक आणंद! हवे तुं देशावकासिक नामनुं बीजुं शिक्षाव्रत सांभळी ते अंगिकार कर. पूर्वे जे नव व्रतोनुं परिमाण कह्युं छे, तेमांथी जे संक्षेप (ओछुं) करवुं, तेनुं नाम "देशावकासिक" एम जिनेश्वरोए कह्युं छे. अथवा तो ओछुं जे दिशाविरमणव्रत तेना जेटला योजननुं प्रमाण लीधुं होय तेमांथी दिवसे दिवसे ओछुं करवुं तेने देशावकासिकनामनुं व्रत वितरागपुरुषोए कह्युं छे. जे श्रावक शुद्धभावथी देशावकासिकव्रत करे छे, तेणे बीजा क्षेत्रमां एटले धारेला क्षेत्रनी उपरना क्षेत्रमां जीवोने निश्चे अभयदान दीधुं छे. ए व्रतना प्रभावथी सुमित्रमंत्रीनी पेठे जीवोनां सघळां विघ्नो नाश पामे छे, तेमज आ लोकमां अने परलोकमां कल्याणलक्ष्मी प्राप्त थाय छे."

पछी आणंदश्रावके पूछ्युं:—"हे भगवन्! ए सुमित्रमंत्री कोण हतो? अने तेणे शी रीते देशावकासिकव्रत पाळ्युं हतुं?" त्यारे भगवाने कह्युं:—हे श्रावक! सावधान थइने सांभळ.

॥ देशावकासिकनामना बीजा शिक्षाव्रत उपर सुमित्रमंत्रीनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रमां सर्व नगरीओमां श्रेष्ठ, पृथ्वीरुप स्त्रीने आभूषणसमान अने सर्व प्रकार

ना आनंदने आपनारी नंदनतीनामनी नगरी छे, ते नगरीमां प्रगट प्रतापरूप पवनथी शत्रुना समूहरूप आकडाना रूने उडाडी देनारो तारापीडनामे राजा अखंडित रीते राज्य करतो हतो. ते राजाने राज्यभार उपाडवामां हाथीसमान, सर्व प्रकारनी बुद्धि विषे चतुर अने अधमबुद्धिनुं स्थान एवो सुमित्रनामे मंत्री हतो. एक दिवस नवा यौवनथी उद्धुर अने नास्तिक एवा राजाए गुरु एवा ते मंत्रीने कह्युं केः—"हे मंत्री ! तमे देवपूजन, धर्मनुं सांभळवुं अने पा अने दान आपवुं. इत्यादि धर्मकाम करीने पोताना आत्माने शामाटे वृथा खेद पमाडो छो? कयो पुरुष गुरुजनथी घेराइ रहेला आत्माने आवा निष्फळ धर्मकार्यवडे करीने वारंवार खेद पमाडे?" राजानां आवां वचन सांभळी मंत्रीए हसीने कह्युंः—"महाराज ! आप विचक्षण थइने आवुं अयोग्य वचन केम कहो छो? हुं आपने धर्मकार्य करवामां उपदेश देवानी वारंवार इच्छा करुं छुं, अने आप तो मने धर्मकार्य करतां अटकाववानो उपदेश आपो छो एनुं शुं कारण ? शुं ए धर्म निष्फळ थाय छे? ना, कदापि धर्म निष्फळ थतो नथी. हे नाथ ! धर्मना प्रसादथी बुद्धिवंतपुरुषो स्वर्ग अने मोक्षनां सुखने पामे छे." त्यारे राजाए कह्युंः—"हे महामंत्री ! तमे मने धर्मनुं फळ प्रत्यक्ष देखाडो, तेमज धर्म करवाथी लक्ष्मी मळे छे अने न

करवाथी नथी मळती, ते पण देखाडी आपो." राजानां आवां वचन सांभळी मंत्रीए कह्युं:— "हे स्वामिन्! आप राजा थया अने बीजा आपना सेवक थया, ए शी रीते बन्युं? अर्थात् ए ज धर्मनुं प्रत्यक्ष फळ छे." तवारे राजाए कह्युं. "एक म्होटी शिलाना बे ककडा करीने एक नुं पगथीयुं बनावाय अने बीजानी देवमुर्ति बने, तेमां शुं कारण? तेवुंज आ तमारुं वचन छे. एक शिलाना बे ककडा तेमां एके पुन्य शुं कर्युं? अने बीजाए शुं पुन्य न कर्युं? एतो जगत् मां स्वभावथीज भव्य अने अभव्यनी स्थिति छे. अर्थात् एमां कांइ धर्म अधर्मनुं निमित्त नथी. राजानां आवां वचन सांभळी सुमित्रमंत्रीए कह्युं:—"स्वामिन्! आ ठेकाणे अजीव एवा पथ्थरनुं दृष्टांत लागु पडतुं नथी, कारण के धर्मीने विषे धर्मनी स्थापना थाय छे." पछी कांइक विलक्ष थएला राजाए कह्युं. "मंत्री तमे पोतानी मन वचननी शक्तिथी मने निरुत्तर कर्यो छे; परंतु हे मंत्री! तमे ज्यारे मने प्रत्यक्षप्रभावथी संदेह विनानो करशो, त्यारे हुं धर्म करीश. प्रत्यक्षप्रभाव विना हुं क्यारे पण धर्मकार्य करनार नथी." आ प्रमाणे राजा अने प्रधाननो सभा मध्ये माणसोने अधिक अधिक प्रीति उत्पन्न करनारो बहु संवाद थयो.

एक दिवस प्रधान दिवसे राज्यकार्य करी सांझे घेर आव्यो, ते दिवस चौदस हती, तेथी

तेणे पोतो लइ "हवे हुं घरनी बहार नहीं जाउं" एम विचारी देशावकाशिक लीधुं. देशावकाशिक लीधा पछी तेणे परमेष्ठीमंत्र जाप करवा मांड्यो.

हवे एम बन्युं के राजाने कांइक म्होटुं कार्य थावी पडयुं, तेथी तेणे प्रधानने बोलाववा माटे प्रतिहारीने मोकल्यो. प्रतिहारीए परमेष्ठीमंत्रनो जप करता एवा मंत्रीने कह्युं के, "अ त्यारे कांइ जरुरनुं काम आववाथी तमने राजा बोलावे छे." त्यारे मंत्रीए कह्युं:—"में त्यार सुधीनुं पच्चक्खाण लीधुं छे, माटे हुं सवारे घर बहार निकळीश." एम कही मंत्रीए प्रतिहारीने पाछो मोकल्यो. पछी पोते एक चित्तथी नवकारमंत्ररूप अमृतना सिंचनथी मनुष्यना अवताररूप वृक्षने सफळ करवा लाग्यो. थोडीवारपछी प्रतिहारीए फरी मंत्री पासे आवीने कह्युं:—"हे मंत्रीश्वर ! तमारा व्रतथी अने पोताना हुकमनो भंग थवाथी राजा तमारा उपर बहु कोप पाम्या छे, तेथी तेमणे कह्युं छे के, जो मंत्री अत्यारे अहिं न आवे तो तेनी पासेथी प्रधानमुद्रा पाछी लइ त्हारे म्हारी पासे झट आववुं. आ प्रमाणे कही राजाए मने तमारी पासे मोकल्यो छे." प्रतिहारीनां आवां वचन सांभळी मंत्रीए हसीने ते वखते उदासीनी पेठे प्रधानमुद्रा पाछी आपी. प्रतिहारी मुद्रा लइ घरनी बहार गयो एटले मंत्री राज्यचिंता-

म्हारा प्रतिहारीने शामाटे मारी नांख्यो?" तेवारे क्रोधथी रोहने रसता अने दुःखथी पीडा पामता एवा ते सुभटोए कह्युं. "हे राजन! अमने शुं पुछो छो?" उग्र वैरे अमारा राजाना अने अमारा मनोरथो कष्ट निष्फळ करी नांख्या छे. हे राजन! सावधानपणे सांभळो.

धारागारनगरना राजा सुरसेन म्होटी ऋद्धिथी पोताना सेवको सुमित्रमंत्रीने मारवा माटे मोकल्या छे. ए सुमित्रमंत्री अमारा राजा सुरसेन पासेथी वैरक वर्ष बहु दंड लेइ ने अने अमारा राजना शत्रु एवा, तमने निरंतर पोषण करे छे, तेथी अमे अमारा राजानी आज्ञाथी सुमित्रमंत्रीनो म्होटो रोकीने रह्या हता, एवामां मंत्रीने ठेकाणे आ प्रतिहारी मार्यो गयो."

सुभटोनां आवां वचन सांभळी ने प्रगट वात कहेनारा बाकी रहेला चार सुभटोने राजाए मारी नांख्या, पछी राजा नागरीक पम्नाओ करतो करतो परिवारसहित सुमित्रमंत्रीने घेर गयो, त्यां तेणे मंत्रीनो हाथ पकडी कह्युं केः—"हे महाभाग! पितातुल्य एवा तमारा उपर में दुर्विचार कर्यो ते म्हारो अपराध क्षमा करो." एम कही क्षमा मागी. पछी कह्युं केः— "जो तमे आजे आ गृह न लीधुं होत तो निश्चे तमारुं मृत्यु थात, तो पछी तमारा विना आ पितानी पाळना आंधळा छेवनवाळा राज्यनुं शुं थात? माटे में पवित्र अने श्रेष्ठ जगतनुं मं

गळकारी एवुं जे वृत्त तेनुं प्रत्यक्ष फळ दीठुं छे. हे तात! आ व्रते तमारा जीवितने पुष्ट कर्युं छे, अने म्हारां सर्व पाप निरंतर शोषी नांख्यां छे. हे सात्विकपुरुषोमां शिरोमणि! तमे म्हारो अपराध क्षमा करो अने प्रसन्न थइ मने सुधर्मने विषे स्थापन करी संसारसमुद्रथी तारो." त्यारे मंत्रीए कह्युं. "महाराज! एमां तमारो अपराध नथी, कारणके तमे पस्तावो करता छता धर्मने विषे बुद्धिने धारण करो छो." पछी जेने फरी प्रधानमुद्रा मळी छे एवा सुमित्रमंत्रीए पूर्णचंद्रनामना गुरु पासे राजाने श्रावकधर्म लेवराव्यो. पोताना अपराधने लीधे सुमित्रमंत्रीथी शंका पामतो एवो सुरसेनराजा पण राज्यलक्ष्मीथी शोभतो छतां कंठमां कुहाडो घाली तेमने शरणे आव्यो. पछी सुमित्रमंत्रीए कहेलां जिनपूजन, पात्रदान, जिनध्यान, तीर्थयात्रा विगेरे उत्तमकार्य करी तेणे पोतानो अवतार सफळ कर्यो.

आ प्रमाणे सुमित्रमंत्री अने राजा बन्ने जणा जिनधर्म पाळी अंते काळ करी महाविदेह क्षेत्रमां उत्पन्न थइ सिद्धिपद पामशे ॥ इति सुमित्रमंत्रीनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु कहे छे के):—"हे भव्यजनो! तमे सुमित्रमंत्रीनुं दृष्टांत सांभळी सुखकारी एवा देशावकासिकव्रतने विषे आदर करो. वळी दिग्परिमाणव्रतनुं दिवसे दिवसे संक्षेप

करवुं, तेने देशावकासिकव्रत कहेवाय छे. श्रावके ते व्रतना पांच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं. ते आ प्रमाणेः–

१ धारेला देशनी उपरना देशमांथी कांइपण वस्तु मगाववी, २ धारेला देशनी उपरना देशमां कांइपण वस्तु मोकलवी, ३ खुखारादि शब्द करी कोइने पोतानी खबर आपवी, ४ पोतानुं स्वरुप देखाडी बीजाने पोतानी खबर आपवी, ५ धारेला देशनी बहार कांकरो विगेरे नांखी पोतानी खबर आपवी.

आ पांच अतिचार देशावकासिकव्रतना जाणवा. पछी आणंदश्रावके जिनेश्वरना मुखथी देशावकासिकव्रत लीधुं. पछी जिनराजे कहेलुं पौषधव्रत ते आणंदश्रावक सांभळवा लाग्यो.

(श्री महावीरप्रभु कहे छे केः)–हे भव्यजनो! जे व्रतमां दुष्ट व्यापार, आहार, मैथुन अने शरीरसत्कार न कराय तेने जिनेश्वरोए पौषधव्रत कहेलुं छे. ए पौषधव्रत पुण्यरुप शरीरने पोषण करनारुं, ज्ञानावरणादि सर्व कर्मोने शोषण करनारुं, अने कुव्यापारादिकने दूर करनारुं छे. जे श्रावक पर्वने दिवसे अवश्य पौषधव्रत करे छे, ते श्रावक आ भवने विषे अने परभवने विषे रणशूरनी पेठे सुखसंपत्ति पामे छे." तेवारे आणंदश्रावके पूछ्युंः–"हे भगवन्! ते र

णसूर कोण हतो? अने तेणे पौषधव्रत शी रीते पाळ्युं हतुं?" त्यारे महावीरस्वामीए कह्युंः—

॥ पौषधनामना त्रीजा शिक्षाव्रत उपर रणसूरनी कथा ॥

कांचनपुरनगरने विषे रणसूरनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने चोसठकळानी जाण एवी श्रीकांतानामे स्त्री हती. प्रियाने विषे आशक्त एवा राजाए बहु काळ गुमाव्यो ते तेना जाणवामां आव्यो नहीं, तेथी तेणे स्वप्नामां पण सुपात्रदानादि पुन्य कर्युं नहीं.

एक दिवस राजा रणसूर राजसभामां बेठो हतो, एवामां कोइ सुभटे त्यां आवी क्रोधथी कह्युं के, "हे राजन्! तुं जिनधर्म केम नथी सेवतो? अने शंका विनानो थइने विषयोने केम सेवे छे? शुं पोताना गर्वने लीधे यमराजाना दूतोथी तुं भय पामतो नथी? अरे! ते यमराजाना दूतो के जेठमां देव अने दानवोने मर्दन करवानी शक्ति छे तेतो दूर रहो; परंतु जो त्हारा हाथमां बळ होय तो एक म्हारी साथे तो युद्ध कर. वळी हाथी, घोडा, रथ, सुभट संबंधी जे कांइ त्हारुं सामर्थ्य होय तेपण प्रगट कर, के जेने हुं क्षणमात्र जोवुं तो खरो?" सुभटनां आवां वचन सांभळी राजसुभटो जेटलामां तेने मारवा माटे दोड्या तेटलामां ते सुभटे पोतानुं एवुं बळ देखाड्युं के जेथी ते सर्वे तुरत नासी गया. पछी जेम सिंह हरणने पकडी वनमां ल

इ जाय तेम क्रोध पामेलो ते सुभट राजा रणमूरन मायाना ...

तेवारे राजा बहु खेद पामी विचार करवा लाग्यो केः—"हाय हाय! ए पुरुषे म्हारुं बळ शी रीते नाश कर्युं? हुं शुं करुं? क्यां जाउं? अने कोनी आगळ पोकार करुं? अरे! ते म्हारी श्रीकांता प्रिया अने म्होटुं राज्य ए सघळुं क्यां गयुं? आवी रीते खेद पामेलो राजा जेटला मां निर्भय थइ वनमां भमवा लाग्यो, तेटलामां तेणे एक ज्ञानीमुनिने दीठा. राजाए तेमने वंदना करीने मुनिना वचनथी धर्मदेशना सांभळी. त्यारपछी तेणे मुनिनी उत्तमरूप संपत्ति जोइ पूछ्युं केः—"हे भगवन्! आ शरीरसंपत्तिथी तमे कोइ राजकुळमां जन्म पाम्या हो एम देखाय छे. आपे आ पहेली यौवनावस्थामां केम दीक्षा लीधी छे?" त्यारे मुनिए कह्युंः—"राज्य भोगवे छते तेमज बहु भुजबळ तथा कोटी सुभट छतां म्हारी पेठे हुं म्हारा आत्माने मृत्युथी कोइ रक्षण करनारो न देखीने अति वैराग्यनी भावनाथी भावेला हृदयमां विचार करीने में दीक्षा लीधी छे, तेथी हुं जगतनुं अने आत्मानुं शरण थयो छुं." पछी राजा चित्त मां चमत्कार पामी विचार करवा लाग्यो के, "निश्चे आ मुनिराज ज्ञानबळथी लोकालोकने जाणी शके छे." आवी रीते विचार करी तेणे मुनिने पूछ्युं केः—"हे भगवन्! म्हारी पासे

कोटी सुभट छतां मने अहिं कोण लाव्युं?" आ प्रमाणे राजाए पूछवाथी मुनिए कह्युंः–

"हे राजन्! पांचमा देवलोकमां अमृतप्रिय नामनो देवता रहे छे, ते अहिं मने वंदन करवा आव्यो हतो, तेणे मने एम पूछ्युं के, "ज्यारे हुं चवीश त्यारे म्हारा विमानने विषे कोण उत्पन्न थशे?" त्यारे में कह्युं.–"हे देवनाथ! रणसूर नामनो राजा त्हारा स्थाने देवता थशे." पछी देवताए कह्युं. "तेतो पोतानी श्रीकांता नामनी स्त्रीने विषे आशक्त थयेलो छ, तो ते शी रीते बोध पामशे?" में कह्युं. "हे देवराज! तुं तेने अहिं लावीश त्यारे ते बोध पामशे."

हे रणसूर! म्हारा आवां वचनथी ते स्नेहवाळो देवता तने अहिं लाव्यो छे, तो हवे तुं आ लोक अने परलोकना हितने अर्थे जिनराजना धर्मने आदर." पछी राजाए जेटलामां समकितमूळ बार प्रकारनो श्रावकधर्म आदर्यो, तेटलामां देवताए प्रगट थइ तेने फरीथी तेना राज्यासन उपर बेसार्यो. पछी रणसूरराजा "जीवित सुधी आठम चौदस विगेरे-पर्वने दिवसे पौषधव्रत करीश." एवो घोर अभिग्रह लइ जिनधर्म पाळवा लाग्यो.

एक दिवस राजा रात्री वखते पोताना घरमां गयो, त्यां तेणे लक्ष्मीना सरखी पोतानी श्रीकांता प्रियाने दीठी नही, तेथी चिंता पामेलो ते राजा पोताना माणसो सहित चारे तरफ

शोध करवा लाग्यो; परंतु प्रियानी खबर मळी नहीं. पछी तेणे हाथमां फळ फूल विगेरे लइ निमित्तना जाण पुरुष पासे जइने पूछ्युं केः—"हे महाभाग! म्हारी स्त्री क्यां गइ छे? अने ते मने कइ दिशा तरफथी मळशे?" त्यारे निमित्तना जाण पुरुषे कह्युंः—"हे राजन! तमे उत्तरदिशा तरफ जाओ, त्यां तमने तमारी स्त्रीनो मेळाप थशे." पछी राजा उत्तरदिशा तरफ चाल्यो अने पांचमे दिवसे एक म्होटा अरण्यमां आवी पहोंच्यो; त्यां तेणे धनंजयनामना यक्षनुं म्होटुं मंदिर दीठुं, ते दिवसे चौदश होवाथी महासत्वधारी राजा ते यक्षमंदिरमां पौषधव्रत लइ स्थिरचित्तथी बेठो. आ वखते यक्षराजाने धर्मध्यान तत्पर जाणी तेनी परीक्षा करवा माटे जूदी जूदी चेष्टाथी अनुकूळ अने प्रतिकूळ उपसर्ग करवा लाग्यो, वळी कोइ एक दूत त्यां आवी ते पौषधधारी राजाने कहेवा लाग्यो केः—"हे राजन! कोइ पुरुष त्हारी श्रीकांताने लइ आ जाय, माटे तुं झट तेनी पाछळ जा." ते पुरुषनां आवां वचन सांभळी राजा विचार करवा लाग्यो के, "माता, पिता अने स्त्री विगेरेनो संबंध मने बहुवार थयो छे; परंतु आ व्रतनो संबंध क्यारेपण थयो नथी, तो अत्यारे आ धारेला व्रतने शी रीते विराधुं? आम धारी राजाए जेटलामां पोतानुं मन स्थिर कर्युं, तेटलामां जयन्ति एवी श्रीकांता राणी आवीने

तेने कहेवा लागीः–"हे नाथ! हुं आ दुष्ट पुरुष पासेथी म्होटा कष्टे छुटीने अहिं आवी छुं,
ते पुरुष म्हारी पाछळ आवे छे माटे म्हारुं रक्षण करो." आ प्रमाणे कही जेटलामां ते श्री-
कांता राजाना पग आगळ आवीने बेसे छे; तेटलामां ते दुष्ट पुरुष त्यां आवीने विलाप करती
एवी श्रीकांताने दुःख देवा लाग्यो. श्रीकांता बहु दीनस्वरथी सोर करती राजाने कहेवा ला
गीः–"हे नाथ! म्हारुं रक्षण करो, रक्षण करो. एवो कयो पुरुष होय के जे आवी रीते दुःख
पामती एवी पोतानी स्त्रीनी सार संभाळ न ले? तमारो एटलो बधो स्नेह क्यां जतो रह्यो?
हे स्वामिनाथ! आ दुष्ट पुरुष आवी रीते मने दुःख आपे छे छतां तमे म्हारुं रक्षण केम कर
ता नथी?" आवी रीते स्त्रीनो विलाप सांभळ्या छतां पण महा धैर्यधारी एवो ते रणसूररा
जा पोताना धर्मध्यानमांथी जरा पण चळ्यो नहीं. पछी यक्षे प्रतिकुळ उपसर्गो जेवा के धु
ळनो वरसाद, वींछी, साप, कीडी, वाघ, सिंह, हाथी अने वैताळ विगेरेथी पीडारुप बहु उप
सर्गो कर्या, तोपण मेरुपर्वतनी पेठे ते राजा चळ्यो नहीं. तेथी प्रसन्न थएला यक्षे हर्षथी प्रग
ट थइने राजाने कह्युंः–"हे राजन्! तुं धन्य, पुन्यवंत अने त्रणभुवनने त्रिपे नमस्कार करवा
योग्य छे के जे तुं व्रतने विषे स्थिरपरिणामवाळो रह्यो. हे राजन्! वैताढ्यपर्वतनी दक्षिणश्रे

णी उपर गगनवल्लभ नामे नगर छे, त्यां सौभाग्यनो भंडार अने महा लक्ष्मीवान् एवो प्रसिद्ध विद्याधरराजा राज्य करे छे, तेने सौभाग्यसुंदरी नामे स्त्री छे. एक दिवस ते विद्याधर राजा कामना मदने लीधे तारी स्त्री श्रीकांताने हरण करी वैताढ्यपर्वत उपर लेइ गयो, त्यांथी बीजा पर्वत उपर लइ जइ जेटलामां तेनुं शील खंडित करवा लाग्यो, तेटलामां ते पर्वतना अधिपति देवताए तेने लाकडीथी एवो मार्यो के जेथी ते तुरत मृत्यु पाम्यो."

आ प्रमाणे कही यक्ष ते पर्वत उपरथी श्रीकांताने त्यां राजा पासे लाव्यो, अने पछी बन्नेने तेमना नगरमां पहोंचाड्यां. त्यां यक्षे राजाने तेना राज्यासन उपर बेसारी, बहु मणि तथा सोना म्होरोनो वरसाद वरसावी, तेमज राजानी स्तुति करी ते धनंजययक्ष पोताने स्थानके गयो.

पछी रणसूरराजा पर्वतिथिने विषे उत्तम प्रकारे पौषधव्रत करवा लाग्यो, अने जिनराजनो धर्म सारी रीते पाळवा लाग्यो. अनुक्रमे ते राजा आयुष्यनो क्षय थये ब्रह्मदेवलोकमां म्होटा विमानने विषे अमृतप्रिय नामे देवता थयो. ॥ इति रणसूरनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु कहे छे के):—"हे भव्यजनो! तमे आ रणसूरराजाना दृष्टांतने सांभळी पौषधव्रतने विषे आदर करो. ते पौषधव्रत चार प्रकारनुं छे. १ आहार पौषध, २ शरीर

सत्कार पौषध, ३ ब्रह्मचर्य पौषध, ४ अव्यावाध पौषध. श्रावके ते पौषधव्रतना पांच अतिचार जाणवा, परंतु ते आचरवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणेः—

१ शय्या अने संथारानुं पडिलेहन न करवुं अथवा बरावर न करवुं; २ शय्या अने संथाराने न पूंजवुं अथवा बरावर न पूंजवुं; ३ मात्रुं विगेरे परठववानी भूमिनुं पडिलेहन न करवुं अथवा बरावर न करवुं; ४ मात्रुं विगेरे परठववानी भूमिने न पूंजवी अथवा बरावर न पूंजवी; ५ पौषधव्रत बरावर न पाळवुं.

पछी शिवानंदानो पति आणंदश्रावक पौषधव्रत लइ बारमुं अतिथिसंविभागव्रत सांभळवा लाग्यो.

(श्री महावीरप्रभुए कह्युं के):—"जे महाधैर्यधारी पुरुष अतिथिसंविभागव्रत निरंतर पाळे छे, ते पुरुष आ लोकमां भोगसंपत्ति मेळवी परलोकमां मोक्षसंपत्ति पामे छे. अतिथि साधुने कहेवाय छे, माटे जे पुरुष साधुने दान आपे ते पुरुष जिनदत्तनी पेठे आ लोकमां बहुलक्ष्मी पामी परलोकमां मोक्षसुख पामे छे." त्यारे आणंदश्रावके पूछ्युंः—"हे भगवन्! ते जिनदत्त कोण हतो? अने तेणे साधुने दान शी रीते आप्युं? त्यारे भगवाने कह्युंः—

॥ अतिथिसंविभागनामना चोथा शिक्षाव्रत उपर जिनदत्तनी कथा ॥

पोतनपुर नामना नगरने विषे भद्रक स्वभाववाळो, दान आपवामां प्रीतिवाळो, अने महा धनवंत एवो जिनदत्त नामनो शेठ रहेतो हतो, तेने धर्मने विषे रुचिवाळी पवित्र स्त्री हती. एक दिवस धर्मध्वज नामना आचार्य ते नगरने विषे समसर्या, ते वखते जिनदत्त शेठ तेमने वंदना करवा गयो. त्यां तेणे धर्मदेशना सांभळी श्रावकधर्म अंगीकार करी गुरुपासे एवो अभिग्रह लीधो के, "आजथी जीवितपर्यंत हुं एकांतरे उपवास, त्रण काळ जिन पूजा अने बंने संध्यावखते आवश्यक करीश." पछी ते जिनदत्त शेठ घेर आवी मन, वचन अने कायाथी जिनधर्म पाळवा लाग्यो.

हवे केटलोक समय गये जिनदत्त पोताना पूर्वकर्मना दोषथी निर्धन थयो. घरमां एवी कांइ वस्तु न रही के जेनाथी ते वेपार करे. ते वखते तेनी स्त्रीए कह्युं केः—"हे स्वामिनाथ! म्हारा पिताने घरे जाओ अने त्यांथी बहु धन लावी आपणी आजीविका चाले ते प्रमाणे वेपार करो." जो के जिनदत्त शेठ ससराने घरे जवुं इच्छतो नहोतो; तोपण दरिद्रपणाथी दुःखी थएली स्त्रीए कह्युं, तेथी ते त्यां जवा तैयार थयो; कारणके ससराना घर विना बीजेथी तेने धन

याचनारुप वाणी निकळी शकती नथी.

हवे निराश थएलो जिनदत्तश्रावक छानी रीते पाछो वळ्यो अने पोताना गामनी नदीने कांठे आवी पहोंच्यो, त्यां ते विचार करवा लाग्यो केः—"मने म्हारी स्त्रीए बहु आग्रह करी पोताना पिताने घेर मोकल्यो हतो तेथी ते म्हारुं आवुं निर्धनरुप जोइ बहु दुःख पामशे." आवी रीते विचार करी ते नदीमांथी गोळ गोळ कांकरा लइ तेनी एक पोटली बांधी पोताने घेर आव्यो. स्त्रीए पोताना पतिने पोटली लइ आवतो जोइ बहु हर्ष पामी अने आसन, पाणी विगेरे आपीने संतोष पमाड्यो.

पछी स्त्री घरनी अंदर पोटली लइ गइ अने ते पोटलीमांथी एक बहु मूल्यवाळुं रत्न लइ तेने घरेणे मूकी तेनुं सीधुं सामान लावीने पतिनी भक्ति करवा लागी; तेथी जिनदत्तशेठ विचार करवा लाग्यो के, "आ म्हारी स्त्री देवुं करी म्हारे माटे भोजन बनावे छे, परंतु पाछळथी तेने आ म्हारी भक्ति दुःख आपनारी थइ पडशे." पछी जिनदत्ते कह्युंः—"अरे भोळी! जे मूर्ख माणस आवक अने खरचनो विचार कर्या विना बहु खरच करे छे ते पाछळथी बहु दुःख पामे छे. कह्युं छे केः—

आयव्ययमनालोच्य, यस्तु वैश्रवणायते ॥
अचिरेणैव कालेन, स तु व श्रमणायते ॥

भावार्थः—जे पुरुष आवक खरचनो विचार कर्या विना कुबेरनी पेठे धन उडावे छे, ते पुरुष थोडा काळमां निर्धन थई जाय छे.

स्त्रीए हसीने कह्युं:—प्राणनाथ! तमे म्हारा पिताना घरेथी आटलीबधी लक्ष्मी लाव्या छो छतां मने केम छेतरो छो?" पछी चित्तमां चमत्कार पामेला जिनदत्तशेठे पोटली जोइ तो तेमां कांकराने मुनिदानना प्रभावथी रत्नरूप थएला दीठा. तेवारे "निश्चे आ कांकरा पात्रदानना प्रभावथी रत्नरूप थया, ए लोकमां फळ थयुं अने परलोके मोक्षसुखरूप फळ थशे." एम धारी शेठे पोतानी प्रियाने कह्युं के, "हे ज्योळी! तुं जरा गर्व करीश नहीं, म्हारा पिताए ... नथी, परंतु प्रासुकदानना प्रभावथी कांकरा आ रत्नरूप थया छे." पछी जिन... आ लोकमां बहु समृद्धिवाळो थयो अने परलोकमां ... अतिथिसंविभाग...

गमन धारण करवुं. अतिथिसंविभागव्रत ते न्यायथी मेळवेला कल्पनीय अन्न पान विगेरे देश, काळ, श्रद्धा, सत्कार विगेरेना क्रमसहित उत्कृष्ट भक्ति अने पूज्य अनुरागवडे पोताना उपर अनुग्रह बुद्धिथी परंतु आ लोक अने परलोकना सुखनी इच्छा न राखतां अतिथि–साधुमुनिराजने जे अपाय ते अतिथिसंविभागव्रत कहेवाय छे. श्रावके ते व्रतना पांच अतिचार जाणवा; परंतु ते आचरवा नहीं. ते आ प्रमाणेः–

१ सचित्त पृथ्वी विगेरे उपर मूकेलुं अन्न पाणी देवुं; २ सचित्त वस्तुथी ढांकेलुं अन्न पाणी देवुं; ३ वहोरवा आवेला साधु उपर मत्सर करवो; ४ जे वस्तुनो जे काळ कह्यो होय ते काळ वित्या पछी आपवुं; ५ पोताने दान आपवा शक्ति छतां चाकर विगेरे बीजा माणस पासे अपाववुं.

(श्री महावीरप्रभु कहे छे के):–जे श्रावक विधि प्रमाणे शुद्ध संलेखना करे छे, ते क्षणवारमां गाढ कर्मबंधनने ढीलां करी नांखे छे. वळी जे श्रावक मन वचन अने कायाथी शुद्ध संलेखना करे छे, ते श्रावक आ लोकमां विषयसुख भोगवी थोडा काळमां मोक्षसुख पामे छे. ते संलेखनाना पांच अतिचार छे. ते आ प्रमाणेः–१ आ लोकनी अभिलाषा करवी; २ परलोकनी अभिलाषा करवी; ३ जीवितनी अभिलाषा करवी; ४ मरणनी अभिलाषा करवी; ५ काम

ज्ञोगनी अन्निलाषा करवी. प्रभुनां आवां वचनथी बहु हर्ष पामेला आ... लीधे
“हे ज्ञगवन्! संसारसमुद्रने विषे वहाणसमान, अतिचाररहित अने सम्यक्त्वने लीधे अति मनोहर एवां आ व्रतो म्हारे आपना प्रभावथी जावजीव सुधी थाओ. वळी हे स्वामिन्! हुं परतीर्थिकोने प्रणाम पूजादि नहीं करुं; परतीर्थिकोना देवने नमस्कार नहीं करुं; बीजा मत वाळाए ग्रहण करेला अरिहंतना चैत्यने नमस्कार नहीं करुं; परंतु राजानो आग्रह, गणनो आग्रह, बळवंत पुरुषनो आग्रह, देवतानुं परवशपणुं, जीवितनो उपाय, उन्निकनुं पमवुं, तेमज गुरु, माता पिता विगेरेनो हठ इत्यादि कारणो विना. वळी हे ज्ञगवन्! हुं सामर्थी छतां मुनिओने अशन विगेरे चार प्रकारना आहार, छन, लुगडां, पात्र, कांबळ, शय्या, औषधि विगेरे कल्पनीयवस्तुओ आपीश.” प्रभुनां वचनथी चिंतामणीसमान जिनधर्म अंगिकार करी बहु हर्ष पामेला आणंदश्रावके फरी पण ज्ञगवानने कह्युं केः—“हे नाथ! आजे म्हारो जन्म अने जीवित सफळ थयुं. आजे तमारुं शासन मने प्राप्त थयुं तेथी हुं आजे त्रणलोकनुं राज्य पाम्यो. दरिद्रावस्था छतां जंडार मळ्यो, तेमज आजे म्हारा घरआंगणे कल्पवृक्ष फळ्युं; कारण के पूर्वे क्यारे पण नहि मळेलो तमारो धर्म मने मळ्यो. में जीवादि नव पदार्थोने सारी रीते जाण्या छे.”

आणंदश्रावक आ प्रमाणे कही अने जिनराजने नमस्कार करी पोताना घरने विषे गयो, त्यां तेणे पोतानी स्त्री शिवानंदाने कह्युं केः—"द्युतिपलाशनामना चैत्यने विषे श्री वीरप्रभुना वचनथी में उत्तम एवो धर्म गृहण कर्यो छे, माटे हे प्रिया! तुं पण त्यां प्रभुनी पासे जइ धर्म अंगिकार करी पोताना जन्मने सफळ कर." पतिनां आवां वचन सांभळी मनमां बहु हर्ष पामेली शिवानंदा पालखीमां बेसी तुरत समवसरणमां जइ वीरस्वामिने वंदना करी केहेवा लागी केः—"हे स्वामिन्! मने श्रावकधर्म कहो, के जेथी हुं अपार एवा संसाररूप समुद्रने तरी जाउं."

पछी वीरभगवाने धर्म कह्यो, ते सांभळी जेनां रुंवाडां उभां थयां हतां एवी ते शिवानंदाए सम्यक्त्वसहित श्रावकधर्म गृहण कर्यो. पछी शिवानंदा वीरप्रभुना बन्ने पगमां वंदना करी पोताना आत्माने धन्य मानती छती हर्षथी पोताना घेरे गइ.

आ वखते गौतमस्वामीए वीरप्रभुने नमस्कार करीने पूछ्युं केः—हे भगवन्! आणंदश्रावक आ भवने विषे दीक्षा लेशे के नहीं? त्यारे भगवाने कह्युंः—"हे गौतम! आणंदश्रावक आ भवने विषे दीक्षा लेशे नहीं."

हवे हर्ष पामेलो आणंदश्रावक पोतानी स्त्रीसहित जिनेश्वरे कहेलो श्रावकधर्म उत्तम

श्रद्धाथी पाळवा लाग्यो. कह्युं छे केः—

भवसयसहस्सदुल्लहे, जाइजरामरणसायरुत्तारे ॥
जिणवयणम्मिगुणायरे, खणमवि माकाहिसि पमायं ॥

भावार्थः—हे भव्यजीव! लाखो जन्मथी पण न मेळवी शकाय एवा, तेमज जाति, वृ-द्धावस्था, मरणरुप समुद्रने पार उतारनार एवा जिनराजना वचनरुप गुणोना समूहने विषे एक क्षणमात्र पण प्रमाद न कर.

पछी वधती एवी श्रद्धाए करी स्त्रीसहित आणंदश्रावकने जिनराजनो धर्म पाळतां चौद वर्ष गयां. पंदरमा वर्षने विषे धर्मजागरीका करतो एवो आणंदश्रावक विचार करवा लाग्यो केः—"में आज सुधी म्होटाइ मेळवीने म्हारा कुंटुंबनुं पोषण कर्युं, हवे पडिमारुप धर्म करुं तो म्हारुं सारुं थाय." आवी रीते विचार करी आणंदश्रावके पोताना सर्व कुटुंबने बोलावी चार प्रकारना आहार, पान, वस्त्र, तांबुल इत्यादि आपी संतोष पमाडीने कह्युं केः—"जो तमे मने आज्ञा आपो तो म्हारा म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंपी हुं श्री वीरप्रभुए कहेलो पडि-माधर्म आदरुं." कुंटुंबी लोकोए रजा आपी एटले तेणे पोताना म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंप्यो.

पछी ते कोल्लागसंनिवेशमां के ज्यां पोताना कुटुंबी लोको रहेता हता त्यां पोताना घर नी पोषधशालाने पूंजी, मात्रा अने थंडिलनी भूमिने शुद्ध करी अने पछी संथारो करी तेना उपर मोहरूप मळरहित थइने बेठो. त्यां वीरप्रभुनुं मनमां स्मरण करी अने जिनराजनोधर्म अंगीकार करी पडिमा तप करवा लाग्यो.

अहिं अगीयार पडिमानी गाथा कहे छे.

दंसणवयसामाइय, पोसहपडिमा अबंभसच्चित्ते ॥

आरंभ पेस उद्दिठ्ठवज्जए समणभूएअ ॥

भावार्थः—१ दर्शन पडिमा ते एक माससुधी अतिचार विना सम्यक्त्वनुं पालन करवारूप जाणवी. एवी रीते बीजी पडिमामां पूर्वविधि सहित एक एक मासने वधारता जवुं. २ व्रत पडिमा, ३ सामायिक पडिमा, ४ पौषध पडिमा, ५ कायोत्सर्ग पडिमा, ६ मैथुनत्याग पडिमा, ७ सचितत्याग पडिमा, ८ पोते आरंभ करवाना त्यागरूप पडिमा, ९ बीजापासे आरंभ करावयाना त्यागरूप पडिमा, १० उद्देशीने करेला भोजन विगेरे पदार्थोना त्याग करवारूप पडिमा, ११ साधुनो वेष धारण करी तथा साधुनो वेष पहेरी परिमाण घरोथी आहार लाववारूप पडिमा.

त्रणकाळ जिनेश्वरनुं पूजन करनारो, छ आगाररहित, सम्यक्त्वदर्शनवाळो अने प्रशंसा

पांच दोषथी छूटो थएलो आणंदश्रावक दर्शनपडिमा तप करवा लाग्यो. कह्युं छे केः—

संकाइसल्लविरहिअ सम्मदंसणजुओ जो जंतु ॥ सेसगुणविप्पमुक्को एसाखलु होइ पडिमाओ॥

भावार्थः—जे प्राणी शंका, कांक्षा, विचिकित्सा, कुलिंगिप्रशंसा अने कुलिंगि परिचय एटलाथी मुक्त होय, तेमज व्रत विगेरे गुणो विनानो होय, परंतु सम्यक्त्वदर्शनसहित होय तेने पहेली पडिमा जाणवी.

पंच य अणुव्वयाइं, अइयारविवज्जियाइं दो मासं ॥ सम्मदंसणजुत्तो, पालइ पडिमाइ बीयाए॥

भावार्थः—सम्यक्त्वदर्शनसहित अतिचार विना पांच प्राणातिपातादिना त्यागरुप अणुव्रत बे मास सुधी पाळवा ते बीजी व्रतपडिमा कहेवाय छे.

तइयाए पडिमाए, पइदिवसं सो कुणेइ सामाइयं ॥ दोसंकं पुव्वविहीइ, संजुओ तिन्नमासेजा ॥

भावार्थः—त्रीजी सामायिकपडिमाने विषे ते आणंदश्रावक हमेशां पूर्वनी विधिसहित त्रण मास सुधी सामायिक करवा लाग्यो.

अट्ठमि चउद्दसी, पुण्णिमाइं पव्वेसु पोसह कुणइ ॥ पडिमाइं चउत्थीए, चउमासे पुव्वविहिसहिओ॥

भावार्थः—चोथी पौषधपडिमाने विषे चार मास सुधी पूर्व विधिसहित आठम, चौदश, पुनम विगेरे पर्वतिथिने दिवसे ते आणंदश्रावके पौषधव्रत कर्युं.

दंसणमूलडुवालस, वयाइ पालेइ निरइआराइं ॥ असणाणो दिणभोइ, अवद्धकछोत्र सो संतो॥
दिणिबंभयारिरत्ति,परिमाणकमोअपडिमदिणवज्जं॥अठमिचौदिसी,पुणिमाइपव्वेसुरयणीए ॥
काउसग्गम्मिठिओ,सोझायइतिथ्थमणेजिणेसव्वे॥एअंपडिमापडिमं,आराहईजावपणमासे ॥

भावार्थः—नहावानुं बंध करनार, दिवसे भोजन करनार अने कामने वश करनार एवो आणंदश्रावक सम्यक्त्वमूल डुवालसादि व्रतोने पाळवा लाग्यो. दिवसे ब्रह्मचर्यव्रत पाळनारो अने रात्रीए मैथुननो परिमाण राखनारो वळी पडिमाना दिवसने तेमज आठम, चौदश, पुनम विगेरे पर्वतिथिनी रात्रीए पण ब्रह्मचर्यव्रत पाळनारो वळी कायोत्सर्गमां रहेलो अने सर्वे जिनेश्वरोनुं मनमां ध्यान धरतो ते आणंदश्रावक आ पांचमी कायोत्सर्गपडिमाने पांच मास सुधी आराधना करवा लाग्यो.

छठीए छम्मासे, अबंभंसवहा विवज्जेइ ॥ सिंगारकहमपत्ती, संगाविभुसाइ परिमुक्को ॥

भावार्थः—छठी मैथुनत्यागपडिमाने विषे छ माससुधी शृंगारनी कथा, स्त्रीनो संग अने

आभूषण विगेरेने त्यजी दइ आणंदश्रावक सर्व प्रकारे ब्रह्मचर्यव्रत पाळवा लाग्यो.

सचित्तं असणाई, अ आहारं सत्तमासपज्जंतं ॥पडिमाइ सत्तमीए, वज्जइ सो पुव्वविहिजुत्तो ॥

भावार्थः—सातमी सचित्तत्यागपडिमाने विषे पूर्वनी छ पडिमाविधिने पाळता एवा आणंदश्रावके सात माससुधी सचित्त एवो चार प्रकारनो आहार त्यजी दीधो.

सयमारंभं न कुणइ, कीरइ आजीवअट्ठमिपगेहिं ॥अट्ठमिआए अट्ठमासे, पुव्वुत्तविहिसहिओ ॥

भावार्थः—आठमी पडिमाने विषे पूर्वनी सात विधिसहित एवा आणंदश्रावके पोतानी आजीविकाने अर्थे पोते आरंभ कर्यो नहीं, तेम बीजानी पासे कराव्यो पण नहीं.

पुत्ताइ निहियनियगिहभारो, न कोइ नो करावेइ ॥नवमीइ महारंभे, नवमासे पुव्वविहिजुत्तो ॥

भावार्थः—नवमी पडिमाने विषे पूर्वनी विधिवाळा अने पुत्रादि उपर घरनो भार मूकनार आणंदश्रावके नव माससुधी महा आरंभ कर्यो नहीं अने कराव्यो पण नहीं.

असणाइ अ आहारं, उद्दिट्ठकडं न भुंजएसोवि ॥खुरमुंडो अह सिहलिं, धरेइ दसमास पज्जंतं॥
जं निहिअं धनजायं, पुच्छताणं कहेइ संमुत्तुं ॥सयं गिहस्स कज्जं, वज्जइ दसमीइ पडिमाए॥

भावार्थः—दसमी पडिमाने विषे दस माससुधी उद्देसीने करेलो अशनादि चार प्रकारनो

आहार न खावो, तेमज अस्त्राथी हजामत कराववी अथवा तो माथे वाळ पण राखवो नहीं. वळी जे धन घरमां दाटयुं हतुं, ते सर्व उपरथी पोतानी ममता उतारवा माटे पूछता एवा पुत्रादिकने घरना कामसहित कही दीधुं.

इक्कारसीइ समणुवासोवि, पडिमाइं समणभूआए ॥कप्पं च चोलपट्टं, मुहवत्तिं धरइ धम्मधयं॥

भावार्थः—साधुना सरखी उपमावाळी अगीयारमी पडिमाने विषे ते श्रावके उत्तरासंग, चोळपटो, मुहपती अने रजोहरण धारण कर्युं.

गिन्हेइ गहियपत्तं, फासुअ असणाइ सयणेसु ॥पडिमापडिवन्नसय, भिक्खं देहीत्ति वयणाउ ॥

भावार्थः—पडिमाधारी ते श्रावके पात्र लइ कुटुंबीउना घरने विषे जइने "पडिमाधारी एवा मने भिक्षा आपो." एवुं वचन कह्युं.

कोसि तुमइअ पुच्छे, समणाणमुवासगोइ अ भणेइ ॥पंचसमिउत्तिगुत्तो, लोअं भद्दं च कारेइ ॥

भावार्थः—कोइ एम पूछे के 'तुं कोण छुं?' त्यारे ते व्रतधारी कहे के, "पांच समितिथी समित अने त्रण गुप्तिथी गुप्त एवो हुं साधुउनो उपासक छुं. पडिमाधारीए लोच कराववो अथवा भद्र (हजामत) कराववी.

जाविकारसमासे, कुणेइ समणाण सयलमायारं ॥तिविह्नाणं किंचिं, जंतमुवरिमाइय कुणेइ॥

भावार्थः—अगीयार माससुधी आ प्रमाणे साधुनो सघळो आचार पाळ्यो, तेमज निंच निचेनी जे जे पडिमा छे तेनुं सघळुं कार्य उपर उपरनी पडिमाने विषे कर्युं.

महा धैर्यधारी आणंदश्रावक आवी रीते अगीयार पडिमानुं घोर तप करी बहु दुबळो थइ गयो; जेम जेम कठीण एवा तपथी तेनुं शरीर शक्तिविनानुं थयुं, तेम तेम धर्मने विषे तनु मनोबळ वधवा लाग्युं. पछी पोताना शरीरना बळनुं बहु ओछापणुं जाणी जिनेश्वरना चरणनुं स्मरण करता एवा ते आणंदश्रावके संलेखना करी अनशन व्रत लीधुं; आ वखते तेने अखंडित एवा वैराग्यना रंगथी अवधिज्ञान उत्पन्न थयुं. ए अवधिज्ञानना बळथी तेणे पूर्व, पश्चिम अने दक्षिण दिशामां लवणसमुद्रमां पांचसें योजनप्रमाण क्षेत्र जोयुं; उत्तर दिशामां हिमवंत पर्वत दीठो; निचे नारकीलोकमां लोलुक नामनो नरकवास दीठो अने उपरना लोकमां सौधर्मदेवलोक जोयो. छेवट आणंदश्रावके पोतानो सघळो मोह दूर क-र्यो, एवामां देव अने दानवोना समूहथी विंटळायला श्री वीरप्रभु सोनाना मकता मूकता वाणिजगामना

वांदवा गया, त्यां धर्मदेशना सांभळी वैराग्यना रंगथी रंगाइ गयां छे चित्त जेमनां एवा ते नगरवासी लोको पोतपोताने स्थानके गया.

पछी देदिप्यमान शरीरनी कांतिवाळा, शांत चित्तवाळा, पुर्ण श्रुतज्ञानवाळा अने विविध प्रकारनी लब्धिथी भरपूर एवा श्री गौतमस्वामी निरंतर छठ्ठने पारणुं करता होवाथी ते श्री वीरप्रभुनी आज्ञा लइ वाणिजगाममां गोचरीने अर्थे आव्या; त्यांथी प्राशुकआहार लइ कोल्लागसन्निवेश गाममां आव्या; त्यां तेमणे लोकोना म्होमेथी सांभळ्युं के, 'आणंद श्रावके अनशन लीधुं छे.' पछी श्री गौतमस्वामी आणंदश्रावकने वंदना करावना माटे पौषधशाळामां गया. त्यां आणंदश्रावक उठीने तेमनी सन्मुख जवा शक्तिवंत नहोतो, तेथी तेणे गौतमस्वामीने पोतानी पासे बोलावी वंदना करी. पछी तेणे पूछ्युं:—"हे भगवन्! गृहस्थश्रावकोने पण अवधिज्ञान उत्पन्न थाय छे.?" त्यारे श्री गौतमस्वामीए कह्युं:—"हा. श्रावकोने पण अवधिज्ञान उत्पन्न थाय छे." तेवारे आणंदश्रावके कह्युं. "हे भगवन्! मने पण अवधिज्ञान उत्पन्न थयुं छे, जेथी हुं पूर्व, पश्चिम अने दक्षिणदिशा तरफ लवणसमुद्रमां पांचसें योजनप्रमाण क्षेत्र जोउं छुं; उत्तर तरफ हिमवंतपर्वत जोवामां आवे छे; निचे लोलुकनरकसु-

मि अने हुंने पहेलो देवलोक जोउं छुं." त्यारे गौतमस्वामीए कह्युं:—"हे आणंद! अवधिज्ञानथी आटलुं क्षेत्र जोइ शकातुं नथी, माटे तुं मिच्छामिदुक्कडं दे." आणंदश्रावके कह्युं:—"हे स्वामिन्! जे माणस जिनराजनुं वचन विपरीत रीते प्ररूपण करे ते माणसने मिच्छामिदुक्कड लेवुं कह्युं छे, अथवा जुठुं बोलनाराने मिच्छामिदुक्कड लेवुं कह्युं छे. त्यारे श्री गौतमस्वामीए कह्युं:—"हे श्रमणोपासक! यथार्थ (सत्य) कहेनारने मिच्छामिदुक्कड लेवुं घटतुं नथी." एटले आणंदश्रावके कह्युं, "हे मुनिनाथ! त्यारे आप मिच्छामिदुक्कड आपो."

पछी श्री गौतमस्वामीए श्री वीरप्रभु पासे जइ पोताना हृदयनो संदेह पूछ्यो के, "हे वीतराग! म्हारुं वचन सत्य छे के आणंदश्रावकनुं वचन सत्य छे?" त्यारे श्री वीरभगवाने कह्युं, "हे गौतम! ते गृहस्थ आणंदश्रावकनुं वचन सत्य छे." पछी गौतमस्वामीए आणंदनी पासे जइ तेने मिच्छामिदुक्कड दइ खमाव्या. अहो मोक्षना अर्थी पुरुषोनुं चरित्र पण आश्चर्यकारी छे, के जेने गणधरस्वामीए पण खमाव्या. पछी गौतमस्वामी आणंदने निर्यातना करी शांतपणे वीरप्रभु पासे आव्या.

आणंदश्रावक वीश वर्षसुधी जिनधर्म पाळी, श्रावकनी अगीयार पडिमा वही, संलेखना

अने आलोचना करी, पंचपरमेष्टीना स्मरणपूर्वक शुभध्यानमां रही, एकमासना अनशनथी काळ करी सौधर्मदेवलोकना अरुणाभविमानमां चारपल्योपमनी आयुष्यवाळो महा समृद्धिवंत देवता थयो.

हवे श्री गौतमस्वामीए श्री वीरप्रभुने प्रणाम करीने पूछ्युं केः—"हे नाथ! आणंदश्रावक आ मनुष्यभवथी काळ करी क्यां उत्पन्न थयो?" त्यारे श्रीवीरप्रभुए कह्युंः—हे गौतम! आणंदश्रावक अहिंथी काळ करी पहेला देवलोकना अरुणाभविमानमां चारपल्योपमनी आयुष्यवाळो अने महासमृद्धिवाळो देवता थयो छे, त्यांथी चवी महाविदेहक्षेत्रमां उत्तमकुळने विषे उत्पन्न थशे; त्यां चारित्रथी केवळज्ञान पामी तेज भवे सिद्धिपद पामशे.

हे भव्यजनो! आ आणंदश्रावकनुं चरित्र सांभळी उत्पन्न थएला वैराग्यवाळा तमे प्रमाद त्यजी दृढ जिनधर्म पाळवामां उद्यमवंत थाओ.

॥इति श्री वाचकरत्न लाभगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली आ गद्यबंध वर्द्धमान देशनामां आणंदश्रावकने प्रतिबोधनामनो पहेलो उल्लास पुर्ण थयो. ॥

॥ उल्लास २ जो ॥

॥ कामदेवश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे श्री जंबूस्वामीए श्री सुधर्मास्वामीने दस श्रावकोनां चरित्रोमांहेला बीजा कामदेव श्रावकनुं चरित्र पूछयुं. एटले श्री सुधर्मास्वामी कामदेवश्रावकनुं चरित्र कहे छे केः—

आ भरतक्षेत्रमां चंपानामनी नगरी छे, पूर्णभद्रनामना चैत्यथी सुशोभित एवी ते नगरीमां जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो हतो, त्यां कामदेवनामे शेठ रहेतो हतो, तेने पुनमना चंद्र सरखा मुखवाळी भद्रानामनी स्त्री हती. कामदेवशेठ पासे बहु धन हतुं, तेमां छ क्रोड घरमां, छ क्रोड वेपारमां, छ क्रोड व्याजे अने छ क्रोड भंडाररुपे पृथ्वीमां नांखेलुं हतुं. दसहजार गायोनुं एक गोकुळ कहेवाय, एवां छ गोकुळ तेना घरने विषे हतां. बीजी पण बहु समृद्धि तेना घरने विषे हती. जेथी मनुष्य संबंधी सुखो भोगवता कामदेवशेठनो काळ सुखे जतो हतो.

एक दिवस श्री वीरप्रभु पूर्णभद्रनामना चैत्यने विषे समवसर्या, त्यां देवताओए समवस-

आठ मूमाठ, आठक्रोम जूनुं नाणुं, दसहजार गायोनुं एक गोकुळ, एवां ठ गोकुळो, पांचसें घरो, सो वाहनो, एकहजार घोमाउ अने सो हाथीउ एटलुं मोकळुं. एथी वधारे म्हारे न कल्पे. हुं राज्य ग्रहण करीश नहीं. हुं पांच अतिचार विना शुद्ध एवुं पांचमुं अणुव्रत ग्रहण करुं हुं." रत्नसारकुमार आ प्रमाणे नियम लइ, गुरुने वंदना करी घरे आव्यो अने उत्तम प्रकारे धर्म पाळवा लाग्यो.

एक दिवस रत्नसारकुमार पोताना मित्रोनी साथे वनमां गयो, त्यां तेणे आम तेम जमतां किन्नरनुं एक जोमलुं दीठुं, तेनुं मुख घोमा जेवुं अने शरीर माणसना जेवुं हतुं; आवुं रुप कोइ दिवस जोएलुं नहीं तेम सांजळेलुं पण नहीं, तेथी विस्मय पामीने ते कुमार बोल्यो केः—"जो आ माणस होय तो तेने घोमानुं मुख क्यांथी होय? माटे निश्चे ते माणस नथी, तेम देवता पण नथी; परंतु बीजा द्वीपमां रहेनार कोइ तिर्यंच देखाय ठे. अथवा तो कोइ देवतानुं वाहन पण होय!!" रत्नसारकुमारनां आवां वचन सांजळी किन्नरे कह्युंः—"हे रत्नसार! तुं खोटा विचारोथी ह्मारी फोगट विटंबना केम करे ठे? हुं विलास करनारो अने इच्छा प्रमाणे विचरनारो व्यंतर हुं. हे रत्नसार! खरेखर तुंज तिर्यंच देखाय ठे; कारण ह्मारा पिताए

तने वेतर्यो छे." त्यारे रत्नसारे पुछ्युं. "म्हारा पिताए मन ...

कह्युं:–हे रत्नसार! सांभळ. म्हारे पिता बीजा द्वीपमांथी एक घोडो लाव्या छे, ते घोडो रंगे काळो, उचको, टुंका कानवाळो, बहु चपळ, बहु जाडा कंठवाळो अने पोताना स्वामीनो जय करनारो छे. कह्युं छे केः–

निर्मांसं मुखमंडले परिमितं मध्ये लघु कर्णयोः, स्कंधे बंधुरमप्रमाणमुरसि स्निग्धं च रोमोद्गमे।
पीनं पश्चिमपार्श्वयोः पृथुतरं पृष्ठे प्रधानं जवे, राजा वाजिनमारुरोह सकलैर्युक्तः प्रशस्तैर्गुणैः॥

भावार्थः–उचका म्होंवाळा, पातळी केडवाळा, टुंका कानवाळा, जाडा कंठवाळा, विशाळ वालिवाळा, गाढ रुंवाटावाळा, पाछला बन्ने पडखा अने पाछळ पुष्ट एवा अने महा वेगवाळा इत्यादि सर्व उत्तमगुणोथी सुशोभित एवा घोडा उपर राजाए बेसवुं. ते घोडा उपर बेठेलो पुरुष वायुनी पेठे एक दिवसमां सो योजन जाय छे. वळी सात दिवसमां सर्व पृथ्वीनी प्रदक्षिणा करीने पाछो घेरे आवे छे.

हे पुत्र रत्नसार! आवा घोडाने म्हारा पिताए घरमां संताडी राख्यो छे ते तुं जाणतो नथी अने खोटी कल्पनाथी फोगट म्हारी विटंबना करे छे. म्हारुं धीरपणुं अने वीरपणुं तो हुं

त्यारे जाणुं के तुं ते घोमाने मेळव." किन्नर आ प्रमाणे कही आकाशमार्गे चाल्यो गयो.

रत्नसारकुमार पण किन्नरनां तेवां वचन सांजळी मनमां बहु खेद करतो घरे आव्यो अने "पिताए मने ठेतर्यो के ए घोमो मने न देखाड्यो." एम विचारी घरमां पेसी कमाम बंध करी अंदर पलंगमां सूतो. पछी थोमे वखते पिताए आवीने तेने कह्युंः—"हे पुत्र! तुं कमाम बंध करीने केम सुतो छे? शुं तने कांइ डुःख थयुं छे? कांइ मननी पीमा थइ छे? के शरीरे रोग थयो छे? जे होय ते कहे. हुं तेनुं औषध करुं. केमके रोग कह्या विना औषध थइ शकतुं नथी." पितानां आवां वचन सांजळी रत्नसारकुमार कमाम उघामी बहार आव्यो अने पोतानो खरो विचार पितानी आगळ कह्यो. त्यारे पिताए कह्युंः—"पुत्र! सांजळ. में एम धार्युं हतुं के, "घोमा उपर बेठेलो आ पुत्र पृथ्वी उपर जमवाथी अमने पोतानुं वियोगडुःख आपशे, एम धारी में ते घोमाने संतामी राख्यो छे. हे पुत्र! हमणां ते घोमो हुं तने आपुं छुं, तेने तुं योग्य लागे तेम कर." आवी रीते कही वसुसारशेठे पुत्रने घोमो सोंप्यो. रत्नसार पण घोमो मळवाथी बहु हर्ष पाम्यो.

पछी रत्नसारकुमार ते घोमा उपर बेसी बीजा मित्रोसहित नगर बहार गयो, त्यां सौ

पोत पोताना घोडाने आम तेम दोडाववा लाग्या. रत्नसार जेम जेम गाम खेंचवा लाग्यो, तेम तेम ते घोडो वेगथी दोडवा लाग्यो.

हवे ते वखते वसुसारशेठना घरने विषे पांजरामां रहेला पोपटे शेठने कह्युः—"पिताजी! रत्नसारकुमार घोडा उपर बेसी बहु वेगथी जाय छे, तेथी जो तमे आज्ञा आपो तो हुं कुमारनी शुद्धि लेवा माटे पाछळ जाउं. कारण कुमार विषम दिशामां जइ चढे तो हुं तेने सहाय करनारो थइ पडुं. पोपटनां आवां वचन सांभळी वसुसारशेठे हर्ष पामीने कह्युः—" अरे पोपट! तें बहु सारुं कह्युं. हे पवित्रबुद्धिवाळा! तुं झट जा अने कुमारने सहाय करनारो था." शेठे आज्ञा आपी एटले पोताना आत्माने धन्य मानतो एवो ते पोपट पांजरामांथी निकळी वेगे चाल्यो अने तुरत कुमारने जइ मळ्यो. रत्नसारकुमारे तेने न्हानाभाइनी पेठे खोळामां बेसार्यो.

रत्नसारना बीजा मित्रो पाछळ रह्या तेथी तेओ पाछा वळीने पोतपोताने घेर आव्या अने पोते रत्नसारकुमार तो पोपटसहित आगळ जतां एक म्होटा अरण्यमां आवी पहोंच्यो, त्यां तेणे कोइएक झाडनी डाळे लटकावेला हिंडोळा उपर बेसीने हिंचका खाता देवकुमार सरखा तापसकुमारने दीठो, तेने ते पोताना मित्रनी पेठे स्नेहवाळा नेत्रथी जोवा लाग्यो.

तापसकुमार पण कामदेव सरखा रुपवाळा ते रत्नसारने जोइ स्नेहथी विचारवा लाग्यो के, "आ कोण परुणो म्हारे त्यां आव्यो?" आम धारी हिंडोळा उपरथी निचे उतरी कुमारनी पासे आवी ते कहेवा लाग्यो केः—"हे कुमार! तमारो देश कयो? नगर कयुं? तमे कया कुळमां उत्पन्न थया छो? तमारी जाती कइ छे? तमारा मातापितानुं शुं नाम छे? तमारा कुटुंबी कोण छे? तमारुं पोतानुं नाम शुं छे? परिवार विना एकला अहिं शामाटे आव्या छो? अने अहिं भमता भमता शुं शोधो छो?" तापसकुमारनां आवां वचन सांभळी रत्नसारकुमार बहु हर्ष पाम्यो. फरी तापसकुमारे कह्युंः—"हे कुमार! तमे आजे अमारा परुणा छो, माटे घोडा उपरथी निचे उतरो अने म्हारा प्रश्ननो उत्तर आपो." आवां वचनथी रत्नसारकुमार घोडा उपरथी निचे उतर्यो अने जेटलामां प्रश्नोना उत्तर आपे छे तेटलामां वाचाळपणाथी पोपटे कह्युंः—"हे तापसकुमार! त्हारे कुळ विगेरे पूछवानुं शुं कारण छे? अहिं कांइ विवाह मांड्यो नथी. तुं परुणाने योग्य कार्य कर. मुनिओने पण अतिथी पूज्य छे. कह्युं छे केः—

गुरुरग्निर्द्विजातीनां, वर्णानां ब्राह्मणो गुरुः ॥
पतिरेव गुरुःस्त्रीणां, सर्वस्याभ्यागतो गुरुः ॥

ज्ञावार्थः—ब्राह्मण, क्षत्रिय, वैश्यनो गुरु अग्नि छे. ब्राह्मण, क्षत्रिय, वैश्य, शुद्र वर्णोनो गुरु ब्राह्मण छे. स्त्रीजनो गुरु पति छे, अने सर्वनो गुरु अतिथि छे.

माटे हे तापसकुमार! जो म्हारो आ कुमार उपर स्नेह होय तो तेनो सत्कार कर, वीजाथी सर्युं." पोपटनां आवां वचनथी तापसकुमार बहु प्रसन्न थयो अने तेणे पोपटना गळामां पुष्पनी माळा पहेरावी. त्यारपछी तेणे कह्युं केः—"हे कुमार! तमे वखाणवा योग्य छो, तेम धन्य छो, कारणके जे तमारे आवो चतुरपोपट मित्र छे. हे कुमार! तमे अमारा परुणा थाओ, हुं तापस छुं तेथी मारावडे तमारी योग्यभक्ति तो शी रीते बनी शके? परंतु हुं म्हारी शक्ति प्रमाणे तमारी सेवा करीश. हे आर्य! आजे म्हारी सेवा स्वीकारो." तापसकुमारनां आवां वचन सांभळी रत्नसार घोडा उपरथी नीचे उतर्यो, एटले तापसकुमार तेने बहु प्रीतिथी वन देखाडवा लाग्यो. जूदांजूदां झाडो अने फळो नाम लइ ओळखाववा लाग्यो. पछी तळावमां जइ स्नान कर्युं एटले तापसकुमारे ते रत्नसारनी आगळ जूदीजूदी जातिनां बहु फळो मूक्यां. ते आ प्रमाणे.—अमृतना सरखी स्वादवाळी पाकेली द्राख, पाकी केरी, केळां, फणस, नाळीयेर, खजूर, जांबू, राण, खीरामल, बीजोरां, नारंगी, दाडिम, जंबिर अने सीं-

गोमां. पछी रत्नसारकुमारे पोपटसहित ते सर्व वस्तुओ थोमी थोमी खावी, एटले ते वनमां सर्व ऋतुनां फुल फळ हतां ते सर्व तापसकुमारे लावी रत्नसारने आप्यां. पछी मुखशुद्धि माटे नागरवेलनां पान, एलायची, लवींग, जायफळ अने कपुर विगेरे आप्यां. घोमाने पण योग्य वस्तुओ खवरावी, अने सर्व खाइ पीने सुखे बेठा.

पछी रत्नसारकुमारे संकेत कर्यो एटले पोपटे तापसकुमारने पूछ्युंः—"हे मित्र ! नवी यौवनावस्थानी शरुआतमां तमे आ तापसव्रत शामाटे लीधुं छे? क्यां तमारुं आ मनोहर रुप ? क्यां कोमळ शरीर? अने क्यां आ दुष्कर तप ? हे महाभाग ! तमारुं चातुर्यपणुं अने सौजन्यपणुं आ म्होटा अरण्यमां मालतीना पुष्पनी पेठे निष्फळ जाय छे. आ तमारुं शरीर दिव्य लुगमां अने घरेणांथी बहु शोभे तेवुं छे छतां हे मुनिराज ! तमे आ कठोर वल्कल(झामनी छाल) नो स्पर्श शीरीते सहन करी शको छो? काजल अने अरिठाना रंग सरखो आ तमारो कोमळ चोटलो जटाबंधथी शोभतो नथी, आ तमारुं लावण्य अने नवीन यौवन नवा नवा भोगोवमे शोभे तेवुं छे, तमे आ तापसव्रत वैराग्यथी अथवा देववशथी के कोइ म्होटा तपस्वीने वश थइ जवाथी लीधुं छे? पछी तापसकुमारे आंखोमांथी गळी पमता आंसुने

लीधे गद्गद् शब्दथी कह्युं:—"हे कुमार! हे पोपट! पृथ्वीमां तमारा सरखुं कोइ देखातुं नथी; कारणके जे तमने मने जोवाथी दया उत्पन्न थइ. पोपटराज! पोताना दुःखथी दुःखी थनारा तो सर्वे माणसो छे, परंतु बीजाना दुःखथी दुःखी थनारा तो कोइकज होय छे.

कह्युं छे केः—शूराः संति सहस्रशः प्रतिपदं विद्याविदोऽनेकशः,
संति श्रीपतयोऽप्यपास्तधनदास्तेऽपि क्षितौ भूरिशः ।
किंत्वाकर्ण्य निरीक्ष्य चान्यमनुजं दुःखार्दितं यन्मन-
स्तद्रूपं प्रतिपद्यते जगति ते सत्पुरुषाः पंचषाः ॥

भावार्थः—पगले पगले हजारो शूरवीरो होय छे, अनेक विद्वानो होय छे, तेमज कुबेरनो तिरस्कार करे तेवा धनवंत दातारो होय छे, परंतु दुःख पामता एवा माणसने जोइ जेनुं मन दुःखी थाय एवा तो आ जगत्मां पांच छ पुरुषो हशे.

हे कुमार! हुं म्हारुं यथार्थ चरित्र तमारी आगळ कहीश. विश्वास पामेला सत्पुरुषोने शुं कहेवायोग्य नथी?" तापसकुमार, रत्नसार अने पोपट आ प्रमाणे वातो करता हता ते वखते जे बन्युं ते सांभळो.

ए अवसरे गर्जना करतो, धुळ उडाळतो अने सर्व लोकने तथा वनने अंधकारमय करी देतो एक वंटोळीयो उत्पन्न थयो, ते त्यां आवी तापसकुमारनुं हरण करी चाल्यो गयो. ते वखते तापसकुमारे कह्युं. "हे रत्नसारकुमार! हे सज्जनपुरुष! म्हारुं रक्षण कर. रक्षण कर." आवां वचन सांभळी रत्नसारकुमार "अरे! म्हारा जीवितरुप ए तापसकुमारने लइ तुं क्यां जाय छे!" एम क्रोधथी बोलतो तेनी पाछळ दोड्यो. केटलेक दूर गयो एटले तेने पोपटे कह्युंः–"हे रत्नसार! तापसकुमार कोइ ठेकाणे देखातो नथी, वायु तेने क्यांइ लइ गयो हशे. कोण जाणे ते क्यां गयो? आटला वखतमां तो वायुए तेने लाखो योजन दूर पहोंचाड्यो हशे; माटे हे कुमार! तुं पाछो वळ." पोपटनां आवां वचन सांभळी कुमार पाछो वळ्यो अने विविध प्रकारे विलाप करवा लाग्यो. पछी पोपटे विस्मयथी कह्युंः–"हे कुमार! ए तापसकुमार पुरुष नहोतो, कोइ पुरुषे विधाना वळथी स्त्रीने पुरुषरुपे बनाव्यो होय एम देखाय छे. वचनथी, मुखना आकारथी, चालथी अने दृष्टिथी एने तुं कन्या जाण. कोइ देव, दानव के विद्याधर ए कन्याने विटंवना पमाडे छे, ज्यारे ते कन्या दुष्टपुरुषना हाथमांथी छुटी थशे त्यारे निश्चे तनेज वरशे. कयो पुरुष कल्पवृक्षने त्यजी दइ बीजा वृक्षनी इच्छा करे?" पोपट

त्यां आवां वचन सांभळी इष्टदेवतानी पेठे तापसकुमारनुं स्मरण करतो रत्नसारकुमार पोपटने साथे लइ वेगथी आगळ चाल्यो. आगळ जतां तेणे नाना प्रकारनां झाडोथी सुशोभित वनमां ऊंचां तोरण अने ध्वजाथी शोभता एवा श्री आदिनाथनुं एक मंदिर दीठुं, ते मंदिरनी पासे आवी घोडा उपरथी निचे उतरी फुल फळ हाथमां लइ पोपटनी साथे मंदिरमां गयो; त्यां ते जिनराजनी पूजा करीने स्तुति करवा लाग्यो.

सिरिनाभिनामकुलगर कुलकमलुल्लासणेगदिणवइः ॥
भवदुहदलणेकपईवण, जयमंडण णाह तुज्झ णमो ॥

भावार्थः—श्री नाभिराजा नामना कुळकरना कुळरूप कमळने प्रफुल्लित करवामां सूर्यरूप, संसारना लाखो दुःखोने नाश करनारा अने त्रिजगना मंडण एवा हे प्रभो ! हुं तमने नमस्कार करूं छुं.

आ प्रमाणे स्तुति करी ते रत्नसारकुमार मंदिरनी सर्व शोभा जोइ एक गोख उपर बेठो, त्यां तेणे पोपटने कह्युं केः—"हे शुकराज ! हजुसुधी ते तापसकुमारना समाचार मळ्या नथी." त्यारे पोपटे कह्युंः—"कुमार! खेद न करो. आजेज तमने तेनो मेळाप थशे."

आवी रीते कुमार अने पोपट बंने जणा वातो करता हता, एवामां देवांगना सरखी कोइ एक कन्या मोर उपर बेसीने त्यां आवी; ते कन्याए मळीयागर चंदन अने पुष्प विगेरेथी जिनेश्वरनी पूजा करीने प्रभु आगळ नाच करवा मांड्यो. रत्नसारकुमार अने पोपट ते कन्यानो नाच जोइ चित्तमां बहु चमत्कार पाम्या, अने कन्या पण कुमारना रुपने जोइ बहु विस्मय पामी.

पछी कुमारे कह्युं:—"हे बाळा! जो तुं खेद न करे तो हुं तने कांइ पुछुं." त्यारे कन्याए कह्युं. "हा सुखेथी जे पुछवुं होय ते पुछो." पछी कुमारे पुछ्युं. "तुं कोण छे? ते हुं त्हारुं सर्व वृत्तांत सांभळवानी इच्छा करुं छुं." तेवारे कन्याए कह्युं. "हे कुमार! हुं म्हारुं सर्व वृत्तांत तमारी आगळ कहुं छुं, ते सावधान थइने सांभळो.

कनकपुरी नामनी नगरीमां कनकध्वज नामनो राजा राज्य करे छे, तेने कुसुमश्री नामनी राणी छे. एक दिवस रात्रीए राणी सुखे सूती हती, एवामां तेणे स्वप्नाने विषे पोताना खोळामां पुष्पनी बे माळा पडती दीठी, तेथी तुरत ते जागी गइ अने सवारे राजानी पासे आवी तेणे स्वप्नानी वात कही; त्यारे राजाए विचारीने कह्युं—"हे भद्रे! आ स्वप्नाना प्रभा

तथी तुं एकी समये बे कन्याने साथे जन्म आपीश." पतिनां आवां वचन सांभळी राणी ह-
र्ष पामी. पछी तेणे गर्भ धारण कर्यो अने नवमास पुरा थये बे कन्याने साथे जन्म आप्यो.
पिताए पहेली कन्यानुं यशोकर्मंजरी अने बीजीनुं तिलकमंजरी एवं नाम पाड्युं. पछी पांच
धावमाताओवडे लालनपालन करातां ते बंने कन्याओ अनुक्रमे म्होटी थइ. तद नंतर शास्त्र
मां सर्व कलाओनो अभ्यास कर्यो. अनुक्रमे युवावस्था पामी, रूप, वय, सौभाग्य, लावण्य
विगेरे गुणो अने शरीरनी कांतिथी ते बंने कन्याओ जन सौन्दर्य प्राणीओने चमत्कार
पमाडवा लागी. आ बंने कन्याओ परस्पर एवा स्नेहवाळी हती के एक बीजा विना रही श-
के नहीं. आ प्रमाणे तेमनो परस्पर प्रेम हतो. कह्युं छे के:–

सहजग्गिराण सहसोविराण, सहहरिससोयवंताणं ॥
नयणाण व धन्नाणं आजम्मसहिनिमं पिम्मं ॥

भावार्थः–साथे जागनारी, साथे सूनारी, साथे हर्ष पामनारी अने साथेज शोक करनारी
आंखोनी पेठे धन्य माणसोनो जन्मथी आरंभीने बेनाएवो प्रेम न बनावटी हमेशां एवो होय छे."

हवे राजा रत्नध्वज मनमां विचार करवा लाग्यो के, "जो आ बंने पुत्रीओनो एक वर

"हे बाळा ! सांभळ. आ नगरनी पश्चिमदिशाए बहु दूर एक म्होटुं अरण्य छे, महा कष्टथी पण न जइ शकाय एवा ते अरण्यमां मणि अने रत्नोथी बनावेलुं श्री आदिनाथनुं मंदिर छे, तेमां सुवर्ण अने रत्नमय श्री आदिनाथनी मूर्ति छे, ते जिनप्रतिमानुं तुं बहु भक्तिथी पूजन कर; त्यां तने त्हारी बहेननो निश्चे मेळाप थशे, अने बीजुं पण सघळुं सारुं थशे. आ म्हारो सेवक रत्नचूडदेवता मोरनुं रुप लइ ते स्थानके तने हमेशां लइ जशे." देवीए आ प्रमाणे कह्युं, एवामां एक मोर आकाशमार्गेथी त्यां आव्यो.

तिलकमंजरी रत्नसारकुमारने कहे छे के:—हे कुमार! देवीना प्रसादथी ते मोर उपर चडी जे तिलकमंजरी निरंतर आदिनाथप्रभुनुं पूजन करवा आवे छे, ते वन आ, ते मंदिर आ, ते कन्या पण हुं अने ते मोर पण आ. हे कुमार! में म्हारुं चरित्र कह्युं. मने अहिं पूजा करवा आवतां आजे एक मास पुरो थयो; परंतु हजी म्हारी बहेनना कांइ पण समाचार मळ्या नहीं. हे कुमार! तमे बहु देशमां फर्या छो तो कोइ उत्तम रुपवाळी कन्या तमारा जोवामां आवी छे? अथवा तो सांभळी छे?" रत्नसारकुमारे कह्युं:—हे सुंदरी! पृथ्वी उपर भमता एवा में कोइ ठेकाणे त्हारा सरखी रुपवाळी कन्या तो जोइ नथी; परंतु मयरसेनानामना अर-

एपमां एक दिव्यकांतिवाळा तापसकुमारने जोयो छे, ते त्हारा सरखो रूपाळो तेमज अवस्थाए पण त्हारा जेवडो हतो." आ वखते पोपट बोली उठ्यो के,–"हे सुंदरी! आजे तने निश्च त्हारी बंहेनने मेळाप थशे." त्यारे तिलकमंजरीए कह्युंः–"हे पोपट! जो आजे म्हारी बहेनने मेळाप थशे तो हुं त्हारी पूजा करीश." आ प्रमाणे रत्नसारकुमार, पोपट अने तिलकमंजरी वातो करतां हतां, एवामां जे बन्युं ते सांभळोः—

कोइएक अपूर्व हंसी आकाशमार्गथी आवीने रत्नसारकुमारना खोळामां पडी, भयथी विह्वल, कंपता अंगवाळी अने वारंवार कुमारना मुख सामु जोती एवी ते हंसी माणसनी भाषाथी बोली केः–"हे सत्पुरुष! हे वीर! हे शरणे आवेलानुं रक्षण करनार! हे करुणासागर! दीन अने क्षीन एवी मने रक्षण कर, रक्षण कर. हुं त्हारे शरणे आवी छुं. आ वखते कुमार तेना शरीर उपर हाथ फेरवीने बोल्योः–"हे हंसी! तुं भय न पाम. गमे तो माणसनो राजा होय, विद्याधरनो राजा होय के देवनो राजा होय, परंतु ते म्हारा खोळामां बेठेली तने मारवाने समर्थ नथी. पछी कुमारे तळावमांथी पाणी लावी तेने पाइने निर्भय करीने कह्युंः–"हे हंसी! तुं कोण छे? क्यांथी आवी छे? माणसनी भाषा शी रीते बोले छे? अने तने को

नो भय छे? ते सर्व तुं मने कहे." पछी हंसो जेटलामां पोतानुं वृतांत कहेवाने तैयार थइ ते टलामां कळकळाट करती विद्याधरनी सेना आकाशमार्गथी उतरी, ते जोइ पोपट मनमां शंका पाम्यो तेथी ते मंदिरनी बहार बारणा उपर आवीने बेठो, अने विद्याधरनी सेनाने आवती जोइ गमे तो तीर्थना महात्म्यथी अथवा तो कुमारना भाग्यथी ते पोपट भयंकररुप करी भ्रकुटी चढावी कहेवा लाग्यो. "अरे विद्याधरो! कोनी पाछळ दोडो छो? क्यां जाओ छो? आगळ देव अने दानवने नहिं गणकारे एवो रत्नसारकुमार बेठो छे ते शुं तमे नथी जाणता? अरे विद्याधरो! जो ए कुमार क्रोध पाम्यो तो तमारे नासी जवुं भारे पडशे." पोपटनो आवो होंकारो सांभळी विद्याधरना सुभटो भय पाम्या अने आश्चर्य पामी विचार करवा लाग्या के, "अरे! निश्चे आ कोइ देवता अथवा तो दानव छे, नहिं तो आपण विद्याधरोने ए शी रीते होंकारो करी शके? आपणां सिंहनादो पण ए एक पोपटना होंकाराना शब्दने सहन करी शकवा समर्थ थया नहिं. धिक्कार छे! धिक्कार छे!! आपणने जे कुमारनो पोपट पण विद्याधरोना सुभटोने क्षोभ पमाडनारो छे तो पछी कोण जाणे आगळ कुमार केवो हशे! स्वरुप जाण्या विना कयो पुरुष युद्ध करवा तैयार थाय?" आ प्रमाणे विचार करी सुभटोए पाछा वळी पो

ताना राजाने ते समाचार आप्या. सुभटोनां वचन सांभळी विद्याधरराजा मेघनी पेठे गर्जना करी, हाथने पृथ्वी उपर पछाडी, कपाळमां भ्रकुटी चढावी सिंहनी पेठे घोरशब्द करीने बोल्या.

"अरे रांको! तमने धिक्कार थाओ, तमे फोगट जय पाम्या. पोपट कोण अने कुमार कोण? म्हारी आगळ बीजो शूरवीर कोण छे? हमणां जुओ म्हारुं काम." एम कही विद्याधर राजाए दश माथां अने वीस हाथ विकूर्व्यां. एक हाथमां तरवार, बीजामां खेटक, त्रीजामां गदा अने चोथामां धनुष्य एम जुदाजुदा हाथमां जुदांजुदां हथियारो लइ तेमज विकाळरूप करी भयंकर गर्जना करतो ते विद्याधरपति आदिनाथना मंदिरनी पासे आव्यो, तेने आवतो जोइ जय पामेलो पोपट रत्नसारकुमारने शरणे जतो रह्यो; कारण तेवा भयस्थानके कोण शरणुं लेवा समर्थ होय? पछी विद्याधरराजाए हुंकारो करीने कह्युं:—"अरे रंक! दूर नासी जा, नहिं तो मरी जइश. म्हारा जीवितरूप आ हंसीने तुं खोळामां लइने बेठो छे. अरे निर्लज! अरे निर्जय! तुं पोतानुं म्हों मने शुं देखाडे छे? अरे निर्भय! अरे निःशंक! हजुसुधी तुं म्हारी आगळ केम बेठो छे? अरे मूढ! तुं मरणनी इच्छा करतो देखाय छे."

पोपट, तिलकमंजरी, मोर अने हंसी ए चारे ते विद्याधरराजाना रूपने जोइ भय पाम-

तां ठतां चकित थइ एक बाजुए ऊभां रह्यां. पछी कुमारे हसीने कह्युंः—“अरे मूढ! तुं मने फोगट शामाटे बीवरावे छे? बाळकोने त्हारो भय लागे, बीजाने नहीं. हाथवडे ताळीठ पाडवाथी बीजां पक्षीउ नासी जाय, परंतु पटहना शब्दथी पण धीठ एवो मठकपोत (होलो) भय नहीं पामे. आ म्हारे शरणे आवेली हंसी हुं तने आपीश नहीं. अरे मुढ! तुं सर्पनी फणा ऊपरथी मणि लेवानी इच्छा करे छे. आ स्थानथी झट नासी जा, नहिं तो त्हारा दस मांथानुं दस दिशाना अधिपतिने बळीदान आपीश.” आ वखते रत्नसारकुमारनी सहाय करवा माटे मोरनुं रुप त्यजी दइ देवतानुं रुप धारण करी चंद्रचुडदेवता विविध प्रकारना शस्त्रोने विकूर्वतो ठतो कुमारनी पासे आव्यो. अहा! माणसने पुन्यथी शुं नथी मळतुं? पछी चंद्रचुडदेवताए कह्युंः—“हे कुमार! तुं निःशंकपणे मरजी प्रमाणे युद्ध कर, हुं तने शस्त्र पुरां पाडीश; तेमज त्हारा शत्रुने चुर्ण करी नांखीश.” देवतानां आवां वचन सांभळी कुमारने बमणो उत्साह थयो.

पछी हंसी तिलकमंजरीने सोंपी, रत्नसारकुमार पोते घोडा ऊपर चड्यो, ते वखते चंद्रचुडदेवताए तेना हाथमां धनुष्य आप्युं. कुमारे धनुष्यनो टंकार करी सर्व विद्याधरोने चमत्का

र उत्पन्न कर्यो. पछी विद्याधरना सुभटोनी साथे युद्ध थयुं. जेवी रीते मेघनी धारा पडे तेवी रीते बाणोनो वरसाद थवा लाग्यो. विद्याधरो विद्याना बळथी युद्ध करवा लाग्या अने कुमार देवना बळथी युद्ध करवा लाग्यो. छेवट विद्याधरो नासी गया एटले दुरात्मा दमघोषकुमार विद्याधरराजा युद्ध करवा उठ्यो. तेणे प्रथम वीस हाथथी युद्ध करवा मांड्युं अने छेवट विद्याना बळथी हजार हाथ विकूर्व्या; तेटला हाथथी ते युद्ध करवा लाग्यो. पछी कुमारे कुष्मनामना बाणवडे ते विद्याधरराजानां सर्व शस्त्रो छेदी नांख्यां, एक बाणथी तेनुं धनुष्य कापी नांख्युं अने एक बाणथी ते विद्याधरराजाने छातीमां विंधि नांख्यो. छातीमांथी लोही निकळवाने लीधे मुर्छा खाइ ते पृथ्वी उपर पड्यो. फरीथी ज्यारे ते सचेत थयो त्यारे छलो थइ तेणे विद्याना बळथी पोतानां लाखो रुपो विकूर्व्यां, ते रुपोथी आकाश व्याप्त थयुं. कुमारे ज्यां ज्यां जोयुं त्यां त्यां विद्याधरराजानां रुपो दीठां, तोपण ते जय पाम्यो नहीं. कह्युं छे केः—" धीरपुरुषो कल्पांते पण कायर थता नथी." विद्याधरराजा पोतानां सर्व रुपथी कुमारने मारवा लाग्यो तोपण रत्नसारकुमारे पोतानुं धीरपणुं त्यजी दीधुं नहीं. पछी चंद्रचुडदेवता कुमारने संकटमां पडेलो जोइ पोते मुद्गर लइ विद्याधर राजाने मारवा उठ्यो. त्यां जयंकर

रुप धरीने आवता एवा देवताने जोइ विद्याधरपति क्षोभ पाम्यो, परंतु धीरज राखी देवताना उपर शस्त्रो फेंकवा लाग्यो; पण जेम वांझणीने औषध निष्फळ थाय तेम कुमारना पुण्यथी अने देवशक्तिथी शत्रुए फेंकेलां सर्वे शस्त्रो निष्फळ गयां. पछी जेम इंद्र वज्रथी पर्वतने मारे तेम देवताए क्रोध करी मुद्गरवडे विद्याधर राजाने मार्यो, तेथी ते बहु पीडा पाम्यो, एटलुंज नहीं परंतु तेनी पासेथी बहु रुपिणी विगेरे विद्यात्र नाश पामी गइ. "कुमार स्वभावथीज दुःसह छे, तेमां वळी देवतानी सहाय मळी एटले बाकी शुं?" एम धारी विद्याधर राजा नासी गयो. लोको पण कहे छे के, "जे नासी जाय ते जीवे." विद्याधर राजाने नासी गयेलो जोइ तेना सुभटो पण नासी गया. कुमार विद्याधरराजानी साथे युद्ध करतां जे विजय पाम्यो ते सर्व धर्मनुं महात्म्य छे. कारण ज्यां धर्म त्यां जय होय छे. न जीति शकाय एवा भयंकर शत्रुने जीती पछी रत्नसारकुमार देवतानी साथे श्री आदिनाथना मंदिरमां आव्यो.

कुमारनां आवां आश्चर्यकारी चरित्रने जोइ मनमां चमत्कार पामेली अने जेना शरीरनां रुवामां ऊभां थयां हतां एवी तिलकमंजरी विचार करवा लागी के, "आ कोइ जुवान पुरुषरत्न देखाय छे, जो ते म्हारो पति थाय अने म्हारी बहेन आहिं मने आवी मळे तो म्हारुं

म्होटुं पुण्य बंधेगाय."

पछी कुमारे तिलकमंजरी पासेथी हंसीने जड कह्युं केः—"हे हंसी! तुं कोण छुं? तने नि
याधर राजाए केम पकडी हती? अने तुं मनुष्यनी भाषा शी रीते बोले छे? ते सर्व मने क
हे. त्यारे हंसीए कह्युं.—"हे स्वामी! जे बन्युं छे ते सर्व म्हारुं चरित्र सांभळोः—

वैताढ्य पर्वतने विषे रथनूपुर नामनुं नगर छे, त्यां तरुणीमृगांक नामनो विद्याधर राजा
राज्य करे छे. एक दिवस ते विद्याधरराजा कनकपुर उपर थइ जतो हतो, पवामां तेणे सिं
धका ख्याती अशोकमंजरी नामनी राजकन्या दीठी. महा रूपवंत एवी ते कन्याने जोइ ते
ना उपर अनुराग धरतो एवो ते विद्याधर राजा तेने हरण करी सबरसेना नामना म्होटा
अरण्यमां लाव्यो, त्यां तेणे जयजित, अति करुण अने रोती एवी ते कन्याने कह्युं.—"हे सुं-
दरी! तुं शामाटे कंपे छे? अने करुणस्वरथी शामाटे रुवे छे? हुं कोइ वंदीवान नथी, चोर न
थी, परस्त्रीने सेवन करनारो नथी, परंतु विद्याधरोनो राजा छुं. हुं त्हारो सेवक थइने विनंती
करुं छुं के तुं सर्व विद्याधरीओनी स्वामिनी था." विद्याधरराजानां आवां वचन सांभळी अ-
शोकमंजरी विचारवा लागी के, "धिक्कार छे! धिक्कार छे!! कामांध पुरुषोने. कामाग्निथी बळी

एक दिवस विद्याधर राजानी स्त्री कमळमालाए पोताना पतिने हंसीनी प्रार्थना करतां दीठो, तेथी ते शंका पामीने विचारवा लागी के, "आ शुं?" पछी कमळमालाए ते वात पोतानी विद्यादेवीने पूछी एटले विद्यादेवीए सर्व वृतांत तेनी आगळ कह्यो. तेवारे कमळमालाए हंसीने पोतानी शोक्य जाणी पांजरामांथी काढी मूकी. हंसीने तो पोताना पुन्ययोगथी फावतुं मळ्युं तेथी ते विद्याधर राजाना भयथी सबरसेना अरण्य तरफ जवा लागी. रस्तामां ते थाकी जवाथी त्हारा खोळामां आवी पडी."

हंसी रत्नसारकुमारने कहे छे केः–हे कुमार! ते हंसी हुं पोते छुं, म्हारी पाछळ आव्यो हतो ते विद्याधरराजा हतो के जेने तमे जीत्यो छे."

आ सर्व वृतांत सांभळी तिलकमंजरी विलाप करवा लागीः–"हे बहेन! तुं तापसपणामां वनने विषे एकली शीरीते रही शकी? अने आ तिर्यंचपणामां शी रीते रहे छे? निश्चे तें पूर्वभवने विषे पाप कर्युं हशे. हवे आ त्हारुं तिर्यंचपणुं शीरीते दूर थशे? तिलकमंजरी आ प्रमाणे विलाप करती हती, एवामां चंद्रचूड देवताए पोतानी देवशक्तिथी हंसीने कन्या बनावी. पछी बंने बहेनो हर्षथी मळी. आ वखते रत्नसारकुमारे कह्युं, हे तिलकमंजरी! तुं मने

नवामणी शुं थाय छे ते कट कहे. धर्मने माटे उचित दान करवामां विलंब करवो नहीं.

कह्युं छे केः— संध्यानित्यादि दानर्णदुःख गृहकृत्यगृहे ॥
धर्मे गते रिपुच्छेदे कालक्षेपो न शस्यते ॥

भावार्थः—सांज वेळा, उचितदान आपवुं, देवुं उतारवुं, क्षेम आपवी, नोकरोनो पगार देवो, धर्म करवो अने रोग तथा शत्रुनो नाश करवो, एटला कार्यमां वार करवी नहीं. परंतु

क्रोधावेशे नदीपुरप्रवेशे पाप कर्मणि ॥
अजीर्णभुक्तौ भीस्थाने कालक्षेपः प्रशस्यते ॥

भावार्थः—क्रोधना जुस्सामां, नदीना पुरमां प्रवेश करवामां, पाप करवामां, अजीर्ण उपर खावामां अने भयंकरस्थानने विषे जवामां वार करवी.

पछी तिलकमंजरीए कह्युंः—"हे सत्पुरुष! उपगारी एवा तमने अमे अमारुं सघळुं आपीए छीए." एम कही तेणे कुमारना कंठमां मोतीनो हार पहेराव्यो. कुमारे ते हार बहु आदरथी पहेर्यो. वळी कमळना पुष्पथी पोपटनी पण पूजा करी. पछी चंद्रचुडदेवताए कह्युंः—"हे रत्नसारकुमार! मैं प्रथम आ बन्ने कन्याओ तने आपेली छे अने हमणां हुं पण आपुं छुं."

एम कही देवताए बन्ने कन्याउनो कुमारनी साथे पाणिग्रहण कराव्यो. पछी तेणे बीजुं रुप लइ श्री चक्रेश्वरीदेवी पासे जइ प्रथमथी सर्व वात कही, तेथी ते चक्रेश्वरीदेवी पण परिवारसहित विमानमां बेसी त्यां आव्यां. बहु वरोए तेमने प्रणाम कर्या एटले देवीए तेमने कुळवृद्धिनी आशिष आपी. पछी चक्रेश्वरीदेवीए चोरी रची विवाहनी सर्व सामग्री तैयार करी विधिथी लग्न कर्युं, ते वखते देवीउ मंगळीकगीतो गावा लागी, अने म्होटो विवाहमहोत्सव थयो. पछी श्री चक्रेश्वरीदेवीए नानाप्रकारना गोखथी सुशोभित एवो सातमाळनो म्हेल बनावी तेमने रहेवा माटे आप्यो, ते म्हेलमां बन्ने स्त्रीउसहित रत्नसारकुमार विषयसुख भोगवतो सुखे रहेवा लाग्यो.

हवे श्री चक्रेश्वरीदेवीनी आज्ञाथी चंद्रचुडदेवताए कनकपुरमां जइ कनकध्वजराजाने पुत्रीउनी अने जमाइनी वधामणी आपी एटले कनकध्वजराजा हर्ष पामी पुत्रीउना स्नेहने लीधे मंत्री, सामंत, साहुकार विगेरेसहित म्होटी सेनाने साथे लइ थोडा दिवसमां त्यां आवी पहोंच्यो; तेवारे कन्याउ अने पोपटसहित रत्नसारकुमारे सामा जइ तेमने प्रणाम कर्या. कनकध्वजराजा रत्नसारकुमारने जोइ बहु हर्ष पाम्यो. पछी कुमारे देवीना प्रसादथी राजानी भोजन विगेरेथी बहु भक्ति करी, तेथी राजा बहु संतोष पाम्यो अने कुमारने कहेवा लाग्यो

के:-"हे म्होटा नाग्यवंत! अमारा नगरने विषे आवी अमने कृतार्थ करो." पछी रत्नसार कुमार कनकध्वजराजानी साथे तेना नगरे आव्यो, त्यां राजाए म्होटा उत्सवथी कुमारने नगरमां प्रवेश कराव्यो; पछी कुमार त्यां राजाए आपेला महेलमां बेन्न स्त्रीउनी साथे सुख नोगववा लाग्यो. पोपट पण सोनाना पांजरामां सुखे रहेवा लाग्यो. एवी रीते पुन्यना प्रसादथी नाना प्रकारनां सुखो नोगवतां रत्नसारकुमारना दिवसो सुखमां जवा लाग्या.

एक दिवस रत्नसारकुमार रात्रीए सुखे सूतो हतो, एवामां बारणांठ बंध छतां दिव्यरूप-धारी, लुगडां अने घरेणांथी सुशोनित शरीरवाळो तेमज चोरी करवामां चतुर एवो कोइएक पुरुष हाथमां तरवार लइ क्रोधथी त्यां आव्यो. ते पुरुष जेटलामां छानी रीते अंदर शयनमां आव्यो, तेटलामां कुमार जागी गयो. कारण उत्तमपुरुषोने निंद्रा थोडी होय छे. पछी "आ कोण छे? अने म्हारा महेलमां शामाटे आव्यो छे?" इत्यादि विचार करे छे, एवामां ते पुरुषे क्रोधथी रातां नेत्र करीने कह्युं के, "अरे कुमार! जो तुं वीर छे तो सावधान था, अने म्हारी साथे युद्ध कर. अरे! तुं छेतो जातनो वाणीठ, तो पछी त्हारुं केटलुं बळ होय? धूतारा शियाळनुं बळ सिंह केटला दिवस सहन करे?" आ प्रमाणे कहेतो एवो ते पुरुष पोपटसहि

त पांजरुं लइ पाछो वळ्यो. आ वखत कुमार म्यानमांथी तरवार काढी तेनी पाछळ दोड्यो, आगळ ते पुरुष अने पाछळ रत्नसारकुमार. एम बन्ने जणाउ एक बीजा सामे नजर राखी केटलांक घरों उल्लंघी गया, कुमार तेनी पाछळ पाछळ बहु दूर गयो अने जेटलामां ते पुरुषने चोरनी पेठे पकडवा जाय छे तेटलामां ते पुरुष आकाशमां उड्यो. कुमारे तेने केटलेक दूर जतां सुधी जोयो, परंतु पछी ते देखायो नहीं; तेथी चित्तमां विस्मय पामी विचार करवा लाग्यो केः—"आ कोइ पण म्हारो शत्रु देखाय छे, गमे तो ते विद्याधर, देव, दानव के भूत होय; परंतु ते म्हारा राजपोपटने लइ गयो. अरे वीर धीर पोपट! त्हारुं शुं थयुं? तुं क्यां गयो? त्हारा विना म्हारी शी गति थशे?" आवी रीते ते रत्नसार विलाप करवा लाग्यो. वळी तेणे चिंतव्युं के, "अरे जीव! तुं दुःख न धर, दुःख धरवाथी तने शुं थवानुं छे? खेद करवाथी पोपट आवशे नहीं, चाल बीजे कोइ ठेकाणे शोध करुं, वखते पोपट मळी आवे, पोपटने लइनेज पाछो वळीश, तेना विना क्यारे पण पाछो वळनार नथी." आवी रीते निश्चय करी आम तेम भमतो कुमार पोपटनी शोध करवा लाग्यो, परंतु तेणे कोइ ठेकाणे पोपटने दीठो नहीं; केमके आकाशमां गयेली वस्तु पृथ्वी उपर शोधवाथी शी रीते मळी

शके? तोपण "कोइपण ठेकाणे पोपटनी खबर मळशे." एवी आशाथी रत्नसारकुमार आगळो निरंतर सर्व ठेकाणे जतो. संध्या वखते तेणे गढ, पोळ अने ध्वजाओवाळा मणिमय मंदिरोथी सुशोभित नगर दीठुं, ते नगरनी शोभा जोइ चित्तमां चमत्कार पामतो रत्नसारकुमार नगर पासे आवी शोभा जोवा लाग्यो. पछी जेटलामां दरवाजानी अंदर पेसवा लाग्यो, तेटलामां गढ उपर बेठेली एक सारिका (मेना) ए कह्युंः-"हे कुमार! तुं नगरमां न जा." तेवारे कुमारे मनमां विस्मय पामीने कह्युं. "हे सारिका! नगरमां पेसता एवा मने तुं शा माटे ना पाडे छे?" त्यारे सारिकाए कह्युं. "हे सत्पुरुष! जो तुं सुख इच्छतो होय तो आ नगरने विषे न पेसीश. तुं एम न जाणीश जे आ मने फोगट ना पाडे छे, पण हुं तने त्हारा हित माटे नगरमां पेसवानी ना पाडुं छुं. कारण के उत्तम प्राणीओ हेतु विना कहेता नथी. जो तुं कारण सांभळवानी इच्छा करतो होय तो सांभळः—

आ रत्नपुरनामनुं नगर छे, एमां पुरंदरनामनो राजा उत्तमप्रकारे प्रजानुं पालन करतो छतो राज्य करतो हतो. ते वखते नाना प्रकारना वेशने धारण करनारो कोइ चोर ते नगरमां प्रवेशी चोरी करतो अने धनवंत माणसोना घरमां खातर पाडी बहु धन लइ जतो; परंतु

नगरना रक्षकलोको ते चोरने पकडवा शक्तिवंत थता नहीं.

एक दिवस सर्व महाजनलोको एकठा थइ राजानी पासे आवी विनंती करवा लाग्या केः—"हे राजन्! एक चोरे आवीने सर्व नगरमां वारंवार खातर पाडी अमने निर्धन करी नांख्या छे." महाजनलोकोनां आवां वचन सांभळी क्रोध पामेला राजाए कोटवाळने बोलावीने कह्युं के, "अरे रक्षक! तुं रक्षण करतां छतां चोर नगरीमां खातर केम पाडे छे?" त्यारे रक्षके कह्युंः—"हे राजन्! म्होटा रोगनी पेठे आ चोर असाध्य छे, अर्थात् पकडी शकाय तेवो नथी, अने पकडवानो कोइ उपाय सफळ थतो नथी; तेथी ए असाध्यचोरने पकडवा हुं समर्थ नथी, माटे जेम आपने योग्य लागे तेम करो."

पछी राजा हाथमां तरवार लइ चोरने शोधी काढवा निकळ्यो. एक दिवस तेणे खातर पाडी धननी गांसडी लइ जता एवा चोरने दीठो, तेवारे राजा तेनी पाछळ दोड्यो. चोर आगळ अने राजा पाछळ एम दोडतां दोडतां चोर राजानी सरत भुलवी एक उद्यानमां पेसी गयो; त्यां कोइएक सूतेला तापस पासे धननी गांसडी मूकी क्यांइ नासी गयो. पछी राजा उद्यानमां आव्यो तो तेणे सूतेला पुरुषनी पासे धननी गांसडी जोइ, तेथी "निश्चे आ तापस

वेषधारी चोरे सर्व नगरने लुंटी लीधुं छे अने अत्यारे कपटनिंद्राथी सूतो छे." एम धारी राजाए तेने कह्युं. "अरे दुष्ट पापी चोर! तें तापसनो वेश धारण करी म्हारा सर्व नगरने लुंटी लीधुं छे अने अत्यारे कपटनिंद्राथी सूतो छे? हमणां हुं तने दीर्घनिंद्रा (मरण) आपुं छुं." एम कही ते तापसने पोताना सुभटो पासे बंधाव्यो. कारणविना निर्दयराजाए तेने सवारे मारी नांखवानो कोटवाळने हुकम दीधो. बीजे दिवसे कोटवाळे ते तापसने माथुं मुंडावी, गधेडा उपर चडावीने आखा नगरमां फेरव्यो अने पछी शूळी उपर चडाव्यो. तापस मृत्यु पामी दुष्ट राक्षस थयो. पछी क्रोध पामेला ते राक्षसे राजाने मारी नांख्यो, अने नगरना सर्व लोकोने काढी मूक्या. राजना अविचारी कार्यथी आ प्रजा पीडा पामे छे, हजु पण जे पुरुष अंतःपुरमां जाय तेने ते राक्षस मारी नांखे छे. कारण अंतःपुरमां पेठेला पुरुषने कोण सहन करे?"

आ कारणथी हे रत्नसारकुमार! हुं तने नगरमां जवानी ना पाडुं छुं; केमके कदापी राक्षस तने मारी नांखे तो हुं तने जोइ शकुं नहीं."

पछी रत्नसारकुमार मेनानी वचनचातुरी सांभळी बहु विस्मय पामीने बोल्योः—"हे सारिका! ते राक्षसनो मने जरा पण भय नथी." एम कहीने ते कुमार राक्षसना बळने जाण-

वान् इच्छाथी जाणे रणभूमिमां पेसतो होयनी! तेम नगरमां पेठो. ते नगरमां तेणे कोइ ठेकाणे चंदननां लाकडांनी भरेली दुकानो दीठी, कोइ ठेकाणे सोनना ढगला दीठा, कोइ ठेकाणे कपुरना ढगला, कोइ ठेकाणे सोपारी अने नाळीयेरना ढगला जोया, कोइ ठेकाणे पकवान्नथी भरेली कंदोइनी दुकानो जोइ, अने कोइ ठेकाणे सुगंधी करीयाणाथी भरपुर गांधीनी दुकानो दीठी. आ प्रमाणे बहु वस्तुओथी भरपुर एवी ते नगरी जोइ, पण तेमां कोइ माणस जोवामां आव्युं नहीं. अनुक्रमे नगरने जोतो जोतो ते रत्नसारकुमार राजमंदिरमां गयो, त्यां एक सात माळनो महेल हतो ते महेलमां पेठो अने अनुक्रमे सातमामाळ उपर गयो; त्यां तेणे नानाप्रकारना मणि विगेर रत्नोथी सुशोभित एवी एक शय्या जोइ. पछी ते शय्यामां ते कुमार संतोष पामीने निर्भयपणे सूतो अने पोताना घरनी पेठे निःशंकपणे गाढनिद्राथी ऊंघी गयो.

हवे माणसना पगलांनी हालचाल जोइ बहु क्रोध पामेलो राक्षस त्यां आव्यो अने कुमारने सुखे सुतेलो जोइ विचार करवा लाग्यो केः—"जे स्थानके जवानी वात माणसोना ध्यानमां पण न आवे ते स्थानके आ कोइ धिट्ठ पुरुष आवीने सूइ रह्यो छे. आ म्हारा शत्रुने हुं कया मारथी मारुं? फळ तोडवानी पेठे एना माथाने तोडी नाखुं! के एने नखोवडे चीरी नाखुं!

गदाथी चूर्ण करी नाखुं! के म्होटी शरीरने ककडे ककडा करी नाखुं! आ उदात्माने धगधग ता अग्निमां फेंकी दउं! दमानी पेठे आकाशमां उछाळी दउं! के उपाडीने समुद्रमां फेंकी दउं! अजगरनी पेठे गळी जाउं! के म्हारे घरे आवीने सुखे सूतेला पराणाने न मारुं! केमके घरे आवेला शत्रुने पण मारवो नहीं. कह्युं छे केः—

आगतस्य निजगेहमप्यरे गौरवं विदधते महाधियः ॥
मानमात्मसदनमुपेयुषे भार्गवाय गुरुरुच्चतां ददौ ॥

भावार्थः—बुद्धिवंत पुरुषो पोताने घरे आवेला शत्रुनी पण परोणागत करे छे. जुओ शुक्र गुरुनो शत्रु छे अने मीनराशि ए गुरुनुं सदन छे, एम छतां पण ज्यारे शुक्र मीनराशिए आवे छे त्यारे गुरु तेने उच्चस्थान आपे छे.

माटे ज्यांसुधी ए पोतानी मेळे न जागे त्यांसुधी हुं तेने कांइपण नहिं करुं, पछी जे योग्य लागशे ते करीश." आ प्रमाणे विचार करी राक्षस बहार गयो अने थोडीवारे बहु भूतोने साथे लइ पाछो त्यां आव्यो तोपण कुमार सूतो हतो, तेने जोइ राक्षसे कह्युंः—"अरे निर्भय! निर्बुद्धि! निर्लज्ज! तुं म्हारा घरथी झट बहार जा! नहिं तो म्हारी साथे युद्ध कर." राक्-

सनां आवां वचन सांजळी कुमारे जागीने कह्युः–"अरे राक्ससराज! तुं म्हारी निंडानो जंग केम करे छे? तुं म्हारी निंडानो जंग करीश तो त्हारी निंडनो पण जंग थशे. कह्यु छे केः—

धर्मनिंदी पंक्तिजेदी, निडाछेदी निरर्थकम्॥ कथा जंगी वृथापापी पंचेतेऽत्यंतपापिनः ॥

जावार्थः–धर्मनी निंदा करनारो, पंक्तिनो जेद करनारो, वगर कारणे निंडानो जंग करनारो, कथानो जंग करनारो अने प्रयोजन विना पाप करनारो ए पांच महापापी कहेवायछे.

माटे तुं ताजा घीनी साथे ठंडुं पाणी लइ म्हारा पगने मशळ के जेथी मने ऊट फरी निंड आवे." तवारे राक्स विचारवा लाग्योः–"जगत्मां आ पुरुष कांइ अद्भुत चरित्रवाळो देखाय छे, घणी आश्चर्यनी वात छे के ए म्हारी पासे पोताना पगनां तळीयां मशळाववानी इच्छा करे छे. आ वात सिंह पासे हरिण पोताना पगनां तळीयां मशळाववानी इच्छा करे तेवी छे. अहो! शुं एनुं साहसिकपणुं! अहो! शुं एनुं धीगाइपणुं! अने केवुं गंजीरपणुं! वधारे विचार करवाथी शुं? चाल एक वखत तेनुं कहेलुं करुं."

आवी रीते विचार करी राक्से सुगंधीदार ताजा घीनी साथे पाणी लइ कुमारना पग मशळ्या. अहो! जे वस्तु कोइपण ठेकाणे देखाती नथी, संजळाती नथी अने मेळवी शका-

ती नथी, ते वस्तु पुन्यना प्रसादथी मळी शके छे. पछी चाकरनी पेठे पोताना पगनां तळी- यांने मसळता एवा राक्तसने जोइ रत्नसारे उठीने कह्युंः—"हे देव! में माणसजातिए तने दु कम कर्यां छे, ते ह्मारे मनमां दया लावी माफ करवो. हुं ह्मारी शक्तिथी बहु संतोष पाम्योछुं, माटे वरदान माग. जे ह्मारुं दुष्कर काम हशे ते पण हुं करीश." कुमारनां आवां वचन सां भळी राक्तस विस्मय पामी मनमां विचार करवा लाग्योः—"अहो! आतो विपरीत थयुं! जे मने देवताने ए माणसजाति प्रसन्न थयो; एटलुंज नहिं पण म्हाराथी न बनी शके एवुं का- र्य करवानी ते इछा करे छे. आ वात कल्पवृक्ष सेवक पासेथी इछितवस्तु मेळववानी इछा करे तेवी बनी छे. ए माणसजाति मने देवताने शुं आपी शकशे? माणसनी पासे देवताने प्रार्थना करवायोग्य कइ वस्तु होय छे? तोपण तेनी पासेथी कंइपण मागुं." आवी रीते वि चार करी राक्तसे मधुरवचनथी कह्युंः—"जे बीजाने इछितवस्तु आपे ते पुरुष त्रणलोकमां दुर्लभ छे, अने याचना करनार माणसना सर्व सद्गुणो याचना करवाथी नाश पामे छे.

कह्युं छे केः—लघुर्तूली तृणं तस्या स्तृणात्तूलं ततोऽनिलः ॥

ततोऽपि याचकस्तस्मादपि याचकवंचकः ॥

ज्ञावार्थः—सौथी हलकी धूळ छे, तेथी हलकुं तृण छे, तेथी हलकुं रु अने तेथी हलको पवन छे; ए पवनथी हलको याचक अने तेथी पण याचकने ठगनारो हलको जाणवो. वळी

परपत्थणापवन्नं माजणणि जणेसुएरि संपुत्तं ॥
मा उथरे विधरिज्ज सुपत्थि अन्नंगो कन्न जेण ॥

ज्ञावार्थः—हे मात! बीजा पासे याचना करवा जाय एवा पुत्रने तुं जन्म आपीश नहीं, तेमज याचकनी प्रार्थनानो जंग करनारा पुत्रने तुं उदरमां धारण करीश पण नहीं.

माटे हे कुमार! जो तुं म्हारी याचनानो जंग न करे तो हुं त्हारी पासे याचना करुं." ते वारे कुमारे कह्युंः—हे राक्षसराज! म्हारी पासेथी जे कार्य सिद्ध थाय तेवुं होय ते कहे." त्यारे राक्षसे कह्युं. "जो एम छे तो सांज्ञळ. तुं आ नगरीनो राजा था, हुं तने योग्य जाणी राज्य आपुं छुं; माटे तुं त्हारी मरजी प्रमाणे राज्यसुख ज्ञोगव. हुं सेवकनी पेठे तने दिव्यज्ञोग अने दिव्यसमृद्धि आपीश; तेमज निरंतर त्हारी सेवा करीश; सर्वे राजाओ त्हारे वश थइने रहेशे; माटे तुं आ एकछत्र राज्य पोताना कबजामां ले." पछी रत्नसारकुमार पोताना चित्तमां विचार करवा लाग्यो के, "आ राक्षसराजा मने राज्य आपे छे, राज्य बहु पुण्यना योगथी म-

छे छे; परंतु ज्यारे में पूर्वे परिग्रहपरिमाणव्रत लीधुं त्यारे राज्य ग्रहण करवानो नियम लीधेल छे. हवे हुं शुं करुं? आतो म्हारुं नियमसंकट आवी पड्युं. एक तरफथी कबूल करेलुं वचन जाय छे अने बीजी तरफथी व्रत भंग थाय छे. हा देव! हवे हुं शुं करुं? म्होटा नियमसंकटमां आवी पड्यो छुं." आवी रीते विचार करी श्यामारकुमारे कह्युं:—"हे देव! बीजी मागणी कर. कारण राज्य लेवानो म्हारे नियम छे, तो ते लेवाथी म्हारा नियमनो भंग थाय छे अने व्रतनो भंग थयो तो पछी बाकी शुं रह्युं? जेनाथी व्रतनो भंग थाय एवी राज्यता शा कामनी? जेनाथी कान तूटी जाय एवुं सोनुं शा कामनुं?" त्यारे राक्षसे कह्युं, "आ शरीरनां रक्षण, लज्जा, दाक्षिण्य विगेरे सर्व कह्युं छे. उत्तमपुरुषो जे कबूल करेलुं होय तेने माटे जीवितने पण त्यजी दे छे." फरी कुमारे कह्युं, "हे राक्षसराज! तें योग्य कह्युं छे, परंतु में गुरु पासे नियम लीधो छे के, "पापनुं स्थान अने अनर्थकारी एवा राज्यने हुं नहिं धारण करुं; केमके लीधेला नियमनी विराधना करवाथी म्होटुं दुःख थाय छे. माटे हे महाभाग! जेथी म्हारो नियम न तूटे एवुं कंइक काम कहे, के ते पण हुं करीश." त्यारे राक्षसे कह्युं. "अरे तें म्हारी प्रथमनी मागणी फोगट करी अने हवे बीजी मागणी करवानुं कहे छे! अरे मूढ!

तुं पोताना उपरज कोप पामेलो देखाय छे. क्रोध विगेरेथी जे जीवहिंसा कराय अथवा युद्ध कराय तेमां पाप लागे; परंतु देवताए आपेलुं राज्य लेवुं एमां ते पाप शानुं होय? अरे मूढ! हुं तने राज्य आपुं छुं छतां तुं शामाटे उत्साह नथी पामतो? सुगंधी घी पातां शामाटे "थुथु" एवो शब्द बोल्या करे छे? अरे मूढ! तुं म्हारा म्हेलमां आवी म्हारी शय्यामां सुखे सूइ रह्यो, तें त्हारा पगनां तळीयां म्हारी पासे मशलाव्यां अने हवे म्हारुं कहेलुं हितकारीवचन मानतो नथी तो पछी जो तेनुं फळ." एम कही कुमारने हाथमां पकडी राक्षसे आकाशमां उछाळ्यो, त्यांथी क्रोध पामेला राक्षसे तेने समुद्रमां फेंक्यो, कुमार समुद्रमां पडी पाताळमां पेसी गयो अने त्यांथी पाछो पाणीनी उपर आव्यो एटले राक्षसे तेने बहार काढीने कह्युंः— "अरे मूढ! तुं पोताना कदाग्रहथी शामाटे फोगट मृत्यु पामे छे? हुं तने राज्यसंपत्ति आपुं छुं छतां शामाटे नथी लेतो? जो के हुं देवता छुं तोपण त्हारुं कहेलुं निंदित काम करीश. अरे मूढ! म्हारा कहेला सारा कार्यने पण तुं माणसजाति छतां नथी करतो? अरे! तुं राज्य ले, नहिं तो धोबीनी पेठे म्होटी शीला उपर पछाडी पछाडीने तने मारी नांखीश." एम कही राक्षस कुमारने पकडी पछाडवा माटे शीला पासे लइ गयो, अने कह्युं. "अरे मुर्ख! तुं म्हारुं

कह्युं मान्य अने फोगट मृत्यु न पाम." त्यारे कुमारे कह्युं, "अरे राक्षस! तने जे रुचे ते
कर, तुं ए बाबतमां मने फोगट शामाटे पूछ्या करे छे?" कुमारनां आवां वचन सांभळी रा
क्षस बहु प्रसन्न थयो, अने पोतानुं कृत्रिमराक्षसरूप त्यजी दइ कोइ देवतारूपे प्रगट थयो, प
छी जळ अथवा स्थळमां उत्पन्न थएला पुष्पोनो कुमार उपर वरसाद वरसावतो छतो जयजय
शब्द करी कुमारनी पासे आवीने आ प्रमाणे कहेवा लाग्यो:—

हे कुमार! तने धन्य छे, त्हारा सरखा उत्तमपुरुषोथीज आ पृथ्वी रत्नगर्भा कहेवाय छे.
हे सत्पुरुष! त्हारी धर्मने विषे आवी दृढता छे ते बहु सारुं छे. इंद्रना सेनापति नैगमेषी
देवताए देवोनी अने म्हारी पासे त्हारी प्रशंसा करी, तेथी सर्व देवतार विस्मय पाम्या; एवा
मां सौधर्मदेवलोक अने इशानदेवलोकने विषे नवा इंद्रो उत्पन्न थया, ते बन्नेमां एक विमान-
ने माटे परस्पर बहु क्लेश थयो. बत्रीशलाख विमान सौधर्मदेवलोकमां अने अठावीशलाख
विमान इशानदेवलोकमां छे. धिक्कार छे! आटलां विमान छतां तेमणे क्लेश कर्यो. लोभने वश
थएला चित्तवाळा ते इंद्रोए परस्पर बहुवार युद्ध कर्यां. जो के ...
तो तेमने बीजा माणसो ...

पोते युद्ध करवा लाग्या तो पछी तेमने कोण वारे? बन्ने इंद्रोने युद्ध करतां बहु काळ गयो. एक दिवस वृद्ध देवताउए कह्युंः—"माणवकस्थंजनने विषे जिनप्रतिमानी दाढा छे, तेना पाणी थी म्होटा दोषो, म्होटा रोगो अने म्होटा वैरो समाइ जाय छे." आवी रीते विचार करी वृद्ध देवताए ते जिनराजनी दाढाना पाणीथी बन्ने इंद्रोने अजिषेक कर्यो, तेथी ते बन्ने इंद्रोए परस्पर वैर त्यजी दीधुं; पछी ते बन्ने इंद्रोने तेमना प्रधानदेवताए पूर्वनी व्यवस्था कही. ते आ प्रमाणेः—"दक्षिणदिशामां जे विमानो छे ते सघळां सौधर्मेंद्रनां छे, तेमज उत्तरदिशामां जे विमानो छे ते सघळां इशानेंद्रनां छे, पूर्व अने पश्चिमदिशामां गोळाकार जे तेर विमान छे, ते सर्व सौधर्मेंद्रनां छे अने तेज पूर्व अने पश्चिमदिशामां जे त्रण खुणावाळां अने चार खुणावाळां विमानो छे तेमां अर्धां सौधर्मेंद्रनां छे अने अर्धां इशानेंद्रनां छे. सनत्कुमार अने माहेंद्रदेवलोकमां पण एज अनुक्रम छे."

प्रधानदेवोनां आवां वचन सांजळी बन्ने इंद्रो एक बीजा उपरनां वेर त्यजी दइ परस्पर प्रीतिवाळा थया. पछी चंद्रशेखरदेवताए हरिणीगमेषी देवताने पुछ्युं केः—"कोइ एवो माणस छे के लोजने वश न थाय. जो के देवताउ पण लोजना वशथी परस्पर युद्ध करे छे तो पछी

बीजाठनी तो शी वात?" तेवारे हरिणैगमेषी देवताए कह्युं:—"भाइ! तुं कहे छे ते वात खरी छे, परंतु सर्व वस्तुना विषयने विषे लोभ होतो नथी. लोभना संबंधमां ईशाणीने विषे पण लोभ न पामे तेवा माणसो होय छे. हमणां वसुसारशेठनो पुत्र रत्नसारनामे कुमार छे ते देवताए आपेला राज्यने पण लेतो नथी. जो के सर्व जीवो लोभरूप पुरमां बूडी जाय छे तोपण ते निर्लोभ चित्तवाळो छे." हे महाभाग रत्नसारकुमार! हरिणैगमेषी देवतानां आवां वचन सांभळी तेने चंद्रशेखरदेवता नहिं मानतो छतो त्हारी परिक्षा करवा माटे अहिं आव्यो, जेणे प्रथम पोतानुं राक्षस सरखुं रूप बनावी एक शून्यनगर प्रगट कर्युं, सारिका वनावी, त्हारा पोपटसहित पांजराने लइ गयो, छेवट तने समुद्रमां फेंकी दीधो. ए विगेरे बीजी पण बहु कदर्थना तने करी, ते पोते हुं चंद्रशेखरदेवता छुं. हे महाभाग! ते म्हारा दुष्ट आचरणनी तुं क्षमा कर, मने कांइपण आज्ञा आप, अने तुं पोते म्हारी पासेथी कांइ वरदान माग. कारणके देवतानुं दर्शन निष्फळ न होय." तेवारे रत्नसारकुमारे कह्युं:—"हे सुरेश्वर! म्हारे जिनधर्मना प्रसादथी सर्व छे, त्हारी पासेथी कांइपण इच्छतो नथी, तोपण त्हारे नंदीश्वरतीर्थनी यात्रा करवी," पछी चंद्रशेखरदेवताए "बहु सारुं" एम कही

हित पांजरुं आपी कनकपुरनगरमां पहोंचाड्यो. त्यां कनकध्वजराजानी आगळ तेनां वखाण करी, तेने बहु मान आप्यं। देवता पोताने स्थाने गयो.

पछी रत्नसारकुमार पोताना ससरा कनकध्वजराजानी रजा लइ बन्ने स्त्री अने सामंत तथा मंत्री विगेरे सहित पोतानी नगरी तरफ चाल्यो, मार्गमां ठेकाणे ठेकाणे अनेक राजाओथी सत्कार करातो ते केटलेक दिवसे पोतानी रत्नविशाळानगरीए आवी पहोंच्यो; ते वखते तेनी म्होटी समृद्धिनो विस्तार जोइ राजा समरसिंह, वसुसारशेठ विगेरे बहु लोकोसहित सामो जइ म्होटा महोत्सवथी तेने नगरमां तेडी लाव्यो. पछी पोपटे राजा विगेरे सर्व लोकनी पासे रत्नसारकुमारनुं सर्व चरित्र कह्युं, ते सांभळी सर्वे लोको चमत्कार पाम्या अने कुमारनां वखाण करवा लाग्या. पछी रत्नसारकुमार सुखे रहीने आलोकसंबंधी भोग भोगववा लाग्यो.

एक दिवस ते नगरना उद्यानमां श्रीधर्मसूरि समवसर्या, त्यां रत्नसार विगेरे सर्व लोको वंदना करवा गया, राजा पण वंदना माटे त्यां गयो, सर्वे लोको योग्यस्थानके बेठा एटले आचार्ये धर्मदेशना आपी, देशना पुरी थया पछी राजाए गुरुने पूछ्युं:-"हे भगवन्! आ रत्नसारना पूर्वभवनी वात कहो, एणे पूर्वभवे शुं पुन्य कर्युं छे." तेवारे चार ज्ञानना धारणहार गुरुए कह्युं:—

आ भरतक्षेत्रमां राजपुरनामे नगर छे, त्यां जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने श्रीसारनामनो कुमार हतो, ते कुमारने त्रण मित्रो हता. एक क्षत्रियनो पुत्र, बीजो प्रधाननो पुत्र अने त्रीजो शेठनो पुत्र. आ चारे मित्रोमां परस्पर बहु स्नेह हतो.

एक दिवस राणीना घरमां खातर पाडीने धन लइ जता एवा चोरने कोटवाळे पकडीने राजानी पासे उभो राख्यो, राजाए तेने मारी नांखवानी आज्ञा आपी, पछी कोटवाळ चोरने शूळी देवाने ठेकाणे लइने जतो हतो, एवामां श्रीसारकुमारे तेने जोयो. कुमारना पूछवा उपरथी कोटवाळे सर्व वात जाहेर करी. पछी श्रीसारकुमारे कह्युं:—"म्हारी माताना धनने चोरी जनारा ए चोरने हुं पोते शिक्षा करीश." एम कही कोटवाळ पासेथी चोरने पोते लइ गाम बहार गयो, त्यां कुमारे चोरने चोरी न करवाना सोगन दइ छानी रीते छोडी मेल्यो. अहो! म्होटा पुरुषोने गुनेगार उपर पण दया होय छे. पण सर्व माणसोने पांच शत्रु अने पांच मित्रो होय छे, तेथी कोइ पुरुषे राजा पासे जइ चोरने छोडी मेल्यानी वात कही, एटले राजाए कुमारने बोलावी तिरस्कार करीने कह्युं केः—"अरे! तें म्हारी आज्ञानो भंग कर्यो? राजाना आवा तिरस्कारथी श्रीसारकुमार बहु खेद पामी नगरमांथी चाल्यो गयो; कारण

हित पांजरुं आपी कनकपुरनगरमां पहोंचाड्यो. त्यां कनकध्वजराजानी आगळ तेनां वखाण करी, तेने बहु मान आपी देवता पोताने स्थाने गयो.

पछी रत्नसारकुमार पोताना ससरा कनकध्वजराजानी रजा लइ बन्ने स्त्री अने सामंत तथा मंत्री विगेरे सहित पोतानी नगरी तरफ चाल्यो, मार्गमां ठेकाणे ठेकाणे अनेक राजाओथी सत्कार करातो ते केटलेक दिवसे पोतानी रत्नविशाळानगरीए आवी पहोंच्यो; ते वखते तेनी म्होटी समृद्धिनो विस्तार जोइ राजा समरसिंह, वसुसारशेठ विगेरे बहु लोकोसहित सामो जइ म्होटा महोत्सवथी तेने नगरमां तेडी लाव्यो. पछी पोपटे राजा विगेरे सर्व लोकनी पासे रत्नसारकुमारनुं सर्व चरित्र कह्युं, ते सांभळी सर्व लोको चमत्कार पाम्या अने कुमारनां वखाण करवा लाग्या. पछी रत्नसारकुमार सुखे रहीने आलोकसंबंधी भोग भोगववा लाग्यो.

एक दिवस ते नगरना उद्यानमां श्रीधर्मसूरि समवसर्या, त्यां रत्नसार विगेरे सर्व लोको वंदना करवा गया, राजा पण वंदना माटे त्यां गयो, सर्व लोको योग्यस्थानके बेठा एटले आचार्ये धर्मदेशना आपी, देशना पुरी थया पछी राजाए गुरुने पूछ्युं:—"हे भगवन्! आ रत्नसारना पूर्व भवनी वात कहो, एणे पूर्वभवे शुं पुन्य कर्युं छे." त्यारे चार ज्ञानना धारणहार गुरुए कह्युं:—

आ भरतक्षेत्रमां राजपुरनामे नगर छे, त्यां जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने श्रीसारनामनो कुमार हतो, ते कुमारने त्रण मित्रो हता. एक क्षत्रियनो पुत्र, बीजो प्रधाननो पुत्र अने त्रीजो शेठनो पुत्र. आ चारे मित्रोमां परस्पर बहु स्नेह हतो.

एक दिवस राणीना घरमां खातर पाडीने धन लइ जता एवा चोरने कोटवाळे पकडीने राजानी पासे आणी राख्यो, राजाए तेने मारी नांखवानी आज्ञा आपी, पछी कोटवाळ चोरने शूळी देवाने ठेकाणे लइने जतो हतो, एवामां श्रीसारकुमारे तेने जोयो. कुमारना पूछवाथी कोटवाळे सर्व वात जाहेर करी. पछी श्रीसारकुमारे कह्युं:—"म्हारी माताना धनने चोरी जनारा ए चोरने हुं पोते शिक्षा करीश." एम कही कोटवाळ पासेथी चोरने पोते लइ गाम बहार गयो, त्यां कुमारे चोरने चोरी न करवाना सोगन लइ छानी रीते छोडी मेल्यो. अहो! म्होटा पुरुषोने गुनेगार उपर पण दया होय छे. पण सर्व माणसोने पांच शत्रु अने पांच मित्रो होय छे, तेथी कोइ पुरुषे राजा पासे जइ चोरने छोडी मेल्यानी वात कही, पछी राजाए कुमारने बोलावी तिरस्कार करीने कह्युं केः—"अरे! तें म्हारी आज्ञानो भंग कर्यो?" राजाना आवा तिरस्कारथी श्रीसारकुमार बहु खेद पामी नगरमांथी चाल्यो गयो; कारण

दित पांजरुं आपी कनकपुरनगरमां पहोंचाड्यो. त्यां कनकध्वजराजानी आगळ तेनां वखाण करी, तेने बहु मान आपी देवता पोताने स्थाने गयो.

पछी रत्नसारकुमार पोताना ससरा कनकध्वजराजानी रजा लइ बन्ने स्त्री अने सामंत तथा मंत्री विगेरे सहित पोतानी नगरी तरफ चाल्यो, मार्गमां ठेकाणे ठेकाणे अनेक राजाओथी सत्कार करातो ते केटलेक दिवसे पोतानी रत्नविशाळानगरीए आवी पहोंच्यो; ते वखते तेनी म्होटी समृद्धिनो विस्तार जोइ राजा समरसिंह, वसुसारशेठ विगेरे बहु लोकोसहित सामो जइ म्होटा महोत्सवथी तेने नगरमां तेडी लाव्यो. पछी पोपटे राजा विगेरे सर्व लोकनी पासे रत्नसारकुमारनुं सर्व चरित्र कह्युं, ते सांभळी सर्वे लोको चमत्कार पाम्या अने कुमारनां वखाण करवा लाग्या. पछी रत्नसारकुमार सुखे रहीने आलोकसंबंधी भोग भोगववा लाग्यो.

एक दिवस ते नगरना उद्यानमां श्रीधर्मसूरि समवसर्या, त्यां रत्नसार विगेरे सर्वे लोको वंदना करवा गया, राजा पण वंदना माटे त्यां गयो, सर्वे लोको योग्यस्थानके बेठा एटले आचार्ये धर्मदेशना आपी, देशना पुरी थया पछी राजाए गुरुने पूछ्युंः—"हे भगवन्! आ रत्नसारना पूर्वभवनी वात कहो, एणे पूर्वभवे शुं पुन्य कर्युं छे." त्यारे चार ज्ञानना धारणहार गुरुए कह्युंः—

पछी जितशत्रुराजाए चारेने पाछा बोलावी श्रीसारने राज्य, प्रधानपुत्रने प्रधानपद, शेठना पुत्रने शेठपद अने क्षत्रीपुत्रने सेनापतिपणुं आप्युं. पछी चारे जणाए पोतपोताना पदने भोगवी अनुक्रमे मृत्यु पामीने श्रीसार रत्नसार थयो, मंत्रीनो पुत्र अने शेठनो पुत्र ए बन्ने जणा रत्नसारनी आ बन्ने स्त्रीओ थइ अने क्षत्रीपुत्र दानांतरायकर्मने लीधे पोपट थयो. रत्नसारे पाछला भवमां जे चोरने छोडाव्यो हतो, ते तापसव्रत लइ मृत्यु पामी चंद्रचूडनामे देवता थयो, तेणे रत्नसारनी सहाय्य करी."

आ प्रमाणे रत्नसारनुं पूर्वभवनुं चरित्र सांभळी राजा आदि सर्व लोको आदरथी सुपात्र दानने विषे घणो आदर करवा लाग्या अने जिनधर्मने विषे सावधान थया. रत्नसारकुमार पण पूर्वभवना पुन्यने लीधे बन्ने स्त्रीओसहित विविधप्रकारना भोग भोगववा लाग्यो, तेमज धर्मकार्य पण करवा लाग्यो; तेणे रथयात्रा अने तीर्थयात्रा करी, सोनाना तेमज रुपाना जिनबिंब करावीने प्रतिष्ठा करवापूर्वक जिनशासननी प्रभावना करी. तेना संगथी तेनी बन्ने स्त्रीओ पण धर्मकार्य करवा लागी. पछी ते रत्नसारकुमार पंडितमरणथी मृत्यु पामी अच्युत देवलोकने विषे देवता थयो, त्यांथी चवी महाविदेहक्षेत्रमां उत्पन्न थइ अने जिनधर्मनुं आराधन करी सिद्धिपद पामशे. ॥ इति रत्नसारकुमारनी कथा ॥

मानवंत पुरुषने मानहानि प्राणहानि करतां वधारे लागे छे. श्रीसारकुमारनी साथे तेना त्रण मित्रो पण चाल्या गया. कह्युं छे केः—

जानीयात् प्रेक्षणे भृत्यान्, बांधवान् व्यसनागमे ॥
मित्रमापदि काले च, भार्यां च विभवक्षये ॥

भावार्थः—कांइ काम पडे त्यारे चाकरोनी खबर पडे छे, दुःख आवे बंधुओनी खबर पडे छे, आपत्तिकाळे मित्रनी परीक्षा थाय छे अने विभवनो नाश थये स्त्रीनी परीक्षा थाय छे.

हवे चारे मित्रो सार्थनी साथे परदेश जता हता, एवामां तेओ एक म्होटा अरण्यमां भुला पड्या, तेथी त्रण दिवस भटकी चोथे दिवसे तेओ कोइ गाममां आव्या; त्यां रसोइ करीने जेटलामां तेओ जमवा बेठा तेटलामां कोइएक जिनकल्पी मुनि त्यां वहोरवा माटे आव्या. पछी भद्रकप्रकृतीवाळा राजपुत्रे चडता परिणामथी मुनिने दान आपी बहु भोगकर्म उपार्ज्युं, ते वखते प्रधानपुत्रे अने शेठपुत्रे ते दाननी अनुमोदना करी; परंतु क्षत्रीपुत्रे तो हीन पुन्यने लीधे एम कह्युं के, "अरे! अमने भुख लागी छे माटे अमारा माटे कांइ राखजो." आवी रीते कहीने तेणे दानांतरायकर्मथी भोगांतरायकर्म बांध्युं.

पछी जितशत्रुराजाए चारेने पाछा बोलावी श्रीसारने राज्य, प्रधानपुत्रने प्रधानपद, शेठना पुत्रने शेठपद अने क्षत्रीपुत्रने सेनापतिपणुं आप्युं. पछी चारे जणाए पोतपोताना पदने जोगवी अनुक्रमे मृत्यु पामीने श्रीसार रत्नसार थयो, मंत्रीनो पुत्र अने शेठनो पुत्र ए बन्ने जणा रत्नसारनी आ बन्ने स्त्रीओ थइ अने क्षत्रीपुत्र दानांतरायकर्मने लीधे पोपट थयो. रत्नसारे पाछला जन्ममां जे चोरने जोडाव्यो हतो, ते तापसव्रत लइ मृत्यु पामी चंद्रचूडनामे देवता थयो, तेणे रत्नसारनी सहाय्य करी."

आ प्रमाणे रत्नसारनुं पूर्वजन्मनुं चरित्र सांजळी राजा आदि सर्व लोको आदरथी सुपात्र दानने विषे गाढथी आदर करवा लाग्या अने जिनधर्मने विषे सावधान थया. रत्नसारकुमार पण पूर्वजन्मना पुन्यने लीधे बन्ने स्त्रीओसहित विविधप्रकारना जोग जोगववा लाग्यो, तेमज धर्मकार्य पण करवा लाग्यो; तेणे रथयात्रा अने तीर्थयात्रा करी, सोनाना तेमज रुपाना जिनबिंब करावीने प्रतिष्ठा कराव्यापूर्वक जिनशासननी प्रजावना करी. तेना संगथी तेनी बन्ने स्त्रीओ पण धर्मकार्य करवा लागी. पछी ते रत्नसारकुमार पंडितमरणथी मृत्यु पामी अच्युत देवलोकने विषे देवता थयो, त्यांथी चवी महाविदेहक्षेत्रमां उत्पन्न थइ अने जिनधर्मनुं आराधन करी सिद्धिपद पामशे. ॥ इति रत्नसारकुमारनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु कामदेवादिश्रावकोने कहे छे के):—"हे भव्यजनो! तमे मुनिदानना प्रभावने अने परिग्रहपरिमाण उपर रत्नसारकुमारना दृष्टांतने सांभळी ते व्रत उपर आदर करो." जिनराजना मुखथी आ प्रमाणे धर्मउपदेश सांभळी कामदेवश्रावके आणंदश्रावकनी पेठे श्रावकधर्म आदर्यो. त्यारपछी तेणे घरे जइ पोतानी स्त्री भद्राने धर्मप्राप्तिनी वात कही. भद्राए पण शिवानंदानी पेठे धर्म आदर्यो. पछी जिनराजे कहेलो श्रावकधर्म पाळतां चौदवर्ष गयां. पंदरमा वर्षने विषे कामदेवश्रावके विचार्युं के, "आटला वर्षसुधी में फक्त कुटुंबनुं पालन कर्युं छे, तो हवे अगीयारपडिमा धारण करुं तो सारुं." आवी रीते मनमां विचार करी पोताना कुटुंबीलोकोने बोलावी अशन, पान, खादिम, स्वादिम विगेरे भोजनथी संतोष पमाडी पूछ्युं:—"हे महानुभावो! जो तमे आज्ञा आपो तो हुं म्हारा म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंपी अगीयारपडिमा वहुं." पछी कुटुंबीलोकोए आज्ञा आपी एटले म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंपी पोते (कामदेवश्रावक) पौषधशाळामां गयो, त्यां पौषधशाळाने पूंजी दर्भनो संथारो करी तेना उपर बेसी आणंदश्रावकनी पेठे जिनेश्वरनुं स्मरण करतां भावथी अगीयारपडिमा वहन करी.

एक दिवस रात्रीए कोइ मिथ्यादृष्टिदेवताए भयंकर पिशाचनुं रुप धारण करी पौषधशा-

त्यां आवीने कायोत्सर्गे रहेला कामदेवश्रावकने कह्युं:—"हे कामदेवश्रावक! तुं स्वर्गना सुखने अने मुक्तिना सुखने इच्छे छे, अने तुं धर्मने विषे बहु भावो छे, परंतु जो तुं सम्यक्त्वा दिकने नहिं त्यजी दे तो हुं आ तरवारवडे त्हारा कटके कटका करी नांखीश! अने तेथी तुं अकाळे मृत्यु पामी अनंत दुःख पामीश. माटे तुं व्रतोने त्यजी दे अने जोगो जोगव; तेमज आहार पण कर. हे कामदेव! तुं आ कष्ट शामाटे करे छे?" पिशाचनां आवां वचन सांभळीने पण निर्भय अने उद्वेग नहिं पामेलो एवो कामदेव शांतचित्तथी धर्मध्यान करतो हतो, तेथी देवताए तेने स्थिरचित्तवाळो अने निर्भय जाणी फरीथी कह्युं:—"हे कामदेव! जोगोने जोगव अने व्रतोने त्यजी दे." देवताए आवी रीते तेने बे त्रणवार कह्युं तोपण कामदेव ध्यानथी चळ्यो नहीं. पछी क्रोध पामेलो देवता भ्रकुटी चढावी तरवारवडे तेना कटके कटका करवा लाग्यो. कामदेव पण तीव्रवेदना सहन करतो शुभ ध्यानथी श्री वीरप्रभुनुं ध्यान धरवा लाग्यो. कह्युं छे केः—

धीराणकायराण य कसवट्टो संकडे समावडिए ॥
नियमपरिपालणेसु मुत्था वत्था वसन्वीति ॥

भावार्थः—नियम पाळवामां स्वस्थ एवी सर्व अवस्था एज धीर अने कायर पुरुषोने संकट आवी पडे छते कसोटी छे.

पछी देवताए विकराळ थइ हाथीनुं रुप करी गर्जना करवापूर्वक सूंढने उछाळतां छतां कहुं केः—"जो तुं व्रतादिकने नहिं त्यजी दे तो हुं तने आकाशमां उछाळी पगवडे कचरी नांखीश," इत्यादि वचनोथी पण कामदेवश्रावक धर्मध्यानथी चळ्यो नहीं. पछी हाथीए बे त्रण वार तेने आकाशमां उछाळ्यो, तोपण ते धर्मध्यानथी चळ्यो नहीं. वळी आकाशमां उछाळी दंतोशळथी झीली लइ पगवडे माटीनी पेठे मर्दन कर्यो, ते वेदना पण कामदेवश्रावके सहन करी. पछी देवताए हाथीनुं रुप त्यजी दइ म्होटा शरीरवाळुं अने राता नेत्रवाळुं सापनुं रुप विकुर्व्युं, अने फुंफाडा मारतां त्यां आवीने कह्युंः—"हे कामदेव! व्रतने त्यजी भोग भोगव, नहिंतो त्हारा शरीर उपर चडी गळे त्रण आंटा दइ डंश दइश, तेथी त्हारे मृत्यु पामीने दुर्गतिमां जवुं पडशे." सापनां आवां वचन सांभळी कामदेव विशेषे धर्मध्यान करवा लाग्यो. पछी क्रोध पामेला सापे तेना शरीर उपर चडी गळामां त्रण आंटा दइ डंश कर्यो, तेथी बहु वेदना थया छतां पण कामदेव धर्मध्यानथी चळ्यो नहीं, तेथी विलखु थएला देवताए

सापनुं रुप तजी दइ माथे मुकुट, अने काने कुंमळ विगेरेथी सुशोभित एवा दिव्यरुपवा-
ळी देवतापणे प्रगट थइ कह्युंः—"हे कामदेव! त्हारा जीवितने धन्य छे, तुं कृतार्थ अने वखा-
णवा योग्य छे, तुं शुभ लक्षणवाळो अने कृतपुण्य छे, त्हारी जिनधर्मने विषे दृढ श्रद्धा छे, के-
मके घोर उपसर्ग कर्यां छतां त्हारुं मन मेरुपर्वतनी पेठे स्थिर रह्युं. हे श्रावक! पेहेला देवलो-
कमां देवसभाने विषे बेठेलो इंद्र आ प्रमाणे त्हारी प्रशंसा करतो हतो.

"हे जनदेवो! सांभळो. भरतक्षेत्रमां चंपानगरीने विषे कामदेव नामे श्रावक वसे छे,
ते सर्व देवताओए करीने पण धर्मथी चळे तेवो नथी." इंद्रनां आवां वचन सांभळी तेने नहीं
मानतो अमरसेन नामनो हुं देवता अहिं आव्यो, अने तने आ सघळा उपसर्गो में कर्या, छतां
तुं धर्मथी चळ्यो नहीं. देवताइंने इंद्रे कहेलुं खोटुं दोष नहीं. माटे हे सत्पुरुष! म्हारा अपरा-
धने माफ कर." एम कही देवता तेने खमावी, त्रण प्रदक्षिणा देइ, पोताने स्थानके गयो.

पछी कामदेवश्रावक पोताने उपसर्गरहित जाणी सवारे कायोत्सर्ग पारी, जिनेश्वरने
समवसरेला जाणी वंदना करवा गयो; त्यां वीरप्रभुने वंदन करी योग्यस्थाने बेठो, एटले
जिनेश्वरे धर्मोपदेश आप्यो. देशनाने अंते देव अने माणसोनी सभामां प्रभुए कह्युंः—"हे

कामदेव! आज रात्रीए कोइ देवताए प्रगट थइ तने बहु उपसर्गो कर्या हता, ते उपसर्गोने तें सारी रीते सहन कर्या. देवताए हाथीनुं रुप करी सूंढवडे तने आकाशमां उछाळ्यो, त्यांथी पडता एवा तने दांतोवडे विंध्यो, पगवडे कचर्यो, ते सर्व वेदना सहन करतां छतां पण तुं धर्मध्यानथी चुक्यो नहीं; छेवट ते देवताए सापनुं रुप करी त्हारा शरीर उपर चडी गळामां त्रण आंटा दइ तने डंश दीधो, तेथी त्हारा शरीरमां बहु वेदना थइ छतां तुं धर्मध्यानथी चुक्यो नहीं. पछी ते देवता पोतानुं उत्तमरुप धारण करी तने वखाणतापूर्वक खमावी पोताने स्थानके गयो." आ प्रमाणे कामदेवश्रावकने कहीने फरी जिनेश्वरे कह्युंः—"हे साधुओ! हे साध्वीओ! श्रमणोपासकश्रावको पण तिर्यंच, माणस अने देवताए करेला उपसर्गो सहन करे छे. उपदेशमाळामां कह्युं छे केः—"कामदेवश्रावक देवताथी पण चळ्यो नहीं, माटे साधु पुरुषोए उपसर्गो विशेषे सहन करवा."

पछी हर्ष पामेलो कामदेवश्रावक बहु प्रश्नो पूछी श्री वीरप्रभुने वंदना करी पोताने घेर गयो, अने श्री वीरप्रभुए पण बीजे विहार कर्यो. आणंदश्रावकनी पेठे कामदेवश्रावक पण अगीयार पडिमा-वही, वीस वर्षसुधी जिनधर्म पाळी, मनमां श्री वीरप्रभुनुं स्मरण करता

करता धर्मध्यानमां लीन थइ, संलेखना करी, एक मासना अनशनव्रतथी मृत्यु पामी पहेला देवलोकमां अरुणाभनामना विमानने विषे चारपल्योपमना आयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए श्री वीरप्रभुने पुछयुं केः—"हे स्वामी ! ते कामदेवश्रावक सौधर्मदेवलोकथी चवी क्यां उत्पन्न थशे ?" त्यारे श्री वीरप्रभुए कह्युं:—"हे गौतम ! कामदेवश्रावक पहेलादेवलोकथी चवी महाविदेहक्षेत्रमां महानसमृद्धिवाळा कुळने विषे उत्पन्न थशे, त्यां चारित्र लइ शाश्वतसुखने पामशे. ॥ इति कामदेवश्रावकनुं चरित्र ॥

॥ इति श्री वाचकरत्न शांतिचन्द्रगणीना शिष्य राजकीर्तिमुनिए रचेली गद्यबंध वर्धमानदेशनामां कामदेवश्रावकने प्रतिबोध नामे बीजो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ३ जो ॥

॥ चुलणीपितानुं चरित्र ॥

हवे जेवी रीते श्री महावीरप्रभुए कहुं हतुं, तेवी रीते श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीनी आगळ चुलणीपितानुं चरित्र कहे छेः—

आ भरतक्षेत्रमां वाराणसी नामे नगरी छे, ते नगरीमां जितशत्रुनामे राजा राज्य करतो हतो, त्यां चुलणीपिता नामे गृहस्थशेठ रहेतो हतो; ते शेठने श्यामानामनी स्त्री हती. ते नगरीमां कोष्टकनामे यक्षचैत्य हतुं. चुलणीपिताशेठ बहु धनवान हतो, तेने आठक्रोड सोनाम्होरो निधानरूपे पृथ्वीमां दाटेली हती, आठक्रोड व्याजे मूकेली हती, आठक्रोड व्यापारमां रोकायेली हती. वळी तेना घरने विषे आठ गोकुळो हतां, बीजो पण आणंदश्रावकनी पेठे तेना घरने विषे लक्ष्मीनो विस्तार हतो. तेथी चुलणीपिताशेठ श्यामास्त्रीसहित विविध प्रकारनां सुखो भोगवतो हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी पृथ्वी उपर विहार करता करता वाराणसीनगरीना कोष्ट-

कनैत्यने विषे समवसर्या, ते वखते त्यां देवताओए समवसरण रच्युं, तेमां बारपर्षदा बेठी। चूलणीपिता पण जिनेश्वरनुं आववुं सांभळी बहु हर्षथी त्यां गयो, अने प्रभुने त्रण प्रदक्षिणा पूर्वक वंदना करी योग्यस्थानके बेठो. पछी श्री प्रभुए धर्मोपदेश आप्यो के, “हे भव्य जनो! तमे कुटुंब, धन, घर, यौवन, स्त्री अने देहादि सर्व अनित्य जाणी जैनधर्म आदरो. ते धर्म साधु अने श्रावक एवा भेदथी बे प्रकारनो छे. उत्तम प्रकारे आदरेलो धर्म आलोकनां अने परलोकनां सुखो आपे छे. जे पुरुष जिनधर्मरूप अमृतना कुंडमां निरंतर स्नान करे छे, ते पुरुष बहु पापथी मलिन होय तोपण सहस्समल्लनी पेठे पवित्र थाय छे.” आवां प्रभुनां वचन सांभळी श्री गौतमस्वामीए पूछ्युं:—“हे जिनराज! ते सहस्समल्ल कोण हतो? अने ते पापथी मलिन शीरीते थयो. वळी फरी पवित्र केम थयो? त्यारे जिनराजे कह्युं:—हे गौतम! सांभळः—

॥ सहस्समल्लनी कथा ॥

कच्छदेशमां कौशांबीनामनी नगरी छे, ते नगरीमां सहस्समल्लनामनो वाणीयानो पुत्र रहेतो हतो; ते बीजाने छेतरवामां चतुर, जुठुं बोलनारो, सात व्यसनने विषे अभ्यासवाळो, सर्व लोकोनुं खोटुं करनारो, दुष्टचित्तवाळो, व्यसनमां लयलीन थएलो अने निरंतर चोरी

करनारो हतो; वळी ते पाखंड करवामां, माया करवामां अने नाना प्रकारना देशनी भाषा जाणवामां कुशळ हतो; तेमज वाणीयाना अने ब्राह्मणना वेष धरवामां चतुर हतो. ते कौशांबीनगरीमां रत्नसारनामनो एक म्होटो शेठ रहेतो हतो, ते शेठ रत्नोनो व्यापार करतो हतो.

एक दिवस सहस्समल्ल म्होटा साहुकारनो वेष लइ ते रत्नसारशेठनी दुकाने गयो, त्यां तेणे पूछ्युं केः–"हे शेठ! तमारे त्यां रत्नो छे?" शेठे कह्युं. "हा बहु छे." सहस्समल्ले कह्युं. "मने देखाडो." शेठे तेने रत्नो देखाड्यां. सहस्समल्ले पूछ्युं. "रत्नो आटलांज छे के बीजां छे?" शेठे कह्युं. "बीजां पण बहु छे." एम कही शेठे बीजां पण बहु रत्नो तेने देखाड्यां, मूल्य पण कह्युं. पछी सहस्समल्ले कह्युं. "मूल्य काले आपीश." शेठे कह्युं. "हुं उधारे आपतो नथी." एम कही शेठे रत्नो पाछां मूक्यां, एटले रत्नोनुं ठेकाणुं जोइ ते सहस्समल्ल घेर गयो. पछी रात्रीए चोर पुरुषनो वेष लइ सहस्समल्ले ते शेठनी दुकानमां खातर पाड्युं. प्रथम भींतमां एक म्होटुं बाकुं पाडी तेणे पोताना पग अंदर घाल्या, ते वखते शेठनो पुत्र दुकाननी अंदर सूतो हतो ते जागी गयो, तेणे चोरना बे पग पकड्या. बन्ने जणा परस्पर खेंचवा लाग्या तेथी सहस्समल्लनुं शरीर बहु घसायुं. छेवट शेठना पुत्रे तथा आसपासथी लोकोए चोरने

दीधो तेथी ते नाशीने पोताने घेर जतो रह्यो. आ सर्व वात सांभळी पुत्रे सवारे पोतानी माने कही; कारण कहेवायोग्य वात पुज्यमाणसनी आगळ कहेवी जोइए. सहस्रमल्लचोर पण शरीर घसावाने लीधे पीडा थवाथी पोकार करवा लाग्यो, ते वखते तेनी माए कह्युं. "हे पुत्र! जे पारकुं धन चोरे छे तेने सारणनामना जुगारीनी पेठे सर्व सहन करवुं पडे छे." त्यारे सहस्रमल्ले पुछ्युं. "हे माता! ते सारण कोण हतो? तेणे चोरी शी रीते करी, अने ते शी रीते दुःखी थयो?" त्यारे तेनी माए कह्युंः—

उज्जेण नगरीमां सारण नामनो, जुगारी रहेतो हतो, ते पोतानुं सघळुं धन जुगारमां हारी गयो हतो, तेथी रातने वखते छानी रीते लोकोना घेर घेर भमतो हतो. एक दिवस एक वाणीयाना घरने विषे वात थती हती ते तेणे सांभळी. शेठे कह्युंः—"हे पुत्र! तुं आपणा घर मांथी दशहजार सोनाम्होरो लइ क्यांइ दाटी आव, कारणके ते कोइ आपत्ति वखते काम आवशे." पुत्रे कह्युंः—"बहु सारुं, तेम करीश." आ वात बहार उभेला सारणे सांभळी तेथी ते स्मशानमां जइ पोतानो श्वास बंध करीने पड्यो; एवामां पिता अने पुत्र दशहजार सोनाम्होरो लइ त्यां दाटवा माटे आव्या. पछी एक ठेकाणे धन मूकी पिताए पुत्रने कह्युंः—अरे

पुत्र! स्मशानमां तुं जो, केमके कोइ गमे ते रीते आवीने सूतेलो पुरुष आपणने जोतो न होय! पछी पुत्र स्मशानमां पडेलां मडदांने जोतो जोतो ज्यां सारण पड्यो हतो त्यां आव्यो. शेठना पुत्रे बीजां मडदांनां शरीर कोइ कोइ ठेकाणेथी ठेदायलां दीठां हतां, पण आ सारणनुं शरीरतो तेणे कोइ ठेकाणेथी ठेदायलुं न दीठुं, तेथी शेठना पुत्रे तेनुं सर्व शरीर तपास्युं, म्होंढानो अने नाकनो पवन बंध करीने जोयो, थोडे दूर गया पछी फरी पाछा वळीने तपास्यो. पछी तेणे पितानी पासे जइने कह्युंः—"हे तात! में स्मशानमां सर्व ठेकाणे जोयुं, तो सर्व ठेकाणे खवाइ गयेला शरीरवाळां मडदां पड्यां छे, परंतु एक ठेकाणे आखा शरीरवाळुं एक मडदुं पड्युं छे," तेवारे पिताए कह्युंः—अरे पुत्र! कोइ धुतारो आवीने न पड्यो होय? फरी जइ बराबर तपास कर." पुत्रे फरी त्यां जइ बराबर तपास करी अने पछी सारणने बन्ने पग पकडी केटलेक दूर सुधी घसड्यो. वळी फरी पितानी पासे आवीने कह्युं. "हे तात! ते पण निश्चे मरी गयेलो छे." त्यारे, पिताए फरी कह्युंः—"हे पुत्र! त्यां जइ तेना नाक कान कापी लाव त्यारे मने निश्चय थाय." पछी पुत्रे त्यां जइ तेना नाक कान कापी लावी पिताने देखाड्या, परंतु ते धूर्त सारण धनना लोभथी पोताना नाक कान कपाती वखते कांइपण बो

क्यो नहीं. पछी पृथ्वीमां धन दाटी पिता पुत्र बन्ने जणा घेरे आव्या. पाछळथी धूर्त सारण दाटेला धनने ठेकाणे आव्यो अने सर्व धन काढी लइ पोताने घेर गयो. अहो! अगम्य माणस नी साथे धन पोतानी इच्छा प्रमाणे विलास करे छे."

पछी बीजे दिवस पिताए पुत्रने कह्युं:—"हे पुत्र! स्मशानमां जइ दाटेला धनने जोइ आव." पुत्रे स्मशानमां जइ जोयुं तो धन दीठुं नहीं, तेथी तेणे घेर आवी ते वात पिताने कही. पछी शेठे पोते स्मशानमां जइ जोयुं तो धन दीठुं नहीं, तेथी ते बहु खेद पाम्यो. पछी तेणे घेर आवी पुत्रने कह्युं:—"हे पुत्र! ते धुतारराए निश्चे आपणने छेतर्या छे. अरे पुत्र! नगर-मां जइ नाक कान कापेला पुरुषनी शोध करीए." पछी पिता पुत्र बन्ने जणा ते पुरुषनी शोध करवा लाग्या. एक दिवस तेमणे ते कपायला नाक कानवाळा पुरुषने दीठो. पछी निर्भय थवा थी तेनो हाथ पकडी एक बाजुए लइ जइने कह्युं:—अरे धीर! तें बहु दुष्कर काम कर्युं छे, तुं धैर्यधारी पुरुषोमां उत्तम देखाय छे." तेवारे धुर्त सारणे कह्युं:—"हे शेठ! धनने माटे कयो पुरुष दुःख सहन नथी करतो?" त्यारे शेठे कह्युं:—"तें वावर्युं एटलुं गयुं, परंतु बाकीनुं धन पाछुं आप." पछी धूताराए कह्युं:—"हे शेठ! जे खाधुं ते खाधुं, बाकीनुं तमने पाछुं आपुंछुं;

परंतु आ वात तमे राजानी आगळ कहेशो नहीं." एम कही सारणे वाकीनुं धन शेठने सों प्युं. शेठे पण धुतारा सारणने संतोष पमाडी छोडी मूक्यो.

सहस्समल्लने तेनी मा कहे छे के:—"हे पुत्र! माटे जे माणस पारकुं धन चोरे छे ते बहु वेदना सहन करे छे, तो तुं पण दीनपणुं त्यजी दइ पीडा सहन कर." माताए कहेलां वचन सांभळी हर्ष पामेलो सहस्समल्ल अनुक्रमे साजो थयो अने फरी पण चोरी करवा लाग्यो. एक दिवस तेणे पुरोहितना घेर खातर पाडी बहु धन लावी मानी आगळ मूक्युं, त्यारे माए पूछ्युं. "आ क्यांथी लाव्यो." सहस्समल्ले कह्युं:—"हे मा! तमारे तेनी शी फीकर. तमे सवारे नगरमां जइ लोकनी वाणी सांभळी मने कहेजो." पछी सवारे मा नगरमां गइ, त्यां एक ठेकाणे बहु स्त्रीओ भेगी थइ परस्पर वातो करती हती. एक स्त्रीए कह्युं:—"आजे पुरोहितना घेरे कोइ चोरे खातर पाड्युं." बीजीए कह्युं:—"चोर जड्यो के नहीं?" पहेलीए कह्युं:—पुरोहिते ते वात राजाने कही, एटले राजाए नगररक्षकलोकोने बोलावी तिरस्कार करवापूर्वक बहु ठपको आप्यो. ते वखते राजानी पासे बेठेला धनसारशेठे कह्युं:—"महाराज! ते चोर बहु धन लइ म्हारी दुकाने घुघरा विगेरे लेवा आवशे ते वखते हुं तेने पकडीश." वळी ते

वखते पासे उभेलो एक हजाम बोली उठ्यो. "महाराज! ते चोर हजामत करावया अने नख उतरावया म्हारे त्यां आवशे त्यारे हुं तेने पकडी आपना पासे लावीश."

आ प्रमाणे जेमी थएली मीठमां वात थती हती, ते सांभळी सहस्समल्लजी माए घेर आवी पुत्रने सर्व वात कही. पछी ते सहस्समल्लचोर वाणियानो वेष लइ हजामने घेर गयो, हजामे तेने आसन आप्युं, सहस्समल्ल तेना उपर बेठो, हजामे तेना नख उतार्या अने न्हव राव्यो, परंतु सारा शेठनो वेष होवाथी हजामे तेने ओळख्यो नहीं. न्हाया पछी लुगडां विगेरे पहेरीने सहस्समल्ले तेने कह्युं:—"अरे हजाम! आ म्हारा पुत्रने म्हारी साथे मोकल, हुं तेने बजारमांथी नख उतारवानुं मूल्य आपी दउं." पछी हजामे मूल्य लेवा माटे पोताना पुत्रने तेनी साथे मोकल्यो. सहस्समल्ल पण त्यांथी उठी धनसारशेठनी दुकाने गयो, शेठे तेने सारां लुगडां अने घरेणां पहेरेलां होवाथी कोइ म्होटो शेठ जाणी बेसवा माटे आसन आप्युं. सहस्समल्ले तेना उपर बेसीने कह्युं:—"बहु सारां लुगडां देखाडो म्हारे लेवां छे. पछी शेठे लुगडां लावीने देखाड्यां अने मूल्य कह्युं. त्यारे सहस्समल्ले कह्युं. शेठ! सांभळो. हुं रुपीया साथे लेतो आव्यो नथी, माटे ज्यांसुधी रुपीया लइने आवुं त्यांसुधी आ छोकराने पासे बेसारो बराबर

परंतु आ वात तमे राजानी आगळ कहेशो नहीं." एम कही सारणे बाकीनुं धन शेठने सोंप्युं. शेठे पण धुतारा सारणने संतोष पमाडी छोडी मूक्यो.

सहस्समल्लने तेनी मा कहे छे केः—"हे पुत्र! माटे जे माणस पारकुं धन चोरे छे ते बहु वेदना सहन करे छे, तो तुं पण दीनपणुं त्यजी दइ पीडा सहन कर." माताए कहेलां वचन सांभळी हर्ष पामेलो सहस्समल्ल अनुक्रमे साजो थयो अने फरी पण चोरी करवा लाग्यो. एक दिवस तेणे पुरोहितना घेर खातर पाडी बहु धन लावी मानी आगळ मूक्युं, त्यारे माए पूछ्युं. "आ क्यांथी लाव्यो." सहस्समल्ले कह्युंः—"हे मा! तमारे तेनी शी फीकर. तमे सवारे नगरमां जइ लोकनी वाणी सांभळी मने कहेजो." पछी सवारे मा नगरमां गइ, त्यां एक ठेकाणे बहु स्त्रीओ भेगी थइ परस्पर वातो करती हती. एक स्त्रीए कह्युंः—"आजे पुरोहितना घरे कोइ चोरे खातर पाड्युं." बीजीए कह्युंः—"चोर जड्यो के नहीं?" पहेलीए कह्युंः—पुरोहिते ते वात राजाने कही, एटले राजाए नगररक्षकलोकोने बोलावी तिरस्कार करवापूर्वक बहु ठपको आप्यो. ते वखते राजानी पासे बेठेला धनसारशेठे कह्युंः—"महाराज! ते चोर बहु धन लइ म्हारी दुकाने घुघरा विगेरे लेवा आवशे ते वखते हुं तेने पकडीश." वळी ते

नगते पासे उजेलो एक हजाम बोली उठ्यो. "महाराज! ते चोर हजामत करावबा अने नख उतरावबा म्हारे त्यां आवशे त्यारे हुं तेने पकडी आपना पासे लावीश."

आ प्रमाणे जेगी थएली स्त्रीउमां वात थती हती, ते सांभळी सहस्रमल्लनी माए घेर आवी पुत्रने सर्व वात कही. पछी ते सहस्रमल्लचोर वाणीयानो वेष लइ हजामने घेर गयो, हजामे तेने आसन आप्युं, सहस्रमल्ल तेना उपर बेठो, हजामे तेना नख उतार्यां अने न्हव राव्यो, परंतु सारा शेठनो वेष होवाथी हजामे तेने ओळख्यो नहीं. न्हाया पछी लुगडां विगेरे पहेरीने सहस्रमल्ले तेने कह्युं:—"अरे हजाम! आ त्हारा पुत्रने म्हारी साथे मोकल, हुं तेने बजारमांथी नख उतारवानुं मूल्य आपी दउं." पछी हजामे मूल्य लेवा माटे पोताना पुत्रने तेनी साथे मोकल्यो. सहस्रमल्ल पण त्यांथी उठी धनसारशेठनी दुकाने गयो, शेठे तेने सारां लुगडां अने घरेणां पहेरेलां होवाथी कोइ म्होटो शेठ जाणी बेसवा माटे आसन आप्युं. सहस्रमल्ले तेना उपर बेसीने कह्युं:—"बहु सारां लुगडां देखाडो म्हारे लेवां छे. पछी शेठे लुगडां लावीने देखाड्यां अने मूल्य कह्युं. तेवारे सहस्रमल्ले कह्युं. शेठ! सांभळो. हुं रुपीया साथे लेतो आव्यो नथी, माटे ज्यांसुधी रुपीया लइने आवुं त्यांसुधी आ छोकराने पासे बेसारो बराबर

परंतु आ वात तमे राजानी आगळ कहेशो नहीं." एम कही सारणे बाकीनुं धन शेठने सोंप्युं. होवे पण धुतारा सारणने संतोष पमाडी गेही मूक्यो.

सहस्रमल्लने तेनी मा कहे छे केः—"हे पुत्र! माटे जे माणस पारकुं धन चोरे छे ते बहु वेदना सहन करे छे, तो तुं पण दीनपणुं त्यजी दइ पीडा सहन कर." माताए कहेलां वचन सांभळी दर्प पामेलो सहस्रमल्ल अनुक्रमे साजो थयो अने फरी पण चोरी करवा लाग्यो. एक दिवस तेणे पुरोहितना घेर खातर पाडी बहु धन लावी मानी आगळ मूक्युं, त्यारे माए पूछ्युं. "आ क्यांथी लाव्यो." सहस्रमल्ले कह्युंः—"हे मा! तमारे तेनी शी फीकर. तमे सवारे नगरमां जइ लोकनी वाणी सांभळी मने कहेजो." पछी सवारे मा नगरमां गइ, त्यां एक ठेकाणे बहु स्त्रीओ भेगी थइ परस्पर वातो करती हती. एक स्त्रीए कह्युंः—"आजे पुरोहितना घरे कोइ चोरे खातर पाड्युं." बीजीए कह्युंः—"चोर जड्यो के नहीं?" पहेलीए कह्युंः—पुरोहिते ते वात राजाने कही, एटले राजाए नगररक्षकलोकोने बोलावी तिरस्कार करवापूर्वक बहु ठपको आप्यो. ते वखते राजानी पासे बेठेला धनसारशेठे कह्युंः—"महाराज! ते चोर बहु धन लइ म्हारी दुकाने मुगफां विमेरे लेवा आवशे ते वखते हुं तेने पकडीश." वळी ते

तारो कर्यो छे." त्यारे सहस्रमल्ले कह्युं:—"म्हारे घरे चालो." सोदागरे कह्युं, "पारके घरे रहेतां मने घणी शंका थाय छे." सहस्रमल्ले कह्युं. "मित्र पोताना मित्रने घरे रहे एमां शंका लोपज नहीं, अने जो शंका थाय तो ते मित्रपणुं कृत्रिम जाणवुं. जेनुं मन जेनी साथे मळेलुं छे तेना घरमां अथवा धनमां कांइपण शंका करवी नहीं." सहस्रमल्लनां आवां वचन सांभळी सोदागर विचार करवा लाग्यो. "अहो! आ पुरुषनो प्रभाव बहु म्होटो देखाय छे! शी एनी म्होटाइ! शुं एनुं धीरपणुं!! आ कोइ उत्तम पुरुष देखाय छे, माटे तेनी विनंतीनो भंग करवो न जोइए." एम विचारी सोदागरे कह्युं:—"हे सत्पुरुष! तमे जे कहो छो ते निश्चे म्हारे करवुं जोइए." त्यारे सहस्रमल्ले कह्युं:—"तो चालो म्हारे घेर." सोदागर ते कबुल करी तैयार थयो, एटले सहस्रमल्ल आगळ थयो अने अनुक्रमे कामपताकावेश्याने घेर तेनी लाव्यो. पछी सहस्रमल्ले वेश्यानी पासे जइने कह्युं:—"हे कामपताका! आ सोदागर त्हारे घेर रहेवा माटे आव्यो छे, माटे तेने रहेवा सारु मकान आप." तेनां आवां वचन सांभळी कामपताका स्वामी जइ सोदागरने पोताना घरमां तेडी लावी, घोडो सारा ठेकाणे बंधाव्यो. सोदागर पण सहस्रमल्लनुं घर धारी त्यां सुखे रह्यो. पछी सहस्रमल्ल वेश्या पासे गयो, ते

साचवी राखजो." भोळा शेठे ते वात कबुल करी एटले सहस्समल्ल लुगडां लइ घरे गयो; त्यां तेणे सघळां नवां लुगडां माने सोंप्यां अने कह्युं केः—"फरी तमे लोकोनां वचन सांभळी आवीने मने कहो." पछी माए नगरमां जइ लोकोनी वातो सांभळी आवी पुत्रने कह्युंः—

हे पुत्र! धनसारशेठे अने हजामे राजानी आगळ फरीयाद करी छे केः—"हे राजन्! अमने पण चोर छेतरी गयो छे.' ते वखते पासे उभेला एक सोदागरे कह्युं केः—'महाराज! ते चोर म्हारी पासे सारा घोडा खरीदवा आवशे, ते वखते हुं तेने पकडीश.' वळी कामपताका वेश्या पण बोली उठी केः—"हे पृथ्वीनाथ! सांभळो. म्हारुं घर छोडी चोर लोको बीजे कोइ ठेकाणे जता नथी, माटे ज्यारे ते चोर म्हारा घरे आवशे त्यारे हुं तेने पकडीश.' ते वखते राजाए बहु सारुं एम कह्युं."

माना आवां वचन सांभळी सहस्समल्ल सार्थवाहनो वेप लइ सोदागरनी पासे गयो, सोदागरे तेने सारो माणस जाणी बेसवा माटे आसन आप्युं, पछी परस्पर बन्ने जणा वातो करवा लाग्या, एटले सहस्समल्ले कह्युंः—"हे सोदागर! तमे नगरनी बहार शामाटे उतारो करीने पड्या छो? सोदागरे कह्युंः—"अरे भाग्यवंत! अमारुं नगरमां घर नथी माटे बहार उ

रो घोडो ते लइ गयो छे." पछी बन्ने जणाए राजानी पासे फरीयाद करी, ते वखते राजाए नगरना रक्षक तलारने बोलावीने कह्युं. "अरे तलार! तुं पांच दिवसमां चोरने पकडी म्हारी पासे लाव." त्यारे तलारे ते कबुल कर्युं.

आ सर्व वात सहस्रमल्लनी माए नगरवासी स्त्रीओने म्होढेथी सांभळी पोताना पुत्रने कह्युं केः—"हे पुत्र! आजे राजाए कोटवाळने पांच दिवसमां चोर पकडवानुं कह्युं छे, माटे तुं हमेशां पोतानुं सावचेतथी रक्षण करजे. त्यारे सहस्रमल्ले कह्युं. "मा! तमारे जरा पण भय राखवो नहीं, जो ते तलारना घरनुं सर्व धन लइ आवुं तोज हुं तमारो पुत्र खरो." एम कही ते ब्राह्मणनो वेश लइ नगरमां गयो, अने एक देवमंदिरमां जुगटुं रमवा लाग्यो. एक दिवस तलारे तेने जुगटुं रमतां दीठो तेथी ते तलार पण तेनी साथे जुगटुं रमवा लाग्यो. ते वखते तेणे होडमां पोताना नामवाळी वींटी सहस्रमल्लने आपी. एवामां राजानो द्वारपाळ त्यां आवी तेने कहेवा लाग्योः—"अरे तलार! महाराजा तने बोलावे छे, माटे झट चाल." पछी तलार राजानी पासे गयो एटले सहस्रमल्ले तलारने घरे जइ तेनी स्त्रीने कह्युंः—"हे ... घरेणां विगेरे जे वस्तु होय ते मने आप." त्यारे स्त्रीए कह्युं.

श्याए तेने आसन आपी ऊना पाणीथी तेना पग धोवानो आरंभ कर्यो, ते वखते सहस्समल्ल कह्युः—"हे कामपताका! हमणां पग धोवानी कांइ जरुर नथी, कारण अत्यारे राजाने मळवानो वखत जाय छे माटे तुं त्हारां घरेणां मने पहेरवा आप. हुं हमणां राजानी पासे जइ आवी तने पाछां सोंपीश." पछी वेश्याए तेने घरेणां काढी आप्यां, ते लइ सहस्समल्ले सोदागरनी पासे आवीने कह्युं. "भाइ! म्हारे अत्यारे राजाने मळवा जवानो वखत छे माटे तमारो जे सारो घोडो होय ते मने बेसवा माटे आपो." तेवारे सोदागरे तेने सारो घोडो आप्यो. पछी सहस्समल्ल घोडा उपर चढी घरेणां लइ पोताने घरे आव्यो.

हवे बहु वखत गयो पण ते पाछो आव्यो नहीं, एटले कामपताकावेश्याए राजदरबारमां आवीने कोइ पुरुषने पूछ्युं के. "आजे घोडा उपर बेसी कोइ पुरुष अहिं आव्यो हतो?" तेवारे ते पुरुषे कह्युं. "अहिं कोइ आव्यो नथी." पछी वेश्याए पाछा पोताने घेर जइ सोदागरने पूछ्युं. "ते पुरुष हजुसुधी केम नथी आव्या?" सोदागरे कह्युं. "ते म्हारो घोडो लइने गयो छे." वेश्याए कह्युं. "म्हारां पण घरेणां लइ गयो छे. हाय! हाय! निश्चे ते धूताराए आपणने छेतर्यां छे." त्यारे सोदागरे कह्युं. "जो ते साचुं होय तो हुं पण छेतरायो छुं. कारण म्हारो सा

रो घोडो ते लइ गयो छे." पछी बन्ने जणाए राजानी पासे फरीयाद करी, ते वखते राजाए नगरना रक्षक तलारने बोलावीने कह्युं. "अरे तलार! तुं पांच दिवसमां चोरने पकडी म्हारी पासे लाव." त्यारे तलारे ते कबुल कर्युं.

आ सर्व वात सहस्रमल्लनी माए नगरवासी स्त्रीओने म्होंढेथी सांभळी पोताना पुत्रने कह्युं केः—"हे पुत्र! आजे राजाए कोटवाळने पांच दिवसमां चोर पकडवानुं कह्युं छे, माटे तुं हवे पोतानुं सावचेतथी रक्षण करजे. त्यारे सहस्रमल्ले कह्युं. "मा! तमारे जरा पण भय राखवो नहीं, जो ते तलारना घरनुं सर्व धन लइ आवुं तोज हुं तमारो पुत्र खरो." एम कही ते ब्राह्मणनो वेश लइ नगरमां गयो, अने एक देवमंदिरमां जुगटुं रमवा लाग्यो. एक दिवस तलारे तेने जुगटुं रमतां दीठो तेथी ते तलार पण तेनी साथे जुगटुं रमवा लाग्यो. ते वखते तेणे डोकमां पोताना नामवाळी वींटी सहस्रमल्लने आपी. एवामां राजानो द्वारपाळ त्यां आवी तेने कहेवा लाग्योः—"अरे तलार! महाराजा तने बोलावे छे, माटे झट चाल." पछी तलार राजानी पासे गयो एटले सहस्रमल्ले तलारने घेर जइ तेनी स्त्रीने कह्युंः—"हे भद्रा! त्हारा घरमां सारां सारां घरेणां विगेरे जे वस्तु होय ते मने आप." त्यारे स्त्रीए कह्युं.

"तने कोणे मोकल्यो छे?" तेणे कह्युं. "कोटवाळे मने मोकल्यो छे." पछी स्त्रीए फरी पूछ्युं. "ते क्यां गया छे?" त्यारे सहस्त्रमल्ले कह्युं. "तेने मजबुत बंधनथी बांधीने राजाना सीपाइओ राजा पासे लइ जता हता, त्यां रस्तामां तेणे जतां जतां मने कह्युं. "अरे पुरुष! तुं म्हारा घरमांथी सारी सारी वस्तु लइ त्हारा घरमां, राखजे." एम कही तेणे पोताना नामनी वींटी मने ओंधाण माटे आपी छे; माटे तुं त्हारा घरनी सारी सारी वस्तुओ मने आप." पछी त्रय पामेली स्त्रीए वींटी जोइ विश्वास पामी पोताना घरनी सारी सारी वस्तु तेने आपी, ते लइ सहस्त्रमल्ल तुरत पोताने घेर आव्यो.

हवे तलार पण थोमो वखत गया पछी घरे आव्यो, त्यारे स्त्रीए तेने पूछ्युं:—"हे नाथ! तमे शी रीते छुटीने घेर आव्या?" तेवारे तलारे कह्युं. "मने कोणे बांध्यो हतो?" स्त्रीए कह्युं. "राजाए." तलारे कह्युं. "तने कोणे कह्युं?" स्त्रीए कह्युं. "तमे मोकलेला माणसे. तेणे तमारा हाथनी वींटी मने देखाडीने कह्युं के "तुं त्हारा घरनी सारी सारी वस्तु आप, हुं म्हारा घरमां मुकुं." त्यारे तलारे कह्युं. "मने कोइए बांध्यो नथी अने छोड्यो नथी." एटले स्त्रीए कह्युं. "स्वामी! निश्चे ते धूतारो आपणने छेतरी गयो." पछी तलारे राजानी पासे जइने

कह्युं. "महाराज ! ते धूतारो चोर मने पण छेतरी गयो छे." तलारनां आवां वचन सांभळी राजाए कोप करीने कह्युं. "अरे! तमे सर्वे छाना रहो, ते चोरने हुं पोतेज पकडीश. जो ते पाताळमां पेसी जाय, आकाशमां जतो रहे अथवा समुद्रमां संताइ जाय तोपण हुं तेने पकड्या विना छोडनार नथी." त्यारे तलारे कह्युंः—"महाराज ! आप पोते ते चोरने पकडो एमां संदेह शो ? मेघ पोते वरसवा लागे तो पछी दुकाळ केटलो वखत टकी रहे ?"

आ सर्व वात लोकोना म्होढेथी सांभळी सहस्समल्लनी माए पुत्रने कही, अने कह्युं के, "हे पुत्र ! हवे म्हारा जीवतरनो संशय थइ पड्यो छे; कारण राजाए पोते क्रोध पामीने एवी प्रतिज्ञा करी छे के, ते चोरने हुं पोते पकडीश." त्यारे महस्समल्ले कह्युंः—"माता! तमारे जरा पण भय पामवो नहीं, तमे म्हारुं काम जुओ."

पछी सहस्समल्ल रात्रे ब्राह्मणनो वेश लइ राजमंदिरना बारणा आगळ आवी द्वारपाळने कह्युंः—"हे द्वारपाळ ! तुं राजानी पासे जइने कहे के, "अंगमर्दन करवामां चतुर एवो कोइ परदेशी ब्राह्मण आव्यो छे. वळी ते विविध प्रकारनां शास्त्र पण जाणे छे." पछी द्वारपाळे ते खबर राजाने आपी एटले राजाए कह्युं. "तेने झट अंदर लाव्य." पछी द्वारपाळ तेने राजमं-

दिरमां लइ गयो, एटले राजाना पूठवा उपरथी ब्राह्मणे कह्युं:—"महाराजा ! अंगमर्दन करवामां म्हारुं कळाकौशल्य जुओ." तेवारे राजाए पोतानुं शरीर मर्दन कराववा माटे सर्व घरेणां उतारी वाजु उपर मूक्यां. ब्राह्मणे (वेशधारी सहस्समल्ले) राजानुं शरीर एवी रीते मर्दन करवा मांड्युं के राजाने तुरत निद्रा आवी गइ. पछी राजाने ऊंघी गएलो जाणी सहस्समल्ल सर्व घरेणां लइ बहार निकळी गयो. तेवारे "राजानो अंगमर्दक जाय छे" एम धारी कोइए तेने अटकाव्यो पण नहीं. सहस्समल्ले घरे आवी सर्व घरेणां पोतानी मामे आप्यां.

सवारे राजाए जागीने जोयुं तो न दीठो अंगमर्दकने अने न दीठां घरेणांने, तेथी ते राजा विलक्ष थइ गयो. पछी सवार संबंधी धर्मकृत्य करी सभामंडपमां आव्यो. मंत्री, सामंत विगेरे सौ आव्या, एटले मंत्रीए राजाने पूछ्युं:—"महाराजा! आजे शा कारणथी आपनो चेरो उतरी गयेलो देखाय छे?" तेवारे राजाए रातनी सर्व वात कही. पछी मंत्रीए कह्युं. "महाराज! आ चोर कोइ गूढ बुद्धिवाळो देखाय छे, ते कोइपण ठेकाणे देखातो नथी; माटे कांइ उपाय करो." त्यारे राजाए कह्युं. "शुं उपाय करुं?" मंत्रीए कह्युं. "महाराज! कोइ मंत्रना जाण पुरुषने बोलावीए, ते पुरुष मंत्रना बळथी, ज्ञान बळथी अथवा देवबळथी जा-

राणुने पोतानामां, एटले महामुनि जिनरक्षितनामना आचार्य राजाना पास आव्या.
मुनिए धर्मलाभ दीधो, एटले राजाए वंदना करी आसन आप्युं. मुनि तेना उपर बेठा. पछी मंत्रीए कह्युं:—भगवन्! कोढ रोग निरंतर नगरने पूरी जाय छे, माटे तमे पोताना ज्ञान-बळथी प्रगट करो." त्यारे मुनिए कह्युं:—"ए अमारो आचार नथी." त्यारे मंत्रीए फरी कह्युं, "हे मुनिराज! राजाना मननथी आप प्रताप पण करवो जोइए." आ वखते जिनरक्षित श्रावके कह्युं, "म्हारी पासे एक मंत्र छे, ते मंत्रना बळथी हुं ते रोगने नाश करीश." त्यारे मंत्रीए कह्युं:—"अमारे पोताने दोषी काढवानुं प्रयोजन छे, माटे तमे तेम करो." पछी तेओ राजा तद पोतपोताने स्थानके गया.

आ वात सांभळता मंत्रीनी सांजली सहस्रमल्लनी माए पुत्रने कही. तेथी सहस्रमल्ल विचार करवा लाग्यो:—"निश्चे ए श्रावक मने हळवी काढशे." एम धारी ते आ वखतो फेर तद नगरलोग करी पुण्यवान काढीने नवी जिनमंदिर गयो, त्यां तेने चैत्यवंदन करता जिन-रक्षित श्रावकने दीठो. पछी धर्मनी प्रीतिने लीधे जिनरक्षितश्रावके कायोत्सर्गने पूछ्युं:—"तमे

तेवारे कपटश्रावके क-
ह्युंः—"हुं जिनदासनामनो श्रावक छुं, चंपानगरीमां रहुंछुं अने चारित्र लेवामां मने बहु उत्साह छे. हमणां तीर्थयात्रा करवा निकळ्यो छुं. शत्रुंजय,गीरनार, समेतशिखर, मथुरां,अयोध्या, कलिकुंड विगेरे बहु ठेकाणे यात्रा करतो करतो अहिं आव्यो छुं." आवां ते कपटश्रावकनां वचन सांभळी जिनरक्षिते तेने नमस्कार करी बहु वखाण्यो अने कह्युं केः—"हे श्रावक! तमने धन्य छे, हे आर्य! तमारुं जीवित वखाणवा लायक छे, जे तमारी जिनधर्मने विषे आ प्रकारनी बुद्धि छे. हे श्रावक! आजे म्हारा घरदेरासरने विषे पण तमे चैत्यवंदन करवा चालो." पछी कपटश्रावक तेनी साथे साथे तेना घरदेरासरे जइ चैत्यवंदन करी पाछो वळ्यो; ते वखते जिनरक्षिते निमंत्रण कर्युं केः—"हे श्रावक! आजे म्हारा घरने विषे भोजन करो." पछी कपटश्रावके कह्युंः—"पारका घरने विषे मने भोजन करवुं योग्य नथी." त्यारे जिनरक्षिते कह्युं. "अरे श्रावक! जिनधर्मवासित साधर्मीकोने पोतानुं पारकुं न गणवुं." तेवारे कपटश्रावके तेनुं निमंत्रण कबुल कर्युं, एटले जिनरक्षिते तेने उत्तम प्रकारे जमाड्यो. पछी जिनरक्षिते कह्युंः—"आप ज्यांसुधी अहिं रहो त्यांसुधी म्हारा घरने विषे जमवा आवजो." एटले कपट

श्रावके कह्युं:—"ना एम न होय." त्यारे जिनरक्षिते कह्युं:—"आप एम केम कहो छो? हमेशां म्हारा घरने विषेज आपे भोजन करवुं. आ घर तमारुंज छे. कह्युं छे केः—

अन्नदेसजाया अन्नाहारवढियसरीरा ॥
जिणसासणंपवन्ना सव्वे ते बंधवा भणिया ॥

भावार्थः—जे एक देशमां उत्पन्न थएला, परस्पर भोजन करवाथी वृद्धि पामेला अने जिनशासनमां रहेला होय ते सर्वेने बंधुज कह्या छे.

पछी कपटश्रावके जिनरक्षितश्रावकनुं कहेलुं कबूल कर्युं. भोजन करी रह्यां पछी वातो करतां करतां रात पडी एटले जिनरक्षिते कह्युं:—"आजे आपणा घेर सूइ रहो."कपटश्रावके ते कबूल कर्युं. पछी घरनी अंदर पलंग पथरावी जिनरक्षित कपटश्रावकने कह्युं:—"हुं अत्यारे मंत्रजाप करवा बेसुंछुं; कारण राजाए मने चोर शोधी काढवानुं कह्युं छे, माटे तमे आ घरमां सुखे सूइ जाओ." एम कही शेठ एकांते जइ मंत्रजप करवा लाग्यो. पछी अवसर मळ्यो एटले कपटश्रावक (सहस्रमल्ल) घरमांथी सार सार वस्तु लइ नासी गयो. सवारे पोताना घरमां खातर पडेलुं जोइ जिनरक्षिते राजाने कह्युं, एटले राजाए मंत्रीने कह्युं के, "चोरने शोधी

कादवा माटे आपणे जेनो विश्वास धरता हता ते आ जिनरक्षितश्रावक पण दुःखी थयो; माटे तेने रजा आपो." तेवारे मंत्रीए तेने रजा आपी. पछी राजाए विमलकीर्ति नामना दिगंबर साधुने बोलाव्या. विमलकीर्ति मुनिए राजा पासे आवी धर्मलाभ दीधो, एटले राजाए वंदना करी आसन आप्युं. मुनि ते उपर बेठा, पछी मंत्रीए कह्युं.–"हे साधु ! तमे पोतानी ज्ञान विद्याना बळथी गुप्त चोरने प्रगट करो." तेवारे दिगंबर मुनिए कह्युंः–"रात्रीए जोइने कहीशं." पछी राजाए सन्मान आपी तेमने रजा आपी.

आ वात सहस्समल्ले पोतानी माना म्होंढेथी सांभळी. पछी ते सहस्समल्ल, वाणियानो वेश लइ विमलकीर्तिमुनि पासे गयो अने वंदना करी आगळ बेठो. मुनिए तेने धर्मलाभ दीधो. पछी मुनिए पूछ्युंः–"तुं कोण छुं? अने क्यांथी आव्यो छे? "त्यारे सहस्समल्ले कह्युंः–"हुं श्वेतांबर पक्षादथी आव्यो छुं, मने संसारना भयथी उद्वेग थयो छे, तेथी हुं तमारी पासे दीक्षा लेवा आव्यो छुं." तेवारे मुनिए कह्युं. "तुं अमारी पासे शिष्यनी पेठे थोडा दिवस रहे, एटले जोइशुं." पछी सहस्समल्ल त्यां रह्यो.

हवे रात्रीने विषे मुनिए चोरनी शोध करवा माटे मंत्रजाप आरंभ्यो, अने सघळा शि-

त्यो तेथी गया एटले सहस्रमल्ल उपाश्रयमां जे कांइ हतुं ते सघळुं लइ नाशी गयो. थोडो वखत गया पछी केटलाक शिष्यो जागी उठ्या तो तेमणे नवा शिष्यने दीठो नहीं, तेथी ते वात तेमणे गुरुने कही, एटले गुरुए कह्युं. "जुओ उपगरणादिक सर्व वस्तु छे के नथी?" त्यारे शिष्योए जोइने गुरुने कह्युं. "भगवन्! आपे जे वस्त्र ओढेलुं छे, ते विना आपनी पोटली, पाटली, कमली, पुस्तक, पाणीनुं पात्र अने मोरपिंछी एटली वस्तु देखाती नथी." पछी गुरुए कह्युं. "हे शिष्यो! निश्चे आपणे बहु ठगाया छीये. ते चोरे आपणा दर्शनने पण वगोव्युं." पछी गुरुए फरी विचार करी कह्युं. "अरे शिष्यो! म्हारी उपधि छे के नहिं ते तो जुओ." तेवारे शिष्योए तपास करी पाछा आवीने कह्युं. "स्वामिन्! ते पण गइ." शिष्योनुं आ वचन सांभळी गुरुए कह्युं. "कोडी कष्टे कर्युं नहर सम विनष्ट. हाय! हाय! कष्टे कष्ट, म्हारुं सघळुं नाश पाम्युं." आटलुं कही गुरु मूर्छा पामी पृथ्वी उपर पडी गया; तेथी शिष्योए शीतळ उपचार कर्यो एटले ते सावधान थया. पछी शिष्योए हाथ जोडी विनंती करी के, "भगवन्! आपने नमस्कार थाओ. आप अमने कृपा करीने कहो के चोर शी वस्तु चोरी गयो अने आपनी शी वस्तु गइ के जेथी आप मूर्छा पाम्या!" त्यारे दिगंबरआचार्ये कह्युं. "हे

शिष्यो! उपधिमां वीस सोनाम्होरो हती ते गइ. ते पापी चोरे धन हरण करतां म्हारा प्राण हरी लीधा छे." पछी गुरुनो खेद दूर करवा माटे एक वृद्ध शिष्ये कह्युं:—"हे भगवन्! ज्यारे नंदशेठनुं वहाण समुद्रमां भांगी जवाथी सर्व धन नाश पाम्युं हतुं, त्यारे तेनो खेद दूर करवा माटे आपे धर्मोपदेश देतां जे गाथा कही हती ते केवी छे? आप मने कहो:—

फलसंपत्तीए समोणयाइं, तुंगाइं फलविवत्तीए ॥
हिययाइं सुपुरिसाणं, महातरुणंव सिहराइं ॥

भावार्थः—उत्तम पुरुषोना हृदयो म्होटा वृक्षोना अग्रभागनी पेठे फळनी संपत्तिने विषे उंचां होय छे, अने फळनी विपत्तिने विषे पण उंचांज होय छे.

पछी गुरुए कह्युं:—"हे शिष्य! तें ठीक स्मरण कराव्युं, में खेद त्यजी दीधो छे, हवे हुं राजद्वारमां जाउं छुं." एम कही एक शिष्यने साथे लइ गुरु राजमंदिर गया, त्यां राजाए वंदना करी आसन आप्युं. गुरु तेना उपर बेठा. पछी मंत्रीए पूछयुं:—"भगवन्! पोठी अने जळपात्र विना आप केम आव्या छो?" त्यारे मुनिए कह्युं. "ते चोरे अमने पण लुंट्या छे, अमारुं पण रक्षणुं लइने ते नासी गयो छे." मंत्रीए कह्युं. "भगवन् चोरनी वात कहो." मुनिए

कह्युं. "जुवतो खरा म्हारुं पण सर्व गयुं छे." त्यारे राजाए मंत्रीने कह्युं. "हे प्रधान! ए मुनि ने कट रजा आपो." पछी मंत्रीए तेमने विदाय कर्या, एटले मुनि पोताने स्थानके गया.

पछी राजाए चौदविद्याना पार पामेला नारायणनामना दिगंबरब्राह्मणने बोलाव्यो, ते ब्राह्मण पण आव्यो. अने बोल्योः—

कमलासणो वेयमुहो, चउवयणो पउमगब्भसमवण्णो ॥
सचराचरविस्सप्पिया, पयावई जयइ जयपहो ॥

भावार्थः—कमळना आसनवाळा, वेद छे मुखमां जेने एवा, चार मुखवाळा, कमळना मध्य भागना सरखा वर्णवाळा, सचराचर विश्वना पिता, प्रजाना पति अने जयना प्रभुरूप ब्रह्मा जयवंता वर्ते छे.

आ प्रमाणे कहेता एवा ब्राह्मणने नमस्कार करी राजाए आसन उपर बेसाड्यो. पछी मंत्रीए कह्युं. "महाराज! ज्ञानवळथी चोरने शोधी आपो." त्यारे ब्राह्मणे कह्युं. "मंत्रीराज! म्हारी पासे मंत्र छे तेथी जाणीने हुं आपने कहीश." पछी राजाए सन्मान करेलो ब्राह्मण पोताने स्थानके गयो.

हवे सहस्रमल्ल पोतानी माना मुखथी आ समाचार सांभळी वडुकनो वेश लइ नारायणब्राह्मणनी पासे गयो. तेवारे नारायणे पूछ्युं:—"तुं कोण छुं अने क्यांथी आव्यो छुं?" त्यारे सहस्रमल्ले कह्युं. "हुं सावत्थीनगरीथी अहिं आव्यो छुं, माणसोना मुखथी तमने वेदना पार पामेला जाणी तमारी पासे वेद भणवा आव्यो छुं." पछी नारायणब्राह्मणे तेने भोजन करावीने कह्युं. "त्हारे अहिंथी बीजे क्यांइ पण न जवुं, अहिंज रहेवुं. पछी रात पडी एटले ब्राह्मणे कह्युं. "म्हारा घरमां सुइ रहे." एटले सहस्रमल्ल पगमां पडी "आपनो म्होटो पसाय." एम कही घरनी अंदर जइ सूतो अने नारायणब्राह्मण "हुं एकांतमां बेसी जाप करुं छुं." एम कही जाप करवा लाग्यो. घरनां सौ माणसो सूइ गयां एटले सहस्रमल्ल घरमांथी सारसारवस्तु लइ नासी गयो. सवारे घरनां माणसोए खातर पडेलुं जोइ कोलाहल करवा मांड्यो. नारायणे पण पोताना घरमां खातरपडेलुं जाणी ते वात राजाने कही; एटले राजाए तेने पण विदाय कर्यो. पछी राजाए महादेवना सेवक एवा शिवधर्मनामना ब्राह्मणने बोलाव्यो.

केलासकयनिवासं एगगवं चंदसे दयं सुदयं ॥
गंगा गोरसमागय पमुइ अमुसं सिवं नमामि ॥

भावार्थः—कैलास उपर वसनारा, एक पोठीयावाळा, सुखे करीने कपाळमां चंद्रने धारण करनारा, गंगा अने गौरीना समागमथी हर्षित एवा शिवने नमस्कार करीए छीए.

आ प्रमाणे कही ब्राह्मण उभो रह्यो, एटले राजाए नमस्कार करी आसन आप्युं. ब्राह्मण तेना उपर बेठो, पछी मंत्रीए कह्युं, "महाराज! ज्ञानबळथी चोरने शोधी आपो." त्यारे शिवधर्माए कह्युं, सवारे ज्ञानबळथी जाणीने कहीश. पछी राजाए सन्मान आपी तेमने रजा आपी, एटले शिवधर्मा पोताने स्थानके गयो.

पछी नगरनी स्त्रीउना मुखथी सहस्रमल्लनी माए आ सघळी वात सांभळी ते सहस्रमल्लने कही, एटले सहस्रमल्ल नवीन वेष धारण करी शिवधर्मआचार्यनी पासे गयो; त्यां तेणे "ॐ नमः शिवाय" एम कही हाथ जोडीने कह्युंः—"भगवन्! आजे हुं शिवधर्मने योग्य थाउं छुं, माटे मने दीक्षा आपो. त्यारे गुरुए पोताना शिष्योनी अनुमती पुछी, एटले शिष्योए कह्युं. "भगवन्! एने दीक्षा आपो. कारण धर्मनी गति वेगवाळी छे." पछी गुरु दीक्षा आपी रात्रीए एकांतमां मंत्रजप करवा लाग्या, अने सघळा शिष्यो उंघी गया एटले सारसार वस्तु लइ ते सहस्रमल्ल नासी गयो. सवारे पोताना स्थानमां खातर पडेलुं जाणी

शिवधर्माए राजानी पासे जइ कह्युं केः—"हे राजन्! हुं पण चोरथी ठगायो छुं." एम कही सर्व वात कही, तेथी राजाए तेने पण रजा आपी.

पछी मंत्रीए मंजिश्रीनामना बौधआचार्यने बोलाव्यो, ते आव्यो एटले राजाए नमस्कार करी आसन आपी बेसार्यो. पछी मंत्रीए कह्युं. "भगवन्! ज्ञानबळथी चोरने शोधी काढो." त्यारे मंजिश्रीए कह्युं. "हुं चोरने थोडा वखतमां शोधी आपीश." पछी राजाए सन्मान करवाथी ते पोताने स्थानके गयो.

आ वातनी सहस्रमल्लने खबर पडी तेथी ते बौधश्रावकनो वेष लइ मंजिश्री पासे गयो, अने वंदना करी तेमनी आगळ बेठो. पछी आचार्ये पूछ्युंः—"हे श्रावक! तमे क्यांथी आवो छो?" त्यारे सहस्रमल्ले कह्युं. "भगवन्! हुं दक्षिणदिशा तरफथी आवुं छुं. महाराज! म्हारी एक विनंती सांभळो. म्हारे आजे साधुओने भोजन आपवुं छे माटे कृपा करो." पछी आचार्ये ते कबूल कर्युं एटले तेणे बजारमांथी लाडवा, खाजां, जलेबी, घेवर विगेरे लावी सर्व साधुओने जमाड्या. आथी साधुओ ने कपटीश्रावक उपर प्रसन्न थया. पछी रात्रीए आचार्य जप करवा बेठा एटले शिष्योए आ आचार्यने पूछ्युंः—"आजे तमारे क्यां ...

सहस्रमल्ले कह्युं. "आजे आपना पगनी पासे सूइ रहीश." शिष्योए हा कही. पछी सौ सूइ गया एटले सहस्रमल्ल तेमनुं सघळुं लइ पोताने घेर गयो. सवारे पोताना स्थानमां गातर पहेर्युं जोइ सर्वे साधुओए खेद पामी आचार्यने कह्युं. तेथी आचार्ये पण उद्वेग पामी राजा पासे जइ सर्व वात कही' तेथी राजाए तेने पण विदाय कर्यो.

पछी मंत्रीए करीनजीक एवा परमहंसनामना आचार्यने बोलाव्या. आचार्य आव्या एटले तेमने आदरसत्कार थापी मंत्रीए कह्युं. "हे भगवन! चोर प्रगट करी आपो." त्यारे आचार्ये कह्युं. "सवारे करीश." एम कही ते पोताने स्थानके गया.

आ वात सहस्रमल्ले सांभळी एटले ते कुलपुत्रनो वेष लइ परमहंस पासे गयो, त्यां तेणे सोनाना फुलथी गुरुना पग पूजी नमस्कार करीने कह्युंः—"हे भगवन! ध्याननुं स्वरुप कहो, ते प्रमाणे हुं करीश." त्यारे गुरुए कह्युं. "हंसनामानो म्हारो शिष्य छे, तेनी पासे तुं प्रथम अभ्यास कर." पछी सहस्रमल्ल शिष्य पासे गयो. तेणे शिष्ये कह्युं. "ध्याननो अभ्यास रात्रीए थाय छे." सहस्रमल्ले कह्युं. "बहु सारुं." पछी रात पडी एटले गुरु एकांतमां जप करवा गया अने हंसे सहस्रमल्लने ध्याननो कांइ उपमात्र उपदेश कर्यो. पछी सौ सूइ

गया एटले चोर सहस्रमल्ल सर्व वस्तु लइनाशी गयो. सवारे पोताना आश्रममां खातर पडेलुं जाणी शिष्योए गुरुने कह्युं. आचार्ये पण राजानी पासे जइ कह्युं केः–"हे राजन्! ते चोर अमने पण ठगी गयो छे." त्यारे मंत्रीए कह्युं. "महाराज! आप आपने स्थाने पधारो."

पछी राजाए भूतवादी एवा सुरप्रियपाखंडीने बोलाव्यो, ते आव्यो एटले राजाए कह्युंः– "आपनो सद्भाव प्रगट करो." त्यारे ते पाखंडिए कह्युं. "हे राजन्! पुन्य नथी, पाप नथी, जीव नथी, देवलोक नथी अने मोक्ष पण नथी. आ अमारो मत छे." पछी मंत्रीए कह्युंः– "भगवन्! चोरने प्रगट करी आपो." तेवारे तेणे कह्युंः–"हुं म्हारा ज्ञानबळथी अज्ञाते निश्चय करीने कहीश." पछी राजाए रजा आपी एटले ते पोताने स्थानके गयो.

सहस्रमल्ले आ समाचार सांभळ्या एटले ते एक उत्तमरुपवाळी वेश्या पासे गयो अने कपुरवाळुं पानबीडुं आपी कहेवा लाग्योः–"हे वेश्या! जो तुं म्हारुं काम करे तो हुं तने दश सोनाम्होरो आपीश." त्यारे वेश्याए कह्युंः–"अवश्य करीश." पछी सहस्रमल्ले कह्युं. "जो एम छे तो हुं तने जे कहुं तेनो उत्तर न आपतां त्हारे सांभळ्या करवुं." वेश्याए ते कबूल कर्युं. पछी वेश्याने साथे लइ सहस्रमल्ल सुरप्रियपाखंडिनी पासे गयो

ने कह्युं, "भगवन्! आ म्हारी व्हेन छे, ते आपना हाथथी दीक्षा लेवानी इच्छा करे छे." ते-
वारे सुरप्रियपार्श्वजिए कह्युं:—"ते योग्य छे, परंतु अमारो दीक्षानो आचार एवो छे के पहेली
दीक्षामां पशुने हणवुं पडे छे, मद्यपान करवुं पडे छे, अमारी साथे एक पात्रमां भोजन कर
वुं पडे छे, अमारा उपर पोताना पतिना जेवी बुद्धि राखवी पडे छे." त्यारे सहस्रमल्ले कह्युं,
"आ म्हारी व्हेन ते सघळुं करशे." पछी सहस्रमल्ले सर्व विधि करी. रात्रीए सुरप्रियपार्श्व-
जिए कह्युं, "आ त्हारी व्हेननी साथे कांइ कारणने लीधे अमारे एकांतमां रहेवुं पडशे, माटे
आ त्हारी व्हेन म्हारा शिष्यो साथे मद्यपान करे." त्यारे धुर्तसहस्रमल्ले कह्युं." जेम गुरु
कहे तेम." पछी सर्वे शिष्योए ते वेश्यासहित मद्यपान कर्युं. बहु मद्यपान करवाथी सर्वे वि
कल बनी गया. भान भुली जवाने लीधे लुगडां पृथ्वी उपर पडी गयां. सहस्रमल्ल आवी
व्यवस्था जोइ आश्रममां जे कांइ हतुं ते लइ अने जे कांइ खोटुं काम करवानुं हतुं ते करी
नाशी गयो. सवारे मद्यनो नीसो उतर्यो एटले रात्रीए परस्पर जे कांइ खोटुं काम कर्युं हतुं
ते जोइ लज्जा पामता छता आश्रममां पडेली वेश्याने पूछवा लाग्या. "ए त्हारो भाइ हतो?"
त्यारे वेश्याए कह्युं, "म्हारे भाइ नथी. हाय! हाय! मने कांइ धूतारा ठगीने नाशी गयो." पछी

सुरप्रियपाखंडिए राजानी पासे जइने कह्युं. "हे राजन्! म्हारा आश्रममां खातर पड्युं छे, तेम म्हारा शिष्योने पण कांइ नीचकार्य करी कोइ नाशी गयो छे." पछी राजाए मंत्रीने आज्ञा करी तेने विदाय कर्यो. सुरप्रियपाखंडि पण पोताने आश्रमे गयो.

आ प्रमाणे ते सहस्रमल्लचोरे छदर्शनिओने मानभंग कर्या, थोडा दिवसमां तेणे सर्व नगरने लुंटी लीधुं, एवुं कोइ राजमंदिर के देवमंदिर पण नहोतुं रह्युं के जेमां ते धूर्ताराए खातर न पाड्युं होय. वळी निरंतर बहु जीवोनी हिंसा करतां छतां इच्छा प्रमाणे परस्त्रीओनी साथे क्रीडा करतो हतो; तथा निरंतर तिर्यंच अने नरकगति प्राप्त थाय तेवां कामो कर्या करतो हतो; आथी राजा बहु चिंता करवा लाग्यो अने सर्वे मंत्रीओ पण बुद्धि विनाना थइ गया. आवी रीते केटलोक समय गयो, परंतु ते गुढमायावीने कोइ ओळखी शक्युं नहीं.

एक दिवस ते कौशांबीनगरीना उद्यानमां विशुद्धनामना कोइ केवळी समवसर्या. तेवारे राजादि सर्वे नगरवासीलोको तेमने वंदन करवा गया. सहस्रमल्ल पण जुदो वेष लइ त्यां गयो. पछी केवळीभगवाने सर्व जीवोनी रक्षा करवारूप धर्मदेशना आपी केः—"जे पुरुष बो आ जीवोनी हिंसा करे छे, जूठुं वचन बोले छे, पारकुं धन चोरे छे अने परस्त्रीने सेवे छे,

तेमज जे महा आरंज करे छे ते पुरुष मृत्यु पामी महा नरकमां जाय छे, अने त्यां गाढ वेदना जोगवे छे." केवळीनी आवी धर्मदेशना सांजळी सहस्रमल्ल घोर विचार करवा लाग्योः—"हाय हाय! धिक्कार छे! धिक्कार छे!! आ सघळां कर्मो में कर्यां छे, हुं नरकनां दुःखो शी रीते सहन करी शकीश? मने पापथी बचावनार आ मुनिराज छे, माटे हुं एमना चरणनुं शरण लउं." आ प्रमाणे सहस्रमल्ल विचार करतो हतो, एवामां नगरीना लोक धर्मदेशना सांजळी पोतपोताने घेर गया. पछी सहस्रमल्ले संसारथी उद्वेग पामी केवळीने कह्युं. "हे जगवन्! तेवुं एके कुकर्म बाकी नथी के जे में नहीं कर्युं होय. हमणां तमारा उपदेशथी हुं संसारथी उद्वेग पाम्यो छुं, माटे जो हुं जिनदीक्षाने योग्य होउं तो मने दीक्षा आपो." त्यारे केवळीए कह्युं. "हे सुंदर! तुं प्रतिबंध न कर, योगशुद्धि करी पोताना आत्माने पवित्र कर." पछी सहस्रमल्ले कह्युं. "हे जगवन्! म्हारा उपर राजा क्रोध पामेलो छे, माटे बीजे कोइ स्थानके जइ मने दीक्षा आपो." केवळीए कह्युं. "हे जद्र! तुं जय न पाम. प्रजाते म्हारे अहिं म्हारी पासे आववुं. राजा पण अहिं आवशे, ते वखते म्हारुं सर्व सारुं थशे."

पछी प्रजात थयो एटले नगरवासी लोकोसहित राजा फरी केवळीने वंदना करवा माटे

त्यां आव्यो, सहस्रमल्ल पण त्यां आवी केवळीनी पासे बेठो. पछी केवळीए देशनानो आरंभ कर्यो, अने राजादिक सर्व लोकोना भूत, भविष्य अने वर्तमानकाळना संदेहो भाग्या. पछी राजाए केवळीने पूछ्युं:—"हे भगवन्! ते चोर क्यां छे?" त्यारे केवळीए कह्युं, "हे राजन्! हमणां त्हारे भावे परखे बेठो छे, परंतु हे महाराज! हवे त्हारे एना उपर क्रोध करवो नहीं; कारण कुकर्म करवाथी एनुं मन पाछुं फर्युं छे. एनुं मन कुकर्मरुप वनने कापी नांखनारा चारित्रमां चोंटेलुं छे, तो मोक्षमार्गे जवा तैयार थएला ए पुरुषने तुं सहाय्य कर." राजाए कह्युं. "हे भगवन्! आप मने जे आज्ञा करशो ते हुं निश्चे करीश." पछी राजासहित सहस्रमल्ल पोताने घेर गयो, त्यांथी म्होटा उत्सवसहित पोतानी मा अने राजाने साथे लइ फरी केवळी पासे आवी तेणे दीक्षा लीधी. पछी तेणे केवळीनी पासे घोर अभिग्रह लीधो केः—"हे भगवन्! आजथी जावजीवपर्यंत म्हारे मासे मासे पारणुं करवुं. ते आपनी आज्ञाथी थाव." [redacted] वखते राजादि लोकोए तेनां बहु वखाण कर्यां. सहस्रमल्ल पण बे प्रकारनी शिक्षा लइ अनुक्रमे जितेंद्रिय थयो. एक मासे, बे मासे, त्रण मासे, एम अनुक्रमे तेणे छ मासे पारणुं कर्युं. आवी रीते तप करता एवा तेणे दुर्गतिनां कारण एवा कर्मनो क्षय करी नांख्यो. वधता एवा

शुक्ल ध्यानथी तेनां कर्मरूप इंधन (लाकडां) बळी गयां एटले लोकालोकने प्रकाश करनारुं केवळज्ञान उत्पन्न थयुं. ते वखते देवताओए त्यां आवी केवळीमहोत्सव कर्यो, सोनानुं सिंहासन रच्युं, ते सिंहासन उपर बेसी केवळीए धर्मदेशना आपी. पछी सहस्रमल्लमुनिराज पृथ्वी उपर विहार करी अनुक्रमे योगनो निरोध करी उत्कृष्ट संलेखना करीने मुक्ति पाम्या.

(श्री वर्द्धमानस्वामी चुलनीपिताश्रिश्रावकने कहे छे के):—अहो! घोरकर्मनो करनार सहस्रमल्ल पण जिनधर्मथी उद्धार पाम्यो, माटे हे भव्यजनो! तमे पण त्यारथी जिनधर्मनुं आराधन करो. ॥ इति सहस्रमल्लनी कथा ॥

श्री वर्द्धमानस्वामीनो आवो धर्मोपदेश सांभळी चुलनीपिताश्रावके आणंदश्रावकनी पेठे सम्यक्त्वसहित श्रावकधर्म आदर्यो. पछी पोताना आत्माने धन्य अने कृतार्थ मानतो एवो ते चुलनीपिता पोताने घेर गयो अने स्त्रीने कहेवा लाग्यो के:—"हे प्रिया! पूर्वे क्यारे पण नथी प्राप्त थएलो एवो श्रावकधर्म आजे मने प्राप्त थयो, माटे तुं पण जिनेश्वर पासे जइ श्रावकधर्म पाम." पछी श्यामाए श्री वीरप्रभु पासे जइ श्रावकधर्म लीधो अने प्रभुने वंदना करी पोताने घेर आवी. श्रावकधर्म पाळतां अनुक्रमे चौदवर्ष गयां एटले चुलनीपिता विचार करवा लाग्यो

के, "में आ कुटुंबनो भार आटला वर्षसुधी उपाड्यो, हवे हुं पडिमारुप श्रावकधर्म करुं.

कह्युं छे केः—कालक्षेपो न कर्तव्यो, आयुर्याति दिने दिने ॥

न करोति यमः क्षांतिं, धर्मस्य त्वरिता गतिः ॥

भावार्थः—काळ गुमाववो नहीं, कारण आयुष्य दिवसे दिवसे चाल्युं जाय छे; तेमज यमराज क्षमा करतो नथी. वळी धर्मनी गति वेगवाळी छे.

पछी चुलनीपिताए पौषधशाळामां जइ भावथी सर्व पडिमा वहन करी. एक दिवस को इ देवता अर्धी रात्रीए हाथमां तरवार लइ त्यां आव्यो अने कहेवा लाग्यो के, "अरे चुलनीपिता! जो तुं श्रावकधर्मने नहिं त्यजी दे अने पौषधव्रतने नहिं भागे तो हुं त्हारा म्होटा पुत्रने घरमांथी अहिं लावी मारी नांखीश, अने तेना मांसना त्रण शूळ करी उनातेलनी भरेली कडाइमां पकवीश; तेमज तेनुं मांस अने लोही त्हारा शरीर उपर छांटीश. पछी आर्तध्यानथी अकाळे मृत्यु पामेलो तुं दुःखी थइश." देवतानां आवां वचन सांभळ्या छतां पण चुलनीपिता निर्भयपणे बेठो रह्यो, तेवामां देवताए तेने एज प्रमाणे त्रण वार फरी फरीने कह्युं. छेवट देवता तेनुं धर्मने विषे दृढचित्त जाणीने क्रोधथी भयंकर रुप लइ तेना पुत्रने घर

मांथी त्यां लइ आव्यो, अने तेने मारी नांखी तेना मांसना त्रण शूळो बनावी धगधगता तेलमां पकव्या; तेमज मांस अने लोहीनो चुलनीपिताना शरीरे लेप कर्यो. आ प्रमाणे घोर उपसर्ग कर्यो तोपण धैर्यवंत एवो ते धर्मध्यानथी जरा पण चळ्यो नहीं. देवताए फरी फरीने तेना बीजा, त्रीजा अने चोथा एम चारे पुत्रोने मारी तेमना मांस अने लोहीथी चुलनीपिताना शरीर उपर अभिषेक कर्यो. आवो घोर उपसर्ग कर्यां छतां ते धर्मध्यानथी चळ्यो नहीं, पण वधारे वधारे धर्मध्यान करवा लाग्यो.

फरी देवताए कह्युः—"अरे पापी! जो तुं पौषधव्रतने नहिं त्यजी दे, तो हुं देवगुरुसमान म्हारी माता भद्राने अहिं त्हारी आगळ मारी नांखीश, अने तेना लोही मांसथी म्हारा शरीरने सिंचन करीश; तेथी तुं आर्तध्यानमां पडी दुर्गति पामीश." देवताए आवी रीते कह्युं तो पण ते धर्मध्यानथी चळ्यो नहीं. बीजीवार त्रीजीवार कह्युं एटले चुलनीपिता मनमां विचार करवा लाग्यो के, "आ पुरुष अनार्य छे तेथी ते अयोग्य काम करशे. जे पापीए म्हारा म्होटा पुत्रने मारी तेना मांस अने लोहीथी म्हारा शरीरने लेप कर्यो, एवी रीते तेणे म्हारा बीजा, त्रीजा अने चोथा पुत्रने पण मारी नांख्या छे. एवे ते दुष्ट देवगुरुसमान म्हारी माताने मा-

रहो, माटे हुं तेने पकडी लउं." आ प्रमाणे विचार करतो बेठो छे तेवामां देवताए माताभद्राने तेनी आगळ लावी जेटलामां मारी नांखवानी तैयारी करी तेटलामां चुलनीपिता तेने पकडवा माटे दोड्यो, एटले देवता तुरत विजळीनी पेठे आकाशमां उडी गयो. चुलनीपिता कोलाहल करतो तेनी पाछळ दोडवा लाग्यो. तेनो कोलाहल सांभळी भद्रामाता घरमांथी त्यां आवी अने पूछवा लागी केः—"अरे पुत्र! तुं केम कोलाहल करे छे?" त्यारे चुलनीपिताए माता आगळ सर्व वात कही, एटले माताए कह्युंः—"हे पुत्र! कोइ देव, दानव, भूत, राक्षस तने उपसर्ग करतो हशे, त्हारा चारे पुत्रो घरमां सुखे सूता छे, तुं एने देवतानो उपसर्ग जाण. अरे पुत्र! तें व्रत अने पौषध भाग्यो माटे गुरुपासे जइ आलोचना ले."

मातानां आवां वचन सांभळी चुलनीपिताए गुरुपासे जइ आलोचना लइ तप आरंभ्युं. अनुक्रमे आणंदश्रावकनी पेठे अगीयारपडिमा वही, छेवट संलेखना करी, सर्व जीवोने खमावी अनशन लइ शुभध्यानथी मृत्यु पामी ते चुलनीपिताश्रावक सौधर्मदेवलोकमां अरुणप्रभविमानमां चारपल्योपमना आयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए श्री वर्द्धमानस्वामीने पूछ्युंः—"हे भगवन्! चुलनीपिता ते देवलोकथी

चवीने कइ गति पामशे?" तेवारे प्रभुए कह्युं:—"हे गौतम! चुलनीपिता देवलोकथी महाविदेहक्षेत्रमां चवी त्यांथी सिद्धिपद पामशे.

श्री सुधर्मास्वामीना मुखकमलथी चुलनीपितानुं अद्भुतचरित्र सांभळी संवेग पामेला जंबूस्वामीए श्री वीरप्रभुने नमस्कार कर्यो.

इति श्री रत्नलाभगणीना शिष्य राजकीर्तिमुनिए रचेला गद्यबंध वर्द्धमानदेशनामां चुलनीपिता प्रतिबोध नामनो त्रीजो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ४ थो ॥

॥ सूरादेव चरित्र ॥

हवे सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीने सूरादेवनामना चोथा श्रावकनुं चरित्र कहे छे.

आ जंबूद्वीपना भरतक्षेत्र विषे वाणारसीनामनी नगरी छे, त्यां मनोहर सुरप्रियनामना यक्षनुं चैत्य छे. ते नगरीमां जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो हतो; त्यां सूरादेवनामनो शेठ रहेतो हतो, तेने धन्नानामनी स्त्री हती. सूरादेवशेठ बहु धनवंत हतो, तेने वेपारमां छक्रोड

सोनाम्होरो हती, पृथ्वीमां निधानरूपे पण छक्रोम सोनाम्होरो हती. तेना घरे गायोनां छ गोकुळो हतां. एवीरीते सूरादेवशेठ म्होटीसमृद्धिवाळो तेमज राजाने बहु मानीतो हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी कुष्टकचैत्यने विषे समवसर्या, तेवारे देवताओए समवसरण रच्युं, त्यां बार पर्षदाओ एकठी थइ, प्रभुने समवसरेला जाणी सूरादेव वंदना करवा गयो, त्यां ते त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी योग्य आसने बेठो. पछी श्री वर्द्धमानस्वामीए धर्मदेशना आपी केः—"हे भव्यजनो! तमे सर्व प्रकारना आदरथी धर्म करो; कारण के धर्मथी जीव संसारमां सुखी थाय छे, सुखनी इच्छावाळा माणसे धर्म करवामां आळस्य करवी नहीं. संसारसमुद्रमां पमेला जीवो धर्मथी उद्धार पामी धिष्टकनी पेठे सुखी थाय छे." तेवारे सूरादेवे पूछ्युंः—"हे भगवन्! ते धिष्टक कोण हतो? अने ते संसारसमुद्र तरी सुखस्थानने शी रीते पाम्यो?" त्यारे श्री महावीरप्रभुए कह्युंः—"हे सूरादेव! महा आश्चर्यकारी एवा ते धिष्टकना चरित्रने सावधान मनथी सांभळः—

॥ जिनधर्मनी आराधना उपर धिष्टकनी कथा ॥

आ जंबूद्वीपना भरतक्षेत्रने विषे अवंत नामे देश छे, तेमां धारापुरी नामनी नगरी छे,

त्यां सूर नामनो धनवंत राजपुत्र रहेतो हतो, तेने आठ वर्ष थता कन्दु ....
मनी स्त्री हती, ते हमेशां पोताना पतिने कडवां वचनथी दुःख देती हती, तेथी सूर मनमां विचार करवा लाग्यो केः—"आ दुष्ट स्त्रीनी साथे म्हारे शुं प्रयोजन छे? कारण पुरुष दुष्ट स्त्री ने अनेक विघ्न करनारी पिशाचिनी जेवी छे." आ प्रमाणे विचार करी ते बीजी स्त्रीनी शोध करवा लाग्यो. गाम अने नगरमां निरंतर शोध करतो एवो तेने अवंतीमां रहेनारी कोइ एक गूढ मोढडीनी पुत्रीनी खबर पडी, तेथी ते मोढडी पासे जइने कहेवा लाग्यो के, "तमारी पुत्रीनुं म्हारी साथे लग्न करो." त्यारे मोढडीए कह्युं, "म्हारे एकनीएक पुत्री छे, ए विना म्हारी बीजी कांइ गति नथी; माटे जो तुं मने म्हारे घेर तेडी जाय तो हुं तने म्हारी पुत्री परणावुं." सूरे ते वात कबूल करी एटले मोढडीए पोतानी सुंदरी नामनी पुत्री तेने परणावी. सूर मोढडी सहित सुंदरीने पोताना घरमां लाव्यो.

पछी चतुरा शोक्यपणाथी निरंतर परस्पर क्लेश करवा लागी एकांत सूरे तेने बीजा घरमां राखी, तोपण चतुरा तेने घेर आवी खराब गाळो दइ जाय अने कुकडीनी पेठे मल्लरथी क्लेश करे. पछी शोक्यो दांते दांतथी, पाटु पाटुथी, तमाचे तमाचाथी, भ्रकुटीए भ्रकुटी

सोनाम्होरो हतो, पगोमां निधानरूप पण ठेकाणे सोनाम्होरो हती. तेना घेर गायोनां ज गोकुळो हतां. तथा ते मृगदेवशेठ [illegible] तमज राजाने बहु मानीतो हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी [illegible] समोसर्या. तेवारे वनपाले समाचार [illegible] प्रभुने समवसर्या जाणी मृगदेव वंदना करवा गयो. त्यां ते त्रण प्रदक्षिणा दइ वंदना करी योग्य स्थानके बेठो. पछी श्री वर्द्धमानस्वामीए धर्मदेशना आपी के —"हे भव्यजनो ! [illegible] धर्म करो; कारण के धर्मथी जीव [illegible] सुखी थाय छे. [illegible] माणस धर्म करवामां आळस करे छे. तेओ संसारसमुद्रमां पडता जीवो [illegible] पामे. धिष्टकनी पेठे सुखी थाय छे." तेवारे मृगदेव पूछे छे "हे भगवन् ! ते धिष्टक कोण हतो ? अने ते संसारसमुद्र तरी सुखस्थानने शी रीते पाम्यो ?" त्यारे श्री महावीरप्रभुए कह्युं:—"हे मृगदेव ! सदा आश्चर्यकारी एवा ते धिष्टकना चरित्रने सावधान मनथी सांभळः—

॥ जिनधर्मनी आराधना उपर धिष्टकनी कथा ॥

आ जंबूद्वीपना भरतक्षेत्रने विषे अवंत नामे देश छे, तेमां धारापुरी नामनी नगरी छे,

घो अने मार मारतां कहेवा लागीः—"कहे हव सुंदरीने घेर जइश? ...
मारीने मूवा जेवो करी नांखीने पछी छोड्यो. शरीरे घणा घणा पाटा बांध्या त्यारे ते धीमे
धीमे केटलेक दिवसे सारो थयो. पछी एक महिनो थयो एटले फरी मूर्ख चतुराने कह्युंः—"हुं
सुंदरीने घेर जावानुं, माटे जावा दे." चतुराए कह्युं, "बहु सारुं करी आपुंछुं." एम कही ते
णे मरातु मंत्रेलो कांय करी आप्यो, ते लइ मूर्ख चालतो थयो अने फरी तेज नदीए आवी
पहोंच्यो; त्यां ते जेटलामां खावा बेसे छे तेटलामां कोइ जटाधारी संन्यासी आवी पहोंच्यो.
ते संन्यासीए तेने कह्युंः—"हे महाभाग! हुं बे दिवसनो भुख्यो छुं, माटे मने खावानुं आप."
तेवारे मूर्खे तेने सघळुं आपी दीधुं. संन्यासीए जेटलामां ते खाधुं तेटलामां ते गधेडो बनी गयो.
पछी ते गधेडो भूंकतो भूंकतो चतुराना घेर आव्यो. मूर्ख पण तेनी पाछळ घेर आव्यो अने "म्हारी
स्त्री एने शुं करशे." एम धारी जोवा माटे कोठीमां संताइ रह्यो. चतुराए गधेडाने दोरीवडे
मजबूत बांध्यो अने "हवे सुंदरीने घेर जइश?" एम कही कहीने चाबकवती वारंवार मार
वा लागी. गधेडो बूमो पाडवा लाग्यो तेम चतुरा तेने "अरे! हवे सुंदरीना घेर जइश?" एम
तिरस्कार करती मारती हती. छेवट मृत्यु पामवा जेवो थयो त्यारे चतुराए तेने जेटलामां

थी. अने माणाए [illegible] करतो हतो. पनि मुर एकनु मारे तोत. अने [illegible]
[illegible] अने पुष्पने [illegible]
[illegible] अज्ञानने [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] मान अने [illegible]
[illegible]
[illegible] निश्च [illegible]
[illegible] अन्या मान विचार [illegible] चतुराए [illegible]
चुप [illegible] पालना पनिन जानु आप। विदाय कर्या. मूर पण [illegible] सुद-
[illegible] नदी आवी. त्यां तेण माहुं घोड जातुं ग्याधुं; पछी तेने फा-
मो थवा लाग्या, तथी ते शाकतो शोकतो पाछो चतुरने घेर आव्यो. चतुराए तेने मजबूत बां-

...वा के, "अहा! स्त्रीठनुं चरित्र बहु गहन होय ठे. खरेखर आ स्त्रीए म्हारी विटंबना क..,
तेणें मने गधेडो बनाववा करंब आप्यो, सारुं थयुं जे में ते न खाधो अने सन्यासीने आप्यो.
निर्दय स्त्रीठ एवुं काम करे ठे के जेने ब्रह्मा कळी शकता नथी, शंकर ध्यानथी जोइ शकता
नथी अने विष्णु जाणी शकता नथी." आ प्रमाणे विचार करी सूर ज्यां सुंदरी रहेती हती
ते सिंहपुरमां गयो, त्यां ते सुंदरीनी साथे निरंतर विषयसुख जोगवतो हतो; परंतु मनमां चतुरा
तरफनी बहु शंका राखतो हतो. सुंदरी पण मीठां वचन, गीत, हास्य विगेरेथी पतिने सं-
तोष पमाडती हती, पण सूरने मरणानी चिंताथी ते कांइ सारुं लागतुं नहोतुं.

एक दिवस वृद्ध सासुए तेने एकांतमां पूछयुं के, "तमारे शी चिंता ठे?" त्यारे सूरे कह्युं:—
"हे मात! असमर्थनी आगळ छःखनी वात केम कहेवाय?" सासुए कह्युं:—"हे जमाइ!
म्हारामां सामर्थ्य ठे, रोग जाण्या पठी तेनुं औषध कराय ठे." तेवारे सूरे कह्युं. "ठमास प
ठी ताराथी मारुं मृत्यु ठे." एटलुं कही तेणे सघळी वात कही. पठी सासुए कह्युं:—"हे पुत्र!
जय न पामो. हुं तमने अने म्हारी पुत्रीने सुख थशे तेम करीश; माटे निरंतर जोग जोगवो
अने शंका न राखो." पठी सूर ते सासुना वचनथी कांइ शांत थयो अने सुखे जोगववा ला

ठोर्। दांतो तेट रामा त मोथे जटावाळो, वे हाथमां माक अने ममम्वाळो, अंग नम्म न-गोवतो [illegible] मपा. चतुरा म[illegible] जाट यदु खेद पामी अने तेना पगमां पडी. [illegible] ए वचन [illegible] त माथा[illegible] यदु विटंबना म-हन [illegible] थमा[illegible] नथी यदु वन श्राप। विदाय कर्यो. दंय चतुरा मनमा [illegible] — "म्हारा चरित्र म्हारा पतिए जाण्यु, माटे कांइ उपायथी हुं तेन [illegible] मुख [illegible] शाय? [illegible] विचार करी, तेणे स्नान करी [illegible] गायना आणथी नाम नगर मंगल करी तमां नैवेद्य मूक्यु, घी, गुगळ अने [illegible] आ[illegible] एक [illegible] दाम करवा लागी. ते वखते एक राक्षस [illegible] प्रगट थई तेने कहेवा लाग्यो.—"हे ओटी! ते शामाटे मने संभार्यो छे? हुं त्हारा उपर प्रसन्न थयो छुं, माटे वरदान माग." त्यारे दुष्ट पत्नी चतुराए कह्युं, "म्हारो पति परस्त्रीलंपट छे माटे तुं तेने नक्षण करी जा अथवा तो मारी नांख." सर्पे कह्युं, "त्हारो पति छ मासने अंते मृत्यु पामशे." पछी चतुराए तेने रजा आपी एटले ते चाल्यो गयो.

आ सघळी वात कोठीमां संताइ रहेला सूरे सांभळी तथा दीठी, तेथी ते विचार करवा

लाग्यो के, "अहो! स्त्रीउनुं चरित्र बहु गहन होय छे. खरेखर आ स्त्रीए म्हारी विटंबना करी, तेणे मने गधेडो बनाववा करंब आप्यो, सारुं थयुं जे में ते न खाधो अने सन्यासीने आप्यो. निर्दय स्त्रीओ एवुं कर्म करे छे के जेने ब्रह्मा कळी शकता नथी, शंकर ध्यानथी जोइ शकता नथी अने विष्णु जाणी शकता नथी." आ प्रमाणे विचार करी सूर ज्यां सुंदरी रहेती हती ते विंध्यपुरमां गयो, त्यां ते सुंदरीनी साथे निरंतर विषयसुख भोगवतो हतो; परंतु मनमां चतुरा तरफनी बहु शंका राखतो हतो. सुंदरी पण प्रेमना वचन, गीत, हास्य विगेरेथी पतिने संतोष पमाडती हती; पण सूरने मरणनी चिंताथी ते कांइ सारुं लागतुं नहोतुं.

एक दिवस वृद्ध सासुए तेने एकांतमां पूछ्युं के, "तमारे शी चिंता छे?" त्यारे सूरे कह्युं:—"हे मात! असमर्थनी आगळ दुःखनी वात केम कहेवाय?" सासुए कह्युं:—"हे जमाइ! म्हारामां सामर्थ्य छे, रोग जाण्या पछी तेनुं औषध कराय छे." तेवारे सूरे कह्युं, "छमास पछी सापथी मारुं मृत्यु छे." एटलुं कही तेणे सघळी वात कही. पछी सासुए कह्युं:—"हे पुत्र! भय न पामो. हुं तमने अने म्हारी पुत्रीने सुख थशे तेम करीश; माटे निरंतर भोग भोगवो अने शंका न राखो." पछी सूर ते सासुना वचनथी कांइ शांत थयो अने सुखे भोगवता ला

ग्यो; परंतु मनमां मरणना भयथी शंका पामता एवा तेना दिवसो जता हतां.

हवे माता अने पुत्री एम बन्ने जणीहए घरना बारणानी भींत उपर जूदाजूदा वे मोर चितर्या, जो के ते मोर चितरेला हता तोपण प्रत्यक्ष ऊभता जेवा देखाता हता. ते मोरनी माता अने पुत्री बन्ने जणां पवित्र थइ हमेशां पूजा करतां. एम करतां करतां छ मास गया.

एक दिवस सूरे पोतानी स्त्री सुंदरीने कह्युं:—"हे प्रिया! आजे म्हारुं मरण थशे." त्यारे सुंदरीए कह्युं. "स्वामीनाथ! भय न पामो, अमारी शक्तिनुं सामर्थ्य जुओ." सूरे प्रियानां आवां वचनथी धीरज राखी. पछी गायना छाणथी सर्व घर लींप्युं. विशेष शोभायुक्त करी घरना मध्यभागमां एक आसन नांख्युं, तेना उपर सूरने बेसार्यो; अने माता पुत्री पवित्र थइ, पवित्र वस्त्र पहेरी हाथमां चोखा लइ आमतेम जोतीजोती ऊभी रही; एवामां एक काळो साप घरमां आवतो तेमणे दीठो. पछी माता पुत्री बन्ने जणीहए मंत्रेला चोखा पेला बे मोर उपर नांख्या एटले ते बन्ने मोरो भींतथी ऊतरी सर्पना बे ककडा करी मुखमां लइ केका रव करता करता आकाशमां ऊडी गया. आ जोइ सूर मनमां विस्मय पामी विचार करवा लाग्यो:—"अहो! माता अने पुत्रीमां कांइ, मंत्रनी अपूर्वशक्ति देखाय छे." पछी तेणे न्हाइ

मोटो उत्सव करवापूर्वक दुःखी माणसोने दान आप्युं अने पोतानो नवो जन्म मानी मनुष्यलोक संबंधी सुखो भोगववा लाग्यो.

एक दिवस त्रिलोकपुरमांथी कोइ आवेला माणसने चतुराए पूछ्युं के, "हे भाइ! त्यां शूर शुं करे छे?" त्यारे ते पुरुषे उत्तर आप्यो के, "दान आपतो एवो ते शूर सुखे रहे छे." ते पुरुषनां आवां वचन सांभळी चतुरा मत्सरथी भोळीविलासीनुं रुप लइ सुंदरीने घेर गइ. तेवारे चतुर एवी सुंदरी अने तेनी माए पण काळीविलासीओनुं रुप लीधुं. पछी काळीविलासीओ भोळीविलासीनी साथे युद्ध करवा लागी. परस्पर उंचे उछळी उछळीने पृथ्वी उपर पडे अने मूर्छा पामती छती खराब शब्दथी बूमो पाडे. एम युद्ध करतां परस्पर एक बीजाने नख अने दांतना प्रहार करे. पछी भोळीविलासीरुप चतुरा मंत्रना बळथी बन्ने काळीविलासीओने बहु मारी अने जीतिने आकाशमां जइ नासवा लागी.

आ सर्व चरित्र जोइ जय पामेला शूरे तेओने पूछ्युं. "तमे शामाटे युद्ध करो छो? अने आ भोळीविलासी कोण छे? ते तमारी साथे शामाटे युद्ध करे छे? ते एकलीए तमने बन्नेने प्रहार करी शामाटे मरण पामवा सरखा करी नांख्यां? तमारेने एने वेरनुं कारण शुं छे?"

त्यारे सुंदरीए कह्युं:–"हे स्वामिन! आ चतुरा मिथ्यानी न्हानी व्हेन छे, अने पण हमणां वि
द्यानो अभ्यास कर्यो छे. चतुरा बहु मंत्रोने जाणे छे. अमारामां तेना जेवी मंत्रशक्ति नथी.
ते डाकणपणा वडे थोडी थावी युद्ध करे छे." आ सर्व वात सांभळी सूर विचार करवा ला-
ग्यो:–"धिक्कार थाव! धिक्कार थाव!! महा कुग्रहवाळी डाकणीना वशमां हुं पड्यो छुं.
हवे हुं शुं करुं? अने क्यां जाउं?"

पछी एक मास पछी चतुरा धोळीबिलाडीनुं रूप लइ सुंदरीने घेर आवी, तेवारे सुंदरी
अने तेनी माता बन्ने जणीओए काळी बिलाडीनुं रूप लीधुं. परस्पर युद्ध करतां धोळीबि-
लाडी काळीबिलाडीओने जीर्ण करी नाशी गइ. तेथी सूरे सुंदरीने पूछ्युं. "ते एकली छतां
मारथी तमने बन्नेने केम मरण पामवा सरखी करे छे?" त्यारे सुंदरीए कह्युं. "स्वामी!
अमारी मंत्रशक्ति थोडी छे; माटे ते अमने मारथी मरण पामवा जेवी करी नाखे छे. हे स्वा
मी! तमारा स्वाधिनमां एक काम छे, जो ते तमे करो तो हुं तमारो म्हारा उपर स्नेह छे ते
खरुं मानुं." तेवारे सूरे कह्युं. "जरु! तुं कहे ते त्हारुं काम हुं करीश." पछी सुंदरीए कह्युं.
"ज्यारे धोळीबिलाडी थाईने आवी अमारी साथे युद्ध करे त्यारे तमारे एम बोलवुं के, "हे

काळीबिलाडी! तुं आ धोळीबिलाडीने मार." आवी रीते कहेशो एटले अमने शक्ति उत्पन्न थशे; तेथी अमे तेने मारी नांखशुं." एवामां धोळीबिलाडी आवी, तेनी साथे वळी काळीबिलाडीनुं युद्ध करवा लागी. तेवारे सूरे कह्युं:—"हे काळीबिलाडी! आ धोळीबिलाडीने पकड अने तेने खाइ जा." सूरे आटलुं कह्युं एटले धोळीबिलाडी पृथ्वी उपर पडी अने काळी वळी बिलाडीए तेने गळामां पकडी. धोळीबिलाडीने मरण पामती जोइ सूर मनमां विचार करवा लाग्यो. "म्हारा पवित्र वचनमात्रथी आ धोळीबिलाडी मरी जशे, माटे जो म्हारा वचनथी आ वळी काळीबिलाडीनुं मरी जाय तो बहु सारुं थाय. चाल, अवळुं बोलीने आश्चर्य तो जोवुं." आवी रीते विचार करी तेणे प्रगट कह्युं. "हे धोळी बिलाडी! आ वळी काळीबिलाडीनुंने मारी नांख." तेनां आवां वचनथी धोळीबिलाडीए वळी काळीबिलाडीनुंने मारी नांखी. पछी सूर बहु हर्ष पाम्यो अने "औषध विना म्हारो रोग गयो." एम विचारी ते मरी गएली स्त्रीनुंनी उत्तरक्रिया कर्या विना त्यांथी चाली निकळ्यो, अने ज्यां पोतानो म्होटोभाइ रहेतो हतो ते गाममां आव्यो. आ वखते तेनो भाइ बीजे कोइ गाम गयो हतो, तेथी ते पोतानी म्होटीभाभीने प्रणाम करी त्यां रह्यो. भाभी दियरनी बहु भक्तिथी सेवा करती हती.

वर्ष मास १३०

[illegible]

[illegible] नाथ म्हार घर मुक्ख्या ... [illegible] प्रत्यक्ष शाकिनी ज. तेण मने वळद बना[illegible]

वी आजसुधी रख जाड्या हता. माटे हे नाड ! तु म्हारे घर जा, हुं नहिं आवुं. घरघरने विषे शाकिनी देवाथी हमणां तो म्हारे वन एज शरण छे." एम कही ने आगळ चाल्यो अने १३८

कोइ म्होटा अरण्यमां आवी पहोंच्यो; त्यां तेणे त्र पुरुषोने घासना भारा लइ जता दीठा, तेथी सूरे तेमनी पासे जइ पूछ्युं के, "तमे आ माणस विनाना अरण्यमां कोण छो? तमारुं शरीर मणि, माणिक्य अने सोनानां घरेणांथी शोभी रह्युं छे छतां तमे घासना भाराओ शा-माटे वहो छो? त्यारे त्र पुरुषोए कह्युं:—"हे पुरुष! सांभळ. आ वनमां वृद्धावस्थाथी गळी गएला देहवाळी एक डोशी रहे छे, ते डोशी अमारी पासे हमेशां घासना भारा मंगावे छे." पछी सूरे फरी पूछ्युं. "घासना भारानुं ते शुं करे छे?" त्यारे ते पुरुषोए कह्युं:—अरे भाइ! ते डोशी अमने अन्न, वस्त्र अने घरेणां आपे छे, अने पोते एक जूना खाटलामां सुइ रहे छे. अरे! त्यारे अमने पूछवानुं शुं प्रयोजन छे? ते पोते प्रत्यक्ष कल्पलता छे." पछी सूरे मनमां विचार कर्यो के, "चाल हुं पोते त्यां जइ तेनुं स्वरूप जोउं." आम धारी ते घासना भारा उपाडनारानी साथे गयो. त्यारे त्र पुरुषोए तेने पूछ्युं:—"त्हारुं नाम शुं छे?" त्यारे सूरे कह्युं. "म्हारुं नाम धिष्टक छे." पछी तेओए कह्युं. "परमेश्वर आजे आपणने मातमो भाइ मळ्यो." आ प्रमाणे वातो करता करता तेओ वृद्ध डोशीने घेर गया, त्यां तेओ घासना भारा ठेकाणे मूकी तथा पाणीनुं कुंडुं भरी धिष्टकसहित वृद्ध डोशीनी पासे जइ बेठा. त्यारे वृद्ध डोशीए तेमने पू-

ग्युंः–"हे पुत्रो! आ सातमो कोण छे?" त्यारे तेणए कह्युं. "हे मात! ते अमने वनमां मळ्यो अने मातानुं दर्शन करवा माटे अहिं आव्यो छे." पछी मोशीए धिष्टकना वांसामां हाथ दइने कह्युं. "पुत्र तुं जले आव्यो. तुं कोण छे? पुत्र तुं म्हारा घरे जोजन कर अने इछा प्रमाणे निःशंकपणे रहे." तेवारे धिष्टके कह्युं. "हे मात! हुं जन्मथी आरंजीने दुःखी छुं, माटे आपनी पासे रहीश. पछी वृद्ध मोशीए तेने न्हवरावी, सारां वस्त्रो पहेरावी अने उत्तम रसोइ करावी जमाड्यो. पछी धिष्टक मनमां विचार करवा लाग्यो के, "घासना जारा अने पाणी क्यां जाय छे तथा बीजी वस्तु अहिं शी रीते आवे छे? ते जोवुं." आम विचार करतां अर्धी रात्री गइ एटले वृद्ध मोशीए प्रगट कह्युं. "कोइ जागे छे के नहीं?" कोइए उत्तर आप्यो नहीं एटले ते मोशी खाटलामांथी नीचे पमी अने एक कुमंत्र जणी घोमी थइ. पछी घासना जारा खाइ तथा पाणी पीने घरेणाथी सुशोजित एवी एक अत्यंतरूपवाळी स्त्री बनी गइ. पछी ते त्यांथी निकळी, एटले धिष्टक तेनी पाछळ पाछळ चाल्यो. बहु दूर गया पछी ते स्त्री एक गुफामां पेठी, त्यां ते गुफामां रहेनारी जोगणीउ "हे मात! तमे जले पधार्यां." एम कही तेना पगमां पमी. पछी एक आसन उपर बेसारीने सेवा करती एवी सर्वे जोगणी उए पुछ्युं.

... घणुं वळी लावीश. आज एक सातमा मा

उ! शांत थाउ. हुं तमारा माटे बहु पुरुषोने मारी घणुं वळी लावीश. आज एक सातमा मा उ! शांत थाउ. हुं तमारा माटे बहु पुरुषोने मारी घणुं वळी लावीश. आज एक सातमा मा

उ! शांत थाउ. हुं तमारा माटे बहु पुरुषोने मारी घणुं वळी लावीश. आज एक सातमो मा- णस आव्यो छे, ते घणो दुबळो छे माटे चौदस सुधी रहो, तेटलामां ते पुष्ट थइ जशे." आ प्रमाणे कही तेणे मांस विगेरेनुं जक्षण कराव्युं. पछी जोगणीउए रजा आपी एटले ते पोता ना ठेकाणे ध्यांवी अने वृद्ध मोडीनुं रुप करी खाटलामां सुइ गइ.

हवे धिष्टक विचार करवा लाग्यो केः–"आ दुष्ट शाकिनी लोकोने विश्वास पमाडी ते- मनुं जक्षण करी जाय छे, फरी पण हुं शाकिनीना संकटमां पड्यो. हाय हाय! हुं ज्यां जाउं छुं त्यां मने शाकिनीनो जोग मळे छे." आवी रीते विचार करतां सवार थइ एटले ते साते पुरुषो घासना जारा लेवा माटे वनमां गया, त्यां धिष्टके छ पुरुषोनी आगळ रातनुं च- रित्र कह्युं; एटले ते छ पुरुषोए जवाब आप्यो के, "अमे ते मातानुं आवुं चरित्र क्यारे पण दी- ठुं नथी." त्यारे धिष्टके कह्युं, "सुखमां लोजी आएला तमे आहिं पड्या रहो, हुं तो ए डुडानी पासेथी नाठ्यो जइश." त्यारे छ पुरुषोए कह्युं, "हे जाइ! आपणे विचार करीए, एक रात विलंब करं अने अमने तेनुं चरित्र देखाड." पछी तेउ घासना जारा लइ घेरे आव्या अने दि-

वस संबंधी काम करी। रात्रे ते दुष्टानुं चरित्र जोवा माटे सर्वे कपटनिद्राथी सूता, अने ते वृद्ध डोशीनुं सर्व चरित्र जोइ परस्पर विचार करवा मांड्या. "अरे जाइ! हवे आपणे शुं करवुं?" त्यारे धिष्टके कह्युं, "ए दुष्टस्थान मारी नाखीए." पछी वे जणाए पग झाल्या, वे जणाए हाथ झाल्या, वे जणाए माथुं पकड्युं अने एक जणे लाकडीवडे एवी कुटवा मांडी के ते मृत्यु पामी.

पछी निर्जय चित्तवाळा थइ ते सात जणा त्यांथी चाली निकळ्या. आगळ जतां तेओ एक म्होटा अरण्यमां आवी पहोंच्या, त्यां तेमणे एक नगर दीठुं. उत्तम कोट, दरवाजा, बगीचा, विविध जातनां झाडो अने स्वर्गसमान मंदिरोथी सुशोभित एवा ते नगरने जोता जोता हर्षथी तेओ राजजवनमां गया. आगळ जतां तेमणे हजारो शिखरोथी सुशोभित अने परवाळीना कमाडथी मनोहर एवुं एक मंदिर जोयुं, ते मंदिरना बारणाआगळ कपायला नाकवाळी अने शरीरे जाडी एवी एक घरडी डोशी बेठी हती; ते डोशी सात पुरुषोने जोइ तेमने कहेवा लागी:—"हे पुरुषो! तमने उत्तम स्त्रीओनो समागम थाओ, तमे जले आव्या, उत्तम स्वरूपवाळी सात कन्याओनी साथे तमे विषयसुख जोगवो." पछी सूरवीर एवा धिष्टके आगळ थइ ते कपायला नाकवाळी डोशीने पूछ्युं:—"हे मात! देवकन्याना सरखी आ सात कन्याओ

क्यांथी आवी ?" त्यारे कणायला नाककाळीए कह्युं. "ए विद्याधरनी पुत्रीओ छे. एक दिवस विद्याधरे निमित्तना जाणपुरुषने पूछयुं हतुं केः—"आ म्हारी पुत्रीओनो वर कोण थशे." ते वारे निमित्तना जाणपुरुषे कह्युं केः—"त्हारी आ सात पुत्रीओ आ कणायला नाकवाळी मो-शीने सोंप. ए मोशी पासे आ कन्याओने वरनारा वरो पोतानी मेळे आवशे." पछी विद्याधरे ते कन्याओ मने सोंपी, ते कन्याओ में तमारा माटे रक्षण करी राखी छे; माटे तमे आ कन्या ओने परणो अने विषयसुख जोगवो. कांइ बीजुं कारण नथी. माटे आ एकठा करेला सुगंधी द्रव्यथी जरपूर एवां आ घरो, माणसना मनने हरण करनारा आ पलंगो, वळी तेना उपर हंसतूलिकाओ तेमज आ चित्रशाळाओ तैयार छे, तेमां सूवो. वळी आ मनना सरखा वेगवाळा सात घोडाओ छे, तेना उपर चडी तमे पूर्वदिशा विना बाकीनी त्रणे दिशामां इच्छा प्रमाणे फरो." पछी विषयमां लोजी एवा ते साते पुरुषो हर्षथी त्यां रह्या, अने दोगुंदकदेवतानी पे-ठे चित्रशाळामां क्रीडा करवा लाग्या.

एक दिवस ते साते पुरुषो जेगा थइ परस्पर विचार करवा लाग्या केः—"आ मोशीए आ पणने पूर्वदिशामां जवानी शाकारण माटे ना पाडी ! माटे चालो ते दिशामां जइने जोइए

के त्यां शुं छे." पछी ते साते जणाउ सवारे घोमा उपर वेसी पूर्वदिशा तरफ गया, तो त्यां तेमणे एक योजन (चार गाउ) जूमि माणसोना मायाथी ढंकाइ गयेली दीठी. तेवारे साते जणाउ परस्पर कहेवा लाग्या के, "आ आश्चर्य देखाय छे, पृथ्वी उपर एक योजन सुधी माणसोनां माथां देखाय छे, आवुं आपणे कोइ ठेकाणे जोयुं नथी तेम सांजळ्युं पण नथी, आ वात कोनी आगळ कहीए." आवी रीते वातो करता चाल्या जाय छे, एवामां माणसना मायानी एक खोपरी घोमानी खरी साथे अथमाइ एटले ते खोपरी वोलीः–"अरे पुरुषो! आ घोमाउ अने एज स्त्रीउ अमे पण पूर्वे जोगवेली छे." खोपरीनां आवां वचन सांजळी धिट्टके पूछ्युंः–"हे खोपरी! आ घोमाउ कोण छे? ते स्त्रीउ कोण छे? अने आ जूमि माणसना माथाथी ढंकाइ रहेली केम छे?" त्यारे खोपरीए कह्युं. "ए नाक कपायेली रोशी सिद्ध शाकिनी छे, तेणे आ एक योजन जेटली जूमि माणसना माथाथी ढांकी दीधी छे. अरे पुरुषो! ते शाकिनी तमने देखती नथी, तेटलामां तमे नासी जाउ! नासी जाउ." खोपरीनां आवां वचन सांजळी घोमा उपर वेठेला साते पुरुषो त्यांथी नासी जवा लाग्या.

हवे ज्यारे ते साते पुरुषो वपोरना वखत सुधी घेर न आव्या त्यारे साते स्त्रीउ जेगी थइ

कपायला नाकवाळी मोडी पासे जइ कहेवा लागी के:—"हे मात! ते सात पुरुषो क्यारे
सुधी घेर केम नथी आव्या?" स्त्रीओनां आवां वचन सांभळी कपायला नाकवाळी मोडी हाथमां चंग लइ घरना उपला माळ उपर चढी, तो तेणे घोडा उपर बेठेला पुरुषोने नासी जता जोया. तेथी मोडीए चंगने कह्युं:—"हे चंग! तुं ए घोडाने पाछा वाळय." एम कही मोडीए चंगने वारंवार वगाड्यो तेथी चंगे म्होटो शब्द करी घोडाओने पाछा वाळ्या. ते वखते घोडा उपर बेठेला पुरुषो घोडा उपरथी नीचे पडतुं मूकवा लाग्या, परंतु तेणे बांधी दीधेला होवाथी पडी शक्या नहीं. पछी ते पुरुषो भंडवा लाग्या. "हाय हाय! आपणी शी गति थशे." आवी रीते बोलता तेओ भय पामता छता घरे आव्या. तेवारे कपायला नाकवाळी मोडीए क्रोध करी तेमने कह्युं. "अरे पापीओ! मने मूकीने तमे क्यां नासी जाओ छो? अरे विश्वासघातिओ! तमे क्यां जवाना छो?" पछी यमराजनी जीभ सरखी चंचळ तरवार हाथमां लइ ते उटाए हाथवती शिखाने पकडी अने पृथ्वी उपर पाडी वइ तेनी छाती उपर चढीने कह्युं. "अरे! तुं घोडा उपर बेशीने क्यां चाल्यो जतो हतो? हमणां हुं तने म्हारी नाखुं छुं, माटे तुं त्हारा इष्टदेवनुं स्मरण कर. हवे हुं तने छोडी देवानी नथी." ते उटानां आवां भयंकर

वचनथी। पण जय नहि पामवा अने माहामिक एवा विटके कह्युं - हे नाक विनाना! म्हारा मनमां एक कौतक छे तथी। हुं तने पूछुं छुं के, कया वारे अने कये पुरुषे आ त्हारुं नाक कापी नाख्युं छे?" पछी ते नाक कपावनारो प्रसन्न थइ हर्षथी कह्युं - हे पुत्र! सांभळ.

आ भरतक्षेत्रमां मनोरमानामनुं नगर छे. त्यां मनरथनामना राजा राज्य करतो हतो, तेने मणिमालानामनी राणी हती, ते राजाने अनुक्रमे सात पुत्रोनो जन्म आप्यो हतो. पछी राणीए आठमो गर्भ धारण कर्यो, तथी अनुक्रमे हुं पुत्र थइ पांच धात्रीओथी लालनपालन करातो एवो हुं अनुक्रमे सर्व कळाओनो अभ्यास करतो। यौवनावस्था पाम्यो. मने मंत्र विद्यानो बहु उल्लास हतो तथी में वशीकरण, मोहन, स्तंभन, उच्चाटन, संक्रमणविद्या, शाकिनीविद्या, डाकिनीविद्या, मारणविद्या, वशीविधि, सुर्य, चंद्र तेमज ग्रहोनी आकर्षणविद्या, पातालमां पेसवानी अने स्वर्गमां जवानी विद्या, महामंत्रो अने अमृतसंजीविनीविद्या विगेरे बहु विद्यानो अभ्यास कर्यो. हे पुत्र! एक दिवस में इन्द्रनो मंत्र साध्यो, ते मंत्र सफळ थयो एटले ते मंत्रना प्रभावथी हुं इन्द्रना भवनमां गइ; ते वखते इन्द्रनी आगळ हूहू, तुंबर अने रंभा विगेरे नाटक नाटककरनाराओए आरंभ्युं हतुं. हुं पण नाटकनी विधि शिखेलो हतो, तेथी में पण

मान
१८२
देशना।
१८७

ते वखते नाटक कर्युं. म्हारा नाटकथी रंभा नाटक करती छती ग्लानी पामी गइ. पछी तेनी जगयाए हुं रही. में नाच करतां इंद्रने बहु प्रसन्न कर्यो, तेथी तेणे मने कह्युं केः—"हे सुंदरी! हुं प्रसन्न थयो छुं, माटे वरदान माग. पछी में इंद्रने विनंती करी के, "हे प्रभो! जो आप प्रसन्न थया हो तो आप म्हारा पति थाओ." इंद्रे ते कबूल कर्युं. पछी इंद्रनी साथे म्हारो संग थयो, तेथी हुं दररोज देवलोकमां जवा लागी. घरे पण रोज आवुं. एक दिवस माळीए मने कह्युं केः—"हे भद्रे! तुं मने देवलोकमां तेडी जा, जेथी हुं पण त्यां त्हारुं नाटक जोउं. में तेने बहु बहु वार्यो, पण ते वारंवार मने कहेवा लाग्यो के, "मने स्वर्ग देखाड." पछी में तेने भमरो बनावी म्हारा चोटलामां राख्यो अने हुं स्वर्गमां गइ; त्यां में नृत्य आरंभ्युं. बहु वखत नाचतां माथे भार लागवाथी में मारो पोताना हाथ माथे मूक्यो, तेथी तालमां भंग पड्यो; ते वखते इंद्रे तालमां भंग पडेलो जाणी "हे पापणी! तालमां भंग केम पाड्यो" एम कही क्रोधथी म्हारुं नाक कापी नाख्युं अने मने कह्युं के, "हे पापणी! मनुष्यलोकमां जा अने भ्रमारनुं फळ भोगव." हे पुत्र! पछी में इंद्रना पगमां पडीने कह्युं केः—"हे प्रभु! आ पापनो अनुग्रह क्यारे थशे?" त्यारे इंद्रे कह्युं, "माणसोनुं मांस भक्षण करती एवी तने ज्यारे कोइ पु-

रुंप एम पूछशे के, 'हे कपायला नाकवाळी! कया पुरुषे त्हारुं नाक काप्युं?' त्यारे तुं शाप थी मूकाइश." पछी स्त्री अने घोमाडाए करीने में आ नगरीना सर्वे माणसोने ठेतरी जक्षण कर्या. अहिं आवनारा परदेशी माणसोने पण जक्षण कर्या. एक योजन जेटली पृथ्वी माण सना माथावडेज ढांकी दीधी. त्यांसुधी "हे पुत्र! त्हारा विना मने कोइए नाक कपायानुं पूछ्युं नहीं. हवे तुं आ रुपवाळी कन्याउ, आ घोमाउ अने आ महेल लइ राज्य कर." एम कही ते कपायला नाकवाळी संजीविनी विद्याथी नगरना सर्वे लोकोने जीवता करी, नगरने माणसोथी जरपूर बनावी अने घिटकने राज्य आपी स्वर्गमां पोताने स्थानके गइ, अने घिटक पण उत्तम प्रकारे राज्य करवा लाग्यो. पेला व मित्रोने मंरुलिकपद आप्यां, पछी व मित्रोसहित घिटक सुखे राज्य करवा लाग्यो.

एक दिवस ते नगरना उद्यानमां अनेक साधुउना परिवारसहित आचार्य समवसर्या, ते वारे वनपाळे राजानी पासे आवी गुरुना आववानी वधामणी आपी के, "हे स्वामी! आपना उद्यानमां बहु साधुउना परिवारसहित आचार्य समवसरेला छे." तेनां आवां वचन सांजळी घिटकराजा शुद्ध जावथी गुरुने वंदना करवा गयो, त्यां त्रण प्रदक्षिणा तथा वंदना करी

धर्मने विषे आदर करो. कारणके तेथी स्वर्ग अने मोक्षनां सुखो सुलज्ञ थाय छे. वळी धर्मना पज्ञावथी पगले पगले घणी समृद्धि मळे छे. ए धर्मनुं मूळ सम्यक्त्व छे, एम जिनेश्वरो कहे छे. ते सम्यक्त्व सद्दहणारूप छे. ते सद्दहणा बे प्रकारनी छे. तेमां पहेली सद्दहणा गुरुना उपदेशथी जीव अजीवनुं जाणपणुं थवुं ते, अने बीजी गुरुना उपदेश विना जीव अजीवनुं जाणपणुं थवुं ते. जेम मरुदेवी माताने थइ हती तेम. कह्युं छे केः—

सव्वाइं जिणेसरज्ञासियाइं, वयणाइं नन्नहा हुंति ॥
इय बुद्धी जस्स मणे, सम्मत्तं निच्चलं तस्स ॥

ज्ञावार्थः—श्री जिनराजनां कहेलां सर्व वचनो कोइपण रीते मिथ्या होय नहीं, आवी रीतनी बुद्धि जे माणसना मनमां होय छे तेनुं सम्यक्त्व निश्चल जाणवुं.

अंतो मुहुत्तमित्तंपि फासयं हुज्ज जेहिं सम्मत्तं ॥
तेसिं अवड्ढपुग्गल परियट्टो होइ संसारो ॥

ज्ञावार्थः—जे माणसे एक अंतर्मुहुर्त पण सम्यक्त्वने स्पर्श कर्युं छे, ते माणसनो संसार अर्ध पुद्गलपरावर्त्त थाय छे. ॥ इति धिष्ठकनी कथा. ॥

श्री वर्द्धमानस्वामीना मुखथी आवो धर्म सांभळी वैराग्य पामेलो सूरादेवश्रावक त्यां-थी श्रावकधर्म अंगिकार करी अने बीजा प्रश्नो पूछी पोताना आत्माने कृतार्थ मानतो छतो परिवारसहित घेर आवी उत्तम प्रकारे जिनधर्मनुं आराधन करवा लाग्यो.

आ प्रमाणे धर्मध्यान करतां चौदवर्ष गयां. एक दिवस अर्धरात्रे धर्मध्यानमां बेठेला सू-रादेवश्रावकने कोइएक देवताए प्रगट थइने कह्युं के, "हे सूरादेव! तुं स्वर्ग अने मोक्षनी इच्छा करे छे तेथी पौषधादिव्रतो करे छे. पण अरे मूढ! जो तुं पोताना आत्मानुं कल्याण इच्छतो होय तो आ व्रतादिकने त्यजी दे. जो तुं व्रतने नहिं त्यागे तो हुं त्हारा म्होटा पुत्रने मारी तेना मांसना पांच शूल करी कडाइमां पकवीश, अने त्हारा शरीरे मांस अने लोहीनो लेप करीश, तेथी तुं आर्तध्यानमां मृत्यु पामी दुर्गति पामीश." आ प्रमाणे देवताए बे त्रणवार कह्युं, परंतु सूरादेव ध्यानथी चळ्यो नहीं; तेथी तेना म्होटा पुत्रने मारी, पकावी तेना मांस अने लोहीथी सूरादेवना शरीरे लेप कर्यो. एवी रीते बीजा, त्रीजा अने चोथा पुत्रने मारी ते ज प्रमाणे लेप कर्यो. परंतु ते सूरादेव जरापण ध्यानमांथी चळ्यो नहीं. वळी तेनुं स्थिर चित्त जोइ देवताए फरी कह्युंः—"हे सूरादेव! जो तुं व्रतथी चूकीश नहीं तो हुं त्हारा शरी-

रने विषे कास, श्वास, जलोदर, ताव, दाह, कुक्षिशूळ, हरस, अजीर्ण, दृष्टिशूळ, पुष्टशूळ, अरुचि विगेरे सोळ रोग मूक्या. आवी रीते देवताए ते उपचार कर्यो एटले सुरदेव विचार करवा लाग्यो केः—"आ कोइ दुष्ट माणस देखाय छे, एणे म्हारी नजर आगळ म्हारा चार पुत्रोने मारी नांख्या, अने तेमना लोहीथी म्हारुं शरीर छांट्युं; वळी ए म्हारा शरीरमां सोळ रोग मूकवानुं कहे छे, माटे चाल हुं तेने पकडी लउं." आम धारी ते ज्यां उठ्यो तेटलामां देवता विजळीनी पेठे आकाशमां उडी गया. पछी सुरदेव घरनी बहार आवी कोलाहल करवा लाग्यो, एटलामां तेनी स्त्री धन्नाए बहार आवीने कह्युं:—"हे आर्यपुत्र! तमे कोलाहल केम करो छो?" त्यारे सुरदेवे तेनी आगळ सघळी वात करी. त्यारे धन्नाए कह्युं.—"हे स्वामिन्! ते तमारा चार पुत्रो पोतपोताना ठेकाणे सुखे सूता छे. तमारा शरीरमां पण कोइ रोग नांखतुं नथी, आतो तमने कोइ देवता उपसर्ग करे छे; माटे करो आलोचना लइ, प्रतिक्रमी मिथ्यादुःष्कृत आपो." पछी सुरदेव स्त्रीना कह्या प्रमाणे गुरु पासे आलोचना लइ शुद्ध थयो. पछी जिनधर्मनुं उत्तम रीते आराधन करी, अगीयार पडिमा वही, वीसवर्षसुधी जिनधर्म पाळी, सर्व जीवोने खमावी, एक मासनुं अनसन करी पंचपरमेष्टीनुं

स्मरण करतां ते सूरादेव मृत्यु पामी सौधर्मदेवलोकने विषे अरुणाजविमानमां चारपल्योपमनाआयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए श्री वर्द्धमानस्वामीने पूछ्युं:—"हे भगवन्! सूरादेव त्यांथी चवी कइ गति पामशे?" त्यारे श्री वर्द्धमानस्वामीए कह्युं:—"हे गोतम! ते सूरादेव त्यांथी चवी महाविदेहक्षेत्रमां सिद्धिपद पामशे. आ प्रमाणे श्री सुधर्मास्वामीए जंबूस्वामी आगळ सूरादेव श्रावकनुं चरित्र कह्युं.

॥ इति श्री वाचकरत्न लाजगणीना शिष्य राजकीर्तिमुनिए रचेली
गद्यबंध वर्द्धमानदेशनामां सुरादेवश्रावकने प्रतिबोध
नामनो चोथो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ५ मो ॥

॥ चुल्लगशतकश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीनी आगळ चुल्लगशतकनामना पांचमा श्रावकनुं चरित्र कहे छेः—

आ भरतक्षेत्रमां आलंभिकानामनी नगरी छे, सर्व नगरीओमां उत्तम एवी ते नगरीने विषे जितशत्रु नामनो राजा राज्य करतो हतो; ते नगरीनी पासे नंदनवन सरखुं अति मनोहर शंख नामनुं उद्यान हतुं. ते आलंभिकानगरीमां चुल्लगशतकनामनो श्रावक रहेतो हतो, ते बहु धनवंत होवाथी तेनुं छ कोड धन व्याजे अने छ कोड वेपारमां रोकायलुं हतुं. तेना घेर गायोनां छ गोकुळ हतां, तथा तेना घरनी समृद्धि कामदेवश्रावक जेवी हती. ते चुल्लगशतक श्रावक राजाने बहु मान्य हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी शंखवन नामना उद्यानने विषे समवसर्या, त्यारे देवताओए समवसरण रच्युं, त्यां बारपर्षदा एकठी थइ. आ वखते चुल्लगशतकश्रावक पण प्रभुने

समवसरेणा सांजळी पोताना कुटुंबीउसहित वंदना करवा गयो; त्यां वंदना करी योग्यस्था नके बेठो. पछी प्रभुए धर्मोपदेश आप्यो केः—"हे जव्यजनो! लोकमां चक्रवर्तीनी पदवी, देवेंद्रनी पदवी, स्वर्गनुं सुख, संपत्ति, मनुष्य संबंधी सुख, ए सर्व धर्मनुं फळ जाणो. जिने श्वरोए देव अने मनुष्यनी सजामां दान, शीळ, तप अने जावनारूप चार प्रकारनो धर्म क ह्यो छे. तेमां दानना पांच जेद छे. १ अजयदान, २ सुपात्रदान, ३ अनुकंपादान, ४ उचित दान, ५ कीर्तिदान. तेमां सर्व जीवोने पोताना सरखा जाणी अजय आपवुं, ते अजयदान क हेवाय छे. ए अजयदानथी मोक्ष जवाय छे. माटे सर्व प्राणीउए अजयदान आपवुं. (सर्व जी वोनी रक्षा करवी.) अवसरे साधुने शुद्ध आहार अने शुद्ध वस्त्र आपवां, ते सुपात्रदान कहेवाय छे. जे माणस सुपात्रदान आपे छे, ते धनदेव धनमित्रनी पेठे उत्तम सुखो पामे छे. ते धनदेव धनमित्रनी कथा आ प्रमाणे छेः—

॥ सुपात्रदान उपर धनदेव अने धनमित्रनी कथा ॥

आ जंबुद्वीपमां सिंहलनामे द्वीप छे, त्यां सिंहलेश्वरनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने सिंहलानामनी स्त्री हती. सिंहलेश्वरराजाने सिंहलसिंहनामनो पुत्र हतो. एक दिवस सिंहल-

[illegible] वनमां विर क्रीडा करवा गयो हतो, त्यां तेणे क्रीडा करतां एक कु-
मारीने "हे तात! म्हारुं रक्षण करो! रक्षण करो!! हे माता! हे कुळदेवी! तुं अत्यारे क्यां
गइ छे!" आवो कोलाहल करती सांभळी. पछी वीजाना दुःखथी दुःखी थएला सिंहलसिंह
कुमार विचार करवा लाग्यो के, "जेना हृदयमां परोपकार नथी तेना पुत्रने जननी माताए शा
माटे जन्म आप्यो हशे?" आ प्रमाणे विचार करी कुमार जेटलामां आगळ चाल्यो, तेटला
मां तेणे एक कुमारीने हाथीए पकडेली दीठी. त्यारे कुमार कह्यु — "अरे गजराज! ए कन्याने
[illegible] जो त्हारामां पुरुषार्थ होय तो म्हारा सामो आव" [illegible] सिंहलसिंहकुमारना आवां
वचन सांभळी हाथी कुमारने [illegible] कुमार सामो [illegible] कुमार पण एक वस्त्रनो दडो
करी तेना सामो आव्यो [illegible] हाथी [illegible] नट्यामां [illegible] ते वस्त्र
उपर हाथना घा करवा [illegible] कुमार [illegible] नामी गइ. कुमार पण
हाथीने [illegible] आरोहण [illegible]
आ [illegible] आ कुमारने [illegible] चार तरफ कांति फेला-
[illegible] कुमार उपर प्रीति धरवा लागी. कह्युं छे के.—

गुणाः कुर्वंति दतत्वं दूरेऽपि वसतां सताम् ॥
केतकीगंधमाघ्रातुं स्वयमायाति षट्पदः ॥

ज्ञावार्थः—गुणो, दूर वसता एवा सत्पुरुषोनुं दूतपणुं करे छे. जुठ केतकीनो गंध लेवा माटे ज्ञमरो पोते केतकी पासे आवे छे.

जे माणस शरीर, धन अने वचनथी सर्वेनो उपगार करे छे, ते आ जवमां संपत्तिनुं पात्र थाय छे. पछी धनशेठे ते धनवतीनामनी पोतानी पुत्री सिंहलसिंहकुमारने परणावी. पछी कुमार नगरने विषे क्रीडा करतो छतो ज्ञमवा लाग्यो. नगरनी स्त्रीठ पण तेने जोइ वश थइ जवाथी तेनी पाछळ ज्ञमवा लागी; तेथी सर्व महाजने एकठा थइ राजानी पासे आवी विनंती करी के, "हे राजन्! अमारां सर्व कार्यो सिदाय छे. कारण के सिंहलसिंहकुमार नगरमध्ये फरवा निकळे छे, तेनी पाछळ नगरनी स्त्रीठ पण ज्ञटके छे; तेथी अमारा घरनां कांइ कार्यो वनी शकतां नथी." महाजननां आवां वचन सांज्ञळी राजाए तेमने बहु मान आपीने कह्युं:—"हे जनो! जेम तमारां कार्यो नहिं सिदाय तेम हुं करीश." आवी रीते कही बहु मानथी महाजनने रजा आपी. पछी राजाए कुमारने नगरमां फरवा जवानी ना कही, तेथी

कुमार देश पामी देशांतरे जवानी इच्छाथी धनवतीने कहेवा लाग्योः—"हे भाग्यवाळी! हुं परदेश जाउं छुं, तुं सुखे घेर रहेजे." तेवारे धनवतीए कह्युं. "हुं तमारा विना एकली घेर रहेवा समर्थ नथी, माटे हुं तो तमारी साथे आवीश."

पछी कुमार धनवतीने साथे लइ रात्रे नगरनी बहार नीकळी अनुक्रमे समुद्रने कांठे आव्यो, ते वखते एक वहाण परदेश जवा माटे तैयार थतुं हतुं; तेथी सिंहलसिंहकुमार ते वहाण उपर चड्यो, आगळ जतां वायु अवळो होवाथी वहाण भांग्युं. परन्तु, पण जेनुं नसीब अनुकूळ होय छे, तेने सर्व घटतुं थाय छे; अने जेनुं नसीब अवळुं होय छे, तेने सर्व अघटतुं थाय छे. तेम आयुष्यना बळथी धनवतीना हाथ एक पाटीयुं आव्युं तेथी ते तरीने अनुक्रमे कांठे आवी, त्यांथी अनुक्रमे कुसुमपुर नगरने विषे गइ. ते नगरनी पासे प्रियमेलकतीर्थ छे, ते तीर्थनो प्रकार लोकोना मुखथी सांभळी धनवती त्यां गइ अने "ज्यांसुधी म्हारा पतिनो मेळाप मने नहिं थाय त्यांसुधी हुं अहिं रही तप करीश अने मौनव्रत धारण करीश." एवो अभिग्रह लइ तप करवा लागी.

हवे सिंहलसिंहकुमार पण वहाण भांगी जवाथी वळने पाटीयुं हाथ आववाथी समुद्र

छतरी अनुक्रमे रत्नपुरनामना नगरे आव्यो. ते नगरमां रत्नप्रज्ञनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने रत्नसुंदरीनामनी स्त्री अने रत्नवतीनामनी पुत्री हती. जे वखते सिंहलसिंहकुमार ते नगरीमां आव्यो, ते वखते रत्नवती राजकुमारीने साप करड्यो हतो; तेथी राजाए बहु मंत्रवादीओने एकठा कर्या. ते पुरुषोए बहु बहु उपचारो कर्या, परंतु कांइ पण गुण थयो नहीं. पछी राजाए नगरमां पडह वगडाव्यो, ते पडहने सिंहलसिंहकुमारे स्पर्श कर्यो, तेथी तेने राजपुरुषो राजानी पासे तेडी गया. पछी राजाए कह्युं, "हे उत्तम पुरुष! आ म्हारी पुत्रीने साप करड्यो छे, तेने तुं मणि, मंत्र, औषध विगेरेथी विषरहित कर." राजानां आवां वचनथी कुमारे तेने मंत्रना बळथी विषरहित करी. त्यारे राजाए प्रसन्न थइ ते पोतानी रत्नवती पुत्री सिंहलसिंहकुमारनी साथे परणावी. पछी रात्रीए रत्नवती एक सातमाळना मेहेलमां आवी सुशोभित पलंगने विषे सूती. हवे कुमार सिंहलसिंहे धनवतीना वियोगथी एवो अभिग्रह लीधो हतो के, "ज्यांसुधी मने धनवती मळे नहीं त्यांसुधी म्हारे ब्रह्मचर्यव्रत पाळवुं." तेथी कुमार पण ते मेहेलमां आवी ज्यां रत्नवती पलंगमां सूती हती त्यां पलंगनी निचे सूतो. आ वखते रत्नवती विचार करवा लागी के, "अरे! एमणे आ शुं कर्युं जे पलंग मूकी निचे सूता.

कह्युं छे के; "जे माणस घरे कुळणुं छतां लुखुं खाय, बेसवाने घोडो होय छतां पगे चालीने जाय, सूवा माटे पलंग छतां निचे सूवे, ते माणसनी स्त्री पोतानो धणी जीवतां छतां रोवे छे. तेम आ म्होटुं आश्चर्य छे, माटे पूछी जोउं." आ प्रमाणे विचार करी रत्नवतीए पूछ्युं:-"हे नाथ! आप शय्या मूकी निचे केम सूता छो?" त्यारे कुमारे "एने शोक्यनो जय थशे." एवा जयथी कल्पीत वचन कह्युं:-"हे प्रिया! ज्यारे हुं देश जोवा निकळ्यो, त्यारे में एवी प्रतिज्ञा करी छे के, ज्यांसुधी हुं देशनी मुसाफरी करी घेर आवी माता पितानां दर्शन न करुं त्यांसुधी म्हारे ब्रह्मचर्यव्रत पाळवुं अने भूमि उपर सूवुं." पतिनां आवां वचन सांभळी रत्नवतीए कह्युं:-"स्वामिनाथ! आपने धन्य छे, आप खरेखरा पुण्यवंत छो के जे तमारी माता पिताने विषे आवी दृढभक्ति छे." पछी राजाए कुमारने पूछ्युं एटले कुमारे पोतानुं सर्व वृत्तांत कह्युं. तथी रत्नप्रभराजाए पोतानी रत्नवती पुत्रीसहित सिंहलसिंहकुमारने विदाय कर्यो, अने तमनी साथे पोताना रुद्रदत्तनामना प्रधानने मोकल्यो. पछी एक वहाण तैयार करी तेमां सोनुं, रत्न विगेरे धन भरी ते सिंहलसिंहकुमार पोतानी स्त्री रत्नवतीसहित बेठो, साथे रुद्रदत्तप्रधान पण बेठो, अने शुभमुहूर्ते वहाण समुद्रमां चाल्युं.

एक दिवस रुद्रप्रधाने वहाणमां रत्नवतीने दीठी, तेथी ते गणिकान्यानुं स्वरूप जोइ रागांध थयो अने मनमां विचार करवा लाग्यो के, "आ एक परदेशीने समुद्रमां नांखी हुं रत्नवतीनी साथे विषयसुख भोगवुं." आ प्रमाणे विचार करी प्रधान राजकुमारनां छिद्र जोवा लाग्यो. एक दिवस रात्रीए वहाणनां सौ माणसो उंघी गयां हतां ते वखत राजकुमार कायचिंता माटे वहाणनी मांची उपर बेठो, ते वखत दुष्ट स्वभाववाळो प्रधान जागतो हतो तेथी तेणे मांचीनां दोरडां कापी नांखी सरलस्वभाववाळा कुमारने समुद्रमां पाडी दीधो, अने पछी पोकार कर्यो के, "हाय हाय! कुमार समुद्रमां पडी गयो." मांची तूटी जवाथी पति समुद्रमां पड्यो, एवी वात सांभळी वियोगथी व्याकुळ बनी रत्नवती विलाप करवा लागी. ते वखते रुद्रे तेने कह्युं के, "हे कन्या! विलाप न कर, हुं हमेशां त्हारो सेवक थइ रहीश, तुं म्हारी स्त्री था." प्रधाननां आवां वचन सांभळी रत्नवती विचार करवा लागी के, "निश्चे ए दुष्टे म्हारा पतिने समुद्रमां नांखी दीधो छे. हाय हाय! हवे ए म्हारुं शीलव्रत खंडन करशे, माटे एने कांइ उत्तर दइ म्हारा शीलनुं रक्षण करुं." आवी रीते विचार करी रत्नवतीए कह्युं:-"हे प्रधान! समुद्रने कांठे जइ म्हारा पतिनी उत्तरक्रिया करीने पछी

તમે જેમ કહેશો તેમ કરીશ." રત્નવતીનાં આવાં વચન સાંભળી પ્રધાન હર્ષ પામ્યો. પછી આ
ગળ જતાં વહાણ ભાગી ગયું. કહ્યું છે કેઃ—"વિશ્વાસઘાતી, કૃતઘ્ની, મિત્રદ્રોહી એવા પાપી
૮૦ માણસોને સુખ ક્યાંથી હોય?" પણ પૂર્વના પુણ્યયોગથી રત્નવતીને હાથ પાટીયું આવ્યું તેથી
તે સમુદ્રને કાંઠે ઉતરી અનુક્રમે કુસુમપુર નગરમાં ગઇ અને ત્યાં પ્રિયમેલકતીર્થને વિષે ધન
વતીની પેઠે "પતિ ન મળે ત્યાંસુધી ન બોલવાનો અભિગ્રહ લઇ તપ કરવા લાગી. પ્રધાન રુદ્
દત્ત પણ પાટીયું હાથ આવવાથી સમુદ્ર ઉતરી કુસુમપુર નગરને વિષે આવ્યો, ત્યાં તે પુણ્યના
યોગથી કુસુમપુરના રાજાનો પ્રધાન થયો. સિંહલસિંહકુમાર પણ જેવો સમુદ્રમાં પડ્યો, તે-
વોજ તેને કોઇ દેવતાએ ઉપાડી તાપસના આશ્રમમાં મૂક્યો. તે આશ્રમના વૃદ્ધ તાપસે કુમાર
ના શરીરે રાજચિન્હ જોઇ બહુ સત્કારપૂર્વક આદર આપીને કહ્યું કેઃ—"હે કુમાર! મ્હારું એક
વચન સાંભળ. તું આ મ્હારી રુપવતીનામની પુત્રીને પરણી જેમ હું ચિંતા વિનાનો થઇ તપ ક
રું તેમ કર." પછી સિંહલસિંહકુમારે તે વાત કબુલ કરી એટલે તાપસે પોતાની પુત્રી તે રાજ
કુમાર સાથે પરણાવી. હાથેવાળો મેળાવતી વખતે તાપસે તેને હમેશાં સો ટાંક સોનું આપે
તેવી એક ગોદડી અને આકાશમાં ઉડે એવી એક ખાટલી આપી. પછી રાજકુમાર કુલપતિને ૧૮૦

नमस्कार करी खीसहित गोवन्गी लइ खाटलीमां बेठो अने धनवतीनुं स्मरण करीने एम क र्युं के, "हे खाटली! ज्यां धनवती होय त्यां जा." एटले खाटली तुरत आकाशमार्गे थइ कु सुमपुरनगरना उद्यानमां आवी. आ वखते रुपवती तरसी थइ, तेथी तेणे राजकुमार पासे पाणी माग्युं; तेवारे कुमार प्रियानी पासे खाटली तथा गोवन्गी मूकी पासेना कूवामांथी पा णी लेवा गयो. हवे कुमारे जेटलामां कूवानी अंदर दोरी नांखी, तेटलामां कूवानी अंदर रहे ला कोइए कह्युं के:—"हे उपगार शिरोमणि! मने कूवामांथी कहाड." कुमारे आवां वचन सांभळी कूवानी अंदर जोयुं तो तेणे तेमां माणसनी भाषा बोलता एवा एक सापने दीठो. पछी पोतानुं लुगडुं कूवामां नांखी जेवो तेने बहार काढ्यो, तेवो ते सापे तेना हाथ उपर डंश मार्यो; तेथी कुमार तुरत कुब्ज (कुबडो) बनी गयो. पछी कुमारे सापने कह्युं:—"हे साप! वाह! तें बहु सारो उपगार कर्यो!" तेवारे सापे कह्युं:—"हे कुमार! मरणना संकटमां पडे ला तने हुं उपगार करनारो थइश." एम कही ते साप अदृश्य थइ गयो. पछी कुमार "आ शुं?" एम विस्मय पामतो छतो पाणी लइ रुपवती पासे आव्यो, अने "हे सुंदरी! आ शी तळ पाणी पी." एम कही उभो रह्यो. रुपवतीए तेना रुपने जोइ "आ कोण पुरुष आव्यो?

ए म्हारो पति न होय!" एम विचारी तेना सामुं पण न जोयुं. पछी रुपवतीए त्यांथी उठी सर्व ठेकाणे पोताना पतिनी शोध करी. पण ते क्यांइ मळ्यो नहीं, तेथी ते पण प्रियमेलक तीर्थे जइ रत्नवतीनी पेठे "ज्यांसुधी पति मळे नहीं त्यांसुधी म्हारे कोइनी साथे बोलवुं नही." एवो अभिग्रह लइ तप करवा लागी.

हवे धनवती, रत्नवती अने रुपवती ए त्रणे कन्याओ पोत पोतानां नेत्रो बंध करी, मौनव्रत धारण करी अने भोजन तजी दइ सुखे तप करवा लागी. पछी नगरना लोकोए राजाने कह्युं के:–"हे राजन्! कोइ त्रण स्त्रीओ तप करे छे, परंतु शा कारणथी करे छे ते कांइ जाणी शकातुं नथी." तेवारे राजाए त्यां आवी तेमने बोलावा मांडी पण ते बोली नहीं, एटलुंज नहीं परंतु तेना सामुं पण जोयुं नहीं; तेथी जयजित नामना राजाए नगरमां पडह वगडाव्यो के, "प्रियमेलकतीर्थमां मौन धारीने बेठेली स्त्रीओने जे बोलावशे तेने हुं म्हारी पुत्री परणावीश." आ वखते कुब्जे (सिंहलसिंहकुमारे) पडहने स्पर्श करी, कोरा पत्रनी एक पोथी सारा सुगंधथी बांधी ते लइ राजानी पासे आवीने कह्युं के, "जे माता अने पिता ए बंनेथी उत्पन्न थयो हशे ते आ अक्षरो वांची शकशे." बीजा सर्व माणसोए पण कह्युं के.

"अहो! आ अरण्य बहु भारे छे." पछी कुब्ज कोण पत्रने वांचवा लाग्यो केः—"सिंहलसिंहकुमार धनवतीने साथे लइ वहाणे चड्यो, आगळ जतां वहाण दरियामां भागी गयुं तेथी ते समुद्रमां पड्यो. हवे बीजी कथा काले कहीश." एम कही तेणे बोलवुं बंध कर्युं. पछी पोतानुं चरित्र सांभळी धनवतीए कह्युंः—"हे भाग्यवंत! आगळ शुं थयुं, ते कृपा करीने कहे." राजादिक लोक पण धनवती बोली तेथी विस्मय पामीने कहेवा लाग्या केः—"हे कुब्ज! तुं एनी आशा पूर्ण कर." पछी कुब्जे कह्युं. "हे राजन्! सिंहलसिंहकुमारने हाथ पाटीयुं आव्युं तेथी ते समुद्र उतरी रत्नपुरनामना नगरे गयो, त्यां पण ते रत्नवतीने परणी फरी वहाणमां चड्यो; त्यां महासमुद्रमां जतां रुद्रदत्त नामना प्रधाने तेने समुद्रमां नाखी दीधो." आटलुं कही फरी कुब्जे बोलवुं बंध कर्युं. ते वखते रत्नवतीए कह्युंः—"हे उत्तम पुरुष! आगळ शुं थयुं, ते कृपा करीने कहे." बहु आग्रह कर्यो एटले फरी कुब्जे कह्युंः—"समुद्रमां पडता एवा सिंहलसिंहकुमारने कोइए पकडी लइ तापसना आश्रममां मूक्यो, त्यां ते तापसनी कन्या कमलवतीने परण्यो; त्यांथी ते नीकळी, [illegible] अने रूपवतीने लइ अहिं आव्यो; ते वखते रूपवती तरसी थइ तेथी सिंहलसिंहकुमार पासेना कूवामांथी पाणी लेवा गयो, त्यां तेने कोइ

साथे करशो." आटलुं कही कुब्ज मौन रह्यो एटले रूपवतीए आगळनी वात पूछी, परंतु तेतो पुस्तक बांधी राजानी पासे जइ कहेवा लाग्यो के:–"हे राजन्! में सर्व कन्याओने बोलावी छे, माटे तमारी पुत्री मने आपो." पछी सत्यप्रतिज्ञावाळा राजाए पोतानी पुत्री तेनी साथे परणावी. ते वखते राजाना कुटुंबी लोको ते विवाहमहोत्सव उपर आव्या नहीं, तेम कोइ स्त्रीए गीत पण गाय नहीं; तेथी पछी त्रण कन्याओ गीत गावा लागी. हाथेवाळा वखते कुब्जे साळा पासे कांइ वस्तु मागी एटले साळाए कह्युं के, "साप ले." त्यारे कुब्जे कह्युं. "साप आप." पछी साळे साप लावी आप्यो. ते साप डंश दीधो तेथी ते पृथ्वी उपर पड्यो. तेवारे पेली त्रण स्त्रीओ विचार करवा लागी के, "जो आ पुरुष मरी जशे तो आपणने आपणा पतिनी खबर कोण आपशे?" आ प्रमाणे विचार करी तेओ हाथमां छरी लइ जेटलामां मरवा तैयार थइ, तेटलामां कुमार दिव्यरूप धरी उभो थयो. ते वखते कोइ देवताए प्रगट थइ सर्वनी समक्ष सिंहलसिंहकुमारनो पूर्वजन्म कह्यो के:–

हे कुमार! धनपुरनगरने विषे धनंजय नामनो शेठ रहेतो हतो, तेने धनवती नामे स्त्री हती; ते धनवतीए धनदेव अने धनमित्र नामना बे पुण्यवंत पुत्रोने जन्म आप्यो हतो. तेमां

म्होटो नाग धनदेव वनखंडनी कुंजमां गारुडसहित उग्र साधुने वहोरावतो हतो, ते पुण्य-
ना प्रभावथी धनदेव तो पोते हुं म्होटो समृद्धिवंत देवता थयो, अने न्हानो नाग धनमित्र पा
छुं पणे दोग्धीनो रस साधुने वहोरावतो, परंतु ते भावविना आपतो; तेथी ते पुण्यना
प्रभावथी तुं सिंहलसिंह राजकुमार थयो. वळी मुनिदानना प्रभावथी तने समृद्धिसहित चार
कन्याओ मळी, पण साधुने दोग्धीनो रस वहोरावतां वचे भावना खंडन करी तेथी तने स्त्रीओनो
वियोग थयो, अने त्यांर समुद्रमां पडवुं पड्युं. समुद्रमां पडती वखते तने में उपाडीने ताप
सना आश्रममां मूक्यो. त्हारा माथे म्होटा बळवान शत्रु छे, तेथी मंत्र तने कुवलयमाळा क
हीं छे; कारण तेथी त्हारा शत्रु तने छळशे नहीं." देवता आ प्रमाणे कही आकाशमार्गे चा
ल्यो गयो. सिंहलसिंहकुमार पण देवनां आवां वचन सांभळी जातिस्मरण ज्ञान पाम्यो.

पछी कुसुमपुरना राजाए म्होटा उत्सवथी पोतानी पुत्री सिंहलसिंहकुमारनी साथे पर
णावी, अने हाथी, घोडा, रथ विगेरे आप्या; तथा कोपथी रुद्रप्रभाननें काढी मूक्यो. पछी
सिंहलसिंहकुमार पोतानी चार स्त्रीसहित खाटलीमां बेसी आकाशमार्गे थइ सिंहलद्वीपने
विषे गयो, त्यां तेने तेना पिताए राज्य आप्युं. पछी सिंहलसिंहनृपतिए कंथा (गोदडी) ना

प्रनावथी सर्व लोकोनां दरिद्र दूर कर्यां, अने जिनधर्मने पाळी पछी अंते संलेखना करी ते सिंहलसिंहराजा मृत्यु पामी छठादेवलोकने विषे देवता थयो. आवो मुनिदाननो प्रनाव जाणी हे नव्यजनो! तमे मुनिउने दान आपो. ॥ इति सिंहलसिंहकुमारनी कथा ॥

श्री जिनराजना मुखथी आ प्रमाणे उत्तम धर्मोपदेश सांनळी चुल्लगशतकश्रावक पण आणंदश्रावकनी पेठे जिनधर्म अंगिकार करी, नवतत्वनुं स्वरुप पूछी अने तेनो परमार्थ प्राप्त करीने श्री वितरागने वंदना करी पोताना घरे आव्यो. पछी जिनराजे कहेलो धर्म पाळतां चौदवर्ष गयां एटले पंदरमेवर्षे ते पोताना म्होटा पुत्रने घरनो नार सोंपी पमिमा वहेवा लाग्यो. एक दिवस रात्रीए हाथमां तरवार धरी रहेला देवताए प्रगट थइ चुल्लगशतकने कह्युं के, "अरे! तुं आ व्रतने त्यजी नहीं दे तो हुं त्हारा म्होटा पुत्रने मारी नांखी तेना मांसना सात शूळो करी तेलनी कढामां पकवी त्हारा शरीर उपर तेना मांस अने लोहीनो लेप करीश; तेथी तुं शोकसमुद्रमां बूड्यो छतो अकाळे मृत्यु पामी दुर्गति नोगवीश." आवां शूळ सरखां देवतानां वचन कानने विषे सांनळ्या छतां पण ते चुल्लगशतक नय न पामतां स्थिरचित्तवाळो रह्यो. देवताए तेने स्थिरचित्तवाळो जाणी फरी एज प्रमाणे बे त्रणवार कह्युं, तोपण नय

पाम्यो नहीं; तेथी देवताए पोकार करता एवा तेना म्होटा पुत्रने त्यां लावी मारी नांख्यो, अने तेना सात शूळो करी तेलमां पकवी चुल्लगशतकश्रावकना शरीर उपर मांस अने लोहीनो लेप कर्यो; तेथी ते श्रावक वधारे धर्मध्यानमां दृढ थयो. पछी देवताए तेना बीजा, त्रीजा अने चोथा पुत्रने मारी तेवोज उपसर्ग कर्यो, तेथी पण चुल्लगशतक चळ्यो नहीं; एटले देवताए तेने फरी कह्युं:—" हे श्रावक! व्रतोने त्यजी तुं इच्छा प्रमाणे भोग भोगव, नहिं तो हुं तारुं अढारकोड द्रव्य आलंभिकानगरीमां जूदे जूदे ठेकाणे फेंकी दइश." आ प्रमाणे देवताए बे वखत कह्युं एटले ते चुल्लगशतक विचार करवा लाग्यो के, "आ कोइ दुष्टबुद्धिवाळो देवता छे, केमके एणे म्हारा चार पुत्रो मारी नांख्या छे, अने हमणां अढारकोड द्रव्य पण फेंकी देवानुं कहे छे; माटे ए दुष्टने पकडी लउं." आ प्रमाणे जेटलामां विचार करतो हतो, तेटलामां देवता तेना घरमांथी अढारकोड द्रव्य त्यां लाव्यो. तवारे चुल्लगशतकश्रावक तेने पकडवा माटे दोड्यो एटले ते देवता विजळीनी पेठे आकाशमार्गे ऊडी गयो. पछी चुल्लगशतकश्रावके बहार आवी म्होटो कोलाहल कर्यो, ते सांभळी तेनी बहुला स्त्रीए बहार आवीने कह्युं:—"हे नाथ! तमे म्होटा शब्दथी शामाटे कोलाहल करो छो?" त्यारे चुल्लगशतके सर्व

वात करी; एटले स्त्रीए कह्युंः—"हे स्वामी! कोइ देव, दानव तमने उपसर्ग करतो हशे, तमारा पुत्रो अने धन सुखे घरमां छे, माटे अतिचारनी आलोचना ल्यो." पछी चुल्लगशतक श्रा-
५ वक आलोचना लइ श्रावकधर्म करवा लाग्यो. विधिथी श्रावकधर्म पाळी एक मासना अनशनथी मृत्यु पामी ते चुल्लगशतकश्रावक सौधर्मदेवलोकना अरुणाक्ष नामना विमानने विषे चारपल्योपमना आयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए प्रभुने पूछ्युंः—"हे भगवन्! चुल्लगशतकश्रावक त्यांथी चवी कइ गति पामशे?" तेवारे भगवाने कह्युंः—"हे गौतम! ते श्रावक देवलोकमांथी चवी महाविदेह क्षेत्रमां उत्पन्न थशे. त्यां ते सिद्धिपद पामशे."

॥ इति श्री वाचनाचार्य रत्नलाभगणीना शिष्य कीर्तिविजये रचेली
गद्यबंध वर्द्धमानदेशनामां चुल्लगशतकश्रावकने प्रतिबोध
नामनो पांचमो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ६ ठो ॥

॥ कुंडकोलिकश्रावकनुं चरित्र ॥

श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीने छठा कुंडकोलिकश्रावकनुं चरित्र कहे छेः—

आ जरतक्षेत्रमां कांपिल्यपुरनामनुं नगर छे, ते नगरनी पासे आंबादि झाडोथी नंदनवन सरखुं मनोहर शिलावर्तिकनामनुं चैत्य छे, त्यां जितशत्रुराजा राज्य करतो हतो. ते नगरमां बहु समृद्धिवाळो कुंडकोलिकनामनो श्रावक रहेतो हतो, तेने पूषानामनी स्त्री हती. कुंडकोलिकश्रावकने छक्रोड व्याजमां, छक्रोड वेपारमां अने छक्रोड निधानरुपे जूमिमां एम अढार क्रोड धन हतुं. छ गोकुळो अने बीजी पण बहु समृद्धि हती. तेथी धनधान्यादिकथी समृद्धिवंत एवो कुंडकोलिकश्रावक पोतानी पूषास्त्रीनी साथे विषयसुख जोगवतो हतो.

एक दिवस देवदानवोए नमस्कार करेला श्री वीरप्रभु गौतमगणधरादिक परिवारसहित शिलावर्तकचैत्यने विषे समवसर्या. तेवारे प्रभुने आवेला सांजळी कुंडकोलिकश्रावक हर्षथी म्होटी समृद्धिसहित प्रभुने वांदवा गयो. त्यां ते त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी योग्यस्थानके

वेगे. पछी प्रभुए धर्मदेशना आपी केः—"हे भव्यजनो! जीवितने डाभना आगला भाग उपर रहेला पाणीना टीपां सरखुं, लक्ष्मीने समुद्रना तरंगो सरखी अने पुत्र तथा स्त्री विगेरेना संबंधने स्वप्नना सरखो चंचळ जाणीने धर्म करो. ते धर्मने तीर्थंकरोए चार प्रकारनो कह्यो छे. तेमां शीलधर्म मुख्य छे. नरक अने तिर्यंचना दुःखोना भयने दूर करवा समर्थ एवा साधुमुनिराजने सर्व स्त्रीसंगनो त्याग होय छे, तेम श्रावकोने पण परस्त्रीत्यागनुं व्रत होय छे. परस्त्री सेवाथी माणसने भवोभव तिर्यंचपणुं, नपुंसकपणुं, दौर्भाग्य अने दुःखोनो समूह आवी मळे छे. जेणे मन, वचन अने कायाथी परस्त्रीने त्यजी दीधी छे, ते पुरुष आ भवने विषे अने परभवने विषे कुलध्वजनी पेठे सुख पामे छे. ते कुलध्वजनी कथा आ प्रमाणेः—

॥ शीलव्रत उपर कुलध्वजनी कथा ॥

आ दक्षिणभरतक्षेत्रने विषे अयोध्यानामनुं नगर छे, त्यां शंखनामनो राजा राज्य करे छे; तेने धारणीनामनी स्त्री छे. ते धारिणीने विषे उत्पन्न थएलो कुलध्वजनामनो कुमार छे, ते कुलध्वजकुमार संपूर्ण कळानो जाण होवाथी कुळने विषे ध्वजा सरखो हतो. एक दिवस ते कुमार वनने विषे क्रीडा करवा गयो हतो, त्यां तेणे एक झाडनी नीचे अनेक साधुओना

परिवारसहित बेठेला मानतुंगनामना गुरुने दीठा. पछी गुरुने जोइ बहु हर्ष पामेलो राजकुमार त्यां जइ गुरुने त्रण प्रदक्षिणा करी तथा वंदना करी योग्यस्थानके बेठो. तेवारे गुरुए राजकुमारने धर्मदेशना आपी केः—"हे भव्यजनो! संसारसमुद्रने उतरवामां वहाणसमान, नरक अने तिर्यंचना दुःखोने कापी नांखवामां तरवार समान अने कल्याणना मंदिर एवा शीलव्रतने पालो." गुरुनो आवो धर्मउपदेश सांभळी कुलध्वजकुमारे कह्युं:—"हे भगवन्! हुं सर्व रीते शील पाळवा समर्थ नथी, तोपण हुं परस्त्रीने तो त्यजी दउं छुं; कारण म्हारे स्वदारा संतोष छे." राजकुमार आ प्रमाणे चोथुंव्रत लइ गुरुने वंदना करी घर तरफ पाछो व ळ्यो. रस्तामां तेणे बे स्त्रीओने परस्पर क्रोधथी कजीयो करती दीठी, तेथी तेणे कह्युं के, "हे स्त्रीओ! तमे शामाटे फोगट कजीयो करो छो?" आवी रीते कुमारे बे स्त्रीओने पूछयुं एटले एक स्त्रीए कह्युं:—"हे राजपुत्र! हुं सुथारनी स्त्री छुं, म्हारुं नाम सौभाग्यसुंदरी छे, हुं कूवेथी पाणीनो घडो भरी जारथी थाकी गइ हती घेर जाउं छुं. आ वेळा आ सुतारनी स्त्री कनकमंजरी खाली घडो लइ कूवे पाणी भरवा जती हती, ए खाली घडावाळीए मने मार्ग न आप्यो एज प्रमाणे कजीयो थवानुं कारण छे. वळी कजीयानुं बीजुं पण कारण सांभळो:—"पृथ्वीमां

जेटलुं कळाकौशल्य छे, ते सघळुं म्हारो पति जाणे छे; तेवुं कळाकौशल्य (चातुर्य) बीजे कोइ ठेकाणे देखातुं नथी." पछी राजकुमारे कौतुकथी पूछ्युंः—"हे भाग्यवती! त्हारा पतिमां शुं चातुर्य छे?" तेवारे स्त्रीए कह्युंः—"महाराज! सांभळो. चंददेवनामनो लुवार म्हारो पति छे, तेमणे एक लोढानुं माछलुं बनाव्युं छे, ते माछलुं राजानी आज्ञाथी आकाशमां उडी समुद्रमां पेसे छे, त्यां ते गळाना छिद्रथी सारांसारां मुक्ताफळो गळीने फरी पोताने ठेकाणे आवे छे." पछी सुतारनी स्त्री म्हों मरडी, ताळीउ पाडी, हसीने बोलीः—"अरे राजकुमार! ए चातुरीथी शुं मेळवी शकाय! चातुरी तो तेने कहेवाय के जे म्हारा पतिमां छे." तेवारे राजकुमारे तेने पूछ्युंः—"हे सारा नेत्रवाळी! त्हारा पतिमां शी चातुरी छे ते कहे?" ते सांभळी स्त्रीए कह्युंः—"आ नगरमां कंदर्पनामनो सुतार म्हारो पति थाय छे, ते लाकडानो घोडो एवो बनावे छे के ते घोडो छ मासमुधी आकाशमां फरे छे." पछी ते स्त्रीउनां वचनथी मनमां विस्मय पामेला राजकुमारे घरे आवी सर्व वात पोताना पिताने कही. तेवारे राजाए लुवारने अने सुतारने बोलाव्या अने तेमने माछलुं तथा घोडो बनाववा माटे लोढुं तथा लाकडुं आप्युं. पछी लुवारे पोतानी चातुरीथी एक म्होटुं माछलुं बनाव्युं, ते माछलाना उपला

भाग उपर एक म्होटी पेटी बनावी. पछी लुवारसहित राजा माछला उपर चढ्यो. तेवारे लुवारे माछलाना पाछला भागमां बे खीलीउ मारी एटले ते माछलुं पक्षीनी पेठे आकाशमां ऊड्युं. आथी राजा विस्मय पामी गाम, नगर अने देश विगेरे जोवा लाग्यो; अेटलामां माछलुं समुद्रने कीनारे पहोंच्युं तेटलामां राजाए अने लुवारे पेटीमां पेसी बारणुं बंध कर्युं. माछलुं पाणीमां गयुं अने त्यां सारांसारां मुक्ताफळो गळी तुरत पोताना नगरने विषे आव्युं; एटले राजा अने लुवार माछला उपरथी उतर्या. पछी लुवारे खीलीउ काढी नांखी एटले तेमांथी मुक्ताफळो निकळ्यां. तेवारे राजाए विस्मय पामी लुवारने पुछ्युं. "आ माछलुं आववुं जवुं शी रीते करे छे?" त्यारे लुवारे कह्युं. "महाराज! में सिद्धायिका देवीनुं आराधन कर्युं छे, तेथी ते देवीए जवा आववाना कारणरूप बे खीलीउ मने आपी छे, ते खीलीना योगथी हुं आकाशमां जाउं आवुं छुं. देवोनी शक्ति न चिंतवी शकाय एवी होय छे."

पछी सुतारे लाकडानो घोडो तैयार करी राजाने देखाड्यो अने कह्युं केः—"हे नाथ! आ घोडा उपर आप अथवा कुलध्वजकुमार बेसो. ते वखते कुमारे कह्युंः—"महाराज! आपनी आज्ञाथी आ घोडा उपर हुं बेसी पृथ्वीने जोउं." त्यारे राजाए कह्युं. "तेम कर." पछी सु-

भई.
भाग
१८७

तोरे जरा आववाना कारणरूप बे खीलीओ कुमारने सोंपी. कुमारे राजाने नमस्कार करी अने पोता उपर चढी बन्ने खीलीओ घोडाना पाछला भाग उपर घाली एटले ते घोडो माणसोना जोता जोता आकाशमां उडी अदृश्य थइ गयो. बहुवार पृथ्वीमां जम्या पछी ते घोडो एक नगरनी पासेना बगीचामां उतर्यो; त्यां ते कुशध्वजकुमारे बे खीलीओ काढी लीधी अने तेनां लाकडां जूदांजूदां करी भारो बांधी ते भारो उसीके मूकी पोते एक झाडनी छायामां सूतो. घणो वखत थयो तोपण झाडनी छाया जेम हती तेमनी तेमज रही, जरापण खसी नहीं. आ वखते बागनो माळी फरतो फरतो त्यां आव्यो, तेणे झाडनी छाया स्थिर रहेली जोइने विचार कर्यो के, "निश्चे आ सूतेला पुरुषनो प्रभाव छे." पछी माळीए ते ऊंघी गएला राजकुमारना पगनो अंगुठो पकड्यो एटले कुशध्वज जागी उठ्यो. तेवारे माळीए कह्युंः—"हे सत्पुरुष! आजे म्हारा घरना परुणा थाओ." आवी रीते तेणे बहु आग्रह कर्यो एटले कुमारे कबूल कर्युं. पछी माळी कुमारने साथे लइ पोताने घेर आव्यो अने घोडाना लाकडानो भारो एकबाजू खूणामां मूक्यो. माळीए उत्तम रीते कुमारने भोजन कराव्युं. पछी राजकुमार सांजनी वखते नगरनी शोभा जोवा माटे निकळ्यो. त्यां सोनानी पुतळीओथी सुशो

भित अने मनोहर तोरणोथी देदीप्यमान एवी ते नगरीना श्रीमंत पुरुषोना घरोने जोतो
जोतो ते कुमार एक जिनमंदिर पासे आवी पहोंच्यो, ते जिनमंदिरनी अंदर जइ अने श्री
मुनिसुव्रतप्रभुने वंदना करी जेटलामां स्तुति करवानो आरंभ करे छे तेटलामां कोइएक स्त्री
त्यां आवी. ते स्त्रीनी आगळ रहेला सुभटलोकोए जिनमंदिरनी अंदर रहेला सघळा माणसो
ने बहार काढी मूक्या, तेथी कुमार विचार करवा लाग्यो के, "ए कोण छे? अने मंदिरनी
अंदर रहेला माणसोने शामाटे काढी मूके छे?" आवी रीते विचार करी ते कोइ न जाणे ए
वी रीते एक खूणामां संताइ रह्यो. पछी कोइ दिव्यरूप धारण करनारी देवकन्यासमान क-
न्या जिनमंदिरनी अंदर आवी, अने जिनराजनुं पूजन करी पोतानी सखीओसहित नृत्य करी
चाली गइ. पछी रात्रीने वखते कुमारे खूणामांथी बहार निकळी कोइ पुरुषने पूछयुं के, "हे
सत्पुरुष! ए कन्या कोण हती." त्यारे ते पुरुषे कह्युं. "हे पुरुषश्रेष्ठ! आ रत्नपुरनामनुं नगर
छे, तेमां श्री मुनिसुव्रतस्वामीनो श्रावक विजयनामनो राजा राज्य करे छे, ते राजाए आ सु
वर्ण अने रत्नोथी सुशोभित जिनमंदिर बंधाव्युं छे. ए राजाने जयमाळा राणीथी उत्पन्न थए
ली सुंदरीनामनी पुत्री छे. एक दिवस राजा पुत्रीने विवाहयोग्य थएली जोइ तेना वरनो

विचार करवा लाग्यो. राजा अने राणी पुत्रीना योग्यवरनी शोध करता हता ए वात पुत्रीए जाणी पोतानी सखीओ आगळ प्रतिज्ञा करी के, "जे पुरुष पृथ्वी उपर अने आकाशमां पोताना पराक्रमथी फरनारो होय तेज म्हारो पति थाओ. नहिं तो म्हारे अग्नि एज शरण छे." पुत्रीनी आवी प्रतिज्ञा सखीओए तेनी माने कही. पछी राणीए राजाने कही. तेवारे राजा पुत्रीनो मनोरथ आकाशपुष्पनी पेठे निष्फळ मानी शोक करवा लाग्यो." आ प्रमाणे कही ते पुरुष राजमंदिरे गयो.

पछी कुलध्वजकुमार माळीने घरे आवी लाकडानो घोडो तैयार करी रात्रीए खीलीना प्रयोगथी तुरत राजकन्या सुंदरीना महेलमां आव्यो, अने ते कन्याना पलंग उपर चारे तरफ अर्धु चावेलुं तंबोल नांखी जे मार्गेथी आव्यो हतो तेज मार्गेथी माळीने घेर चाल्यो गयो. पछी जागी उठेली कन्या पोताना पलंग उपर चारे तरफ तंबोळ पडेलुं जोइ विचार करवा लागी के, "अहिं कोइ देव के विद्याधर आव्यो होय तेम देखाय छे." आ विचारमां ते कन्याने दिवस पर्यंतूल्य थयो. पछी बीजी रात्रीए ते कन्या कपटनिद्राथी सुती. कुलध्वजकुमार पण लाकडाना घोडा उपर बेसी त्यां आव्यो, अने जेटलामां पलंग उपर तंबोळ नांखी पाछो

वळ्यो तेटलामां राजकुमारी सुंदरीए बन्ने हाथवती तेनुं लुगडुं पकडी लीधुं अने पूछ्युं, “तमे कोण छो?” त्यारे कुमारे कह्युं:–“हे कन्या! हुं पृथ्वी उपर फरनारो छुं, वळी आ लाकडाना घोडाथी आकाशमां फरनारो थयो छुं.” कुब्जकुमारनां आवां वचन सांभळी राजकन्याए कह्युं:–“हे सत्पुरुष! म्हारी प्रतिज्ञा पूर्ण थइ, म्हारा मनोरथ फळ्या.” पछी कुमार दीवाने साक्षी राखी राजकन्यानी साथे गांधर्वविवाहथी परण्यो अने विषयसुखो भोगववा लाग्यो.

हवे कन्याना सर्व अंग वृद्धि पामेला जोइ दासीओ भय पामती छती विचार करवा लागी के:–“अहो! आ कन्याना अकाळे सर्व अंगो वृद्धि केम पाम्या?” पछी दासीओए ते वात जयमाळा राणीने कही. राणीए पण कन्याना सर्व अंग वृद्धि पामेला जोइ राजाने कह्युं के, “हे प्राणनाथ! निर्भय एवो कोइ पुरुष तमारा महेलमां आवी तमारी पुत्रीने भोगवे छे.” त्यारे राजाए कह्युं, “हे देवी! जेणे म्हारा महेलमां आवी आवुं अयोग्य काम कर्युं ते पुरुषने हुं यमराजना घरे परुणा तरीके मोकली दइश.” पछी क्रोधना वशथी भ्रकुटी चढावेलो राजा ते पुरुषनी शोध करवाने इच्छतो छतो सभामां आव्यो. आ वखते सभामां एक वेश्या आवी हती, तेणे राजानी आकृति जोइ पुछ्युं के, “हे राजन्! आपने चिंतानुं कारण शुं

छे?" त्यारे राजाए एकांतमां पुत्रीनुं चरित्र कह्युं. एटले वेश्या बोली के, "महाराज ! चिंता न करो. ए अन्याय करनारा पुरुषने बांधी हुं आपनी पासे लावीश." एम कही ते वागुरावे श्या पोताना घरे आवी. पछी नाना प्रकारना उपाय जाणवामां चतुर एवी ते वेश्याए कन्याना घरनी आसपास चारे तरफ सिंदुर वेराव्यो. रात्रीए कुलध्वजकुमार घोडा उपर बेसी कन्याना घरमां आव्यो अने सिंदुर वेरेला घरमां कन्यानी साथे क्रीडा करी सवारे माळीने घेर चाल्यो गयो. सवारे वेश्याए कन्याना घरमां आवीने जोयुं तो कुमारनां पगलां पडेलां तेना जोवामां आव्यां; तेथी वेश्याए तेने पृथ्वी उपर विचरनारो माणस जाणी तेनी शोध माटे रक्षकलोकोनी साथे नगरमां फरवा लागी. बहु ठेकाणे फरतां फरतां ते वेश्याए तेवीज अवस्थावाळा कुलध्वजकुमारने सिंदुरथी राता थएला पगवाळो देखी "आज पुरुष राजकन्यानी पासे आवनारो छे." एम धारी सुभटलोकोने कह्युं के, "आ पुरुषने पकडो." पछी सुभट लोको तेने पकडी राजा पासे लाव्या, राजाए तेने जोइ मनमां बळतां छतां "आ बहु अन्याय करनारो छे," एम धारी तेने मारी नांखवानी आज्ञा आपी. ज्यारे सुभटलोको तेने बांधीने चाल्या, ते वखते राजकुमारकुलध्वजनुं स्वरुप जोइ लोको परस्पर कहेवा लाग्या के,"आ योग्य

पुरुषने राजाए केवो अयोग्य हुकम कर्यो छे! निश्चे आ कुमारना वियोगथी राजकुमारी सुंदरी मृत्यु पामशे. जो पुत्रीए आवुं काम कर्युं हतुं तो राजाए ते जाहेर करवुं नहोतुं. कह्युं छे केः—

आयुर्वित्तं गृहच्छिद्रं, मंत्रमैथुनभेषजम् ॥
दानमानापमानश्च, मतिमान्नप्रकाशयेत् ॥

भावार्थः—आयुष्य, धन, घरनुं छिद्र, मंत्र, मैथुन, औषध, दान, मान अने अपमान एट लां वानांने बुद्धिमान माणस प्रकाश करे नहीं.

लोकोनां आवां वचन सांभळतो कुलध्वजकुमार सुभटो सहित माळीना घरनी पासे आव्यो, एटले तेणे सुभटोने कह्युं. "हे सुभटो! जो तमे रजा आपो तो आ माळीने घरे म्हारी कुळदेवी छे तेने हुं नमस्कार करी लउं." त्यारे सुभटोए कह्युं, "जा जइ आव." पछी कुमार माळीना घरमां जइ लाकडानो घोडो तैयार करी तेना उपर बेसी सर्व राजपुरुषो जोतांजोतां आकाशमार्गे थइ राजकन्याना घरमां उतर्यो; त्यांथी राजकन्याने घोडा उपर बेसारी करी आकाशमार्गे थए बहु हर्ष पामतो छतो महासमुद्रने कांठे आव्यो; त्यां घोडा उपरथी निचे उतरी एक झाडनी पासे पांदडांनी शय्या करी सूतो, आ वखते कुमारने भूख लागी हती.

कुमारने भूख लागेली जाणी राजकन्या सुंदरीए कह्युं:—"स्वामीनाथ! आपना वास्ते हुं म्हारा घरमांथी लाडवा लइ आवुं त्यांसुधी धीरज राखो." एम कही सुंदरी घोडा उपर बेसी आकाशमार्गे थइ तुरत पोताना घरमां उतरी अने घोडाने गोखमां मूकी पोते जेटलामां लाडवा लेवा माटे घरनी अंदर गइ, तेटलामां घोडो वायुना जोरथी पृथ्वी उपर पडी भागी गयो. हवे राजकन्या लाडवा लइ आवी घोडाने जोवा लागी तो तेणे घोडाने पृथ्वी उपर पडी भागी गएलो दीठो; तेथी शोक करवा लागी के, "हाय हाय! दैवे मने ठगी, म्हारुं पूर्वनुं कर्म उदय आव्युं, ज्यारे दैव अनुकुळ होय त्यारे दुःख आवी पड्या छतां पण पितानी पेठे रक्षण करे छे अने दैव अनुकुळ न होय त्यारे मार्गमां रह्या होइए तोपण दुःखमां नांखी दे छे. पति समुद्रने कांठे रह्या अने अहिं घोडो भागी पड्यो, खरेखरो म्हारे माथे दुःखनो समूह आवी पड्यो." आवी रीते शोक करती एवी सुंदरीए एवो अभिग्रह लीधो के, "ज्यारे हुं म्हारा पतिने जोइश त्यारेज भोजन करीश."

हवे अहिं समुद्रने कांठे रहेला कुलध्वजकुमारे बहुवार थया छतां पोतानी स्त्रीने पाछी आवती न दीठी, तेथी विचार करवा लाग्यो के:—"ते हजुसुधी केम पाछी न आवी! निश्चे

जनां आवतां तेने कोइ विद्याधर हरी गयो हशे." आ प्रमाणे कुमार विचार करतो हतो, एटलामां अप्सरासमान रूपवाळी विमानमां बेठेली कोइ विद्याधरी आकाशमार्गथी कुमारनी पासे उतरी. तेवारे कुमार कुलध्वजे तेने पूछ्युंः—"हे भाग्यवती! तुं कोण छुं? क्यां जाय छे? अने अहिं शामाटे आवी छे?" त्यारे विद्याधरीए कह्युंः—"हे भाग्यवंत! सांभळ. वैताढ्यपर्वतने विषे मणिनामनो विद्याधर रहे छे, तेनी हुं कनकमाळानामनी पट्टराणी छुं. म्हारा पतिने तेना शत्रुए जोरजुलमथी कैद कर्यो छे, हुं त्यांथी नाशी जती हती, रस्तामां अहिं तने जोइ हुं कामथी पीडा पामुं छुं, माटे तुं पोताना संगरूप शीतळ जळथी मने शांत कर. कामदेवना बाणोथी पीडा पामती एवी हुं म्हारा शरणे आवी छुं." कुमारे कह्युंः—"हे सुंदरी! म्हारे परस्त्रीनी साथे विषय करवानो नियम छे, माटे ते व्रतने हुं प्राणांतसंकटमां पण त्यजी नहिं दउं." कुमारनां आवां वचन सांभळी विद्याधरस्त्रीए क्रोध करी पुष्प मंत्री कुमारना माथा उपर मूक्यां, तेना प्रभावथी कुमार मूर्छा पामी गयो. पछी विद्याधरीए असंज्ञीपंचेंद्रियनी पेठे कुमारने उपाडी लाकडानी पेठे समुद्रमां फेंकी दीधो. धिक्कार छे! धिक्कार छे!! स्त्रीजना निर्दयपणाने. आ वखते जळदेवीए कुमारने समुद्रमां पडतो दीठो, तेथी तेने

वे हाथवती झीली लीधो. जळदेवीना प्रभावथी विद्याधरीनी पुष्पविद्या नाश पामी, अने कुमार सावधान थयो; एटले जळदेवीए तेने समाचार पूछ्या. तेवारे कुमारे ते देवीने पोतानी सर्व वात कही. पछी जळदेवीए कह्युं:—"हे कुमार! तने धन्य छे, जे तें परस्त्रीनो संग त्यजी देवानो नियम धारी राख्यो छे. हे पुत्र! परस्त्रीना नियमथी हुं त्हारा उपर प्रसन्न थइ छुं, माटे वरदान माग. कारण देवतानुं दर्शन फोगट थतुं नथी. कह्युं छे केः—"दिवसनी विजळी निश्चे वरसाद करनारी होय छे." कुलध्वजकुमारे कह्युं:—"हे देवी! म्हारे निरंतर म्हारी पोतानी स्त्री साथे विषयसुख भोगवाय तेम करो; तमे परोपकार करवामां तत्पर छो." पछी जळदेवीए कुमारने त्यांथी उपाडी राजकन्या सुंदरीना महेलमां पहोंचाड्यो. त्यां कुमारे लाकडानो घोडो भागी गएलो अने तेथीज राजकन्याने रोती दीठी. कुलध्वजकुमार अने राजकन्या सुंदरी मळ्यां तेथी तेमने बहु हर्ष थयो. हवे जळदेवीए फरी कह्युं:—"हे पुत्र! हमणां हुं त्हारुं शुं काम करुं ते कहे?" त्यारे कुमारे कह्युं:—"हे मात! आ लाकडानो घोडो साजो करी आपो. पछी देवी पोतानी दिव्यशक्तिथी घोडाने साजो करी पोताने स्थानके चाली गइ. हवे दासना मुखथी कुमारनुं आववुं सांभळी विजयराजा बहु क्रोध पाम्यो, तेथी तेणे कु-

मारने मारवा माटे पोताना सैन्यने आज्ञा आपी. कुमारे लाकमाना घोडा उपर बेसी सर्व सैन्यने मारी नांख्युं. जेनुं पुण्य जागतुं होय छे तेने शुं दुष्कर होय छे? पछी राजा मनमां विचार करवा लाग्यो के, "में आ शुं अयोग्य काम आरंभ्युं छे? कन्या कोइने आपवी तो प परणेज. आवो वर फरी क्यां मळशे?" आ प्रमाणे विचार करी तेणे प्रधानपुरुषोने मोकली कुमारने बहु मान आप्युं अने पोतानी पुत्री तेनी साथे परणावी. पछी कुलध्वजकुमार विजय राजानी आज्ञा लइ स्त्रीसहित लाकमाना घोडा उपर बेसी पोताना देशतरफ चाली निकळ्यो.

अहिं अयोध्यानगरमां शंखराजाए पुत्रना वियोगथी छमास गया एटले लाकमानो घोडो बनावनार सुतारने मारी नांखवानी पोताना सुभटोने आज्ञा आपी, अने नगरनी बहार सुतारने बाळी देवा माटे म्होटी चिता तैयार करावी. कह्युं छे केः—"क्रोध पामेलो राजा यमराज सरखो थाय छे, अने प्रसन्न थएलो राजा कुबेर सरखो थाय छे." पछी राजपुरुषो सुतारने बांधी चितानी पासे लाव्या अने जेटलामां तेने उपाडी चितामां नांखी देवानी तैयारी करे छे, तेटलामां राजाए पोताना पुत्रने स्त्रीसहित आकाशमार्गथी आवतो जोयो. राजकुमार तरत आकाशमार्गथी उतर्यो. पुत्रना आववाथी राजा बहु हर्ष पाम्यो. पछी राजा कु-

मारन अने सुतारन वार्जींत्रोना शब्दथी म्होटो उत्सव करी नगरमां तेन्ी गयो. अनुक्रमे शं-खराजा मृत्यु पाम्या. तेना राज्यसिंहासने कुलध्वजकुमार वेठो अने भुवनमंजरीने पट्टराणीपद आपी तेनी साथे विषयसुख जोगवतो राज्य करवा लाग्यो.

एक दिवस ते नगरना वनने विषे परिवारसहित केवळज्ञानी समवसर्या, ते वखते मा-ळीना मुखथी केवळीनुं आववुं सांजळी राजाकुलध्वज तेमने वंदना करवा गयो; त्यां धर्म सां-जळी प्रतिबोध पामेला तेणे पुत्रने राज्य सोंपी विधिथी गुरुपासे दीक्षा लीधी. पछी ते कुलध्वज मुनि संसारने वंधीखानासमान मानता वता अनित्यजावना जाववा लाग्या. ते आ प्रमाणेः—

लक्ष्मी चपळ छे, सुख थोडुं छे अने शरीर नाशवंत छे, तो हुं धर्मने विषे शांमाटे उद्यम न करुं? मृत्यु अवश्य थवानुं छे, रेंहेंटना न्यायथी वारंवार जन्म अने मृत्युनो वहु क्लेश छे, विश्वमां जमता एवा मनरुप उष्ट्रोमाए सघळुं वश करी लीधुं छे, जेणे उर्जेय एवा कषा-यो जीत्या छे, ते उत्तम छे." आ प्रमाणे शुद्ध जावथी जावित चित्तवाळा तेमने शुक्लध्यानथी केवळज्ञान उत्पन्न थयुं. अनुक्रमे जव्यजीवोने प्रतिबोध पमाडी ते कुलध्वजमुनि मुक्तिपद पाम्या. ॥ इति कुलध्वजनो कथा. ॥

श्री महावीरप्रभु कुंडकोलिक श्रावकने कहे छे केः—"हे भव्यजनो! तमे कृतकृत्यकृपाळुं पेठे निर्मळ एवा शीलव्रतने पाळी झट मुक्तिसुख मेळवो." आवो धर्मउपदेश सांभळी कुंडकोलिक श्रावक बारप्रकारनो श्रावकधर्म धारण करी तथा जीवाजीवादि नवतत्वोने जाणी हर्षथी जिनेश्वरप्रभुने वंदना करी पोताने घेर आव्यो. पछी मायाशल्यरहित एवो ते कुंडकोलिकश्रावक उत्तम रीते जिनधर्म पाळवा लाग्यो.

एक दिवस अशोकवाडीमां बपोरने वखते एक शिला उपर उत्तरासंग अने नामवाळी वींटी मूकी कुंडकोलिक सामायिक करतो थको शुभ ध्यान धरतो हतो; ते वखते कोइ एक देवता प्रगट थइ तेनुं उत्तरासंग अने वींटी लइ आकाशमां गयो. पछी तेणे ते श्रावकने कह्युं केः—"हे कुंडकोलिक! मंखलीपुत्रनो धर्म सारो छे; कारण तेमां उत्थान, कर्म, वीर्य, अने पुरुषाकार नथी. उत्थान ते तप संयम विगेरे, गमन अने कृष्यादिकमां कर्म रह्युं छे. वीर्य ते जीव तथा शरीरनुं बळ अने पुरुषाकार ते पोतानुं कार्य करवामां पराक्रम. ए चार विना जीवोना सर्व कार्य सिद्धि थाय छे. जेनाथी सर्व जीवो पोताना स्वरूपमां रहेला छे. हे कुंडकोलिक! हवे पछी त्यारे एम न कहेवुं के उत्थानादिकथीज कार्यसिद्धि थाय छे. कह्युं छे केः—

भाग्यतो नियतिबलाश्रयेण योऽर्थः, सोऽवश्यं जवति नृणां शुजोऽशुजोवा;
जूतानां महति कृतेऽपि हि प्रयत्ने, ना जाव्यं जवति न जाविनोऽस्ति नाशः ॥

जावार्थः–प्रारब्धना योगथी माणसने जे कांइ सारुं अथवा खोटुं थवानुं छे ते निश्चे थाय छे. प्राणीउ मोटो उद्यम करे तोपण जे थवानुं नथी ते थतुं नथी अने जे थवानुं छे ते थया विना रहेतुं नथी.

न हि जवति यन्न जाव्यं, जवति च जाव्यं विनापि यत्नेन ॥
करतलगतमपि नश्यति, यस्य तु जवितव्यता नास्ति ॥

जावार्थः–जे थवानुं नथी ते थतुं नथी अने जे थवानुं छे ते प्रयास विना पण थाय छे, जे वस्तु रहेवानी नथी ते हाथमां होय तोपण जती रहे छे.

माटे मंखलीपुत्र गोशालानो धर्म सारो छे अने वर्द्धमाननो कहेलो धर्म सारो नथी. कारण मंखलीपुत्रना धर्मने विषे उत्थान, पुरुषाकार विना पण कार्यसिद्धि थाय छे, अने जावो अनियत छे; माटे वर्द्धमाननो धर्म सारो नथी."

देवतानां आवां वचन सांजळी जिनधर्मथी जावित आत्मावाळा कुंडकोलिकश्रावके देव-

ताने कह्युः—"हे देव! तें जे मंखलीपुत्रनो उत्थानादि जावविनानो धर्म सारो अने श्री वीरजिनेश्वरनो उत्थानादि जाववाळो धर्म खोटो एम कह्युं, ते युक्तिवाळुं देखातुं नथी. उत्थानादि विना कार्यसिद्धि थती नथी, अने जो पुरुषाकारविना कार्यसिद्धि थाय छे तो तें देवसमृद्धि शी रीते मेळवी? जो संयमादि विना पण देवसमृद्धि मळे छे तो संसारमां रहेला सर्व जीवो देवरमृद्धिवाळा थवा जोइए! वळी हे देव! आ संसारमां केटलाक जीवो सुखी देखाय छे अने केटलाक जीवो दुःखी देखाय छे, तेनुं शुं कारण हशे? जो सर्वे जावो पोताना स्वरूपने पामेला होय तो निश्चे ते सर्वेना पर्यायनो फेरफार न थवो जोइए. हे देव! पूर्वजन्मे तप करी अने संयम पाळी तें देवपणुं प्राप्त कर्युं तो पछी कये पदार्थोनुं निश्चयपणुं शी रीते रह्युं? तें 'श्री वर्धमानजिनेश्वरनो धर्म खोटो अने गोशाळानो धर्म सारो छे.' एम कह्युं ते खोटुं छे. जिनेश्वरनो कहेलो धर्म तत्वरूप अने गोशाळानो कहेलो धर्म असत्यरूप छे. ते बन्नेमां मेरु अने सरसव जेटलुं अंतर छे. तेम जिनधर्ममां अने बीजा धर्ममां पण तेटलुंज अंतर छे. हे देव! कयो धर्म मिथ्या छे ते वात तुं पोतेज विचारी जो. कारण तुं अमाराथी वधारे ज्ञानवाळो छे. कह्युं छे कः—

बुद्धेः फलं तत्वविचारणं च, देहस्य सारं व्रतधारणं च ॥
अर्थस्य सारं किल पात्रदानं, वाचां फलं प्रीतिकरं नराणाम् ॥

भावार्थः—तत्वनो विचार करवो ए बुद्धिनुं फळ छे; व्रत पाळवुं ए देहनुं सत्व छे; पात्रने दान आपवुं ते धननी श्रेष्ठता छे अने माणसोने विषे प्रीति करवी ए वाणीनुं फळ छे."

इत्यादि कुंभकोलिकना वचनथी देवता बोलतो बंध थइ गयो, मनमां शंका पामी गयो, अने उत्तर आपवा जरा पण समर्थ थयो नहीं. पछी एनाथी हुं हारी गयो एवा विचारथी मनमां खेद पामतो ते देवता नामवाळी वींटी अने उत्तरासंगनुं लुगडुं ए बन्ने वस्तु मूकी पोताने स्थानके चाल्यो गयो.

आ वखते श्री वर्द्धमानस्वामी तेज कांपिल्यनगरना शिलावतंकनामना चैत्यने विषे सम वसर्या. देवताओए समवसरण रच्युं. ते वखते कुंभकोलिक जिनेश्वरने समवसरेला जाणी वंदना करवा गयो, त्यां ते जिनेश्वरने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी योग्यस्थानके बेठो. धर्मदेशनाने अंते श्रीवीरजिनेश्वरे देव दानवनी सभामां कुंभकोलिकने कह्युं केः—"हे श्राव-क! तुं बपोर वखते अशोकवाडीमां शीला उपर बेठो हतो, ते वखते एक देवना प्रगट थयो;

तेणे त्हारा नामवाळी वींटी अने लुगडुं बन्ने वस्तु लइ जिनधर्मनी निंदा करी अने मंखलीपुत्रना धर्मनां वखाण कर्यां. पछी तें युक्तिवडे देवताने बोलतो बंध करी दीधो अने जिनधर्मनी स्थापना करी तेथी तुं कृतार्थ थयो छुं. पुण्यवंत थयो छुं. तें एक गृहस्थे पण मिथ्यादृष्टिदेवताने जीत्यो." आ प्रमाणे तेनां वखाण करी वीरजिनेश्वरे साधु साध्वीओने पोतानी पासे बोलावीने कह्युं के:-"हे महाभागो! गृहस्थ एवा कुंडकोलिके मिथ्यादृष्टी एवा देवताने प्रश्नवडे करीने बोलतो बंध करी दीधो. बारअंगना जाण साधुओ प्रश्नवडे परतीर्थीओने उत्तर आपी शके नहीं तेवा करी देवामां समर्थ थाय छे." श्री वीरप्रभुनां ते वचनने प्रमाण करी तप संयमने विषे प्रीतिवाळा ते साधुओए विहार कर्यो अने कुंडकोलिकश्रावक पण प्रश्नो पूछी तथा तेनो श्री जिनराजना मुखथी अर्थ विचार जाणी वंदना करी पोताने घेर आव्यो. जिनेश्वर प्रभुए पण बीजे विहार कर्यो.

पछी कुंडकोलिकश्रावके चौद वर्षसुधी जिनधर्मनी आराधना करी पंदरमे वर्षे वैराग्यवंत थएला तेणे म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंपी आणंदश्रावकनी पेठे विधिवडे अगीयार पडिमा वही छेवट वीस वर्ष सुधी जिनधर्म पाळी, आराधना करी, सर्व जीवोने खमावी, श्री

गौतमप्रभुनुं स्मरण करता अने मुखथी पंचपरमेष्टीनो जप करता एवा ते कुंडकोलिकश्रावके एक मासना अनशनथी काळ करी पहेला देवलोकने विषे अरुणप्रभ विमानमां चार पल्यो पम आयुष्यवाळुं देवपद प्राप्त कर्युं.

श्री गौतमस्वामीए प्रभुने पूछयुं:–"हे भगवन्! ते कुंडकोलिकश्रावक त्यांथी चवीने क्यां जशे?" त्यारे भगवाने कह्युं:–"हे गौतम! कुंडकोलिकश्रावक त्यांथी चवी महाविदेहक्षेत्रमां सिद्धिपद पामशे." आ कुंडकोलिक श्रावकनुं चरित्र सांभळी जंबूस्वामीए श्री सुधर्मास्वामीने नमस्कार कर्यो.

॥ इति श्री वाचनाचार्य रत्नलाभगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली
गद्यबंध वर्द्धमानदेशनामां कुंडकोलिकश्रावकने प्रतिबोध
नामनो छठ्ठो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ७ मो ॥

॥ सद्दालपुत्रश्रावकनुं चरित्र ॥

श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीने आगळ सातमा सद्दालपुत्रश्रावकनुं चरित्र कहे छे.

आ जंबूद्वीपमां भरतक्षेत्रने विषे पोलासनामनुं नगर छे, त्यां जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो हतो; ते नगरनी बहार सहस्त्रवननामनुं वन छे. ते पोलासनगरमां सद्दालपुत्र नामनो कुंभार रहेतो हतो, ते गोशाळानो श्रावक हतो; तेमज पोताना मतमां बहु कुशळ हतो. सद्दालपुत्र गोशाळाए कहेलो धर्म पाळतो हतो, ते बहु धनवान हतो. व्याजे, वेपारमां अने निधानरूपे भूमिमां तेने एक एक क्रोड धन हतुं. तेना घरने विषे एक गोकुळ हतुं; बीजी पण बहु समृद्धि हती. सद्दालपुत्रने शुद्ध शीळथी पवित्र शरीरवाळी अग्निमित्रा नामनी स्त्री हती. ते सद्दालपुत्रनी नगरनी बहार पांचसें दुकानो वासणनी हती, तेमां तेनां पांचसें माणसो वेपार करतां हतां. नवां वासणो पण बनावतां अने वेचतां. इत्यादि कामो तेनां बीजां माणसो करतां हतां. वळी तेनां बीजां केटलांक माणसो वासणो लइ लइ नगरमां राज-

मार्गं वेसीने वेचतां हतां.

एक दिवस सद्दालपुत्र अशोकवाडीमां बेठो हतो, एवामां कोइ देवताए प्रगट थइ तेने कह्युंः–"हे सद्दालपुत्र! काल सवारे सम्यक् ज्ञान दर्शनना धारणहार श्री अरिहंतप्रभु समवसरशे, ते पोते केवळी, सर्वज्ञ अने त्रणलोकने पूज्य छे; वळी कर्मबंधनथी मुक्त थएला छे. तेथी ते वंदना करवायोग्य अने जगत्‌ने विषे पूज्य एवा प्रभुने तुं वंदना करजे. नमस्कार करजे. अने पाट, पाटली, शय्या वहोरवानुं निमंत्रण करजे." आ प्रमाणे देवता तेने एक बे वार कही अंतर्ध्यान थइ गयो. पछी सद्दालपुत्र विचार करवा लाग्यो के, "सवारे उत्पन्न थयुं छे ज्ञान अने दर्शन जेमने एवा म्हारा गुरु आवशे, एटले हुं तेमनी वंदना पूजा करी पाट, पाटली, शय्या विगेरे वहोरावधानुं निमंत्रण करीश." आ प्रमाणे ते विचार करतो हतो एवामां सवारे श्री वर्द्धमानस्वामी समवसर्या. राजादि सर्व लोको तेमने वंदना करवा गया. त्यारे सद्दालपुत्र पण जिनेश्वरने समवसरेला जाणी मनमां विचार करवा लाग्योः–"आ वीरजिनेश्वर पासे जइ हुं तेमने वंदना करुं." आ प्रमाणे विचार करी, स्नान करी, पवित्र लुगडां पहेरी, पालखीमां बेसी म्होटी समृद्धिथी जिनेश्वरप्रभु पासे आव्यो, अने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना

करी तेमनी आगळ बेठो. पछी प्रभुए मधुरवाणीथी धर्म उपदेश आप्यो केः—"हे भव्यजनो! धर्मने विषे प्रीति करवी, विषयोने त्याग करवा, कषायने शोषी देवा, गुणने विषे प्रेम राखवो अने धर्मक्रियामां प्रमाद न करवो; ए सर्व उत्तमगतिना उपाय छे." धर्मउपदेश पूर्ण थया पछी जिनेश्वरे सद्दालपुत्रने कह्युंः—हे सद्दालपुत्र! गया दिवसे त्हारी पासे कोइएक देवताए प्रगट थइ एम कह्युं के, "सवारे सर्वज्ञ एवा जिनेश्वर अहिं आवशे, ते देव अने दानवोने वंदना करवायोग्य छे, तेथी तुं तेमनी पासे जइ वंदना करजे, नमस्कार करजे, पाट, पाटला, शय्या, संथारो आपवानुं निमंत्रण करजे." आ प्रमाणे कही देवता गयो एटले तुं मनमां विचार करवा लाग्यो के, "तेज लक्षणवाळा म्हारा धर्माचार्य गोशाळक अहिं आवशे." वीरप्रभुनां आवां वचन सांभळी सद्दालपुत्र मनमां विचार करवा लाग्यो के, "निश्चे वर्द्धमानस्वामीज सर्वज्ञ, अर्हंत, जिन अने महिमावंत छे. देवताए जे कह्या हता ते सर्व गुणो आमने विषे देखाय छे. तो पाछला देव माटे तमने पाट, पाटली शय्या विगेरे वहोरवानुं निमंत्रण करुं."

विगेरे वहोरी म्हारा उपर अनुग्रह करो." तेनां आवां वचनथी श्री वर्द्धमानस्वामी तेनी पासेथी प्रातिहार्य, शय्या, संथारो विगेरे वहोरी तेने प्रतिबोध करवा माटे त्यांज रह्या.

एक दिवस सद्दालपुत्र काचां वासणो तडके मूकतो हतो, एवामां जिनेश्वरे तेने प्रतिबोध करवा माटे कह्युंः—"हे सद्दालपुत्र! तें आ वासणो शी रीते बनाव्यां" त्यारे मंखलीपुत्र गोशाळाना धर्मने विषे प्रतिबाळा सद्दालपुत्रे कह्युंः—"हे भगवन्! खाणथी माटी लावी तेने पाणीथी पलाळी मशळी पींडा करुं छुं, पछी तेने चाक उपर चडावी उपरनो भाग जूदो जूदो करतो घडा विगेरे वासणो बनावुं छुं," त्यारे श्री वीरप्रभुए कह्युंः—"हे सद्दालपुत्र! आ घडा विगेरे वासणो पुरुषाभिमान अने पराक्रम विना बने छे?" सद्दालपुत्रे कह्युंः—"हे भगवन्! आ घडा विगेरे वासणो उत्थानादि विना थाय छे, जेमां उत्थानादि थतुं नथी ते पदार्थ जगतमां शाश्वता कहेवाय छे." पछी भगवाने कह्युंः—"हे सद्दालपुत्र! कोइ पुरुष त्हारां वासणोने फोडी नांखे, जूदां जूदां फेंकी दे, वळी त्हारा उपर कोप पामेलो कोइ पुरुष त्हारी अग्निमित्रा स्त्रीनी साथे बहु भोग भोगवे तो हे मंखलिपुत्रना भक्त! ते पुरुषने तुं शुं शिक्षा करे?" त्यारे सद्दालपुत्रे कह्युंः—"हे भगवंत! ते पुरुषने हुं तिरस्कारुं, बांधुं, मारुं, मारी देउं

विटंबना पमाडुं." वळी भगवाने कह्युं:—"हे सद्दालपुत्र! त्हारी अग्निमित्रा स्त्रीनी साथे कोइ पण भोग न भोगवे, वासणोने फोडी नांखे नहीं; तेम चोरी जाय नहीं, तोपण ते पुरुषने तुं तिरस्कार कर, बांध, मार अने गाळो दे तो ते पुरुषमां पराक्रमादि भावो अनियतपणाथी नथी? जो कोइ पुरुष त्हारां वासणो फोडी नांखे अने अग्निमित्राने भोगवे तो ते पुरुषने तुं तिरस्कार कर, ताडन कर, अने कहे छे एम के उत्थान पुरुषकारादि भावो लोकमां अनियत (अशाश्वत) छे. हे सद्दालपुत्र! आ उपरथी त्हारुं कहेवुं पण जूठुं थयुं. जे वस्तु थवानी होय ते थाय छे छतां तुं घडा विगेरेनो भंग करनारने बांधवानुं अने वध करवानुं कहे छे.

श्री वीरप्रभुनां आवां वचन सांभळी सत्यवादी सद्दालपुत्रनो मिथ्यात्वरूप महा अंधकार नाश पामी गयो, तेथी ते मनमां विचार करवा लाग्यो:—"पुरुषाभिमान अने पराक्रम विना कार्यसिद्धि देखाती नथी. लोकमां श्री वर्द्धमाने निरुपण करेलो धर्म सत्य छे अने गोशाळाए कहेलो धर्म असत्य छे." पछी तेणे प्रतिबोध पामी जिनेश्वरने कह्युं के:—"हे परमेश्वर! हुं आपना मुखथी शुद्धधर्म सांभळवानी इच्छा राखुं छुं." त्यारे प्रभुए धर्मोपदेश आप्यो. ते आ प्रमाणे:—

पुरुषने धर्म, अर्थ अने काम एवा त्रण अर्थो होय छे, तेमां धर्मथी अर्थ अने काम प्राप्त

थाय छे; माटे ते त्रणमां धर्म मुख्य छे. धर्मथी माणसने सौभाग्य, उत्तम कुळमां जन्म, परोपकारबुद्धि, निर्मळमति अने उत्तमजोगो मळे छे. ते धर्म जिनेश्वरोए बे प्रकारनो कह्यो छे. एक साधुधर्म अने बीजो श्रावकधर्म. तेमां तपरुप धनवाळा अने बंधनथी मुक्त थएला एवा साधुओनो पंचमहाव्रतरुप धर्म छे अने श्रावकोनो समकीतमूल धर्म छे. ते धर्म पांच अणुव्रत अने सात शिक्षाव्रत एवा जेस्थी बार प्रकारनो छे; ए बन्ने प्रकारनो धर्म दुष्ट एवा आठप्रकारना कर्मनो क्षय करवानुं कारण छे, एम जिनेश्वरोए कह्युं छे. तप पण बाह्य अने अभ्यंतर एवा जेस्थी बार प्रकारनुं छे. जे माणसो भावथी थोडुं पण तप करे छे, ते दामन्नकनी पेठे बन्ने लोकमां सर्व प्रकारनी लक्ष्मीनुं पात्र थाय छे. ते दामन्नकनी कथा आ प्रमाणेः—

॥ तपव्रत उपर दामन्नकनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रना राजपुरनामना नगरमां एक कुळपुत्र रहेतो हतो, तेने जिनदासनामनो श्रावक मित्र हतो. एक दिवस जिनदासश्रावक कुलपुत्रने साधु पासे लइ गयो, ते वखते साधुए जिनभाषित धर्मनो उपदेश आप्यो. कुलपुत्रे ते धर्म सांभळी मांसखाना मांसनुं गुरु पासे पच्चखाण लीधुं. पछी ते कुलपुत्र ज्यपरीतीथी शुद्ध श्रावकनां व्रत पाळवा लाग्यो, कोइ वखते

ते देशमां उकाळ पड्यो, तेथी सर्व लोक भूखथी पीडा पामता थता मांछलां अने मांसनुं भ क्षण करवा लाग्या. त्यारे कुलपुत्रनी स्त्रीए पोताना पतिने कह्युं:—"हे सत्पुरुष! आ तमारां बाळको भूखथी पीडा पामे छे, तेथी ते मृत्यु पामवा जेवां थइ गयां छे तोपण तमे शामाटे निश्चिंत थइने बेठा छो? मांछलां लइ आवो के जेथी तेछ भक्षण करे." त्यारे कुलपुत्रे कह्युं. "पुत्रो मरो के जीवो, परंतु हुं मांछलां काढवा नहीं जाउं." पछी तेने तेना शाळाछ हाथ प- कडी नदीने कांठे लइ गया अने हाथमां जाळ आपीने कह्युं के, "मांछलां काढो." एटले कु- लपुत्रे परवशपणाथी नदीमां जाळ नांखीने काढी तो तेमां बहु मांछलां आव्यां, ते जोइ तेणे बे त्रणवार फरी जाळ पाणीमां नांखीने काढी अने दयाथी ते मनमां विचार करवा लाग्यो के, "कुटुंबने माटे करेलुं पाप पण पाप करनारने नरकना कूवामां नांखे छे, अने आ शरीर तो अवश्य नाशवंत छे; आ म्हारुं शरीर मळमूत्रने धारण करनारुं छे तो तेने माटे आ दीन हीन मांछलांने शामाटे फोगट नाश पमाडुं? जेवी रीते म्हारो जीव मने वहालो छे, तेवी रीते सर्व प्राणीओने पोतानो जीव वहालो छे; तेथी हुं पोताना जीवने माटे परजीवोनो शा- माटे घात करुं? आ प्रमाणे विचार करी ते पुण्यात्मा कुलपुत्र घेर आवी अनशन लइ, चो-

राशीलाख जीवोने खमावी श्री परमेष्ठीमंत्रनो जाप करतां काळ करी राजगृहनगरमां म-णियारशेठना घेरे पुत्ररूपे उत्पन्न थयो. बारमे दिवसे पिताए उत्सव करीने ते पुत्रनुं दामन्नक एवुं नाम पाड्युं. अनुक्रमे लालनपालन करातो एवो ते पुत्र आठवर्षनो थयो.

एकदा ते शेठना घरमां मरकीनो रोग चाल्यो तेथी तेना घरनां दामन्नक पुत्र विना बी-जां सघळां माणसो मरी गयां. दामन्नक पोताना घरमांथी निकळी सागरशेठना घेरे गयो, ते शेठे तेने पोताना घेर राख्यो तेथी ते त्यां सुखे रह्यो. एक दिवस सागरशेठने घेर बे साधुओ वहोरवा आव्या, त्यां म्होटा साधुए ते दामन्नकने जोइ न्हाना साधुने कह्युं के, "आ बाळक आ शेठना घरनो मालीक थशे." मुनिनुं आ वचन घरना मालीक सागरशेठे सांभळ्युं, तेथी ते खेद पामी विचार करवा लाग्यो के:—"म्हारो पुत्र गुणवान अने विद्वान छे छतां आ बाळक म्हारा घरनो मालीक शी रीते थशे? जो ए बाळक म्हारा घरनो मालीक थयो तो म्हारुं म्होटुं कुळ गयुं एमज समजवुं; माटे आ बाळकने कोइपण उपायथी मारी नांखुं."

आ प्रमाणे विचार करी सागरशेठे एक चंडालने बोलावी तेने ते पुत्र मारी नांखवा मा टे सोंप्यो. चंडाल तेने वनमां दूर लइ गयो अने जल्लाद करुणावाळा ते पुरुषने जोइ विचार

करवा लाग्यो के, "आ बाळके ते शेठनुं शुं बगाड्युं हशे के जे आने मरावी नांखे छे. धिक्कार छे! धिक्कार छे!! ते शेठने. हुं आ बाळकने नहीं मारी नांखुं." आवी रीते विचार करी चंडाळे ते रामभद्रनी टचली आंगळी कापीने कह्युं केः—"हे बाळक! अहींथी नासी जा, जो पाछो आव्यो तो जीवथी मारी नांखीश." पछी बाळक रामभद्र भय पामी वनमां नासी गयो. रस्तामां तेने कोइ गोवाळे दीठो, तेथी तेणे तेने पोतानी पासे बोलावीने कह्युं के, "हे बाळक! तुं भय न पामीश" एम कही तेने पोतानी पासे राख्यो अने शांत कर्यो. गोवाळ अपुत्र हतो तेथी तेणे पुण्यना उदयथी रामभद्रने पुत्र करीने राख्यो. रामभद्र पण सुखे तेना घरने विषे रही गायो चारतो अनुक्रमे यौवनवस्था पाम्यो.

एक दिवस सागरदत्त गोकुळ जोवा माटे गयो, त्यां ते रामभद्रने जोइ विस्मय पाम्यो अने विचार करवा लाग्यो के, "देवना सरखुं रूप धारण करनारो आ कोण छे?" पछी तेणे गोकुळमां रहेनारा माणसने पूछ्युं के, "आ कोनो छोकरो छे?" त्यारे ते गोवाळीआए कह्युः—"देव! ए बाळक अनाथ अने एकलो अहिं आव्यो हतो, एने तमारा गोवाळे पुत्र करी राखेलो छे."

गोवाळीयानां आवां वचन सांभळी सागरशेठे विचार्युं के, "निश्चे ते बाळक आ पोतेज हतो." पछी तेणे मनमां कांइ विचारी एक चीठी लखी दामन्नकने आपीने कह्युंः—"हे भला माणस! तुं आ चीठी म्हारा घेर म्हारा पुत्रने आपी आव." दामन्नक शेठनी चीठी लइ चा-ल्यो अने अनुक्रमे राजपुरनगरनी पासे आवी पहोंच्यो; त्यां ते थाकी गयेलो होवाथी एक देवमंदिरमां सूतो. आ वखते सागरशेठनी पुत्री विषा देवपूजवा माटे त्यां आवी. ते जेटला मां देवपूजा करी पाछी वळी, तेटलामां तेणे दामन्नकने सुतेलो दीठो; तेमज तेनी पाघडीमां पोताना पितानी लखेली चीठी पण दीठी. विषाए ते चीठी लइ वांची तो तेमां एवुं लख्युं हतुं के, "हे पुत्र! आ चीठी वांची आ कुमारने (विषं) विष देवुं." चीठी वांची विषा विचार करवा लागीः—"हाय हाय! म्हारा पिताए आ चंडाल काम शुं आरंभ्युं! एने विष आपवुं योग्य नथी पण विषा आपवी योग्य छे." एम धारी विषाए ष अक्षर उपर रहेला मींडाने का ढी नांखी पोतानी आंखना काजळथी ष अक्षरनो षा अक्षर करी दीधो. पछी चीठी बंध करी जेम हती तेम मूकी ते पोताने घेर आवी. थोडीवार पछी दामन्नक जागी उठ्यो अने तेणे सा गरशेठने घेर आवी तेना पुत्रने चीठी आपी. शेठना पुत्रे योग्यवर जाणी तेमज ते दीवसे

शुभ लग्न होवाथी गीत अने वाजींत्रोना महोत्सवपूर्वक ते दामन्नकनी साथे विषानुं लग्न कर्युं. पछी शेठ घेर आव्यो तो तेणे दामन्नकने पोतानी पुत्री परणेलो दीठो, तेथी ते वज्रथी घायल थया जेवो बनी गयो अने विचारवा लाग्यो के, "हाय हाय! में धार्युं हतुं कांइ अने दैवे कर्युं कांइ! तोपण हुं एने मारी नांखीश." आवी रीते विचार करी तेणे पोताना सेवकोने कह्युं:–"हे सुभटो! आ म्हारा जमाइने मारी नांखवो छे, माटे तेनो कांइ उपाय शोधता रहेजो." शेठनुं वचन सुभटोए प्रमाण कर्युं. पछी सुभटो उपाय शोधवा लाग्या, परंतु तेना पुण्यना प्रबलपणाथी कांइ उपाय हाथ आवे नहीं.

एक दिवस मित्रना घेर नाटक थतुं हतुं, त्यां दामन्नक जोवा गयो हतो. अर्धी रात पछी ते घेर आव्यो तो बारणां बंध हतां, तेथी ते बार परसाळमां खाटलामां जागतो सूतो. हवे शेठना सुभटो तेने त्यां सूतेलो जोइ परस्पर कहेवा लाग्या के, "शेठने पूछीने एने मारी नांखीए." पछी तेओ शेठने पूछवा माटे गया अने त्यां जमाइनी हकीकत कही. तयारे शेठे कह्युं:–"हे सुभटो! झट त्यां जइ तेने मारी नांखो." शेठनी रजा लइ सुभटो हथीयार लइ जेटलामां त्यां आव्या, तेटलामां दामन्नक मांकड करडता होवाथी उंघ न आववाने लीधे त्यां

थी ऊठी मित्रने घेर जइ सूइ रह्यो अने तेनी जग्याए अज्ञाग्यना योगथी शेठनो पुत्र नाटक जोइ आवीने सूतो, तेथी सूतेला शेठना पुत्रने सुज्जटोए दामन्नक धारी मारी नांख्यो अने पछी तेउ पोताने ठेकाणे चाल्या गया. सवारे लोकोए सागरशेठना पुत्रने मारी नांखेलो जोइ "हाय हाय! कोइए सागरदत्तशेठना पुत्रने मारी नांख्यो छे." एम कहेवा लाग्या. आ वात सागरशेठे सांजळी तेथी ते अने तेनी स्त्री बन्ने जणां छाती फाटी जवाथी मृत्यु पाम्यां. पछी राजाए दामन्नकने सागरशेठना घरनो मालीक कर्यो. पूर्वे करेला तपना प्रज्ञावथी तेने सघळी ज्ञोगसामग्री मळी.

एक दिवस दामन्नक सोनाना सिंहासन उपर बेठो हतो, एवामां नाचकरनारा लोकोए आवीने तेनी पासे नाच कर्यो; त्यां एक जणे नाच करतां एक गाथा कही. ते आ प्रमाणेः—

अणुपुरवमावहंतावि—अणत्था तस्स बहु गुणा हुंति ॥
सुहदुरकच्छपरूद्ध जस्स कयंतो वहइ परकं ॥

ज्ञावार्थः—जेनो पक्ष यमराजाए करेलो छे ते पुरुषने उपरान्नपर आवी पमता अनर्थो बहु गुणकारी थाय छे, तो पछी तेने सुख अने दुःख क्यांथीज होय? अर्थात् नज होय.

आ गाथा सांजळी प्रसन्न थएला दामन्नक तन एकलाख सोनामहोरो आपी, आपी [illegible]
तेणे ते नाच करनारने त्रणवार त्रणलाख सोनामहोरो आपी. आ वात राजाए सांजळी, तेथी तेणे दामन्नकने पूछयुं एटले दामन्नके खरीवात कही. पछी दामन्नकने राजाए शेठपद आप्युं. अनुक्रमे दामन्नक साधुना वचनथी धर्मकार्य करी देवलोकमां गयो, त्यांथी चवी आ मनुष्य जव पामी केवळज्ञान उत्पन्न करी मुक्तिपद पामशे. दामन्नकनी पेठे थोडुं पण तप करनारा पुरुषो आलोकनां सुख जोगवी थोडाकाळमां मुक्तिसुख पामे छे. ॥ इति दामन्नकनी कथा॥

आ प्रमाणे जिनेश्वरना मुखथी बे प्रकारनो धर्म सांजळी सद्दालपुत्रे जिनेश्वरने कह्युंः—"हे प्रन्नो! हुं पांच महाव्रतनो जार उपाडवा समर्थ नथी, माटे मने समकितसहित श्रावक धर्म आपो." पछी ते सद्दालपुत्र आणंदश्रावकनी पेठे जावथी श्रावकधर्म आदरी तेमज इच्छा प्रमाणे जूमि, व्याज अने वेपारमां एक एक क्रोड सोनामहोर तथा एक गोकुळ एटलुं मोकळुं राखी पछी प्रभुने प्रश्नो पूछी नवतत्वोने हृदयमां धारण करी अने जिनेश्वरने नमस्कार करी बहु परिवारसहित पोताने घेर आव्यो. पछी तेणे पोतानी स्त्री अग्निमित्राने कह्युंः—"हे जाग्यवती! हमणां में श्री जिनराजे निरुपण करेलो धर्म अंगिकार कर्यो छे, माटे तुं पण

श्री जिनेश्वर पासे जइ तेमनो धर्म ग्रहण कर." अग्निमित्राए पतिनां आवां वचन प्रमाण करी सारथी लोकोने कह्युं. "रथ लावो." पछी सारथी रथ लाव्यो एटले ते स्नान करी उत्तम घरेणां तथा लुगडां पहेरी दासीउसहित रथमां बेसी श्री वीरप्रभु पासे आवी. त्यां त्रण प्रदक्षिणासहित वंदना करी तेमनी आगळ बेठी. ते वखते श्री वीरप्रभुए तेने धर्मउपदेश आप्यो. पछी धर्म सांभळवाथी जेनां रुंवाडां उंचां थयां हतां एवी ते अग्निमित्राए कह्युंः—"हे भगवन्! आ सार्थवाह, सेनापति अने राजादि सर्वलोकोए संगने त्यजी दइ दीक्षा लीधी छे तेम हुं दीक्षा लेवा समर्थ नथी." एम कही ते पांचअणुव्रत अने सात शिक्षाव्रतसहित बारप्रकारनो गृहस्थधर्म ग्रहण करी वीरप्रभुने नमस्कार करी पोताने घेरे आवी, अने श्री वर्द्धमानप्रभु पण भव्यजनोने प्रतिबोध करता छता देवताए रचेला नवकमळो उपर पग धारण करता बीजे स्थळे विहार करी गया. सद्दालपुत्र पण कुटुंबसहित त्यारथी श्री वीरप्रभुए कहेला धर्मनुं पालन करवा लाग्यो अने त्यारथी साधुउनी सेवा करतो छतो रहेवा लाग्यो.

हवे गोशाळे सांभळ्युं के "सद्दालपुत्रे आजीविकाना धर्मने त्याग करी वर्द्धमानजिननो धर्म ग्रहण कर्यो." तेथी ते गोशाळो मनमां विचार करवा लाग्यो के, "हाय हाय! जे बहु

हंयी अशन, पान विगेरे पदार्थोथी अमारी भक्ति करतो ते सद्दालपुत्रने पण आ वार मात
गेरे प्रमाणे पोतानो कर्यो; माटे श्रमणोने हुं पोलासपुरमां जइ युक्तिवाळा दृष्टांतथी तेम
बीजा हेतुथी ते सद्दालपुत्रने प्रतिबोध पमाडी म्हारा मतने विषे स्थापन करुं." आवो नि-
र्धार करीने ते पोताना शिष्योना परिवारसहित पोलासपुरमां आवी पोताना सेवकोनी नि-
शाळाशाळामां समवसर्यो. पछी ते शाळामां उपाध्यायादिकने मूकी शिष्यना परिवारसहित
मुनिनो विचार करतो ते गोशाळो सद्दालपुत्रने घेर गयो. सद्दालपुत्रे गोशाळाने पोताने घेर
आवतो जोइ तेना सामुं पण न जोयुं तो पछी नमस्कार अने भक्ति विगेरेनी तो वातज शी?
सद्दालपुत्र श्री महावीरप्रभुनी आगळ पाट, पाटली, संथारा विगेरेनो हेतु एवा सत्यगुणनुं
कीर्तन करतो हतो, ते स्वरूप जोइ गोशाळाए तेने कह्युंः—"हे सद्दालपुत्र! अहिं महामाहण
आव्या छे." त्यारे सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "महामाहण कोण छे?" गोशाळे कह्युं. "आ महावीर
जगतमां महामाहण कहेवाय छे?" पछी सद्दालपुत्रे पुछ्युं.—"महावीर महामाहण शी
रीते कहेवाय?" मंखलीपुत्रे कह्युं. "उत्पन्न थएला ज्ञानने लीधे त्रणलोकमां पूजन करवा
योग्य होवाथी अरिहंत जिनने महामाहण कहेला छे. वळी हे भद्र! आ नगरने विषे महा-

गोवाळ आवेला छे." सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "महागोवाळ कोण कहेवाय छे?" मंखलीपुत्रे कह्युं. "वीरजिन महागोवाळ कहेवाय छे?" त्यारे सद्दालपुत्रे पुछ्युं:–"वीरजिनने महागोवाळ केम कहेवाय छे?" गोशाळे कह्युं. "जेम गोवाळ गायोना टोळाने वनमां चारे छे, आम तेम जता एवा ते गायोना टोळाने घेर लावे छे, शिकारी पशुओथी रक्षण करे छे, संध्यावखते वाडामां पूरे छे, तेवी रीते जिन पण दुःखी एवा भव्यजनोने झट कल्याणरुप वाडामां राखे छे. तेज शुद्ध वेरूपे जिनेश्वर गोवाळ कहेवाय छे. तेम हे भद्र! अहिं महा सार्थवाह आवेला छे." सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "महासार्थवाह कोण कहेवाय छे?" गोशाळे कह्युं. "जिनचंद्रवर्द्धमान महासार्थवाह कहेवाय छे." त्यारे सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "ते महासार्थवाह शी रीते कहेवाय छे?" तेवारे गोशाळे कह्युं. "जेम सार्थवाह सर्व माणसोना समूहने पोताना सार्थने विषे गृहण करे छे, चोरनी धाडनो भय दूर करे छे, मार्ग देखाडे छे, इष्ट नगरमां लइ जाय छे, तेम वीरजिनेश्वर पण जघन्य एवा मिथ्यात्वने दूर करी, समकितरुप रत्न आपी, शुद्धमार्गथी कुमार्गने दूर करी मोक्षनगर प्रत्ये पहोंचाडे छे; माटे सार्थवाह एम कह्युं छे. हे भद्र! आ नगरने विषे निर्यामक आवेल छे." सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "निर्यामक कोण कहेवाय छे?" गोशाळे कह्युं.

"त्रण लोकमां पूज्य एवा त्रिसलापुत्र निर्यामक कहेवाय छे." पछी सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "ते निर्यामक शी रीते कहेवाय?" मंखलीपुत्रे कह्युं. "जेम निर्यामक (वहाण चलावनारो) सर्व माणसोने वहाण उपर चढावी मगर विगेरेथी रक्षण करातां एवा ते माणसोनुं रक्षण करे छे; वळी वहाणमां सर्व माणसोने समुद्रने कांठे उतारे छे; तेवी रीते श्री वीरजिनेश्वर जन्ममरणरूप कल्लोलथी बूडता एवा भव्यप्राणीओने धर्मरूप वहाणथी मोक्षनगरीमां पहोंचाडे छे; माटे ते निर्यामक कहेवाय छे. हे भद्र! आ नगरने विषे महाधर्मकथक(धर्म कहेनार) आव्या छे." सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "धर्मकथक कोण कहेवाय छे?" गोशाले कह्युं. "त्रण जगत्मां पूज्य अने सिद्धार्थराजाना पुत्र धर्मकथक कहेवाय छे." पछी सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "ते धर्मकथक शामाटे कहेवाय छे?" त्यारे गोशाले कह्युं. "कुमदरूप मगरे गळेला, दुष्ट अने महा पापमां आसक्त एवा लोकने धर्मकथा कहे छे; वळी जिनमार्गथी भुला पडी अवळे मार्गे जनारा माणसोने धर्मकथाथी निस्तारे छे." सद्दालपुत्र श्री वर्द्धमानस्वामीना आवा गुणनुं कीर्तन सांभळी प्रसन्न थइ बोल्योः—"हे गोशाळ! तुं सर्व शास्त्रना अर्थने जाणनारो छे, सर्व कळामां कुशळ छे, चतुर छे, पंडित छे, जाण छे, उपदेश आपवामां चतुर छे अने जगत्मां

शक्ति छे तो म्हारा धर्माचार्यनी साथे विवाद कर. जो तुं म्हारा धर्माचार्यने वादविवादथी निरुत्तर करे तो हुं म्हारा मतमां आवीश." तेवारे गोशाळे कह्युं.— "हे सद्दालपुत्र! ते जिनेश्वर अनंत शक्तिवाळा छे अने हुं थोडी शक्तिवाळो छुं तेथी हुं तेमनी साथे वादविवाद करवा समर्थ नथी. जेम कोइ जुवान पुरुष बकरने, कबूतरने, कुकडाने अथवा तेतरने पुंछडे अथवा पगे पकडे त्यारे ते जेम नासी जवा शक्तिवंत थाय नहीं तेम श्री वीर पण मने अर्थ, हेतु, युक्ति के प्रश्न पूछे त्यारे हुं तेमने उत्तर आपवा समर्थ थइश नहीं. केवळज्ञाने करीने सूर्यरूप श्री वीरप्रभु सर्व पदार्थोने प्रकाश करे छे, तेथी ते त्हारा धर्मआचार्यनी साथे हुं विवाद करवा समर्थ नथी. कळहंसनो बाळ जेवी चाल चाले तेवी चाल बगलानुं बच्चुं चाली शके खरुं? तेमज जेवी रीते सूर्य जगत्‌नो प्रकाश करे तेवी रीत दीवो करे खरो? अर्थात् नज करे."

गोशाळानां आवां वचन सांभळी सद्दालपुत्रे कह्युं:—"हे मंखलीपुत्र! तुं श्री वीरप्रभुना सत्य गुणोनुं कीर्तन करे छे, माटे हुं तने पाट, पाटली, शय्या, संथारो विगेरे आपुं छुं; धर्म निमित्ते आपतो नथी. केवळ त्हारा गुण जाणी आपुं छुं." पछी गोशाळो ते सर्व वस्तु लइ तेनी दुकानोमां रह्यो; त्यां ते सद्दालपुत्रने युक्तिसहित हेतुथी पोताना मतनो धर्मोपदेश आपतो,

पण सद्दालपुत्रनुं मन जरा पण चळाववाने समर्थ थयो नहीं; तेथी सद्दालपुत्रने जिनधर्ममां प्रीतिवाळो जाणी गोशाळो बीजे स्थाने चाल्यो गयो.

हवे सद्दालपुत्रने जिनधर्मनुं आराधन करतां चौदवर्ष गयां. पंदरमावर्षने विषे एक दिवस रात्रे तेने एवो विचार थयो के, "हुं म्हारा म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंपी श्रावकनी पडिमा वहुं." पछी तेणे पोताना कुटुंबने बोलावी भोजन करावी घरनो भार म्होटा पुत्रने सोंप्यो अने पोते धर्मशाळामां आवी तेने पुंजी, डाभनुं आसन पाथरी, तेना उपर बेशी श्रावकनी पडिमा वहेवा लाग्यो.

एक दिवस सद्दालपुत्र पोताना नाक सामी दृष्टि राखी कायोत्सर्ग करीने रह्यो हतो, एवामां हाथने विषे तरवार धारण करनारा कोइ देवताए प्रगट थइ तेने कह्युं केः—"हे सद्दालपुत्र! तुं स्वर्ग अने मोक्षना सुखनी इच्छा करे छे तो आ कष्ट करवुं त्यजी दे. समकित, शीलव्रत, कायोत्सर्ग अने तप विगेरेने त्यजी दइ विविधप्रकारना भोग भोगव. जो तुं म्हारुं वचन मानीश नहीं तो हुं त्हारा म्होटा पुत्रने घरमांथी अहिं लावी त्हारी आगळ आ तरवारवडे मारी नांखीश; तेमज तेना मांसना नव शूळ करी तेलनी कडाइमां पकावीश. पछी ते मांस अने तेलवडे त्हारा शरीर उपर लेप करीश, तेथी तुं आर्तध्यानवडे अकाळे मृत्यु पामी दुर्ग-

[illegible] तमारु [illegible] सत्व [illegible]
[illegible] तेनाथी तेना [illegible]
[illegible] महात्मपुत्रना
[illegible] तेनामथी चळ्या नहीं परन्तु
[illegible] तेना ने मा अने त्रीजा पुत्रने मार्या।
[illegible] धर्मथी चळ्या नहीं। उल्टा [illegible] कर्यु।
[illegible] [illegible] लोग लोगप, नहिं
[illegible] तेना मांसना [illegible] पकाव्यां, मांस अने लोहीथी
[illegible] महात्मपुत्र' तथा [illegible] मृत्यु पामी दुर्गति पामी-
[illegible] पण पुण्यात्मा महात्मपुत्र धर्मथी चळ्या नहीं; तेथी दे
वताए [illegible] आकाशमार कह्यु त्यारे महात्मपुत्र मनमां विचार करवा लाग्यो के, "आ पा-
पीए म्हारा पुत्रोने मार्या। तेमना लोही अने मांसवडे म्हारा शरीर लेप कर्यो छे अने हमणां
ते म्हारी स्त्रीने मारी नांखवानी इच्छा करे छे; माटे हुं तेने पकडी शिक्षा करूं." आम विचारी
ते जेटलामां देवताने पकडवा माटे दोड्यो, तेटलामां देवता विजळीनीपेठे आकाशमार्गे ऊडी

गयो. तेवारे सद्दालपुत्रे कोलाहल कर्यो, ते सांजळी तेनी स्त्रीए बहार आवीने कह्युंः—"हे आर्यपुत्र! तमे कोलाहल शामाटे करो छो? त्यारे सद्दालपुत्रे तेनी आगळ सर्व वात कही; एटले स्त्रीए कह्युंः—"हे नाथ! तमने कोइ देवता उपसर्ग करे छे, तमारा पुत्रो तो घरमां सुखे सूता छे, तमे व्रतजंग थया, माटे गुरुपासे जइ आलोचना लइ करेला पापनी निंदा करो." पछी सद्दालपुत्रे स्त्रीना कहेवा प्रमाणे गुरुनी पासे जइ आलोचना लीधी. अनुक्रमे वीसवर्षसुधी श्री जिनधर्मनी आराधना करी अंते आलोचना लइ, अनशन करी ते सद्दालपुत्र सौधर्मदेवलोकमां अरुणभूतविमानने विषे चारपल्योपमना आयुष्यवाळो महासमृद्धिवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए प्रभुने पूछ्युंः—"हे नाथ! ते सद्दालपुत्रश्रावक त्यांथी चवी कइ गति पामशे?" तेवारे श्रीमहावीरप्रभुए कह्युंः—"हे गौतम! सद्दालपुत्रश्रावक महाविदेहक्षेत्रमां चवी सर्व दुःखनो अंत करी त्यांज सिद्धिपद पामशे." सद्दालपुत्रनुं आवुं अद्भूत चरित्र सांजळी गौतमस्वामी वैराग्य पाम्या.

॥ इति श्री वाचकरत्नलाभगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली गद्यबंध वर्द्धमान देशनामां सद्दालपुत्रश्रावकने प्रतिबोध नामनो सातमो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ८ मो ॥

॥ महाशतकश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीने आगळ आठमा महाशतकश्रावकनुं चरित्र कहे छेः—

आ भरतक्षेत्रमां राजगृहनामनुं नगर छे, त्यां गुणशिलनामनुं चैत्य छे. ते राजगृहनगरमां जिनभक्त श्रेणिकमहाराजा राज्य करतो हतो. ते नगरमां म्होटो धनवंत महाशतक नामनो श्रावक रहेतो हतो. तेने वेपारमां, व्याजे अने निधानरूपे पृथ्वीमां सात सात क्रोड धन हतुं, तेमज आठ गोकुळ हतां. तेने सौभाग्यवाळी तेम रूपसंपत्तिथी देवांगनाओने पण जीतनारी रेवती विगेरे तेर स्त्रीओ हती. रेवती पोताना पिताने घेरथी आठक्रोड द्रव्य गाडां भरीने महाशतकने घेर लावी हती, तेम आठ गोकुळ लावी हती. बीजी बार स्त्रीओ पण पोतपोताना पिताने घेरथी एक एक क्रोड द्रव्य अने एक एक गोकुळ लावी हती. इत्यादि महाशतकने घेर बहु समृद्धि हती. महाशतकश्रावक पोतानी तेर स्त्रीओ साथे विविध प्रकारनां विषयसुख भोगवतो हतो.

एक दिवस देव अने दानवोए सेवा करेला, आठ प्रातिहार्यथी सुशोभित, धोळा चमर चामरोथी विंजाता, त्रण छत्रथी सुशोभित बनेला अने जेमनी आगळ धर्मचक्र चाली रह्युं रह्युं एवा, इत्यादि समृद्धिथी मनोहर एवा श्री महावीर जिनेश्वर गुणशिल नामना चैत्यने विषे समवसर्या. त्यारे राजा श्रेणिक प्रभुने समवसरेला जाणी हाथी, घोडा, पाळा अने वा-जींत्रोसहित म्होटा आडंबरथी माथे छत्र धारण करतो छतो प्रभुने वंदना करवा गयो. आ वखते बजारमां बेठेला महाशतके कोइएक माणसने पूछ्युं के, "आजे श्रेणिकमहाराजा म्होटी समृद्धिथी क्यां जाय छे?" त्यारे ते माणसे कह्युं. "अहिं श्री वीरप्रभु समवसरेला छे, तेमने वंदना करवा जाय छे." ते माणसनां आवां वचन सांभळी हर्ष पामेलो महाशतक स्नान करी, पूजा करी, पवित्रलुगडां पहेरी, तेर स्त्रीसहित समवसरणमां आव्यो अने प्रभु ने प्रदक्षिणासहित वंदना करी आगळ बेठो.

पछी इच्छितफळ आपवामां कल्पवृक्षसमान अने त्रण त्रिभुवनास्वामी एवा श्री वर्द्धमान स्वामीए अमृतवाणीथी धर्मउपदेश आप्यो केः—"हे भव्यलोको! आ संसारमां संयोग, वि-योग, आपत्ति, संपत्ति, भोग, रोग, सधन, निर्धन, सुखी, दुःखी, यौवनावस्था अने वृद्धावस्था

विगेरेथी मुक्त एवा आ सर्व लोकने जाणी तेमज आ लोकना सुखने अशाश्वत जाणी शाश्वत एवा सुखनुं आराधन करो. भावथी आदरेलो धर्म मोक्षसुख आपनारो थाय छे, अने भाव विना करेलो धर्म संसारनुं कारण थाय छे. मोक्षनी भावनाए चडवामां भावना निसरणीस मान छे. जे पुरुष भावना भावे छे ते पुरुष असंमतनी पेठे मोक्षसुख पामे छे." तवारे श्री गौतमस्वामीए पूछयुंः—"हे स्वामी! ते असंमत कोण हतो? अने तेणे भावना शी रीते भावी? तेमज ते मोक्षसुख शी रीते पाम्यो?" त्यारे श्री जिनेश्वरप्रभुए कह्युंः—

॥ भावना उपर असंमतनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रमां रत्नपुरनगरने विषे अरिमर्दननामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने सर्व शास्त्रनो जाण एवो ललितांगनामनो पुत्र हतो. ते कुमार वसंतऋतुमां कोइएक दिवस वनमा क्रीडा करवा गयो हतो, त्यां तेणे क्रीडा करतां एक मंत्रीनी स्त्रीने दीठी; तेथी तेना चित्तमां प्रीति उत्पन्न थइ. पछी तेणे एक मित्र मोकली तेने कहेवराव्युं केः—"हे सारा भाग्यवाळी! आपणो मेळाप क्यारे थशे? तवारे मंत्रीनी स्त्रीए हर्षथी कह्युं. "हे सुंदर! हुं घरमांथी बहार निकळती नथी, कारण म्हारो पति बहु इर्ष्यालु छे तेथी ते मने घरनी बहार जवा

देतो नथी; परंतु आपणे मळवानो एक कठीण उपाय छे. ते ए के, "म्हारा घरनी पासे एक कूवो छे, तेमां एक सुरंग खोदावी माणसोने राखो, पछी हुं म्हारा कुटुंबसाथे कजीओ करी कूवामां पडीश अने सुरंगना म्हों आगळ छाना रहेला पुरुषोनी साथे सुरंगना मार्गथी निकळी तमारा मित्र ललितांगकुमारने मळीश." आ प्रमाणे संकेत करी मंत्रीनी स्त्रीए ललितांगकुमारना मित्रने रजा आपी. पछी कुमार अने मंत्रीनी स्त्री पोतपोताने घेर गया. कुमारे सुरंग खोदावीने अंदर माणसो राख्या, एटले मंत्रीनी स्त्रीए पण कपटथी घरमां कजीयो करी कोइ न जाणे तेम कूवामां पडतुं मूक्युं. आ वखते पडती एवी ते स्त्रीने सुरंगमां रहेला पुरुषोए झीली लीधी अने तुरत ललितांगकुमारने सोंपी.

हवे मंत्रीए पोतानी स्त्रीनी कूवामां पडवानी खबर सांभळी तेणे माणसोने कूवामां उतारी शोध करावी, परंतु क्यांइथी तेनी शोध मळी नहीं. आ वात नगरमां फेलाइ अने छेवट राजाए पण सांभळी. तेवारे राजाए "ए दुष्ट स्त्रीहत्या करी" एम धारी तेने बांधी मंगावी घरबार लूंटी लइ तेना कुटुंबने बहु दुःख आप्युं.

आ प्रमाणे मंत्रीनी विटंबना जोइ ललितांगकुमार विचार करवा लाग्यो के, "आ नि-

रपराथी एवा मंत्रीनो आटली विटंबना थइ तेमां केवळ म्हारोज अपराध छे; माटे मने धिक्कार थाओ! धिक्कार थाओ!! में परस्त्रीने हरी तेथीज ते स्त्रीना पतिने आटलुं बधुं दुःख सहन करवुं पड्युं. माटे हवे म्हारे घरमां वसवाथी सर्युं. मांखीनी पेठे स्त्रीनी जाळमां पडेलो कयो पुरुष नथी बंधन पामतो ?" आवी रीते विचार करी ललितांगकुमार स्त्रीने पुछ्या विना तेने घरमां मूकी पोते युवराजपद त्यजी दइ नगरथी एकलो चाली निकळ्यो. वनमां जता एवा तेणे कोइएक मुनिने दीठा, तेथी ते मुनिने वंदना करी आगळ बेठो. पछी वैराग्यवंत हृदयवाळा कुमारे मुनिने कह्युं:—"हे भगवन! संसारसमुद्रमां बूडता एवा मने परमार्थनो उपदेश करीने तारो." पछी मुनिराजे साधुधर्मनो उपदेश कर्यो, तेथी वैराग्य पामेला ललितांग कुमारे दिक्षा लीधी. पछी घोर तप करता अने शुद्ध क्रिया पाळता एवा ते ललितांगमुनि खेमपुरनगरना उपवनमां आव्या. ते नगरमां असंमतनामनो एक नास्तिक रहेतो हतो, ते फक्त पंचभूत शिवाय माताने, पिताने, भाइने, गुरुने, देवने, जीवने, पुण्यने, पापने, नरकने, मुक्तिने के परलोकने कोइने पण मानतो नहोतो. तथा वाचालपणाथी देवगुरुनुं उत्थापन करतो, ने बहु गर्व धरतो हतो.

हवे जे उपवनमां ललितांगमुनि रहेता हता, ते उपवननी पासेनी नदीमां अकस्मात् बहु पुर आव्युं तेथी सर्वे गामो बूडी गयां, पण तपना प्रजावथी ते ललितांगमुनि बूड्या नहीं. मुनिराजने नहिं बूडेला जोइ बहु विस्मय पामेला नगरलोको परस्पर कहेवा लाग्या के, "आ मुनि पाणीमां बूड्या नहीं ते तेमना तपनो प्रजाव छे." पछी नगरवासी सर्व लोको वंदना करवा लाग्या, पूजवा लाग्या, सेवा करवा लाग्या, अने नगरमां जे रोगी हता तेड पण पोताना शरीरे मुनिना पगनी रज चोळवा लाग्या; तेथी तेडना सर्व रोग जवा लाग्या. आम थवाथी मुनिनो प्रजाव फेलावा लाग्यो.

हवे मुनिनो प्रजाव सांजळी पेलो असंमत नास्तिक पोताना मनमां विचार करवा लाग्यो के, "लोको कहे छे के आ मुनि तपना प्रजावथी बूड्या नहीं, ते वात खोटी जणाय छे." आम विचार करी ते डुष्ट रात्रे उपवनमां आवी मुनिने सांकळवडे बांध्या अने लाकडां एकठां करी मुनिने सळगाववा मांड्या; परंतु ते अग्निए मुनिने प्रदक्षिणा करी पासेना जागमां रहेलां गामो बाळी नांख्यां पण मुनिना एक रुंवामामात्रने बाळ्युं नहीं. पछी ते डुष्ट असंमत मुनिने ध्यानमां रहेला जोइ मनमां चमत्कार पामी विचार करवा लाग्यो के, "आ मुनि

आ[illegible] प्रमा[illegible] [illegible] श्र[illegible]
[illegible] आ मु
[illegible] पु[illegible]
[illegible] आ[illegible]
[illegible] ते [illegible] आ नवमा
[illegible] आ [illegible]
मनु[illegible] विचार करता ते असं-
मत [illegible] थया[illegible] ते केवळज्ञान [illegible] देवताए साधु
नो [illegible] केवळीए धर्मदेशना आपी, ते
सांभळी [illegible] थया आ[illegible] ते माणसो तावना नांव छे,
[illegible] केवळज्ञान पामी मुक्तिसुख मेळव्युं छे. ॥ इति असंमतनी कथा.॥

श्री जिनेश्वरना मुखथी आवो धर्मोपदेश सांभळी वैराग्य पामेला महाशतके बार प्रका रनो श्रावकधर्म अंगिकार कर्यो. तेणे वेपारमां आठ क्रोड सोनामहोरो अने आठ गोकुळ मो-

फळो राख्यां; तेमज पांचमाव्रतमां पोतानी तेर क्रोड शिवाय बीजी मीलतनुं पच्चखाण लीधुं. बीजा पण आनंदश्रावकनी पेठे बहु नियमो धारण कर्या.

महाशतकश्रावक आ प्रमाणे नियमो लइ अने हर्षनाथी जिनधर्म धारण करी तेमज प्रभुने बीजा बहु प्रश्नो पूछी अने वंदना करी पोताना आत्माने धन्य मानतो थको पोताने घेर आव्यो. अने श्रीवीरप्रभु भव्यजनोना हृदयमां धर्मकल्पवृक्षनुं बीज वावी बीजे विहार करी गया.

पछी महाशतकनी म्होटी स्त्री रेवती मनमां विचार करवा लागी के, "म्हारुं यौवन वनना कुसुमनी पेठे निष्फळ जाय छे, कारण के हुं पतिनी साथे विषयसुख तेरमे हिस्से भोगवुं छुं; माटे जो हुं कोइ उपायथी बार शोक्योने मारी नांखुं तो मने पतिनी साथे बहु विषयसुख मळे. अत्यारे म्हारा हाथमां एकक्रोड सोनामहोरो अने एक गोकुळ छे, माटे कोइपण उपायथी शस्त्र अथवा विषनो प्रयोग करी धार्युं काम पार पाडुं." आवी रीते विचार करी शोक्योनां छिद्रो जोती एवी ते रेवतीए छ शोक्योने शस्त्रप्रयोगथी अने छ शोक्योने विषप्रयोगथी मारी नांखी तेमनी सर्व समृद्धि पोते लइ लीधी. अहो! विषयमां लालचुपणुं अने लोभथी आंधळा थएला माणसोने न करी शकाय एवुं कोइ कुकृत्य के पाप नथी. कह्युं छे केः—

अनंत मारम माया मर्गीनमांने जोमना ॥

अज्ञान [illegible] न म्हाणा दाथा. मनावजा ॥

भावार्थ [illegible] मांस करवुं [illegible] मरणपणुं पामवुं, अनिर्वाणपणुं करवुं. अर्थात् [illegible] मांस खानेना स्वभाविक दोषो छे.

[illegible] थाय बुद्धिवाळो अने मांस खावामां लंपट एवो स्वर्ग निरंतर [illegible] श्री वर्द्धमानस्वामीना भक्त एवा श्रेणिकराजाए एवो [illegible] मानतो. जे माणस जीववध करतो तेने श्रेणिक राजा [illegible] आवो पण मानतो पोताना मारगमां मोकले। पोताना गोकुळमांथी [illegible] मारगने मगावी [illegible] ते मारगमां पण तेने आज्ञा प्रमाणे करवा [illegible] मारग खावामां जोतो। अने, विषयसुख भोगववामां आग्रहवाळो बनेलो अने मद्य पीवामां तत्पर थएलो एवो ते स्वर्ग निरंतर ओपचर्तो मांस मांसने पकावीने खातो अने मद्यपान करतो स्यारपछी ते विषयसुख भोगवतो. आ प्रमाणे तेनो काळ जतो हतो.

एवे महापातकने धारथत पाळतां चौद वर्ष वीती गयां. पंदरमा वर्षने विषे एक दिवस

गये धर्मजागरिका करता छता तेने विचार थयो के, "में बहु कोड धन मेळव्युं, स्वजनोने संतोष पमाड्या, निरंतर पांच विषयसुख भोगव्यां, सुपात्रे दानो आप्यां, दीन अने दुःखी माणसोना उद्धार कर्या, वळी म्हारा पुत्रो पण कुटुंबनो भार उपाडवा समर्थ थया छे तो हवे हुं श्रावकनी पडिमारूप तप करुं." आवी रीते विचार करी तेणे पोताना म्होटा पुत्रने कुटुंबनो भार सोंप्यो. पछी पोते पौषधशाळामां जइ, पूंजी, दर्भनुं आसन पाथरी, तेना उपर बेसी पडिमातप आदर्युं.

हवे बहु मद्यपान करवाथी उन्मत्त थएली, भमती तेमज विखराइ गएला वाळवाळी रेवती पौषधशाळामां आवी श्रृंगारवाळां, कामने उत्पन्न करनारां अने मोह उपजावनारां वचनो महाशतकने कहेवा लागी:–"हे नाथ! तमे धर्मने विषे अति चतुर छो, तेमज स्वर्ग अने मोक्षना सुखनी इच्छा करो छो; परंतु विषयसुखथी बीजुं म्होटुं सुख शुं छे? आवुं विषयसुख मळ्युं छे छतां तमे नहिं मळेला सुखनी इच्छा करो छो, तेथी तमे मूढना सरखा देखाओ छो. तमे आ कोना माटे घोर तप करो छो? तमने सर्व सुख मळ्युं छे, तो हवे तमे फोगट तप करो छो. हे प्राणनाथ! जेमां सौभाग्यने धारण करनारी अने पुष्ट स्तनवाळी स्त्री नथी, जे

मां नाटक नथी, जेमां गीतगान नथी, जेमां कामभोग नथी, जेमां खावानी के पीवानी वस्तु नथी, ते मोक्षने विषे शुं सुख छे ते मने कहो? जेने माटे तमे आटलुं बधुं करोछो. कह्युं छे केः-

जइ नत्थि तत्थ सीमंतणीउ पियंगुवणाउ ॥
तासि हुंति अबंधण खलुसुक्खो नसो सुक्खो ॥

भावार्थः-जो त्यां प्रियंगुना सरखा वर्णवाळी स्त्रीउ नथी अने तेमनुं बंधन नथी, तो ते मोक्ष निश्चे तेवा सुखवाळो नथी. वळी पण कह्युं छे केः-

द्विरष्ट वार्षिका योषित, पंचविंशतिकः पुमान् ॥
अनयोरंतरां प्रीतिः स्वर्गरित्यभिधीयते ॥

भावार्थः-सोळ वर्षनी स्त्री अने पचीस वर्षना पुरुषनी जे परस्पर गाढ प्रीति तेज स्वर्ग कहेवाय छे. माटे हे नाथ! आ व्रत त्यजी दइ श्रेष्ठ विषयसुख भोगवो. कारण विषयसुख लोकमां दुर्लभ छे."

आ प्रमाणे कहेती, हसती, हावभाव अने श्रृंगार विगेरेथी कटाक्षोने फेंकती एवी ते रेवती पतिनी आगळ उभी रही. स्त्रीनां वचनो सांभळ्या छता पण महाशतक निश्चल मनथी

ध्यान करतो हतो, तेथी रेवती तेने बीजीवार त्रीजीवार तेमनुं तेम कहेवा लागी; परंतु तेथी महाशतकनुं मन जरा पण विकार पाम्युं नहीं. कह्युं छे केः—

जिणवयणमुवगयाणं न हरइ हिअयाई महविपाकापि ॥
णिव्वंपि जासरूवा इथिजण जहा जदन्नवयलागा ॥

भावार्थः—जिनेश्वरना वचनने प्राप्त थएला पुरुषना हृदयने कोइ उत्तमरुपवाळी स्त्री पण हरण करी शकती नथी.

पछी पतिने दृढ चित्तवाळो जाणी रेवती पोताने घेर गइ. महाशतक पण पडिमा वहेतो हतो शरीरे क्षीण थइ गयो तेथी तेणे संलेखना करी आर्त रौद्रध्यान त्यजी दइ अनसन ली धुं, अने शुभ ध्यान आरंभ्युं. पछी तेने श्राणंदश्रावकनी पेठे अवधिज्ञान उत्पन्न थयुं तेथी ते महाशतक चारे दिशा तरफ एकहजारं योजन क्षेत्र जोवा लाग्यो. पूर्व, दक्षिण अने पश्चिम दिशा तरफ लवणसमुद्रमां एकहजार योजन क्षेत्र, उत्तर दिशामां चुल्ल हिमवंतपर्वत, पृथ्वीमां रत्नप्रभा नामनी पृथ्वीमां लोलुकनामनो नरकावास जोवा लाग्यो.

एक दिवस मद्यपान करी मदोन्मत्त थएली रेवती महाशतकनी पासे आवीने कामने उ

ष्पात करे तेवां वचनो कहेवा लागी के, "हे नाथ! अमारा सरखाना हृदयमां वज्रना मार सरखुं आ तमे आजे शुं आरंभ्युं छे? हे प्राणनाथ! तमारा पुत्रो नानी उमरना तेम विनय-वाळा छे; जुवान अवस्थावाळी एवी मने काम बहु पीडा पमाडे छे; स्त्रीओनी पति विना जरा पण शोभा नथी; माटे हे नाथ! कृपा करी अनसन त्यजी द्यो अने म्हारी साथे विषयसुख भोगवो. स्वर्ग अने मोक्षनां सुखो कोणे दीठां छे? हाथमां आवेला कामोने त्यजी द्यो छो तो हुं जाणुं छुं के तमे पोतेज छेतराया छो." स्त्रीनां आवां वचन सांभळतां छतां जाणे न सांभ-तो होय! अने न जाणतो होय! एम महाशतक धर्मध्यानमांज रह्यो. स्त्रीए फरी फरी बे त्रणवार कर्युं, एटले क्रोध पामेला महाशतके अवधिज्ञानथी तेनुं स्वरुप जाणी कठोर वचन थी कर्युं केः—"अरे पापिणी दुष्टा! तुं बहु पापकर्म करे छे, माटे तुं आजथी सातमे दिवसे विशुचिका (कालरा) ना रोगथी मृत्यु पामी रत्नप्रभानामनी पृथ्वीमां लोलुकनामना नरकने विषे चोराशीहजार वर्षसुधी नारकी थइश." पतिनां आवां वचन सांभळी भयभ्रांत थएली रेवती पोताने घेर जइ विचार करवा लागी के, "हाय! हाय! में महाशतकने धर्मध्यानथी चळाव्यो, तेथी ते मने कोइ कुमरणथी मारी नांखशे." आवा भयथी आर्तध्यानमां पडेली

ते रेवती सातमे दिवसे झाडाना रोगथी मृत्यु पामी पेहेलीनरकने विषे गइ. कह्युं छे केः—

निर्ग्रंथयारतमसा वनगयगद्दर्नवसूरके नक्खता ॥

मरया अणंतनियणा अरिठ सद्दाइ निसयाय ॥

ज्ञावार्थः—निरंतर गाढ अंधकारने लीधे ग्रह, चंड, सूर्य अने नक्षत्र नप्रकाशरहित तेमज अरिष्ट सरखा विषयवाळा नारकी जीवो अनंतवेदनावाळा होय छे.

हवे श्री वर्द्धमानस्वामी पृथ्वी उपर विहार करता करता राजगृहनगरे समवसर्या, तेथारे श्री श्रेणिकराजा विगेरे लोको वंदना करवा आव्या; तेठ श्री जिनेश्वरना मुखथी धर्मोपदेश सांजळी प्रभुने वंदना करी पोतपोताने स्थानके गया. पछी श्री महावीरप्रभुए गौतमस्वामीने आ प्रमाणे कह्युंः—"हे गौतम! आ राजगृहनगरने विषे महाशतकनामनो श्रावक रहे छे, तेणे उपाशकपडिमानुं तप करतां देह क्षीण थयो एटले म्हारुं स्मरण करतां छतां अनशनव्रत लीधुं, त्यारपछी तेनी स्त्रीए काम प्रगट थाय तेवा वचनोथी तेने बहु बोलाव्यो तोपण ते ध्यानथी चळ्यो नहीं; तेथी स्त्रीए बे त्रणवार कह्युं, एटले क्रोध पामेला महाशतके कह्युं केः—"हे दुष्ट पापिणी! आजथी सातमे दिवसे तुं झाडाना रोगथी मृत्यु पामी रत्न-

आपृथ्वीने विषे नारकी थइश." हे गौतम! तेने आवुं वचन बोलवुं योग्य नहोतुं; केमके ते महाशतके सर्व जीवोने खमावीने अनशन लीधुं छे. जे वचन लोकमां बीजाने पीडा करनारुं होय ते सत्य होय तोपण असत्य जाणवुं, अने जे सर्वने हितकारी तथा अनुसरतुं होय ते सत्य कहेवाय छे. कह्युं छे केः—

प्रियं पथ्यं वचस्तथ्यं, सुनृतवचनमुच्यते ॥
तत्तथ्यमपि नो तथ्यमप्रियं चाहितं च यत् ॥

भावार्थः—जे प्रिय, हितकारी अने सत्य होय तेज सत्य वचन कहेवाय छे; परंतु जे अप्रिय अने अहितकारी सत्य होय ते सत्य न जाणवुं. जे वचनथी बीजा जीव समूहो दुःख पामे तेवुं वचन धर्मार्थी पुरुषोए न बोलवुं. कह्युं छे केः—

जेण परो दुमिज्जइ पाणिवहो जेण जाणिएण ॥
अप्पा पडइ किलेसे ते णहु जंपंति गीयत्था ॥

भावार्थः—जे वचनथी बीजाओ दुःख पामे छे, जे वचनथी प्राणीवध थाय छे, तेमज आत्मा क्लेश पामे छे, तेवुं वचन गीतार्थपुरुषो क्यारे पण बोलता नथी. वळी दशवैकालिकमां

कह्युं छे केः—   मुहुत्तदुःखाउ हवंति कंटया, आउमया तेवतउ सुउध्धरा ॥
वाया दुरुत्ताणि दुरुध्धराणि वेराणुबंधाणि महाभयाणि ॥

भावार्थः—लोढाना कांटाउं थ घडी दुःख देनारा तेमज ते सुखे काढी शकाय तेवा होय छे, परंतु वचनरूपी कांटा तो दुःखे उद्धरी शकाय तेवा, वळी वेर बांधनार अने महा भयंकर होय छे.

माटे हे गौतम! तुं त्यां जइ ते श्रमणोपासक एवा महाशतकने कहे के, "तुं पापनी आलोचना करी मिच्छादुक्कड आप." पछी श्री गौतमस्वामी प्रभुना वचनने अंगिकार करी राजगृहमां पोषधशाळाने विषे आव्या. गौतमने आव्या जोइ हर्षित मनवाळा महाशतके तेमने वंदना, नमस्कार, आसन आपवा विगेरेथी भक्ति करी. पछी भगवान गौतमे महाशतकने कह्युंः—"हे महाशतक! श्री वीरजिनेश्वर पोते म्हारा मुखथी तने कहे छे के, अनशनधारी पुरुषो बीजाने पीडाकारी वचन बोलता नथी, ते पोते रेवतीने सत्य वचन कह्युं छे तोपण तेनी आलोचना लइ मिच्छादुक्कड आप अने गुरुए कहेलुं तप कर. कारण उपदेशमाळामां कह्युं छे केः—

पायच्छियसघसल्लो, गुरुपयमूलंम्मि लहई साहुपयं ॥
अविसुध्धस्स न वढई गुणसेढी तत्तियाठाइ ॥

भावार्थ.—गुरुनी पासे सर्व पापनी आलोचना लेनारो पुरुष साधुपद पामे छे, अने आलोचना नहीं लेनारा पुरुषनी गुणश्रेणि वृद्धि पामती नथी; पण तेटली रहे छे.

श्री मानमुनि आ रीते वचन प्रमाण करी महाशतके आलोचना लइ, खमावी, करेला पापनी शुद्धि करी. पछी गौतमस्वामी प्रभु पासे गया. प्रभु पण देशनाथी परवारी त्यांथी बीजे स्थाने विहार करी गया. महाशतक पण वीस वर्ष सुधी श्रावकधर्म पाळी, एक मासनुं अनशन करी शुभ ध्यानथी पंच परमेष्ठीनुं स्मरण करतां छतां मृत्यु पामीने पहेला देवलोकने विषे अरुणावतंसक विमानमां चार पल्योपमना आयुष्यवाळो देवता थयो. त्यां ते दिव्यनाटक जोतां, अप्सराओनी साथे क्रीडा करतां अने इच्छा प्रमाणे विहार करतां विविध प्रकारना सुख भोगववा लाग्यो. कह्युं छे केः—

देवाणं देवलोए जं सुक्खं तं नरो सुभणिओवि ॥
न भणइ वाससएणवि जस्सवि जीहासयं हुज्जा ॥

भावार्थः—देवताने देवलोकमां जे सुख होय छे ते सुखने सो जीभवाळो माणस सो वर्ष सुधी कहे तोपण कही शके नहीं.

श्री गौतमस्वामीए श्री वीरप्रभुने पूछ्युं:—"हे भगवन्! ते महाशतकश्रावक त्यांथी चवी क्यां गति पामशे?" त्यारे श्री महावीरप्रभुए कह्युं:—"हे गौतम! महाशतकश्रावक त्यांथी चवी महाविदेहक्षेत्रमां मनुष्यभव पामी केवळज्ञान मेळवी मोक्ष पामशे." श्री सुधर्मास्वामीए आ प्रमाणे कहेला महाशतकश्रावकना चरित्रने सांभळी जंबूस्वामी वैराग्य पाम्या.

इति श्री वाचकराज ज्ञानगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली गद्यबंध वर्द्धमान देशनामां महाशतकश्रावकने प्रतिबोध नामनो आठमो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ९ मो ॥

॥ नंदिनीप्रियश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे सर्व सिद्धांतना पारपामेला श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीने नवमा नंदिनीप्रियश्रावकनुं चरित्र कहे छे:—

आ भरतक्षेत्रमां श्रावस्तीनामनी नगरी छे, त्यां जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो ह

तो; ते नगरीनी पासे कोष्टकनामनुं चैत्य छे. सावत्थीनगरीमां महा धनवंत अने जगतमां प्रसिद्ध एवो नंदिनीप्रियनामनो श्रावक वसतो हतो, तेने भूमिमां निधानरूपे, व्याजे अने वेपारमां चार चार क्रोड सोनाम्होरो हती; चार गोकुळ हतां; बीजी पण बहु समृद्धि तेना घरने विषे हती. नंदिनीप्रियश्रावकने विख्यात कीर्तिवाळी अश्विनीनामनी स्त्री हती, ते स्त्री नी साथे कुटुंबमां मुख्य एवो नंदिनीप्रियश्रावक मनुष्य संबंधी सुखो भोगवतो हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी सावत्थी नगरीने विषे समवसर्या, तेवारे राजा विगेरे बहु लोको तेमने वंदना करवा माटे जवा लाग्या. आ वखते नंदिनीप्रियश्रावकं पण प्रभुने समव सरेला सांभळी बहु हर्ष पामी म्होटा आडंबरथी त्यां गयो, अने विधि प्रमाणे वंदना करी भावथी धर्म सांभळवा बेठो. पछी प्रभुए धर्मदेशना आपी केः—"हे भव्यजनो! देवताओ निरंतर विषयमां आशक्त रहेला छे, तिर्यंचो विवेक विनाना छे अने नारकीओ नरकनी वेदनाथी पीडा पामेला छे; माटे तमे मनुष्यभव पामीने धर्म करो. धर्मथी मनोहर विषयो प्राप्त थाय छे; देवतानी समृद्धि धर्मथी मळे छे, जगत्मां कीर्ति अने पोताना देहमां शक्ति ते पण जिनेश्वरनी भक्तिथी मळे छे, धर्मनुं रहस्य जिनेश्वरोए जीवदया कही छे, जीवदयापाळनारा

अंत जीवो मुक्ति पाम्या छे, जीवदया विना जीव सारां सुखो पामतो नथी, जे पुरुष प्राणी उपर दया करे छे ते भीमकुमारनी पेठे देवताने बहु मान आपवा योग्य थाय छे." त्यारे श्री गौतमस्वामीए पूछ्युं:—"हे भगवन्! ते भीमकुमार कोण हतो? तेणे जीवदया शी रीते पाळी? अने ते देवताओमां मान पामवा योग्य शी रीते थयो?" त्यारे प्रभुए कह्युं:—

॥ जीवदया पाळवा उपर भीमकुमारनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रमां कमलपुरनामे नगर छे, त्यां नरवाहननामनो राजा राज्य करे छे, तेने मालतीनामनी स्त्री छे, तेओने भीमनामनो कुमार छे. एक दिवस वनमां क्रीडा करवा गएला भीमकुमारे एक झाडनी निचे बेठेला साधुने दीठा, भीमकुमार तेमने वंदना करी आगळ बेठो; पछी साधुए धर्मउपदेश आप्यो एटले ते समकीतमूल श्रावकधर्म अंगिकार करी पोताने घेर आव्यो अने मुनिराजे कहेली रीते धर्मने पाळवा लाग्यो.

एक दिवस कोइएक कापालिक हाथमां फुलफळ लइ भीमकुमारनी पासे आव्यो, अने ते वस्तुनी भेट मूकी बोल्यो के, "हे कुमार! सत्पुरुषो क्यारे पण प्रार्थनानो भंग करता नथी, तेथी हुं पण त्हारी प्रार्थना करुं छुं के, में बार वर्षसुधी विद्यादेवीनी आराधना करी छे,

माटे आ चौदशने दिवसे विद्यानी साधना करवानी इच्छा राखुं छुं. तुं मारो प्राणांत उपगार कार करे छे, माटे म्हारी विद्यासाधनमां तुं उत्तरसाधक था." परोपकार करवामां प्रीतिवाळा कुमारे ते कापालिकनुं वचन कबूल कर्युं. पछी चौदशनो दिवस प्राप्त थये छते मित्र प्रधानपुत्र ना कहेता छतां पण तीमिरकुमार कापालिकनी पासे जवा माटे तरवार लइने पोतानी तरवार हाथमां लइ एकलो स्मशानमां गयो. त्यां पण अंतर प्रगटावी, तेनी पूजा करी कुमारने शिखा (माथाना वाळ) बांधवा कहेतो थयो. तेवार कुमार तेना दुष्ट अभिप्राय जाणीने कह्युं:—"हे कापालिक! तुं मारी शिखा केम बांधे छे? पोताना उत्कृष्टपणाथी सिद्धि कर. तुं चिंता न करीश दुष्ट देव, दानव, किंनर, यक्ष म्हारी आगळ समर्थ नथी थाय." कुमारनां आवां वचन सांभळी कापालिक विचार करवा लाग्यो के, "आ तीमिरकुमार बळवंत छे, तो हुं तेनुं माथुं शी रीते कापी लउं! बळी ते विना कार्यसिद्धि थवानी नथी. माटे बळात्कारथी तेनुं माथुं कापी लउं." आवी रीते विचार करी तेणे विकाळरूप करी हाथमां कातर लइ कुमारने कह्युं:—"हे कुमार! तमारा इष्टदेवनुं स्मरण कर, हुं बळात्कारथी त्हारुं माथुं कापी विद्यानी साधना करुं छुं." तेवारे कुमारे कह्युं:—"अरे मूढ कापालीक! तुं खरेखरो

नार जेवो देखाय छे छतां म्हारा जेवा सिंहनुं माथुं कापवानी इच्छा करे छे." पछी बन्ने जणानुं युद्ध चाल्युं, कुमार कापालिकने मुठीनो प्रहार करी, तेनी छाती उपर चढी बेठो; परंतु तेणे दयाथी कापालीकनुं माथुं काप्युं नहीं. कुमारे मुठी विगेरेथी कापालीकने बहु मार मार्यो तेथी पीडा पामेला शरीरवाळा अने बहु कोळाहळ करता एवा तेणे कुमारने पकडी उछाली तेने आकाशमां उछाळी दीधो; पछी आकाशमांथी पडता एवा कुमारने जोइ तेना रुपथी मोह पामेली कोइ देवी तेने झीली लइ पोताने घेर लइ गइ अने कुमारने आ प्रमाणे कहेवा लागीः—"हे सत्पुरुष! आ विंध्याचल नामनो पर्वत छे, तेना उपर नाना प्रकारना मणिथी सुशोभित एवुं आ म्हारुं घर छे, हुं यक्षनी स्त्री छुं, मारुं नाम कमळा छे, हुं त्हारा रुपथी मोह पामी छुं, माटे हे भाग्यशाळी! तुं म्हारा उपर कृपा करी म्हारो पति था." ते स्त्रीनां आवां वचन सांभळी भीमकुमार विचार करवा लाग्यो के, "आ देवी म्हारा उपर प्रसन्न थाय के कोप पामे, परंतु हुं प्राणांते पण व्रतनो भंग करीश नहीं. चालो एनी आगळ प्रगट कहुं." एवो विचार करी कुमारे कह्युंः—"हे स्त्री! व्रतनो भंग करवाथी म्हारे संसारमां भमवुं पडे, कामभोगो अनर्थनी खाण छे अने मुक्ति सुखना शत्रु छे. कह्युं छे केः—

माटे आ चौदशने दिवसे विद्यानी साधना करवानी इच्छा राखुं छुं. तुं सर्व प्राणीओ उपर उपकार करे छे, माटे म्हारी विद्यासाधनमां तुं उत्तरसाधक था." परोपकार करवामां प्रीतिवाळा कुमारे ते कापालिकनुं वचन कबूल कर्युं. पछी चौदशनो दिवस आव्यो एटले तेना मित्र प्रधानपुत्रे ना कह्या छतां पण भीमकुमार कापालिकनी पासे जवा माटे तैयार थयो अने पोतानी तरवार हाथमां लइ एकलो स्मशानमां गयो. योगी पण मंडल आलेखी, देवतानी पूजा करी कुमारनी शिखा (माथाना वाळ) बांधवा उभो थयो. तेवारे कुमारे तेनो दुष्ट अभिप्राय जाणीने कह्युंः—"हे कापालिक! तुं मारी शिखा छूटी बांधी पोताना इच्छित्कार्यनी सिद्धि कर. तुं चिंता न करीश दुष्ट देव, दानव, व्यंतर, यक्ष म्हारी आगळ समर्थ नथी थाय." कुमारनां आवां वचन सांभळी कापालिक विचार करवा लाग्यो के, "आ भीमकुमार बळवंत छे, तो हुं तेनुं माथुं शी रीते कापी लउं! वळी ते विना कार्यसिद्धि थवानी नथी माटे बळात्कारथी तेनुं माथुं कापी लउं." आवी रीते विचार करी तेणे विकाळरुप करी हाथमां कातर लइ कुमारने कह्युंः—"हे कुमार! तमारा इष्टदेवनुं स्मरण कर, हुं बळात्कारथी त्हारुं माथुं कापी विद्यानी साधना करुं छुं." तेवारे कुमारे कह्युंः—"अरे मूढ कापालीक! तुं स्वेच्छाथी

नार जेवो देखाय छे छतां म्हारा जेवा सिंहनुं माथुं कापवानी इच्छा करे छे." पछी बन्ने जणानुं युद्ध चाल्युं, कुमार कापालिकने मुठीनो प्रहार करी, तेनी छाती उपर चढी बेठो; परंतु तेणे दयाथी कापालीकनुं माथुं काप्युं नहीं. कुमारे मुठी विगेरेथी कापालीकने बहु मार मार्यो तेथी पीडा पामेला शरीरवाळा अने बहु कोलाहल करता एवा तेणे कुमारने पकडी दयानी वेगे आकाशमां उछाळी दीधो; पछी आकाशमांथी पडता एवा कुमारने जोइ तेना रुपथी मोह पामेली कोइ देवी तेने झीली लइ पोताने घेर लइ गइ अने कुमारने आ प्रमाणे कहेवा लागी:—"हे सत्पुरुष! आ विंध्याचल नामनो पर्वत छे, तेना उपर नाना प्रकारना मणिथी सुशोभित एवुं आ म्हारुं घर छे, हुं यक्षनी स्त्री छुं, मारुं नाम कमळा छे, हुं त्हारा रुपथी मोह पामी छुं, माटे हे भाग्यशाळी! तुं म्हारा उपर कृपा करी म्हारो पति था." ते स्त्रीनां आवां वचन सांभळी भीमकुमार विचार करवा लाग्यो के, "आ देवी म्हारा उपर प्रसन्न थाय के क्रोध पामे, परंतु हुं प्राणांते पण व्रतनो भंग करीश नहीं. चाल एनी आगळ प्रगट कहुं." एवो विचार करी कुमारे कह्युं:—"हे स्त्री! व्रतनो भंग करवाथी म्हारे संसारमां भमवुं पडे, कामभोगो अनर्थनी खाण छे अने मुक्ति सुखना शत्रु छे. कह्युं छे के:—

[illegible] ॥

[illegible] ॥

भावार्थ [illegible] परन्तु [illegible]

[illegible] ॥

[illegible] ॥

[illegible] कामो [illegible] छे अने कामो [illegible] जेवा छे. वळी कामने प्रार्थना करनारा [illegible] दुर्गतिमां जाय छे

[illegible] कह्युं:- "हे कुमार! तुं धन्य अने पुण्यवंत छे. कारण के [illegible] पोताना आत्माने वश कर्यो छे; ते मने [illegible] प्रतिबोध पमाड्यो छे." पछी कुमारे [illegible] मधुर अवाजने सांभळी देवीने पूछ्युं. "आ शब्द कोनो संभळाय छे?" त्यारे देवीए कह्युं. "आ पर्वत उपर चातुर-मास रहेला मुनिओ स्वाध्याय करे छे, तेनो ए शब्द संभळाय छे." देवीनां एवां वचन सांभ-

ळी कुमार त्यां गयो अने मुनिने वंदना करी पूछवा लाग्यो. "तमे आ घोर अरण्यमां शामाटे रह्या छो?" आवी रीते कुमार जेटलामां पूछतो हतो तेटलामां एक भुजा (हाथ) त्यां आवी कुमारनी तरवार लइ आकाशमार्गे जवा लागी. तेवारे कुमार पण धैर्य धरी ते भुजा उपर चढी गयो. पछी भुजा कुमारसहित कालिकादेवीना मंदिरने विषे आवी, एटले कुमार भुजा उपरथी उतरी मंदिरमां गयो; त्यां पेलो योगी बेठो हतो तेथी भुजाए योगीना शरीरमां प्रवेश कर्यो, अने कुमार पण एकांतमां संताइ रह्यो.

हवे कापालीके प्रथमथी कोइ सारी आकृतिवाळा माणसने पकडी राख्यो हतो, तेथी तेणे ते पुरुषने कह्युं के, "अरे तुं त्हारा इष्टदेवनुं स्मरण कर अने कोइनुं शरण ले. कारण, हमणां तरवारवडे हुं त्हारुं माथुं कापी नांखुं छुं." त्यारे ते पुरुषे कह्युंः—"म्हारे वीतरागदेवनुं अने भीम कुमारनुं शरण थाओ; के जे त्हारा सरखाथी गांज्या जाय तेवा नथी." तेवारे योगीए कह्युं. "अरे मुर्ख! तेवा कुपुरुषनुं शामाटे शरण करे छे, भीमकुमार तो में मारवा मांड्यो तेथी क्यांइ नासी गयो छे, हमणां त्हारा माथाथी हुं देवीनी पूजा करीश." आवी रीते योगी कहेतो हतो एवामां कुमारे प्रगट थइने कह्युंः—"अरे पांखंडी कापालीक! तुं एने शामाटे मारे छे?" कु-

भावार्थः—"तुं मरी जा." एम कह्याथी पण प्राणी दुःखी थाय छे तो पछी दारुण प्रहारवडे मारेलो ते प्राणी केम दुःखी न थाय?

कुमारनां आवां वचन सांभळी कालिकाए कह्युं.—"हे कुमार! हुं आजथी आरंभीने जीववध नहिं करुं." एम कही ते कालिकादेवी अदृश्य थइ गयां.

हवे कपालिक जे पुरुषने त्यां मारी नांखवा माटे लाव्यो हतो ते प्रधानपुत्र हतो तेथी कुमार तेने ओळखीने भेटी पड्यो अने बोल्यो केः—"हे मंत्री! तमे जाणता हता आ दुष्टने वश शामाटे पड्या?" तेवारे मंत्रीपुत्रे कह्युंः—"हे कुमार! ज्यारे तमने कोइए घरमां दीठा नहीं त्यारे राजा, राणी अने बीजा नगरलोको बहु शोक करवा लाग्या; पछी एक दिवस कुलदेवीए कह्युं, "हे राजन्! शोक न कर, थोडा दिवसमां त्हारो पुत्र म्होटी समृद्धिसहित आवशे." पछी हुं तमारा समाचार जाणवा माटे घरनी व्हार निकळ्यो अने ते जाणी, जेटलामां पाछो वळ्यो तेटलामां आ दुष्ट पुरुषे मने पकडीने आ ठेकाणे आण्यो छे." मंत्रीपुत्रे आवी रीते पोतानी वात कही अने योगीए पण जीवदयाधर्म अंगिकार कर्यो; पछी तेठ परस्पर वातो करता हता एटलामां कोइएक म्होटो हाथी त्यां आवी भीमकुमारने अने मंत्रीपु-

फाव्यो, तेथी बन्ने जणाने परस्पर युद्ध चाल्युं; तेमां कुमारना प्रहारथी डरथी श्रगलो नरसिंह श्रदृश्य थइ गयो. पछी निर्भय एवो भीमकुमार ते पुरुषनी साथे राजमंदिरे गयो, त्यां राजमंदिरमां रहेली पांच पुतळीओ कुमारनी सेवा करवा लागी. एक पाणीनो कळश लइ आवी, बीजी तेना पग धोवा लागी, एक सिंहासन लइ आवी, एके आवीने तेना पग धोया, अने एके कह्युं:—"हे कुमार! विधिथी झट स्नान करो." बीजीए कह्युं. "आ पुष्प लइ जिनराजनी पुजा करो." एके कह्युं. "हे कुमार! आ दिव्य भोजन जमी ल्यो अने आ दिव्य घरेणांथी पोताना शरीरने सुशोभित करो." पछी कुमार ते प्रमाणे करी मनमां विस्मय पामतो हतो जेटलामां बेठो रह्यो तेटलामां तेणे पोतानी पासे उभेला एक देवताने दीठो. ते देवताए कह्युं,—"हे कुमार! हुं त्हारा उपर प्रसन्न थयो छुं माटे वरदान माग." त्यारे भीमकुमारे कह्युं. "हे देव! आ नगर शून्य केम थयुं?" त्यारे देवताए कह्युं. कुमार! सांभळ.

आ कनकपुर नामनुं नगर छे, तेमां कनकरथ राजा राज्य करतो हतो, ते राजाने सुव्रत नामनो पुरोहित हतो. ते सर्व नगरवासी लोकोने उद्वेग करनारो थयो हतो. पछी कोइ एक पुरुषे आवीने राजाने विनंती करी के, "हे राजन्! तमारो पुरोहित निरंतर परस्त्रीगमन

करे छे." पछी क्रोध पामेला राजाए पुरोहितने विटंबना पमाडी; ते पुरोहित मृत्यु पामी हुं राक्षसपणे उत्पन्न थयो छुं. हे कुमार! ते आ नगरनो राजा छे के जेने तें म्हारी पासेथी छोडाव्यो छे, ते वखते हुं बहु विस्मय पाम्यो हतो, आ पुतळीनुं पासे त्हारी सेवा करावनार पण हुं हतो, अदृश्यरूपवाळा में आ नगरीना लोकने तुरत अदृश्य कर्या हता."

पछी ते नगरना वनने विषे केवळी समवसर्या एटले भीमकुमार, मंत्रीपुत्र अने राक्षस ए त्रणे जणा तेमने वंदना करवा गया. त्यां त्रणे जणाए केवळीने प्रदक्षिणा दइ वंदना करी धर्म सांभळवा बेठा, ते वखते कोइ हाथी सुंढने उछाळतो छतो त्यां आव्यो, ते हाथीने जोइ सर्व माणसो व्याकुळ थयां, हाथी भीमकुमारने जोइ प्रसन्न थयो. तेवारे मुनीश्वरे कह्युं:-"हे जनो! आ गजराज पोते यक्ष छे, ते भीमकुमारने जाणी कालिकाना मंदिरथी अहिं लाव्यो छे; पोताना पौत्रनी रक्षा करवा माटे ए यक्षे प्रथमथी भीमकुमारने अहिं आणेलो छे अने पोताना पौत्रने राक्षसथी मूकाव्यो छे." गुरुए आ प्रमाणे कह्युं, एटले यक्ष हाथीनुं रूप तजी दइ कहेवा लाग्यो.-"गुरुए सत्य कह्युं छे." पछी कालिका देवीए केवळी पासे आवीने प्रथम भीमकुमारने अने पछी केवळीने वंदना करी. तेवारे राजाए पूछ्युं.-"हे भगवन्! हे-

वीए प्रथम नीमकुमारने अने पछी भणलोकने पूजवा योग्य एवा आपने केम वंदना करी?" तेवारे केवळीए कह्युं. "हे राजन्! ए नीमकुमार जिनधर्मना दानथी कालिका देवीनो गुरु थएलो छे, तेथी देवीए तेने पहेलो नमस्कार कर्यो छे. पछी यक्षे कह्युं. "हे नीमकुमार! त्हारा माता पिता त्हारा वियोगथी बहु दुःखी थयां छे, माटे तुं त्हारा नगरे जा." एटलुं कही यक्ष मुनिने नमस्कार करी विमानमां बेसी चाल्यो गयो. नीमकुमारे पण देवीए करेला महोत्सव सहित पोताना नगरमां आवी माता पिताना पगमां नमस्कार कर्यो, तेथी तेमने बहु हर्ष थयो.

पछी नीमकुमारने शुभ मुहुर्ते राज्य आपी हरिवाहन राजाए दीक्षा लीधी. ते राजर्षि पूर्वे करेला कर्मनो क्षय करी मुक्ति पाम्या. नीमकुमार पण बहु काळ सुधी राज्य पाळी अने पछी पुत्रने राज्य सोंपी पोते दीक्षा लइ कर्मनो क्षय करी मोक्ष पाम्या.

॥ इति निमकुमारनी कथा ॥

इत्यादि जिनेश्वरना मुखथी धर्मदेशना सांभळी आणंदश्रावकनी पेठे नंदिनीप्रियश्रावक पण गृहस्थधर्म अंगिकार करी, केटलाक प्रश्नो पुछी, जीवाजीवादि तत्वोनो विचार जाणी पोताना जीवितने सफळ गणतो छतो, वीरप्रभुने वंदना करी पोताने घेर आव्यो. जिनेश्वर

प्रभुए पण बीजे विहार कर्यो. पछी स्त्रीसहित नंदिनीप्रियश्रावकने जिनेश्वरधर्मनुं पालन करतां चौदवर्ष वीतीं गयां, एटले पंदरमावर्षने विषे तेने विचार थयो के, "में आटला वर्षसुधी फक्त कुटुंबनी चिंता करी छे, तो हवे हुं श्रावकनी पडिमा तप करुं." आ प्रमाणे विचार करी तेणे बीजे दिवस भोजनादिकथी कुटुंबने संतोष्य पमाडी म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंपी पौषधशाळामां पुंजवापूर्वक दर्भनुं आसन पाथरीने तेना उपर बेसी पडिमातप आरंभ्युं. विधि प्रमाणे ते तप पूर्ण कर्या पछी उपसर्गरहित एवो ते नंदिनीप्रियश्रावक अनशन लइ विषय कषायने त्यजी दइ वीरप्रभुनुं स्मरण करतो छतो मृत्यु पामीने सौधर्मदेवलोकमां अरुणप्रभविमानने विषे चारपल्योपम आयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए पूछयुं:—"हे भगवन्! ते नंदिनीप्रियश्रावक त्यांथी चवी कइ गति पामशे?" तेवारे प्रभुए कह्युं:—"ते महाविदेहक्षेत्रमां सिद्धिपद पामशे."

श्री सुधर्मास्वामी कहे छे के:—"हे जंबू! श्री भगवान् महावीरप्रभुए आ प्रमाणे नंदिनीप्रियश्रावकनुं चरित्र कह्युं छे.

॥ इति श्री मानभद्र साधगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली गद्यबंध वर्द्धमान देशनामां नंदिनीप्रियश्रावकने प्रतिबोध नामनो नवमो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास १० मो ॥

॥ तेतलीपिताश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे श्री सुधर्मास्वामी भव्यजनोने प्रतिबोध करवा माटे श्री जंबूस्वामीनी आगळ दस-मा तेतलीपिताश्रावकनुं चरित्र कहे छेः—

आ भरतक्षेत्रमां सावत्थीनामनी नगरी छे, ते नगरीनी पासे नाना प्रकारना झाडोथी मनोहर एवुं कुष्ठकनामनुं चैत्य छे. सावत्थी नगरीमां जितशत्रुराजा न्यायथी राज्य करतो हतो, ते नगरीमां तेतलीपितानामनो प्रसिद्ध श्रावक रहेतो हतो, तेने फल्गुनीनामनी स्त्री हती. तेतलीपिताश्रावकने व्याजमां, वेपारमां अने निधानरुपे पृथ्वीमां चार चार क्रोड सोनामहोरो हती, तेने चार गोकुळो हतां तेमज, बीजी पण बहु समृद्धि हती. वळी राजाने मान्य एवो तेतलीपिताश्रावक मनुष्यजातिना उत्तम भोगो भोगवतो हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी पृथ्वी उपर विहार करता करता ते नगरीने विषे समव सर्या. देवताओए समवसरण रच्युं. तेवारे जितशत्रुराजा विगेरे नगरवासी लोको जिनेश्वरने

वंदना करवा माटे समवसरणमां आववा लाग्या. तेतलीपिता पण प्रभुने समवसरणमां जाणी बहु हर्ष पाम्या, अने समवसरणमां जइ वंदना करी। धर्मदेशना सांभळवा बेठा. पछी श्री वर्द्धमानस्वामीए देव, मनुष्य अने तिर्यंचने साधारण एवी धर्मदेशना आपी। के:—"हे भव्य जनो! आ मनुष्यभव दुर्लभ जाणी तेम दुर्गति आपनारो आळस न करो. आ लोकनुं सुख सुलभ छे. स्वर्गनुं सुख अने संपत्ति पण सुलभ छे; परंतु एकांत सुख आपनारो जिनप्रणीत धर्म दुर्लभ छे. धर्मथी उत्तम कुळमां जन्म, दिव्यरूप, संपत्ति, कीर्ति अने ज्ञानसिद्धि प्राप्त थाय छे. माटे हे भव्यजनो! प्रमाद तजीने प्रयत्नथी धर्म करो. वळी धर्मनुं कारण ज्ञान जाणो. ते ज्ञानने लीधे आत्मा कर्म. ज्ञानथी पुण्य, पाप, खावा योग्य, नहिं खावा योग्य, पीवा योग्य, नहिं पीवा योग्य, तेमज आलोक अने परलोक, स्वर्ग अने मोक्ष जाणी शकाय छे; ज्ञानथी कुगतिनुं दुःख नाश पामे छे; मोक्षसुख प्राप्त थाय छे; ज्ञान सर्व गुणोनुं स्थान छे; जेम सागरचंद्रने सर्व आपत्ति ज्ञानथी संपत्तिरूप थइ तेम सर्वने थाय छे." त्यारे तेतलीपिताए कह्युं:- "हे भगवन्! सागरचंद्र कोण हतो? अने तेने आपत्ति ज्ञानथी संपत्तिरूप शीरीते थइ?" त्यारे प्रभुए कह्युं:—"हे तेतलीपिता! तुं सावधान मनथी ते सागरचंद्रनुं आश्चर्यकारी चरित्र सांभळ:-

॥ ज्ञान उपर सागरचंद्रनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रने विषे मलयपुरनगरमां अमितचंद्रनामनो राजा राज्य करे छे, तेने चंद्रकलानामनी स्त्री अने सागरचंद्रनामनो पुत्र छे; ते कुमारनुं रूप, गुणो सौभाग्य अने भुजाबळ ते कुमारने विषे हतुं, बीजा कोइमां देखातुं नहोतुं. कुमार लीलामात्रमां म्होटा गजराजने वश करतो, बळवान पुरुषने आकाशमां उछाळी नाखतो अने भुत पिशाचने सहजमां स्वाधिन करतो हतो. एक दिवस नगरमां क्रीडा करता एवा ते कुमारे हाथमां लेख लइने चौटा उपर बेठेला एक पुरुषने दीठो, तेथी कुमारे तेनी पासे जइने पूछयुं:—"हे भला माणस! ए लेखमां शुं लख्युं छे?" त्यारे ते पुरुषे कह्युं. "आ लेखमां एक अपूर्व गाथा लखी छे." त्यारे कुमारे कह्युं. "ते गाथा मने आप." एटले ते पुरुषे कह्युं. "आ गाथानी पांचसें सोनाम्होरो कीमत थाय छे." पछी कुमारे पांचसें सोनाम्होरो आपी हर्षथी ते गाथा लीधी. ते गाथा आ प्रमाणे:—

अणहियं चिय न ही एइ, दुहं तह सुहंपि जीवाणं ॥
ता नु नियत्तु संमोहं, धम्मे च्चिय कुणहं पडिबद्धं ॥

भावार्थः—जीवोने नहिं इच्छेलुं दुःख अने सुख शुं नथी आवी मळतुं? माटे मोहने त्याग करी धर्मने विषे प्रतिबंध करो.

पछी सागरचंद्रकुमार ते गाथा लइ तेनो अर्थ मनमां विचारतो हतो उद्यानमां गयो अने त्यां विविध प्रकारनी क्रीडाथी जेटलामां रमवा लाग्यो तेटलामां कोइए तुरत तेने पकडीने समुद्रमां फेंकी दीधो; पण सारा पुण्यना योगथी कुमारने हाथ पाटीयुं आव्युं तेथी ते नवमे दिवसे अमरद्वीप देशे उतर्यो. पछी नाळीयेरनुं पाणी शरीरे चोपडी सारो थयो अने गाथानो अर्थ मनमां स्मरण करवाथी दुःखने न जाणतो हतो फळफुल विगेरे खाइने पोतानी आजीविका करवा लाग्यो. कह्युं छे के, "सत्पुरुषो अवसरने योग्य एवुं कार्य करे छे." ते देशमां फरतो एवो कुमार कोइएक ठेकाणे रोती एवी स्त्रीना शब्द सांभळी तेना तरफ चाल्यो, आगळ जतां तेणे एवो शब्द सांभळ्यो के, "सागरचंद्रकुमार आ भवने विषे म्हारो पति थाओ, तेमज परभवने विषे पण तेज म्हारो पति थजो." आ प्रमाणे कही ते कन्या गळामां फांसो घाली जेटलामां मरवा तैयार थइ तेटलामां कुमारे झट त्यां आवी तेना गळानो फांसो कापी नांख्यो. आ वखते कोइ विद्याधर त्यां आव्यो, अने ते कन्यानी वात कुमारने पुछवा

लाग्यो. सागरचंद्रकुमारे कन्यानी गळे फांसो नाखवा संबंधी सर्व वात कही, एटले विद्याधरे कह्युं. "हे सत्पुरुष! तमे आ कन्याने जीवाडी तेथी अमारो बहु उपकार कर्यो छे." पछी कुमारे पूछ्युं. "हे विद्याधर! आ कोण छे?" त्यारे विद्याधरे कह्युं.

हे कुमार! आ द्वीपमां अमरपुरनामनुं नगर छे, तेमां जवनभानुनामनो राजा राज्य करे छे, तेने चंद्रवदनानामनी स्त्री छे, तेमने चोसठकळामां कुशळ एवी कमळमाळानामनी पुत्री छे, ए पुत्रीए सागरचंद्रकुमारना गुण सांभळीने एवी प्रतिज्ञा करी के, "आ भवमां म्हारो पति सागरचंद्र थाओ, नहि तो म्हारे अग्नि ज शरण छे." पछी जवनभानुराजाए पोतानी पुत्री कमळमाळानो संबंध सागरचंद्रकुमारनी साथे कर्यो, एवामां कमळमाळाना रूपथी मोह पामेलो सुरसेनविद्याधर जेटलामां ते कन्यानुं हरण करी अहिं आव्यो तेटलामां ते कन्यानो मामो अमिततेजविद्याधर अहिं आव्यो हतो तेणे पोतानी भाणेजनो विलाप सांभळी बहु क्रोध पामी सुरसेनविद्याधरनी साथे युद्ध कर्युं अने ते विद्याधरने नसाडी मूक्यो तेज आ म्हारी कमळमाळानामनी भाणेज अने हुं पोतेज तेनो मामो अमिततेजविद्याधर छुं." आ वखते अमिततेजनी मा विद्युल्लता पोताना पुत्रनुं युद्ध सांभळी त्यां आवी, तेणे सा

प्रदोष दोषरहित, यथार्थ स्व प कहेनार, अने अणगारोने पूज्य एवा जे सर्वज्ञ ते देव कहेवाय छे, ममताने विषे रहेला परिग्रहरहित धर्मना उपदेश करवामां तत्पर अने कपटरहितने गुरु जाणवा; दुर्गतिमां पडता जीवोने जे धरण करे ते धर्म कहेवाय छे; ते धर्म संयमादि दश प्रकारनो छे. एम जिनेश्वरे कह्युं छे. आ प्रमाणे समकितनुं तत्त्व जाणी कुमारे समकित अंगिकार कर्युं. पछी कुमार ते नगरमां आव्यो. मुनिने कांइ पण नगरमां आवेला नहि जोवाथी तेणे मुनिने जोवा माटे तपास करवा मांड्यो "मारा धर्मगुरु क्यां गया?" पछी गुरुना उपकार मनमां संभारतो एवो ते कुमार जंगलमां वनने विषे फरतो हतो तेटलामां मुनिने कोइ स्थानेथी आवी नहीं दीठा अने "हे मुनिराज! आ पापी कुमारने मार्ग बताव्यो." एम कहीने पोताना समग्र राज्यमां कुमार शोधवा लाग्या. सागरदत्त कुमार आवीने जाणी मांकळतो हतो पण गाथाना अर्थने समसमा स्मरण करवाथी तेमने नहि गणतां कोइ पुरुषना हाथमांथी शस्त्र पडी गयुं. तेमां ते सैमार्न साथे युद्ध करवा लाग्यो. तेमां तेणे केटलाक सुभटोने मारी नाख्या अने केटलाक तो तेने जोइ नाशी गया. कुमारे क्षणमात्रमां सेनाने हती नहोती बनावी दीधी. वधारे शुं! परंतु जेम सूर्यनो उदय थवाथी अंधकार नाशी जाय तेम नाशी गइ. पछी पोता-

नी सेनाने भागी जती जोइ समरविजयकुमार युद्ध करवा तैयार थयो. बन्ने कुमारो मदोन्मत्त हाथीनी पेठे परस्पर युद्ध करवा लाग्या, तेथी विजयलक्ष्मीने पण क्षणवार विचार थइ पड्यो के "हुं कोने वरुं?" पछी सागरचंद्रकुमारे छळ करी समरविजयकुमारने मृगनी पेठे बांधी लीधो, तेथी ते कुमारे सागरचंद्रना पगमां पडी पोताना अपराधनी माफी मागी, तेवारे सागरचंद्रे समरविजयने छोडी दीधो था वखते कोइ स्त्री त्यां आवी सागरचंद्रकुमारने कहेवा लागी के:—

हे कुमार! कुशलवर्द्धन नामना नगरमां कमलचंद्र नामनो राजा रहे छे, तेने ममरकेता नामनी स्त्री अने जिनधर्मथी वासित एवी भुवनकांता नामनी पुत्री छे; ते भुवनकांताए कोइना मुखथी त्हारा गुणो सांभळी एवी प्रतिज्ञा करी के, "आ जन्मने विषे म्हारो पति सागरचंद्र छे, ते विना बीजा सर्व पुरुषो म्हारा भाइ समान छे." आ प्रमाणे पोतानी दृढ प्रतिज्ञा पाळती ते कन्या रहेवा लागी. हवे सेलपुरनगरमां सुदर्शन नामनो राजा राज्य करे छे, तेने समरविजय नामनो कुमार छे, ते पोते आ त्हारो शत्रु छे. एक दिवस सुदर्शन राजाए पोताना पुत्रने माटे आ कन्यानी याचना करी, परंतु कमळचंद्र राजाए पोतानी पुत्री समरविजय

कुमारने आपी नहीं; तेथी एक दिवस समरविजयकुमार सेनासहित कुशलवर्द्धन नगरना उद्यानमां आवीने गनी रीते रह्यो अने भुवनकांता राजकुमारीने हरण करी चाल्यो गयो. ते वखते मोहथी कन्यानी पाछळ दोमती एवी हुं जेटलामां अहिं आवी तेटलामां में तने जोइने ओळख्यो छे, माटे हे राजकुमार! तुं कृपा करी आ समरविजय पासेथी म्हारी पुत्रीने मंगावी तुं लग्न कर." पछी समरविजयकुमारे भुवनकांताने लावी पाछी सोंपी, एटले सागरचंद्रकुमार तेने परणीने पोताना सासराने मळवा माटे कुशळवर्द्धननगर तरफ चाल्यो. रस्तामां तेणे वीणाना शब्दसहित गीतगान सांभळ्युं, तेथी ते मनमां विस्मय पामी विचार करवा लाग्यो के, "अहिं शुं थाय छे, चाल जइने जोवुं." आवी रीते विचार करी ते सागरचंद्र कुमार स्त्रसहित कन्याने त्यां मूकी हाथमां तरवार लइ बहु दूर गयो, तो त्यां तेणे एक म्होटा अरण्यमां सात भूमिकाथी सुशोभित एवो एक महेल दीठो. कुमार तेना उपर थता गीतगानना शब्द सांभळी जेटलामां सातमे माळ गयो, तेटलामां तेणे उत्तमरुपवाळी पांच कन्याउ दीठी. ते उत्तमरुपवाळी कन्याउने जोइ बहु विस्मय पामेलो कुमार "आ धन्यकन्याउ अहिं क्यांथी?" एम विचार करतो हतो एटलामां सर्वे कन्याउए "तमे भले आव्या" एम कही उभा

थइ आसन आप्युं. पछी कुमारे ते कन्याओने पूछ्युं, "तमे कोण छो? अने आंहि एकली केम
रहो छो?" त्यारे कन्याओए कह्युं:—"हे राजकुमार! अमारी वात सांभळो.

वैताढ्यपर्वत उपर सर्व विद्याधरोनी मध्ये चक्रवर्ती एवो सिंहनादनामनो विद्याधर रहे छे, ते राजानी अमे पांच पुत्रीओ छीए. अमारां कमळा, श्री, रंभा, विमळा अने तारा एवां नाम छे. एक दिवस अमारा पिताए कोइ निमित्तियाने पूछ्युं के, "आ पुत्रीओनो वर कोण थशे?" त्यारे निमित्तियाए कह्युं, "हे राजन्! आ तमारी पांचे पुत्रीओनो वर भूचर (पृथ्वी उपर चालनार) एवा अमितचंद्रराजानो पुत्र सागरचंद्र थशे, अने तमारी पुत्रीओने तेनो मेळाप पोतनपुरवनमां थशे." पछी अमारा पिताए निमित्तियाने संतोष पमाडी रजा आपी अने अमारा माटे आ पोतनपुरवनमां सातमाळनो मंडप बनावी आपी राख्यो. अमारा पुण्यथी निमित्तियाना कह्या प्रमाणे तमे अमने आवी मळ्या छो, माटे हवे कृपा करी अमारी साथे लग्न करो." पछी कुमार अति विस्मय पाम्यो. गाथानो अर्थ स्मरण करतां ते कन्याओनी साथे लग्न कर्युं अने जेटलामां ते त्यां निश्चल थइने रहे छे तेटलामां ते सातमाळनो मंडप अने कन्याओ अदृश्य थइ गइ. त्यारे कुमार मनमां विचार करवा लाग्यो के, "शुं मने कोइ माया प्रगट थइ छे के चित्तभ्रम थयुं छे? अथवा तो आ कोइ देवनो प्रभाव छे?"

फरी गाथाना अर्थनुं मनमां स्मरण करतो थको ते कुमार ज्यां रथ अने भुवनकांताने मूक्या हता त्यां आव्यो तो त्यां पण भुवनकांताने दीठी नहीं; तथा रथ पण नहीं. तथापि पण खेद पाम्यो नहीं. कुमार गाथाना अर्थनुं स्मरण करतो आगळ चाल्यो अने कुशळ अरण्यमां फरतां फरतां त्यांथी आगळ जतां ते ज्यां तोरणोथी सुशोभित एवुं एक जिनमंदिर दीठुं. कुमारे ते जिनमंदिरनी अंदर जइ रत्नमय जिनप्रतिमानी पूजा करी अने स्तोत्र पाठथी स्तुति करी. जेटलामां गाथाना अर्थनुं मनमां स्मरण करतो हतो तेटलामां तेना पितानो मित्र सुधर्मराजा त्यां आव्यो; तेणे जिनराजनी पूजा करी वंदना करी. सागरचंद्रने ओळख्यो, तथा ते बन्ने हर्ष पाम्या. सुधर्मराजानी साथे तेनो सुंदरनामनो पुत्र जिनेश्वरने वंदना करवा आव्यो हतो, ते पण सागरचंद्रने जोइ बहु हर्ष पाम्यो; कारण तेने कांइ निमित्तियाए कहेलुं हतुं के, "त्हारो पति सागरचंद्रकुमार थशे." आ वखते सिंहनादचक्रवर्ती पण पुत्रनी शोध करतो त्यां आव्यो अने जिनप्रतिमाने वंदना करी हर्षथी सागरचंद्रकुमारने बोलाववा लाग्यो के:—"हे पुत्र! तुं म्हारा पुण्यथी अहिं क्षेमकुशळ आव्यो छे." त्यारे कुमारे कह्युं:—"हे स्वामिन्! ते परणेली कन्याओ क्यां गइ? अने ते महेल क्यां गयो?" त्यारे सिंहनादचक्रवर्तीए कह्युं:—"हे पुत्र! सांभळ.

समुद्रने कांठे अमिततेजनामनो राजा राज्य करे छे, तेने कनकमालानामनी स्त्री छे, ते-

मने कमळ अने वल्लाक्षनामना वे पुत्रो छे. कमल ज्यारे स्त्री भुवनकांताने रथमांथी हरीने ऊट वैताढ्यपर्वत उपर लइ गयो छे, त्यां ते स्त्री शील पाळती छती रही छे, अने वल्लाक्षे पण ज्यारे पांच कन्याओनुं हरण कर्युं, मंत्रजने अदृश्य बनावी दीधो, अने तने पृथ्वी उपर मू क्यो. आ सर्व में विद्याना बळथी जाणी ते दुष्ट वल्लाक्षने मारी हुं आ पांच कन्याओने अहिं लाव्यो छुं." सिंहनादचक्रवर्तीनां आवां वचन सांभळी क्रोध पामेला सागरचंद्रकुमारे ते पोताना ससराने कह्युं:–"हे तात! मने ऊट वैताढ्यपर्वत उपर लइ जाओ के जेथी हुं ते दुष्टने मारी नांखुं." पछी सुधर्मराजाए पोतानी पुत्री सुंदरी सागरचंद्रकुमारने त्यांज परणावी. पछी सिंहनादचक्रवर्ती सागरचंद्रकुमारने वैताढ्यपर्वत उपर विमलपुरनगरमां लइ गयो, त्यां तेणे पांचे पुत्रीओ तेने परणावी अने बहु रुप करवा विगेरेनी विद्या पण शीखवाडी. पछी भुजाबळ अने विद्याबळथी युक्त एवा तेओ भुवनकांताने लेवा माटे जता हता, एवामां अमिततेजवि- द्याधर त्यां आवी सागरचंद्रकुमारने भुवनकांता पाछी आपी अने पोताना पुत्रना अपराधनी माफी मागी. वळी ते विद्याधरे सागरचंद्रकुमारनी प्रथमनी स्त्री कमलमाळा पण त्यां लावी आपी. एरीते कुमारने त्यां आठे स्त्रीओ आवी मळी. पछी विद्याधरना महाराजा सिंहनादनी रजा लइ सागरचंद्रकुमार पोतानी आठे स्त्रीओसहित अनेक विद्याधरोथी परवर्यो छतो दिव्य

विमानमां बेशी अनेक वाजींत्रोना शब्दसहित आकाशमार्गे थइने पोताना मलयपुरनगरे आव्यो. तेवारे पुत्रनी म्होटी समृद्धि जोइ बहु हर्ष पामेला अमितचंद्र राजाए महोत्सवथी पुत्रने नगरमां प्रवेश कराव्यो. कुमार पण माता पिताना पगमां नमीने पोताना महेलमां ग यो. त्यां ते पोतानी आठ स्त्रीओनी साथे विविध प्रकारनां सुखो जोगववा लाग्यो.

एक दिवस ते नगरना उद्यानने विषे भुवनानंदनामना केवळी समवसर्या, ते वखते रा जा अमितचंद्र पुत्रसहित तेमने वंदना करवा माटे गयो; त्यां तेणे त्रण प्रदक्षिणासहित वंदना करी धर्मदेशना सांजळी. देशनाने अंते राजाए पूछ्युं:–"हे जगवन्! सागरचंद्रकुमारनुं को णे हरण कर्युं हतुं?" त्यारे केवळीए कह्युं:–"हे राजन्! त्हारा पुत्रनुं चरित्र सांजळ.

महाविदेहक्षेत्रने विषे धनवंत, गुणवंत, विवेकवंत अने विषयमां प्रीतिवंत एवा बे जाइओ रहेता हता, तेओ जाते वाणियाना पुत्र हता. म्होटाजाइनी वहु पोताना पति उपर बहु स्ने हवाळी हती, तेमज ते व्रत, धर्म, कर्म विगेरे करती हती. कोइएक दिवस म्होटोजाइ पर देश गयो एटले न्हानोजाइ म्होटाजाइनी स्त्रीनी साथे मश्करीथी वातो करतो करतो बो ल्यो के, "म्हारा जाइने मार्गे जतां चोरोए मारी नांख्यो. हाय हाय! ए शुं थयुं?" दीयरनां आवां वचन सांजळी म्होटा जाइनी वहु स्नेहने लीधे तुरत मृत्यु पामी, तथी न्हानो जाइ

परतापो करतो हतो बहु दुःखी थयो.

केटलेक दिवसे म्होटोभाइ घेर आव्यो अने न्हानाभाइए करेली मश्करीथी पोतानी स्त्रीनी मृत्युखबर सांभळी बहु दुःखी थयो. न्हानाभाइए म्होटाभाइनी क्षमा मागी, परंतु म्होटोभाइ क्रोध नहि रोकतां तापस थयो अने अज्ञानतप करी अकस्मात मृत्यु पामी असुरकुमारदेवता थयो. न्हानाभाइए पण जिनेश्वरभाषित धर्म सांभळी वैराग्यथी दीक्षा लीधी अने शुद्ध भावथी चारित्रने पाळवानो आरंभ कर्यो. म्होटोभाइ जे असुरकुमार देवता थयो हतो तेणे आ न्हानाभाइरूप मुनिने क्रोधथी पकडी शीला उपर पछाडीने मारी नांख्यो. मुनि शुक्लध्यानथी मृत्यु पामी प्राणतदेवलोकमां देवता थया. तापसरूप म्होटोभाइ असुरकुमार त्यांथी चवी संसारमां भमीने फरीथी पण असुरकुमारदेवता थयो अने मुनिरूप न्हानोभाइ प्राणतदेवलोकथी चवीने हे राजन्! आ त्हारो पुत्र सागरचंद्र थयो छे. पूर्वभवना वैरथी सागरचंद्रकुमारने ते असुरकुमारदेवताए समुद्रमां फेंकी दीधो हतो; परंतु पूर्वना पुण्यने लीधे तेना हाथमां पाटीयुं आव्याथी ते बहार निकळ्यो अने आवी समृद्धिसहित घेर आव्यो छे. फरी पण ते असुरकुमार तेने उपसर्ग करशे, पण ते आ कुमारथी प्रतिबोध पामशे.

आ प्रमाणे पोतानो पूर्वभव सांभळी सागरचंद्रकुमारने जातिस्मरणज्ञान उत्पन्न थयुं,

तेथी ते वैराग्यवंत थयो. पछी तेणे पोताना पुत्रने राज्य सोंपी पोते माता पितासहित तेज कवळी पासे दीक्षा लइ विचार करवा लाग्यो के, "एक गाथा जणवाथी मने आटलुं बधुं सुख थयुं छे. तो हवे हुं सर्व श्रुतने जणवानो अभ्यास करुं." आवो रीते विचार करी ते सागरचंद्रमुनिए आदर्यो. अभ्यास करवा मांड्यो अने अनुक्रमे ते चोदपूर्व जण्या. पछी गुरुए तेमने आचार्यपदे स्थाप्या. अनुक्रमे भव्यजीवोने प्रतिबोध करता थका ते सागरचंद्रमुनिए छेवटे अनशन लीधुं. आ वखते पूर्वना वेरी अमरकुमार पक्षीनुं रूप करी ते मुनिनुं शरीर तोड्वा मांड्युं; पछी सिंह अने हाथीनां रूप करी मुनिने बहु पीडा उपजावी; परंतु ते महात्मा जरापण क्षोभ पाम्या नहीं. पछी मुनिनो वध जोइने कोपी। एवा पण ते देवता प्रतिबोध पाम्यो. त्यां म्होटो उत्सव कर्यो. सागरचंद्रमुनि कर्मनो क्षय करी केवलज्ञान पाम्या। मुक्तिपद पाम्या. अभिनवचंद्रमुनि विगेरे केटलाक साधु साध्वीओ स्वर्गमां गया अने केटलाक मुक्ति पाम्या.

(श्री महावीरप्रभु ततक्षीपिता विगेरे भव्यजीवोने कहे छे के):—"हे भव्यजनो! जेवी रीते सागरचंद्रकुमारे ज्ञानथी दुःखरूपसमुद्रनो पार पामी समृद्धि मेळवी तेम तमे पण सर्व संपत्तिनुं कारण ज्ञान जाणी ते ज्ञानने विषे आदर करो के जेथी तमे पण सर्व संपत्तिनुं पात्र थाओ. ॥ इति सागरचंद्रनी कथा ॥

आ प्रमाणे धर्मदेशना सांजळी तेतलीपिताश्रावके आणंदश्रावकनी पेठे बारप्रकारनो श्रा
वकधर्म आदर्यो, अने प्रभुने केटलाक प्रश्नो पूछी, नवतत्वोने जाणी, प्रभुने नमस्कार करी द
र्षथी पोताने घेर गयो. पछी ते कुटुंबसहित शुद्धभावथी जिनधर्म पाळवा लाग्यो. पंदरमेवर्षे
तेने विचार थयो के, "में धनथी दीन अने दुःखी माणसोनो उद्धार कर्यो छे, हवे श्रावकनी
पडिमातप करुं." आवी रीते विचार करी पोषधशाळाने पूंजी दर्भनुं आसन नांखी ते उपर
बेसी आणंदश्रावकनी पेठे अगीयार पडिमातप करवा लाग्यो. बहु उग्र पडिमातप करवाथी
ते तेतलीपिता क्षीण थयो. पछी संलेखना करी, अनशन लइ भावना भावतां सर्व जीवोने
खमावी, वीसवर्षसुधी श्रावकधर्म पाळीने शुद्धध्यानथी पंचपरमेष्टीनुं स्मरण करतां मृत्यु पा
मी सौधर्मदेवलोकने विषे अरुणभद्रविमानमां चारपल्योपमना आयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए श्री वर्द्धमानस्वामीने पूछ्युं केः—"हे भगवन्! ते तेतलीपिताश्रावक
त्यांथी चवी क्यां जशे?" त्यारे श्री वीरप्रभुए कह्युंः—"हे गौतम! तेतलीपिता देवभवथी च
वी महाविदेहक्षेत्रमां मनुष्यभव पामी त्यांज कर्मरूप गांठने तोडी नांखी मुक्ति पामशे."

॥ इति तेतलीपिता प्रतिबोध नामनो दसमो उल्लास ॥